B
NAZIONALE
NUELE
B-11
Digitized by Google

Ad usum Bri Lori
ex dono P. B. Benedicti
Ricci

AMSTELODAMI, 1695.
Ex Typographia Sanzoniana.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA

VIRO LITERARVM HVMANIORVM
Studiis Clariſſimo
D. THOMÆ ROLANDO.

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

QVod antiquis, apud quos nihil niſi auſpicio priùs ſumpto gerebatur, factitatum, ut, ex more, [1] nuptiis Auſpices interpoſiti, quamvis Auſpicia deſiiſſent, ipſo tamen nomine veteris conſuetudinis veſtigia uſurparent; hoc pleriſque noſtrum, quos vexat inſanabile hoc ſcribendi cacoethes, uſu venit, ut quamvis patronorum exoleverit cum autoritas, tum benignitas; non citra ambitionem tamen ſummis & gravibus viris perituræ chartæ tutelam obtrudamus. Mihi vero illud hic neceſſariò venit. [2] *Epiſtolam namque accipiebant olim Tragœdi, quibus pro ſe* (ex ſua ſcilicet perſona, in Poemate Dramatico) *loqui non licuit.* [3] *Quam vocaliſſimus aliquis è Curionibus eligebatur qui legeret*, ſi quid eſſet, quod vel à Principe petitum, vel Populo commendatum vellent. Quidnam igitur id eſt quod Tragicorum nomine per epiſtolam ego quaſi Theatralis præco exequi velim? Ipſorum equidem Tragicorum dignitati parum conſulere; politioris literaturæ virorum iudiciis & quantum ubique eſt venuſtiorum hominum ingeniis diffidere viderer, ſi in Tragœdiæ late patentes laudes diſcurrerem. De harum tamen autoribus & ordine ſunt quæ lectorem monitum velim; ſed, pro more, ſeorſim. Cum vero eò ſit malignitatis ventum, ut bonas literas (quæ ſibi olim inſularum loco) non aliud maneat præmium quam convicium, neque id à Momis modo, ſed & Archilochis, dum τέτιξ μὲν τέτιγ᾽ ἐχθρὸς, μύρμακι δὲ μύρμαξ, Tutani ἀλεξικωτάτȣ patrocinium fruſtra invocem. Si tamen larvas & Romanæ Orcheſtræ ſiparia minus infeliciter ſublata viderit delicata huius ætatis iuventus, cui cum [4] Grammatico illo τὸ μέγα

[1] *Val Max 2.l.1.c.* [2] *Martialis ad 2. lib. epigr.* [3] *Plinius epiſt.4.l.7.* [4] *Callimacho apud Æthenæum 3. lib. cap.1.*

BIBLIOTECA N.

βιβλίον ἴσον τῷ μεγάλῳ κακῷ, & quæ librum (qualem ille puellam, *Nolo*, inquit, *nimis facilem difficilemve nimis: Nec volo quæ ſatiet, nec volo quæ cruciet.*) librum, inquam, probet, qui ingenium acuat, non torqueat; non obtundat: ſi hic reperiat æquanimus ſpectator, unde nec queratur *lumbos ſedendo, oculos ſpectando dolere*, neque ſibi opus eſſe Theſpidis plauſtris, quæ tricubitales commentarios, ocioſa ſcholia, voluminoſas criticorum animadverſiones, varias lectiones, adverſaria, adnotationes, &c. vehant; cum illi ruſticanti vel etiam peregrinanti, ad manum, imo in manu ſit Tragœdiarum Lat. decas expeditiori elucidata opera: habebit, de quo illi gratias agat, cuius auſpiciis publicum indipiſcuntur admarginales iſti ignari & ocliferia, quæ lectoris, non omnino ab his ſtudiis feriati, aurem vellant. Tu autem (vir humaniſſime) cui gratiſſimam ſemper fuiſſe norim ipſam cothurnatam Philoſophiam, nec apparatum hunc utcunque rudem, fæces, ceſpiteſque aſpernare; & hoc qualecunque cape eo quo offertur animo, ſimplici, candido, facili. quod autem ab ingenio meo habet leve, genio tuo penſa, & feliciter vale.

Officioſo amore tibi devinctiſſimus.

THOMAS FARNABY.

BIBLIOTECA NAZIONALE V.E.
ROMA

A D

INtroite ſultis, conſidite, aures atque animos advortite. Huc vel ipſe Cato intret, expectet, ſpectetque. Neque enim hic prodeunt veſte exutæ Mimæ aut nudatæ uxores Summœnianæ; ſed graves matronæ, cothurnatæ, Deæ. Namque hic philoſophia dominatur cothurnata perſonata regnat Stoa. ubi verus ille antiſtes Stoa Seneca hiſtrioniam facit, imo in ſcenam ipſe venit. Quidni enim credamus opt. fidei hiſtorico. Senecam carmina crebrius factitaſſe, poſtquam Neroni amor eorum veniſſet? *aut cur animis iuxta ac pedibus non camus in ſententiam Doctiſſimorum hominum, quotquot eruditum hunc humaniorum ſtudiorum attigerunt pulverem, & penitioris huius literaturæ Criticæ ſacris ſunt operati? Qui omnes anxia iam pridem habita diſquiſitione, pro varia autorum mente, è temporum, occaſionum, prologorum & argumentorum diſcrimine, diſſimili charactere & ſtylo, modulamine in choris impari,* οἰκονομίᾳ, *artificio in repræſentationibus & narrationibus, diverſa denique placitorum & ſententiarum diſciplina, non agnoſcunt modo Marcum illum ſeu patrem Senecam qui* Orcheſtram quatit Euripidis, *ſed & admittunt illum alterum qui* colit hiſpidum Platona, incaſſumque ſuum monet Neronem. *Quamvis & eorum utrique quaſdam ex iſtis tragœdiis abdicent, merito relegatas ad Rhetorum ſcholas, quas olent levicula ingenii ſtricturæ, vitreæ acuminis ſcintillationes, atque ex ſubtili argutiarum, quam vibrant, fulgore, ignes fatui & fumus Fretus itaque iudicio Illuſtrium virorum Ant. Del Rÿ, Iuſti Lipſii, Ioſ. Scaligeri, maxime vero Cl. Dan. Heinſii, à quibus* Diſpertiti viri, diſpertiti ordines, *altam Medeam floridum Hippolytum, divinam tragœdiam Troadas L. Annæo Senecæ philoſopho adſcribo, nec non eidem (ſi ab Heinſii iudicio diſcedere liceat)* πολυμάντευτον *Oedipoda: Senecæ Tragico Agamemnona, Herculem Furentem, Thyeſten, & eiuſdem ferme cum Thyeſte commatis, accerſitarum ambitioſe ſententiarum, affectati acuminis, ambigue & inexſpectato reſpondentis, Thebaida, niſi potius autorem habeat proprium; poetaſtro cuipiam è Declamatorculorum ſchola otioſum Herculem in Oeta; nec feliciori artifici languidam Octaviam. Atque hic mihi ab autoribus & Tragœdiarum dignitate ordo, neque is ſine exemplo, ſine autoritate Poſt alios indicavit hoc I. Lipſius, expreſſit Delrius, &, niſi hoc illius conſi-*

lium prævertiſſet Typographi feſtinatio, expreſſurus erat vir Literis iuxta ac Humanitate Clariſſ. D Heinſius in editione ſua, quam prius ſecutus ſum ut & in hac editione nupera, illam è recenſione Conſummatiſſimi, Exactiſſimique Viri P. Scriverii; è cuius Muſeo ſecundas in Senecam curas ſperare poſſumus, adeo multa humaniter oſtendebat mihi à ſe adnotata; præter cenſuras, varias lectiones, coniecturaſque inſignes Cl. V Hugonis Grotij, & chirographos inſuper codices quibus eſt inſtructiſſimus. Et quoniam, ut citat illud Antiphanis Deipnoſophiſta.

μακάριόν ἐστιν τραγῳδία
Ποίημα κατὰ πάντ' εἴ γε πρῶτον οἱ λόγοι
Ὑπὸ τῶν θεατῶν, εἰσὶν ἐγνωρισμένοι

Argumentum cum Tragœdijs tum Scenis ſingulis præfixi, locos obſcuriores notis ad marginem illuſtravi, levibus illis quidem, & quarum prope pudet, ſed κατὰ τὴν ἄλλην ἀποκειμένην. Quis enim non videt τὸν μῦθον εἶναι ἀρχὴν καὶ οἷον ψυχὴν τῆς τραγῳδίας; intumeſcere iſta monſtris fabuloſis & Palæphatia farciri papyro? Verum & hæc & errata, ſi qua me abſente & apud Belgas degente, parum caverunt operæ Typographicæ, vos candore veſtro ſublevate atque adiuvate. ut Vos ſervet Salus.

THO. FARNABY.

In

In Senecam Tragicum brevibus Notis
à Præſtantiſs. viro

D. THOMA FARNABIO
illuſtratum.

ORcheſtram Senecæ, denſamq; evolvere nubem,
Molita eſt vaſto ducta labore manus.
Reſtabat brevitas. FARNABIVS attulit iſtam:
Et lucem brevitas ingenioſa dedit.

Daniel Heinſius.

In Senecæ Tragœdias, à viro digniſſimo
erudituſſimoque

THOMA FARNABIO
recenſitas, & notis illuſtratas.

ARmare Muſam Seneca dum Latiam ſtudet
Cothurno; honeſtum, ſplendidum, auguſtum ſatis:
At arctiorem Diva quam ferret, dedit;
Nodiſque fixit, nulla quos acies ſecet.
Hinc præpedito Muſa ſubſiſtit pede,
Et ne Tragœdi claudicent, oritur metus.
Farnabius *iſtud ſedula mente intuens;*
Muſa labores, difficultates, moras,
Vmbras Theatri, nubilas Scenæ fores;
Et dura Tragicæ vincla Melpomenes videns,
Opus ut vel ipſo, ad Oedipum, Oedipo foret:
Exurgit, Erebum luſtrat, expurgat Stygem
Nigram, Tragœdis lampadem accendit novam,
Solvitque preſſa compedes duras Dea.
Splendor cothurno iam redit, nitet chorus.
Spectator alacris cernit ardentes faces,
Æquoque Iambus integer conſtat pede;
Offenſa reſtat nulla, non gryphus manet.
Hem macte, Tragicum nil tibi accidat aut tuis;
Qui de Tragœdo tam bene es meritus tuo!

RichardusAndreæ, M. D.

MEDEA.

Perſonæ,

MEDEA. CREON. CHORVS.
JASON. NVTRIX. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Medeam, cujus ope vellere aureo potitus fuerat, Jaſon ob maleficia repudiarat, thalamis exturbatam, & Corintho (quo jam profugerat Iaſon) eijci oportebat. Illa unius diei impetrata mora Creuſæ Creontis regis Corinthiorum natæ Iaſoni deſponſatæ pallam aliaq; munera magicis infecta venenis mittit: quibus indutis ignem corripuit palla, miſereque exarſit nova nupta una cum patre in natę auxilium accurrente. Medea deniq; filiis quos Iaſoni pepererat, in patris conſpectu trucidatis, per aera aufugit.

ACTVS PRIMVS.

MEDEA.

Medea deſerta ſuperos inferoſq; Iaſonis ultores invocat.

[1] Di coniugales; tuque [2] genialis tori
[3] Lucina cuſtos; [4] quæque [5] domitorum freti
[6] Tiphyn, [7] novam [8] frænare docuiſti ratem;
Et [9] tu profundi ſæve dominator maris;
Clarumque [10] Titan [11] dividens orbi diem;
[12] Tacitiſque præbens conſcium ſacris iubar,

A 5 [13] He-

[1] Iupiter & Iuno γαμήλιοι, *ſeu* τέλειοι. Πειθὼ Seu Suada *nuptiarum conciliatrix pronuba* Diana: *operis domeſtici & familiæ adminiſtrandæ præſes.* Lucina: *de qua mox, nota 3.* Venus γενετυλλὶς *genituræ domina:* Genie (*qui quod una natus ſit natoſque tueatur, vel quod ut generemur curet, à gignendo nomen habet*) & Hymenee. *de quo Thebaid. v.262.* [2] *Qui in Genii honorem nuptiis ſternitur.*
[3] Εἰλήθυια *puerperii præſes* Diana, *parturientibus à Parcis præfecta, quod ipſam ſine dolore in utero geſtaſſet mater, & abſque ſenſu in lucem edidiſſet.* Callimach. *Lucina dicta Ovid.* dedit hic tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes *ad pariendum a. confert Luna.* [4] *Minerva.* [5] *Vide Troad.* 817. *& inf. v.*318. *&* 617. [6] *Gubernatorē navis in Argonautica expeditione.* [7] *Primam inf. v.*318. [8] *Metaph audacior.* [9] *Neptune.* [10] *Sol fili Hyperionis, qui unus è Titanibus,* vid. Herc. Fur. 966. [11] *Alternam præbens utique Hemiſphario lucem.* [12] *Noctu & in locis ſecretis fieri ſolitis, magicis, necromantiis, alii, Eleuſinis,* vid. Herc. Fur. v. 300. *& v* 844.

[13] Hecate triformis, [14] quoſque iuravit mihi
Deos Iaſon; quoſque [15] Medeæ magis
Fas eſt precari; [16] noctis æternæ chaos,
[17] Adverſa ſuperis regna, [18] maneſque impios,
[19] Dominumque regni triſtis, & [20] dominam fide
[21] Meliore raptam, voce non fauſta precor:
Adeſte, adeſte ſceleris [22] ultrices deæ,
[23] Crinem ſolutis ſqualidæ ſerpentibus,
Atram cruentis manibus amplexæ facem,
Adeſte: [24] thalamis horridæ quondam meis.
Quales ſtetiſtis: [25] coniugi letum novæ,
Letumque [26] ſocero & [27] regiæ ſtirpi date.
[28] Mihi peius aliquid, quod precer ſponſo malum;
Vivat; per urbes erret [29] ignotas egens,
Exul, pavens, inviſus, incerti [30] laris:
Me coniugem optet; limen alienum expetat,
[31] Iam notus hoſpes: quoque non aliud queam
Peius precari, liberos [32] ſimiles patri,
[33] Simileſque matri. Parta, iam parta ultio eſt.

13 *Vide Hippolyt. v.* 411. 14 *Vel generaliter, deos, pro more, in contrahendis nuptiis iureiurando teſtes adhibitos;* vel *Sidera & Horas. infr. v* 481. 15 *Infernis, ſacris, magicis initiata.* 16 *Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis, id eſt, mortis & inferorum. Vid. Herc. Fur* 609. *& Thyeſt.* 830. 17 *Infera, triſtia, obſcura, letalia, mala, oppoſita ſuperis, lætis, lucidis, vitalibus, bonis.* 18 *Vmbras, ſeu animas impiorum corpore exutas.* 19 *Plutonem.* 20 *Proſerpinam.* 21 *Neque enim ea mente rapuit eam Pluto ut repudiaret, quod fecit in me Iaſon.* 22 *Eumenides. Pœnæ. Furiæ. Herc. Fur v.*300. 23 *Erinnys. Furiæ excutite* pronam flagranti vertice pinum Stridenteſque comas. 24 *Nuptiis infauſti exitus furias ſtatuunt auſpices & pronubas.* Nam mihi nec Iuno nec Hymen, ſed triſtis Erinnys Prætulit infauſtas ſanguinolenta comas. *Hypſipyle Ovidiana, vide* Oct. 23. & 158. 25 *Creuſæ.* al. *Glauce.* 26 *Creonti.* 27 *Liberis Iaſonis meiſque.* 28 *Suggerite mihi peius aliquod letho malum quod Iaſoni imprecer;* Et hoc eſt *Vivat. Gruterus ſubintelligit* eſt *hoc ſenſu. Quod ad Iaſonem ſpectat, non mihi opus Furiarum opera: eſt enim ad manum quod ei imprecer omni morte peius, vitam exulem atque inopem.* 29. *Inimicas.* 30 *Domus, loci habitandi.* 31 *Namque hic & apud Creontem hoſpes eſt.* 32 *Perfidos.* 33 *Veneficos, crudeles.*

[34] Peperi. querelas, verbaque incaſſum ſero.
Non ibo in [35] hoſtes? [36] manibus excutiam faces,
[37] Cœloque lucem. ſpectat hoc [38] noſtri ſator
Sol generis, & [39] ſpectatur? & curru inſidens
Per ſolita [40] puri ſpatia decurrit poli?
Non redit in ortus, & remetitur diem?
Da, da per auras curribus [41] patriis vehi.
Committe habenas, genitor, & flagrantibus,
[42] Ignifera loris tribue moderari [42] iuga,
[43] Gemino Corinthus littori opponens moras,
Cremata flammis maria committat duo.
Hoc reſtat unum: pronubam thalamo feram
Vt ipſa [44] pinum; poſtque [45] ſacrificas preces
Cædam dicatis [2] victimas altaribus.
Per [2] viſcera ipſa quære ſupplicio viam,
[3] Si vivis, anime: ſi quid antiqui tibi
Remanet vigoris, pelle femineos metus,
Et inhoſpitalem [46] Caucaſum mente indue.

[34] *Liberos tales futuros.* vel, *quos in patris ultionē trucidem, peperi.* [35] *Creontem, Creuſam, Iaſonē & liberos;* [36] *Ex manibus* δαδούχων *illas Creuſæ nuptiis præferentium. de facibus, vide quæ ad v.263. & v.507. Theb. & infr. v. 112.* [37] *Inducamque extinctis facibus tenebras.* [38] *Æetes enim Medeæ pater fuit, Solis ex Perſa Neptuni filia natus* [39] *Annon horrens refugit, vultuſque ſuos tegit?* [40] *Non mutati, nulla nube maculati, nec in ortum redeuntis, ut in ſcelere Thyeſtæo? vid. Act.4. cum choro, & act.5 Thyeſt.* [41] *Me avitis, ut Phaetonta quondam paterno curru.* [42] *Equos ignipedes, flammivomos.* [43] *Et comburam Corinthiacum Iſthmon cum urbe in qua Creon, Iaſon, Creuſa. Sic.* Qui ſecat & geminum gracilis mare ſeparat Iſthmos, Nec patitur conferre fretum; ſi terra recedat, Ionium Ægeo franget mare. [44] *Facem è pinu. vid. inf v. 111 & Thebaid. v.263. ſunt qui* Spinam *legunt: nā & è Spina alba faces nuptiales fieri ſolitæ. innuit autem ignem illum venenatum quo Creuſam peritura ſit cum patre ſuo.* [45] *In nuptiis quidem adhibitæ preces & ſacrificia. Medea autem incantationes ſuas intelligit.* [2] *Liberos ſuos ex Iaſone innuit, quos mactare inſtituit.* [3] *Se ad vindictam incitat.* [46] *Feritatem & crudelitatem Heniochorum & Scytharum qui ad Caucaſum. Thyeſt. v. 1046. vel etiam meam quæ è Colchide.*

[47] Quodcunque vidit Phaſis aut Pontus nefas,
Videbit Iſthmos. effera, ignota, horrida.
[48] Tremenda cœlo pariter ac terris mala,
Mens intus agitat, vulnera, & cædem, & vagum
Funus per artus. Levia memoravi nimis:
[49] Hæc virgo feci. gravior exſurgat dolor.
Maiora iam me ſcelera poſt partus docent.
Accingere ira, teque in exitium para
Furore toto; [50] paria narrentur tua
Repudia thalamis. quo virum linquis modo?
Hoc quo ſecuta es. rumpe iam ſegnes moras:
Quæ ſcelere pacta eſt, ſcelere rumpetur fides.

47 *Tale hic in Corintho patrabo facinus, quale olim in Colchis, cuius Phaſis fluvius eſt. quaque Ponto contermina. ubi ſc. fratrem Abſyrtum diſcerpſi, diſperſique, ut patri me inſequenti moram iniicerem, dum artus diſſipatos colligeret.*
48 *Diis & hominibus abominanda.*
49 *Hæc in fratre Abſyrto feci virgo ut Iaſoni nuberem, cui nupta & ex eo matri facta, ne dimittar, vel etiam in repudii vindictam, maiora ſunt ſcelera excogitanda.*
50 *Nuptias proditione patris & cæde fratris conciliavi. repudium cæde ſuperinductæ Creuſæ & propriorũ liberũ ulciſcar.*

CHORVS.

Chorus è mulieribus Corinthiis Iaſonis & Creuſæ nuptiis Epithalamium præcipit.

[1] AD regũ thalamos numine proſpero,
Qui cœlũ ſuperi, quiq; regũt fretũ,
Adſint, cum populis [2] rite faventibus.
Primus ſceptriferis colla [3] Tonantibus
[4] Taurus celſa ferat tergore candido.

1 *Ad Iaſonis & Creuſæ nuptias.*
2 *In ſacris principum inaugurationibus, adoptationibus, nuptiis, adſtãtes favebant linguæ, id eſt, malis verbis abſtinebãt, bona dicebant, εὐφήμεις: votis & acclamationibus fauſta lætaq; ominati. vid Oct. 697.* 3 *Iovi & Plutoni, Dio quidẽ rubẽtes tribuunt manubias, eaſque interdiu miſſas: Summano albas vel nigras, eaſque noctu. Sed & Iuno, Pallas, aliique è diis fulmen iaculari dicuntur, ſed quod à Iove acceperint.* 4 *Neptuno, Apollini, Marti taurum immolari, Iovi nequaquam, vult Servius. His itaque infauſtas fore nuptias ominatur. Sed τῷ δ' ἐπήγοντο ταῦροι πάγκαλοι εἰς τέσσαρας. Xenoph. Cyripad. Et, ἔθυσά ποτε δύο βασιλικῶς, ταῦρον λευκὸν Iulian. ad Libanium.*

5 Lu-

[5] Lucinam nivei femina corporis
Intentata iugo placet: & , aſperi
Martis ſanguineas [6] quæ cohibet manus,
Quæ dat belligeris fœdera gentibus,
Et [a] cornu retinet divite copiam,
[b] Donetur tenera mitior hoſtia.
Et [7] tu qui [8] facibus legitimis ades,
Noctem, [9] diſcutiens [10] auſpice dextera,
Huc incede gradu [11] marcidus ebrio.
Præcingens roſeo tempora vinculo.
Et [12] tu, quæ gemini prævia temporis
[13] Tarde ſtella redis ſemper amantibus:
Te matres avidæ, te cupiunt nurus,
Quam primum radios ſpargere lucidos.
Vincit [14] virgineus decor.
Longe [15] Cecropias nurus:
[16] Et quas [17] Taygeti iugis
[18] Muris quod caret oppidum
Exercet iuvenum modo,

[5] Iunonē ante omnes, cui vincla iugalia curæ, Candida & intacta placet cervice iuvenca. [6] Vel *Venus, quæ* Pace frui Martem cogere ſola poteſt. *Et huc reſpicit quod ſubiungitur*. (a) pleno cunctorum copia cornu. *alluditque ad κέρας Ἀμαλθείας ſeu Acheloi. Sed & Pacibos cadebatur, verum ſeorſim extra Deorū conſpectū* (b) Donetur tenera mitior hoſtia, *ſic Flaccus*, Mactata veniet lenior hoſtia: *qua meri patera cum thure. quandoque tamen ſus illi mactabatur, & hinc feſtum ὑστερία*. ve. *Pax ſeu Concordia*, unde fluit [7] *Hymenae, Deus nuptialis. Bacchi fil, &c. mox nota* 11. [8] *Legitimis nuptiis. inf. v.* 114 [9] *Face quam præferes nuptiis*. [10] *Vide Troad.* 861. [11] *Namq;* marcentes gaudet vibrare coronas Et quaſſare faces & noctem ducere ludo. *ut decet Bacchi filium Venerisque patrem*: aliis *Apollinis & Calliopes filium*. [12] *Veneris ſtella, noctis prævie Heſpere, diei prænuncie Phoſpore. Hippol. v.* 748. [13] Vt nox longa quibus mentitur amica, *&c. Ita ſponſorum, noveque nuptarum deſiderio tarde procedere videtur dies nuptiis dictus*. [14] *Virginis ſponſa Creuſa ſeu Glauces*. [15] *Atticas puellas nubiles; Cecrops autem primus erat Athenienſium rex*. [16] *Et Lacanas virgines quæ patrio more exercentur virilibus officiis: curſus venatione palaſtra, idque nude*. [17] *Laconia montis, Spartæ imminentis*. Virginibus Baccata Lacænis Taygeta. [18] *Quod tamen poſtea muris cingi cœpit. prius ἀνδράσι καὶ οὐ πλίνθοις ἐστεφανωμένοι*.

19 Et quas 20 Aonius latex
* Alpheuſque ſacer lavat.
Cedent 21 AEſonio duci,
Si forma velit aſpici,
22 Proles fulminis improbi
23 Aptat qui iuga tigribus:
Nec non 24 qui tripodas movet.
Frater 25 virginis aſperæ.
Cedet 26 Caſtore cum ſuo
Pollux cæſtibus aptior.
Sic, ſic, Cœlicolæ, precor,
Vincat 27 femina coniuges,
Vir longe ſuperet viros.
Hæc cum virgineo conſtitit in choro,
Vnius facies prænitet omnibus.
28 Sic cum ſole perit ſideribus decor;
Et 29 denſi latitant Pleiadum 29 greges;
Cum Phœbus ſolitum lumine 30 non ſuo
31 Orbem circuitis cornibus alligat.
32 Oſtro ſic niveus 33 phœniceo color
Perfuſus rubuit, 34 ſic nitidum iubar
Paſtor luce nova 35 roſcidus aſpicit.

19 *Vincit q; Thebanas virgines. Bœotia autem prius Aonia dicta eſt ab Aone Neptuni filio.* 20 *Dirce fons Bœotiæ prope Thebas Muſis ſacer. adeoque tacite ipſis Muſis Creuſam confert.* * *v.116.* Thyeſt. *cur item ſacer ſit,* vide ibid. 21 *Iaſoni filio Æſonis, qui filius Cretai Cretaus Æoli.* 22 *Bacchus. vid. Her. Fur 455. v pulcher, Hippol. v 751.* 23 *Oedip. v.425. & Hippol. v.753.* 24 *Apollo cuius reſponſa reddit vates in tripode ſtans. vid. Oed. 227 v.* 25 *Dianæ venatricis, montivagæ, perpetuæ virginis.* 26 Κάστωρ δ' ἱππόδαμος καὶ πύξ ἀγαθὸς Πολυδεύκης. *pulcherrimi, Iove quippe cygno geniti. Hippol. verſ 807.* 27 *Creuſa.* 28 *Sicuti ſoli orienti velut lumini maiori ſuam cedunt lucem ſtellæ.* 29 *Alludit ad etymon ſideris ſeptiſtellii,* ἀπὸ τοῦ πλείστου *id eſt, à pluralitate & vicinitate ſtellarum.* aliis *autẽ* ἀπὸ τοῦ πλεῖν *quod orta navigandi tempus deſignent Atlantides, Vergiliæ.* 30 *Lumine notho & mutuato à ſole lucens. vide Hip. Pol. v. 741.* 31 *Plenilunio. Hippol. 742.* 32 ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ. *&c.* Fulget ebur veluti Tyrio quod tinxerit oſtro Mœonis, aut Paphiis lilia miſta roſis. 33 *Thyeſt v.344.* 34 *Hæc ad Endymionem ſunt qui referunt, rectius ad ſolem orientem.* Quale novo Phœbo aut Tithoni coniuge cœlum Subrubet. 35 *Virgil. rore nocturno madens, vel luce nova, id eſt, Aurora roſcida.* Hypallage.

Erc.

Ereptus thalamis [36] Phaſidos horridis.
Effrenæ ſolitus pectora coniugis
Invita trepidus pendere dextera,
Felix [37] Aoniam pendito virginem
[38] Nunc primum [39] ſoceris, * ſponſe, volentibus:
[40] Conceſſo, iuvenes, ludite [40] iurgio,
[41] Hinc illinc, iuvenes, mittite carmina:
Rara eſt in dominos [42] iuſta licentia.
Candida thyrſigeri [43] proles generoſa Lyæi,
[44] Multifidam iam tempus erat ſuccendere [45] pinum.
[46] Excute ſolennem digitis * marcentibus [47] ignem.
Feſta dicax fūdat [48] convicia [49] Feſcēninus.

[36] *Medea ad Phaſim nata. ſup. v. 44. barbara, crudelis, veneficæ, cuius ſcil. thalamos Iaſon merito horreat.* [37] *ἀντίθετε Phaſidi, id eſt, barbara,* Græcam. *ſup. v 80. vel lege* AEoliam, *Creonti enim patri Creuſæ Siſyphus pater qui filius Æoli. inf. v. 746. commendaturque ſponſa à Deo generis authore.* [38] *Namque in priores non conſenſerat Æſon, Æeta certe invito.* [39] *Æſone & Creonte,* * *al.* ſponte volent. [40] *In nuptiis enim dicteria in ſponſum ſponſamque iacere licuit.* [41] *Epithalamium à virginibus & adoleſcentibus alterne cantatum, ante thalamum: ne compreſſa à viro puella audiretur vox.* [42] *Lege* iſta licentia. *ſc. libertas loquendi quidlibet apud dominos raro permiſſa eſt, in Mercurialibus apud Cretenſes, Saceæ feſto apud Babylonios, Peloriis apud Theſſalos, Saturnalibus apud Romanos, ut & Nuptialibus.* [43] *Hymenee fili Bacchi, qui* Quod ſolvit curis corda, Lyæus erit. *ἀλίῳ thyrſi autem haſta quas Pa. pinis intextas Bacchides in Orgiis geſtabant. ſup v. 67.*
[44] *In modum ſpicarum inciſam, quo facilius flammam concipiat.* [45] *Sup. v. 83.* [46] *Concute, iacta,* inquit Delrius. *credo ego in nuptiis felicibus Hymenæi partes fuiſſe ignem nuptialem extinguere ſponſumque & ſponſam in thalamos vocare, & ad hanc coniecturam facit quod Medea ſup. verſ. 27. minata eſt velle ſe faces excutere, infelici omine, & ſup. 67.* * *Supra verſ. 69.* [47] *Fax in nuptiis prælata in honorem Cereris. ignis & aqua adhibita, quod fœtus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam.* [48] *Dicta iocularia. ῥήματα αἰσχρὰ καὶ ἀσχημοσύνης γέμοντα, Chryſoſt. & Lucan.* [49] Nec more Sabino Excepit triſtis convicia feſta maritus.

Sol-

Solvat turba iocos. [50] tacitis [51] eat illa tenebris
Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

50 Pueri verſus Feſcenninos omni verborum laſcivia, imo obſcœnitate refertos canebant, ut novæ nuptæ aures returarent. ſed poſita prius prætexta, cuius purpura verecundiæ ſymbolum. dict. à Feſcennio Hetruriæ oppido. aliis à faſcino. *quod ad nimias laudes (quæ in Epithalamio occinebantur) à Nemeſi vindicandas & arcendum faſcinum, à præfiſcinis adiiciebantur Feſcennini. 51 Deducatur ad maritum illa abſque facibus, Epithalamio, Feſcennino, quæ domo patris profuga peregrinum ſecuta, raptori clam & inconceſſo nupſit quod fecerat Medea, in quam hoc ob ter iactum eſt convicium.*

ACTVS SECVNDVS.

MEDEA. NVTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam ſedare nutrix laborat. ſed fruſtra.

OCcidimus. aures pepulit [1] Hymenæus meas.
Vix ipſa tantum, vix adhuc, credo malum.
Hæc facere Iaſon potuit? [2] erepto patre,
Patria atque regno, ſedibus ſolam exteris
Deſerere? [3] durus merita contempſit mea,
Qui ſcelere [4] flammas viderat vinci & [5] mare?
[6] Adeone credit omne conſumptum nefas?
Incerta, vecors, mente non ſana feror
Partes in omnes, unde me ulciſci queam.
Vtinam eſſet [7] illi frater! eſt coniux; in hanc
Ferrum exigatur. hoc meis ſatis eſt malis.
Si quod Pelaſgæ, ſi quod urbes barbaræ
Novere facinus, quod [8] tuæ ignorant manus,
Nunc eſt parandum. [9] ſcelera te hortentur tua:

1 Epithalamium, carmen nuptiale chori ſc. præcedentis. de Hymenæo vide quæ ad v.262. Theb. 2 Poſtquam eripuit me patri, patria, regno. 3 Ingratus, immemor. 4 Herbis & incantamentis illi à me datis vicit æripedes & ignivomos tauros. 5 Mare pacatum artub. lacerati fratris. 6 Itane exhauſtam mihi credit omnem malarum herbarum ſcientiam, & magicas artes ad ſcelera potentes. ut nihil reliqui ſit in ipſius vindictam? 7 Quem diſcerperem, ut meum olim. ſupra v 54. 8 O Medea, ſuas innuit.

9 Et

[9] Et cuncta redeant; [10] inclytum regni decus
[11] Raptum; & nefandæ virginis [12] parvus comes
Diviſus enſe, funus [13] inceptum patri;
Sparſumque [14] ponto corpus; & [15] Peliæ ſenis
Decocta aheno membra. Funeſtum impie
Quam ſæpe fudi ſanguinem? [16] at nullum ſcelus
Irata feci. ſævit infelix amor.
Quid tamen Iaſon potuit [17] alieni arbitrii
Iuriſque factus? [18] debuit ferro obvium
Offerre pectus. [19] melius, ah melius, dolor
Furioſe, loquere, ſi poteſt, vivat meus.
Vt fuit, Iaſon; ſin minus, vivat tamen.
Memorque noſtri, muneri [20] parcat meo.
Culpa eſt Creontis tota, qui [21] ſceptro impotens
[22] Coniugia ſolvit; quique [23] genitricem abſtrahit
Natis; & arcto pignore adſtrictam fidem
Dirimit: petatur ſolus hic, pœnas luat
Quas debet. alto cinere cumulabo domum,
Videbit [24] atrum verticem flammis agi
[25] Malea, longas navibus flectens moras.
NV. Sile obſecro, queſtuſque ſecreto abditos
Manda dolori. gravia quiſquis vulnera

[9] *Ad animum revoces priora ſcelera, atque ab iis exempla capias & conſilia de futuris.* [10] *Vellus autem arietis quo vectus Phrixus è Bœotia in Colchos transfretavit. vid. Troad. v.* 1032. [11] *Ab Iaſone; mea arte, conſilio, auxilio.* [12] *Abſyrtus frater, ex eodem patre, matre autem Aſteri, aliis Ipſia, à me diſcerptus. ſupra v.* 44. [13] *Sparſit enim artus, ut patrem inſequentem tardaret. verſ* 44 *ſupra, al.* inceſtum. [14] *Mari, ut modo verſ.* 121. *vel regione Fonti,* Vnde Tomos dictus locus eſt, quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui. [15] *Patrui Iaſonis. inf. v.* 257. [16] *Emphatice. Iam autem irata in ſcelus accingor.* [17] *Huc à Creonte coactus.* [18] *Potius quam me deſereret.* [19] *Epanorthoſis.* [20] *Magis apposite tamen legas* parcas, *q.d. permitte illum, ò dolor, vita quam illi dederim frui.* [21] *Imperio ſuo.* [22] *Mei & Iaſonis.* [23] *Me.* [24] *Nigrum regia vel Corinthi fumum ſinuoſo flexu aſcendentem.* [25] *Promontorium Laconiæ prope Corinthum, hodie* Capo Mello. *quod per quinque millia paſſuum in mare protenſum, ventiſque expoſitum, procelloſum, ſinumque ſequacibus undis inquietum reddit mare, ac navigantibus moras inhibet.* Et ratibus longe flexum donare maleæ. *Lucan.* 6.

Paticnte & æquo [26] immotus animo pertulit;
[27] Referre potuit. *ira, quæ tegitur, nocet.*
Profeſſæ perdunt odia vindictæ locum.
ME. *Levis eſt dolor, qui capere conſilium poteſt,*
Et [28] *clepere ſeſe: magna non latitant mala.*
Libet [29] ire contra. *NV.* ſiſte furialem impetum
Alumna: [30] vix te tacita defendit quies.
ME. *Fortuna fortes metuit, ignavos premit.*
NV. [31] Tunc eſt probanda, ſi locum virtus habet.
ME. *Nunquam poteſt non eſſe virtuti locus.*
NV. *Spes nulla monſtrat rebus afflictis viam.*
ME. *Qui nil poteſt ſperare, deſperet nihil.*
NV. [32] Abiere Colchi; [33] conjugis nulla eſt fides;
Nihilque ſupereſt opibus è tantis tibi.
ME. Medea ſupereſt: [34] heic mare & terras vides:
Ferrumque & ignes, & deos, & fulmina.
NV. Rex eſt timendus. *ME.* [35] rex meus fuerat pater.
NV. Non metuis arma? *ME.* [36] ſint licet terra edita.
NV. Moriere. *ME.* cupio. *NV.* profuge. *ME.* pœnituit
[37] fugæ.

26 *Alii leg.* Mutus, *id eſt. tacite & diſſimulanter.*
27 *Par pari reddere, ulciſci.* 28 *Tegere, celare.* κλεπτῶν *vid. Herc Fur 798. v.* 29 *Aperte occurrere.* 30 *Etiamſi tacita quieſcas, vix tuta eris; multo minus ſi quid moveas.* 31 *Tunc quidem fortitudo eſt probanda, ubi te aliquid per virtutem conſequuturum ſperes, alioqui furor eſt, ſtupor, deſperatio, &c. ultra ſpem & vires niti.*
32 *A te alienati, tibi infeſti ſunt Colchi.* 33 *Iaſonis.*
34 *Quæ omnia hac arte ſua poteſt perturbare inque ſuam opem vocare,* vel quid ſi interrogative legamus hoc modo? *An vero hic vides maria, terræ motus, ferrum, ignes, deos, fulmina, quæ etiam fortis timeat? cum ex præceptionibus Ethicis,* εἴ τις ἄντις μαινόμενος καὶ ἀνάλγητος, ἃ μηδὲν φοβοῖτο μήτε κύματα. *&c. atque ad hanc conjecturam meam faciunt quæ præcedunt verſ. 160. quæque ſequuntur* & tamen rex eſt timendus, arma, &c.
35 *Neque tamen eum timui, verum Iaſoni contra ſteti.*
36 *Non etiam Gigantes & terra è dentibus ſerpentinis edita. Namque & hac mea arte fretus debellavit Iaſon.*
37 *Quæ patrem deſerui Iaſonem ſecuta.*

38 Me-

[38] Medea fugiam? *NV.* [39] mater es. *ME.* [40] cui ſim, vides.
NV. Profugere dubitas? *ME.* fugiam: at ulciſcar prius
NV. Vindex ſequetur. *ME.* forſan inveniam [41] moras.
NV. Compeſce verba; parce iam demens minis,
[42] Animoſque minue. *tempori aptari decet.*
ME. *Fortuna opes auferre, non animum poteſt.*
[43] Sed cuius ictu regius cardo ſtrepit?
Ipſe eſt Pelaſgo tumidus imperio Creon.

[38] Emphatice. *Egone tam magicis potens? tam prius pertinax & pericula contemnens?* [39] *In liberorum tamen gratiam fuge. vel reſpicit ad v.25. ſup.* [40] *ex quo tamen ſim vides Iaſone ſc.* [41] *Vt cum me ſequeretur pater. ſup. verſ. 44. & 133.* [42] *Animi pertinaciam & ferociam.* [43] *Sed, crepuere fores regiæ. quis egreditur?*

CREON. MEDEA.

Creon Medeam in exilium propere abire imperio urget: illa diei unius moram vix impetrat.

MEdea, [1] Colchi noxium [1] Æetæ genus,
Nondum meis exportat è regnis pedem?
Molitur aliquid. nota fraus; nota eſt manus.
[2] Cui parcit illa? quemve ſecurum ſinit?
[3] Abolere propere peſſimam ferro luem
Equidem parabam, precibus evicit [4] gener.
Conceſſa vita eſt; liberet fines metu:
Abeatque tuta. fert gradum contra ferox,
Minaxque noſtros propius affatus petit.
Arcete, famuli, tactu & acceſſu procul,
Iubete ſileat. regium imperium pati
Aliquando diſcat. [5] vade veloci via,
Monſtrumque ſævum, horribile, iam dudum avehe.
ME. Quod crimen aut quæ culpa mulctatur fuga?
CR. Quæ cauſſa pellat, [6] innocens mulier rogat.
ME. [7] *Si iudicas, cognoſce: ſi regnas, iube.*

[1] *Colchorum regis* [2] *Qui non patri pepercit, non fratri.* [3] *Medeam de media tollere ſtatueram.* [4] *Iaſon.* [5] *Satellitum aliquis vadat, & avehat.* [6] *Ironice. q. d. nocentiſſima.* [7] *Si rex iuſtus es, de cauſa mea prius cognoſce, ſi tyrannice pro lubidine imperas inaudita cauſa eiice.*

CR.

CR. [8] AEquum atq; iniquum regis imperiū feras.
ME. Iniqua numquam regna perpetuo manent.
CR. I, querere Colchis. *ME.* redeo: qui advexit, ferat.
CR. [9] Vox conſtituto ſera decreto venit.
ME. *Qui ſtatuit aliquid parte inaudita altera,*
Æquum licet ſtatuerit, haud æquus fuit.
CR. Auditus à te [10] Pelia ſupplicium tulit.
Sed fare: cauſæ detur egregiæ locus.
ME. [11] Difficile quam ſit animum ab ira flectere
Iam concitatum, quamque regale [12] hoc putet,
Sceptris ſuperbas quiſquis admovit manus,
Qua cepit, ire, regia didici mea.
Quamvis enim ſim clade miſeranda obruta,
Expulſa, ſupplex ſola, deſerta, undique
Afflicta; quondam [13] nobili fulſi [13] patre.
Avoque clarum Sole deduxi genus:
Quodcumque placidis flexibus [14] Phaſis rigat;
[15] Pontuſque quidquid Scythicus à tergo videt;
Paluſtribus qua maria dulceſcunt aquis:
Armata [16] peltis quidquid exercet [17] cohors
Incluſa ripis [18] vidua [19] Thermodontiis.
Hoc omne noſter genitor imperio regit.
Generoſa, felix, decore regali potens

8 *Regia ſubiecta poteſtati ne diſputes de imperio æquo aut iniquo, ſed quod regi lubet feras.* 9 *Cognita cauſa lataque ſententia, ſera venit expoſtulatio.* 10 *Pelias, Voc. pro Nomin. inf. verſ. 259.* 11 *Quam pertinaciter reges iram de levi qualicunque iniuſtave cauſa conceptam foveant urgeantque, & ipſa rege orta novi.* 12 *Al.* occupet. 13 *Æta Solis filio.*
14 *Colchorum fluv. max.* 15 *Mare Euxinum ab Occidente Colchida claudit, dulcius quam cætera maria, ut quod Mæotidi commiſcetur atque in quod Tanais innumerique alij fluvij influunt.*
16 *Scutis brevibus quorum extrema lunantur in cornua.*
17 *Amazonidum lunatis agmina peltis, &c. vide Agam. 217.*
18 *Vid. Hippol. 620.*
19 *Vid. Herc. Fur. 245.*

Fulſi. petebant tunc meos thalamos [20] viri,
Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac levis,
Præcepſque regno eripuit, exilio dedit.
Confide regnis, cum levis magnas opes
Huc ferat & illuc caſus. hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies,
Prodeſſe miſeris, ſupplices fido lare
Protegere. ſolum hoc Colchico regno extuli:
Decus illud ingens, [21] Græciæ florem inclytum,
Præſidia Achivæ gentis, & [22] prolem Deum
Servaſſe manet: [23] munus eſt Orpheus meum,
Qui ſaxa cantu mulcet, & ſylvas trahit:
Geminumq; munus [24] Caſtor & Pollux, meũ eſt:
[25] Satique Borea: [26] quique trans Pontum quoque
Summota [26] Lynceus lumine immiſſo videt;
Omneſque [27] Minyæ: nam ducum taceo [28] ducem
Pro quo nihil debetur, hunc nulli imputo.
Vobis revexi cæteros: unum mihi
Inceſſe nunc, & cuncta flagitia ingere;
Fatebor: obici crimen hoc ſolum poteſt,

[20] *Proci alij*, vel, *per indignationem Synecdochicam, Iaſon.* [21] ἄνθος Ἀργείων *iuvenum nobilium. Heroum florem.* [22] *Argonautas, Heroas, dijs genitos.* quorum pleroſque enumerat. [23] *Mei muneris eſt quod vivit Orpheus.* ὅστις ἀθειρέας οὔρεσι πέτρας Θέλξεν ἀοιδάων ἐνοπῇ, ποταμῶν τε ῥέεθρα Φηγοὺς, τ' ἀγριάδας, *&c.* Mulcens lapides & agens carmine quercus. [24] *Sup. v. 81.* [25] *Calais & Zetes* ἅς ποτ' Ἐρεχθηῒς Βορέῃ τέκεν Ὠρείθυια.
[26] πάντων ἀνθρώπων ὀξυωτέστατος, *qui ex Taygeti cacumine totam Peloponneſum fertur proſpexiſſe; Caſtorem & Pollucem in cava quercu latitantes vidiſſe; è Sicilia claſſem Punicam è Carthaginis portu ſolventem oculis luſtraſſe, numerumque notaſſe, &c. Non tamen credibile id fieri vel à perſpicaciſſimo Lynceo, vel à Varronis illo Strabone, & 1500. ſtadiorum (tot enim à Lilybeo in Africam ſunt) ſpatium proſpiceret, cum intentam ab oculis aciem per planum pergere ultra 180 ſtadia negent Mathematici. multo minus mari in orbem per tantam diſtantiam vergente.*
[27] *Theſſali comites Iaſonis in expeditione Colchica, ab Orchomeno Theſſaliæ fluvio, qui prius Minyeus, dicti.*
[28] *Iaſonem.*

[29] Argo reverſa [30] virgini placet pudor,
Paterque placeat; tota cum ducibus ruet
Pelaſga tellus: hic tuus primus gener
* Tauri ferocis ori flagranti occidet.
[31] Fortuna cauſam, qua volet, noſtram premat:
Non pœnitet ſervaſſe tot regum decus.
Quodcunque culpa [32] præmium ex omni tuli,
Hoc eſt penes te. ſi placet, damna ream:
Sed redde [32] crimen. ſum nocens, fateor, Creo;
[33] Talem ſciebas eſſe, cum [34] genua attigi.
Fidemque ſupplex præſidis. [34] dextra petii.
Terra hac miſeriis angulum & ſedem rogo,
Latebraſque viles. urbe ſi pelli placet,
Detur remotus aliquis in regno locus.
CR Non eſſe me, qui ſceptra violenter geram,
Nec qui ſuperbo miſerias calcem pede,
Teſtatus equidem videor haud clare parum,
Generum [35] exulem legendo, & afflictum, & gravi
Terrore pavidum. quippe te pœnæ expetit
Letoque Acaſtus, regna Theſſalica obtinens:
Senio trementem debili atque ævo gravem,
Patrem peremptum queritur, & cæſi ſenis
Diſcisſa membra; cum dolo captæ tuo,

29 *Quod* ἀργὸς *velox.* vel *ab Argo fabricatore*, vel, *quod ea vecti* Argivi delecti viri. 30 *Quod ſi mihi magis pudor paterq; placuiſſet quam Iaſon, perijſſent Theſſali, Argivi, univerſa denique Græciæ flos, nec Iaſon ignivomos Tauros (* Duos namque fuiſſe refert Apollonius ταύρω χαλκόποδε στόματι φλόγα φυσιόωντε) effugiſſet, tibi gener futurus vide infra v* 466. 31 *Vtcunque mea cauſa iniqua ſit.*
32 *Iaſonem* 33 *Cum tuum præſidium ſupplex imploravi, fugiens Acaſtum Peliæ filium, qui me perſequitur, ſibique in Patria necis ultionem dedi poſcit.*
34 *Troad. verſ* 689.
35 *In exilium fugientem propter tuum facinus, tu enim præ te ferens velle te medicamine Peliam iuventuti reſtituere (quod prius in Æſone feceras) Peliæ iniurias in Iaſonem ulta, feciſti pie impias Peliadas patrem ſuum iugulare non reviĉturum uti promiſeras, utque illæ expectaverunt.*

36 Piæ

[36] Piæ ſorores impium auderent nefas:
Poteſt Iaſon, ſi tuam cauſſam amoves,
Suam tueri: nullus innocuum cruor
Contaminavit: abfuit ferro manus.
Proculque veſtro purus à cętu ſtetit.
Sed tu malorum machinatrix facinorum,
Cui feminea nequitia ad audendum omnia,
Virile robur, nulla fama memoria eſt,
Egredere, [37] purga regna; letales ſimul
Tecum aufer [38] herbas, libera cives metu.
Alia ſedens tellure [39] ſolicita Deos.
ME. Profugere cogis? redde fugienti ratem,
Vel redde comitem. fugere cur ſolam iubes?
Non ſola veni; [40] bella ſi metuis pati,
Vtrumque regno pelle. cur ſontes duos
Diſtinguis? [41] illi Pelia, non nobis iacet.
[42] Fugam, [43] rapinaſque adice: deſertum patrem,
[44] Lacerumque fratrem, [45] quidquid etiamnum novas
Docet maritus coniuges, non eſt meum.
Toties nocens ſum facta, ſed nunquam mihi.
CR. Iam exiſse decuit, quid ſeris fando moras?
ME. Supplex recedens illud extremum precor.
Ne culpa natos matris inſontes trahat.
CR. Vade, hos paterno, ut genitor, excipiam ſinu.

[36] *Piſidice Pelopæa, Hippote, & Alceſtis filia Peliæ quarum* ut quæque pia eſt *Medeæ* hortatibus impia prima eſt, Et ne ſit ſcelerata fecit ſcelus, *&c Ovid. 7. Meta.*
[37] *Purga mea regna tam lethali monſtro.* [38] *Veneficia per herbas.* Medeam autem noxias inveniſſe herbas ferunt & inter cæteras Ephemeron, præſentanei lethi herbam.
[39] *Carminibus, imprecationibus, veneficijs, ſceleribus moleſta, incanta ſidera. infra v. 434. & 672.*
[40] *Namque Acaſtus bellum Corinthijs indixit ſi Medeam receptam foverent.* [41] *In Iaſonis gratiam & ultionem. cui autem ſcelus eſt bono, nocens ille eſt. infr. 509.*
[42] *A patre.* [43] *Aurei velleris.*
[44] *Sup. v. 44.*
[45] *Et ſi quod aliud malum eſt quod nunc Creuſam docet, ut me olim.*

ME. Per ego [46] auſpicatos regii thalami thoros,
Per ſpes futuras, perque regnorum ſtatus,
Fortuna varia dubia quos agitat vice,
Precor, brevem largire fugienti moram:
Dum extrema gnatis mater infigo oſcula,
Fortaſſe moriens. *CR.* fraudibus tempus petis.
ME. Quæ fraus timeri tempore exiguo poteſt?
CR. *Nullum ad nocendum tempus anguſtum eſt malis.*
ME. Parumne miſerę temporis lacrimis negas?
CR. Et ſi repugnat precibus infelix timor,
Vnus parando dabitur exilio dies.
ME. [47] Nimis eſt; & ex hoc aliquid abſcindas licet:
Et ipſa propero. *CR.* [48] capite ſupplicium lues,
Clarus priuſquam Phœbus attollat diem;
Niſi cedis [49] Iſthmo. [50] ſacra me [50] thalami vocant.
[51] Vocat precari feſtus Hymenæo dies.

46 Bono auſpicio cœptas Iaſonis & filiæ tuæ nuptias, non inauſpicatas ut meas. ſup. v.114 47 Vltra votum mihi moram indulſiſti, namque in rem meam eſt fugam accelerare, ac proinde & ipſa propero 48 Εἴ σ' ἡ 'πιοῦσα λαμπὰς ὄψεται θεοῦ, &c. Θεοῦ. Euripid. 49 Corinthiaco. 50 Nuptiarum ſacra. 51 Dies Hymenæo ſacra vocat me ad preces & vota.

CHORVS.

Chorus in audaciam navigantium invectus primos nautas dignum audacia ſua retuliſſe præmium canit, ſcilicet Medeam.

[1] AVdax nimium, qui freta primus
Rate tam fragili perfida rupit:
[2] Terraſque ſuas poſt terga videns,
[3] Animam levibus credidit auris:
Dubioque ſecans æquora curſu,
Potuit [4] tenui fidere ligno,

1 Locus in Navigationem, concinens Horatiano: Illi robur & æs triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commiſit pelago ratem. 2 *E portu ſolvens in altum, videt terras recedere. Troad. v.1405.*
3 *Vitam credit fallacibus Auſtris.*
4 I nunc & ventis animam committe, dolato Confiſus ligno, digitis à morte remotus Quatuor, aut ſeptem ſi ſit latiſſima tæda.

5 Inter

[5] Inter vitę mortiſque vias
Nimium gracili limite ducto.
Nondum quiſquam ſidera norat:
Stelliſque, quibus pingitur æther.
Non erat uſus: [6] nondum pluvias
Hyadas poterant vitare rates:
[7] Non Oleniæ ſidera capræ:
Non quę ſequitur flectitque ſenex
[8] Arctica [9] tardus plauſtra [10] Bootes:
Nondum Boreas; nondum Zephyrus
Nomen habebant.
[11] Auſus Typhis pandere vaſto
[12] Carbaſa ponto, legeſque [13] novas
Scribere ventis. nunc [14] lina ſinu
Tendere toto: nunc [15] prolato
Pede tranſverſos captare notos:
Nunc antennas medio tutas
Ponere malo: nunc in ſummo
Religare loco, cum iam totos
Avidus nimium nativa flatus
Optat, & alto rubicunda [16] tremunt
[17] Suppara velo,
[18] Candida noſtri ſæcula patres
Videre; procul fraude remota;
Sua quiſque [19] piger litora tangens,
Patrioſque ſenex factus in arvo,
Parvo dives, niſi quas tulerat
Natale ſolum, non norat opes.

5 Anacharſis ubi didiciſſet navis craſſitudinem eſſe quatuor digitos, τοσοῦτον (inquit) θανάτου οἱ πλέοντες ἀπέχουσι. 6 Hyades ortu & occaſu ſuo pluvias tempeſtateſque excitāt. vid. Thyeſt. 851 7 Non Oleniæ ſidus pluviale capellæ. *id eſt, Amalthea inter ſidera relata quod Iovi lac præbuiſſet prope Olenū Achaiæ oppidū. 8 V. Her. Fu. verſ. 7. & 129. 9 Quia polo vicinior, 10 Bubulcus, Arctophylax, quod urſa minori adiunctus plauſtrū inſequi videtur. οὕνεκ' ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται Ἄρκτου. 11 Argonautas primum navigaſse canunt poetæ. Typhin primū velis & ſtellis in navigando uſū fuiſſe. 12 Vela carbaſina. 13 Ventis ſc. à latere flātibus in rectum navigare. 14 Secundo uſos vento. Hiſp.* Viento à la popa, largar la vela. *15 Obliquatis ad captandum flantem à latere ventum velis, ποδιῶνα, id eſt, imum veli angulum, producto altero, reducere.* To bring the t. ck abord. *16 Vento impulſa. 17 Lintea annexa ſupra acatium & antennam.* Summaque pandens Suppara velorum perituras colligit auras. *18 Nulla avaritia livoriſque labe polluta. 19 Otio & pace fretus.*

[20] Bene diſſepti fœdera mundi
Traxit in unum [21] Theſſala pinus,
Iuſſitque pati [22] verbera pontum:
[23] Partemque metus fieri noſtri
Mare ſepoſitum. dedit [24] illa graves
Improba pœnas, per tam longos
Ducta timores: cum [25] duo montes,
[26] Clauſtra profundi, hinc atque illinc
Subito [27] impulſu, velut [28] ętherio
Gemerent [28] ſonitu: ſpargeret aſtra
Nubeſque ipſas mare [29] deprenſum,
Palluit audax Tiphys, & omnes
Labente manu miſit [30] habenas:
[31] Orpheus tacuit [31] torpente lyra:
[32] Ipſaque vocem perdidit Argo.
Quid? cum Siculi [33] virgo Pelori,
Rabidos utero ſuccincta canes,
Omnes pariter ſolvit hiatus,
Quis non totos horruit artus,
Toties uno latrante malo?

20 *Confudit hæc bene diſtincti mundi fœdera, & mari commiſcuit terras,* quas Deus abſcidit prudens Oceano diſſociabili. 21 *Theſſalæ ſilvæ filia nobilis navis è pinu Pontica.* 22 *Remorũ ictus. Reſpicit poeta ad notã Xerxis amentiam, qui Helleſpõto* 300 *infligi verbera iuſſit propter pontẽ è ratibus diſruptũ.* [23] Terra parum fueras ſatis, adiecimus undas, Fortunæ miſeras auximus arte vias. [24] *Argo.* [25] *Cyaneæ, Symplegades, Syndromides, Herc. Fur.* 1210. *quas tranſmiſere Argonautæ. Phinei monitu præmiſſa via duce columba, non ſine periculo, mutilata ſũma puppis parte.* [26] *Maris enim Pontici aditus claudere videtur.* [27] *Colliſione. unde & nomen habeat.* ἀπὸ τοῦ συμπλήττεσθαι *dicto v. Herc. Fur.* [28] *Velut tonitru.* [29] *Cõcurrentibus ſcopulis interceptum expreſſumque in cœlum.* [30] *Clavum.* [31] *Metu ſtupefactus ipſe tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis.* [32] *Cuius carina præſaga, garrula, fatidica dicitur, ut quæ ex Dodona quercu,* πολυφώνῳ, λαλιστάτην εἶχε τὴν πρῷραν ἐκ Δωδωνίδος δρυός, *in qua duæ columbæ ſeu mulieres Columbæ vocatæ reſponſa reddebant.* [33] *Scylla Phorci filia, quam cum Glaucus Circe ſpreta amaret, illa veneficijs dum ſe in fonte lavaret, in monſtrũ caninũ inguina ſuccincta mutavit, eſtq; in mari Siculo ad promontoriũ Pelorũ humana figura ſaxum cavernoſũ, ad quod maris æſtuoſi fluctus refracti latratum canũ repræſentant.* Argonautæ vero, à Iove propter diſcerptum Abſyrtum irato immiſſa tempeſtate, errantes hæc loca appulerunt.

Quid!

Quid! cum [34] Auſonium [35] diræ peſtes
Voce canora mare mulcerent,
Cum [36] Pieria reſonans cithara
Thracius Orpheus, ſolitam cantu,
Retinere rates, [37] pene coegit
Sirena ſequi? *quod fuit huius*
Precium curſus? aurea pellis:
[38] *Maiuſque mari Medea malum,*
[39] *Merces prima digna carina.*
Nunc iam ceſſit pontus, & omnes
Patitur leges: [40] non Palladia
Compacta manu regnum referens
Inclyta remos quæritur Argo,
Quælibet altum cymba pererrat:
[41] Terminus omnis motus. & [42] urbes
Muros terra poſuere novos.
Nil, qua fuerat ſede, reliquit
Pervius orbis. Indus gelidum
Potat [43] Araxem: [44] Albim Perſæ,
[44] Rhenumque bibunt: venient annis
Secula ſeris, quibus Oceanus
[45] Vincula rerum laxet, & [46] ingens
Pateat tellus, Tiphyſque novos
Detegat orbes: nec ſit terris
Vltima [47] Thule.

[34] *Italiam ab Auſone Vlyſſis, & Calypſus fil.* [35] *Syrenæ Acheloi, & Terpſichores filiæ tres, Parthenope, Ligia, Leucoſia ſuperne virgines, in piſces cauda deſinentes, quæ à Muſis victæ cantus ſuos in perniciem hominum converterunt. Nautas itaq; cãtu ad ſe allectos ſopiebant, interfectoſque vorabant.* [36] *Quam à Calliope matre acceperant.*
[37] Παρθενικὴν δ' ἐνοπὴν ἐβιήσατο φόρμιγξ. *Apollon.*
[38] *Ignis, mare, mulier, tria mala, maximum innuit mulierem effrenem.* [39] *Effera, audax, temeraria mulier, merces digna prima illa temeraria nave.* [40] *Neque tantum Argo Minerva opera confecta heroum principumque remigio quæritur ad navigandum, ſed, &c.* [41] *Non amplius terminant terras ſua maria, quin iam amovit terminos illos maris inventa navigatio.* [42] *Vrbes novæ ædificari cœptæ in terris aliis, novęque deducta colonia.* [43] *Armeniæ fl.* [44] *Germaniæ fl.* Elbe. [45] *Terminos ſuos quibus terras cingit.* [46] *Non tam acceptum hoc Platoni in Phædone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quam poetæ Hiſpani de America à ſuis inventa vaticinio.*
[47] *Oceani Septentrionalis inſula*, Tylemarke. *Virg.* tibi ſerviat ultima Thule.

ACTVS TERTIVS.

NVTRIX. MEDEA.

In vindictam præceps fertur Medea, nutrice incaſſum eam dehortante.

ALumna, celerem quo rapis tectis pedem?
Reſiſte, & iras comprime, ac retine impetum.
Incerta qualis [1] entheos curſus tulit,
Cum iam recepto [2] Mænas inſanit Deo,
[3] Pindi nivalis vertice, aut [4] Nyſæ iugis:
Talis recurſat huc & huc motu effero,
Furoris ore ſigna [5] lymphati gerens.
[6] Flammata facies ſpiritum ex alto citat.
Proclamat: [7] oculos uberi fletu rigat:
[8] Renidet, [9] omnis ſpecimen affectus capit:
[10] Heret, [11] minatur, [12] æſtuat, queritur, gemit.
Quo [13] pondus iſtud verget? ubi ponet [14] minas?
Vbi ſe iſte [15] fluctus franget? exundat furor.
[16] Non facile ſecum verſat aut medium ſcelus.
[17] Se vincet: iræ novimus veteres notas.
Magnum aliquid inſtat, efferum, immane, impium.
Vultum furoris cerno. [18] Dii fallant metum!
ME. [19] Si quæris odio, miſera, quem ſtatuas modũ,

[1] *Oedip.* 628. [2] *Baccha. Oedip.* 436. qualis vertice Pindi Edonis Ogygio decurrit plena Lyeo. [3] *Herc. Fur.* 285. [4] *Oed.* 404. [5] *Mente alienati propter viſam forte in fonte Nympham. Nymphæ itaque iratæ ſpiritu correpti, νυμφόληπτοι. Sic Ceritos & Larvatos dicebant, qui Cereris aut Larvæ incurſione animo vexarentur, niſi rectius Lymphatos dicamus qui ab humentis cerebri exuperantia inſaniũt, ὑγροκεφάλους, & cum humoribus Luna præſit, Lunaticos.* [6] *Spiritus è corde excitus & per faciem diffuſus turbulentos ipſius motus arguit.* [7] *E dolore.* [8] *Vindictæ ſpem ſibi gratulata ridet.* [9] *Signa & argumenta omnium cogitationum.* [10] *Cogitabunda & dubia.* [11] *Vultu truci, quaſſato capite.* [12] *Irata.* [13] *Curarum, cogitationum*, referturque ad *Heret.* [14] Refer ad *Minatur.* in præced. verſu. [15] *Irarum* & reſpice ad *Æſtuat.* [16] *Non leve meditatur vulgare ſcelus.* [17] Emphatice *priora facinora.* [18] *Dii faxint ut falſum ſit quod metuo.* [19] Medea nutrici non attenderat, atque hæc ſecum.

[20] Imitare amorem. [21] regias egon' ut [21] faces
Inulta patiar? ſegnis hic ibit dies,
Tanto [22] petitus ambitu, tanto datus?
[23] Dum terra cœlum media libratum feret,
[24] Nitidúſque certas [24] mundus evolvet [25] vices,
Numeruſque arenis [26] deerit, & ſolem dies,
Noctem ſequentur aſtra: dum [27] ſiccas polus
Verſabit Arctos, flumina in pontum cadent,
Nunquam meus ceſſabit in pœnas [28] furor,
Creſcetque ſemper. quæ ferarum immanitas
Quæ [29] Scylla, quæ [30] Charybdis Ionium mare
Siculumque ſorbens, quæque anhelantem premens
[31] Titana? tantis Ætna ſervabit minis?
Non rapidus amnis, non proceloſum mare,
[32] Pontuſque Coro ſævus, aut vis ignium
Adiuta flatu, poſſit inhibere impetum
Iraſque noſtras. ſternam & evertam omnia.
Timuit Creontem, ac bella [33] Theſſalici ducis:
Amor timere neminem verus poteſt.
[34] Sed ceſſerit convictus & dederit manus:
Adire certe, & coniugem extremo alloqui
Sermone potuit: [35] hoc quoque extimuit ferox.
Laxare certe tempus immitis fugæ

[20] Vel generaliter: *qui, cum ſit ex iis affectionibus, quorum virtus regula eſſe non poteſt. nullum novit habere modum.* Vel *odio imitare amorem illum quo Iaſonem ſecuta nulli pepercisti ſceleri. patre prodito, fratre cæſo.* [21] *Tædas in Iaſonis cum regis filia nuptiis accenſas. vid Theb.* 263. *&* 507. [22] *Vix à Creonte impetratus. ſupra v* 295 *alii de die nuptiali exponunt quem Creon ambivit.* [23] Dum circumfuſo pendebit in aere tellus Ponderibus librata ſuis. [24] *Cœlum ſtellatum* [25] *Anni tempeſtates.* [26] *Noſtra quidem ignoratione, in ſe autem finita eſt & à numero circumſcripta, cum ipſe mundus neutra quantitate ſit infinitus* [27] *Thyeſt* 476.
[28] *In vindictam ira.* [29] *Sup. v.* 350. *& Thyeſt.* 507.
[30] *Thyeſt.* 579. [31] *Typhæum* ut volunt plerique. *vid. Thyeſt.* 807. ſecundum alios inter quos noſter. Herc Fu v. 801. *Enceladum.* [32] *Euxinus in quo procellas excitat Corus de quo Thyeſt.* 576. [33] *Acaſti ſupra v* 257 & 274.
[34] *Sed fac eum ceſſiſſe, huc coactum.*
[35] *Et me alloqui forte timuit, alias ferox.*

36 Genero licebat. 37 liberis unus dies
Datus duobus, 38 non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies,
Quod nullus unquam taceat. 39 invadam deos,
Et 40 cuncta quatiam. *NV* recipe turbatum malis,
Hera, pectus: animum mitiga. *ME. Sola eſt quies.*
41 *Mecum ruina cuncta ſi video obruta*
41 *Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas libet.*
NV. Quam multa ſint timenda, ſi perſtas, vide.
Nemo 42 *potentes aggredi tutus poteſt.*

36 *Cum Creonti gener ſit.* 37 *Quo liberis valedicā.* 38 *Inf.* 561. Excidimus tibi? nunquam excidemus. 39 *Imprecationibus. ſup. v.* 271. *& inf.* 672. 40 *Omnia movebo, &* Flectere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo. 41 ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί. 42 *Latè enim patens eſt ira, longa manus regum.*

IASON. MEDEA.

Iaſonem gravatim Medeam deſerentem ſeque excuſantem aggreditur Medea, opprobriis, precibus, ſimulata conciliatione.

O Dura fata ſemper, & ſortem aſperam,
Cum ſævit & cum parcit, ex æquo malam!
1 Remedia toties invenit nobis Deus
Periculis peiora. ſi vellem fidem
Præſtare meritis coniugis, leto fuit
Caput offerendum: ſi mori nolim, fide
Miſero carendum eſt. 2 non timor vincit virum,
3 Sed trepida pietas: quippe ſequeretur necem
Proles parentum. ò 4 ſancta, ſi cœlum incolis,
Iuſtitia, numen invoco ac teſtor tuum.
5 Nati patrem vicere. quin 6 ipſam quoque,
Et ſi ferox eſt corde, nec patiens iugi.

1 *In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, ſerpentigenas, iuramenti reus duxi Medeam: hic, ne ab Acaſto petitus Creontis inſidiis peream, violata priore fide ducenda eſt Creuſa.* 2 *Nec tamen mori refugio, animo parum virili de me ſolicitus.* 3 *Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur.*
4 *Aſtræa Thyeſt.* 855. 5 *Amor natorum coegit me vivere.*
6 *Medeam.* Emphaſis.

7 Con-

[7] Conſulere natis malle, quàm thalamis, reor.
Conſtituit animus precibus iratam aggredi.
Atque ecce, viſo memet, exſiluit, furit.
Fert odia præ ſe, totus in vultu eſt dolor.
ME. [8] Fugimus Iaſon, fugimus. [9] hoc non eſt novum
Mutare ſedes: cauſa fugiendi nova eſt.
Pro te ſolebam fugere. diſcedo. exeo.
Penatibus profugere quam cogis tuis,
Ad quos remittis? [10] Phaſin & Colchos petam,
Patriumque regnum; [10] quæque fraternus cruor
Perfudit arva? quas peti terras iubes?
Quæ maria monſtras? Pontici fauces freti?
Per quas revexi [11] nobiles regum manus,
[12] Adulterum ſecuta per [13] Symplegadas?
Parvamne [14] Iolcon, Theſſala an [15] Tempe petam?
[16] Quaſcunque aperui tibi vias, cluſi mihi.
Quo remittis? exuli exilium imperas,
Nec das. eatur [17] regius iuſſit [17] gener:
Nihil recuſo: [18] dira ſupplicia ingere:
Merui. cruentis [19] pellicem pœnis premat
[20] Regalis ira, vinculis oneret manus,
Cluſamque [21] ſaxo noctis æternæ obruat:
Minora [22] meritis patiar. ingratum caput
[23] Revolvat animus [24] igneos tauri halitus.

7 *Malle vitam natorum ſervare, quam meis thalamis frui.* 8 *In exilium mittor, ò Iaſon, in exilium mittor.* Iron. 9. *Fugi enim è Colchide patris iram verita: rurſus è Theſſalia, Acaſti Peliã patrem interfectum ulturi. Sed hac propter te.* 10 *Sup. v* 44. & 133. 11 *Lege* nobilem regum manum, *id eſt Argonautas.* 12 *Te, tum raptorem, iam deſertorem.* 13. *Sup. v.* 342. 14 *Troad. v.* 817. 15 *Her. Fur* 283. 16 *Namque & patriam & Theſſaliam mihi infeſta atque inimica reddidi, tibi ut placerem.* 17 *Iaſon.* Scoptice *Creontis iam gener.* 18 *Quæ bene de te merendo perfide meruerim.* 19 *Me velut filiæ ſuæ pellicem.* 20 *Creontis.* 21 *Specu tenebroſo, ſaxeo. Siſyphius ipſe. infr. v.* 512. 22 *Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te.* 23 *Recordare, te, cum non liceret aureum vellus auferre niſi,* 24 *Tauris ignivomis domitis iugoque iunctis campum ſulcaſſes. Martium & dentes ſerpentis (Bœotii illius,* Iuxta non nullos. *Cadmo & Æetbæ diviſos,* ſecundum alios *Draconis Colchici ab Iaſone occiſi) ſeminaſſes, è qua ſemente.*

Interque ſævos [25] gentis indomitæ metus;
Armifero in arvo flammeum Æetæ pecus,
[25] Hoſtiſque ſubiti tela: cum iuſſu meo
[25] Terrigena miles mutua cæde occidit.
Adice expetita ſpolia Phrixei arietis,
[26] Somnoque iuſſum lumina ignoto dare
[26] Inſomne monſtrum: [27] traditum fratrem neci:
Et ſcelere in uno non ſemel factum ſcelus?
Iuſſaque [28] natas fraude deceptas mea
Secare membra non revicturi ſenis.
[29] Aliena ſequens regna, deſerui mea.
Per ſpes tuorum liberum, & certum larem,
Per victa monſtra, per manus, pro te quibus
Nunquam peperci, perque præteritos metus;
Per [30] cœlum, & [31] undas, coniugii teſtes mei
Miſerere: redde ſupplici felix vicem.
Ex opibus illis, quas procul raptas [32] Scythæ
Vſque à [32] peruſtis Indiæ populis petunt,

25 *Armatorum meſſis; niſi.* 26 *Draconem pellis aureę cuſtodem fefelliſſes: te, inquam, Prometheio, con ectione venenata. inf 702. à me donatum taurorum flammis reſtitiſſe. lapidem à me acceptum in medios terrigenas iecisse, quo facto ſeges illa armata mutuis vulneribus cecidit; ſucco denique Lethæo tibi à me dato vigilem draconem ſopiviſſe.* 27 *Sup. v. 44 & 133.* 28 *Peliæ filias ſup. v. 201.* 29 *Lipſ. legit* Aliena ſequeris regna? deſerui mea. *Ioſ. Scal ſubaudit* quod *& refert ad* Revolvat animus, *&c. q d.* Quodque aliena regna ſequens deſerui mea. *Delrius cenſet traiiciendum, poſtque v 487. ſtatuendum & tibicine addito modulatur emendans,* Stans. 30 *Cæli ſidera. ſic enim apud Valerium Flaccum. 7.* Per te quæ ſuperis diviſque potentior imis: Perque hæc, virgo, tuo redeuntia ſidera nutu, Atque per has noſtri iuro diſcriminis horas: unquam ego ſi meriti noctiſque ſim immemor huius, *&c. Nocturnus autem Medeæ contractus obiectus ſupra in Epithalamio. v 114*

31 *Celebratas Iaſonis & Medeæ nuptias alii in mari ſcribunt, in Leuce inſula alii, alii in Corcyra.*

32 *Thyeſt 600. & Oed. 122. Indo, Scythas loquitur.*

33 Re-

[33] Referta quáſque vix domus gazas capit,
Ornamus auro nemora. nil exul tuli
Niſi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria ceſſit, tibi pater, frater, pudor,
[34] Hac dote nupſi; redde fugienti ſua.
IA. [35] Perimere cum te vellet infeſtus Creo,
Lacrymis meis evictus exilium dedit.
ME. Pœnam putabam; munus, ut video, eſt fuga.
IA Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe:
Gravis ira regum eſt ſemper. M hoc ſuades mihi.
[36] Præſtas Creuſæ; pellicem inviſam amoves.
IA. [37] Medea amores obicit? *M.* & cædem, & dolos.
IA. Obiicere crimen quod potes tandem mihi?
ME. Quodcunq; feci. *IA.* [38] reſtat hoc unum inſuper;
Tuis ut etiam ſceleribus fiam nocens.
ME. Tua illa, tua ſunt illa. [39] cui prodeſt ſcelus,
Is fecit. [40] omnes coniugem infamem arguant;
Solus tuere, ſolus inſontem voca.
Tibi innocens ſit, quiſquis eſt pro te nocens.
IA. [41] *Ingrata vita eſt, cuius acceptæ pudet.*
ME. [42] *Retinenda non eſt, cuius acceptæ pudet,*
IA. Quin potius ira concitum pectus doma:
Placare [43] natis. *ME* abdico, eiuro, abnuo.
Meis Creuſa liberis fratres dabit?
IA. [44] Regina gnatis exulum, afflictis potens.

[33] *Propter vellus aureum in luco Martis quercui appenſum*, *Vel Ioſ. Scal. monente lege.* Quas quod referta vix domus gazas capit Ornamus auro nemora. *hoc eſt, ex ſuperfluo auro & gazis, quas domus capere non poſſunt nemora ſolemus ornare.* [34] *Horum impendij & damni dote quæ omnia tu mihi reſtitue quoniam tua culpa intervenit divortium* Aut chroniſmi l gem Roman reſpicit. [35] *Sup v.* 184 [36] *Pulchre ſane conſulis ſuperinducta nova nupta; me tanquam pellice amoves.* [37] *Obicis ne mihi novos Creuſæ amores?* [38] *Quaſi dicas, hæc meis conſiliis facta, culpamque in me reiicias.* [39] *Sup.* 279 [40] Vt culpent alii, tibi me laudare neceſſe eſt. Pro quo ſum toties coacta nocens. [41] *Quod à te tam effreni vitam acceperim, idq; veneficiis maliſq; artibus obnoxius, pudet me pigetque* [42] *Eſt itaq; in tua manu ſimul te vita ac pudore exſolvere.* [43] *Propter natos amoris pignora & ſpes.* [44] *Imo decori erit iis afflictis & matris exulis filiis habere* ὁμότρογχσα μφιμα ωρασnάτεις.

M. Non veniat unquam tam malus miſeris dies,
Qui prole fœda miſceat prolem inclytam:
[45] Phœbi nepotes [46] Siſyphi nepotibus
IA. Quid miſera meque teque in exitium trahis?
Abſcede quæſo. *M.* ſupplicem audivit [47] Creo.
I. Quid facere poſsim eloquere. *M.* [48] pro me? vel ſcelus
IA. [49] Hinc rex, & illinc. *ME.* [50] eſt & his maior metus,
Medea. [51] nos confligere, certemus, ſine,
Sit precium Iaſon. *IA.* cedo defeſſus malis.
Et ipſa caſus ſæpe iam expertos time.
ME. [52] fortuna ſemper omnis intra me ſtetit.
IA. Acaſtus inſtat, propior eſt hoſtis Creo.
ME. Vtrumq; profuge. nolo ut in [53] ſocerum manus
Armes: nec ut te cæde [54] cognatæ inquines
Medea cogit: innocens mecum fuge.
IA. Et quis reſiſtet, gemina ſi bella ingruant?
Creo atque Acaſtus arma ſi iungant ſua?
ME. His adiice [55] Colchos, adiice AEetem ducem,
Scythas Pelaſgis iunge: demerſos dabo.
IA. [56] Alta extimeſco ſceptra. *M.* [57] ne cupias, vide.
IA. Suſpecta ne ſint, longa colloquia amputa.
ME. Nunc ſumme toto Iuppiter cœlo tona,
Intende dextram, vindices flammas para,

45 Filios meos, qua Phœbi neptis ſim. 46 Creuſa natis, cui pater Creon filius Siſyphi. 47 Etiam mihi infenſus. ſup. v. 295. 48 Namque te mihi obſtrinxi ſceleribus. 49 Creon & Acaſtus. 50 Vtroque tamen maior ego quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas. 51 Nemo qui hic non criticam diſtringat arenam. Vnus emendat: conflige *ἐνεγκ-γημμνχῶς pro* committe, *ne ſit Anapeſtus in quarto loco, quē tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit ſedes illa. Alius:* nō cōfligere certamen ſine. *ut ſit Atticiſmus μάχην μάχεσθαι. alius:* cōligere q d *permitte me animū colliger, credo ego nil opus eſſe his conie&turis, cū ſimpliciter legi intelligiq; poſſit.* Sine nos cōfligere, certemus ego rogeſque de te pugnę precio, & cōtingat victori prēmiū Iaſon. *52 Mea ego ſēper fabricavi fortunā fortuna victrix fuit ſemper mea ſapientia alii leg* infra *de quo vid Thyeſt 365. 53 Creontem. Patruelis tui, Acaſti cuius pater Pelias Æſonis frater. 55 Quibus imperat pater meus id eſt, veniant adverſus nos cum Græcis Colchici, arte tamen mea evincam. 56 Attamen regū potentiā metuo. 57 Vide potius ne perfide me repudies ut regnū obtineas dotale cum Creuſa.* Om-

Omnemque [58] ruptis nubibus mundum quate:
[59] Nec diligenti tela librentur manu:
In me, vel iſtum: quiſquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non poteſt in nos tuum
Errare fulmen. *IA.* ſana meditari incipe,
Et placida fare. ſi quid ex ſoceri domo
Poteſt fugam levare, ſolamen pete.
ME. Contemnere animus regias, ut ſcis, opes
Poteſt, ſoletque: liberos tantum fugæ
Habere comites liceat, in quorum ſinu
Lacrymas profundam. te [60] novi gnati manent.
IA. Parere precibus cupere me, fateor, tuis:
Pietas vetat. namque iſtud haud poſſim pati:
Non ſi ipſe memet cogat [61] & rex, & ſocer.
[62] Hæc cauſa vitæ eſt, hoc [63] peruſti pectoris
Curis levamen: ſpiritu citius queam
Carere, membris, luce. *ME,* [64] ſic gnatos amat?
Bene eſt: [65] tenetur: [66] vulneri patuit locus.
[67] Suprema certe liceat abeuntem loqui
Mandata, liceat ultimum amplexum dare.
[68] Gratum eſt? [69] & illud voce iam extrema peto,
Ne ſi qua noſter dubius effudit dolor,
Maneant in animo verba: ſed melior tibi
Memoria noſtri ſubeat: hac [70] iræ data
Obliterentur. *IA.* omnia ex animo expuli.
Precorque & ipſa fervidam ut mentem regas,
Placideque tractes. *miſerias lenit quies.*
ME. Diſceſſit. itan' eſt? vadis oblitus mei,
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?

[58] *Tonitru quod efficitur ab exhalatione ſicca & calida nube incluſa quam per Antiperiſtaſin accenſa iſta exhal. vehemẽter concutit diſrumpitq;.* [59] *Nec refert utrum è nobis ferias, uterq; nocens eſt.* [60] *E nova coniuge.* [61] *Creon.* [62] *Vt ſup. verſ.* 438. [63] *Hinc* curæ *Etymon ingerunt, quaſi qua* cor urat. *quod alij à κηραίνω, κηρανῶ, id eſt, animo anxie verſo.* [64] Hæc ſecum, *itane? ſiccine gnatos amat? habeo quo eum uram, quo ulciſcar* [65] Metaph. *à venatoribus.* [66] Metaph. *à gladiatoribus ſumpta, qui detegunt aliquod membrum adverſarij ictui.* [67] Hęc ad Iaſonẽ cõverſa [68] *Placeone? Lipſ.* Ratũ eſt? *id eſt, annuis? Delrius Iaſoni tribuit* Gratũ eſt. *ME.* & illud voce [69] *Simulat ſe ad placidiorẽ rediſſe mentẽ, quo melior ſit fraudi locus: ſic apud Euripidẽ. αἰτοῦμαι σε τῶν ἡμαρτημένων Συγγνώμον εἶναι,* [70] *Quæ mihi irata exciderint.*

M. Non veniat unquam tam malus miſeris dies,
Qui prole fœda miſceat prolem inclytam:
[45] Phœbi nepotes [46] Siſyphi nepotibus.
IA. Quid miſera meque teque in exitium trahis?
Abſcede quæſo. *M.* ſupplicem audivit [47] Creo. (
I. Quid facere poſsim eloquere. *M.* [48] pro me? vel ſcelus
IA. [49] Hinc rex, & illinc. *ME.* [50] eſt & his maior metus,
Medea. [51] nos confligere, certemus, ſine,
Sit precium Iaſon. *IA.* cedo defeſſus malis.
Et ipſa caſus ſæpe iam expertos time.
ME. [52] fortuna ſemper omnis intra me ſtetit.
IA. Acaſtus inſtat, propior eſt hoſtis Creo.
ME. Vtrumq; profuge. nolo ut in [53] ſocerum manus
Armes: nec ut te cæde [54] cognatæ inquines.
Medea cogit: innocens mecum fuge.
IA. Et quis reſiſtet, gemina ſi bella ingruant?
Creo atque Acaſtus arma ſi iungant ſua?
ME. His adiice [55] Colchos, adiice Æetem ducem.
Scythas Pelaſgis iunge: demerſos dabo.
IA. [56] Alta extimeſco ſceptra. *M.* [57] ne cupias, vide.
IA. Suſpecta ne ſint, longa colloquia amputa.
ME. Nunc ſumme toto Iuppiter cœlo tona,
Intende dextram, vindices flammas para,

45 *Filios meos, quæ Phœbi neptis ſim.* 46 *Creuſæ natis, cui pater Creon filius Siſyphi.* 47 *Etiam mihi infenſus. ſup. v.* 295. 48 *Namque te mihi obſtrinxi ſceleribus.* 49 *Creon & Acaſtus.* 50 *Vtroque tamen maior ego quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas.* 51 *Nemo qui hic non criticam diſtringat arenam. Vnus emendat:* conflige ἐνεγκυμένως *pro* committe, *ne ſit Anapeſtus in quarto loco, quẽ tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit ſedes illa. Alius:* nõ cõfligere certamen ſine, *ut ſit Atticiſmus μὰ χην μὰ χεσθαι. alius:* cõligere *q d permitte me animũ colliger, credo ego nil opus eſſe his conjecturis, cũ ſimpliciter legi intelligiq; poſſit.* Sine nos cõfligere, certemus ego regeſque de te pugnę precio, & cõtingat victori prẹmiũ Iaſon. 52 *Mea ego ſẽper fabricavi fortunã fortuna victrix fuit ſemper mea ſapientia alii leg* infra, *de quo vid Thyeſt* 365. 53 *Creontẽ* - *Patruelis tui, Acaſti cuius pater Pelias Æſonis frater.* 55 *Quibus imperat pater meus id eſt, veniant adverſus nos cum Græcis Colchici, arte tamen mea evincam.* 56 *Attamen regũ potentiã metuo.* 57 *Vide potius ne perfide me repudies ut regnũ obtineas dotale cum Creuſa.*

Omnemque [58] ruptis nubibus mundum quate:
[59] Nec diligenti tela librentur manu:
In me, vel iſtum: quiſquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non poteſt in nos tuum
Errare fulmen. *IA.* ſana meditari incipe,
Et placida fare. ſi quid ex ſoceri domo
Poteſt fugam levare, ſolamen pete.
ME. Contemnere animus regias, ut ſcis, opes
Poteſt, ſoletque: liberos tantum fugæ
Habere comites liceat, in quorum ſinu
Lacrymas profundam. te [60] novi gnati manent.
IA. Parere precibus cupere me, fateor, tuis:
Pietas vetat. namque iſtud haud poſſim pati:
Non ſi ipſe memet cogat [61] & rex, & ſocer.
[62] Hæc cauſa vitæ eſt, hoc [63] peruſti pectoris
Curis levamen: ſpiritu citius queam
Carere, membris, luce. *ME.* [64] ſic gnatos amat?
Bene eſt: [65] tenetur: [66] vulneri patuit locus.
[67] Suprema certe liceat abeuntem loqui
Mandata, liceat ultimum amplexum dare
[68] Gratum eſt? [69] & illud voce iam extrema peto,
Ne ſi qua noſter dubius effudit dolor,
Maneant in animo verba: ſed melior tibi
Memoria noſtri ſubeat: hac [70] iræ data
Obliterentur. *IA.* omnia ex animo expuli.
Precorque & ipſa fervidam ut mentem regas,
Placideque tractes. *miſerias lenit quies.*
ME. Diſceſſit. itan' eſt? vadis oblitus mei,
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?

[58] *Tonitru quod efficitur ab exhalatione ſicca & calida nube incluſa quam per Antiperiſtaſin accenſa iſta exhal. vehementer concutit diſrumpitq;.* [59] *Nec refert utrum è nobis ferias, uterq; nocens eſt.* [60] *E nova coniuge.* [61] *Creon.* [62] *Vt ſup. verſ. 438.* [63] *Hinc* curæ *Etymon ingerunt, quaſi qua* cor urat. *quod alij à κηραίνω, κηρανῶ, id eſt, animo anxie verſo.* [64] Hæc ſecum, *itane? ſiccine gnatos amat? habeo quo eum uram, quo ulciſcar* [65] Metaph. *à venatoribus.* [66] Metaph. *à gladiatoribus ſumpta, qui detegunt aliquod membrum adverſarij ictui.* [67] Hęc ad Iaſonē cōverſa [68] *Placeone? Lipſ.* Ratū eſt? *id eſt, annuis? Delrius Iaſoni tribuit* Gratū eſt. *ME.* & illud voce [69] *Simulat ſe ad placidiorē rediſſe mentē, quo melior ſit fraudi locus: ſic apud Euripidē. αἰτοῦμαι σε τῶν ῥηθέντων Συγγνώμον εἶναι.* [70] *Quæ mihi irata exciderint.*

[71] Nunquam excidemus. [72] hoc age, omnes advoca
Vires & artes. fructus eſt ſcelerum tibi,
Nullum ſcelus putare. vix fraudi eſt locus;
Timemur. hac aggredere, qua nemo poteſt
Quicquam timere. perge, nunc aude, incipe
Quidquid potes, Medea, [73] quidquid non potes.
Tu fida nutrix, ſocia mœroris mei,
Variique caſus, miſera conſilia adiuva.
Eſt Palla nobis. [74] munus ætheriæ domus,
Decuſque regni, [74] pignus AEtæ datum
A Sole. gemmis eſt & auro [75] textili
Monile fulgens: quodque gemmarum nitor
Diſtinguit [76] aurum, quo ſolent cingi comę.
Hæc noſtra nati dona [77] nubenti ferant,
Sed ante [78] diris illita ac tincta artibus.
Vocetur [79] Hecate [80] ſacra luctifica appara,
Struantur aræ, flamma iam tectis ſonet.

[71] Id agam ut ſemper memineris mei ſup v. 423. [72] Rituale verbum. vide Threſt v. 93. [73] Proni enim ſtudij certius indicium eſt ſupra vires niti quã viribus ex facili uti & Cic. *non ſolum debeo quæ poſſum, ſed ea quoq; quæ non poſſum.* [74] ἥν ποθ' Ἥλιος Πατὴρ πατρὸς δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς. *Pignus ſcilicet quod teſtetur ſe illum genuiſſe.* [75] *Intertexto.* [76] *Aureum crinale gemmis diſtinctum.* [77] *Creuſa.* [78] *Veneficijs.* [79] *Vid. Hippol. verſ 411.* [80] *Magica.*

CHORVS.

Canit Chorus Relectæ uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina poſſit, & cum cæteri Argonautæ pęnas dederint violati maris, Iaſoni bene precatur.

NVlla vis flammæ, tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta cum coniux [1] viduata tædis
[2] Ardet & [3] odit.
Non ubi hibernos nebuloſus imbres
Auſter advexit; properatque torrens
[4] Iſter & [5] iunctos vetat eſſe pontes,
Ac [6] vagus errat.

[*] Mare, mulier, duo mala. [1] *Deſerta, repudiata.* [2] *Amore.* [3] *Ob repudium.* [4] *Danubius, Germaniæ flum.* [5] *Compages pontium rumpit* pontem indignatus. [6] *Exundat ripas.*

Non

Non ubi impellit [7] Rhodanus [8] profundum ;
Aut ubi in rivos nivibus ſolutis
Sole iam forti medioque vere
[9] Tabuit Hæmus.
Cæcus eſt [10] ignis ſtimulatus ira,
Nec regi curat, patiturve frænos :
Haud timet mortem : cupit ire in ipſos
Obvius enſes.
Parcite o divi : veniam precamur,
Vivat ut tutus [11] mare qui ſubegit.
[12] Sed furit vinci dominus profundi
Regna ſecunda.
Auſus æternos agitare [13] currus
Immemor metæ [14] iuvenis [15] paternæ,
[16] Quos polo ſparſit furioſus ignes
Ipſe recepit.
[17] Conſtitit nulli via nota magno,
Vade, qua tutum populo priori :
Rumpe nec ſancti, violente, mundi
[18] Fœdera ſancta.
Quiſquis [19] audacis tetigit [19] carinæ
Nobiles ramos, nemoriſque [20] ſacri
[21] Pelion denſa ſpoliavit umbra :
Quiſquis intravit [22] ſcopulos vagantes
Et tot emenſus pelagi labores :
[23] Barbara funem religavit ora,
Raptor externi rediturus [24] auri :

7 Galliæ fl. 8 Mare Maſſilioticum, dum inter ſe maris fluctus & rapidiſſimi amnis fluenta decertant 9 Liquefacta diſſoluta eſt nix è monte Thracio 10 Amor 11 Iaſon quem primum cum Argonautis navigaſſe concinũt poetæ. vid. ſup. 318. verſ. 12 Sed inique fert Neptunus maria quæ ſibi obtigerant ſecunda ſorte (Herc. Fur. v. 598) vinci iam, navibuſq; pervia fieri. 13 Solis currus. 14 Phaethon 15 A Phœbo obſervatæ filioque præſcriptæ. 16 Quod igneos Phœbi currus expatiari paſſus eſt, fulminatus eſt igne Iovis, qui ſævos compeſcit ignibus ignes. *17 Nemini nocuit per viam notam iviſſe. 18 Sup. verſ.* 335. *19 Argus temeraria trabes* al. leg. *remos 20 Iovi Dodonæo. 21 Montem Theſſaliæ à quo exciſa materia ad fabricandam Argo 22 Cyaneos ſup. v.* 341. *& Herc. Fur.* 1210. *23 Rediturus funem ſolvit, vel anchoram barbara Colchidos ora. 24 Velleris aurei.*

Exi-

Exitu diro [25] temerata ponti
Iura piavit.
Exigit pęnas mare provocatum.
[26] Tiphys in primis domitor profundi,
Liquit [27] indicto regimen [28] magiſtro;
[29] Litore externo procul à paternis
Occidens regnis, tumuloque vili
Tectus, ignotas iacet inter umbras,
[30] Aulis amiſſi memor inde regis
Portubus lentis retinet carinas.
Stare querentes.
[31] Ille vocali genitus Camœna,
[32] Cuius ad Chordas modulante plectro
Reſtitit torrens, ſiluere venti,
Cui ſuo cantu volucris relicto
Adfuit tota comitante ſylva;
[33] Thracios ſparſus iacuit per agros:
Ad caput tractus fluvialis Hebri:
Contigit [34] notam Styga, Tartarumque
Non rediturus.
Stravit Alcides [35] Aquilone natos
[36] Patre Neptuno genitum necavit.
Sumere innumeras ſolitum figuras.
Ipſe poſt terræ pelagique pacem,

[25] *Dedit pœnas violati fœderis ponti.* [26] *Sup v.2. & 3 8* [27] *Non à Minerva doctorum. Tiphys fuerat. v.2. ſupra.* [28] Ancæo *ut nonnullis placet, alijs* Euphemo: *ſed Apollonio & Val. Flacco,* Ergyno. [29] *Tiphys clavum tenens dum Mariandynum in Bythinia Acheruſia ſpecu famoſum appelleret, mortuus eſt, ibidemque ſepultus.* [30] *Bœotiæ portus, in quo bis remorati ſunt Achivi: hoc autem non potuit iſte Chorus ſcire. propter abſurdum itaque Anachroniſmum D. Heinſius merito tres hoſce verſus veluti νοθεύοντας* rele*gat ad poetaſtrum adulterum, qui & alios eiuſdem farinæ huius chori calci adiecit.* [31] *Muſa Calliope natus Orpheus.* *Sup. v.220. & Herc. Oet.* 1050. [33] *A Thracijs mulieribus, quod cœlibem ageret vitam diſcerptus, caput autem proiectum in fluv. Oeagrim. al. in Hebrum.* [34] *Quam prius vivus adierat repetendæ Euridices gratia. Herc. Fur.* 570. [35] *Zethem & Calaim. Sup.* 231. [36] *Periclimenum: qui Neptuni patris dono in varias formas verſus ab Hercule tandem occiſus eſt, cum in aquilam ſe mutaret, ut alij, in apem vel muſcam.* Sunt qui hic Acheloum intelligant. ſed falluntur.

Poſt

Poſt 37 feri Ditis patefacta regna,
38 Vivus ardenti recubans in Oeta,
Præbuit ſævis ſua membra flammis,
Tabe conſumptus 39 gemini cruoris
Munere 40 nuptæ.
Stravit Ancæum violentus ictus
41 Setiger. 42 fratres, Meleagre, matris
Impius mactas; 43 morериſque dextra
Matris iratæ. 44 meruere cuncti.
Morte quod crimen tener expiavit
Herculi magno 45 puer irrepertus?
Raptus eſt tutas puer inter undas.
46 Ite nunc fortes; 47 perarate pontum
Sorte timenda.
48 Idmonem, quamvis bene 49 fata noſſet,
Condidit ſerpens Libycis arenis.

37 Herc. Fur. v. 885.
38 Herc. Oet. act. 4
39 Hydræ & Neſſi centauri.
40 Deianiræ. Herc. Oet. v. 570
41 Aper vineam ingreſſus, Ancæo & poculo iam labris admoto nece interveniens. notum eſt tritum illud Ancæo à ſervo obiectũ, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.
42 *Plexippum & Toxea avunculos tuos ò Meleagre quod Atalantæ invidi male volebant.* 43 *Quod ubi audivisset mater eius Althæa, ſtipitem filÿ avo fatalem in ignem conіecit, natumque ſimul extinxit.* 44 *Delrius ex vet lib. legit* meruere cuncti, Raptus, ac tutas puer inter undas, Morte quod crimen puer expiavit Herculi magno puer irrepertus? Ite nunc, &c.
45 *Hylas Theodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem cum aquatum miſſus in Myſia in Aſcanium fluv. decidiſſet, Hercules quæſivit clamans. ut* litus Hyla Hyla omne ſonaret.
46 *Epitrope Ironica.* 47 Al. peragrate.
48 *Quæ ſequuntur in hoc Choro non eſſe Senecæ contendit Heinſius, ut quæ audacius, imo impudentius τοὺς χρόνους ἀνάγωσι, Mopſi & Idmonis hiſtoriam confundant. Latinitatem denique vix ſapiant.*
49 *Sic enim apud Apollonium.* βαιῷ τ' ἄρ ἐμοὶ θανέειν στυγερῇ ἐπὶ δ' αἶ μόνος αἶσα τελέθει πυ πέπρωτ' ἐπ' Ἀσιάδος ἠπείροιο

50 Om-

50 Omnibus verax, ſibi falſus uni
Concidit Mopſus, caruitque Thebis.
Ille qui vere cecinit futura.
51 Exul erravit Thetidis maritus
52 Igne fallaci nociturus Argis
52 Nauplius præceps cadit in profundum.
Crimini pœnas patrio pependit,
Fulmine & ponto moriens 53 Oileus.
54 Coniugis fatum redimens Pheræi
Vxor impendit animam marito.
Ipſe, qui prædam ſpoliumque iuſſis
Aureum prima revehi carina.
55 Vſtus accenſo Pelias aheno

50 Apollonius refert ab apro interemptum atque apud Maryandinos (ſup v 619) ſepultum Cælium autem ſequitur. Delrius legit hunc locum ſic: Idmonem quamvis bene fata noſſet Condidit, Serpens Libycis arenis, Omnibus verax, ſibi falſus uni, Condidit. *c.* Mopſus *d.* caruitque Thebis ille qui vere cecinit futura. *b c.* b *Sors iſta timenda mortuum condi fecit Idmonem.* c. *Mopſus Ampyci & Chloridis fil ut mortem, quam ipſe vates præſcierat caveret, ſerpens, id eſt, vagus errabat in Africa atq; ibi mortuus eſt. (quem tamen in reditu expeditionis Argonautica periiſſe ſcribit Apollonius 4) Amphiaraus qui vere nimis fatum ſuum vaticinatus eſt, periit ante Thebas quas Adraſti comes petebat. ſed quid Amphiarao cum Argonautis quid Senecæ cum his ineptiis & mendaciis? ad authorem ſupradictum referas 52 Peleus in exiliū miſsus à patre Æaco ob interfectū fratrē Phocū. 52 Embola rex ulturus indignā filii ſui Palamedis falſa Vlyſſis criminatione oppreſſi mortem, redeunti Græciæ claſſi atque tempeſtate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum curſū ſuū dirigentes perirent naufragi: ipſe vero poſtquam Vlyſſem & Diomedem evaſiſſe intellexit, ſe ex iiſdem ſaxis præcipitem dedit. 53 Oilei filius Aiax, quem patris temerariæ navigationis pœnas luiſſe vult. Nemo autem non novit Aiacem Locrum propter Caſſandram in Palladis æde ſtupratam à Pallade Iovis igne fulminatum & à Neptuno ſcopulo infixum acuto. 54 Alceſtis Peliæ filia impium patris imperium luens ſua morte Admetum Theſſaliæ (in qua Pheræ oppidum) regem redemit. 55 Sup. v. 256. 56 Aheni oris terminatas.*

Aiſit

Arſit [56] anguſtas [57] vagus inter undas.
Iam ſatis, divi, [58] mare vindicaſtis.
Parcite [59] iuſſo.

57 *Infruſta diſſectus à filiabus.* 58 *A primis iſtis navigantibus violatum.* 59 *Iaſoni, qui non niſi iuſſus* ὕβριςε Πελίῃ χαλεπῇ ρες ἄεθον.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

PAvet animus, horret; magna pernicies adeſt.
[1] Immane quantum augeſcit, & [2] ſemet dolor
Accendit ipſe, [2] vimque præteritam integrat?
Vidi furentem ſæpe & aggreſſam [3] Deos
[3] Cœlum [4] trahentem: maius his, maius parat
Medea monſtrum. namque ut attonito gradu
Evaſit, & [5] penetrale funeſtum attigit;
[6] Totas opes effudit, & quidquid diu
Etiam ipſa timuit, promit; atque omnem explicat
Turbam malorum; [7] arcana, ſecreta, abdita.
Et triſte [8] læva complicans ſacrum manu,
[9] Peſtes vocat, quaſcunque ferventis creat
[10] Arena Libyæ, quaſque [10] perpetua nive
[11] Taurus coercet frigore Arctoo rigens;
Et omne monſtrum. [12] tracta magicis cantibus
Squammea latebris turba deſertis adeſt.
Heic [13] fera ſerpens corpus immenſum trahit,

1 *Quantum immanitas & feritas augeſcit;* vel *mirum quam augeſcat dolor. Sic Hor.* Immane quantum diſcrepat. 2 *Ex diutina intermiſſione acriorem ad veneficas artes impellit.* 3 *Lunam & cetera ſidera quæ antiquis ex ſententia Stoicorum dii. vide Thyeſt.* 890. 4 *Incantationibus devocantem, ſolicitatem ſup. v.* 271. & 424. 5 *Conclave ſuū, ubi magicas artes exercet.* 6 *Vires magicas, veneficas copias.* 7 *Supra* 577. 8 *Qua, triſtibus, infauſtis,* δυσωνύμοις *convenit.* 9 *Venena pernicioſa* 10 *Herbarum autem & animantium venenatorum feraciſſimæ ſunt terræ vel æſtu torridæ, vel frigore rigidę.* 11 *Mons Aſiæ v.* 67 *Hipp.* 12 *Serpentes latebris incantatione evocati, ut inf. v.* 704. 13 *Quia magna:* vel *frigore pigra alij leg.* ſæva, *al.* effera. 14 Tri-

[36] Genero licebat. [37] liberis unus dies
Datus duobus. [38] non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies,
Quod nullus unquam taceat. [39] invadam deos,
Et [40] cuncta quatiam. *NV* recipe turbatum malis,
Hera, pectus: animum mitiga. *ME. Sola eſt quies.*
[41] *Mecum ruina cuncta ſi video obruta*
[41] *Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas libet.*
NV. Quam multa ſint timenda, ſi perſtas, vide.
Nemo [42] *potentes aggredi tutus poteſt.*

[36] *Cum Creonti gener ſit.* [37] *Quo liberis valedicā.* 38 *Inf.* 561. Excidimus tibi? nunquam excidemus. [39] *Imprecationibus. ſup. v* 271. *& inf.* 672. 40 *Omnia movebo, &* Flectere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo. [41] ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί. [42] *Latè enim patens eſt ira, longa manus regum.*

IASON. MEDEA.

Iaſonem gravatim Medeam deſerentem ſeque excuſantem aggreditur Medea, opprobriis, precibus, ſimulata conciliatione.

O Dura fata ſemper, & ſortem aſperam,
Cum ſævit & cum parcit, ex æquo malam!
[1] Remedia toties invenit nobis Deus
Periculis peiora. ſi vellem fidem
Præſtare meritis coniugis, leto fuit
Caput offerendum: ſi mori nolim, fide
Miſero carendum eſt. [2] non timor vincit virum,
[3] Sed trepida pietas: quippe ſequeretur necem
Proles parentum, ô [4] ſancta, ſi cœlum incolis,
Iuſtitia, numen invoco ac teſtor tuum.
[5] Nati patrem vicere. quin [6] ipſam quoque,
Et ſi ferox eſt corde, nec patiens iugi.

[1] *In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, ſerpentigenas, iuramenti reus duxi Medeam: hic, ne ab Acaſto petitus Creontis inſidiis peream, violata priore fide ducenda eſt Creuſa.* [2] *Nec tamen mori refugio, animo parum virili de me ſolicitus.* [3] *Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur.*
[4] *Aſtræa Thyeſt.* 855. [5] *Amor natorum coegit me vivere.*
[6] *Medeam.* Emphaſis.

[7] Conſulere natis malle, quàm thalamis, reor.
Conſtituit animus precibus iratam aggredi.
Atque ecce, viſo memet, exſiluit, furit.
Fert odia præ ſe, totus in vultu eſt dolor.
ME. [8] Fugimus Iaſon, fugimus. [9] hoc non eſt novum
Mutare ſedes: cauſa fugiendi nova eſt.
Pro te ſolebam fugere. diſcedo, exeo.
Penatibus profugere quam cogis tuis,
Ad quos remittis? [10] Phaſin & Colchos petam,
Patriumque regnum, [10] quæque fraternus cruor
Perfudit arva? quas peti terras iubes?
Quæ maria monſtras? Pontici fauces freti?
Per quas revexi [11] nobiles regum manus,
[12] Adulterum ſecuta per [13] Symplegadas?
Parvamne [14] Iolcon, Theſſala an [15] Tempe petam?
[16] Quaſcunque aperui tibi vias, cluſi mihi.
Quo remittis? exuli exilium imperas,
Nec das. eatur [17] regius iuſſit [17] gener:
Nihil recuſo: [18] dira ſupplicia ingere:
Merui. cruentis [19] pellicem pœnis premat.
[20] Regalis ira, vinculis oneret manus,
Cluſamque [21] ſaxo noctis æternæ obruat:
Minora [22] meritis patiar. ingratum caput
[23] Revolvat animus [24] igneos tauri halitus.

7 *Malle vitam natorum ſervare, quam meis thalamis frui.* 8 *In exilium mittor, ò Iaſon, in exilium mittor.* Iron. 9. *Fugi enim è Colchide patris iram verita: rurſus è Theſſalia, Acaſti Peliã patrem interfectum ulturi. Sed hac propter te.* 10 *Sup. v.* 44. & 133. 11 *Lege* nobilem regum manum, *id eſt Argonautas.* 12 *Te, tum raptorem, iam deſertorem.* 13 *Sup. v.* 342. 14 *Troad. v.* 817. 15 *Her. Fur* 283. 16 *Namque & patriam & Theſſaliam mihi infeſta atque inimica reddidi, tibi ut placerem.* 17 *Iaſon.* Scoptice *Creontis iam gener.* 18 *Qua bene de te merendo perfide meruerim.* 19 *Me velut filia ſua pellicem.* 20 *Creontis.* 21 *Specu tenebroſo, ſaxeo. Siſyphus ipſe. infr. v.* 512. 22 *Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te.* 23 *Recordare, te, cum non liceret aureum vellus auferre niſi,* 24 *Tauris ignivomis domitis iugoque iunctis campum ſulcaſſes Martium & dentes ſerpentis (Bœotii illius,* Iuxta non nullos. *Cadmo & Æetha diviſos,* ſecundum alios *Draconis Colchici ab Iaſone occiſi) ſeminaſſes, è qua ſemente.*

Interque ſævos [25] gentis indomitæ metus;
Armifero in arvo flammeum Æetæ pecus,
[25] Hoſtiſque ſubiti tela: cum iuſſu meo
[25] Terrigena miles mutua cæde occidit.
Adice expetita ſpolia Phrixei arietis,
[26] Somnoque iuſſum lumina ignoto dare
[26] Inſomne monſtrum: [27] traditum fratrem neci:
Et ſcelere in uno non ſemel factum ſcelus?
Iuſſaque [28] natas fraude deceptas mea
Secare membra non revicturi ſenis.
[29] Aliena ſequens regna, deſerui mea.
Per ſpes tuorum liberum, & certum larem,
Per victa monſtra, per manus, pro te quibus
Nunquam peperci, perque præteritos metus;
Per [30] cœlum, & [31] undas, coniugii teſtes mei
Miſerere: redde ſupplici felix vicem.
Ex opibus illis, quas procul raptas [32] Scythæ
Vſque à [32] peruſtis Indiæ populis petunt,

25 *Armatorum meſſis; niſi.* [26] *Draconem pellis aureę cuſtodem fefelliſſes: te, inquam, Prometheio, confectione venenata. inf 702. à me donatum taurorum flammis reſtitiſſe. lapidem à me acceptum in medios terrigenas ieciſſe, quo facto ſeges illa armata mutuis vulneribus cecidit; ſucco denique Lethæo tibi à me dato vigilem draconem ſopiviſſe.*
27 *Sup. v. 44 & 133.* [28] *Peliæ filias ſup. v. 201.* [29] *Lipſ. legit* Aliena ſequeris regna? deſerui mea. *Ioſ. Scal. ſubaudit* quod *& refert ad* Revolvat animus, *&c. q. d.* Quodque aliena regna ſequens deſerui mea. *Delrius cenſet traiiciendum, poſtque v. 487. ſtatuendum & tibicine addito modulatur emendans,* Spectans. 30 *Cæli ſidera. ſic enim apud Valerium Flaccum. 7.* Per te quæ ſuperis diviſque potentior imis: Perque hæc, virgo, tuo redeuntia ſidera nutu, Atque per has noſtri iuro diſcriminis horas: unquam ego ſi meriti noctiſque ſim immemor huius, *&c. Nocturnus autem Medeæ contractus obiectus ſupra in Epithalamio. v. 114*
31 *Celebratas Iaſonis & Medeæ nuptias alij in mari ſcribunt, in Leuce inſula alij, alij in Corcyra.*
32 *Thyeſt 600. & Oed. 122. Indo. Scythas loquitur.*

[33] Referta quaſque vix domus gazas capit,
Ornamus auro nemora. nil exul tuli
Niſi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria ceſſit, tibi pater, frater, pudor,
[34] Hac dote nupſi; redde fugienti ſua.
IA. [35] Perimere cum te vellet infeſtus Creo,
Lacrymis meis evictus exilium dedit.
ME. Pœnam putabam; munus, ut video, eſt fuga.
IA. Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe:
Gravis ira regum eſt ſemper. M. hoc ſuades mihi,
[36] Præſtas Creuſæ; pellicem inviſam amoves.
IA. [37] Medea amores obicit? *M.* & cædem, & dolos.
IA. Obiicere crimen quod potes tandem mihi?
ME. Quodcunq; feci. *IA.* [38] reſtat hoc unum inſuper;
Tuis ut etiam ſceleribus fiam nocens.
ME. Tua illa, tua ſunt illa. [39] cui prodeſt ſcelus,
Is fecit. [40] omnes coniugem infamem arguant;
Solus tuere, ſolus inſontem voca.
Tibi innocens ſit, quiſquis eſt pro te nocens.
IA. [41] *Ingrata vita eſt, cuius accepta pudet.*
ME. [42] *Retinenda non eſt, cuius accepta pudet,*
IA. Quin potius ira concitum pectus doma:
Placare [43] natis. *ME* abdico, eiuro, abnuo.
Meis Creuſa liberis fratres dabit?
IA. [44] Regina gnatis exulum, afflictis potens.

[33] *Propter vellus aureum in luco Martis quercui appenſum*; *vel Ioſ. Scal. monente lege.* Quas quod referta vix domus gazas capit Ornamus auro nemora. *hoc eſt, ex ſuperfluo auro & gazis, quas domus capere non poſſunt nemora ſolemus ornare.* [34] *Horum impendij & damni dote quæ omnia tu mihi reſtitue quoniam tua culpa intervenit divortium* Anachroniſmi legem Roman. reſpiciens [35] *Sup v.* 184 [36] *Pulchre ſane conſulis ſuperinducta nova nupta; me tanquam pellice amota.* [37] *Obicisne mihi novos Creuſæ amores?* [38] *Quaſi dicas, hæc meis conſiliis facta, culpamque in me reiicias:* [39] *Sup.* 279 [40] Vt culpent alii, tibi me laudare neceſſe eſt: Pro quo ſum toties coacta nocens. [41] *Quod à te tam effreni vitam acceperim, idq; veneficiis maliſq; artibus obnoxius, pudet me pigetque* [42] *Eſt itaq; in tua manu ſimul te vita ac pudore exſolvere.* [43] *Propter natos amoris pignora & ſpes.* [44] *Imo decori erit iis afflictis & matris exulis filiis habere* ὁμομητρογενεσα μοιραμ ὠρασκάτεις.

M. Non veniat unquam tam malus miſeris dies,
Qui prole fœda miſceat prolem inclytam:
[45] Phœbi nepotes [46] Siſyphi nepotibus
IA. Quid miſera meque teque in exitium trahis?
Abſcede quæſo. *M.* ſupplicem audivit [47] Creo. (
I. Quid facere poſsim eloquere. *M.* [48] pro me? vel ſcelus
IA. [49] Hinc rex, & illinc. *ME.* [50] eſt & his maior metus,
Medea. [51] nos confligere, certemus, ſine,
Sit precium Iaſon. *IA.* cedo defeſſus malis.
Et ipſa caſus ſæpe iam expertos time.
ME. [52] fortuna ſemper omnis intra me ſtetit.
IA. Acaſtus inſtat, propior eſt hoſtis Creo.
ME. Vtrumq; profuge. nolo ut in [53] ſocerum manus
Armes: nec ut te cæde [54] cognatæ inquines
Medea cogit: innocens mecum fuge.
IA. Et quis reſiſtet, gemina ſi bella ingruant?
Creo atque Acaſtus arma ſi iungant ſua?
ME. His adiice [55] Colchos, adiice AEetem ducem.
Scythas Pelaſgis iunge: demerſos dabo.
IA. [56] Alta extimeſco ſceptra. *M.* [57] ne cupias, vide.
IA. Suſpecta ne ſint, longa colloquia amputa.
ME. Nunc ſumme toto Iuppiter cœlo tona,
Intende dextram, vindices flammas para,

45 *Filios meos, quæ Phœbi neptis ſim.* 46 *Creuſæ natis, cui pater Creon filius Siſyphi.* 47 *Etiam mihi infenſus. ſup. v.* 295. 48 *Namque te mihi obſtrinxi ſceleribus.* 49 *Creon & Acaſtus.* 50 *Vtroque tamen maior ego quam vel propter merita vereaaris, vel propter magicas artes metuas.* 51 *Nemo qui hic non criticam diſtringat arenam. Vnus emendat:* conflige ἐναγωνίως *pro* committe, *ne ſit Anapæſtus in quarto loco, quē tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit ſedes illa. Alius:* nō cōfligere certamen ſine, *ut ſit Atticiſmus μάχην μάχεσθαι. alius:* cōligere *q d permitte me animū colligere, credo ego nil opus eſſe his conjecturis; cū ſimpliciter legi intelligiq; poſſit.* Sine nos cōfligere, certemus ego regeſque de te pugnę precio, & cōtingat victori prēmiū Iaſon. 52 *Mea ego ſēper fabricavi fortunā fortuna victrix fuit ſemper mea ſapientia alii leg* infra *de quo vid Thyeſt* 365. 53 *Creontem Patruelis tui, Acaſti cuius pater Pelias Æſonis frater.* 54 *Quibus imperat pater meus id eſt, veniant adverſus nos cum Græcis Colchici, arte tamen mea evincam.* 56 *Attamen regū potentiā metuo.* 57 *Vide potius ne perfide me repudies ut regnū obtineas dotale cum Creuſa.* Om-

Omnemque [58] ruptis nubibus mundum quate:
[59] Nec diligenti tela librentur manu:
In me, vel iſtum: quiſquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non poteſt in nos tuum
Errare fulmen. *IA.* ſana meditari incipe,
Et placida fare. ſi quid ex ſoceri domo
Poteſt fugam levare, ſolamen pete.
ME. Contemnere animus regias, ut ſcis, opes
Poteſt, ſoletque: liberos tantum fugæ
Habere comites liceat, in quorum ſinu
Lacrymas profundam. te [60] novi gnati manent.
IA. Parere precibus cupere me, fateor, tuis:
Pietas vetat. namque iſtud haud poſſim pati:
Non ſi ipſe memet cogat [61] & rex, & ſocer.
[62] Hæc cauſa vitæ eſt, hoc [63] peruſti pectoris
Curis levamen: ſpiritu citius queam
Carere, membris, luce. *ME.* [64] ſic gnatos amat?
Bene eſt: [65] tenetur: [66] vulneri patuit locus.
[67] Suprema certe liceat abeuntem loqui
Mandata, liceat ultimum amplexum dare
[68] Gratum eſt? [69] & illud voce iam extrema peto,
Ne ſi qua noſter dubius effudit dolor,
Maneant in animo verba: ſed melior tibi
Memoria noſtri ſubeat: hac [70] iræ data
Obliterentur. *IA.* omnia ex animo expuli.
Precorque & ipſa fervidam ut mentem regas,
Placideque tractes. *miſerias lenit quies.*
ME. Diſceſſit. itan' eſt? vadis oblitus mei,
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?

[58] *Tonitru quod efficitur ab exhalatione ſicca & calida nube incluſa quam per Antiperiſtaſin accenſa iſta exhal. vehemẽter concutit diſrumpitq;.* [59] *Nec refert utrum è nobis ferias, uterq; nocens eſt.* [60] *E nova coniuge.* [61] *Creon.* [62] *Vt ſup. verſ.* 438. [63] *Hinc* curæ *Etymon ingerunt, quaſi qua* cor urat. *quod alij à κηραίνω, κηραινῶ, id eſt, animo anxie verſo.* [64] Hæc ſecum, *itane? ſiccine gnatos amat? habeo quo eum petam, quo ulciſcar* [65] Metaph. *à venatoribus.* [66] Metaph. *à gladiatoribus ſumpta; qui detegunt aliquod membrum adverſarij ictui.* [67] Hęc ad Iaſonẽ cõverſa [68] *Placeone? Lipſ.* Ratũ eſt? *id eſt; annuis? Delrius Iaſoni tribuit* Gratũ eſt. *ME.* & illud voce [69] *Simulat ſe ad placidiorẽ rediſſe mentẽ, quo melior ſit fraudi locus: ſic apud Euripidẽ. αἰτοῦμαι σε τῶν ἔμπροσθεν ξυγγνώμην τυχεῖν.* [70] *Quæ mihi irata exciderint.*

 [71] Nun-

[71] Nunquam excidemus. [72] hoc age, omnes advoca
Vires & artes. fructus eſt ſcelerum tibi,
Nullum ſcelus putare. vix fraudi eſt locus;
Timemur. hac aggredere, qua nemo poteſt
Quicquam timere. perge, nunc aude, incipe
Quidquid potes, Medea, [73] quidquid non potes.
Tu fida nutrix, ſocia mœroris mei,
Variique caſus, miſera conſilia adiuva.
Eſt Palla nobis, [74] munus ætheriæ domus,
Decuſque regni, [74] pignus AEtæ datum
A Sole. gemmis eſt & auro [75] textili
Monile fulgens: quodque gemmarum nitor
Diſtinguit [76] aurum, quo ſolent cingi comę.
Hæc noſtra nati dona [77] nubenti ferant,
Sed ante [78] diris illita ac tincta artibus.
Vocetur [79] Hecate [80] ſacra luctifica appara,
Struantur aræ, flamma iam tectis ſonet.

71 Id agam ut ſemper memineris mei ſup v. 423. 72 Rituale verbum. vide Threſt v. 93. 73 Proni enim ſtudij certius indicium eſt ſupra vires niti quā viribus ex facili uti & Cic. *non ſolum debeo quæ poſſum, ſed ea quoq; quæ non poſſum.*
74 ἥ ποθ' ἥλιος Πατὴρ πατρὸς δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς. *Pignus ſcilicet quod teſtetur ſe illum genuiſſe. 75 Intertexto. 76 Aureum crinale gemmis diſtinctum. 77 Creuſa. 78 Veneficijs. 79 Vid. Hippol. verſ 411.* 80 *Magica.*

CHORVS.

Canit Chorus Reiectæ uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina poſſit, & cum cæteri Argonautæ pęnas dederint violati maris, Iaſoni bene precatur.

* NVlla vis flammæ, tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti:
Qua ita cum coniux [1] viduata tædis
[2] Ardet & [3] odit.
Non ubi hibernos nebuloſus imbres
Auſter advexit; properatque torrens
[4] Iſter & [5] iunctos vetat eſſe pontes,
Ac [6] vagus errat.

* Mare, mulier, duo mala. 1 *Deſerta, repudiata.* 2 *Amore.* 3 *Ob repudium.* 4 *Danubius, Germaniæ flum.* 5 *Compages pontium rumpit* pontem indignatus. 6 *Exundat ripas.*

Non

Non ubi impellit [7] Rhodanus [8] profundum ;
Aut ubi in rivos nivibus ſolutis
Sole iam forti medioque vere
[9] Tabuit Hæmus.
Cæcus eſt [10] ignis ſtimulatus ira,
Non regi curat, patiturve frænos :
Haud timet mortem : cupit ire in ipſos
Obvius enſes.
Parcite o divi : veniam precamur,
Vivat ut tutus [11] mare qui ſubegit.
[12] Sed furit vinci dominus profundi
Regna ſecunda.
Auſus æternos agitare [13] currus
Immemor metæ [14] iuvenis [15] paternæ,
[16] Quos polo ſparſit furioſus ignes
Ipſe recepit.
[17] Conſtitit nulli via nota magno,
Vade, qua tutum populo priori :
Rumpe nec ſancti, violente, mundi
[18] Fœdera ſancta.
Quiſquis [19] audacis tetigit [19] carinæ
Nobiles ramos, nemoriſque [20] ſacri
[21] Pelion denſa ſpoliavit umbra :
Quiſquis intravit [22] ſcopulos vagantes
Et tot emenſus pelagi labores :
[23] Barbara funem religavit ora,
Raptor externi rediturus [24] auri :

7 Gallia fl 8 Mare Maſſilioticum, dum inter ſe maris fluctus & rapidiſſimi amnis fluenta decertant 9 Liquefacta diſſoluta eſt nix è monte Thracio 10 Amor 11 Iaſon quem primum cum Argonautis navigaſſe concinũt poetæ. vid. ſup 318. verſ. 12 Sed inique fert Neptunus maria quæ ſibi obtigerant ſecunda ſorte (Herc Fur. v. 598) vinci iam, navibuſq; pervia fieri. 13 Solis currus. 14 Phaethon 15 A Phœbo obſervata filioque præſcripta. 16 Quod igneos Phœbi currus expatiari paſſus eſt, fulminatus eſt igne Iovis, qui ſævos compeſcit ignibus ignes. *17 Nemini nocuit per viam notam iviſſe. 18 Sup verſ. 335. 19 Argus temeraria trabes* al. leg *remos 20 Iovi Dodonæo. 21 Montem Theſſaliæ à quo exciſa materia ad fabricandam Argo 22 Cyaneos ſup. v 341. & Herc. Fur 1210. 23 Rediturus funem ſolvit, vel anchoram barbara Colchidos ora. 24 Velleris aurei.*

Exi-

Exitu diro [25] temerata ponti
Iura piavit.
Exigit pœnas mare provocatum.
[26] Tiphys in primis domitor profundi,
Liquit [27] indicto regimen [28] magiſtro;
[29] Litore externo procul à paternis
Occidens regnis, tumuloque vili
Tectus, ignotas iacet inter umbras.
[30] Aulis amiſſi memor inde regis
Portubus lentis retinet carinas.
Stare querentes.
[31] Ille vocali genitus Camœna,
[32] Cuius ad Chordas modulante plectro
Reſtitit torrens, ſiluere venti,
Cui ſuo cantu volucris relicto
Adfuit tota comitante ſylva;
[33] Thracios ſparſus iacuit per agros:
Ad caput tractus fluvialis Hebri:
Contigit [34] notam Styga, Tartarumque
Non rediturus.
Stravit Alcides [35] Aquilone natos
[36] Patre Neptuno genitum necavit.
Sumere innumeras ſolitum figuras.
Ipſe poſt terræ pelagique pacem,

25 *Dedit pœnas violati fœderis ponti.* 26 *Sup v.2. & 3 8* 2 *Non à Minerva doctorum. Tiphys fuerat. v.2. ſupra.* 28 Ancæo *ut nonnullis placet, aliïs* Euphemo: *ſed Apollonio & Val. Flacco,* Ergyno. 29 *Tiphys clavum tenens dum Mariandynum in Bythinia Acheruſia ſpecu famoſum appelleret, mortuus eſt, ibidemque ſepultus.* 30 *Bœotia portus, in quo bis remorati ſunt Achivi: hoc autem non potuit iſte Chorus ſcire. propter abſurdum itaque Anachroniſmum D. Heinſius merito tres hoſce verſus veluti νοθεύοντας relegat ad poetaſtrum adulterum, qui & alios eiuſdem farinæ huius chori calci adiecit.* 31 *Muſa Calliope natus Orpheus. Sup. v.220. & Herc. Oet.* 1050. 33 *A Thraciis mulieribus, quod cælibem ageret vitam diſcerptus, caput autem proiectum in fluv. Oeagrim,* al. *in Hebrum.* 34 *Quam prius in vivis adierat repetendæ Euridices gratia. Herc. Fur.* 570. 35 *Zethem & Calaim. Sup.* 231. 36 *Periclimenum: qui Neptuni patris dono in varias formas verſus ab Hercule tandem occiſus eſt: cum in aquilam ſe mutaret, ut alii, in apem vel muſcam.* Sunt qui hic Acheloum intelligant. Sed falluntur.

Poſt

Poſt [37] feri Ditis patefacta regna,
[38] Vivus ardenti recubans in Oeta,
Præbuit ſævis ſua membra flammis,
Tabe conſumptus [39] gemini cruoris
Munere [40] nuptæ.
Stravit Ancæum violentus ictus
[41] Setiger. [42] fratres, Meleagre, matris
Impius mactas; [43] morerisque dextra
Matris iratæ. [44] meruere cuncti.
Morte quod crimen tener expiavit
Herculi magno [45] puer irrepertus?
Raptus eſt tutas puer inter undas.
[46] Ite nunc fortes; [47] perarate pontum
Sorte timenda.
[48] Idmonem, quamvis bene [49] fata noſſet,
Condidit ſerpens Libycis arenis.

37 *Herc. Fur. v. 885.*
38 *Herc. Oet. act. 4*
39 *Hydræ & Neſſi centauri.*
40 *Deianira. Herc. Oet. v. 570*
41 *Aper vineam ingreſſus, Ancæo & poculo iam labris admoto nece interveniens. notum eſt tritum illud Ancæo à ſervo obiectũ, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.*
42 *Plexippum & Toxea avunculos tuos ô Meleagre quod Atalantæ invidi male volebant.* 43 *Quod ubi audiviſſet mater eius Althæa, ſtipitem filij avo fatalem in ignem conieciт, natumque ſimul extinxit.* 44 *Delrius ex vet lib. legit* meruere cuncti, Raptus, ac tutas puer inter undas, Morte quod crimen puer expiavit Herculi magno puer irrepertus? Ite nunc, &c.
45 *Hylas Theodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem, cum aquatum miſſus in Myſia in Aſcanium fluv. decidiſſet, Hercules quæſivit clamans, ut* litus Hyla Hyla omne ſonaret.
46 *Epitrope Ironica.* 47 Al. peragrate.
48 *Quæ ſequuntur in hoc Choro non eſſe Senecæ contendit Heinſius, ut quæ audacius, imo impudentius τοὺς χρόνους ἀνάγωσι, Mopſi & Idmonis hiſtoriam confundant. Latinitatem denique vix ſapiant.*
49 *Sic enim apud Apollonium.* ὧδε γὰρ ἐμοὶ θανέειν στυγερῇ ἐπὶ δαίμονες αἶσαν τηλόθι πάτρης ἐν Ἀσίδος αὐτ' ἰ-ησιῳ

50 Om-

Arſit [56] anguſtas [57] vagus inter undas.
Iam ſatis, divi, [58] mare vindicaſtis.
Parcite [59] iuſſo.

57 *In fruſta diſſectus à filiabus.* 58 *A primis iſtis navigantibus violatum.* 59 *Iaſoni, qui non niſi iuſſus ὕβριςῶ Πελίη χαλεπῆρες ἀέθον.*

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

PAvet animus, horret; magna pernicies adeſt,
[1] Immane quantum augeſcit, & [2] ſemet dolor
Accendit ipſe, [2] vimque præteritam integrat?
Vidi furentem ſæpe & aggreſſam [3] Deos
[3] Cœlum [4] trahentem: maius his, maius parat
Medea monſtrum. namque ut attonito gradu
Evaſit, & [5] penetrale funeſtum attigit;
[6] Totas opes effudit, & quidquid diu
Etiam ipſa timuit, promit; atque omnem explicat
Turbam malorum; [7] arcana, ſecreta, abdita.
Et triſte [8] læva complicans ſacrum manu,
[9] Peſtes vocat, quaſcunque ferventis creat
[10] Arena Libyæ, quaſque [10] perpetua nive
[11] Taurus coercet frigore Arctoo rigens;
Et omne monſtrum. [12] tracta magicis cantibus
Squammea latebris turba deſertis adeſt.
Heic [13] fera ſerpens corpus immenſum trahit,

1 *Quantum immanitas & feritas augeſcit;* vel *mirum quam augeſcat dolor. Sic Hor.* Immane quantum diſcrepat. 2 *Ex diutina intermiſſione acriorem ad veneficas artes impellit.* 3 *Lunam & cetera ſidera quæ antiquis ex ſententia Stoicorum dii. vide Thyeſt.* 890. 4 *Incantationibus devocantem, ſolicitātem ſup. v.* 271. *&* 421. 5 *Conclave ſuū, ubi magicas artes exercet.* 6 *Vires magicas, veneficas copias.* 7 *Supra* 577. 8 *Quæ, triſtibus, infauſtis, δυσ·ωνίοις convenit.* 9 *Venena pernicioſa* 10 *Herbarum autem & animantium venenatorum feraciſſimæ ſunt terræ vel æſtu torridæ, vel frigore rigidæ.* 11 *Mons Aſiæ v.* 67 *Hipp.* 12 *Serpentes latebris incantatione evocati, ut inf. v.* 704. 13 *Quia magna:* vel *frigore pigra alij leg.* ſæva, *al.* effera,

[30] Pharetraque pugnax Medus, aut [31] Parthus levis:
Et [32] queis ſagittas [33] divites Arabes linunt:
Aut quos ſub axe [34] frigido ſuccos legunt
[35] Lucis [35] Suevi nobiles [36] Hercyniis.
Quodcunque tellus vere [37] nidifico creat:
Aut rigida cum iam bruma diſcuſſit [38] decus
Nemorum & nivali cuncta conſtrinxit gelu:
Quodcunque [39] gramen flore mortifero viret,
Dirisve tortis ſuccus in radicibus
Cauſſas nocendi gignit, attrectat manu.
[40] AEmonius illas contulit [41] peſtes [40] Athos:
Has [42] Pindus ingens, illa [43] Pangei iugis
Teneram [44] cruenta falce depoſuit comam:
Has aluit altum gurgitem [45] Tigris premens:
[46] Danubius illas: has per arentes plagas
Tepidis [47] Hydaſpes gemmifer currens aquis,
Nomenque terris qui dedit [48] Bætis ſuis,
[49] Heſperia pulſans maria languenti vado:
Hęc [50] paſſa ferrum eſt, [51] dum parat Phœbus diem:

30 *Τοξοφόρων* Μήδων. ſunt autem qui *ἀναχρονισμὸν* non levem *poetæ obijciant, quod Medea nutricem de Media locutam induxerit, quam à Medio Medeæ & Ægei filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediæ appellatio à* Madai *Iapheti filio.* 31 *Fidens fuga Parthus. Thyeſt.* 383. 32 *A quo barbarorum more qui ſolent* ungere tela manu ferrumque armare veneno, *toxicum diduci videtur παρὰ τὸ τόξον arcus, telum.* 33 *Ex Arabia Felici.* 34 *Ad Septentrionem vergente.* 35 *Germaniæ populi Danubij accolæ.* Alemanni. 36 *Hercynia Sylva Germaniæ nobiliſſima.* 37 *Quo nidos ponunt volucres.* 38 *Frondes.* 39 *Herba.* 40 *Theſſaliæ mons editiſſimus Athos.* 41 *Has herbas venenoſas.* 42 *Herc. Fur.* 1285. *v.* 43 *Oed.* 435. 44 *Cædis inſtrumento, vel cruore tincta ſed ænea: æri enim ſupra alia metalla medicatam vim tribuunt.* Falcibus & meſſe ad lunam quæruntur ahenis Pubentes herbę. 45 *Herc. Fur.* 1323. *v.* 46 *Thyeſt.* 375. *v.* 47 *Herc. Oet. verſ.* 628. 48 *Fl. à quo regio illa Hiſpaniæ Bætica dicta* Granata. 49 *Per ampla ſpatia lacui ſimilis in Oceanum Occidentalem. labitur.* 50 *Inciſa eſt. faſce ferrea, vel ahenea.* Synecd. 51 *Sub ortu ſolis namque & tempore ſuo, lectis herbis plus efficaciæ ineſſe credebant, maxime autem lucente Luna, ut quæ veneficiorum præſes plena aut* propior deſpumet in herbas. *Lucan. 6. qua de cauſa ſubijcitur,* Illius alta nocte ſuccisus frutex.

Illius

Illius alta nocte ſucciſus frutex;
At hujus ungue ſecta cantato ſeges.
Mortifera carpit gramina, ac ſerpentium.
Saniem exprimit; miſcetque & [52] obſcœnas aves.
Meſtique cor bubonis; & raucæ ſtrigis
[53] Exſecta vivæ viſcera. hæc ſcelerum artifex
Diſcreta ponit: his rapax vis ignium;
His gelida pigri frigoris glacies ineſt.
Addit venenis verba, non [54] iſtis minus
Metuenda. ſonuit ecce veſano gradu,
[55] Canitque: mundus vocibus primis tremit.

52 *Ferales inauſpicatas, Herc. Fur.* 681. 53 *Quod in magicis rituale. Thyeſt.* 763. 54 *Quam iſta venena.* 55 *Incantationes concipit.*

MEDEA.

Invocatis manibus & rite conceptis incantationibus, Medea veneficiis illitam pallam cum monili, aureoque crinali, dono mittit ad Creuſam per filios ſuos.

Vos precor* vulgus ſilentum, voſq; [1] ferales deos.
Et, [2] Chaos cæcum, atque opacam Ditis umbroſi domum,
[3] Tartari ripis ligatos, ſqualidæ mortis ſpecus,
Suppliciis animæ remiſſis currite ad [4] thalamos novos,
[5] Rota reſiſtat mēbra torquens; tangat [6] Ixion humū;
Tantalus [7] ſecurus undas hauriat [8] Pirenidas.
Gravior pœna ſedeat coniugis [9] ſocero mei:
[10] Lubricus per ſaxa retro Siſyphum volvat lapis.
[11] Vos quoq; urnis quas foratis irritus ludit labor

* *Animas, manes.* 1 *Plutonem & Proſerpinam.* Dii quibus imperium eſt animatum, umbraque ſilentes & Chaos, &c. 2 *Supra v* 9. 3 *Hippol. v.* 541. 4 *Iaſonis & Creuſæ.* 5 *Her. Fu. v.* 749. 6 *Her Fu v.* 751. *Thyeſt. v.* 152 7 *Non deceptus, non fruſtra captans.* 8 *Pirenes fontis prope Corinthum è Pirenes Nympha lacrymis propter obitum filii Cenchriæ.* 9 *Creonti.* 10 *Premat vero Siſyphum aſſiduus labor, imo opprimat e Hippol.* 1220 *Cui quod pater Creontis fuerit, eum cæteras animas pœnis eximendas velit, continuationem ſupplicii imprecatur.* 11 *Belides, Herc. Fu. v.* 414. & 756.

Dai

Danaides. [12] coites; [13] veſtras hic dies quærit manus.
Nunc meis vocata ſacris [14] noctium ſidus veni,
[15] Peſſimos induta vultus fronte [15] non una minax.
[16] Tibi more gentis vinculo ſolvens comam.
Secreta nudo nemora luſtravi pede.
[17] Et vocavi nubibus ſiccis aquas;
Egique ad imum maria, & Oceanus graves
Interius undas æſtibus victis dedit.
[18] Pariterque mundus [19] lege confuſa ætheris
Et ſolem & aſtra vidit: & [20] vetitum mare
Tetigiſtis Vrſæ. temporum flexi vices;
[21] Æſtiua tellus floruit cantu meo,
Meſſem coacta vidit hibernam Ceres:
[22] Violenta Phaſis vertit in fontem vada:
[22] Et Iſter in [23] tot ora diviſus, truces
Compreſſit undas, omnibus ripis piger.
Sonuere fluctus tumuit inſanum mare
Tacente vento. nemoris antiqui domus
[24] Amiſit umbram vocis imperio meę.
Die relicto Phębus in medio ſtetit.
[25] Hyadeſque noſtris cantibus motæ labant.
Adeſſe ſacris tempus eſt, [26] Phębe, tuis.
Tibi hæc cruenta ſerta texuntur manu.

[12] *Ad nuptias hiſce convenire.* [13] *Vt veſtro exemplo nupta maritum prima nocte interficiat.* [14] *Luna* νυχία *dicta* θεία, *cui quod nocte luceat noctu litatur; aut quod inferis maxime & proxime dominetur.* [19] *Hippol.* 411. *v. & inf. v.* 707. [16] *Tibi ritu nocturnis magicisque ſacris operantium peragravi ſecreta loca* veſte recincta, nuda pedes, nudos humeros, diffuſa capillos. [17] *Quid poſſit, quid effecerit per vim magicã enumerat, in quibus pleraq; falſa: quæ enim vel per motũ localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel ſenſibus illudendo fieri poſſunt, operatur Dæmon per magos ſuos: Vniuerſi autem ordinem à Deo conſtitutum movere non valet: Non itaque ſolem aut Lunam deducere, non orbium cæleſtium curſum mutare.* [18] *Vno eodemque tempore.* [19] *Cœli curſu.* [20] *Thyeſt.* 475. [21] *In æſtate, ſicca alias & arida.* [22] *Fluvios alios retro egi verſus fontes, alios ſiſtere feci.* [23] *Quinque,* aliis *ſeptẽ vid. Troad v.* 9. [24] *Vel frondibus excuſſis, vel tranſlatis in alium locum ſylvis, hunc nudavi.* [25] *Sidera* Synecd. *de Hyadibus vid. Thyeſt.* 851. *v.* [26] *Luna.*

[27] Novena quæ ſerpens ligat (cors tulit,
Tibi hæc [28] Typhoeus, [29] membra qui diſ-
Qui regna concuſſit Iovis.
[30] Vectoris iſtic perfidi [31] ſanguis ineſt.
Quem Neſſus expirans dedit.
[32] Oetæus iſto cinere defecit rogus,
Qui virus Herculeum bibit.
[33] Piæ ſororis, impiæ matris facem,
Vltricis Altheæ vides.
Reliquit iſtas invio plumas ſpecu
[34] Harpya, dum [35] Zetem fugit.
His adice pinnas ſauciæ [36] Stymphalidos,
[37] Lernæa paſſa ſpicula.
[38] Sonuiſtis aræ. [39] tripodas agnoſco meos.
Favente commotos Dea.
Video [40] Triviæ currus [41] agiles.
Non quos pleno lucida vultu
Pernox agitat: ſed quos facie
Lurida meſta, cum Theſſalicis
[42] Vexata minis, cælum freno

[27] Serta, quæ ſerpens novena numero, vel novies circundata ligat. Numerus autem novenarius Pythagoræ is ſacer & perfectiſſimus: quia ab impari unitate eſt primo quadratus, tribuſque conſtat ternariis, è quibus trias ſingula in tres dividitur unitates. In ſacris autem ex ſuperſtitioſa veterum ceremonia, numero Deus impare gaudet. *[28] Thyeſt 807. v. [29] Vel quia ut cæteri Gigantes θεομάχοι angnineos habuit pedes, vel quod εἴ δὲ οἱ ὤμων ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος δεινοῖς δράκοντος, &c. [30] Neſſi Centauri, qui præſtita Herculi opera in traijcienda per Evenum flu. Deianira vim illi intulit, propter quod ſagittis ab Hercule confoſſus eſt, &c. Herc. Oeet. v 500. [31] Al.* Sanies. *[32] Cinis hic eſt è rogo quo Hercul. in Oeteo monte combuſtus eſt, imbibitque virus quo infectus eſt. [33] Supra v. 644.* Melior germana parente. Et conſanguineas ut ſanguine leniat umbras, Impietate pia eſt. *[34] Thyeſt. v. 153.*
[35] Harpyas Zetes & Calais Boreæ filij alati in Plotas inſſ. fugarunt, quod Phineus benigne argonautas excepiſſet. [36] Herc. Fur. verſ. 244. [37] Herculis ſagittas Hydræ felle tinctus. [38] Ex ara cum crepitu mota, vel ex latratu Hecates turbæ, de qua vide Oed. v 569. adventaſſe deam ſentio. [39] Oracula mihi non minus certa quam tripodas Delphicos, unde vaticinantur Phœbades. Oedip 230. [40] Diana, Luna, Hippol. 411.
[41] Veloces, propter minorem orbem. Thyeſt. verſ. 830.
[42] Incantata, Hipp. verſ. 420.

[43] Propiore legit. ſic face triſtem
Pallida lucem funde per auras:
Horrore novo terræ populos:
[44] Inque auxilium [45] Dictynna, tuum
[46] Pretioſa [47] ſonent [46] æra Corinthi.
Tibi [48] ſanguineo ceſpite ſacrum
Solenne damus. tibi de medio
[49] Rapta ſepulchro fax nocturnos
Suſtulit ignes. tibi [50] mota caput
Flexa vocet cervice dedi:
Tibi [51] funereo de more iacens
Paſſos vincit vitta capillos.
Tibi iactatur [52] triſtis Stygia
[52] Ramus ab unda. tibi [53] nudato
Pectore Mænas ſacro feriam
Brachia cultro.
Manet noſter ſanguis ad aras.

[43] *Quaſi cælo deducta aut præ motu arctius conſtricta eſſet Luna, ex opinione vulgi.* vel *in hypogæo.* vel *Menoides, nec tota lucens nocte: ut opponatur illi quod prius dixerat,* Pleno lucida vultu Pernox. [44] *Hippol. verſ. 789.* [45] *Quod nomen ſibi aſſumere dignata eſt Diana in memoriam comitis ſuæ Britomartys, quæ cum amatorem ſuum Minoen fugiens in mare ſe præcipitaret, incidit in piſcatoria δίκτυα, id eſt, retia unde Dictynna nomine culta, à Diana in Deorum numerum relata.* aliis *Dictynna dicitur Luna. ἀπὸ τοῦ δικνεῖν τὰς ἀκτῖνας.* [46] *Anachroniſmus quo poeta Romanam ſcenam ſuumque tempus reſpicit. etenim A.V. DCVII. conflatis ſtatuis, & ſimulachris in Corinthii incendio confluxere æris, auri, argentique venæ: unde æs Corinthium miſtum generoſius, & laudabilius.* [47] *Ne ſcilicet Luna, incantatione audita, cælo detraheretur.* [48] *Ex fovea perfuſa nigræ agnæ ſanguine, egeſto ceſpite in morem aræ quadrato, atque ipſo ſanguineo. vide Oedip. v. 556.* Scalpere terram unguibus & pullam diducere mordicus agnam. *Horat.* [49] *In Maleficis magicisque ſacris adhibuerunt faces buſtis ereptas. vide Oed. verſ. 550.* [50] *Rotans caput more Corybantum,* vel *ſupplex.* [51] *Troad. verſ. 82.* [52] *Taxus, cupreſſus & arbores ad Stygem natæ veneficiis idoneæ habitæ.* [53] *More ſacerdotum* quos Bellona potens, quos Dea magna movet. Ipſa bipenne meos cædo violenta lacertos. *namque in ſacris Cybeles & Bellonæ ſacerdotes cultris ſibi lacertos, humeros, pectuſque ſauciabant. Lucan. 1.* Quos ſectis Bellona lacertis Sæva movet.

[54] Aſſueſce, manus, ſtringere ferrum,
[54] Caroſque pati poſſe cruores
[55] Sacrum laticem percuſſa dedi.
Quod ſi nimium ſæpe vocari
Quereris, votis ignoſce, precor.
Cauſa vocandi, [56] Perſei, tuos
Sæpius [57] arcus, una atque eadem
Semper, Iaſon. tu nunc veſtes
Tinge Creuſæ, quas cum primum
Sumpſerit, imas urat ſerpens
Flamma medullas. ignis [58] fulvo
Cluſus in [58] auro latet obſcurus:
Quem mihi, [59] cęli qui furta luit,
[60] Viſcere feto, dedit, & docuit
Concedere [61] vires arte Prometheus.
[62] Dedit & tenui ſulphure tectos
Mulciber ignes & vivacis
Fulgura [63] flammæ de [64] cognato
Phaethonte tuli. habeo mediæ
[65] Dona Chimæræ habeo flammas
Uſto [66] tauri gutture raptas:
Quas permiſto felle [67] Meduſæ,
[68] Tacitum iuſſi ſervare malum.
Adde venenis [69] ſtimulos, Hecate,
Doniſque meis ſemina flammæ
Condita ſerva. [70] fallant viſus,
Tactuſque ferant: meet in pectus
Venaſque calor: ſtilient artus,

[54] Nūc quidem emittere meum cruorem, ut mox valeam effundere ſanguinem filiorū meorum.
[55] Sanguinem. libamen Dianę Tauricæ ſacrum.
[56] Hecate filia Perſei regis, Iovis neptis, aliis *autē Ariſtei,* aliis *Iovis & Aſteriæ f.*
[57] Radios, influentiā, opem in magicis
[58] Monili ſeu crinali aureo ſu v.574. *[59] Ignis cęleſtis à Iove ſurrepti. Herc. Fur.* 1206 *[60] Iecore in pœnas aſſidue renaſcenti, ubi aquila illud depaſta ſuerit. Herc Fur ibid.*
[61] Vires ignis. Heinſius legit. virus.
[62] Vulcanus dedit ſuos ignes inſopibiles. *[63] Qua fulminatus in Eridanum decidit.* *[64] Soli enim Phaethon filius: Medeæ neptis.* *[65] Ignem, namque* πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος flammiſque armata Chimæra.
[66] Colchici ſup. v.240. & 465. *[67] Gorgonis: cui alia dua ſorores Sthenyo & Euriale: quibus unicus oculus, quo per vices utebantur: crines ex anguibus: alæ ungues æres. hanc Perſeus occidit.* *[68] Occultum.* *[69] Vires.*
[70] Ne qua videntibus tangentibuſve oriatur ſuſpicio.

Oſſa-

Oſſaque fument. [71] vincatque ſuas
Flagrante coma nova nupta faces.
[72] Vota tenentur; ter latratus
Audax Hecate dedit & ſacros
Edidit ignes face luctifera.
Peracta vis eſt omnis. [73] huc gnatos voca,
Pretioſa per quos dona nubenti feras.
Ite, ite nati, matris [74] infauſtæ genus,
Placate vobis munere & multa prece
Dominam & novercam. vadite, & celeres domum.
Referte greſſus, ultimo amplexu ut fruar.

[71] *Ardens ex veneneto crinali coma nova nuptæ exuperet flammas tædarum nuptialium.* [72] *Exaudior, annuit, votaque rata fecit Hecate, meque audire iubet, nam* στράπτε δ' ἀπειρέσιον δᾶϊ σέλας, ἀμφὶ δὲ τήνγ' ὀξάη ὑλακῆ χθόνιοι κύνες ἐφθέγγοντο. *v. 569. Oedip.* [73] *Siſte mihi huc ò nutrix natos meos.* [74] *Repudiata, & in exilium miſſa.*

CHORVS.

Furorem Medeæ Chorus timet, malitiam eius execratus.

QVonam cruenta [1] Mænas,
Præceps amore ſævo
Rapitur? quod [2] impotenti
Facinus parat furore?
[3] Vultus citatus ira
Riget; & caput feroci
Quatiens ſuperba motu
Regi minatur ultro.
[4] Quis credat exulantem?
Flagrant genæ rubentes,
Pallor fugat ruborem.
Nullum vagante forma
Servat diu colorem.
Huc fert pedes, & illuc.
Vt [5] tigris orba gnatis,
Curſu furente luſtrat

[1] *Furens Baccha. Oed. 436.* [2] *Effreni.* [3] *Sic ſup. v. 384. & deinceps.* [4] *Ex minaci vultu geſtuque ſuperbo quis credat illam in exilium ire iuſſam.* [5] *Qua catulis à venatore ſurreptis nullum animal truculentius, nullum velocius, vide quæ nos ad Martial. epig. xviii. lib. ſpect.*

6 Gangeticum nemus: ſic
Frenare neſcit iras
Medea, non amores.
Nunc ira amorque cauſam
Iunxere. 7 quid ſequetur?
Quando efferet Pelaſgis
Nefanda 8 Colchis 9 at vis
Greſſum: metuque ſolvet
Regnum, ſimulque 10 reges?
Nunc, Phœbe, 11 mitte currus
Nullo morante loro:
11 Nox condat alma lucem.
Mergat diem timendum
Dux noctis 12 Heſperugo.

6 Indiæ nemora, quā ſecat Gangesfl. max. 7 Vtri ſuccumbat locumve dabit? iræne an amori. 8 Medea à Colchide patria. 9 Ex imper 10 Creont 11. ſup. v. 269. 10 Creonta, & Iaſonem. 11 Vt ex præſcripto illi diei termino in exilium proficiſcatur. ſup. verſ. 295. 12 Hippol. v. 541. & ſup. v. 71.

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. CHORVS. NVTRIX. MEDEA. JASON.

Narrat nuncius Creuſam cum patre regiaque tota flagraſſe pernicioſo Medeæ munere: Medea filios ſuos trucidat, & aufugit.

PEriere cuncta, concidit regni ſtatus.
Gnata atque genitor cinere permiſto jacent.
CH. *Qua fraudes capti? Nu. qua ſolēt* 1 *reges capi.*
Donis. *CH* in illis eſſe quis potuit dolus.
NVN. Et ipſe miror: vixque jam facto malo
Potuiſſe fieri credo. *CH.* quis cladis modus?
NVN. Avidus per omnem regiæ partē furit,
2 Vt juſſus, ignis: jam domus tota occidit:
Vrbi timetur. *C* unda flāmas opprimat.
NVN. Et hoc in iſta clade mirādum accidit:
3 *Alit unda flammas, quoque prohibetur magis,*
Magis ardet ignis: ipſa præſidia occupat.

Δωροφάγοι & δωροβόροι, quandoque δωρόληπτοι, ut piſces hamo quē captantes capiuntur. 2 A Medea quæ miſit 3 Augetur ignis ſuperiecta aqua. φάρμακον ἀσφαλτώδεις καὶ θειώδει incantatum. ſup. verſ. 820.

NVT.

NVT. Eſſercitatum [4] ſede Pelopeja gradum.
[5] Medea. præceps quaslibet terras pete.
ME. Egon' ut recedam? ſi profugiſſem prius,
[6] Adhoc redirem. [7] nuptias ſpect novas.
Quid, anime, ceſſas? ſequere felicem impetum.
Pars ultionis iſta, qua gaudes, quota eſt?
Amas adhuc furioſa? ſic ſatis eſt tibi
[8] Cœlebs Iaſon? quære pœnarum genus
Haud uſitatum: jamque ſic temet para.
Fas omne cedat, abeat expulſus pudor.
Vindicta levis eſt, quam ferunt [9] parvæ manus.
Incumbe in iras, teque languentem excita.
Penituſque veteres pectore ex imo impetus,
Violentius hauri. quidquid admiſſum eſt adhuc,
[10] Pietas vocetur. [11] hoc age: & faxo, ſciant
Quam levia fuerint quamque vulgaris notæ,
[12] Quæ commoda vi ſcelera. [13] præluſit dolor
Per iſta noſter. quid manus poterant rudes
Audere magnum? quid [13] puellaris furor?
[14] Medea nunc ſum; [15] crevit ingenium malis,
Iuvat, juvat rapuiſſe fraternum caput;
Artus juvat ſecuiſſe, & [16] arcano patrem
Spoliaſſe [16] ſacro. juvat in exitium [17] ſenis
Armaſſe natas. quære materiam, dolor,
Ad omne facinus non rudem dextram afferens.
Quo te, igitur, ira mittis? aut quæ perfido
Intendis hoſti tela? neſcio quid ferox
Decrevit animus intus, & nondum ſibi

4 *Corintho in faucibus Pelopi quondam regnata. Herc. Fu.* 1164. 5 Μήδια, φεῦγε φεῦγε ἀήγεννίαν Λιπῶ σ' ἀπήνην μητ' ὄχοντ εδοστιβῆ. *Eurip.* 6 *Ad hoc facinus vel ſpectaculum* 7 Ironice. 8 *Quod Creuſa uxore excidit.* 9 *Munera à liberis meis. Creuſæ allata, vel leves manus non in vindicta modo graves,* addit itaque. *Incumbe in iras, &c* 10 *Præ iis quæ admittenda reſtant.* 11 *Rituale verbum, attende.* 12 *Quæ prius admiſi in Iaſonis gratiam. ſup. v. 276.* 13 *Hæc virgo feci. ſup. v. 49. Herc. Fur. 221. & infr v. 908. mox notanda.* 14 Emphaſ. *nunc tandem in magicis videor aliquid profeciſſe.* 15 *Quam fuerint illa præludia, & præexercitationes ad nobile hoc ſcelus.* 16 *Vellere aureo. Marti ſacrato.* 17 *Pelia ſup. 256.*

Audet fateri. ſtulta [18] properavi nimis.
Ex pellice utinam liberos hoſtis meus
Aliquos haberet: quidquid ex illo tuum eſt.
Creuſa peperit. placuit hoc pœnæ genus
Meritoque placuit. ultimum magno ſcelus
Animo para dum eſt. liberi quondam mei,
Vos pro paternis ſceleribus pœnas date.
[19] Cor pepulit horror, membra torpeſcunt gelu.
Pectuſque tremuit; ira [20] diſceſſit loco,
[21] Materque tota conjuge expulſa redit.
Egon' ut meorum liberum ac prolis meæ
Fundam cruorem? melius, ah demens furor:
Incognitum iſtud facinus, ac dirum nefas.
[22] A me quoque abſit. quod ſcelus miſeri luent?
[23] Scelus eſt Iaſon genitor. & [24] maius ſcelus
[24] Medea mater. occidant: non ſunt mei.
Pereant: mei ſunt. crimine & culpa carent,
Sunt innocentes fateor: [25] & frater fuit.
Quid, anime, titubas? ora quid lacrymæ rigant?
Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor.
Diducit? anceps [26] æſtus incertam rapit.
Vt ſæva rapidi bella cum venti gerunt;
Vtrinque fluctus maria diſcordes agunt.
Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum
Cor fluctuatur. *ira pietatem fugat*,
Iramque pietas. cede pietati dolor,
Huc cara proles, unicum afflictæ domus
Solamen, huc vos ferte, & infuſos mihi
Conjungite artus. habeat incolumes pater.

[18] *Nec diſtuli iras donec mater ex Iaſone facta Creuſa ſuppeditaſſet ulterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ò Medea) quoniam Iaſonis ſunt, etiam Creuſæ eſſe* [19] *Deliberantem inducit Poeta Medeam poſt Apollonium. Ovidium, Valerium*, dumque vinci affectus ratione laborant, *appetitus tandem ſuccumbentem.* [20] *Locum dedit amori materno.* [21] *Maternuſque affectus redit expulſa animo vindictæ cupiditate ob repudiatam me ab Iaſone conjugem.* [22] Emphaſ *etiam à me effrenis & vindictæ cupidiſſima.* [23] *Scelus eſt Iaſonis patris eorum, qui me perfidè & ingratè reliquit.* [24] *Quæ in perfidi gratiam toties ſceleſta fui.* [25] *Nec tamen illi peperci ut Iaſoni prodeſſem.* [26] *Tanquam maris, ubi ſævą rapidi belli, &c.*

Dum

Dum & mater habeat. [27] urget exilium, ac fuga.
Iam jam meo rapientur avulſi ſinu,
Flentes, gementes, [28] oſculis pereant patris,
Periere matris. rurſus increſcit dolor,
Et fervet odium. repetit inviſam manum
Antiqua mentis ira. qua ducis, ſequor.
[29] Vtinam ſuperba turba Tantalidos meo
Exiſſet utero, biſque ſeptenos parens
Natos tuliſſem! ſterilis in pœnas fui.
Fratri patrique quod ſat eſt, peperi duos.
[30] Quonam iſta tendit [31] turba Furiarum impotens?
Quem quærit? aut quo flammeos ictus parat?
At cui cruentas [32] agmen infernum faces
Intentat? [32] ingens anguis excuſſo ſonat
Tortus flagello. quem trabe infeſta petit
[33] Megara? cujus umbra [34] diſperſis venit
[35] Incerta [34] membris? frater eſt, pęnas petit.
Dabimus. ſed [36] omnes fige luminibus [36] faces:
Lania, perure. pectus en furiis patet.
Diſcedere à me, frater, ultrices Deas,
Maneſque ad imos ire [37] ſecuras jube:
Mihi me relinque & utere hac, frater, manu;
Quæ [38] ſtrinxit enſem: [39] victima manes tuos
Placamus iſta. [40] quid repens affert ſonus?
Parantur arma, meque in exitium petunt.

27 *Vrget tamen in iras cædeſque inſtans exilium.* 28 *Et quoniam non poſſunt ſupereſſe matri, nec patri ſupererunt. Refert tamen Euripidis Scholiaſtes corruptum à Corinthiis Euripidem 5 talentis tranſtuliſſe in Medeam filiorum ſuorum cædem, quos ipſi Corinthii in matris odium interfecerant.* 29 *Vtinam peperiſſem tot filios quot Niobe Tantali filia.* Herc Fur. 389 *quæ mihi ampla foret vindictæ ſeges. & tamen duos habeo Marmorum & Pheretem, quos patri meo prodito fratrique cæſo quaſi inferias offeram. inf. v. 968.* 30 *Sibi per phantaſiam videtur Furias videre, mox fratris umbras.* 31 *Herc Fur. v. 101. Thyeſt 78.* 32 *Thyeſt 96 Herc. Fur. 88. & 103.* 33 *μέγαλη ἔρις καὶ μεγαίρουσα* 34 *Vt curæ affectuſque animi, ita corporis vulnerum indicia poſt mortem manere fingunt poetæ,* 35 *Quam prima facie vix agnoſco.* 36 *Furoris mei incitamenta, & quæ in me pietatis maternæ lumina extinguant.* 37 *Nec dubitent quin ſcelus factura ſim.* 38 *In te.* 39 atque hoc dicto unum è filiis interficit.
40 Irruit Iaſon cum armatis.

Excelſa noſtræ tecta conſcendam domus
Cæde inchoata. [41] perge tu mecum comes.
Tuum quoque ipſa corpus hinc mecum aveham:
Nunc hoc age anime: [42] non in occulto tibi eſt
Perdenda virtus, approba populo manum;
IA. Quicunque regum eſt cladibus fidus, dolens,
Concurre, ut ipſam ſceleris auctorem horridi
Capiamus: huc, huc, fortis [43] armigeri cohors
Conferte tela; vertite ex imo domum
ME. [44] Iamjam recepi ſceptra, [45] germanum, patrem;
Spoliumque Colchi pecudis auratæ [46] tenent,
Rediere regna; rapta virginitas redit.
O placida tandem numina! O feſtum diem!
O nuptialem! vade, [47] perfectum eſt ſcelus;
[48] Vindicta nondum: [49] perage dum facimus manu
Quid nunc moraris, anime? [50] quid dubitas? potes.
Iam cecidit ira: pœnitet, facti pudet.
Quid miſera, feci? [51] miſera, pœniteat, licet;
Feci. [52] voluptas magna me invitam ſubit:
Et ecce creſcit. [53] derat hoc unum mihi.
Spectator ipſe, nil adhuc factum reor.

41 *Dum hæc dicit, in altum rapit filios tum caſum tum ſuperſtitem; quod ut celerius fiat, ſciendum varijs machinis uſos fuiſſe tragicos, de quibus vide Vitruvium & Io. Scal. Poet l.1.c.21. hic autem vel pegmatis* ἀυτοκινήτου *vel* γεράνου *opera in domus faſtigium ſubito ſublatam Medeam, ut & ſub fine huius tragœdiæ eodem machinamento per aerem à draconibus avectam.* 42 *Non ut prius magicis, & veneficijs, idque clam, ſed ſpectanti Iaſoni cum Corinthijs ede ſpecimen virium tuarum in interficiendis filijs* 43 *O armigeri,* appoſiti: *vel fortis manus vel lege armigerum.* 44 *Iam poſtquam iniurias ultaſim, videor mihi abunde omnia priora damna recuperaſſe.* 45 *Vterinum: neque enim ex eadem matre frater erat Abſyrtus* 46 *Recepiſſe videri poſſunt in mea vindicta.* 47 *In uno interfecto* 48 *Reſtat enim alter interficiendus, ne quid Iaſoni ſuperſit quo ſe oblectet.* 49 *Legitur &,* perage, dum faciant manus 50 *Al.* Quid dubitas? potens Iam cecidit ira, *id eſt, quæ vindictam habes in manu & poteſtate tua.* 51 *Sero miſeram me agnoſco, ſero pœnitet, poſtquam fecerim* 52 *Vindicta voluptas me etiam reluctantem urget.* 53 *Vt Iaſon filij prius caſi ſpectaret necem.*

Quid

Quidquid ſine [54] iſto fecimus ſceleris, periit.
IA. En ipſa tecti parte præcipiti imminet,
Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat
[55] Suis peruſta. *ME.* [56] congere extremum tuis
Natis, Iaſon, funus ac tumulum ſtrue:
Coniux ſocerque [57] iuſta iam funeris habent
A me ſepulti: natus hic fatum tulit.
Hic te vidente dabitur exitio pari.
IA. Per numen omne, perque [58] communes fugas
Toroſque, quos [59] non noſtra violavit fides,
Iam parce nato: ſi quod eſt crimen, meum eſt:
Me dede morti: noxium macta caput.
ME. [60] Hac, qua recuſas, qua doles, ferrum exigam.
I nunc ſuperbe, [61] virginum thalamos pete:
Relinque matres. *IA.* unus eſt pœnæ ſatis.
ME. [62] Si poſſet una cæde ſatiari manus,
Nullam petiſſet: ut duos perimam tamen,
Nimium eſt dolori numerus anguſtus meo.
In matre ſi quod pignus etiamnum latet,
Scrutabor enſe viſcera, & ferro extraham.

54 *Spectatore.* 55 *Quibus ipſa in aliÿs uſa eſt.* 56 *Imo pie & pro tuo officio feceris, ſi rogum tuis natis à me caſis conſtruxeris, namque ego coniugi tuæ ac ſocero pyram accendi.* Sarcaſtice. 57 *Al. leg.* iuſta iam functis, *ideſt rogum.*
58 *E Colchide fugientes Ætam ex Theſſalia patrem tuum.*
59 *Non fides mea erga te imminuta, ſed huc coactus ut liberorum ſaluti conſulerem ſup verſ 438. è quibus tamen tu alterum extinxti, O parce ſuperſtiti* 60 *Sumam de te pœnas hac qua te magis urit parte, id eſt, in filio.* 61 *Creuſæ nuptias pete, me coniugem factamque ex te matrem deſere,* Sarcaſtice: *ut quæ filios habeam quorum cæde patris iniurias mater ulciſci poſſim. Plura autem ſæpe per indignationem pro ſingularibus poſita verſ 1285. Herc Fur.*
62 *Si tantum mihi ſupereſſet pietatis ut unius cæde me ſatiarem, alteri parcerem: etiam neutrum interficere ſuſtinuiſſem: ſed omnem exui pietatem, itaque vix dolorẽ meo ſufficiunt iſti duo, imo ſi me gravidam ſentirem etiam diſſecto utero fœtum extraherem.*

IA. [63] Iam perage cœptum facinus, haud ultra precor;
Moramque ſaltem ſuppliciis dona meis.
ME. Perfruere lento ſcelere, ne propera dolor:
[64] Meus dies eſt: tempore accepto utimur.
IA. Infeſta memet perime. ME. [65] miſereri iubes.
[66] Bene eſt, peractum eſt. plura non habui dolor,
Quæ tibi litarem. [67] lumina huc tumida alleva
Ingrate Iaſon. coniugem agnoſcis tuam?
[68] Sic fugere ſoleo. patuit in cœlum via,
Squammoſa gemini colla ſerpentes iugo
Summiſſa præbent. recipe iam natos parens.
[69] Ego inter auras aliti curru vehar.
IA. Per alta vade ſpacia ſublimi æthere:
[70] Teſtare nullos eſſe, qua veheris, deos.

[63] *Non parum hic locus omnes torquet. I. Lipſius verſus locatos præpoſtere ſuſpicatur, tranſponendo tamen non multum conſequitur. ſimile quid facit Delrius pluribus quidem verbis, nihil tamen felicius. Ioſ Scaliger omnia hæc Medeæ tribuit. D. Heinſius, à Grotio monitus, nodum ſolviſſe videtur, exponendo*, donare moram *dictum eſſe, ut* donare iram *aut* donare offenſas: *quod ille facit qui amplius offenſus non eſt, quaſi diceret Iaſon: Quoniam apud te nihil poſſunt preces meæ, perage cœptum facinus, rogata ſaltem à me, moram remittas, nec me cruditate iſta torqueas: illa autem quo gravius urat, reſpondet*, Perfru. &c.
[64] *A Creonte mihi datus. ſup.* 295. [65] *Miſeris enim mors grata. vid. Herc Fur* 512. [66] Cæſo iam altero filio.
[67] *Attolle oculos tuos meque vide annon agnoſcis me ex ſolita cæde? prius quidem tibi, iam mihi vindictam poſcentem.* [68] *Per cædes patrem fugi occiſo fratre. Acaſtum mariti mei patruelem occiſo patre ſuo, te iam coniugem occiſis filiis.* [69] *Et his dictis vecta curru iunctis draconibus avolat Athenas, ubi Theſeo nupta ſup. v.* 975. [70] *Teſtimonium dicas contra deorum iuſtitiam, vel argumento ſis nullos eſſe in cœlo deos, ſi tibi inſigniter ſceleſtæ per æthera pateat impune via.*

HIP-

HIPPOLYTVS

Interlocutores

HIPPOLYTVS. CHORVS.
PHÆDRA. THESEVS.
NVNCIVS. NVTRIX.

ARGVMENTVM.

Hippolyti Theſei ex Antiope Amazone filii Dianam virginem ac venatricem colentis, abſente apud inferos Theſeo, noverca Phædra caſtitatem oppugnat, nec expugnat Repulſa impudica mulier Theſeo reduci privignum oblati per vim ſtupri inſimulat. Ille credulus, filio, qui iam domum impudicam fugerat, è votis quod reſtabat tertio fretus, abſenti mortem imprecatur; ratum facit votum Neptunus, emiſſo tauro marino qui equos Hippolyti conſternat, unde per vepres & ſaxa diſtractus auriga dilaniatur. Quod ubi reſcivit malè ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum falſumque crimen apud maritum confeſſa gladio ſe transfigit. Theſeus innoxii filii caſum lugens, iramque ſuam deteſtatus collectos paſſim artus componit.

ACTVS PRIMVS.

HIPPOLYTVS.

Hippolytus varia loca & munera miniſtris & venationis comitibus diſpertit; Dianamque venationis Deam invocat.

ITe, ombroſas [1] cingite ſylvas,
Summaque montis iuga [2] Cecropii,
Celeri planta luſtrate vagi
Quæ ſaxoſa [3] loca Parnethi
Subiecta iacent; & quæ [4] Thriaſiis
Vallibus amnis rapida currens
Verberat unda: ſcandite colles
Semper canos [5] nive Riphæa.
Hac hac alii, qua nemus alta
Texitur alno; qua prata iacent,
Quæ rorifera mulcens aura
[6] Zephyrus vernas evocat herbas;

[1] *Indagine, odora canum vi, retibus.* [2] *Attici à Cecrope qui oppidum Cecropiam condidit, quod poſtea in arcem Athenarum mutatum eſt, unde regio & mons vicinus nomen habent.* [3] *Parnes autem mons Attica prope Hymettum.* [4] *Thriaſiis vallibus. Thria enim vicus Atticus in tribu Oeneida.* [5] *Indurata à Borea flante à Riphæis montibus Scythiæ.* [6] *Favonius veris comes & pater, genitalis mundi ſpiritus.*

7 Vbi per glacies lenis Iliſſus,
Vbi 8 Mæander ſuper æquales
Labitur agros piger & ſteriles
Amne 9 maligno radit arenas
Vos, qua 10 Marathon tramite lævo
Saltus aperit: qua 11 comitatę
Gregibus Parvis nocturna petunt
Pabula fœtæ. vos, 12 qua tepidis
Subditus auſtris, frigora mollit
Durus Acharnan alius rupem
Dulcis 13 Hymetti: parvas alius
Calcet 14 Aphidnas. pars illa diu
Vacat 15 immunis, qua 16 curvati
Litora ponti 17 Sunion urget.
Si quem tangit gloria ſylvæ,
Vocat huc 18 Philipis. hic verſatur
19 Metus agricolis, vulnere multo
Iam notus aper. at vos laxas
Canibus 20 tacitis mittite 21 habenas:
Teneant acres lora 22 Moloſſos

7 Plurimi libb. hunc verſum non admittunt & merito. quid enim eſt per gla cies labi? *eaſque in Attica I. Lipſ. emendat* gla reas *in diſſyllabon cōtractum: ut per ſcrupos & ſaxa vol vatur Iliſſos Attica amnis.*

8 De quo in Herc. Fur. 683. Sed ille Phrygiæ fl. hic de Atticis ſermo eſt. niſi forte ad illud reſpicit quod refert Pauſan in Corinthiacis Mæandrū in mare ad Miletū delapsū mare ſubire, & in Peloponeſo emergere atq; illic Aſopū fieri. Alij leg. Melænus.
9 Parco, non irriganti terras, vel *alluenti agros Phrygum & Carum,* vel *doloſo, flexuoſe.* 10 *Ex urbibus Tetrapoleos Atticæ una, Miltiadis victoria de Perſis inſignis.*
11 *Feræ comitatæ fœtibus noctu paſcuntur.* 12 *Qua ſtrenui bellatores Acarnenſes meridionalem Atticæ partem incolunt.* Vel *qua mons ſaxoſus prope Acarnas vicum Atticæ frigora mollit.* 13 *Montis Atticæ marmore clari, ut & thymo ac melle celebris.* 14 *Vicum Athenienſium, ubi Theſeus Helenam raptam occultavit.* 15 *A venatione noſtra & præda.*
16 *Sinuati.* 17 *Promontorium Atticæ.* 18 *Lege* Phibalis, *qui Atticæ locus caricis commendatus, Ariſtoph.* 19 *Terror, metuendus agricolis, quos multoties vulneravit.* vel *notus multo venatorum vulnere, quos tamen effugit.* 20 *Non argutis, vocalibus, clamoſiſve.* 21 *Quas copulas vocant,* vel *lora.* Couples, or Leashes. 22 *Epiroticos canes, qui fortitudine laudantur; ut Spartani, ſeu Lacones velocitate.*

Et

Et pugnaces tendant [23] Creſſæ
Fortia trito vincula collo.
[24] At Spartanos, (genus eſt audax
Avidumque feræ,) nodo cautus
Propiore liga. [25] veniet tempus;
Cum latratu cava ſaxa ſonent:
Nunc [26] dimiſſi nare ſagaci
Captent auras, luſtraque preſſo
Quærent roſtro; dum [27] lux dubia eſt;
Dum ſigna pedum roſcida tellus
Impreſſa tenet, alius raras
Cervice [28] gravi portare plagas,
Alius teretes properet laqueos.
Picta rubenti [29] linea pinna
Vano cludat terrore feras.
Tibi libretur miſſile telum.
Tu grave, dextra lævaque ſimul.
Robur [30] lato dirige [30] ferro.
Tu præcipites clamore feras
[31] Subſeſſor ages: tu iam victor
Curvo ſolves viſcera cultro.
[32] Ades en comiti Diva virago,
Cuius regno [33] pars terrarum
Secreta vacat: cuius certis
Petitur telis fera, [34] quæ gelidum
Potat Araxen, & [35] quæ ſtanti
Ludit in Iſtro: tua [36] Getulos
Dextra leones, tua [37] Creteas
Sequitur cervas: nunc veloces
Figis damas leviore manu.
Tibi [38] dant [39] variç [38] pectora [40] tigres,
Tibi villoſi terga * biſontes,

[23] Canes Cretenſes fæmellæ acres loris extenſis indagant. [24] Sed Laconas arctiori nodo coercere. [25] Feris ſc. excitatis. [26] Vide Thyeſt. verſ. 497. [27] Primū diluculum. [28] Gravata. [29] Formido, genus retis plumis verſicoloribus iiſdēq; uſtulatis intertextum, quod viſu & odore feras terrens in veras plagas impelleret.

[30] *Venabulo.* [31] *In inſidÿs latens, unde occaſione capta repente exiliens territas feras in laqueos agat.* [32] *Fave mihi O Diana venationis Dea virilis.* [33] *Inferi, eadem enim quæ Proſerpina.* vel ad rē præſētē, *nemora, ſylva, ferarū luſtra* [34] Vbivis terrarū *& quæ bibit Araxē fl. Armeniæ.* [35] *Et quæ ludibunda percurrit Danubiū in Germania ortum fl. congelatum.* [36] *Libycos. Getuli.n. antiquiſſimi incolæ Africæ,* quæ Leonum arida nutrix. [37] *Creta.n. cervis nobilis & dictamno a cuius uſum docuerunt cervæ.* [38] *Reſiſtentes figuntur.* [39] *Maculoſa.* [40] *Herc. Fur. 1323.* * *Boves ſylveſtres.*

Latiſque feri cornibus [41] uri.
Quicquid [42] ſolis paſcitur arvis,
Sive illud [43] inops novit [43] Garamas,
Sive illud Arabs [44] divite ſylva.
Sive ferocis [45] iuga Pyrenes,
Sive [46] Hyrcani celant ſaltus.
Vacuiſque [47] vagus Sarmata campis,
Arcus metuit, Diana, tuos.
[48] Tua ſi gratus numina cultor
Tulit in ſaltus; retia vinctas
Tenuere feras; nulli laqueum
Rupere pedes; fertur plauſtro
Præda [49] gementi. tum roſtra canes
Sanguine multo rubicunda gerunt;
Repetitque caſas ruſtica longo
[50] Turba triumpho. en Diva [51] fave.
Signum arguti miſere canes.
Vocor in ſylvas. hac, hac, pergam,
[52] Quæ via longum compenſat iter.

41 Feri boves in Germania vi & velocitate excellentes. 42 Deſertis. 43 Inferioris Africa pop. egenus & vagus. 44 Aromatũ feraci. 45 Montes Pyrenai. à Pyrene filia Bebricis ibi compreſſa ab Hercule, ut volunt fabula, vel ἀπὸ τοῦ πυρός, propter incendium, quo flagravit illorum montium ſylva, iniecto à paſtoribus igne. 46 Hyrcania Scythia contermina, hod. Hyrach. *47 Herc. Fur.* v. 538. *48 Si numen tuum invocanti, partem præda voventi, venationem ritè aggreſſo adfueris prædam largita. 49 Al.* trementi. *ſc. præpondere præda. 50 In morem triumphi à venatione rediens præda onuſta: ſed & venatores Idib. Aug. ſolenniter feriati, ſpicatas faces accenſas in nemora Diana ſacra ferebant, caneſq; infulis ornatos cum cæteris inſtrumentis venatoriis Deaſiſtebant. 51 Scribendum opinor* favet, *nam faventis ſignum agnoſcit canum vocem. 52 Per iter mage compendioſum.*

PHÆDRA. NVTRIX.

Phædra amore Hippolyti ardere ſe fatetur apud nutricem fruſtra eam à tam nefando amore dehortantem.

[1] O Magna vaſti Creta dominatrix freti,
Cuius per omne littus innumeræ rates

1. O patria mea Creta inſula ad dominatum Gracia ſita. Nam & Minos ſibi vicinas inſulas & maximam Gracia partem ſubdit.

Te

Tenuere pontum. [2] quidquid Aſſyria tenus
Tellure Nereus pervium roſtris ſecat;
Cur me in [4] penates [3] obſidē [4] inviſos datā,
[5] Hoſtiq;nuptam degere ętatē in malis,
Lacrymiſq; cog.s? profugus en coniux abeſt
Prętatq;nuptæ, [6] quā ſolet, Theſeus fidem.
Fortis per altas, [7] invii retro lacus
Vadit tenebras [8] miles audacis proci;
Solio ut revulſam regis inferni abſtrahat,
Pergit [9] furoris ſocius. haud [10] illū timor.
Pudorque tenuit. ſtupra & illicitos toros
Acheronte in imo quærit Hippolyti pater
Sed maior alius incubat mœſtæ dolor.
Non me quies nocturna, non altus ſopor
Solvere curis: alitur & creſcit malum
Et ardet intus; qualis [11] Ætnæo vapor
Exundat antro. [12] Palladis telæ vacant,
Et inter ipſas penſa labuntur manus.
Non colere donis templa [13] votivis libet;
Nō inter aras, [14] Atthidū miſtā choris,
Iactare tacitis [15] conſcias ſacris faces;
Nec adire caſtis precibus aut ritu pio
Adiudicatæ [16] præſidem terræ deam.
[17] Iuvat excitatas conſequi curſu feras,
Et rigida molli [18] gæſa iaculari manu.
Quo tēdis, anime? quid furens ſaltu amas?

[19] Fa-

[2] *Heinſius legit*, Quiſquis Aſſyria tenus Tellure Nerea pervium roſtris ſecat. *ait Lipſii atq; aliorum nō levis cēſor ſe non capere quid ſecet Nereus qui & ipſe naviū roſtris ſecatur, ſed & recte dici poteſt* ſecat *de mari Mediterran. Herc. Fur. v.233. hoc eſt, qua patet mare navibus pervium ad Aſſyriam uſque.* 3 *Neque enim filiarum raptum ulciſcebatur Minos inf verſ* 244. [4] *Eorum qui fratrem meum Androgeon interfecerunt.* 5 *Theſeon qui Athenienſis Minotaurum occidit, ſororem deſeruit, meque adeo.* 6 *Helena, Hippolyte ceu Antiopa Melibœa, Ariadna.* 7 *Stygis irremeabilis.* 8 *Secutus Pirithoum. Herc. Fur.* 805. 9 *Inſani amoris.* 10 *Hinc & ſibi illiciti amoris licentiam capiat non ſedata libidinis mulier.* [11] *Herc Fur. verſ.* 105. [12] *A Pallade inventa artes textoria & laniſica. id eſt, non nere non texere iuvat.* πολυδαίδαλον ἐςὸν ὑφαίνειν. [13] *Pro mariti reditu.* [14] *Matronarum Atticarum. vid Herc. Fur. v* 300. *&* 844. *&* 1163. [15] Pathos, *facibus ſenſum dat tanquā myſticis.* [16] *Minervā cui Deorū iudicio & populi ſuffragio adiudicatū præſidiū & nomen Athenarū, cū olivam pacis ſymbolū eduxiſſet, donū præſtātius Neptuni bellatore equo, vide Herc. Fur.* 912. [17] *Me Hippolyti comitē.* [18] *Tela Romanis uſurpata ab Hiſpanis*, ut alii, *à Gallis* Virg. *Gæſa Alpina.*

[19] Fatale miſeræ matris agnoſco malum.
Peccare noſter novit in ſylvis amor.
Genitrix, tui me miſeret: infando malo
Correpta, pecoris efferi ſævum ducem
Audax amaſti. torvus, impatiens iugi.
Adulter ille, ductor indomiti gregis.
Sed amabat [20] aliquid: quis meas miſeræ deus,
Aut quis iuvare [21] Dædalus flammas queat?
Non, ſi ille remeet arte [22] Mapſopia potens
[23] Qui noſtra cæca monſtra concluſit domo,
Promittat ullam caſibus noſtris opem.
[24] Stirpem peroſa Solis inviſi Venus.
Per nos catenas vindicat Martis ſui,
Suaſque. probris omne Phœbeum genus
Onerat nefandis. nulla [25] Minois levi
Defuncta amore eſt. iungitur ſemper nefas.
NVT. Theſeia coniux, [26] clara progenies Iovis,
Nefanda caſto pectore exturba ocyus:
Extingue flammas; neve te diræ ſpei
Præbe obſequentem. *quiſquis in primo obſtitit*
Repulitque amorem, tutus ac victor fuit.
[27] *Qui blandiendo dulce nutrivit malum,*
Sero recuſat ferre, quod ſubijt, iugum,
[28] Nec me fugit, quam durus, & veri inſolens.
Ad recta flecti regius nolit tumor.

[19] *Mater enim Paſiphae taurum in ſylvis paſcentem, ego Hippolytum venatorem ſylvis gaudentem amo.* [20] Vaccam, quam in magno ſequitur grege, *unde ſpes aliqua matri fruendi amoris, mihi autem nulla, Hippolytus enim ἀναι-σθητος nihil amat.* [21] *Ingenioſus artifex, qui amati tauri copiam fecit matri meæ lignea vacca incluſa.* [22] *Attica, à Mopſa rege,* vel *Mopſopia Oceani filia, hoc eſt, arte Dædali Athenienſis.* [23] *Qui concluſit Minotaurum matre mea natum in Labyrintho.* [24] *Venus odio & vindicta noſtram proſequitur familiam (Paſiphae enim filia Solis) cuius adulterium cum Marte detexit Sol, detulitq; ad Vulcanũ, qui ipſos ferreis reticulis irretitos. Diis deridẽdos exhibuit.* [25] *Patronymicũ, fœmina è familia Minois.* [26] *Filia Minois qui Iove ſatus.* [27] *Vitare enim plagas facilius quã retibus ſe expedire aut Validos Veneris perrumpere nodos.* [28] *Novi ego regum & nobilium ſuperbum ingenium, quam non libenter verum audiant aut ad rectum flecti velint. verſ. 574. Octav.*

PH. Quem-

PH. Quemcumque dederit exitum caſus, feram:
[29] *Fortem facit vicina libertas ſenem.*
NV. *Obſtare primum eſt velle, nec labi via:*
Pudor eſt ſecundus, noſſe peccandi modum.
Quo miſera pergis? quid domum infamem gravas.
Superaſque matrem? [30] maius eſt monſtro nefas.
Nam *monſtra* [31] *fato; moribus ſcelera imputes.*
Si, quod maritus ſupera non cernit loca,
Tutum eſſe facinus credis, & vacuum metu;
Erras. [32] teneri crede [31] Lethæo abditum
Theſea profundo; ferre perpetuam [33] Stygem.
Quid ille, [34] lato maria qui regno premit,
[35] Populiſque reddit jura [35] centenis pater,
Latere tantum facinus occultum ſinet?
Sagax parentum eſt cura. credamus tamen
Aſtu doloque tegere nos tantum nefas:
Quid [36] ille rebus lumen infundens ſuum
Matris parens? quid [37] ille, qui mundum quatit,
Vibrans coruſca fulmen [38] Ætnæum manu
Sator deorum? credis hoc poſſe effici
Inter [39] videntes omnia ut lateas [36] [37] avos?
[40] Sed, ut ſecundus numinum abſcondat favor
Coitus nefandos, utque contingat ſtupro
Negata magnis ſceleribus ſemper fides:
Quid pœna præſens, conſcia mentis pavor:
Animuſque culpa plenus, & ſemet timens?

[29] *Quidam continuant nutricis orationem, quæ iam vetula liberius reginam moneat ſenectute ſua freta,* alii *Phædræ duos hoſce verſus tribuunt, ſed poſteriorem legunt* Sortem facit vicina libertas levem, *quæ, vel amoris fruitio vel mors deſtinata.* [30] *Inceſtus hic amor tuus maior eſt belluino matri tuæ. unde Minotaurus.* [31] *Stoice nam Peripatetici monſtra peccato naturæ tribuunt.* [32] *Puta Theſeum non rediturum ab inferis; quid Minos pater tuus?* [33] *Infern. vide Herc. Fur. verſ. 291. 679. 711.* [34] *Sup. verſ. 85* [35] *Creta quæ C habet urbes.* [36] *Sol avus tuus maternus.* [37] *Iupiter avus paternus.* [38] *Quod in Ætna fabricant Cyclopes Vulcani miniſtri.* [39] *Phœbum cuncta luſtrantem, Iovem omnia implentē.* [40] *Verum puta nefas hoc tuum poſſe latere Deos conniventes, &c. quid conſcientia tua? annon illa occulto flagello & ſurdo verbere excarnificabit?*

Scelus

Scelus[41] *aliqua*[42] *tutum, nulla ſecurum tulit.*
Compeſce amoris impii flammas precor,
Nefaſque, quod non ulla tellus barbara
Commiſit unquam, non[43] vagus campis Geta,
Nec inhoſpitalis[44] Taurus, aut[43] ſparſus Scythes.
Expelle facinus mente caſtifica horridum:
Memorque[45] matris, metue concubitus novos.
Miſcere thalamos patris & gnati apparas,
Vteroque[46] prolem capere confuſam impio?
[47] Perge, & nefandis verte naturam[48] ignibus.
Cur monſtra ceſſant? [49] aula cur fratris vacat?
[50] Prodigia toties orbis inſueta audiet,
Natura toties legibus cedet ſuis.
Quoties amabit Creſſa? *PH.* [51] quæ memoras, ſcio
Vera eſſe, nutrix: ſed[52] *furor cogit ſequi*
Peiora. vadit animus in præceps ſciens,
Remeatque, fruſtra ſana conſilia appetens.
[53] Sic cum gravatam navita adverſa ratem
Propellit unda, cedit in vanum labor.
Et victa prono puppis aufertur vado.
Quod ratio poſcit, vincit ac regnat[52] *furor,*
Potenſque tota mente dominatur Deus.
Hic[54] volucer omni regnat in terra potens,
[55] Ipſumque flammis torret indomitis Iovem.
[56] Gradivus iſtas belliger ſenſit faces:
[57] Opifex[58] triſulci fulminis ſenſit Deus:

[41] *Mulier aut mens.* [42] *Ab externa pœna aliqua nulla abſq; interna anxietate.* Nocens habuit aliquando latendi fortunam, nunquam fiduciam. [43] *Pop. Scythia Europa. vid Thyeſt.* 369. *& Herc Fur.* 532. [44] *Nec Tauri Aſia montis incolæ* [45] *Sup verſ.* 112. [46] *Qualem mater concepit ex Minoe & tauro.* [47] *Epitrope conceſſio Ironica.* [48] *Amoribus.* [49] *Ex te alterum monſtrum ſuppleat Labyrinthum, locum Minotauri, tui è matre fratris, quem Theſeus ſuſtulit.* [50] *Toties generabuntur monſtra, quoties mulier Cretenſis (maxime Minois) amabit.* [51] Video meliora proboque, Deteriora ſequor *affectibus rationi reluctantibus.* Dum premitur ratione animus vincique laborat. [52] *Inſanus amor.* [53] Non aliter quam qui adverſo vix flumine lembum Remigiis ſubigit, *&c* [54] *Cupido amoris Deus alatus.* [55] *Vide Chorum ſequentem.* [56] *Mars. vide Herc Oet* 1.312. [57] *Vulcanus ſupr. verſ.* 165. [58] *Thyeſt. verſ.* 1086. *Herc. Oet.* 1993.

Et

Et qui furentes ſemper AEtneis iugis
Verſat caminos, [59] igne tam parvo calet.
[60] Ipſumque Phœbum, tela qui nervo regit,
Figit ſagitta [61] certior miſſa puer,
Volitatque cœlo pariter & terræ gravis.
NVT. Deum eſſe amorem, [62] turpiter vitio favens
Finxit libido: quoque liberior foret,
Titulum furori numin sfalſi addidit.
Natum per omnes ſcilicet terras vagum
[63] Erycina mittit. ille per cœlum volans
Proterva tenera tela molitur manu:
[64] Regnumque tantum minimus in ſuperis habet.
[65] Vana iſta demens animus aſcivit ſibi,
Veneriſque numen finxit, atque arcus Dei.
Quiſquis ſecundis rebus exultat nimis,
Fluitque luxu ſemper [66] inſolita appetens;
[67] Hunc illa magna dira fortuna comes
Subit libido: non placent ſueta dapes,
Non tecta ſani moris, aut vilis cibus.
[68] Cur in penates rarius tenues ſubit
Hæc delicatas eligens peſtis domos?
Cur ſancta parvis habitat in tectis Venus,
Mediumque ſanos vulgus affectus tenet,
Et ſe coercent [69] modica? contra divites,
Regnoque fulti, plura, quam fas eſt, petunt?
Quod non poteſt, vult poſſe, qui nimium poteſt.
Quid deceat alto præditam ſolio, vide.
Metue ac verere ſceptra remeantis viri.
PH. Amoris in me maximum regnum fero,

59 *Vna Cupidinis facula.* 60 Emph. ἑκηβόλον. 61 Noſtra tamen una ſagitta Certior, *&c. Phœbus apud Ovid.*
62 *Legitur* turpis & vitio *fauens*. *Et,* turpe ſervitio favens. 63 *Venus, ab Eryce Siciliæ monte, ubi colitur.*
64 Regnat & in ſuperos ius habet ille Deos. 65 *In prætextum & defenſionem culpæ. vide Octav. verſ 548.*
66 *Non aſſueta, id eſt novitatem dapum & amorum.*
67 *Ex copia & affluentia ad faſtidium uſque Venus & luxus in cibis ac ædificijs* ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις. 68 ἐν πεινῶσι δ' οὔ. Caſtæ pudicitiam ſervat domus.
69 *Mediocria, media ſortis homines.*

Re-

Redituſque nullos metuo. [70] non unquam amplius
Convexa tetigit ſupera, qui merſus ſemel
Adiit ſilentem nocte perpetua domum
NV Ne crede. Ditis clauſerit regnum licet.
[71] Caniſque diras Stygius obſervet fores:
Solus negatas invenit Theſeus vias.
PH. Veniam ille amori forſitan noſtro dabit.
NV Immitis etiam conjugi caſtæ fuit:
Experta ſævám eſt barbara [72] Antiope manum.
Sed poſſe flecti coniugem iratum puta:
Quis [73] hujus animum flectet intractabilem?
Exoſus omne fęminæ nomen fugit:
Immitis annos. [74] cęlibi vitæ dicat:
Connubia vitat; [75] genus Amazonium ſcias.
PH. Hunc in nivoſi collis [76] hærentem jugis,
Et aſpera agili ſaxa calcantem pede,
Sequi per alta nemora, per montes, placet.
NV Reſiſtet ille, ſeque mulcendum dabit.
Caſtoſque ritus Venere non caſta exuet?
[77] Tibi ponet odium, cujus odio forſitan
Perſequitur omnes. *PH.* precibus haud vinci poteſt?
NV. Ferus eſt. *PH. amore didicimus vinci feros.*
NV. Fugiet. *PH.* per ipſa maria ſi fugiat, ſequar.
NV. [78] Patris memento. *PH.* meminimus [79] matris ſimul.
NV, [80] Genus omne profugit. *PH.* [81] pellicis careo metu.
NV. Aderit maritus. *PH.* [82] nempe Pirithoi comes.

70 Non patet reditus ad ſuperas auras ei qui ad inferos deſcenderit. 71 Cerberus. 72 Antiope Amazoni. (ut alii *Hippolyta) matri Hippolyti propter iurgium mortem intulit, multò minus tibi impudica parcet inf. verſ.* 396. *73 Hippolyti. 74 Coniugii experti, ἀκοίλιψ ex κοίτη & λάπιδαι. 75 Vt enim Amazones viros averſantur, ita hic fæminas. 76 Venandi ſtudio. 77 Lege interrogatorie. vel Iron In tuam gratiam procul dubio deponet odium, cuius ſuper inducta noverca veluti matris ſuæ necis cauſa ratione fortaſſis & alias omnes execratur mulieres 78 Maris domini. ſup verſ.* 48. *ſi per maria ſequaris & iuſti ſcelerum vindicis, ut in Scylla Niſi filia. 79 Quæ nefario amore peccavit. 80 Fæminas omnes averſatur. 81 Non itaque de pellice ſolicita ere 82 Adulteri, atque hic in me facilior futurus eſt.*

NV.

NV. Aderitque genitor. *PH.* [83] mitis Ariadnæ pater.
NV. Per has ſenectæ [84] ſplendidas ſupplex comas,
Feſſumque curis pectus, & cara ubera.
Precor, furorem ſiſte, teque ipſam adiuva.
Pars ſanitatis, velle ſanari, fuit.
PH. Non omnis animo ceſſit ingenuo [85] pudor.
Paremus, altrix: [86] qui regi non vult, amor.
Vincatur, haud te, fama, maculari ſinam.
Hæc ſola ratio eſt. [87] unicum effugium mali:
[88] Virum ſequamur, morte prævertam nefas,
NV. Moderare, alumna, mentis effrenæ impetus;
Animos coerce, dignam ob hoc vita reor,
Quod eſſet temet autumas dignam nece,
PH. Decreta mors eſt: quæritur fati genus:
Laqueone vitam finiam, an ferro incubem:
An miſſa præceps, [89] arce Palladia cadam.
[90] Proh, caſtitatis vindicem armemus manum.
NV Sic te ſenectus noſtra præcipiti ſinat
Perire leto? ſiſte furibundum impetum.
NV [91] Haud facile quiſquã ad vitam revocari poteſt.
Prohibere ratio nulla periturum poteſt,
Vbi quis mori conſtituit & debet mori.
PH Solamen annis unicum feſſis, hera,
[92] Si tam protervus incubat menti furor,
Contemne famam. [93] fama vix vero favet,
Pejus merenti melior, & pejor bono.
Tentemus animum triſtem & intractabilem.
Meus iſte labor eſt, aggredi juvenem ferum.
Mentemque ſævam flectere immitis viri.

[83] *Filiam amatorem inſecutam non uitus.* [84] *Canas. Herc. Oet.* 925. [85] *Emendari volens.* [86] *Qui flecti non vult amor, frangatur.* [87] *Primum enim amoris remedium fames, ſecundum tempus, tertium reſtis, inquit Crates.* [88] *Qui apud inferos eſt, mortem ſcil. mihi inferendo.* [89] *Acropoli, arce Athenienſi, quæ Palladi artium præſidi ſacra.* [90] *Proh pudor! violatam caſtitatem morte prævertamus Lipſius emendat.* Pro caſtitate. *Heinſius,* Procacitatis. ἀσελγείας. [91] *Et hic verſus ægre admitti poteſt.* [92] *Victa anus ſe ad lenoniam convertit ut alumnæ vitæ parcat.* [93] *Sæpius enim* ficti pravique tenax.

CHO-

* Omnia vincit amor.

CHORVS.

Omnia amori cedere, homines omnis loci, ætatis, conditionis, ipſos deos ſuperos ac inferos, quin & bruta animalia terreſtria, aquatilia, aerea.

* DIva 1 non miti generata ponto
Quã vocat matrẽ 2 geminus Cupido:
3 Impotens flammis ſimul & ſagittis,
Iſte laſcivus puer ac renidens
Tela quam certo moderatur arcu!
Labitur totas furor in medullas,
Igne furtivo 4 populante venas,
Non habet latam data plaga frontem,
Sed vorat tectas penitus medullas.
Nulla pax iſti puero per orbem,
Spargit effuſas agilis ſagittas.
5 Quæque naſcentem videt ora ſolem,
6 Quæque ad occaſus iacet ora ſeros,
Si qua ferventi ſubiecta Cancro eſt,
Si qua 7 maioris glacialis Vrſæ
Semper errantes patitur colonos,
Novit hos æſtus. iuvenum feroces
Concitat flammas: ſenibuſque feſſis
Rurſus extinctos revocat calores,
Virginum 8 ignoto ferit igne pectus:
Et iubet cœlo ſuperos relicto
9 Vultibus falſis habitare terras.
Theſſali 10 Phœbus pecoris magiſter
Egit armentum, poſitoque plectro
11 Impari taurus calamo vocavit.
Induit formas quoties 12 minores,
Ipſe qui cęlum nebulaſque ducit?

1 *Venus nata è ſpuma maris, orta ex teſticulis Cœli à Saturno exectis & in mare proiectis, unde* ἀφροδίτη *ἀφρός, ob ſimilitudinem ſeminis, vel, propter humoris ſalſi vim animalem & fecundam.* 2 Ἔρως & ἀντέρως. *hic divinus, ille vulgaris mortaliſq; amor.* 3 *Valde potens, vel non temperans.* 4 *Conſumente.* 5 *Qui ad ortum, occaſum, meridiem, & ſeptentrionem, vide Herc. Fur. verſ. 37. 129. 884. & 532.* 6 *Al.* Quæque ad Heſperias iacet ora metas. 7 *Al.* Parrhaſiæ glac 8 *Novo. quem prius non ſenſerunt.* 9 *Aſſumptis aliis imaginibus.* 10 *Apollo divinitate à Iove exutus propter interfectos Cyclopas*, vel, *quod alÿ ferunt & hic innuit Poeta, ut filia regis frui poſſet per novem annos, Admeti regis Theſſaliæ armenta pavit.* 11 *Diſparibus compacta calamis fiſtula.* 12 *Etiam vilium animalium.*

13 Can

[13] Candidas ales modo movit alas,
[14] Dulcior vocem moriente cygno.
[15] Fronte nunc torva petulans iuvencus
Virginum [16] ſtravit ſua terga ludo,
Perque [17] fraternos [18] nova regna [19] fluctus,
Vngula lentos imitante remos,
Pectore adverſo domuit profundum:
Pro ſua vector timidus [19] rapina.
Arſit [20] obſcuri dea clara mundi
Nocte deſerta, nitidoſque fratri
Tradidit currus aliter regendos.
Ille nocturnas agitare [21] bigas
Diſcit, & [22] gyro breviore flecti.
Nec ſuum tempus tenuere noctes,
Et dies tardo remeavit ortu,
Dum [23] tremunt axes [23] graviore curru.
[24] Natus Alcmena poſuit pharetram,
Et minax vaſti ſpolium leonis:
Paſſus aptari digitis [25] ſmaragdos,
[26] Et dari legem rudibus capillis.
[27] Crura diſtincto religavit auro,
Luteo plantas cohibente ſocco:
Et manu, clavam modo qua gerebat,
Fila deduxit [28] properante fuſo.
Vidit [29] Perſes, ditiſque ferax
Lydia regni, deiecta feri
Terga leonis humeriſque, [30] quibus
Sederat alti regia cœli,
Tenuem Tyrio ſtamine pallam.
[31] Sacer eſt ignis, (credite [32] læſis)

[13] Iupiter ſpecie Cygni adivit Ledã uxorem Tyndari regis Laconiæ. [14] Cygnos tamen cũ voluptate & cantu mori negãt ſanioris iudicij authores. [15] Iupiter in taurum mutatus, Europam filiã Agenoris è Phœnicia in Cretam transfretavit. [16] Tangẽda & aſcẽdenda præbuit. [17] Neptuno imperatũ mare. [18] Seu Iovem reſpicias ſeu taurum: utrique nova. *[19] Europa quam rapuit: ne mergeretur. [20] Luna nocti præfecta, dum amaſio ſuo Endymioni in montibus Aſelenis Latmiſque ſaxis in Caria conſopito vacat Soli currus ſuos regendos tradit*, & hoc propter Lunæ coitum fingitur. *[21] Luna, ipſe Sol quadrigis aſſuetus. [22] Circulo terra propiori.* Thyeſt. *verſ* 838. *[23] Mutato auriga Sole ſc. maiori lumine. [24] Vide Herc.Fur verſ.*465 *[25] Annulos in quibus ſmaragdi. [26] Incomptos capillos concinnari & reticulo implicari. [27] Suras alte vinxit cothurnis auro diſtinctis. [28] Celeriter agitato. [29] Al.leg* Perſis. *[30] Herc.Fur verſ.*68 *[31] Ignis amoris eſt ſacer*, vel *execrandus*. *[32] Eius vim expertis.*

Ni-

Nimiumq; potens. qua [33] terra [33] ſalo
Cingitur alto, quaque [33] ætherio
Candida [33] mundo ſidera currunt;
Hæc regna tenet pueri mmitis:
Spicula cuius ſentit in imis
Cærulus undis grex [34] Nereidum,
Flammamque nequit relevare mari.
[35] Ignes ſentit genus aligerum.
Venere inſtincti quam magna gerunt
Grege pro toto bella iuvenci!
Si [36] coniugio timuere ſuo,
Poſcunt [37] timidi prælia cervi;
Et mugitu dant concepti
Signa furoris. tunc [38] virgatas
[39] India tigres [39] decolor horret.
Tunc vulnificos acuit dentes
Aper, & toto eſt ſpumeus ore.
[40] Pœni quatiunt colla leones,
Cum movit amor, tum ſylva gemit
[41] Murmure ſævo. amat inſani
[42] Bellua Ponti, [43] Lucæque boves,
[44] Vindicat omnes Natura ſibi:
Nihil immune eſt; odiumque perit,
Cum iuſſit amor: veteres cedunt
Ignibus iræ, quid plura canam?
Vicit [45] ſævas cura novercas,
[46] Altrix profare, quid feras?
Quonam in loco eſt?

33 In mari, terra, cęlo. 34 Nympharũ maris, quæ Nerei & Doridis filiæ. 35 Omne adeo genus in terris hominumque, ferarumque. Et genus æquoreũ, pecudes, pictæque volucres, In furias Venerẽq; ruunt, Amor omnibus idem. *36 Cervæ conſorti fęmina ſua.*

37 Alias timidi, hic feroces 38 Variegatas, maculoſas. 39 Indi nigri, fuſci, nigredinem coloris privationem ponunt Poetæ. vide Herc Fur. 861. 40 Libyci ſupr. verſ. 59. Pœni proprie ſunt Carthaginenſes Phœnicibus oriundi, qui Didone duce Africam è Phęnicia advenerunt 41 Ferarum in ſylva degentium. 42 Cetus, balæna. 43 Elephantes; quod in Lucanis Pyrrhi bello primum viſos Elephantos voce nota & obvia boves appellarunt Romani: ut & Leones dixerunt urſos. 44 Sup. verſ. 337. 45 Emphatice *diras, iniuſtas, terribiles, ſævas. vincit tamen cura, id eſt, amor* effect. *ut & hic Phędram. 46 Verſum hunc alio transferunt nonnulli. alij hinc ſeq. actum auſpicati Phædræ tribuunt. Cæterum hic rectiſſimè collocatur, ſub fine enim Chorus cum apud Græcos tum in his Tragicis ſæpe mutat iambo cantum, ubi ad alias perſonas ſermonem convertit.*

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. PHÆDRA.

Amoris morbum, impatientiam & æſtum conqueritur nutrix, mox ipſa prodit Phædra mutatis veſtibus in cinctum Amazonis ſeu venatricis, ut Hippolyto placeat.

SPes nulla tantum poſſe leniri malum;
Finiſque flammis nullus inſanis erit:
Torretur æſtu tacito, & incluſus quoque,
Quamvis tegatur, proditur vultu furor.
Erumpit oculis [1] ignis, [2] & lapſæ genæ
Lucem recuſant. nil idem dubiæ placet;
Artuſque varie iactat incertus [3] dolor.
Nunc ut ſoluto labitur moriens gradu,
Et vix labante ſuſtinet collo caput:
[4] Nunc ſe quieti reddit: & ſomni immemor
Noctem querelis ducit: [5] attolli iubet,
Iterumque [5] poni corpus: & ſolvi comas:
Rurſuſque [6] fingi. ſemper impatiens ſui
Mutatur habitus. nulla iam [7] Cereris ſubit
Cura, aut ſalutis. vadit incerto pede,
Iam viribus defecta. non idem vigor,
Non ora tingens nitida purpureus rubor.
[8] *Populatur artus cura*: iam greſſus tremunt;
Tenerque nitidi corporis cecidit decor.
Et, [9] qui tenebant ſigna Phœbeæ facis,
Oculi, nihil gentile nec patrium micant.
Lacrymæ cadunt per ora, & aſſiduo genæ
Rore irrigantur: qualiter Tauri iugis
Tepido madeſcunt imbre perfuſæ nives.
Sed, en, pateſcunt regiæ faſtigia,
Reclinis ipſa ſedis auratæ toro,
Solitos amictus mente non ſana abnuit.
PH. Removete, famulæ, purpura atq; auro illitas
Veſtes: procul ſit [10] muricis Tyrii rubor,

[1] *Ardentis concupiſcentiæ ſcintillæ, quæ & in iratis elucent.* [2] *Leg. &* Laſſæ. [3] *Amor, quem & ſupra furorem, curam, inaniam dixit.* [4] *Al.* Nec ſe quieti. [5] *In lecto.* [6] *Componi.* [7] *Cibi.* [8] *Conſumit, deſtruit.* [9] *Qui fulgore & radiis eam Sole ortam indicabant, amiſerunt iam generis ſui proprium ſplendorem.* [10] *Purpura è muricis ſucco. vide Thyeſt.* 344.

[11] Quæ

[11] Quæ fila ramis ultimi Seres legunt.
Brevis [12] expeditos zona conſtringat ſinus,
Cervix monili vacua: nec niveus lapis
Deducat [13] aures, Indici donum maris,
[14] Odore crinis ſparſus Aſſyrio vacet,
Sic temere iactæ colla perfundant comæ
Humeroſque ſummos: curſibus motæ citis
[15] Ventos ſequantur: læva ſe pharetræ dabit:
[16] Haſtile vibret dextra Theſſalicum manus.
Talis ſeveri [17] mater Hippolyti fuit,
Qualis, relictis frigidi ponti plagis,
Egit [18] catervas, Atticum pulſans ſolum,
Aut Tanais, aut Mæotis, & [19] nodo comas
Coegit emiſitque, [20] lunata latus
Protecta pelta: talis in ſylvas ferar.
NVT. Sepone queſtus; *non levat miſeros dolor*,
Regina, ſævis ecquis eſt flammis modus?
[21] Agreſte placa virginis numen deę.
[22] Regina nemorum, ſola quæ montes colis,
Et una [23] ſolis montibus coleris Dea,

[11] *Thyeſt.* 378. [12] *Breves, ſuccinctos & à latere apertos, quo ad curſum expeditior ſiem.* [13] *Nec aures onerent elenchi, & appenſa margarita quæ naſcuntur conchiliis in mari Indico.* [14] *Nardo ſeu amomo.* [15] *Ventis diffluant.* [16] *Sariſſam, venabulum.* [17] *Antiope,* ut alii, *Hippolyte Amazonum Regina Boſphorum Thracium gelu conſtrictum traiecit, copiiſq; ſuis Græciam aggreſſa, in Attica tandem devicta eſt à Theſeo, cui nupta Hippolytum peperit.* [18] *Amazonum, quæ ad Tanaim fluvium Scythiæ & Mæotim paludem accolunt.* [19] *In nodum collegit, & à tergo demiſit.* [20] *Scuto brevi mediam Lunam referente vid* Med. 214. [21] Ἀγρότεραν Ἄρτεμιν *venationum Deam, ſibi itaque patrium numen ut cui Creta propter copioſum venatum ſacra.* vel ab *Agre*, *loco trans Iliſſum ubi Dianæ venatricis ædes*, vel *in gratiam Hippolyti eius comitis placandum, ne obſtet, non, ut faveat. Quid enim Deæ ſemper virgini cum nuptiis & amoribus? amantes tamen fœminæ Lunæ vota concipiebant, ut Soli viri. ita Simætha apud Theocr.* ἀλλὰ σελάνα φαῖνε καλόν, *&c.* [22] Vota hæc concipit nutrix Phædræ nomine aram tangens.
[23] *Deſertis.*

Con-

Converte triſtes [24] omnium in melius [24] minas.
O magna ſylvas inter & lucos Dea.
Clarumque cęli ſidus, & noctis decus.
Cuius relucet mundus [25] alterna face.
[26] Hecate [27] triformis: en ades cęptis favens.
Animum regentem triſtis Hippolyti doma.
Amare diſcat, mutuos ignes ferat,
Det faciles aures, mitiga pectus ferum:
Innecte mentem: torvus, averſus, ferox.
In iura Veneris redeat: huc vires tuas
Intende. [28] ſic te lucidi vultus ferant,
Et nube rupta [29] cornibus puris eas:
Sic te regentem frena nocturni ætheris,
Detrahere nunquam [30] Theſſali cantus queant:
[31] Nullusque de te gloriam paſtor ferat.
Ades invocata. [32] Iam faves votis, dea,
Ipſum intuor ſolenne venerantem ſacrum,
Nullo latus comitante, quid dubitas? dedit
Tempus locumque caſus: utendum artibus.
Trepidamus? haud eſt facile mandatum ſcelus
Audere: verum iuſta. [33] qui reges timet.
Deponat: omne pellat ex animo [34] decus.
Malus eſt miniſter regii imperii pudor.

[24] *Exitii, quod Phædra imminere ominor.* [25] *Cũ ſole alterno.* [26] *Quod centum victimis placaretur ex inſtituto Menelai.* vel, *quod inhumatos C. annos errare faciat.* aliis *à centuplicato frugum fœnore. quod à matre acceptum docuit, aut propter plurimas virtutes,* [27] *Eſt enim in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Proſerpina,* vel τρίμορφος & τρικέφαλος, *à trina facie, cum ſurgit aut deſinit in cornua; cum dividua eſt, cum plena,* vel *Trivia, à triplici curſu ſub Zodiaco, ſecundum longitudinem, latitudinem & altitudinem: Triviis etiam praeſſe fertur, referunt alii ad tres decades menſis, ἱσταμένου, μεσοῦντος, φθινομένου.* [28] *Sic lucida fulgeas precor, nullam patiaris. Eclipſim. Lunam enim deficientem è cęlo carminibus devocari, vulgo creditum infr. verſ. 788.* [29] *Alinoides enim cornuta apparet, unde Ægyptiis Iſis ex Io, boſque illi ſacra.* [30] *Theſſalia incantamentis famoſa.* [31] *Quemadmodum Endymion ſup. ve. 308.* [32] Hæc enim dicenti ſupervenit Hippolytus agreſti Dianę operaturus. [33] *Qui principibus morem gerere vult, uti ego Phædra.* [34] *Honeſti rationem.*

HIPPOLYTVS. NVTRIX.

Nutrix, Hippolyti animum molire & ad nuptias & delicias urbanas flectere callidè tentat. Ille vitæ cœlibis & rusticæ (quam urbanæ collatam præfert) institutum immotus tenet.

QVid huc ſeniles feſſa moliris gradus.
O fida nutrix, turbidam frontem gerens,
Et mœſta vultus? ſoſpes eſt certe parens,
Soſpeſque Phædra, [1] ſtirpis & geminæ jugum.
NV. Metus remitte: proſpero regnum in ſtatu eſt,
Domuſque florens ſorte felici viget.
Sed tu beatis mitior rebus veni:
Namque anxiam me cura ſollicitat tui:
Quod te, ipſe pœnis gravibus infeſtus gravas,
[2] *Quem fata cogunt, ille cum venia eſt miſer:*
At ſi quis ultro ſe malis offert volens,
Seque ipſe torquet, perdere eſt dignus bona
Queis neſcit uti. potius annorum memor,
Mentem relaxa; [4] motibus feſtis facem
Attolle; [5] curas Bacchus exoneret graves.
Ætate fruere: mobili curſu fugit.
Nunc facile pectus, grata nunc juveni Venus.
Exultet animus. [6] cur toro viduo jaces?
Triſtem juventam [7] ſolve: nunc luxus rape;
Effunde habenas: [8] optimos vitæ dies
Effluere prohibe, propria deſcripſit Deus
Officia, & ævum per ſuos ducit gradus,
Lætitia juvenem, frons decet triſtis ſenem.
Quid te coerces, & necas rectam indolem?
Seges illa magnum fœnus agricolæ dabit,
Quæcunque lætis tenera luxuriat ſatis:
Arborque celſo vertice evincit nemus.

[1] *Demophon. & Antigonus germani mei, quos peperit Theſeo Phædra*, vel *ego & illi utriuſque matrimonii liberi.* [2] *Sponte tua, ultro, ſed & hunc verſum ut nothum reiicit Joſ. Scal. male enim pœnas pro laboribus dici.* [3] *Qui ad miſerias natus eſt, neque ex iis emergere valet.* [4] *Choreis, ſed &* noctibus *legitur quod de Eleuſiniis poteſt intelligi, de quibus vide quæ ad Herc. Fur. verſ.* 300. *& verſ.* 844. [5] Diſſipet curas Eurus edaces. [6] Solus perpetua morens carpere juventa? [7] *Deliciis, & voluptatibus.* [8] *Auroram, ver, florem ætatis.*

Quam

Quam non maligna cædit aut reſecat manus,
Ingenia melius [9] *recta ſe in laudes ferunt,*
Si nobilem animum vegeta libertas alit.
Truculentus, & ſylveſter, & [10] vitæ inſcius,
Triſtem iuventam Venere deſerta colis.
Hoc eſſe munus credis indictum viris,
Vt dura tolerent? curſibus domitent equos,
Et ſæva bella Marte ſanguineo gerant?
Providit ille maximus mundi parens,
Cum tam rapaces cerneret fati minas;
Vt damna ſemper ſobole repararet nova.
Excedat, agedum, rebus humanis [11] Venus,
Quæ ſupplet ac reſtituit exhauſtum genus;
Orbis iacebit ſquallido turpis ſitu:
Vacuum ſine ullis claſſibus ſtabit mare;
Aleſque cœlo deerit, & ſylvis fera;
[12] Solis & aer pervius ventis erit.
Quam varia leti genera mortalem trahunt,
Carpuntque turbam: pontus & ferrum, & doli:
[13] Sed fata credas deeſſe; ſic atram ſtyga
Iam petimus ultro. cœlibem vitam probet
Sterilis iuventus, hoc erit, quidquid vides,
[14] Vnius avi turba, & in ſemet ruet,
Proinde vitę ſequere naturam ducem:
Vrbem frequenta, civium cętus cole,
HIP. * Non alia magis eſt libera, & [15] vitio carens,
Ritúſque melius vita quæ [16] priſcos colat,
Quam quæ relictis mœnibus ſylvas amat.
Non illum avaræ mentis inflammat furor,
Qui ſe dicavit montium inſontem iugis:

9 Non coactæ non depreſſa quemadmodum tu indolem rectam coerces & enecas. modo verſ. 453. [10] *Vita frui neſcius* [11] *Alma omnium genitrix.* [12] *Vbi defecerit alitum genus in aere volitantium.* [13] *Fac autem nos hic fatorum caſibus non eſſe obnoxios, tendimus tamen omnes natura lege ad finem,* vel *ſic, cœlibem agentes vitam non propagamus humanum genus, adeoque totum interit.* [14] *Vnius ætatis humanæ.* * Vitæ ruſticæ & ſimplicis laus.. [15] *Non inſerviens curis, avaritiæ, ambitioni invidiæ, &c. ut in ſequentibus.* [16] *Sanctos primorum hominum mores, & Heroum vitam.*

Non aura populi, & vulgus [17] infidum bonis,
Non peſtilens invidia, non fragilis favor.
Non ille regno ſervit; aut regno imminens,
Vanos honores ſequitur, aut fluxas opes;
Spei metuſque liber. haud illum [18] niger,
Edaxque livor dente degeneri petit.
Nec ſcelera populos inter atque urbes ſita
Novit; nec omnes conſcius ſtrepitus pavet.
Haud verba fingit. mille non quærit tegi
Dives [19] columnis; nec [19] trabes multo inſolens
Suffigit [20] auro. non cruor largus pias
Inundat aras: [21] fruge nec ſparſi ſacra
[22] Centena nivei cola [23] ſubmittunt boves:
Sed rure vacuo potitur, & aperto æthere
Innocuus errat, callidas tantum feris
Struxiſſe fraudes novit, & feſſus gravi
Labore, niveo corpus [24] Iliſſo fovet.
Nunc ille ripam celeris [25] Alphei legit:
Nunc nemoris alti [26] denſa metatur loca,
Vbi [27] Lerna puro gelida pellucet vado;
Sedemque mutat. heic aves querulæ fremunt.
Ramique ventis lene percuſſi tremunt,
Vetereſque fagi, iuvit aut amnis vagi
Preſſiſſe ripas, ceſpite aut [28] nudo [29] leves
Duxiſſe ſomnos: ſive fons largus citas
Diffundit undas, ſive per flores novos
Fugiente dulcis murmurat rivo ſonus.
Excuſſa ſilvis poma compeſcunt famem.
Ei fraga parvis vulſa dumetis cibos

17 *Non meritis præmiis & honore remunerans bonos*. [18] *Malus: Herc. Fur.* 860. [19] *Non trabes* Hymettiæ Premunt columnas ultima reciſas Africa. [20] Non aureum renides in domo lacunar. *vide Thy. verſ.* 455. [21] *Mola ex hordeo & ſale confecta: qua frontem victima, focum & cultros aſpergere moris erat, hinc* Immolare. [22] *Hecatombe, centum boum ſacrificium*. [23] *Vid quæ ad v.* 692. *Thyeſt.* [24] *Sup. verſ.* 13. [25] *Vid. Thyeſt. verſ* 116. [26] *Ad retia ponenda* [27] *Fons prope Corinthum gelidus & limpidus. non Palus illa in agro Argivo.* [28] *Nulla ſtragula aut pulvinari ſuppoſito*. [29] *Molles, faciles, quos* ſuadet inire ſuſurrus *foliorum vento agitatorum* vel murmur lene fluentis aquæ.

Fa-

Faciles miniſtrant. regios luxus procul
[30] Eſt impetus fugiſſe [31] ſolicito bibant
Auro [32] ſuperbi, quam iuvat [33] nuda manu
Captaſſe fontem! certior ſomnus premit
Secura duro membra verſantem toro,
Non in receſſu furta & [34] obſcuro improbus
Quærit cubili, ſeque multiplici timens
Domo recondit: æthera ac lucem petit.
Et [35] teſte cælo vivit. hoc equidem reor
Vixiſſe ritu prima [36] quos miſtos deis
Profudit ætas. nullus his auri fuit
Cœcus [37] cupido: nullus in campo [38] ſacer
Diviſit agros arbiter populis [39] lapis.
Nondum ſecabant credulæ pontum rates:
Sua quiſque norat maria. non vaſto aggere
Crebraque [40] turre cinxerant urbes latus.
Non arma ſæva miles aptabat manu,
Nec torta clauſas fregerat ſaxo gravi
[41] Baliſta portas. [42] iuſſa nec dominum pati
Iuncto ferebat terra ſervitium bove.
Sed arva per ſe fœta poſcentes nihil
Pavere gentes. ſylua [43] nativas opes,
Et opaca dederant antra nativas domos.
[44] Rupere fœdus impius lucri furor,
Et ira præceps: quæque ſuccenſas agit
Libido mentes venit imperii ſitis
Cruenta: factus præda maiori minor:
[45] Pro iure vires eſſe. tum primum manu
Bellare [46] nuda: ſaxaque & [47] ramos rudes

[30] *Libenter fugio.* [31] *Ipſi ſoliciti. vid. Thyeſt. verſ. 451.* [32] *Divites, potentes, reges.* [33] *Cotyla.* [34] *Multa habenti conclavia & receſſus.* [35] *In aperto ſub dio.* [36] *Heroa* [37] *Ab effectu officii enim ignaros & immemores abducit avaritia* [38] *Quem transferre aut violare nefas:* vel *ſuper quem quotannis deo Termino vel Iovi terminali fiebant ſacra ab agrorum dominis inter quos fines dirimebantur.* [39] *Terminus.* [40] *Turritis mœnibus.* [41] *Machina lapidum libratoria muros urbium concutiens.* [42] *Terra adhuc immunis & libera.* [43] *Herbas fraga, glandes, poma, &c.* [44] *Simplicem hanc vitam violavere avaritia, ira, libido, dominandi cupido violentia, &c.* [45] *Ius erat in armis.* [46] *Inermi.* [47] *Sudes, nec eas prauſtas.*

Vertere in arma. non erat gracile levis
Armata ferro [48] cornus; aut longo latus
Mucrone cingens enſis; aut [49] criſta caput
Galeæ comantes. tela faciebat dolor.
Invenit artes bellicus Mavors novas,
Et mille formas mortis: hinc terras cruor
Infecit omnes fuſus, & [50] rubuit mare.
Tum ſcelera, dempto fine, per cunctas domos
Iere: *nullum caruit exemplo nefas.*
[51] A fratre frater, dextera nati parens
Cecidit, maritus coniugis ferro iacet,
Perimuntque fœtus impiæ matres ſuos.
Taceo novercas. [52] mitius nil eſt feris.
Sed dux malorum fœmina, & ſcelerum artifex
Obſedit animos, cuius inceſtæ ſtupris
Fumant tot urbes, bella tot gentes gerunt,
Et verſa ab imo regna tot populos premunt.
Sileantur aliæ: ſola [53] coniux Ægei,
Medea reddit fœminas dirum genus.
NV. [54] Cur omnium ſit culpa, paucarum ſcelus?
HI. [55] Deteſtor omnes, [55] horreo, [55] fugio, [55] execror,
[55] Sit ratio, ſit natura, ſit dirus furor:
Odiſſe placuit; ignibus iunges aquas;
Et amica ratibus ante promittet vada.

48 Bona bello cornus, *haſtis ſc. & iaculis utilis.* 49 *Pinna, iuba, cauda equina ſolebant caſſides coronare, ſimilitudine ducta à gallorum gallinaceorum (qui Martis alites) criſtis: nec non cornibus, ut Pyrrhus Epirotarum rex in hoſtium terrorem:* alii *à forma capitis canini, vulpini, lupini, felini, unde κυνέαι, ἀλωπεκέαι, λυκέαι, γαλέαι. Quæ tamen aliis dicuntur quod ex hiſce pellibus confici ſolita galeæ* 50 *Prælijs navalibus.* 51 *Hæc ut alia multa ab Ovidio poſt Heſiodum.* 52 *Neque enim ferarum animos ad bella, cædes, ſcelera inflammant inceſtæ fœminæ, quemadmodum virorum, ſequitur enim,* Sed dux malorum fœmina. 53 *Quæ patrem Æetam prodidit, fratrem Abſyrtum diſcerpſit. Peliam à ſuis filiabus iugulari fecit, Creontem cum filia Glauca* ut alii Creuſa, *medicatis ignibus abſumpſit, liberos ſuos Marmorum. ac Pheretem in odium Iaſonis coram patre occidit; fugiens autem Athenas Ægeo nupta Medeũ peperit, in cuius gratiam Theſeo inſidiata eſt.* 54 Parcito paucarum crimen diffundere in omnes. 55 *Auxeſis pathetica.*

In-

Incerta [56] Syrtis ; [57] ante ab extremo ſinu
Heſperia [58] Tethys lucidum attollet diem ;
Et ora damis blanda præbebunt lupi ;
Quam victus animum feminæ mitem geram.
NVT. Sæpe [59] obſtinatis induit frenos amor,
Et odia mutat. [60] regna materna aſpice,
Illæ feroces ſentiunt Veneris iugum.
Teſtaris iſtud unicus genitus puer.
HIP. Solamen unum [61] matris amiſſæ fero,
Odiſſe quod iam feminas omnes licet.
NVT. [62] Vt dura cautes undique intractabilis
Reſiſtit undis, & laceſſentes aquas
Longe remittit ; verba ſic ſpernit mea.
Sed Phædra præceps graditur, [63] impatiens moræ,
Quo ſe dabit fortuna ? quo verget furor ?
Repente terræ corpus exanimum cadit :
Et ora morti ſimilis obduxit color.
Attolle vultus, dimove vocis moras :
[64] Tuus en, alumna, temet Hippolytus tenet.

[56] *Herc. Fur. verſ. 321.* [57] *Orietur prius Sol è mari Hiſpanico. vid. Herc. Fur. 373. & Oet. 335.* [58] *Herc Fur. 886.*
[59] *Calcitrones ſæpe ulciſcitur amor non ſecus ac matrem tuã, quam connubium averſatam, Theſei tamen imperio ſubiecit, unde tu natus.* [60] *Amazonas, quæ utut connubia aſpernentur, quotannis tamen ad ſobolem propagandam viros admittunt.* [61] *Quam amavi unicam, nunc omnes odio habeo.* [62] Nec magis incępto vultus ſermone movetur, quam ſi dura ſilex aut ſtet Marpeſia cautes. [63] *Me non expectans.* [64] In terram exanimata cadit Phædra, allevant eam nutrix & Hippolytus.

PHÆDRA. HIPPOLYTVS. NVTRIX.

Iuvenis pudicitiam omni arte oppugnant nec expugnant : ad fraudem itaque confugiunt & calumnias.

[1] QVis [1] me dolori reddit, atque æſtus graves
Reponit animo ? quam [2] bene excideram mihi?
[3] Cur dulce munus redditæ lucis fugis ?

[1] *Revocatam ad vitam.* [2] Placide, *ſi amorem*: honeſte, *ſi caſtitatem reſpicias.* [3] *Viſo tamen prope Hippolyto, vivere vult.*

Aude anime: tenta: perage [4] mandatum tuum.
Intrepida conſtent verba. *qui timide rogat*
Docet negare. magna pars ſceleris mei
[5] Olim peracta eſt: ſerus eſt nobis pudor.
Amavimus nefanda. [6] ſi cœpta exequor,
Forſan iugali crimen abſcondam face.
Honeſta quædam ſcelera ſucceſſus facit.
Age, incipe anime, commodes paulum, precor,
Secretus aures: ſi quis eſt, abeat, comes.
HIP. En, locus ab omni liber arbitrio vacat,
PH. Sed ora cœptis tranſitum verbis negant,
Vis magna vocem emittit, at maior tenet.
[7] Vos teſtor omnes cœlites, hoc, quod volo.
HIP. Animuſne cupiens aliquid, effari nequit?
PH. *Curæ leves loquuntur, ingentes ſtupent*.
HIP. Committe curas auribus, mater, meis.
PH. Matris ſuperbum eſt nomen, & nimium potens:
Noſtros humilius nomen affectus decet.
Me vel [8] ſororem, Hippolyte, vel famulam voca:
Famulamque potius. omne ſervitium feram.
Non me, per altas ire ſi iubeas nives,
Pigeat gelatis ingredi [9] Pindi iugis:
Non, ſi per ignes ire & infeſta agmina,
Cunctter paratis enſibus pectus dare.
[10] Mandata recipe ſceptra: me famulam accipe.
Te imperia regere, me decet iuſſa exequi.
Muliebre non eſt regna tutari patris.
Tu, qui iuventæ flore primævo viges,
Cives paterno fortis imperio rege,

[4] *Quod nutrici mandaſti, ipſa perage.* [5] *Vbi primum nefarie amare cœpi.* [6] *Si amori meo reſponderit, forſan erit ut, non redeunte ab inferis Theſeo, Hippolyto nubam.* ſed interpretes omnes ita exponunt: *quod ſi liberius cum Hippolyto egero, Theſei amori hoc tribuent omnes: etiam ſi uterum ferre cœpero. me gravidam ex Theſeo putabunt.* [7] Hæc lectio *vos teſt. om. cœl. h. q. vo. Me nolle*, placet Lipſio, ut ſit interruptus verſus ex perturbatione Phædræ. Ioſ. Scal. legit. *Vos teſ. o. c. h. q. v. Me nolle. Hip. cupiens aliquid effari, nequit.* [8] *Sororis autem nomine amica quandoq; vocabantur; ut & amatores, fratris.* [9] *Herc. Fur.* 1285. [10] *Mihi à patre tuo.*

[11] Sinu receptam, ſupplicem, ac ſervam tege.
Miſerere [12] viduę. *HIP.* ſummus hoc omen Deus
Avertat: aderit ſoſpes actutum parens.
PH. Regni [13] tenacis dominus, & [14] tacitę Stygis,
Nullam relictos fecit [15] ad ſuperos viam.
[16] Thalami remittet ille raptorem ſui?
[17] Niſi forte amori placidus & Pluto ſedet.
HIP. Illum quidem [18] ęqui cęlites reducem dabunt.
Sed, dum tenebit vota in incerto deus,
Pietate caros debita fratres colam.
Et te tuebor, eſſe ne viduam putes:
Ac tibi parentis ipſe ſupplebo locum.
PH. O ſpes amantum credula! ò fallax amor!
[19] Satiſne dixit? precibus admotis agam.
Miſerere: tacitę mentis exaudi preces.
Libet loqui, pigetque. *HIP* quodnam iſtud malum eſt?
PH. [20] Quod in novercam cadere vix credas malũ,
HIP. Ambigua voce verba perplexa iacis:
Effare apertè. *PH.* pectus inſanum vapor
Amorque torret. intimas ſęvus vorat
Penitus medullas, atque per venas meat
Viſceribus ignis merſus [21] & venis latens,
Vt agilis altas flamma percurrit trabes.
HIP. [22] Amore nempe Theſei caſto furis.
PH. Hippolyte, ſic eſt: Theſei vultus amo
Illos priores, quos tulit quondam puer:
[23] Cum prima puras barba ſignaret genas,

[11] Ambiguè *ille de cauſa & protectione, hac de amore intelligit.* [12] Et hoc ambigue. *Phędra enim viduam ſe abſente marito dicit. vid. Herc Fur. verſ* 245. *&* Agamem. 154. *ille patris tanquam mortui omen deprecatur.* [13] *Herc Fur. verſ.*678. [14] *Tacite fluentis, ut Herc.Fur.verſ.*712.*vel propter ſilentes umbras* [15] *Ad nos.* [16] *Coniugis ſua raptores dimittet Pluto? ſupra verſ* 91.*& Herc.Fur* 805. [17] Vel Ironice, vel *Emphatice innuens amori ipſum parcere Plutonem immitem* [18] *Fida illius erga Pirithoum amicitia faventes.* [19] *Pie ille & ſimpliciter dixerat,* parentis ſupplebo locũ, *illa accipit ac ſi amori ſuo ceſſiſſet.* [20] *Sc ut privignum amet.* [21] *Quæ à iecore, amoris ſede*, vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. [22] Simpliciter ille hæc, vel ſimulanter. [23] *Cum prima lanugo veſtiret genas leves.*

[24] Monſtrique cœcam [25] Gnoſſii vidit [26] domum,
[27] Et longa curva fila collegit via.
Quis tum ille fulſit? preſſerant vittæ comam,
Et ora flavus tenera tingebat rubor.
Inerant lacertis mollibus fortes tori:
[28] Tuæve Phœbes vultus, aut Phœbi [29] mei;
[30] Tuuſque potius: talis, en, talis fuit
Cum placuit [31] hoſti; ſic tulit celſum caput.
In te magis refulget [32] incomptus decor;
Et genitor in te totus: & torvæ tamen
Pars aliquam matris miſcet ex æquo decus:
In ore [33] Graio [34] Scythicus apparet rigor.
Si cum parente Creticum intraſſes fretum,
Tibi fila potius noſtra neviſſet ſoror.
Te, te, ſoror, quacunque ſiderei [35] poli
In parte fulges, invoco ad cauſam parem.
[36] Domus ſorores una corripuit duas:
Te genitor, at me natus. en, ſupplex iacet
Allapſa genubus regiæ proles domus.
Reſperſa labe nulla, & intacta, innocens:
[37] Tibi mutor uni: certa deſcendi ad preces:
Finem hic dolori faciet, aut vitæ, dies.
Miſerere amantis. *HIP.* magne regnator Deum,
Tam lentus audis ſcelera? tam lentus vides?
Ecquando ſæva fulmen emittes manu.

24 *Minotauri. ſup. verſ. 121.* 25 *Cretēſis, à Gnoſſo Crete urbe.* 26 *Labyrinthum.* 27 *Athenienſes cū per invidiā interfeciſsēt Androgeum fil. Minois, quod palæſtra omnes viciſſet, à Minoe devicti cogebantur quotannis pendere ſeptena natorum corpora Minotauro voranda. Huc forte miſſus Theſeus, ab Ariadne adamatus, accepit filium quo ſe Labyrintho explicaret, interfecto monſtro.* 28 *Quam tu colis Hippolyte.* 29 *Avi mei, qui ſemper iuvenis, pulcher, intonſus. inf. verſ. 751.*
30 *Aut potius vultus inſtar tui ò Hippolyte.* 31 *Ariadna, vel Antiopa. ſup: verſ. 396.* 32 *Nativus, non fucatus.*
33 *A Græco patre.* 34 *A matre Amazone quæ è Scythia.*
35 *Ariadne à Baccho in cœlum relata.* 36 Placuit domus una duabus. Me tua forma capit, capta parente ſoror. Theſeides Theſeuſque duas rapuere ſorores.
37 Hactenus caſta, intacta aliis, tua primum cauſa impudica facta ſum.

[38] Si nunc ſerenum eſt? omnis impulſus ruat
Æther, & atris nubibus condat diem:
Ac verſa retro ſidera obliquos agant
Retorta curſus. tuque ſiderum caput,
Radiate Titan, tu nefas ſtirpis tuæ
Speculare? [39] lucem merge, & in tenebras fuge.
[40] Cur dextra, Divûm rector atque hominum, vacat
Tua, nec triſulca mundus ardeſcit face?
[41] In me tona: me fige: me velox cremet
Tranſactus ignis. ſum nocens: merui mori:
Placui novercæ. dignus an ſtupris [42] ego?
Scelerique tanto viſus [42] ego ſolus tibi
Materia facilis: hoc meus meruit [43] rigor:
O ſcelere vincens omne fœmineum genus!
O maius auſa [44] matre monſtrifera malum,
Genitrice peior! illa ſe tantum ſtupro
Contaminavit, & tamen tacitum diu
Crimen biformi partus exhibuit nota,
Scelusque matris arguit vultu [45] truci
Ambiguus infans. [46] ille te venter tulit.
[47] O ter quaterque proſpero fato dati,
Quos hauſit, & peremit, & leto dedit
Odium, doluſque! [48] genitor, invideo tibi.
Colchide noverca maius hoc, maius malum eſt.
PH. Et ipſa noſtræ fata cognoſco [49] domus:
[49] *Fugienda petimus*, ſed mei non ſum potens.
Te vel per ignes, per mare inſanum ſequar,
Rupeſque, & amnes, unda quos torrens rapit.
Quacumque greſſus tuleris, hac amens ferar.
Iterum, ſuperbe, genubus advolvor tuis.

[38] *Si non nunc fulminas.* [39] *Ne videas ſcelus neptis tuæ Phædræ.* [40] Cur agunt ſuperi tanta oc a cœlo? Fulmina cur *& asperitas.* ceſſant? [41] *Si nõ in illã.* [42] *Emphatice. ſic.* [43] *Austeritas mea.* [44] *Paſiphae quæ ex promiſcuo cõcubitu Minois & tauri peperit Minotaurũ.* [45] *Taurino.* [46] *Qui Minotaurũ inceſtus ſcil: & monſtroſus.* [47] *Perfectè, ſeptenarius enim numerus perfectus; τρισμάκαρις καὶ τετράκις.* O terque quaterque beati *quos pere- erunt odia & doli novercarum.* [48] *Tibi enim Medea Colchis nupta patri tuo (ut ſup. v. 562.) vitæ inſidias miſto veneno ſtruxit, mihi noverca mea amorem inceſtum.* [49] *Mater, taurum: ſoror, hoſtem: ego, Privignum.*

HIP. Procul impudicos corpore à caſto amove
Tactus, quid hoc eſt? etiam in amplexus ruit?
Stringatur enſis, merita ſupplicia exigat.
En, [50] impudicum crine contorto caput
Læva reflexi, iuſtior nunquam [51] focis
Datus tuis eſt ſanguis; [52] arcitenens Dea.
PH. Hippolyte, nunc me compotem voti facis:
Sanas furentem; maius hoc voto meo eſt,
Salvo ut pudore manibus immoriar tuis.
HIP. Abſcede, vive; [53] ne quid exores. & [54] hic
Contactus enſis deſerat caſtum latus.
Quis eluet me [55] Tanais? aut quæ barbaris
[56] Mæotis undis Pontico incumbens mari?
[57] Non ipſe toto magnus Oceano pater
Tantum expiarit ſceleris. [58] ò ſylva! ò fera!
NV [59] Deprehenſa culpa eſt. anime, quid ſegnis ſtupes?
[60] Regeramus ipſæ crimen, atque ultro impiam
Venerem arguamus. *ſcelere velandum eſt ſcelus.*
Tutiſſimum eſt inferre, cum timeas, gradum:
Aulæ priores ſimus an paſſæ nefas,
Secreta cum ſit culpa, quis teſtis ſciet?
Adeſte [61] Athenæ; fida famulorum manus
Fer opem: nefandi raptor Hippolytus ſtupri
Inſtat, premitque; mortis intentans metum,
Ferro pudicam terret. en, præceps abit,
Enſemque trepida liquit attonitus fuga.
Pignus tenemus ſceleris. hanc mœſtam prius

50 *Noverca impudica.* 51 *Stabant enim ad aram Dianæ. ſup. verſ* 404 *&* 423. 52 Ἰοχέαιρα. 53 *Neque tibi gratum faciam.* 54 *Gladium veluti phædræ contactu pollutum à ſe caſto abjicit inf. verſ* 726. 55 *Vid. Herc. Fur. verſ.* 1322. 56 *Palus influens in Pontum.* 57 *Non ipſe Neptunus, univerſo mari ſuo. Herc. Fur. verſ.* 1327. 58 *Ad vos propero.* atque hoc dicto excedit. 59 *Deprehendit iam Hippolytus culpam alumnæ meæ, quam ad patrem, ſi quando reverſus fuerit, deferet. Excogita itaque ò anime aliquam technam qua præveniamus eum, atque hac eſt* 60 *Prius arguamus eum novercam ſtuprum inferre voluiſſe.* 61 *O Athenienſes,* invocatque quaſi in auxilium cives & famulos nutrix, lena proditrix.

Recreate:[62] crinis tractus, & laceræ comæ,
Vt ſunt, remaneant. facinoris tanti notas
Referte in urbem. Recipe iam ſenſus, hera.
Quid te ipſa lacerans omnium aſpectum fugis?
Mens impudicam facere, non caſus, ſolet.

[62] *Sup. verſ.* 704.

CHORVS.

Precatur Chorus ut bene cedat Hippolyto forma, quæ pleriſque fuit exitio. Theſei reditum proſpicit.

[1] Fugit inſanæ ſimilis procellæ,
Ocyor nubes glomerante [2] Core,
Ocyor curſum rapiente flamma,
[3] Stella cum ventis agitata [4] longos
[5] Corripit ignes.
Conferat tecum decus omne priſcum
Fama miratrix [6] ſenioris ævi:
[7] Pulchrior tanto tua forma luce,
Clarior quanto micat [8] orbe pleno,
Cum ſuos ignes coeunte cornu
Iunxit, & curru properante pernox
Exerit vultus rubicunda Phœbe;
Nec tenent ſtellæ faciem minores:
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis, [9] modo lotus undis
[10] Heſperus, pulſis iterum tenebris
[10] Lucifer idem.
Et tu [11] thyrſigera Liber ab India,
[12] Intonſa iuvenis perpetuum coma,
[13] Tigres [14] pampinea cuſpide [15] territans,

[1] *Hippolytus fugit ſylvas non ſegnior pluvia è nube ſoluta erumpente.* [2] *Thyeſt. verſ.* 576. [3] *Theb. verſ.* 431. [4] *Diffuſos per longum tractum.* [5] Concipit ignes. *prius enim dixerat* rapiente. *huiuſmodi autem meteora ventorum impulſu & aeris attritu concipiunt ignem. Theb.* 431.

[6] *Priſci, veteris.* [7] Ignes plena nitet quantum inter Luna minores; tantum formoſior omnibus hic eſt.

[8] *Pleno iam orbe & Soli oppoſita, per totam lucet noctem* cum ſtellis acies obtuſa videtur. [9] *Exire enim Oceano videtur. vid. Herc. Fur. verſ.* 25. *cuius humore irrigata ſidera paſci magiſque ſplendere credebantur.* [10] *Idem autem Lucifer & Heſperus.* [11] *A Baccho thyrſigero devicta.* [12] *Idem enim cum ſole, uterque itaque intonſus & iuvenis fingitur propter radios. Oed.* 405. [13] *Currum Bacchi trahentes.* [14] *Vitium frondibus involuto thyrſo.*

Ac

Ac [15] mitra cohibens [16] cornigerum caput ,
Non vinces [17] rigidas Hippolyti comas .
[18] Nec vultus nimium ſuſpicias tuos ,
Omnes per populos fabula diſtulit ,
Phædræ quam Bromio prætulerit ſoror .
Anceps , forma , bonum mortalibus ,
Exigui donum breve temporis ,
Vt velox celeri pede laberis !
Non ſic prata novo vere decentia
AEſtatis calidæ diſpoliat vapor :
Sævit ſolſtitio cum medius dies ,
Et noctem brevibus præcipitat rotis :
[19] Langueſcunt folio lilia pallido ,
Et [20] gratæ [20] capiti deficiunt roſæ :.
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur , nullaque non dies
[21] *Formoſi ſpolium corporis abſtulit .*
Res eſt forma fugax . quis ſapiens bono
Confidat fragili ? dum licet , utere .

[15] *Herc. Fur. verſ.* 470. [16] *An à truculētia ebriorum ? An quod cornu veteribus in uſum poculorum? An quod boves primus iūxit Bacchus unde & Oſyris eſt Ægyptijs? An a robore ? qua de cauſa Seleuci faciem in ſtatuis cornigeram fuiſſe ſcribit Appianus in Syriacis , quod taurum ferocem , ſacrificante Alexandro , vinculis ruptis profugum ſolus cornibus arreptum detinuerit. An κερασφόρος dictus ob galeam capitis arietini forma (quali Pyrrhum Epirotarum regem uſum fuiſſe refert Plutarchus, nec non Turno* rubræ cornua criſtæ *tribuit Virgilius) inſignem , in honorem patris ſui Iovis Ammonis , cui & ipſe aram & templum ſub arietis ſpecie erexit ? An denique à cincinnis ſeu crobylis crinium utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis ? cuiuſmodi comis ſpectabiles incedebant ſacerdotes Lydij & Armenij . Neque alia creduntur Moſis fuiſſe cornua ; quæ tamen alij de facie eius intelligunt quæ* קרן *id eſt , radiabat , ſplendorem emittebat radiorum qui cornua referrent à* קרם *incurvare , vel* קרן *cornu .* [17] *Incomptas .* [18] *Neque admirere præ huius vultu tuum ò Theſeu , quem ut fama eſt , Ariadne Baccho pratulit , cui tamen à Theſeo in inſ. Naxo relicta ab Indis revertenti nupſit .* [19] Ellipſis , cum *langueſcunt , vel lege* Lang. fol. ut lil. pal. [20] *Cuius dolori à calore proficiſcenti medentur. Thyeſt. verſ.* 944. [21] *Aliquid de forma demit, minuit .*

Tem.

Tempus ſed tacitum ſubruit, [22] *horaque*
Semper præterita deterior ſubit.
Quid deſerta petis? tutior aviis
Nõ eſt forma locis. te [23] nemore abditũ,
Cum Titan medium conſtituit diem,
Cinget turba licens. [24] Naiades improbę,
[25] Formoſos ſolitæ claudere fontibus:
[26] Et ſomnis facient inſidias tuis.
[27] Laſcivæ nemorum Deæ.
Montivagique Panes.
[28] Aut te ſtellifero deſpiciens polo
Sidus, [29] poſt veteres Arcadas editum,
Currus non poterit flectere candidos.
Et nuper rubuit: nullaque lucidis
Nubes ſordidior vultibus obſtitit.
At [30] nos ſoliciti lumine turbido,
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus: tu fueras labor.
Et tu cauſa moræ. te dea noctium
Dum ſpectat, celeres ſuſtinuit vias.
Vexent hanc faciem frigora parcius.
Hæc ſolem facies rarius appetat,
Lucebit [31] Pario marmore clarius.
Quam grata eſt facies torva viriliter,

[22] Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi Prima fugit. [23] *Meridianos æſtus umbra levantem nemoris.* [24] *Fontiũ Nymphæ, à νάειν fluere.* [25] *Ut Hylam. Med. v.* 649. *& Narciſſum umbram ſuã in fonte conſpectam amplexatum.* [26] *Et te dormientem rapient Dryades, Fauni, Satyri.* [27] *Variant hic lectiones, alij ſupplent hos verſus ut ſint Aſclepiadæi, leguntque* laſcivæ nemorum multivagæ deæ Panas quæ Dryades montivagos petunt. *Verum nil tanti eſt, quoties enim reperias Choriambicos Dimetros, Acatalecticos ſtatis metris Chori interſeri?* [28] *Aut Luna vocabit tua forma capta, ut quondam Endymionis. ſup. verſ.* 308. [29] Προσέληνοι *dicuntur Arcades, ſive quod idem ſemper incoluerint ſolum, αὐτόχθονες uti Athenienſes.* vel *quod Lunæ curſum Endymion Arcas primus invenerit. unde & fabulæ locus.* [30] *Nos ruboris Lunæ cauſam magicis carminibus imputantes illi laboranti pelvium tinnitu ſuccurrere voluimus (ſic enim & tubarum clangore Lunæ Eclipſim patienti auxiliari ſe credebat vulgi ſuperſtitio) Tu autem ò Hippolyte cauſa illi eras ruboris & moræ. vid ſup. verſ.* 420. *& Med.* 794. [31] *Pure candido marmore: ex inf. Paro Cycladum una.*

Et [32] pondus veteris triſte ſupercili:
Phœbo colla licet ſplendida compares:
Illum cæſaries [33] neſcia colligi,
Perfundens humeros, ornat & integit:
Te frons hirta decet, te brevior coma
Nulla lege iacens. tu licet aſperos
Pugnaceſque Deos viribus arceas,
[34] Et vaſti ſpacio vincere corporis:
Æquas Herculeos iam iuvenis toros,
Martis belligeri pectore latior.
[35] Si dorſo libeat cornipedis vehi:
Frenis Caſtorea mobilior manu
Spartanum poteris flectere [36] Cyllarum.
Amentum digitis tende prioribus,
Et totis iaculum dirige viribus;
Tam longe, dociles ſpicula figere,
[37] Non mittent gracilem Cretes arundinẽ.
Aut ſi tela modo ſpargere Parthico
In cœlum placeat; [38] nulla ſine alite
Deſcendent, tepido viſcere condita,
Prædam de medijs nubibus afferes.
[39] *Raris forma viris* (ſæcula proſpice)
Impunita fuit. te melior deus
Tutum prætereat, formaque nobilis

32 *Gravitas & maieſtas quæ in ſupercilijs.* 33 *Inornata & incompta* 34 *Heinſ. legit.* Nec vaſti ſpatio, *ut ſit ſenſus: Tu alter Diomedes in certamen Martis deſcendere audeas cũ ſpe victoria, nam & iuvenis iã æquas, &c. Sed & hũc verſum cũ duobus antecedentibus reijcit Ioſ. Scal.* 35 *Si equitare libeat, ſuperas Caſtorem, qui bonus eques & peritus equum domitor.*

36 *Equum Caſtori à Iunone datum, quem à Neptuno acceperat. hunc Pollucis fuiſſe refert Virg.* 3. *Georg. ſed fratrem pro fratre exponit Servius.*

37 *Nec Cretes peritiſſimi ſagittarij longius emittent ſagittam quam tu iaculum.*

38 *Quemadmodum ab Eurytione fixa.* 5. *Æneid.* Sub nube columba Decidit exanimis vitamque reliquit in aſtris Aereis, fixamque refert delapſa ſagittam.

39 *Formoſis ut plurimum nocuit ſua forma.*

[40] Deformis ſenij limina tranſeat.
[40] Quid ſinat inauſũ fęminæ pręceps furor?
Nefanda iuveni crimina inſonti parat;
[41] In ſcelere quærit crine lacerato fidem.
Decus omne turbat capitis; humectat genas;
Inſtruitur omnis [42] arte fęminea dolus.
Sed iſte quiſnam eſt, regium vultu decus
Gerens, & alto vertice attollens caput?
Vt ora iuveni paria [43] Pirithoo gerit!
Ni languido candore pallerent genæ,
Staretq; recta ſquallor incultus coma.
[44] En, ipſe Theſeus redditus terris adeſt.

[40] *Vetus Lipſii codex habuit.* Deformis ſenii mõſtret imaginem, *quam lectionem exoſculatur Ioſ. Scalig. atque ita exponit hunc locum: ne forte vindicta faſtus te perſtringat; quoties forma tua in mentem venit, toties repræſenta tibi & deformis ſenij imaginem, ne inſoleſcas.* acutum nimis & longe petitum, (quod tanti viri pace dixerim) ſed viderit lector. [41] *Vnus Lipſii liber habet.* In ſcelera, *alter.* En ſecla! [42] *Al.* Fraude. [43] *Merit ſuſpicatur Delrius legendum* Hippolyto: *ut cui hae conveniunt omnia, Pirithoo nequaquam, qui neque rediJt, neque iuvenis, nec ſi rediJſſet, minus palleret quam Theſeus, uterque ab inferis rediens.* [44] *Agnoſcit tandem ipſum eſſe Theſeum.*

ACTVS TERTIVS.

THESEVS. NVTRIX.

Reverſus ab inferis Theſeus domeſtici luctus cauſam à nutrice obvia ſciſcitatur, illa ſe hoc tantum ſcire reſpondet, Phædram necis conſilium iniiſſe.

Tandem profugi noctis æternæ plagam,
Vaſtoque manes carcere, umbrantem polum,
Vt vix cupitum ſufferunt oculi diem!
[2] Iam quarta [2] Eleuſis dona Triptolemi ſecat,
[3] Paremque toties Libra compoſuit diem;
Ambiguus ut me ſortis ignota labor
Detinuit inter mortis & vitæ mala.

[1] *Nigrantem, deteriorem, Antarcticum, vid Herc. Fur.* 606. *&* 1103. *Ag.* 750. [2] *Vrbs illa Attica (cuius regis filium Triptolemum Cere: agri colendi rationem docuit, aliJſque tradere iuſſit) quarto iam meſſem collegit.* [3] *Et libra ſignum æquinoctiale quater æquavit diem nocti, hoc eſt.* quatuor iam annos apud inferos fui.

Pars

Pars una vitæ manſit extincto mihi
Senſus, malorum finis Alcides fuit.
[4] Qui cum revulſum [5] Tartaro extraheret canem,
Me quoque ſupernas pariter ad ſedes tulit,
Sed feſſa virtus robore antiquo caret,
Trepidantque greſſus. heu, labor quantus fuit
[6] Phlegethonte ab imo petere longinquū æthera.
Pariterque mortem fugere, & [7] Alcidem ſequi?
[8] Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?
Expromat aliquis. luctus, & lacrymæ, & dolor,
Et limine ipſo miſta lamentatio;
Hoſpitia digna prorſus [9] inferno hoſpite,
NV. Tenet obſtinatum Phædra conſilium necis.
Fletuſque noſtros ſpernit, ac morti imminet.
TH. Quæ cauſa leti? reduce cur moritur viro?
NV. [10] Hæc ipſa letum cauſa maturum attulit.
TH. Perplexa magnum verba neſcio quid tegunt.
Effare aperte, quis gravet mentem dolor.
NV Haud pandit ulli. mœſta ſecretum occulit,
Statuitque ſecum ferre, quo moritur, malum.
Iam perque quæſo, perge: properato eſt opus.
TH. Reſerate cluſos regii poſtes laris.

4 *Herc. Fur. v.* 805. 5 *Profundiſſimo inferorum loco.* διὰ τὸ τεταράχθαι ἐκεῖ τὸν ἀέρα, *Proinde Homero dicitur.* Ἠερόεις & βάθιστον ὑπὸ χθονός βέρεθρον. 6 *Thyeſt. verſ.* 73. 7 *Magnis paſſibus incedentem. quod ex ratiocinatione Pythagora liquet de Herculis ſtatura. vid. Thyeſt. verſ.* 130. 8 Exaudit Phædrę eiulatus. 9 *Ab inferis veniente.* 10 *Ne ſibi reverſo detegat factum.*

THESEVS. PHÆDRA.

Primum ſimulat Phædra mori ſe malle, quàm vim ſibi illatam revelare Theſeo, cui deinde nutrici cruciatum minitanti oſtendit gladium, quem Hippolytus abiectum reliquiſſet.

O Socia thalami, ſiccine adventum viri,
Et [1] expetiti coniugis vultum excipis?
Quin enſe viduas dexteram? atq; animum mihi
Reſtituit? & te quidquid è vita fugat
Expromis? *PH.* eheu, per tui ſceptrum imperi.

[1] *Expetendi certe.*

Magnanime Theſeu, perque natorum indolem,
Tuoſque reditus, perque [2] iam cineres meos,
Permitte mortem. *TH.* cauſa quæ cogit mori?
PH. [3] Si cauſa leti dicitur, fructus perit.
TH. Nemo iſtud alius me quidem excepto, audiet.
Aures pudicas coniugis ſolas times?
Effare; fido pectore arcana occulam.
PH. [4] *Alium ſilere quod voles, primus ſile.*
TH. Leti facultas nulla continget tibi.
PH. [5] *Mors volenti deeſſe nunquam mors poteſt.*
TH. Quod ſit luendum morte delictum, indica.
PH. Quod vivo. *TH.* lacrymæ nonne te noſtræ movent?
PH. [6] Mors optima eſt perire, dum lacrymant ſui.
TH. Silere pergit. verbere ac vinclis anus
Altrixque prodet quidquid hæc fari abnuit,
Vincite ferro; verberum vis extrahat
Secreta mentis. *PH.* ipſa iam fabor, mane.
TH. Quidnam ora mœſta avertis, & lacrymas genis
Subito coortas veſte prætenta obtegis?
PH. Te te, creator cælitum, teſtem invoco,
[7] Et te coruſcum lucis ætheræ iubar,
Ex cuius ortu noſtra dependet domus:
Tentata precibus reſtiti: [8] ferro ac minis
Non ceſſit animus: vim tamen corpus tulit.
Labem hanc pudoris eluet noſter cruor.
TH. Quis, ede, noſtri decoris everſor fuit?
PH. Quem rere minime. *TH.* quis ſit, audire expeto.
PH. Hic dicet enſis, quem tumultu territus
Liquit ſtuprator, civium accurſum timens.
TH. Quod facinus, heu me, cerno? quod monſtrum in-
Regale [9] parvis aſperum ſignis [10] ebur. (tuor?

[2] *Me morti iam deſtinatam.* [3] *Mori ſe velle fingit, ne Hippolytum tanquam dedecoris ſui reum apud patrem agat: neve quis ſciat.* [4] *Quod tacitum eſſe velis, nemini dixeris.* [5] *Theb. verſ.* 151. [6] *Hoc enim charitatis argumentum: Sicci autem oculi in funere odium arguunt.* [7] *Et te ô Phœbe domus noſtræ author; matris meæ ex Crete Nymphæ genitor.* [8] *Stupratoris.* [9] *Heinſius legi vult* Patrii, *ad* actæa *nimirum referens, ſed & vulgatam lectionem adſtruet ſequens expoſitio de cicadis.* [10] *Manubrium enſis ex ebore cælato, cui inſculpta.*

Ca-

Capulo refulget gentis [11] Actææ [12] decus.
Sed ipſe quonam evaſit? *PH.* hi trepidum fuga
Videre famuli concitum celeri pede.

[11] *Aurea cicada, quo inſigni ac ſymbolo ſe αὐτόχθονας eſſe volebant Athenienſes oſtendere, vertice vel fronte aureas cicadas geſtantes.* [12] *Herc. Fur. verſ.* 1163.

THESEVS.

Agnito enſe deceptus pater & natus, filio immerito exitium imprecetur.

PRo ſancta pietas! pro gubernator poli,
Et [1] qui ſecundum in fluctibus regnum tenes,
Vnde iſta venit generis infandi lues?
[2] Hunc Graia tellus aluit, an [3] taurus Scythes,
Colchuſve [4] Phaſis? redit ad [5] auctores genus;
[5] Stirpemque primam degener ſanguis refert.
Eſt prorſus iſte [6] gentis armigeræ furor,
Odiſſe [7] Veneris fœdera, & caſtum diu
Vulgare populi corpus. ô tetrum genus,
[8] Nullaque victum lege melioris ſoli!
Feræ quoque ipſæ [9] Veneris evitant [9] nefas,
Generiſque leges [10] inſcius ſervat pudor.
Vbi vultus ille, & ficta [11] maieſtas viri,
Atque habitus horrens, priſca & antiqua appetens,
Morumque ſenium triſte, & aſpectu grave?
[12] *O vita fallax! abditos ſenſus geris,*
Animiſque pulchram turpibus faciem induis.
Pudor impudentem celat. audacem quies,
Pietas nefandum. vera fallaces probant,
Simulantque molles dura. ſylvarum incola
Ille efferatus, caſtus, intactus, rudis,
[13] Mihi te reſervas? à meo primum toro

[1] *Herc. Fur. verſ.* 598. [2] *Graecamne educationem ſapiunt iſti mores, an Barbaram?* [3] *Sup. verſ* 267. [4] *Max. Colchorum fluvius.* [5] Hoc imputat matri Antiopa ſeu Hippolyta. [6] *Amazonum ſup.* 574. [7] *Connubia.* [8] Metaph. *quod in melius ſolum translatum non miteſcit feritatem non amittit.* [9] *Illicitam Venerem, inceſtum matrum coitum.* [10] *In feris etiam vel barbaris.* [11] *Gravitas, triſtitia.* [12] *O quam fronti nulla fides? omnes ſimulant. ac diſſimulant, alij videri volunt quam ſunt.* [13] Emphatice *an in patris tui ſolius decus?*

Et

Et ſcelere tanto placuit [14] ordiri virum?
Iamjam ſuperno numini grates ago,
Quod [15] icta noſtra cecidit Antiope manu:
Quod non ad antra Stygia deſcendens [16] tibi
Matrem reliqui, profugus ignotas procul
Percurre gentes; [17] te licet terra ultimo
Summota mundo dirimat Oceani plagis;
Orbemque noſtris pedibus obverſum colas:
Licet in receſſu penitus extremo abditus
Horrifera [18] celſi regna tranſieris poli;
[19] Hyemeſque ſupra poſitus & canas nives,
Gelidi frementes liqueris Boreæ minas
Poſt te furentes; ſceleribus pœnas dabis.
Profugum per omnes pertinax latebras premam:
Longinqua, clauſa, abſtruſa, diverſa, invia
Emetiemur; nullus obſtabit locus.
Huc vota mittam, tela quo mitti haud queunt.
Scis [20] unde redeam? [21] genitor æquoreus dedit,
Vt vota [22] prono trina concipiam Deo.
Et [23] invocata munus hoc ſanxit Styge.
En perage donum [24] triſte, regnator freti,
Non cernat ultra lucidum Hippolytus diem,
Adeatque Manes iuvenis irato patre,
Fer [24] abominandam nunc opem nato parens.
Nunquam [25] ſupremum numinis munus tui
Conſumeremus, magna ni premerent mala.
Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,
Et imminentes regis inferni minas,
[26] Voto peperci, redde nunc pactam fidem,
Genitor, moraris? cur adhuc undæ ſilent?

14 *Virilitatis tuæ primum ſpecimen edere.* 15 *Sup. verſ.* 225. 16 *Ne & propriam matrem violaſſe.* 17 *Fugias licet ad nobis oppoſitos Antipodas.* 18 *Arctici*, qui nobis ſemper ſublimis. 19 *Vlterius quam unde ad nos veniunt hyemes.* 20 *Ab inferno ſcilicet, quo deſcenſu ac reditu erit facilius te perſequi*, vel *ut inf. verſ.* 949. 21 *Neptunus dedit mihi optionem 3 votorum inf* 950. 22 *Fauenter exaudiente.* 23 *Herc. Fur. verſ.* 711. 24 *Cum pater filii necem exoptet.* 25 *Ex tribus enim optaris hoc erat ultimum, quod de Hippolyti interitu optavit. primum quidem fecerat in latrones dum Athenas proficiſceretur à Trœzene ubi natus eſt; ſecundum ut è Labyrintho redire poſſet.* 26 *Non conſumpſi votum hoc tertium.*

Nunc

Nunc atra ventis nubila impellentibus
Subtexe [27] noctem: ſidera & cęlum eripe.
Effunde pontum, [28] vulgus æquoreum cie,
Fluctuſque ab ipſo tumidus Oceano [29] voca.

[27] *Tenebras, caliginem.* [28] *Monſtra marina.* [29] *In terram.* *Inf. verſ.* 1030.

CHORVS.

Queritur Chorus, cum cœli cæterarumque rerum curſus certo regantur conſilio, non tamen res humanas iuſte ac recte cedere, cum bonis male ſit, malis bene.

[1] O Magna parens natura deum,
Tuque igniferi rector Olympi,
Qui ſparſa cito ſidera mundo
Curſuſque vagos rapis aſtrorum,
[2] Celerique polos cardine verſas:
Cur tibi tanta eſt cura perennes
Agitare vias ætheris alti?
Vt [3] nunc canæ frigora brumæ
Nudent ſilvas: [4] nunc arbuſtis
Redeant umbræ: nunc eſtivi
[5] Colla Leonis Cererem magno
Fervore coquant: [6] vireſque ſuas
Temperet annus? ſed cur idem,
Qui tanta regis, ſub quo vaſti
Pondera mundi librata ſuos
Ducunt orbes: hominum nimium
[7] Securus ades: non ſolicitus
Prodeſſe bonis: nocuiſſe malis?
[8] *Res humanas ordine nullo*
Fortuna regit, ſpargitque manu
Munera cæca, peiora fovens.
[9] *Vincit ſanctos dira libido.*
Fraus ſublimi regnat in aula.

[1] Cur bonis viris accidant mala. *Sen. phil.* [2] *Moventur enim poli cum univerſo, utcumque Mathematicis dicatur immoti.* [3] *Hyeme, ſpolientur foliis ſylvæ.* [4] *Vere, redeant arboribus coma umbroſa.* [5] *Æſtate, Sol in Leone fruges torreat.* [6] *Autumnus calorem frigore temperans fructus maturet.* [7] Non curans, negligens. [8] *Vitam regit Fortuna, non Sapientia.* Ex Epicuri Schola. [9] *Violenti & libidinoſi opprimunt innocentes & caſtos.*

Tra-

Tradere turpi [10] *faſces populus*
Gaudet : [11] *eoſdem colit , atq; odit .*
[12] *Triſtis virtus perverſa tulit*
Præmia recti caſtos ſequitur
Mala paupertas : vitioque potens
Regnat adulter .
O vane pudor, falſumque decus !
[13] Sed quid citato nuncius portat gradu .
[14] Reſtatque mœſtus lugubrem vultum gerens?

[10] *Honores honorum inſignia. à Romanis tractum , quorum magiſtratibus præferebantur à lictoribus ſecures faſcibus virgarum inſerta: Conſulibus* [12] *Dictatori 24. Prætori 6. &c.* [11] *Fluctuans , mobilis, inconſtans populus .*
[12] *Boni pœnas ferunt iniquam virtuti ſua mercedem .*
[13] *Apoſiopeſis ex interventu nuncij .* [14] *Al.* Rigatque mæſtis lugubrem vultum genis?

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. THESEVS.

Narrat Theſeo nuncius ut perierit Hippolytus diſcerptus ab equis ſuis , quos terruerat taurus marinus à Neptuno, ex Theſei voto, immiſſus.

O [1] vors acerba & dura famulatus gravis,
Cur me ad nefandos nuncium caſus vocas ?
TH. Ne metue clades fortiter fari aſperas:
[2] Non imparatum pectus ærumnis gero.
NVN. Vocem dolori lingua luctifico negat.
TH. Proloquere, quæ ſors aggravet quaſsam domum .
NVN. Hippolytus (heu me) flebili leto occubat.
TH. [3] Gnatum parens obiiſse iam pridem ſcio :
Nunc raptor obiit. mortis effare ordinem .
NVN. Vt profugus urbem liquit infeſto gradu ,
Celerem citatis paſſibus curſum explicans,
Celſos ſonipedes ocyus ſubigit iugo .
Et ora frenis domita ſubſtrictis ligat.

[1] *Servitutis , quæ adigis ſervos ad triſtia non raro miniſteria.* [2] *Aſſuetum ærumnis & præparatum : ut qui* Omnia præcepi atque animo mecum ante peregi. [3] *Iam dudum periijt mihi filius , ubi primum officij & pietatis immemor uxori patris ſtuprum inferre conatus eſt . Illo enim die nocens moritur quo peccat : iam tandem raptorem periiſſe audio .*

Iam

Iam [4] multa ſecum effatus, & patrium ſolum
Abominatus, ſæpe genitorem ciet,
Acerque habenis lora permiſſis quatit;
Cum ſubito vaſtum tumuit ex alto mare,
Crevitque in aſtra; nullus inſpirat ſalo
Ventus, quieti nulla pars cœli ſtrepit,
Placidumque pelagus propria tempeſtas agit.
Non tantus auſter Sicula diſturbat freta,
Nec tam furenti pontus exurgit ſinu
Regnante [5] Coro, ſaxa cum fluctu tremunt,
Et cana ſummum ſpuma [6] Leucatem ferit.
Conſurgit ingens pontus in vaſtum aggerem,
Tumidumque monſtro pelagus in terram ruit.
[7] Nec iſta ratibus tanta conſtruitur lues;
Terris minatur. fluctus haud curſu levi
Provolvitur: [8] neſcio quid onerato ſinu
Gravis unda portat: [9] quæ novum tellus caput
Oſtendit aſtris Cyclas exoritur nova.
[10] Latuere nube numen Epidauri Dei,
Et ſcelere petræ nobiles Scironides,
Et quæ duobus terra comprimitur fretis.
Hæc dum ſtupentes querimur, en totum mare
Immugit; omnes undique ſcopuli aſtrepunt

4 *Apud Euripidem enim, unde totus hic deſumptus eſt actus ait: Σεῦ μηκέτ' εἴην, εἰ κακὸς πέφυκ' ἀνήρ. Αἴσθοιτο δ' ἡμᾶς ὡς ἀτιμάζει πατήρ, &c.* 5 *Thyeſt. verſ.* 576. 6 *Promontorium Acarnaniæ.* Leucatæ nimboſa cacumina montis. 7 *Nec tamen navigantibus exitium ab hoc monſtro paratur, ſed terris.* 8 *Non ſine ſtupore expectabamus ſi qua nova inſula è mari exurgens augeret numerum Cycladum.* 9 *Neſcio qua novum tellus, &c.* 10. *Lipſ. legit* Latuere rupes numen. *Ioſ. Scal. legendum vult.* nomen.; *ut ſit Helleniſmus pro nomine* πέτραι τ' ὄνομα Ἐπιδαύριος. *Heinſius* Latuere rupes nomine Epidauri Dei. *habet certe Euripides,* ὥστ' ἀφῃρέθη Σκείρωνας ἀκτὰς ὄμμα, τοὐμὸν εἰσορᾶν. Ἔκρυπτε δ' Ἰσθμὸν καὶ πέτραν Ἀσκληπιοῦ. ſenſus erit itaque, *ingens ille fluctus è conſpectu noſtro ſuſtulit rupes Epidauri celebris templo Æſculapij, & ſaxa Scironia latrocinijs & ſupplicio Scironis (Herc. Fur. 226.) famoſa, ipſumque Iſthmon inter Ægeum & Ionium.*

11 Sum-

[11] Summum cacumen rorat expulſo ſalo.
Spumat, vomitque vicibus alternis aquas.
Qualis per alta vehitur Oceani freta,
Fluctus refundens orbe [12] Phyſeter capax.
Inhorruit concuſſus undarum globus,
Solvitque ſeſe, & [13] litori invexit malum
Maius timore. pontus in terras ruit
Suumque monſtrum ſequitur. os quaſſat tremor.
TH. Quis habitus ille corporis vaſti fuit?
NYN. Cœrulea taurus colla ſublimis gerens
Erexit altam fronte viridanti iubam:
Stant hiſpidæ aures: cornibus varius color:
Et quem feri [14] dominator habuiſſet gregis,
Et quem [15] ſub undis natus: hinc flammam vomit:
Oculi hinc relucent: cœrula inſignis nota
Opima cervix arduos tollit toros:
Nareſque hiulcis hauſtibus patulæ fremunt:
Muſco tenaci pectus ac palear viret:
Longum rubenti ſpargitur [16] ſucco latus.
Tum pone tergus. [17] ultima in monſtrum coit
Squammoſa partem. talis extremo mari
[18] Piſtrix citatas ſorbet aut reddit rates.
[19] Tremuere terræ: fugit attonitum pecus
Paſſim per agros: nec ſuos paſtor ſequi
Meminit iuvencos: omnis è ſaltu fera
Diffugit: omnis frigido exanguis metu
Venator horret. ſolus immunis metu

[11] Heinſius legit *Summ. cac. ror. exp. ſalo Spumas, vomitque vici bus alternis aquas* sed quid ſi tranſponatur cum verſu ſequente, eſt enim. [12] *φυσητὴς piſcis è balænarum genere, qui è fiſtulis quibuſdam in vertice: fluctus efflat (unde & nomen illi inditum à φυσάω) qui in formam columnæ ſublati ac deinde rarefacti nubis ſpeciem præ ſe ferunt*, atque hoc aſtruit vulgatam lectionem τοῦ *Nube*, ſup. v. 1019. [13] *Vehilia monſtrum in terram eiecit.* [14] *Taurus.* [15] *Vitulus marinus.* [16] *Legitur &* Fuco. [17] *Vltima forma, id eſt poſterior pars deſinit in piſcem, ſic Virg. de Scylla.* pectore virgo Pube tenus, poſtrema immani corpore piſtrix. *& de Tritone.* Frons hominem præfers, in piſtrin deſinit alvus. *nam & Piſtrix dicitur* [18] *Monſtrum marinum tantæ magnitudinis ut abſorbeat naves. Plin. 26.* [19] *Vide Virbium hac de ſe narrantem.* 15. Metamor. Ouid.

Hippolytus arctis continet frenis equos,
Pavidoſque notæ vocis hortatu ciet.
Eſt alta ad *Argos* collibus ruptis via.
[20] Vicina tangens ſpatia ſuppoſiti maris?
Heic ſe [21] illa moles acuit, atque iras parat.
Vt cepit animos, ſeque prætentans ſatis
Proluſit [22] ira: præpeti curſu evolat.
Summam citato vix gradu tangens humum,
Et torva currus ante trepidantes ſtetit.
Contra feroci [23] gnatus inſurgens minax
Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat,
Haud frangit animum vanus hic terror meum:
[24] Nam mihi paternus vincere eſt tauros labor.
Inobſequentes protinus frenis equi
Rapuere currum: iamque deerrantes via,
Quacunque pavidos rapidus evexit furor,
Hac ire pergunt, ſeque per ſcopulos agunt.
At ille, qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit, haud aliter citos
Currus gubernat: ora nunc preſſis trahit
Conſtricta frenis, terga nunc torto frequens
Verbere coercet [25] ſequitur [26] aſſiduus comes
Nunc æqua carpens ſpatia, nunc contra obvius
Oberrat, omni parte terrorem movens,
Non licuit ultra fugere: nam torvo obvius
Incurrit ore corniger ponti horridus.
Tum vero pavida [27] ſonipedes mente exciti
Imperia [27] ſolvunt, ſeque luctantur iugo
Eripere, rectique in pedes iactant onus.
[28] Præceps in ora gnatus, implicuit cadens
[29] Laqueo tenaci corpus: & quanto magis
Pugnat, ſequaces hoc magis nodos ligat,
Senſere pecudes facinus, & [30] curru levi,

[20] *Prope litus.* [21] *Monſtrum marinum* [22] *Al.* iræ [23] *Tuus à Theſeu.* [24] *Hereditario iure mihi debetur hic labor, nam & pater, taurum Marathonium ſuperavit. Minotaurum interfecit.* [25] *Equos.* [26] *Tauros marinos.* [27] *Hinc* Ἱππόλυτος *dictus qui prius* Demophon. *ſed à Diana, ſeu Æſculapio vita redditus.* Virbius. [28] *Al.* In lora præceps fuſius impl. [29] *Loris equorum.* [30] Sed Iove pondus erat nec quod cognoſcere poſſent Solis equi, ſolitaque iugum gravitate carebat.

Do-

Dominante nullo, qua timor iuſſit, ruunt.
Talis per auras non ſuum agnoſcens onus.
[31] Solique falſo creditum indignans diem.
Phaethonta currus [32] devio excuſſit polo.
Late [33] cruentat arva, & illiſum caput
Scopulis reſultat. auferunt dumi comas:
Et ora durus pulchra [34] populatur lapis:
Peritque multo vulnere infelix decor.
Moribundæ celeres membra provolvunt rotæ.
Tandemque raptum [35] truncus ambuſta ſude
Medium per inguen ſtipite [36] eiecto tenet:
Paulumque domino currus affixo ſtetit.
Hæsere biiuges vulnere, & pariter moram
Dominumque rumpunt. inde ſemianimem ſecant
Virgulta: acutis aſperi vepres rubis,
Omniſque truncus corporis partem tulit.
Errant per agros funebris [37] famuli manus.
Per illa, qua diſtractus Hippolytus, loca
Longum cruenta tramitem ſignat nota:
Mœſtæque domini membra veſtigant canes,
Necdum dolentum ſedulus potuit labor
Explere corpus. hoccine eſt formæ decus?
Qui modo paterni clarus imperii comes
Et certus hæres, ſiderum fulſit modo:
[38] Paſſim ad ſupremos ille colligitur rogos,
Et funeri confertur. *TH.* *ò nimium potens,*
[39] *Quanto parentes ſanguinis vinclo tenes*
Natura! quam te colimus inviti quoque:
Occidere volui noxium: amiſſum fleo.
NV. [40] *Haud quiſquam honeſte flere, quod voluit, poteſt.*
TH. Equidem malorum maximum hunc cumulū reor.

[31] *Phaethonti Solis currum occupanti.* [32] *Quo ipſe Phaethon devius erravit.* [33] *Hippolytus.* [34] *Lacerat, diripit.* [35] *Corpus palo vel ſtipite hærens paulum morabatur equos, diſrupto mox corpore curſum peragunt equi.* [36] *Al.* erectio. [37] Appoſitorie, *multitudo famulorum.* [38] *Sparſim undecunque collig.* [39] *Cedit ira naturæ legibus, nec ipſe Theſeus à lacrymis ſe continet.* [40] *Non ſatis honeſte flere licet, quod ipſe voluiſti.*

41 Si abominanda caſus optata efficit.
NV Et ſi odia ſervas, cur madent fletu genæ?
TH 42 Quod interemi, non quod amiſi, fleo.

41 *Si quod accidens, fecerit pœnitere eius rei quam quis prius optarit.* 42 *Quod ego pater cauſa fuerim nec is filio, non quod ille perierit.*

CHORVS.

Sublimis fortunæ inſtabilitatem & pericula, humilis ſecuritatem canit, Hippolyti mortem deflet.

QVanti caſus humana 1 *rotant!*
Minus in parvis Fortuna furit,
Leviuſque ferit leviora Deus.
Servat placidos obſcura quies;
Præbet ſomnos caſa ſecuros:
2 Admota ętheriis culmina ſedibus
Euros excipiunt, excipiunt Notos,
Inſani Boreæ minas
Imbriferumque Corum.
3 Humida vallis raros patitur
Fluminis ictus: 4 tremuit telo
Iovis altiſoni Caucaſus ingens,
Phrygiumque nemus matris Cybeles.
Metuens cœlo Iupiter alto
Vicina petit. *non capit unquam*
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus.
Circa regna tonat.
Volat ambiguis
Mobilis alis 5 *hora, nec ulli*
Præſtat velox Fortuna Fidem.
6 Qui clara videt ſidera mundi,
Nitidumque diem nocte relicta,
Luget mœſtos triſtis reditus;
Ipſoque magis flebile Averno
Sedis patriæ videt hoſpitium.

1 *Alludit ad Fortunæ, quæ vulgo fingitur, rotam.* 2 *Altarũ ædiũ faſtigia.* 3 *In vallibus enim colligũtur aquæ* 4 *Ipſa enim altitudo attonat ſumma: Caucaſum, Acroceraunia. Idam, iniectum Peliõ Oſſæ. Gigantes.* 5 *Al.* Hera *i. Fortuna, de qua hoc loco, de hora nihil.*

Voſne velit, an me regnare hora, quidve ferat ſors.
6 *Theſeo ab inferis reverſo luctuoſus contigit reditus, & neſcio an inferna ſede flebilius patriæ hoſpitium.*

7 Pal-

[7] Pallas, Actææ veneranda genti.
Quod [8] tuus cœlum ſuperoſque Theſeus
Spectat, & fugit Stygias paludes
[9] Caſta nil debes [10] patruo rapaci?
[11] Conſtat inferno numerus [10] tyranno.
Quæ vox ab alta flebilis tectis ſonat?
Strictoq; vecors Phædra quid ferro parat?

[7] Vide ſup. v. 808. & Herc. Fur. 912. [8] Athenarum rex, qua ſub tuo præſidio.

[9] O Pallas ven. &c ſup. v. 1146. & Herc Fur. 912. [10] Plutoni. [11] Loco Theſei inde reverſi ceſſit illi Hippolytus.

ACTVS QVINTVS.

THESEVS. PHÆDRA. CHORVS.

Phædra Hippolyti innocentiam, ſuas calumnias revelat: ipſaque ſua ſe manu occidit, pater non ſine luctu filio iuſta perſolvit, novercę negat.

Quis dolore percitam inſtigat furor?
Quid enſis iſte? quidve vociferatio?
Planctuſque ſupra [1] corpus inviſum volunt?
PH. Me, me profundi ſæve dominator freti
Invade, & in me [2] monſtra cœrulei maris
Emitte: quidquid intimo Tethys ſinu
Extrema geſtat, quidquid Oceanus vagis
Complexus undis ultimo fluctu tegit.
O dire Theſeu ſemper, ô nunquam ad tuos
Tuto reverſe! [3] gnatus & genitor nece
Reditus tuos luere: pervertis domum,
[4] Amore ſemper coniugum aut [5] odio nocens.
Hippolyte [6] tales intuor vultus tuos?
Taleſque [7] feci? membra quis ſævus [8] Scinis.

[1] Artus paſſim collectos Hippolyti, quem modo oderas. Vel *mihi inviſi. [2] Quæ modo in Hippolytum miſiſti, iamque iuſtius in me. [3] Filius nunc, pater Ægeus olim, qui ex editiſſima turre navis tuæ vela nigra proſpiciens ac te periiſſe inde coniiciens, quia in mandatis dederat ut victor aut incolumis albis redires velis, ſe in mare deiecit. [4] Mei criminationi meæ nimis credule. [5] Antiopes ſup. v. 225. [6] Laceros, fœdatos. [7] Falſo inſimulando te [8] Latro Corinthius, qui pinubus intortis alligatos homines diſcerpebat, vide quæ ad v. 226. Herc. Fur. & inf. v. 1218.*

Aut quis [9] Procuſtes ſparſit? aut quis [10] Creſſius
[11] Dædalea vaſto clauſtra mugitu replens,
[11] Taurus biformis, ore cornigero ferox
Divulſit? heu me! quo tuus fugit decor,
Oculique, [12] noſtrum ſidus: exanimis iacet?
Ades parumper, verbaque exaudi mea.
[13] Nil turpe loquimur, hac manu pœnas tibi
Solvam, & nefando pectori ferrum inſeram.
Animaq; [14] Phædram pariter ac ſcelere exuam;
Et te per undas, perque Tartareos lacus,
Per Styga, per [15] amnes igneos amens ſequar.
Placemus umbras. [16] capitis exuvias cape,
Laceræque frontis accipe abſciſſam comam.
Non licuit animos iungere; at certe licet
Iunxiſſe fata. [17] morere, ſi caſta es, viro;
Si inceſta, amori. coniugis thalamos petam
Tanto impiatos facinore? hoc deerat nefas.
[18] Vt vindicato ſancta fruereris toro?
O mors amoris una ſedamen mali!
O mors pudoris maximum læſi decus;
Confugimus ad te; pande placatos ſinus.
Audite Athenæ, tuque funeſta pater
[19] Prior noverca. falſa memoravi & nefas,
[20] Quod ipſa demens pectore inſano hauſeram,
Mentita finxi: falſa puniſti pater;
Iuvenisque caſtus crimine [21] inceſtæ iacet,
Pudicus, inſons. [22] recipe iam mores tuos,

9 *Thyeſt.* 1047. [10] *Minotaurus ſup. v* 646. *qui humana carne veſcebatur.* [11] *Labyrinthum à Dædalo factum.* ibidem. [12] *Quos inſtar gemini ſideris ſuſpiciebam.* [13] *vt nuper.* [14] *Al.* memet. [15] *Phlegethonta Thyeſt.* 73. [16] *Crines. moris enim fuit in funeribus amicorum teſtari luctum, nec non funera honorare, defunctorumque faciem tegere coma abſciſſa & avulſa. in ſquallorem ſc. ſpoliata natura ſuperfluo hoc ornatu.* [17] *Si non ſtuprata ficti criminis reum Hippolytum egiſti, morere ut viro ſatisfacias; ſi non caſta, ſed inceſta fuiſti, morere, ut ſequaris amatorem.* [18] *Vt illæſa fruereris Theſeo iniqua tuæ criminationis vindice,* ſed & hunc locum Delrius ſuſpicatur. [19] *Nimis facilis & credule querela novercali.* [20] *Quod ipſa conceperam.* [21] *Mei inceſtæ.* [22] *Recipe ò Hippolyte iuſtam caſtitatis tuæ famam.*

Mu-

Mucrone pectus impium [23] iuſto patet,
Cruorque ſancto ſolvet [24] inferias viro.
[25] Quid facere rapto debeas nato parens
Diſce ex noverca: condere Acherontis plagis.
TH. Pallidi fauces [26] Averni, voſq; [27] Tænarei ſpecus,
Vnda [28] miſeris grata Lethes, voſq; [29] torpentes lacus,
Impium capite, atque merſum premite perpetuis malis.
[30] Nunc adeſte ſæva ponti monſtra, nunc vaſtū mare,
Vltimo quodcunq; [31] Proteus æquorum abſcōdit ſinu.
Meq; [32] ovantem ſcelere tanto rapite in altos gurgites
Tuque ſemper, genitor, [33] iræ facilis aſſenſor meæ,
Morte dignū facinus auſus, qui [34] nova natū nece
[35] Segregem ſparſi per agros: quique dum falſum nefas
Exequor vindex, ſceleſtus incidi in verum nefas.
[36] Sidera & [36] manes & [36] undas ſcelere complevi meo.
Amplius ſors nulla reſtat; regna me norunt tria.
In hoc redimus? patuit ad cœlum via,
[37] Bina ut viderem funera, & geminam necem?
[38] Cœlebs & [38] orbus, funebres una face
Vt concremarem prolis ac thalami rogos?
[39] Donator [40] atræ lucis. Alcide, [41] tuum
Diti remitte munus, ereptos mihi
Reſtitue manes. impius fruſtra invoco
Mortem relictam [42] crudus, & leti artifex,

23 *Mei merita*: 24 *Vid. Theb.* 172. 25 *Mori diſce ex me*: quo dicto, gladio incumbit. 26 *Stagni Campani prope Cumas dicti quaſi ἄορνυ, quod propter tetrum odorem nulla avis ſuper volitare poſſit, propter quam graveolentiam & hic deſcenſus ad inferos eſſe credebatur.* 27 *Herc. Fur. v.* 586. 28 *Quæ ærumnarum oblivionis artem docet. Herc. Fur. v* 679. 29 *Cocytus. Herc. Fur.* 685. *& Styx.* ibid *v.* 712. 30 *Iuſtius in me quam nuper in Hippolytum.* 31 *Oceani & Tethyos filius, phocatum paſtor & cuſtos.* 32 *Modo latantem* 33 *Exaudiendo vota.* 34 *Nam filius abſens patris votis, in ſolo ſali monſtro auriga propriis equis periit.* 35 *Separatum ſolum.* 36 *Propter temeritatem meam pater deiecit ſe in mare ſup. v.* 1162. *ad inferos deſcendi comes Perithoi adulteri, iamque terram pollui nefaria filii innocentis cæde.* 37 *Filii & uxoris?* 38 *Filio & coniuge privatus.* 39 *Herc. Fur.* 80. *ſup.* 840. 40 *Funeſta & miſera.* 41 *Triſtior enim mihi ſupereſt vita quam mors & inferi.* 42 Hæc ad ſe.

[43] Exitia machinatus inſolita, effera.
Nunc tibimet ipſi iuſta ſupplicia irroga.
[44] Pinus coacto vertice attingens humum
Cęlo remiſſum findat in geminas trabes,
Mittatque præceps ſaxa per [45] Scironia.
[46] Graviora vidi, quæ pati cluſos iubet
[47] Phlegethon, nocentes igneo cingens vado.
Quæ pęna maneat memet & ſedes, ſcio.
Vmbræ nocentes cedite; & cervicibus
His his repoſitum degravet feſſas manus
Saxum [48] ſenis perennis Æolii labor:
Me ludat [49] amnis ora vicina alluens.
Vultur relicto tranſvolet [50] Tityo ferus,
Meumque pęnæ ſemper accreſcat iecur.
Et tu [51] mei requieſce Pirithoi Pater:
[52] Hæc incitatis membra turbinibus ferat
Nunquam reſiſtens orbe revoluto rota.
Dehiſce tellus; recipe me dirum [53] chaos.
Recipe; [54] hęc ad umbras iuſtior nobis via eſt.
Gnatum ſequor: ne metue, qui manes regis;
[55] Caſti venimus, recipe me æterna domo
[56] Non exiturum. non movent Divos preces;
At ſi rogarem [57] ſcelera, quam proni forent!

[43] *Qua filio iniuſte machinatus es.* vel. *qua tirannis latronibuſque inflixiſti, ut in ſequentibus. & vide qua ad v. 225. Herc. Fur.* [44] *Sup. v.* 1164 [45] *Sup. v.* 1020. [46] *Et tamen his graviora apud inferos vidi ſupplicia qua merui, & qua me manent.* [47] *Thyeſt.* 73. [48] *Siſyphi fil. Æoli. hic Atticam latrociniis infeſtans à Theſeo interfectus, apud inferos hac pœna damnatur, ut ſaxum ingens ad ſummi montis verticem volvat, quod repente dilabitur.* Aut petis aut urges rediturum Siſyphe ſaxum. [49] *Eridan. infern. in quo Tantalus. Herc. Fur.* 751. [50] *Qui, cum Latona ſtuprum inferre conaretur, Apollinis telis confixus ad inferos demiſſus eſt. ubi humi per novem iugera exporrectus, iecur immortale, utpote cum Luna ad pęnas renaſcens, vulturi depaſcendum prabet.*
[51] Emphaſim habet, *mihi chari Pirithoi pater, id eſt, Ixion.* [52] *Vt Ixionis. vid Herc. Fur.* 749 [52] *Herc. Fur.* 609. *& Thyeſt.* 820 [54] *Quam qua Hippolyto* [55] *Non ut olim rapturi Proſerpinam cum Pirithoo.* [56] *Vt nuper cum Hercule.*
[57] *Quod feci in tertio voto contra filium, ſup.* 910. *quam faciles exaudirent.*

CH. Theſeu, querelis tempus æternum manet.
Nunc [58] iuſta gnato ſolve, & abſconde ocyus
Diſperſa ſede membra laniatu effero.
TH. Huc, huc, reliquias vehite cari corporis,
[59] Ponduſque, & artus temere congeſtos date.
Hippolytus hic eſt? facinus agnoſco meum.
Ego te peremi. neu nocens tantum ſemel
Solusve fierem, facinus auſurus parens:
[60] Patrem advocavi, munere en patrio fruor.
O triſte [61] fractis orbitas annis malum,
Complectere artus, quodque de gnato [62] eſt ſuper
Miſerande mœſto pectore incumbens fove.
Disiecta genitor membra, laceri corporis
In ordinem diſpone, & errantes loco
Reſtitue partes. fortis heic dextræ locus:
Heic læva frenis docta moderandis manus
Ponenda. lævi lateris agnoſco notas.
[63] Quam magna lacrymis pars adhuc noſtris abeſt?
Durate trepidæ lugubri officio manus,
Fletuſque largos ſiſtite arentes genæ,
Dum membra gnato genitor annumerat ſuo,
Corpuſque [64] fingit. [65] hoc quidem eſt forma carens,
Et turpe multo vulnere ambeſum undique,
Quæ pars tui ſit dubito, ſed pars eſt tui.
Heic heic repone: [66] non ſuo, at vacuo loco.
Hæc illa facies igne ſidereo nitens,
[67] Inimica flectens lumina? huc cecidit decor?
O dira fata numinum! O ſævus [68] furor?
[69] Sic ad parentem gnatus ex voto redit?

[58] *Exequias debitas.* [59] *Neque enim formam habent.* [60] *Neptunii, à quo compreſſa Æthra, cum ex Ægeo non conciperet, Theſeum peperit. Plutarch in Theſeo.* [61] *Ætate & ærumnis.* [62] *Supereſt reſtat* Anaſtrophe. [63] *Multi .n. artus, multæ corporis particulæ abſunt, quæ ſi poſthac inventa fuerint, cum lacrymis mihi componenda ſunt,* ſic inf. v.1269. ſæpe efferendus. [64] *Componit. Et hoc vere eſt mortuum componere.* [65] *Membrum.* [66] *Deeſt enim pars quæ proprium locum ſuppleat.* [67] *Etiam noverca.* [68] *Novercæ amor: ira mea?* [69] *Tam fœde lacer, tam crudeliter laniatus?*

70 En hæc ſuprema dona genitoris cape,
Sæpe efferendus. interim 71 hæc ignes ferant.
Patefacite acerba cæde funeſtam domum,
72 Mopſopia claris tota lamentis ſonet.
Vos apparate regii flammam rogi:
At vos per agros corporis partes vagas
Anquirite. 73 iſtam terra defoſſam premat,
74 Graviſque tellus impio capiti incubet.

70 *Hæc funeri tuo ſoluta exequiarum iuſta*. Seu potius, *En quali dono complevit mihi votum ſupremum, id eſt, tertium Neptune? ut ſæpe ſit efferendus mihi filius ſup* v.1256.
71 *Hæc crementur, comburantur*, pro more ſepeliendi apud veteres. *Thyeſt.* 745. 72 *Athenæ. ſup.* v.120.
73 *Phædram*. 74 *Cui male volebant, terram gravem & tumulum oneroſum precabantur veteres, quo anima, quam ſepulchro una cum corpore condi credebant, depreſſa ad beatorum ſedes tarde aut ægre devolaret, atque ægre ultro citroque ad ſepulchra commearet in ſolemnibus funeris: ut contra, cui bene volebant*, tenuem & ſine pondere terram precabantur, levem ceſpitem aut cippum ut molliter oſſa cubarent.

OEDI-

OEDIPVS.

PERSONÆ.

OEDIPVS. JOCASTA.
CHORVS. CREON.
TIRESIAS. MANTO.
SENEX. PHORBAS.
NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Graſſante Thebis dira peſtilitate, mittitur Delphos Creon conſulturus Apollinem. refert expiandam Laii necem interfectoris exilio. Qui cum ignoraretur, Tireſias fruſtra extiſpicia aggreſſus, per Necromantiam Laii umbra evocata, intelligit ipſum eſſe regem Oedipum. Negat primum ille, ſed poſtea diſquirens, invenit ſe filium eſſe Laii quem interfecerat & Jocaſtæ, quam in uxorem duxerat. Effoſſis itaque præ pudore atque ira oculis in exilium abit. Et Jocaſta ſe gladio confodit.

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. JOCASTA.

Oedipus de peſtilentia ſævitia conqueritur.

[1] IAm nocte pulſa [2] dubius effulſit dies,
Et nube mœſtum ſquallida exoritur iubar,
Lumenque flamma triſte luctifera gerens
Proſpiciet avida peſte [3] ſolatas domos;
[4] Stragemque, quam nox fecit, oſtendet dies,
Quiſquamne regno gaudet ; ô fallax bonum ;
Quantum malorum fronte quam blanda tegis!
[5] *Vt alta ventos ſemper excipiunt iuga ;*
Rupemque ſaxis vaſta dirimentem freta,
Quamvis quieti, verberant fluctus maris :
Imperia ſic excelſa fortunæ obiacent.
Quam bene [6] parentis ſceptra Polybi fugeram,
Curis ſolutus, exul, intrepidus, vagans!

1 *Lipſ. è vet. codice leg.* Iam nocte Titan dubius expulſæ redit, *ad cavendam inamœnam repetitionẽ τȣ̃* Dies *in quinto verſu.* 2 *Diluculum, crepuſculum, vel* dubius *i.e. nubilus, qui non exhalet vapores, non attenuet nec expurget corruptũ aera. huc enim coacervantur,* Mœſtum, ſquallida, triſte, luctifera flamma. 3 *Viduatas, deſtitutas incolis.* 4 *Cadaverũ eorum qui perierunt hac nocte.* 5 Perflant altiſſima venti. *vid. v.* 1125. *Hippol.* 6 *Sic enim putabat. Oraculo itaq; accepto, forte ut patris à ſe necati thalamos conſcendens fœdaret, Corintho in exilium profugit, cætera vide v.* 243. *Thebaid.*

Cęlum Deoſque teſtor,[7] in regnum incidi.
Infanda timeo: ne mea genitor manu
Perimatur. hoc me [8] Delphicæ [8] laurus monent,
Aliudque nobis indicant maius ſcelus,
[9] Eſt maius aliud patre mactato nefas?
Pro, miſera pietas! eloqui fatum pudet.
[10] Thalamos parentis Phębus, & diros toros
Gnato minatur, impia inceſtos [11] face.
Hic me paternis expulit regnis timor:
[12] Non ego penates profugus exceſſi meos,
Parum ipſe fidens mihimet, in tuto tua,
Natura, poſui iura. *cum magna horreas,*
Quæ poſſe fieri non putes, metuas tamen.
Cuncta expaveſco, meque non credo mihi.
[13] Iam iam aliquid in nos fata moliri parant.
Nam quid rear, quod iſta [14] Cadmeæ lues
Infeſta genti, ſtrage tam late edita
Mihi parcit uni? cui reſervamur malo?
Inter ruinas urbis, & [15] ſemper novis
Deflenda lacrymis funera, ac populi ſtruem,
Incolumis adſto [16] ſcilicet Phębi reus,
Sperare poteras ſceleribus tantis dari

7 *Prætor ſpem & votum in regnum hoc Thebanum deveni.*
8 *Oraculum Apollinis Delphici, Laurus autem Apollini ſacra:* Clarii laurus *μαντικὸν φυτὸν* venturi Præſcia Laurus, *in igne crepitans fauſtum portendere; tacita inauſpicatum credebatur: hinc δαφνὴ ex δα intenſiva & Φωνεῖν: nec non folia pulvillo ſubiecta credebantur vera conciliare ſomnia, ut & manducata ἐνθουσιάζειν, unde vaticinantes dicti ſunt δαφνηφάγοι. qua & coronati præcinebant vates, & circa templum Delphicum Lauri copioſa creſcebant inf v.228.*
9 *Hic verſus in nonnullis lib. tribuitur Iocaſtæ.* 10 *Modo v.12.*
11 *Vid. Thebaid. 263. & 507.* 12 *Non mutabam ſolum propter ſcelus aliquod admiſſum aut puſillanimitatem: ſed ne quando (ut prædictum erat) naturæ iura violarem per parricidium aut inceſtum.* 13 *Etiam in hac peſte videntur fata magnum aliquod malum mihi machinari, cum mihi uni parcatur.*
14 *Thebana à Cadmo conditore.* 15 *Propter continua funera.*
16 Ironice, *quaſi vero Phębi oraculo in tanta ſcelera damnatus ſalubre regnum ſperare audeam: imo ſcelere meo corruptus eſt aer.*

Re-

Regnum ſalubre? [17] fecimus [19] cœlum [20] nocens.
[21] Non aura gelido lenis afflatu fovet
Anhela flammis corda: non Zephyri leves
Spirant: ſed [22] ignes auget æſtiferi Canis
Titan, [23] Leonis terga Nemæi premens.
[24] Deſeruit amnes humor, atque herbas color.
Aretque [25] Dirce. tenuis [26] Iſmenos fluit,
Et tingit inopi nuda vix unda vada.
Obſcura cęlo labitur [27] Phębi ſoror:
Triſtiſque [28] mundus [29] nubilo pallet novo.
Nullum ſerenis noctibus ſidus micat:
[30] Sed grauis & ater incubat terris vapor.
Obtexit arces cęlitum ac ſummas domos.
[30] Inferna facies. [31] denegat fructum Ceres:
Adulta & altis flaua cum ſpicis cremat:
Arente culmo ſteriles emoritur ſeges.
Nec ulla pars immunis exitio vacat:
Sed omnis ætas pariter & ſexus ruit,
Iuveneſque ſenibus iungit, & gnatis patres,
Funeſta peſtis. [32] una fax thalamos cremat:

[17] *Scelere inf. v. 631. & Octav. 231.* [18] *Aer autem corrumpitur à terrenis & inferioribus expirationibus, Epidemiis.* [19] *A maligna qualitate ex certa ſiderum configuratione.* [20] *A vehementi temporum tempeſtatumque mutatione, unde qualitatum exuperantia & inæqualitates Epidemiæ. quæ omnia cum hic concurrant, gravis eſt peſtilentia.* [21] *Aura non reſrigerat corda æſtuantia, ſed & peſtifera aura pariter cum ſpiritu in pulmones hauſta, in cor penetrat, quod affectioni præparatum propter plethoram, cacochymiam, vel obſtructionem, labefactat arteriarum ſpiritum.* [22] *Quin & Sol primam Leonis partem ingreſſus Canis ſidus ardentiſſimum, quod exoritur.* [29] *gra Cancri, æſtum & calorem adauget.* [23] *Herc. Fur. 225.* [24] *Vnde & ſtella fulgida in Canis ſidere Sirius dicitur nonnullis, ab* Σειρεᾶν *id eſt, ſiccare. arefacere, quod aliis* ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι*: quod canes præ ſiti hiſcere faciat* [25] *Herc Für. 915 Theb. 20. & 126.* [26] *Iſmenos, de quo in Herc. Fur. 333. fluit tenuis.* [27] *Luna* [28] *Cœlum ut Herc. Fur. 18. v. & alibi non raro.* [29] *Alij leg.* nub. pal. Iove. [30] *Tenebræ infernales. vide Herc Fur. 703* [31] *Segetes iam ſpicatæ ardore exareſcunt & rubigine torrentur.* [32] *Eodem rogo cremantur maritus & uxor.*

33 Fletuque acerbo funera & queſtu carent.
Quin ipſa tanti pervicax clades mali
34 Siccavit oculos: quodque in extremis ſolet,
35 Periere lacrymæ. portat hunc 35 æger parens
36 Supremum ad ignem; mater hunc amens gerit;
Properatque, ut alium regerat in eundem rogum.
Quin luctu in ipſo luctus exoritur novus,
37 Suæque circa funus exequiæ cadunt:
Tum propria flammis corpora 38 alienis cremant.
Diripitur ignis. nullus eſt miſeris pudor,
39 Non oſſa tumuli ſancta diſcreti tegunt.
40 Arſiſſe ſatis eſt. pars quota in cineres abit?
41 Deeſt terra tumulis: iam rogos ſylvæ negant,
Non vota, non ars ulla correptos levant.
42 Cadunt medentes. morbus 43 auxilium trahit.
44 Affuſus aris ſupplices tendo manus,
Matura poſcens fata, præcurram ut prior
Patriam ruentem; neve poſt omnes cadam;
Fiamque regni funus extremum mei.
O ſæva nimium! ò fatum grave!
Negatur uni nempe in hoc populo mihi
Mors 45 tam parata? ſperne letali manu
Contacta regna, linque lacrymas, funera,
46 Tabifica cœli vitia; quæ tecum invehis
Infauſtus hoſpes: profuge iamdudum ocyus,
47 Vel ad parentes. IO. quid iuvat, coniux, mala

33 *Nemo ſupereſt qui defleat funera*, qui lacrymẽt deſunt. 34 *A vehementi morbi incendio? ſive quod iam malis obdurati? cum lacrymas inter ſymptomata & notas peſtis ponant Medic. filij.* 35 *Pater & ipſe ager.* 36 *Rogũ.* 37 *Qui funus curabant ſequebantur, in ipſo officio efferendi moriuntur.* 38 *Alteri cadaveri incenſis.* Et iam reverentia nulla eſt. Deque rogis pugnant, alieniſque ignibus ardent. 39 *Singulis tumulis urniſve non conduntur ſancto ritu ſinguli.* 40 *Vſtulata tantum ſunt corpora, non cinefacta.* 41 Nec locus in tumulos, nec ſufficit arbor in ignes. 42 Inque ipſos ſæva medentes Erumpit clades, obſuntque autoribus artes. 43 *Auxiliatorem, medicum.* 44 *Ego itaque (inquit) advolutus ad aras ſupplex* 45 *Tam ad manum cateris.* 46 *Sup v. 36.* 47 Emphaſis. *Si non alio patet miſero profugium, vel ad Polybum & Meropem profuge*, quos ſuos eſſe putabat parentes *ſup. v. 12. & Theb. 245.*

Gra-

Gravare queſtu? [48] regium hoc ipſum reor,
Adverſa capere: quoque ſit dubius magis
Status cadentis imperij moles labat;
Hoc [49] ſtare certo preſſius fortem gradu.
Haud eſt virile, terga Fortunæ dare.
OED. Abeſt pavoris crimen ac probrum procul,
Virtuſque noſtra neſcit ignavos metus.
Si tela contra ſtricta, ſi vis horrida
Mavortis in me rueret; adverſus feros
Audax gigantes obvias ferrem manus.
Nec Sphinga [50] cæcis verba nectentem modis
Fugi. cruentos vatis infandæ tuli
Rictus, & [51] albens oſſibus ſparſis ſolum.
Cumque è [52] ſuperba rupe, iam [53] prædæ imminens,
[54] Aptaret alas, verbera & cauda movens,
[55] Sævi leonis more, concuteret minas:
[56] Carmen popoſci: ſonuit horrendum: inſuper
[57] Crepuere malæ: ſaxaque impatiens moræ
Revulſit unguis, viſcera exſpectans mea.
Nodoſa ſertis verba, & implexos dolos,
Ac triſte carmen alitis ſolvi feræ.
IO. [58] Quid ſera mortis vota nunc demens facis?
Licuit perire. Laudis hoc pretium tibi
Sceptrum, & peremptę Sphingis hęc merces datur.
OED. [59] Ille ille dirus callidi monſtri cinis
In nos rebellat. illa nunc Thebas [60] lues
Perempta perdit. una iam ſupereſt ſalus,

[48] *Virtutem ego maxime regiam puto æquanimitatem, & ad res adverſas bene præparatum pectus.* [49] Metaph. *à militibus quibus loco in acie occupato cedere eſt inglorium.* [50] Ποικιλοδόν σφίγγα. *Theb.* 120. [51] *Interfectorum, qui ænigma non ſolviſſent,* [52] *Quâ toties victrix conſederat. vel, præalta,* *unde* alii leg. *ſuperna.* [53] *Mihi quem ſperabat prædam.* [54] Al. Aptaret alas verbere. [55] Qui viſo cominus hoſte ſubſedit dubius, totam dum colligit iram: Mox ubi ſe ſæva ſtimulavit verbere cauda, *&c.* [56] *Ænigmaticum.* Qui bipes & quadrupes foret, & tripes unus & idem. *Theb.* 119. [57] *Frendebat.* [58] *Si ita vita pertæſum eſſet: expeditam tamen mortem tunc effugere voluiſti. cur nunc regno hoc meque ipſa potitus, præmijs, mortem optas?* [59] *Peſte hac pœnas repoſcit quod tum non perierim.* [60] *Sphinx.*

Si

Si quam ſalutis[61] Phœbus oſtendit viam.

[61] *Solam ſedandæ peſtilitatis ſpem (ſi qua ſit) expectamus ab Apolline, cuius oracula ſciſcitatum miſſus eſt Creon ſed & ipſe Apollo λοίμιος, ἰήιος, ἀκήσιος: Sol enim aera rarefacit & expurgat.*

CHORVS.

Luis gravitatem deplorat Chorus è Thebanis.

OCcidis [1] Cadmi generoſa proles
Vrbe cum tota. viduas colonis
Reſpicis terras, miſeranda [2] Thebe.
Carpitur leto tuus ille Bacche
Miles, extremos comes uſque ad Indos
Auſus Eois equitare campis,
Figere, & mundo tua ſigna [3] primo.
[4] Cinnamis ſylvas Arabum [5] beatas
Vidit, & [6] verſas equitis ſagittas,
[6] Terga fallacis metuenda Parthi.
Litus intravit pelagi [7] rubentis.
Promit hic ortus, aperitque lucem
Phœbus, & flamma [8] propiore nudos.
Inficit Indos.
[9] Stirpis invictæ genus interimus.
Labimur ſævo rapiente fato.
Ducitur ſemper nova pompa morti.
Longus ad manes properatur ordo
Agminis mœſti, ſerieſque triſtis
Hæret; & turbæ tumulos petenti
Non ſatis [10] ſeptem patuere portæ.
[11] Stat gravis ſtrages, premiturque iuncto
Funere funus.

1 Thebani. Herc. Fur. 914. & 259. 2 Vſitatior pluralis, Thebæ. *Sed & nomen ſumpſiſſe à veteri illa Thebe Ægyptia, unde Cadmum oriũdum aſſerunt nonnulli, potius crediderim, quã à Theba, Promethei vel Aſopi filia. 3 Orienti. 4 Aliÿſque aromatum ſpeciebus. 5 Felicis Arabiæ. 6 Thyeſt. verſ. 383. 7. Herc Fur. 902. & Thyeſt. 370. unde Bacchus vitem in Græciam tranſtulit. 8 Vide quæ ad v. 600. Thyeſt. 9. Milites Bacchi Indiæ victoris. vel pubes Martia ab Hermione Martis filia Cadmi uxore. vel Spartanis oriundi, quos ſocios in urbe condenda Cadmus ſumpſit. 10 Extra urbem enim efferebantur, urebantur, ſepeliebantur. 11 Longe lateque patet ſtrages, plenus eſt ſtratis cadaveribus locus.*

12 Pri-

12 Prima vis tardas tetigit bidentes;
Laniger pingues 13 male carpſit herbas.
14 Colla tacturus ſteterat ſacerdos;
Dum manus certum parat alta vulnus,
15 Aureo taurus rutilante cornu
Labitur ſegnis: patuit ſub ictu
Ponderis vaſti reſoluta cervix.
Nec cruor ferrum maculavit, atra
Turpis è plaga ſanies profuſa eſt.
Segnior curſu ſonipes 16 in ipſo
Concidit gyro, dominumque prono
Prodidit armo.
Incubant pratis pecudes relictæ:
Taurus armento pereunte marcet.
Deficit paſtor grege diminuto,
Tabidos inter moriens iuvencos.
17 Non lupos cervi metuunt rapaces.
Ceſſat irati fremitus leonis;
Nulla villoſis feritas in urſis.
18 Perbibit peſtem latebroſa ſerpens;
Aret, & ſicco moritur veneno.
Non ſylva ſua decorata coma,
Fundit opacis montibus umbras.
Non rura virent ubere glebæ.
Non plena ſuo vitis Iaccho
Brachia curvat.
Omnia noſtrum ſenſere malum.
19 Rupere erebi clauſtra profundi
20 Turba ſororum face Tartarea:

12 *Pecudes prius inſiciuntur peſte quam homines, quia deiectæ ad paſtum & in terrã prona τῆς νοσώδεις ἐκεῖθεν ἀτμοὺς trahant. & ex his primum quibus odorãdi præſtantia, ut canes & muli, οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο καὶ κύνας ἀργούς.* vel etiã quod iis cerebri maior caliditas quã homini. 13 *In ſuam perniciem.* 14 Stans hoſtia ad aram, inter cunctantes cecidit moribunda miniſtros, *&c. Ovid. Met. 7.* 15 *Diis ſuperis immolantur victima coronatæ, vittata, cornibus auratis & frontem bracteis aureis ornata.*
16 Tremulo medios abrũpit poplyte giros, *&c. Lucan. 6.*
17 Non lupus inſidias explorat ovilia circum. Nec gregibus nocturnus obãbulat, acrior illum Cura domat; timidi damæ cerviq; fugaces. Nunc interq; canes & circum tecta vagantur. Virg. Georg. 3. 18 *Ex aere corrupto, alij legunt.* Perdidit *q d. utq; feræ rabiem, ita ſerpentes virus ſuum amittebant, & ipſæ maiori cedentes.*
19 Sævit & in lucem Stygiis emiſſa tenebris Pallida Tiſiphone morbos agitante. 3. Georg. 20 *Furiarum agmina, Herc. Fur. 87.*

21 Phle-

[21] Ph egethonque ſua motam ripa
[22] Miſcuit undis Styga Sidoniis.
Mors alta avidos oris hiatus
Pandit, & omnes [23] explicat alas.
[24] Quique capaci turbida cymba
Flumina ſervat durus ſenior,
Navita [25] crudus, vix aſſiduo
Brachia conto laſſata refert,
Feſſus turbam vectare novam.
[26] Quin Tænarii vincula ferri
Rupiſſe canem fama, & noſtris
Erraſſe locis; mugiſſe ſolum;
Vaga per lucos ſimulacra virum
[27] Maiora viris: bis [28] Cadmeum
Nive diſcuſſa tremuiſſe nemus,
Bis turbatam ſanguine [29] Dircen:
Nocte ſilenti [30] Amphionios
Vlulaſſe canes.
[31] O dira novi facies leti,
Gravior leto! [32] piger ignavos
Alligat artus [32] languor; & ægro
[33] Rubor in vultu; [34] maculæque caput

[21] *Flu. ardẽs Thyeſt. 73. Atque huius, propter ardorem peſtilentia, meminit.* [22] *Miſcet terras infernales aquis Thebanis, Cadmus autem è Sidone venit. Herc. Fur. 916.* [3] Metaph. vel quod *Mors, ut & Somnus frater eius, alata fingitur, ut quæ celeriter & inopinato veniat.* [24] *Charon Stygius portitor.* [25] Nam cruda Deo viridiſque ſenectus. [26] *Fama eſt Cerberum rupiſſe ferream catenam qua ligatus eſt ad Tænarum, de quo in Herc. Fur. 589. cui fabulæ occaſionem ferunt dediſſe ſerpentem quendã in Tænara, quem, quod morſu è veſtigio enecaret ᾅδου κύνα nominarunt, atque hunc ab Hercule ad Euriſtheum productum.* [27] *Thyeſt. 671. & quæ ſeq. à verſu 666.* [28] *Thebanum, in quo Cadmus ſerpentem interfecit, terræ motu tremuiſſe.* [29] *Theb. 20. & 127. manaſſe fontes ſanguine.*
[30] *Thebanus ab Amphione, Herc. Fur. 260. & 214.*
[31] Deſcribit peſtis notas & ſymptomata. [32] *Infecto corde, vires omnes præcipuè vitales infringuntur & ſpiritus languent.* [33] Flammæque latentes *(id eſt, vehementis caloris morbi)* Indicium rubor eſt & ductus anhelitus igni. [34] *Puſtulæ, & exanthemata purpurea, nigra, viridia.*

Spar-

Sparſere leves: tum [35] vapor ipſam
Corporis arcem flammeus urit;
[36] Multoque genas ſanguine tendit.
[37] Oculique rigent, & [38] ſacer ignis
Paſcitur artus. [39] reſonant aures,
[40] Stillatque niger naris aduncæ
Cruor, & venas rumpit hiantes.
[41] Intima creber viſcera quaſſat
Gemitus ſtridens, [42] tunc amplexu
Frigida preſſo ſaxa fatigant:
[43] Quos liberior domus elato
Cuſtode ſinit. petitis fontes.
Aliturque ſitis latice ingeſto,
Proſtrata iacet turba per aras,
Oratque mori. ſolum [44] hoc faciles
Tribuere Dei. delubra petunt,
[45] Haud ut voto numina placent.
Sed iuvat ipſos ſatiare Deos.
Quiſnam ille propero regiam greſſu petit?
Adeſtne [46] clarus ſanguine ac factis Creo?
An æger animus falſa pro veris videt?
Adeſt [47] petitus omnibus votis Creo.

[35] *Tetri vapores & calidi ſublati cerebrum incendunt, gravantque caput, in quo tanquam in arce & ſpecula, locavit Deus ſenſuum organa, mentiſque & rationis ſedem.*
[36] Tument diſtentæ ſanguine genæ. [37] Oculos ſtupor urget inertes. *Eryſipelas, Herpes, quem, cum tumor ſit è fervent i Sanguine ortus, pro peſte ponit vel peſtis comite.*
[39] Sollicitæ porro plenæque ſonoribus aures. *Lucret.*
[40] It naribus ater Sanguis. *propter corruptionem & humorum aduſtionem* [41] Imaque longo Ilia ſingultu tendunt. *ob ventriculi convulſionem.* [42] *Interius æſtuantes refrigerium petunt, marmora amplexantes, & humi ſtrati.* Non ſtratum nonnulla pati, *&c. Ovid. 7. Metam.* Nec ſit corpus humo gelidum, ſed humum de corpore fervet.
[43] *Ægri aſſumpta libertate ex morte moderatorum, qui eos curabant* Fontibus & fluviis puteiſque capacibus hærent. Nec ſitis eſt extincta prius quam vita bibendo.
[44] *Mori.* [45] *Deplorata quidem ſalutis ſuæ ſpe, ſed ut Diis exprobrarent crudelitatem.* [46] *Iocaſtæ frater.*
[47] *Sup. v. 109.*

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

OEDIPVS. CREON.

Reverſus Delphis Creon nunciat iubere Deum ut mors Laij expurgetur, nec prius ceſſaturam peſtem quam in exilium mittatur interſector eius; de quo, quia non nominatur, ambigitur.

HOrrore quatior [1] fata quo vergant timens,
Trepidumque [2] gemino pectus eventu labat,
Vbi læta duris miſta in ambiguo iacent,
Incertus animus ſcire cum cupiat, timet.
Germane noſtræ coniugis, feſſis opem
Si quam reportas, voce properata edoce.
CR. Reſponſa dubia ſorte, perplexa latent.
OED. *Dubiam ſalutem qui dat afflictis, negat.*
CR. [3] Ambage nexa Delphico mos eſt Deo
Arcana tegere. *OED.* fare; ſit dubium licet:
[4] Ambigua ſoli noſcere Oedipode datur.
CR. cædem expiari regiam exilio Deus,
Et interemptum Laium ulciſci iubet.
Non ante [5] cœlo lucidus curret dies,
Hauſtuſque tutos ætheris puri dabit.
OED. Ecquis peremptor incluti regis fuit?
Quem memoret, ede, Phœbus; ut pęnas luat.
CR. Sit, precor, dixiſſe tutum; viſu & auditu horridum.
Torpor inſedit per artus, frigidus ſanguis coit.
Vt ſacra templa Phębi ſupplici intravi pede,
Et pias, numen precatus, rite ſummiſi manus:
[6] Gemina [7] Parnaſſi nivalis arx trucem ſonitum dedit,
Imminens Phębea [8] laurus tremuit & movit domum,
Ac repente [9] ſancta [9] fontis lympha Caſtalii ſtetit.

[1] Reſponſum Apollinis fatidicum. [2] Felici an infelici. [3] Namque obſcuris vera involvens ambages canit Apollo, ab obſcuritate & ἀμφιζολογία reſponſorum λοξίας cognominatus, unde Cruſerianus codex habet Ambage flexa. *quem tamen alii ita dictum autumant ab obliquo ſolis curſu vel tranſverſis radiis. [4] Quod dudum in Sphingis ænigmate feci. [5] Vide ſup. v. 36. & 109. [6] Duo vertices Tithoreus & Hyampeus* qui Phębe Bromioque ſacri. *[7] Montes Phocidos, dicti à Parnaſſo Neptuni filio. vel potius à Deucalionis arca, quam λάρνακα vocant, huc primum à diluvio delata. [8] Sup. v. 16. [9] Fontis ad radicem Parnaſſi Muſis ſacri.*

In-

Incipit [10] Lethea vates [11] ſpargere horrẽtes comas,
Et pati [12] commota Phębum, contigit nondũ [12] ſpecũ,
Emicat vaſto fragore maior humano ſonus:
[13] Mitia Cadmeis remeabunt [14] ſidera Thebis,
Si profugus [15] Dircem Iſmenida liqueris hoſpes,
[16] Regis cæde nocens, [16] Phœbo iam notus & infans.
Nec tibi longa manent ſceleratæ gaudia cædis:
[17] Tecum bella geres; gnatis quoque bella relinques;
[18] Turpis maternos iterum revolutus in ortus.
OED. [19] Quod facere monitu cęlitum iuſſus paro,
Functi cineribus regis hoc decuit dari.
Ne ſancta quiſquam ſceptra violaret dolo.
[20] Regi tuenda maxime regum eſt ſalus.

[10] *Virgo ſeu mulier Phœbas numine inflata, furens, decoris & ſui oblita, nam λήθη oblivio eſt. vide Herc. Fur. 679.* [11] Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum. Et rabie fera corda tument, maiorq; videri. Nec mortale ſonans, afflata eſt numine quando Iam propiore Dei. [12] *Temulenta ſpiritu, quem ἆσθμα δαιμόνιον vocãt, exhalante è ſpecu Delphico, quo cum paſcentes non procul ab ipſo ſpecu capras ſuas correptas laſcivire animadvertiſſet paſtor quidam Coretas nomine, & ipſe periculum rei facturus acceſſit, ingreſſuſque afflari & futura præcinere cœpit, atq; hinc extructum eſt inibi adytum, in quo & pegma, quo inſcenſo vaticinarentur Phębades. Innitebantur id triplici baſi, propterea illi tripodis nomen eſt inditum, hinc & Pythius dictus, ἀ πύθονος, id eſt, afflatu ex putredine terræ ortos.*
[13] *Rite autem hoc carminis genere refert Creon reſponſum. nam Hexametrum Pythio Apollini debetur.* hæc dicte per carmina ſortes: & *ἔπος dictum quod hoc carminis genere ἔποτε τὰ πράγματα τοῖς χρησμοῖς. vel etiam κατ' ἐξοχήν.* [14] *Sanitas & aeris puritas è miti & benigna ſiderum configuratione. ſup v. 36.* [15] *Thebas, iuxta quas fons Dirce cuius aqua in Iſmenum fluit.* [16] *Vide Theb. 243.* [17] *Quæ Oedipo evenerunt. namque & ipſe ſibi oculos effodit: filiiſque duellum ortum eſt de regno.* [18] *Per inceſtum matrimonium.* videturque hic verſus locum habere ante duos verſus preced. [19] *Vindictam, quam oraculo monitus paro, oportuit iam tum ſub ipſo regis funere peractam fuiſſe.* [20] *Cædem regis ulciſci, regi & iuſtum & utile.*

Queritur peremptum nemo, quem incolumem timet.
CR. Curam perempti [21] maior excuſſit timor.
OED. Pium prohibuit ullus officium metus?
CR. Prohibent [21] nefandi carminis triſtes minę.
OED. Nunc expietur numinum imperio ſcelus.
Quiſquis Deorum regna placatus vides;
[22] Tu, tù, penes quem iura præcipitis poli;
[23] Tuque, ò ſereni maximum mundi decus,
[24] Bis ſena curſu ſigna qui vario regis,
[24] Qui tarda celeri ſecula evolvis rota;
[24] Sororque fratri ſemper [25] occurrens tuo,
Noctivaga Phœbe: [26] quique ventorum potens
Æquor per altum cœrulos currus agis:
Et [27] qui carentes luce diſponis domos.
Adeſte cuius Laius dextera occidit,
[28] Hunc non quietum tecta, non fidi lares,
[29] Non hoſpitalis exulem tellus ferat.
Thalamis pudendis doleat & prole impia:
Hic & parentem dextera perimat ſua:
Faciatque (num quid gravius optari poteſt?)
[30] Quidquid ego fugi, non erit veniæ locus.
Per regna iuro, quæque nunc hoſpes rego.
Et quæ reliqui perque penetrales Deos:
Per te, [31] pater Neptune, qui fluctu brevi
[32] Vtrimque noſtro geminus alludis ſolo:
Et ipſe noſtris vocibus teſtis veni
Fatidica vatis ora [33] Cirrheæ movens;

21 *Ne, ex oraculo, Laii interſector Iocaſtam duceret.* 22 *Iupiter* 23 *Phœbe* 24 *Vide quæ à verſ.* 834. *Thyeſt.* 25 Ibid. 836. 26 *Neptunus, non Æolus.* 27 *Pluto.* 28 *Quas inſcius interfectori Laii imprecatur in ſuum ipſius caput ceciderant, vel etiam caſuræ erant omnes hæ diræ.* 29 *Nec enim admiſerunt eum Athenienſes, ut habet Sophocles in Oedip. Colonæo,* 30 *Parricidium & inceſtum quæ ſe effugiſſe credit. ſup. verſ.* 12. 31 *Ὠκεανός θ' ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.* Oceanuſque pater rerum, *ex opinione Thaletis, qui omnia ex aquis putavit generari, cum nil ſine humore naſci poſſit.* 32 *iſthmo in quo Corinthus, ſuum, ut credidit, ſolum.* 33 *A Cirrha Phocidis oppido, ubi Apollinis oraculum, id eſt, ipſe Apollo veni teſtis, per te iuro.*

[34] Ita molle ſenium ducat, & ſummam diem
Securus alto tegat in ſolio parens,
Solaſque Merope noverit Polybi faces,
Vt nulla ſontem gratia eripiet mihi.
Sed quo nefaſtum facinus admiſſum loco eſt,
Memorato. aperto Marte, an inſidiis iacet?
CR. [35] Frondifera [36] ſanctæ nemora Caſtaliæ [37] petens
Calcavis altis obſitum dumis iter;
[39] Trigemina qua ſe ſpargit in campos via.
Secat una gratum Phocidos Baccho ſolum,
Vnde altus [38] ima deſerit, cœlum petens
Clementer arcto colle, Parnaſſus [39] biceps.
At una bimares [40] Siſyphi terras adit,
[41] Olenia in arva: tertius trames cava
Convalle ſerpens, tangit [42] errantes aquas,
Gelidumque dirimit [42] amnis Elei vadum:
Hic [43] pace fretum, ſubita prædonum manus
Aggreſſa ferro [44] facinus [45] occultum tulit.
In tempore ipſo [46] ſorte Phœbea excitus,
Tireſia tremulo tardus accelerat gradus,
[47] Comeſque, Manto luce viduatum trahens.

34 *Sic pater meus ut putavit*) *Polybus non à me interficiatur, imo in longum feliciter extendat ævum : & Merope (quæ & aliis Peribæa) mater non mihi nupta, ſola ſciet nuptias Polybi, ut ego non pepercero interfectori Laii.*
35 *Laurifera, ſup. v. 16.* 36 *Supra v. 229.*
37 *Laius ad oraculum Delphicum proficiſcens, quatrivium ducit Thebas, Corinthum & in Atticam.* 38 *Valles, planitiem.* 39 *Sup. v. 227.* 40 *Corcyram in Iſthmo primum condidit Siſyphus latro Æolis filius, deinde aucta ab Ephyre Oceani filia Ephyra dicta eſt; ad ſummum à Corintho Marathonis filio Corinthus nominata.* 41 *Bœotiam ubi Olenus urbs.*
42 *Alphei. vid. Thyeſt. 119.* 43 *Atque ita paucis ſtipatum.*
44 *Cædem regis.* 45 *Sine indicio.* 46 *Oraculo Phœbi monitus & iuſſus.* 47 *Filiaque patrem ducens.*

OEDIPVS. TIRESIAS. MANTO.

Tireſias per aruſpicium eruere Laii interfectorem tentat, ſed ſe propter triſtia extiſpicia infecta ad necromantiam ſe convertit.

[1] SAcrate divis, [2] proximum Phœbo caput,
Reſponſa ſolve; [3] fare quem pœnæ petant.
TIR. [4] Quod tardo fatum, lingua quod quærit moras,
Haud te quidem, magnanime, mirari addecet:
Viſu carentem magna pars veri latet.
Sed quo vocat me patria, quo [5] Phœbus, ſequar.
Fata eruantur, ſi foret viridis mihi
Calidusque ſanguis, [6] pectore excuterem Deum.
Appellite aris candidum tergo bovem,
Curvoque nunquam colla depreſſum iugo.
Tu lucis inopem, gnata, genitorem regens,
Manifeſta ſacri ſigna fatidici refer.
MAN. [7] Opima ſanctas victima ante aras [8] ſtetit.
TIR. In vota ſuperos voce ſolenni voca.
Araſque dono thuris [9] Eoi extrue.
MAN Iam thura, ſacris cęlitum ingeſſi focis.
TIR. Quid flamma? [10] largas iamne comprendit dapes;
MAN. [11] Subito refulſit lumen, & ſubito occidit.
TIR. Vtrumne clarus ignis, & nitidus ſtetit,
Rectuſque purum [12] verticem cęlo tulit,
Et ſummam in auras fuſus explicuit [13] comam;
An latera circa ſerpit incertus viæ,

1 *Ὦ πάντα νωμῶν Τειρεσία διδακτά τε ἄῤῥητά τ' οὐράνιά τε,*
&c. Sophoc. in Oedipo tyranno. unde pleraque huius Tragœd.
deſumpta ſunt. 2 *In divinatione Apollini ſecundum, nam*
& Tireſiæ oraculum fuit. 3 *Divinare quis ſit ille Laii interfector, quem fata ad pœnas poſcant.* 4 Excuſat ſe vates per
ſenium & cæcitatem non valere vaticinio, velle au-
tem exquirere per extiſpicia. *Sup. v. 288. Phœbi oracu-*
lum. 6 *Conceptum pectore numen Phœbi excutere laborarem.*
Id eſt, vaticinarer. cum autem non valeam ſufferre furorem
& impetum inſidentis Dei, ſiſtite ante aras bovem candidū,
iniugem, Dijs ſuperis hoſtiam. 7 *Herc. Fur. 508.* 8 Rituale,
placita non reluctans. inf. v. 336. 9 *Sabæi.* 10 *An carnes im-*
poſitas avide depaſta eſt. quod lætum ſignum. 11 Signum
triſte Oedipo portendens ſubitam ruinam è ſtatu re-
gio, quo ſubito evectus fuerat. 12 *Flammas.*

Et

Et [13] fluctuante turbidus fumo labat?
MAN. Non una facies mobilis flammæ fuit:
[14] Imbrifera qualis implicat [15] varios ſibi
Iris colores, parte quæ magna poli
[16] Curvata picto [14] nunciat nimbos ſinu:
Quis deſit illi, quiſve ſit dubites color:
Cœrulea fulvis mista oberravit notis;
Sanguinea rurſus: ultimum [17] in tenebras abit.
Sed ecce pugnax ignis [18] in partes duas
Diſcedit, & [18] ſe ſcindit unius ſacri
Diſcors favilla, genitor, horreſco intuens;
[19] Libata Bacchi dona permutat cruor,
[20] Ambitque denſus regium fumus caput,
Ipſoſque circa ſpiſſior vultus ſedet.
Et nube denſa ſordidam lucem abdidit.
Quid ſit, parens, [21] effare. *TIR.* quid fari queam
Inter tumultus mentis attonitæ vagos?
Quidnam loquar? ſunt dira, [22] ſed in alto, mala.
Solet ira certis numinum oſtendi notis.
Quid illud eſt, quod eſſe prolatum volunt,
[23] Iterumque nolunt, & truces iras tegunt?
Pudet Deos [24] neſcio quid. huc propere admove,
Et ſparge ſalſa colla [25] taurorum [26] mola:

[13] *Non recta aſcendente,* [14] *Pluvia prænuncia, nube iam in pluviam reſolvi parata.* [15] *Puniceum, viridem, cæruleum.* [16] *In arcum curvata ſemicirculo minorem, cuius ratio eſt, cum roſcidus humor quaſi ſubiectum, tum ſolis quaſi efficientis ſuperior pars, quorum utrumque pyramidale.* [17] *Flamma hæc nigra apparet vel extinguitur,* quod Pyromantice cæcitatem Oedipo prædicit. [18] Quod deſignat fratres Etheoclem & Polynicem in vivis diſcordes, mutuiſq; vulneribus occubituros, atque ubi eidem rogo imponentur, flammam ſe diviſuram. [19] Horrendum dictu latices nigreſcere ſacros. Fuſaque in obſcœnum ſe vertere vina cruorem. [20] *Hoc etiam è Capnomantia, regi cæcitatem portendit.* [21] *Divinare.* [22] *Sed obſcuritatis caligine tecta nec eruenda facile.* [23] *Sequentia enim ſigna offuſcant priora, & huc referri poteſt illud v.* 320 ultimum in tenebras abit. [24] Inceſtus innuitur Oedipi cum matre. [25] *Maſculi & fæmella, ut apparebit ex ſeq. v.* 337. *&* 341 quorum ille Oedipum, hæc Iocaſtam refert. [26] *Vid. Hippol.* 497.

[27] Placidone vultu ſacra & admotas manus
Patiuntur? *MAN.* altum taurus attollens caput,
Primos ad ortus poſitus. expavit diem;
Trepiduſque vultum ſolis & radios fugit.
TIR. [29] Vnone terram vulnere afflicti petunt?
MAN. [30] Iuvenca ferro ſemet [31] oppoſito induit,
Et vulnere uno cecidit. [32] at taurus, duos
Perpeſſus ictus, huc & huc dubius ruit,
Animamque feſſus vix reluctantem exprimit.
TIR. Vtrum citatus vulnere anguſto micat.
An lentus altas irrigat plagas cruor?
MAN. Huius per [32] ipſam qua patet pectus, [33] viam
Effuſus [34] amnis: [34] huius [35] exiguo graves
Maculantur ictus [35] imbre: ſed verſus retro
Per ora multus ſanguis atque oculos redit.
TIR. [36] Infauſta magnos ſacra terrores cient.
Sed ede certas viſcerum nobis notas.
MAN. Genitor, quid hoc eſt? non levi motu, ut ſolent.
Agitata trepidam [37] exta; ſed totas manus
Quatiunt; [38] noviſque proſilit venis cruor.
[39] Cor marcet ægrum penitus, ac merſum latet;
Liventque venæ; [40] magna pars fibris abeſt;
Et [41] felle nigro tabidum ſpumat iecur;
Ac, ſemper omen unico imperio grave,
Et [42] capita paribus [42] bina conſurgunt toris?

[27] *Piaculare enim ſacrum & ingratum cenſebatur, ſi hoſtia aris admota refugeret, reluctaretur, mugitum icta daret, aut non placide & recte caderet.* [28] Hoc enim Hieroſcopio regis cæcitas prædicitur. [29] *Quoto malei ictu cadunt victima?* hoc enim obſervatum in aruſpicina. [30] Sic Iocaſta uno vulnere ſe occidit. [31] *Al.* impoſito. [32] *Oedipus binis vulneribus oculorum cæcus erravit, & vix tandem apud σιμυας' θιας' mortem oppetiit.* [33] *Vulnus,* [34] *Copia ſanguinis.* [35] *Modico cruore,* [36] Terruit ipſe color vatem, &c.. *Lucan.* 1. Et ominoſa hæc exta. [37] *Thyeſt.* 763. [38] Iuvenum Etheocl. & Polynicis, *vel lege* novuſque, *id eſt, non ſolitus & uſitati coloris* [39] Oedipus. [40] Fratrum concordia deficit. [41] Odio fratrum, [42] *In extis obſeruabant maxime ſummitates fibrarum, τα' κυρνα', & iecoris caput, quod ex natura unum, ſi quando duo reperirentur, ominoſum illud & præter naturam,* ſed & imaginaria erant capita, de quibus mox.

[43] Sed utrumque cæſum tenuis abſcondit caput
Membrana, latebram rebus occultis negans.
[44] Hoſtile valido robore inſurgit latus.
Septemque venas tendit, has omnes retro
Prohibens reverti [45] limes [46] obliquus ſecat,
Mutatus ordo eſt, ſed nil propria iacet;
Sed acta [47] retro cuncta. Non [48] animæ capax
In parte dextra pulmo ſanguineus iacet.
Non lævo cordis regio: [49] non molli ambitu
Omenta pingues [50] viſcerum obtendunt ſinus.
Natura verſa eſt. nulla lex utero manet.
Scrutemur unde tantus hic extis rigor.
Quod hoc nefas? [49] conceptus innuptæ bovis,
Nec more ſolito poſitus, alieno in loco
Implet parentem. membra cum gemitu movet.
Tremulo rigore debiles artus micant.
Infecit atras lividus fibras cruor:
[51] Tentantque turpes mobilem trunci gradum:
Et inane ſurgit corpus, ac ſacros petit
Cornu miniſtros: viſcera effugiunt manum.
[52] Neque ipſa quæ te pepulit, armenti gravis
Vox eſt, nec uſquam territi reſonant greges.
Immugit * ara ſegnis, & trepidant foci.
OED. Quid iſta ſacri ſigna terrifici ferant,

[43] *Sed utrumque caput iecinoris deliteſcens in membranæ involucris, cum triſte ſit oſtentum, velle Deos, hac in præſens celari ſignificat, verum parvo interjecto tempore nota fore.* [44] *Aruſpices quidem mente & imaginatione dividebant exta duas in partes, hanc amicis tributam* Familiarem, *illam inimicis* Hoſtilem *vocabant. deinde ex utriuſque partis habitu eventura conjiciebant. hic itaque ariolatur vires adverſæ partis ſc. Polynicis cum ſex aliis ducibus,* quos 7. venæ denotant. [45] *Filum, ſeu linea commentitia ex mente aruſpicis, exta bipartito dividens.* [46] *Hoſtilis vel transverſus cum ſit, oſtendit hoſtes non reverſuros,* ceciderunt autem duces ante Thebas ad unum Adraſtum. [47] *Inverſa.* [48] *Spiritus & aeris vitalis capax.* [49] *Manu tentans viſcera ex diſtento & rigido utero concepiſſe ſordam iuvencam miratur,* atque hæc intellige de Iocaſtæ partu ex illicito concubitu. [50] *Ioſ. Scalig. legit* viſceri. [51] *Victima ſemineces ſurgere & effugere conantur, ſed fruſtra.* [52] *Nec mugitus, quem audis, boum eſt, ſed ſanguinis in aris. Al.* in aris.

Expromе: voces aure non timida hauriam.
[53] *Solent ſuprema facere ſecuros mala.*
TIR. [54] His invidebis, quibus opem quæris, malis.
OED. [55] Memora, quod unum ſcire cœlicolæ volunt,
Contaminarit rege quis cæſo manus.
TIR. Nec [56] alta cœli penna quæ levi ſecat.
Nec [57] fibra vivis rapta pectoribus poteſt
Ciere [58] nomen. alia tentanda eſt via.
[59] Ipſe evocandus noctis æternæ plagis.
Emiſſus Erebo, ut cædis auctorem indicet.
Reſeranda tellus. Ditis implacabile
Numen precandum. [60] populus infernæ Stygis
Huc extrahendus. ede, cui mandes ſacrum.
[61] Nam te. penes quem ſumma regnorum eſt, nefas
Inviſere umbras. *OED.* [62] Te Creo hic poſcit labor,
Ad quem ſecundum regna reſpiciunt mea.
TIR. Dum nos profundæ clauſtra laxamus Stygis.
[63] Populare Bacchi laudibus carmen ſonet.

[53] *Extrema mala timorem tollunt deſperatoſque reddunt.* [54] *Non ſunt hæc extrema mala, verum ea imminent, quæ ſi præſentibus conferantur, bona ſunt, habeaſque cur his invideas.* [55] *Effare tantum quod oraculum pateſieri vult, quis Laium interfecerit.* [56] *Augurium alii ne ſit iambus in quinto loco leg.* quæ lævi ſecat, *ut ſit ordo, nec penna quæ ſecat alta cœli lævi &c. de lævi autem cœli parte vid Thyeſt. 595.* [57] *Aruſpicina* [58] *Regicida nomen.* [59] *Per necromantiam, vel Sciomantiam evocandus eſt ab inferis Laius vel umbra Laii.* [60] *Vmbra.* [61] *Ex religione hoc an ex adulatione? an fortaſſe reſpexit Poeta ad ritum Romanorum, apud quos Diali Flamini non licuit locum in quo buſtum erat ingredi, nec mortuum attingere?* [62] Sufficit huic negotio Creonta. [63] *Pop. Thebano peculiare & ſolenne. nam & Bacchus Thebanus.*

CHO-

CHORVS.

Canit Chorus dithyrambum, qui Bacchi geſta & inventa continet.

[3] EFfuſam [1] redimite comam nutante
[2] Corymbo,
[3] Lucidum cœli decus, huc ades votis.
Mollia [2] Nyſæis armatæ brachia [4] thyrſis
Quæ tibi nobiles Thebæ, Bacche, tuæ
Palmis ſupplicibus ferunt.
Huc adverte favens [3] virgineum caput,
[3] Vultu ſidereo diſcute nubila,
Et [5] triſtes Erebi minas,
[6] Avidumque fatum.
Te decet vernis comam [7] floribus cingi,
Te caput [8] Tyria cohibere mitra;
[9] Ederave mollem baccifera
Religare frontem.
Spargere effuſos ſine lege crines,
Rurſus [10] adducto revocare nodo.
[11] Qualis iratam metuens novercam
Creveras falſos imitatus artus,
Crine flaventi ſimulata virgo.
Luteam veſtem retinente zona.
Vnde tam molles placuere cultus,
Et ſinus [12] laxi, fluidumque [13] ſyrma?
Vidit aurato reſidere curru.
[14] Veſte cum longa tegeres leones,

1 O Bacche redim. com atq; hæc trāſpoſitio præferēda vulgatæ lectioni, ubi Chorus populares ſeque invicem hortantur. *2 Decem Nyſæ ſunt. quoties autem nullo adiecto reſtringitur, Arabia illa intelligenda eſt, prope quā in antro Bacchus à Nymphis eſt enutritus, vel Indica à Libero patre condita. 3 Bacchus enim idem cum Sole, qui* crinitus *ſc. radiis:* perpetuo Iuvenis, *quia in curſu conſtans & omnia vivificans;* formoſus, *quippe omnia illuſtrans. Et h c rite invocatur, quia λοίμιος ut ſup. v 36. & 109. 4 Herc. Fur. 473. 5 Sup. 160. & deinceps. 6 Mortem inſatiabilem. 7 Vnde ἄνθιος dictus 8 Purpurea, vel Lydia Herc. Fur. 470. 9 Hedera, quæ corymbos nigros fert, ſe Bacchus coronavit. vel propter ſimilitudinem quam habent folia. & fructus cum vite, vel, quod corolla hederacea inſita frigiditate vapori reſiſtunt, vinique potentiam ſiſtunt. 10 Collecto in nodū & in terga reſecto. 11 Qualis infeſtam pellicibus Iouiſque filiis Iunonem metuens, virginis os habitumque gerens latebras in antro Nyſæo. ſup. v. 405. 12 Diſcincti. 13 Her Fu. 474. 14 Cū ſyrmate tegeres leones currum tuum trahentes ut & tigres, & lynces,*

[15] Omnis Eoæ plaga vaſta terræ:
Qui bibit [16] Gangen, [17] niveumque quiſquis
Frangit [17] Araxem
Te ſenior turpi ſequitur [18] Silenus aſello
[19] Turgida pampineis redimitus tempora ſertis.
[20] Condita laſcivi deducunt [21] orgia [22] myſtæ
Te [23] Baſſaridum comitata cohors,
Nunc [24] Edonii pede pulſavit
Sola [25] Pangæi: nunc Threicio
Vertice Pindi: nunc [26] Cadmeas
Inter matres impia [27] Mænas
Comes [28] Ogygio venit [29] Iaccho,
[30] Nebride ſacra præcincta latus.
Tibi commotæ pectora [31] matres
Fudere comam: thyrſumque levem
Vibrante manu, iam poſt laceros
Pentheos artus [32] Thyades [33] œſtro
Membra remiſſæ, [34] velut ignotum
Videre nefas.

[15] Orientales mundi partes; India maxime & Scythia. ſup 114. [16] Indiæ fl. [17] Armeniæ flu. nivibus auctum, vel frigidum. addit enim Frangit, *vel, gelu conſtrictū; vel ratibus ſecat, vel reſpicit ad nomē fluvii ab ἀράσσω frango.*

[18] *Alumnus & nutrior Bacchi.* [19] Inflata heſterno ut ſemper Iaccho. [20] *Nonniſi initiatis revelanda; variis obſita frondibus, non ſub dium rapienda.* [21] *Bacchanalia ab ὀργῆς furore*, vel *τῶν ὄρων montibus, qui reſonant nocturno Bacchantium clamore*, vel *ἀπὸ τοῦ εἴργειν ab arcendo à myſteriis profanos.* [22] *Myſteriorum periti, initiati ſacris, à μυέω.* [23] *Bacchi miniſtrorum. ἀπὸ τοῦ βάζειν à vociferando, vel à vulpinis pellibus quibus cingebantur; Baſſares enim Thracibus ſonat vulpes (qua ratione & ſcortum deducitur, & Baſſaris pro meretrice ſæpe uſurpatur)* aliis *à demiſſa & talari veſte qua induebantur Bacchi miniſtri* [24] *Thracii ab Edone monte.* [25] *Thraciæ promontorii Macedoniam verſus.* [26] *Thebanas.* [27] *Baccho. à μαίνεσθαι.* [28] *Thebano ab Ogyge rege* [29] *Baccho ἀπὸ τοῦ ἰάχειν à vociferatione ebriorum.* [30] *Hinuli pelle Baccho ſacra, qua ipſe amiciebatur unde νεβριδὴς dictus & νεβριδόπεπλος.* [31] *Thebaid. v 17.* [32] *Bacchico furore perciti, à θύω, feror impetu* [33] *Furore Bac* Metaph. *ab aſilo inſecto volatili quod pecudes infeſtat.* [34] *Sana menti reſtitutæ lugebant facinus quod furiatæ admiſiſſent.*

Pon-

Ponti regna nitidi [35] materterra Bacchi,
Nereidumq; choris Cadmeia cingitur Ino
Ius habet in fluctus magni puer advena ponti
[36] Cognatus Bacchi numen non vile, Palæmon.
[37] Te Tyrrhena puer rapuit manus,
Et tumidum Nereus poſuit mare;
Cærula cum pratis mutat freta.
Hinc verno platanus folio viret,
Et Phœbo [38] laurus carum nemus:
Garrula per ramos avis obſtrepit.
Vivaces ederas ramus tenet.
Summa ligat vitis [39] carcheſia.
[40] Idæus prora fremuit leo.
Tigris puppe ſedet [41] Gangetica.
Tum pirata freto pavidus natat:
Et nova demerſos facies habet-
Brachia prima cadunt prædonibus,
Illiſumque utero pectus coit,
Parvula dependet lateri [42] manus,
Et dorſo fluctum [43] curvo ſubit,
[44] Lunata ſcindit cauda mare.
Et ſequitur [44] curvus fugientia carbaſa delphin.
Divite [45] Pactolus vexit te Lydius unda.
Aurea torrenti deducens flumina ripa.
Laxavit victos arcus Geticaſque ſagittas
Lactea [46] Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet.
[47] Regna ſecurigeri Bacchũ ſẽſere Licurgi.
Senſere terræ [48] te Dacum feroces:

35 Ino Thebaid. 23. 36 Sororinus Palæmon, factus Deus maris Portumnus. Ib. 37. Piratæ Tyrrheni rapuerant Bacchũ in navem, dũque ipſum ligare vellent, Bacchus piratas in furorem vertit, quo correptis mare viſũ eſt pratum floribus & arboribus conſitum, mali in vites verti, remi in ſerpentes, iamq; leo viſus eſt proram obſidere, tigris puppim, quo attoniti deiicĩũt ſe in mare & Delphines facti ſunt, alii alias hanc fab. narrant. 38 Sup. v. 16. 39 Summam mali partẽ. 40 Horrendus qualis in Ida monte Phrygia 41 Pinnæ loco manuum. 43 Ex hominibus facti Delphines incurvi. 44 Falcata nouiſſima cauda eſt. Qualia dimidia ſinuantur cornua Lunæ. 45 *Pact. Lydia fl. vexit te rectorem unda aurifera. 46 Scythia pop.* qui lac commiſtum potant cum ſanguine equino 47 *Thracia. vid. Herc. Fur. 901. 48 Vide Thyeſt. 369. ſic Horat.* te Dacus, te profugus Scytha.

Et quos vicinus Boreas ferit
49 Arva mutantes: 50 quaſque Mçotis
Alluit gentes frigida fluctu:
51 Quaſque deſpectat vertice ſummo
Sidus Arcadium, geminumque plauſtrum.
Ille diſperſos domuit 52 Gelonos:
Arma detraxit 53 trucibus puellis:
54 Ore deiecto petiere terram
55 Thermodontiacæ graves caterve,
Poſitis tandem levibus ſagittis,
Mites factæ. ſacer & 56 Cithæron
Sanguine inundavit,
57 Ophioniaque cæde.
58 Prętides ſylvas petiere & agros.
59 Præſidem Bacchum coluit noverca,
60 Naxos 61 Ægeo redimita ponto
Tradidit thalamis virginem relictam.
Meliore penſans damna marito.
Pumice ſicco
62 Fluxit 63 Nyctileus latex.
64 Garruli gramen ſecuere rivi,
Combibit dulces humus alta ſuccos,
Niveique lactis candida fontes

49 Her Fu. 532. 50 Scythia palus 51 Et ſi qui directe ſubiacent urſis. ſideribus Borealibus Herc. Fur. v 6. & 128 52 Sarmatia pop. Herc. Fur. 538 53 Amazonibus Hippolyt. 397 54 Mortem oppetiere. Herc. Fur. 895. 55 Her. Fu. 242.

56 *Mons prope Thebas.* 57 *Thebana, ab Ophione ſuperſtite ex iis qui à ſerpentis dentibus nati ſunt Herc. Fur* 259. Hoc eſt. *Penthei & comitum Bacchi contemptorum ſang.* 58 *Cum Præti Argivorum regis filiæ Iunonis formæ ſuam præferebant, eademque Bacchum colere recuſabant, iniecit iis furorem Liber, ut ſibi vaccæ viſæ in ſylvas fugerent &* implerent falſis mugitibus agros, *hæc ultio Iunoni uſque adeo grata, ut deinceps privigno conciliata faveret.* 59 *Bacchum, Naxi inſulæ Deum tutelarem.* 60 *Hippolyt.* 757. 61 *Theb.* 313. 62 *Bacchus è terra aquam elicuit. lac, vinum, mel. Eurip* Ῥεῖ δὲ γάλακτι πέδον. Ῥεῖ δὲ οἴνῳ Ῥεῖ δὲ μελισσῶν Νέκταρι. 63 *Vinum Nyctilei nomen Baccho inditum à nocturnis Orgiis*. Nyctileumque patrem nocturnaque ſacra precante. 64 Dulci labentes murmure rivi.

Et

Et miſta odoro [65] Lesbia cum thymo.
Ducitur magno [66] nova nupta cœlo.
Solenne Phœbus [67] carmen
Edit infuſis humero capillis.
Concutit [68] tædas [69] geminus Cupido.
Telum poſuit Iuppiter igneum,
[70] Oditque Baccho veniente fulmen.
[71] Lucida dum current annoſi ſidera mundi:
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem
Lunaque dimiſſos dum plena recolliget ignes:
Dum matutinos prædicet lucifer ortus:
[72] Altaque cæruleum dum Nerea neſciet Arctos:
Candida formoſi venerabimur ora [73] Lyæi.

65 Fragrantia vina è Leſbo inſ. λέσβιον εὐωδῆ νέκταρος αὐγῇ, Αμβροσίᾳ ὅμοιον. *66 Ariadne Baccho nupta & in cœlum relata. 67 Epithalamium*, κατακοιμητικόν. *68 Faces nuptiales (de quibus Thebaid 263. & 507.) præferebat. 69 Mutuus* vel *ut v. 274. Hippolyt. 70 Semeles infauſtique concubitus memor. 71 Semper itaque Bacchum venerabimur. 72 Thyeſt. 476. 73* Λύω *ut Liber.* Quid curis ſolvat corda, Lyæus erit.

ACTVS TERTIVS.

OEDIPVS. CREON.

Indicat regi Creon ex necromantia, ſeu mavis ſciomantia, intellexiſſe ſe interfectorem Laii Oedipum fuiſſe, ille fretus opinione ſua de Polybo patre negat, & poſt iurgia Creontem in carcerem coniici iubet.

ETſi ipſe vultus flebiles præfert notas,
Expone cuius capite placemus deos.
CR. Fari iubes, tacere quæ ſuadet metus.
OED. [1] Si te ruentes non ſatis Thebæ movent,
At ſceptra moveant lapſa cognatæ domus.
CR. Neſciſſe cupies, noſſe quæ nimium expetis.

1 Si non publica ſalutis cauſa, mihi tamen qui ſororem tuam duxerim, tuæque familia hoc tribue, cui fruſtra erit regnum, ubi perierunt omnes ſubditi.

OED. [2] *Iners malorum remedium ignorantia eſt.*
Itane & ſalutis publicæ indicium obrues?
CR. *Vbi turpis eſt medicina, ſanari piget.*
OED. Audita fare: vel malo domitus gravi,
Quid arma poſſint regis irati ſcies.
CR. *Odere reges dicta quæ dici iubent.*
OED. Mitteris Erebo [3] vile pro cunctis caput,
Arcana ſacri voce ni retegis tua.
CR. Tacere liceat: nulla libertas minor
A rege petitur. *OED.* Sæpe vel lingua magis
Regi atque regno [4] muta libertas obeſt.
CR Vbi non licet tacere, quid cuiquam licet?
OED. [5] *Imperia ſolvit, qui tacet iuſſus loqui.*
CR Coacta verba placidus accipias precor.
OED Vllinc pęna vocis expreſſæ fuit?
CR. Eſt procul ab urbe lucus ilicibus niger,
[6] Dircæa circa vallis irriguæ loca.
Cupreſſus altis exerens ſylvis caput
Virente ſemper [7] alligat trunco nemus;
Curvoſque tendit quercus & putres [8] ſitu
Annoſa ramos. huius abrupit latus
Edax vetuſtas: illa iam feſſa cadens
Radice, [9] fulta pendet aliena trabe.
Amara baccis laurus; & tiliæ leves;
Et [10] Paphia myrtus; & per immenſum mare
[11] Motura remos alnus, & Phębo [12] obvia
Enode zephyris pinus opponens latus.
Medio ſtat ingens arbor, atque umbra gravi
[13] Sylvas minores urget; & magno ambitu
Diffuſa ramis, una defendit nemus.

2 *Ignavum vel inops, neque enim qui ignorat malum, remedium curat.* 3 *Velut devotum Diis manibus pro ſalute publica.* 4 *Tacendi libertas.* 5 *Imperium detrectat & non paret.* 6 *Dirces fontis.* Theb 20. & 126. 7 *Amplectitur nemus ſemper virente trunco.* 8 *Lanugine, muſco.* 9 *Proximæ arboris trunco innixa.* 10 *Veneri (quam Paphii religioſiſſime poſt Aſſyrios colunt) delicatiſſima Deæ arbuſcula perpetuo virore ſpectabilis, foliorum ſpecie odoreque ſuaviſſimo, præſtantiſſima, ſacrata.* 11 *Navigiis apta.* Alnus amica fretis. 12 *Ad ſolem modice inclinata* vel *denſiſſimo cacumine ſylvis ſolem præcludens.* 13 *Arbores.*

Triſtis ſub illa [14] lucis & Phœbi inſcius.
Reſtagnat [15] humor, frigore æterno rigens:
Limoſa pigrum circuit fontem palus.
Huc ut [16] ſacerdos intulit ſenior gradum,
Haud eſt moratus. præſtitit [17] noctem locus.
Tunc [18] foſſa tellus, & ſuper [19] rapti rogis
Iaciuntur ignes. ipſe [20] funeſto integit
Vates amictu corpus, & [21] frondem quatit.
Lugubris imos palla perfundit pedes.
Squallente cultu mœſtus ingreditur ſenex.
Mortifera canam taxus aſtringit comam.
[22] Nigro bidentes vellere atque [22] atræ boves
[23] Retro trahuntur. flamma prædatur dapes,
[24] Vtrumque trepidat igne ferali pecus.
Vocat inde [25] manes: teque [26] qui manes regis:
Et [27] obſidentem clauſtra letalis lacus:
Carmenque magicum [28] volvis, & rapido minax
Decantatore quidquid aut placat leves
Aut cogit umbras. [30] irrigat ſanguis focos,
[29] Solidaſque pecudes urit: & [30] multo ſpecum
Saturat cruore. libat & niveum inſuper
Lactis liquorem: fundit & Bacchum manu

[14] *Nec lucem, nec ſolem excipiens.* [15] *Fons.* [16] *Tireſias.* [17] *Diis ſuperis ſub naſcentis ſolis ortum, inferis ſub occaſum ſolis ſacra fiunt.* [18] *Diis ſuperis in aris extructis, terreſtribus in terra: inferis in terra effoſſa, ſacra faciebãt.* [19] *Sacra infernalia igne tantũ è rogis rapto accendere moris erat.* [20] *Nigro, impuro ut cõtra, Diis ſuperis operantes cãdido, puro.* [21] *Funeſtam, feralem utpote taxum ſeu cupreſſum. vel lege* Frontem quatit. *quod mœſti & irati ſolent, infr v 555 & 913.* [22] *Diis inferis nonniſi furvæ hoſtia immolantur triſtes ſci! & luctuoſæ.* [23] *Superorum victimas: ſolebant ἀνερύειν, id eſt, retrorſum flectere iugula & ſurſum verſus convertere: inferorum vero κάτω πρηνεῖς στρέφοντας τρίπειν capite terram verſus inclinato ſtatuere.* [24] *Inf v 564.* [25] *Vmbras.* [26] *Summane. Pluto.* [27] *Cerberum.* [28] *Immurmurat, revolvit carmina magica.* [29] *In ſacris inferis integra & ſolida hoſtia comburebatur.* [30] *Sanguine, lacte, & vino foſſam perfundit, aquam addit Hom Odyſſe. λ πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δ' ἡδέϊ οἴνῳ, τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι.*

[31] Læva. [32] canitque rurſus; & [33] terram intuens,
Graviore manes voce & attonita ciet.
Latravit [34] Hecates turba. ter valles cavæ
Sonuere mœſtum. tota ſuccuſſo ſolo
Pulſata tellus. [35] audior; vates ait:
Rata verba fudi. rumpitur cœcum [36] Chaos,
Iterque [37] populo Ditis ad ſuperos datur
Subſedit omnis ſylva, & erexit [38] comam:
[39] Duxere rimas robora: & totum nemus
Concuſſit horror. terra [40] ſe retro dedit,
Gemuitque penitus. ſive tentari abditum
[41] Acheron profundum mente non aqua tulit:
Sive ipſa tellus: ut daret • functis viam,
Compage rupta ſonuit, aut ira furens
Triceps catenas Cerberus movit graves.
Subito dehiſcit terra, & immenſo ſinu
Laxata patuit. ipſe [42] pallentes deos
Vidi inter umbras. [43] ipſe torpentes lacus
Noctemque veram. gelidus in venis ſtetit
[44] Hæſitque ſanguis. ſæva proſiluit [45] cohors,
Et ſtetit in armis omne vipereum genus
Fratrum catervæ dente Dircæo ſatæ,
Avidumque populi [46] peſtis [47] Ogygii malum.
Tum torva [48] Erynnis ſonuit, & cœcus Furor

[31] *Inferis ſc. utpote malis invergens: ſuperis contra & bonis dextra.* [32] *Cum primo carmine non advenißent.* [33] *Deiecto in terram vultu, non oculis, cum cæcus fuerit Tireſias.* [34] *Canes.* ſub pedibus mugire ſolum, & iuga cœpta moveri Sylvarum, viſæq; canes ululare per urbem, Adventante dea. *id eſt, Hecate. de qua v.* 411. *Hippol Huic autem dea canes immolarunt priſci, quod ipſorum latratus incantationes ſolvere & monſtroſas viſiones credebatur. Ipſa itaque Lycophroni διά κυνοτιφάγος. & Canis.* Εκάτης δεῖπνον *diceba- tur.* [35] *Impetravi.* [36] *Herc. Fur* 609. *Thyeſt.* 830 [37] *Manibus, umbris.* [38] *Folia,* Metaph. *præ horrore ſc.* [39] *Diffindebantur.* [40] *Recedit hiatum factura.* [41] *Rex vel leges Acher. id eſt, inferni.* • *Mortuis defunctis.* [42] *Plutonem & Proſerpinam.* [43] *Cocytum. Herc Fur.* 685 *& Styga. ibid.* 712. [44] Coit formidine ſanguis. [45] *Furiarum, ut v.* 590. *& draconigenum fratrũ.* [46] *Draco in nemore ad fontem Dircen Herc. Fur.* 259. [47] *Thebani, ab Ogyge rege.* [48] *Vide Thyeſt. v.* 96. *& Herc. Fur.* 93. *& deinceps.*

Hor-

Horrorque, & una quidquid æternæ creant
Celantque tenebræ: Luctus [49] evellens comam,
Ægreque laſſum ſuſtinens Morbus caput,
Gravis Senectus ſibimet, & [50] pendens Metus.
Nos liquit animus. ipſa, quæ ritus ſenis
Arteſque norat, ſtupuit. intrepidus parens,
[51] Audaxque damno, convocat Ditis feri
[52] Exſangue vulgus. illico [52] nebulæ leves
Volitant, & auras [53] libero cœlo trahunt.
[54] Non tot caducas educat frondes Eryx:
Nec verè flores [55] Hybla tot medio creat:
Cum examen alto nectitur denſum [56] globo:
Fluctuſque non tot frangit Ionium mare;
[57] Nec tanta gelidi [58] Strymonis fugiens minas;
Permutat hyemes ales, & cęlum ſecans
Tepente Nilo denſat Arctoas nives:
Quot ille [59] populos vatis eduxit [60] ſonus.
Pavide latebras nemoris umbroſi petunt
Animæ trementes. primus emergit ſolo
[61] Dextra ferocem cornibus taurum premens
Zetus: manuque ſuſtinet læva chelym,
Qui ſaxa dulci traxit [62] Amphion ſono.
Interque natos [63] Tantalis tandem ſuos
[64] Tuto ſuperba, fert caput faſtu gravi,

49 *Hippolyt.* 1176. 50 *Anxius, ſuſpenſus, in dubio.* 51 *Tireſ. orbitate oculorum audacior, nec timens non vidit.* 52 *Leves umbræ.* 53 *Non incluſo, ut ſuo inferno.* 54 *Μυῖαι ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα Hom. β & emenda hunc verſum, legeque* Non tot caducas Oeta frondes educat. 55 *Mons Siciliæ thymo & ſalicibus abundans, apibus itaque nobilis.* 56 Βοτρυδόν, *cum in morem uvæ conglobata ramo defluunt*, Solentque lentis uvam demittere ramis. 57 *Nec tot grues (ſive aves aliæ) hyeme è regionibus frigidis fugiunt ad auras tepidiores.* Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo. 58 *Fl. Macedoniam à Thracia dividentis.* 59 *Vmbras populorum, præcipue Thebanorum.* 60 *Incantatio* 61 *Thebaid.* 20. 62 *Herc. Fur.* 260. 63 *Niobe Tantali filia.* 64 *Secura de liberis quibus non poteſt amplius orbari.* 65 *Liberorum, etiam umbris eorum gaudens ipſa umbra. namque affectus* nec ipſam in morte relinquunt.

Et

Et numerat [65] umbras. [66] peior hac genitrix adeſt
Furibunda [67] Agave, tota quam ſequitur [68] manus
[69] Partita regem. ſequitur & Bacchus lacer.
[70] Pentheus, tenetque [71] ſævus etiam nunc minas.
Tandem vocatus ſæpe, pudibundum extulit
Caput, atque ab omni deſidet turba procul,
Celatque ſemet, inſtat, & [72] Stygias preces
Geminat ſacerdos, donec in apertum efferat
Vultus opertos Laius. fari horreo.
[73] Stetit per artus ſanguine effuſo horridus,
Pedore fœdo ſqualidam obtectus comam.
Et ore rabido fatur: [74] O Cadmi effera,
Cruore ſemper læta cognato domus,
Vibrate thyrſos, [75] enthea gnatos manu
Lacerate potius. maximum Thebis ſcelus
[76] Maternus amor eſt. [77] patria, non ira Deum,
Sed ſcelere raperis. [78] non gravi flatu tibi
Luctificus Auſter, nec parum pluvio æthere
Satiata tellus halitu ſicco nocet:
Sed rex cruentus; præmia qui ſævæ necis
Sceptra, & [79] nefandos occupat thalamos patris.
Invifa proles. ſed tamen peior parens
Quam gnatus: utero rurſus infauſto gravis,
[80] Egit qui in ortus ſemet; & matri impios
Fœtus regeſſit; quique nec mos eſt feris,
Fratres ſibi ipſe genuit; [81] implicitum malum;

[66] *Quæ filium ſuum interfecit.* [67] *Theb.17.* [68] *Bacchantium multitudo.* [69] *Diſcerpens Penthea.* [70] *Theb 17.* [71] *Auſterus, abſtemius, Thebanis Bacchi cultum interdicens.*
[72] *Exerciſmos, adiurationes infernas vel per Styga.*
[73] *Laius ſtetit horridus, effuſo ſanguine per artus.* [74] *O Thebani, etiam à draconigenis fratribus, qui mutuis ſe vulneribus peremerunt, in veſtros ſævi, Bacchico furore perciti, occidite potius filios propria manu (ut Agave aliæque impiæ Mænades in Orgiis) quam permittatis ut vivant in privatam veſtræ domus perniciem & publicum malum, quod fecit Oedipus meus filius.* [75] *Numinis furoris Bacchici impetu afflata adacta.* [76] *Iocaſta in filium.* [77] *O patria.* [78] *Sup. v. 3*[illegible]. [79] *Maius enim ſcelus liberos è matre ſuſcepiſſe, quam patrem interfeciſſe.* [80] Matris concubitu qui ſemet in ortus Vertit & indignum regerit ſua pignora matri.
[81] *Ænigma magis implicitum quam illud Sphingis quod ipſe ſolvit. Thebaid.137.*

Magiſque monſtrum [82] Sphinge perplexum ſua.
Te, te, cruenta ſceptra qui dextra geris,
Te pater inultus urbe cum tota petam,
Et mecum Erinnys pronubas thalami traham,
Traham ſonantes [83] verbera; inceſtam domum
Vertam, & Penates [84] impio Marte obteram.
Proinde pulſum finibus regem ocyus
Agite exulem, quodcunque funeſto gradu
Solum relinquet, vere florifero virens
Reparabit herbas. ſpiritus [85] puros dabit
Vitalis aura; veniet & ſylvis [86] decor.
Letum, lueſque, mors, labor, tabes, dolor,
Comitatus illo dignus, excedent ſimul.
Et ipſe rapidis greſſibus [87] ſedes volet
Effugere noſtras; ſed graves pedibus [88] moras
Addam, & tenebo. repet incertus viæ,
Baculo ſenili triſte prætentans iter.
[89] Præcidite terras, auferam cœlum pater.
OED. Et oſſa & artus gelidus invaſit tremor,
Quidquid timebam facere, feciſſe arguor,
[90] Tori iugalis abnuit Merope nefas
Sociata Polybo. ſoſpes abſolvit manus
Polybus meas. uterque defendit parens
Cædem, ſtuprumque. quis locus [91] culpæ eſt ſuper?
[92] Multo ante Thebæ Laium amiſſum gemunt,
Bœota greſſu quam meo tetigi loca.
[93] Falſuſne ſenior, an deus Thebis gravis?
Iam, iam tenemus callidi [94] ſocios doli.
Mentitur iſta [95] præferens fraudi deos
Vates, tibique ſceptra deſpondet mea.

[82] *Thebaid.* 805 [83] *Flagella. Thyeſt* 96. [84] *Inter fratres Polynic. & Etheoc.* [85] *Non corruptos & peſtilentes ut nunc, vide ſup v.*36 [86] *Frondes, folia.* [87] *Thebas, vitamque ipſam.*
[88] *Senium, laſſitudinem, cæcitatem natam, quæ mori non ſinat.* [89] *Vos ò Thebani eiicite eum terra, ego pater eius arcebo cœlo.* [90] *Mater mea (ut credidit) patri etiamdum vivo matrimonio iuncta, convincit me non eſſe parricidam illum & inceſtum.* [91] *Supereſt culpæ.* Anaſtrophe [92] *Et longe antequam ego Thebas advenerim, Laius eſt interfectus.* [93] *Numnam deceptus eſt Tireſias? an ultra peſtem etiam Thebæ debent offenſo Deo ſeditionem ex concitatione in regem?* [94] *Tireſiam & Creonta.* [95] *Prætexens.*

CR.

CR. Egon', ut ſororem regia expelli velim?
Si me fides ſacrata cognati laris
Non contineret in meo certum ſtatu;
Tamen ipſa me [96] Fortuna terreret, nimis
Solicita [97] ſemper, liceat hoc tuto tibi
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Iam te minore tutior pones loco.
OED. Hortaris etiam, ſponte deponam ut mea
Tam gravia regna? *CR.* [98] ſuadeam hoc illis ego,
In utrumque queis eſt liber etiam nunc ſtatus
Tibi iam neceſſe eſt ferre fortunam tuam.
OED. [99] *Certiſſima eſt regnare cupienti via,*
Laudare modica, & ocium ac ſomnum [1] *ſequi.*
Ab inquieto ſæpe ſimulatur quies.
CR. Parumne me tam longa defendit [2] dies
OED. [3] Aditum nocendi perfido præſtat dies.
CR. Solutus onere regio, regni bonis
Fruor, domuſque civium cœtu viget;
Nec ulla [4] vicibus ſurgit [4] alternis dies,
Qua non [5] propinqui munere ad noſtros lares
[5] Sceptri redundent; cultus, opulentæ dapes.
Donata multis gratia noſtra ſalus.
Quid tam beatæ deeſſe fortunæ rear?
OED. Quod *res ſecundæ non habent unquam modum.*
CR. Incognita igitur ut nocens cauſa cadam?
OED. [6] Num ratio vobis reddita eſt vitæ meæ?
Num audita cauſa eſt noſtra Tireſiæ? tamen

[96] *Regni, præcipue Theban. Herc. Fur.* 385. [97] *Deponere regnum iam tutius eſt, quam nimis tarde recedentem ab eo opprimi.* [98] *Dubiis rebus inventa eſt oratio ſuaſiva, neceſſario manet te tua fortuna.* [99] *Satis callide regnum ambis, qui (quod faciunt ambitioſi, ſegnitiem laudantes & in otium ſimulatum recedentes, donec occaſionem rei gerendæ repererint) vita quieta ſtudium præ te fers, imperium tamen captas.* [1] *Al* loqui. [2] *Mei iam diu notitia vel experientia. legitur &* fides. [3] *Imo nocendi occaſionem & viam miniſtrat perfido diuturna experientia* vel *fides habita.* [4] *Noctem ſubſecuta, vel alterna dies.* [5] *Affinis regis, id eſt, munera à rege propinquo.* [6] *Expurgavi me apud vos criminis, & tamen parricidii & inceſtus me inſimulatis.*

Son-

Sontes videmur. 7 facitis exemplum ; ſequor.
CR Quid ſi innocens ſum? *OED.* dubia pro certis ſolent
Timere reges. CR. *qui pavet vanos metus,*
Veros fatetur. OED 8 *quiſquis in culpa fuit,*
Dimiſſus odit omne quod dubium putat.
CR. Sic odia fiunt. OED. 9 *Odia qui nimium timet,*
Regnare neſcit. regna cuſtodit metus.
CR. 10 *Qui ſceptra duro ſævus imperio regit,*
Timet timentes: metus in auctorem redit.
OED. Servate ſontem ſaxeo incluſum ſpecu:
Ipſe ad penates regios referam gradum.

7 *Prabuiſtis mihi legem & exemplum quod ſequar. vos itaq; etiamſi inſontes condemno.* 8 *Quicunque culpa accuſatus, quamvis ex principis gratia vel ficta ſua purgatione ſit dimiſſus: male tamen ſibi conſcius Principis animum ſui metus dulo metiens non vere conciliatur, ſed odit dubium amicum. Lipſ. legit* quiſquis in culpa fuit Dimiſſus, odit omne quod dubium putat. 9 *Theb.* 654. & *Herc. Fur.* 352. 10 *Neceſſe eſt multos timeat quem multi timent.*

CHORVS.

Excuſat Oedipum Chorus, transferendo culpam in mala Thebarum fata, quæ ab ipſa inauſpicata bove Thebanos uſque vexarint.

1 NOn tu tantis cauſa periclis,
2 Non hæc Labdacidas premunt
Fata: ſed veteres deum
Iræ ſequuntur. 3 Caſtalium nemus
Vmbram Sidonio præbuit hoſpiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos:
Vt primum magni natus Agenoris,
Feſſus per orbem 4 furta ſequi Iovis,
Sub 5 noſtræ ramis conſtitit, arboris,
6 Prædonem numerans ſuum;

1 *Non tu Oedipe.* 2 *Nec tantum Labdaci Progeniem, Laium, Oedipum, &c.* 3 *Cadmus fil. Agenoris regis Phœnicū, quorum præcipuæ urbes Tyrus & Sidon, miſſus à patre quæſitum Europam à Iove ſub ſpecie tauri raptam, appulit Phocidem, conſeditque non procul à Parnaſſo, vid. ſup v. 112.* 4 *Sororem à Iove raptam. Hippolyt.* 302. 5 *Nemoris iam Thebani.* 6 *Numerans ſpatia à ſe emenſa prædonem inſequuto. alii leg.* memorans, *id eſt, meditatus ubinam inveniret prædonem.*

7 Mo-

CR. Egon', ut ſororem regia expelli velim?
Si me fides ſacrata cognati laris
Non contineret in meo certum ſtatu;
Tamen ipſa me [96] Fortuna terreret, nimis
Solicita [97] ſemper, liceat hoc tuto tibi
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Iam te minore tutior pones loco.
OED. Hortaris etiam, ſponte deponam ut mea
Tam gravia regna? *CR.* [98] ſuadeam hoc illis ego,
In utrumque queis eſt liber etiam nunc ſtatus
Tibi iam neceſſe eſt ferre fortunam tuam.
OED. [99] *Certiſſima eſt regnare cupienti via,*
Laudare modica, & otium ac ſomnum [1] ſequi.
Ab inquieto ſæpe ſimulatur quies.
CR. Parumne me tam longa defendit [2] dies
OED. [3] Aditum nocendi perfido præſtat dies.
CR. Solutus onere regio, regni bonis
Fruor, domuſque civium cœtu viget;
Nec ulla [4] vicibus ſurgit [4] alternis dies,
Qua non [5] propinqui munere ad noſtros lares
[5] Sceptri redundent; cultus, opulentæ dapes.
Donata multis gratia noſtra ſalus.
Quid tam beatæ deeſſe fortunæ rear?
OED. Quod *res ſecundæ non habent unquam modum.*
CR. Incognita igitur ut nocens cauſa cadam?
OED. [6] Num ratio vobis reddita eſt vitæ meæ?
Num audita cauſa eſt noſtra Tireſię? tamen

[96] *Regni, præcipue Theban. Herc. Fur.* 385. [97] *Deponere regnum iam tutius eſt, quam nimis tarde recedentem ab eo opprimi.* [98] *Dubiis rebus inventa eſt oratio ſuaſiva, neceſſario manet te tua fortuna.* [99] *Satis callide regnum ambis, qui (quod faciunt ambitioſi, ſegnitiem laudantes & in otium ſimulatum recedentes, donec occaſionem rei gerendæ repererint) vita quieta ſtudium præ te fers, imperium tamen captas.* [1] *Al* loqui. [2] *Mei iam diu notitia vel experientia. legitur &* fides. [3] *Imo nocendi occaſionem & viam miniſtrat perfido diuturna experientia* vel *fides habita.* [4] *Noctem ſubſecuta, vel alterna dies.* [5] *Affinis regis, id eſt, munera à rege propinquo.* [6] *Expurgavi me apud vos criminis, & tamen parricidii & inceſtus me inſimulatis.*

Son-

Sontes videmur. 7 facitis exemplum; ſequor.
CR Quid ſi innocens ſum? OED. dubia pro certis ſolent
Timere reges. CR. *qui pavet vanos metus,*
Veros fatetur. OED 8 *quiſquis in culpa fuit,*
Dimiſſus odit omne quod dubium putat.
CR. Sic odia fiunt. OED. 9 *Odia qui nimium timet,*
Regnare neſcit. regna cuſtodit metus.
CR. 10 *Qui ſceptra duro ſævus imperio regit,*
Timet timentes: metus in auctorem redit.
OED. Servate ſontem ſaxeo incluſum ſpecu:
Ipſe ad penates regios referam gradum.

7 *Præbuiſtis mihi legem & exemplum quod ſequar. vos itaq; et iamſi inſontes condemno.* 8 *Quicunque culpæ accuſatus, quamvis ex principis gratia vel ficta ſua purgatione ſit dimiſſus: male tamen ſibi conſcius Principis animum ſui medulo metiens non vere conciliatur, ſed odit dubium amicum. Lipſ. legit* quiſquis in culpa fuit Dimiſſus, odit omne quod dubium putat. 9 *Theb. 654. & Herc. Fur. 352.* 10 *Neceſſe eſt multos timeat quem multi timent.*

CHORVS.

Excuſat Oedipum Chorus, transferendo culpam in mala Thebarum fata, quæ ab ipſa inauſpicata bove Thebanos uſque vexarint.

1 NOn tu tantis cauſa periclis,
2 Non hæc Labdacidas premunt
Fata: ſed veteres deum
Iræ ſequuntur. 3 Caſtalium nemus
Vmbram Sidonio præbuit hoſpiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos:
Vt primum magni natus Agenoris,
Feſſus per orbem 4 furta ſequi Iovis,
Sub 5 noſtræ ramis conſtitit 5 arboris,
6 Prædonem numerans ſuum;

1 *Non tu Oedipe.* 2 *Nec tantum Labdaci progeniem, Laium, Oedipum &c.* 3 *Cadmus fil. Agenoris regis Phœnicũ, quorum præcipuæ urbes Tyrus & Sidon, miſſus à patre quæſitum Europam à Iove ſub ſpecie tauri raptam, appulit Phocidem, conſeditque non procul à Parnaſſo, vid. ſup v. 112.* 4 *Sororem à Iove raptam. Hippolyt. 302.* 5 *Nemoris iam Thebani.* 6 *Numerans ſpatia à ſe emenſa prædonem inſequuto. alii leg.* memorans, *id eſt, meditatus ubinam inveniret prædonem.*

7 Mo-

[7] Monituque Phębi, iuſſus erranti
Comes ire vaccæ, quam non flexerat
Deſeruit fugas, [8] nomenque genti
Vomer, aut tradi iuga curva plauſtri,
Inauſpicata de bove tradidit.
Tempore ex illo nova monſtra ſemper
Protulit tellus, aut [9] anguis imis
Vallibus editus, [10] annoſa ſupra
Robora ſibilat, ſupraque pinus,
Supra [11] Chaonias celſior arbores
Cæruleum erexit caput,
Cum maiore ſui parte recumberet:
Aut fęta tellus, impio partu,
Effudit [12] arma.
Sonuit reflexo claſſicum cornu,
[13] Lituuſque adunco ſtridulos cantus
Eliſit [13] ære. [14] ante, non linguas
Alias, & arma vocis ignotę
Clamore primum hoſtico experti,
Agmina campos [15] cognata tenent.
Dignaque iacto [16] ſemine proles
Vno ætatem permenſa die.
Poſt Luciferi nata meatus,
Ante Heſperios occidit artus.
Horret tantis [17] advena monſtris,
Populique temet bella recentis:
Donec cecidit ſæva iuventus;
[18] Genitrixque ſuo reddi gremio
Modo productos vidit alumnos.
[19] Hac tranſierit civile nefas.

7 Oraculo Phębi iuſſus urbem condere in quo loco iuvenca in iugis quam ſequebatur, conſideret, Thebas condidit, vid. ſup. v. 142. 8 Regionẽ illam quæ prius Aonia dicta eſt, à bove illa Bœotiam appellavit. alij tamen dictam volunt à Bęoto Neptuni & Arnes filio. 9 Draco, ſerpens, quem, cum Cadmi comites aquatum miſſos interfeciſſet, ipſe Cadmus occidit. 10 Ac media plus parte leves erectus in auras Deſpicit omne nemus. *Ovid. 3. Metam. unde fabulam hanc petas. 11 Quercus altas quales alunt Chaonia nemora glandifera. 12 Armatos homines, qui ut primum terra nati ſunt, bella ſibi indixere, mutuiſque vulneribus periere omnes ad quinque. Herc. Fur. 259. 13 Lituus incurvus aheneus. 14 Lingua ſua voceque tum primum experti uſque in bellica acclamatione* ἐλελεῦ. *15 Terra nati fratres. 16 Serpentis dentibus. Herc Fur. 259. 17 Cadmus advena Tyrius. 18 Terra filios caſos recepit. 19 Atque utinam hic finis ſit inteſtinis & civilibus Thebanorum bellis!*

Illa

Illa [20] Herculeę norint Thebæ
Prælia fratrum.
Quid [21] Cadmei fata [21] nepotis
Cum vivacis cornua cervi
Frontem ramis texere novis,
Dominumque canes egere ſuum?
Præceps ſylvas monteſque fugit
Citus Actæon, agilique magis
Pede per ſaltus & ſaxa vagas
Metuit [22] motas zephyris [22] plumas
Et, quæ [23] poſuit, retia vitat
Donec placidi fontis in unda
Cornua vidit vultuſque feros,
Vbi virgineos foverat artus
[24] Nimium ſævi Diva pudoris.

20 *Natus Thebis iam tum erat Herculeo, ſed nondum regnarat. Megaram enim duxit poſt obitum Polynicis & Etheoclis.* 21 *Actaonis, quem, quod in fonte Dianam nudam vidiſſet, dea in cervum convertit, unde præda ſuis canibus factus eſt.* 22 *Lineam, formidinem, vide Hippol.46.*
23 *Nuper ipſe venator* 24 *Pudoris ſui nimis ſæva vindex, quæ quum erratum tam crudeliter ulta ſit, graves in Thebanos iras deorum arguit.*

ACTVS QVARTVS.

OEDIPVS. JOCASTA.

Suſpicari iam incipit Oedipus, ne ille forte, quem olim Delphos petens occidiſſet, Laius fuerit: quærit itaque à Jocaſta de Laii ætate, necis tempore, & aliis circunſtantiis.

CVras revolvit animus, & repetit metus.
Obiiſſe noſtro Laium ſcelere autumant
[1] Superi [2] inferique. ſed animus contra innocens,
Sibique melius quam deis notus, negat.
Redit memoria [3] tenue per veſtigium,
Cecidiſſe noſtri [4] ſtipitis pulſu obvium
[5] Datumque Diti, cum prior iuvenem ſenex
Curru ſuperbus pelleret, Thebis procul.

1 *Apollo,* vel *homines in ſuperis: Tireſias & Creon.* 2 *Laius ſeu umbra Laii inferis evocata.* 3 *Per obiectum leve.* 4 *Clavæ. Iocaſta tamen enſem fuiſſe dicit inf. v.1034. atque ipſe in Thebaide.* 5 *Demiſſum Orco, id eſt, interfectum.*

[6] Phocea trifidas regio qua ſcindit vias.
Vnanima coniux, explica errorem precor,
[7] Quæ ſpatia moriens Laius vitæ tulit.
Primone in ævo viridis, an fracto occidit?
IO. Inter ſenem iuvenemque: ſed [8] propior ſeni.
OE Frequenſne turba regium cinxit latus?
IO. Plures feſellit error ancipitis viæ:
Paucos fidelis curribus iunxit labor.
OED. Aliquiſne cecidit regio fato comes.
IO. [9] Vnum fides [10] virtuſque conſortem addidit.
OE. Teneo [11] nocentem: convenit numerus, locus.
Sed tempus adde. *IO.* [12] decima iam metitur ſeges.

6 Sup. 277. 7 Quæ ſpatia vitæ, id eſt, quam ætatem? 8 Μέγας χνοάζων, &c. 9 Polyphontem præconem. 10 Ἀνδρεία fortitudo, unica quondam virtus habita. 11 Meſſc. 12 Ante annos decem.

SENEX. OEDIPVS.

E ſene à Merope & Corinthiis miſſo, qui Oedipum de Polybi morte edoceat, rogetque, ad gubernacula regni ſuſcipienda veniat diſcit Oedipus ſe non vere eſſe Polybi filium. nimia itaque curioſitate ſua veros invenit parentes.

CORinthius te populus in regnum vocat
Patrium. quietem Polybus æternam obtinet.
OED. Vt [1] undique in me ſæva fortuna irruit!
Ediſſere agedum, quo cadat fato parens.
SE. Animam ſenilem [2] mollis exſolvit ſopor.
OED Genitor ſine ulla cæde defunctus iacet,
Teſtor, licet iam tollere ad cælum pie
[3] Puras nec ulla ſcelera metuentes manus.
Sed [4] pars magis metuenda fatorum manet.
SE. Omnem paterna regna diſcutiunt metum.
OED Repetam paterna regna, ſed matrem horreo.
SE. Metuis parentem, quæ tuum reditum expetens
Sollicita pendet? *OED.* ipſa me pietas fugat.

1 Ludificando me & ambiguum tenendo, vel ſecundum iam regnum pernicioſe mihi ingerendo. 2 Θνήσκει δ' ἐς ὕπνῳ δεδμημένος & σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή. Parricidium non metuentes. 4 De incertis matris nuptiis.

SE.

SE. Viduam relinques? *OED.* [5] tangis, en ipſos metus.
SE. Effare, merſus quis premat mentem timor.
[6] Præſtare tacitam regibus ſoleo fidem.
OED. Connubia matris Delphico monitu tremo.
SE. Timere vana deſine, & turpes metus
Depone, Merope vera non fuerat parens.
OED. [7] Quod ſubditivi præmium gnati petiit?
SE. Regnum ſuperbum; [8] liberi adſtringunt fidem.
OED. Secreta thalami, fare, [9] quo excipias modo.
SE. [10] Hæ te parenti parvulum tradunt manus,
OED. Tu me parenti tradis? at quis me tibi?
SE. Paſtor nivoſo ſub Cithæronis iugo.
OED. In illa temet nemora quis caſus tulit?
SE. Illo ſequebar monte cornigeros greges.
OED. Nunc adice certas corporis noſtri notas.
SE. Forata ferro geſſeras veſtigia,
[11] Tumore nactus nomen ac vitio pedum,
OED. Quis fuerit ille, qui meum dono dedit
Corpus, requiro. *SE.* [12] regios pavit greges.
Minor ſub illo turba paſtorum fuit.
OED. Eloquere nomen. *SE.* [13] *prima langueſcit ſenum*
Memoria, longo laſſa ſublabens ſitu.
OED. Poteſne facie noſcere ac vultu virum?
SE. Fortaſſe noſcam ſæpe iam ſpatio obrutam
Levis exoletam memoriam revocat nota
OED. [14] Ad ſacra & aras omne compulſum pecus
Duces ſequantur. ite propere, accerſite

5 Rem tetigiſti, tetigiſti ulcus. hoc enim eſt quod metuo, ne fato ductus eam viduam ducam. 6 Quod feceras prius, in Oedipi genere velut regio ſimulando & celando. 7 In quem finem aſcivit me filium ſuppoſititium parens? 8 Quo firmius retineret tyrannidem, quam firmat certa ſucceſſio, retinetque populum in fide, ne quando interfecti regis liberi ſint ultores. alii leg. *Regum ſuperbam*, alii *ſuperbam. 9 Vnde tu noris, me eſſe ſubdititium? 10 Tradiderunt te mea ha manus parv. pa.* 11 Οἰδῶν τὸν πόδε ſc. ὅθεν νῦν Ἑλλὰς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν. 12 *Regius paſtor ſummus. 13 An prima inter animæ potentias deficit, cum ætas illa in continuo deflexu rerum species nequeat retinere? an primo quidem obiectum non agnoſcit, poſtea autem reminiſcitur? ut ait v.* 820. 14 *Sub prætextu ſacrificii veluti eximenda ſint egregia victima, paſtores accerſit.*

15 Fa-

[15]Famuli, penes quos ſumma conſiſtit gregum.
SE. [16] *Sive iſta ratio, ſive fortuna occulit.*
Late[r]e ſemper patere, quod latuit diu:
Sæpe eruentis veritas patuit malo.
OED. Malum timeri maius [17] his aliquod poteſt?
SE. Magnum eſſe, magna mole quod petitur ſcias,
Concurrit [18] illinc publica, [19] hinc regis ſalus,
[20] Vtrimque patria, contine medias manus,
[21] Vt nil laceſſas, *ipſa ſe fata explicant.*
[22] *Non expedit concutere felicem ſtatum.*
OE. [23] *Tuto movetur quidquid extremo in loco eſt.*
SE. Nobilius aliquid genere [24] regali appetis?
Ne te parentis pigeat inventi, vide.
OED. [25] Nec pœnitendi ſanguinis quæram fidem:
Sed noſſe certum eſt. ecce grandævus ſenex,
Arbitria ſub quo regii fuerant gregis,
[26] Phorbas. refersne nomen aut vultum ſenis?
SE. Arridet animo forma. nec notus ſatis,
Nec rurſus iſte vultus ignotus mihi.
Regnum obtinente Laio famulus greges
Agitaſti opimos ſub Cithæronis plaga?

15 *Paſtores & bubulci.* 16 *Suadet ſenex ne nimis curioſe id ſcrutetur quod notum in malum ſuum redire poſſit.* 17 *Parricidio & inceſtu?* 18 *Sciendo. ut evitetur peſtis. vel ambigue loq. nedum intelligit ſenex quid velit Oedipus.* 19 *Neſciendo.* 20 *Salus e. vel rege amiſſo.* 21 *Etiamſi nihil moveas, fatum (quod ſeries eſt & connexio quædam cauſarum, qua ſit quidquid fit) ſe declarabit.* 22 Τὸ κακὸν εὖ κείμενον οὐ κινητέον. 23 *Sed meum ſtatum infeliciſſimum puto, movebo itaque ut certum ſciam.* 24 *Polybi enim filius iam crederis.* 25 *Nec eo animo de inveniendo laboro, ut inventi pœniteat.* 25 *Aliis* Ithimales *dictus.*

PHORBAS. SENEX. OEDIPVS.

LÆtus Cithæron pabulo ſemper novo
Aeſtiva noſtro prata [1] ſummittit gregi.
SE. Noſciſne memet? *PH.* dubitat anceps memoria.
OED. Huic aliquis à te traditur quondam puer?
Effare. dubitas? cur genas mutat color?

1 *Suppeditat.*

Quid

Quid verba quæris? [2] *veritas odit moras.*
PH. O ducta longo temporum tractu moves.
OED. Fatere, ne te cogat [3] ad verum dolor.
PH. [4] Inutile iſti munus infantem dedi.
Non potuit ille luce, non cœlo frui.
SE. Procul ſit omen: vivit, & vivit precor,
OED. Supereſſe quare traditum infantem negas?
PH Ferrum per ambos tenue tranſactum pedes
Ligabat artus: vulneri innatus tumor
Puerile fœda corpus urebat [5] lue.
SE. Quid quæris ultra? fata iam accedunt prope.
OE. [6] Quis fuerit infans, edoce. *PH.* prohibet fides.
OED. [7] Huc aliquis ignem. flamma iam excutiet fidē.
[8] Per tam cruentas vera quærenti vias,
Ignoſce quæſo, ſi ferus videor tibi.
Et impotens, *PH.* iam parta vindicta in manu eſt.
OE. Dic vera. quisnam, quove generatus patre.
Qua matre genitus? *PH* Coniuge eſt genitus tua.
OED. Dehiſce tellus. tuque [9] tenebrarum potens,
n tartara ima, rector umbrarum, rape
Retro reverſus generis ac ſtirpis vices.
Congerite, cives, ſaxa in [11] infeſtum caput;
Mactate telis. [12] me petat ferro [13] parens;
Me natus, in me coniuges arment manus,
Fratreſque; & æger populus [14] ereptos rogis
Iaculetur ignes. ſæculi crimen vagor,
Odium Deorum, iuris exitium ſacri;
[15] Qua luce primum ſpiritus hauſi rudes,

[2] *Vera relaturo ad manum verba ſunt, nec mora eſt opus.* [3] *Al.* ad nervum. [4] *Non diu victurum ſaucium ſc. plantis perforatis.* [5] *Putredine.* [6] *Quibus parentibus ortus.* [7] Cruciatus & tormenta minitatur. [8] *In quibuſdam lib. duo iſti v. tribuuntur Phorbanti q. d. ſi ſerus fuerim in te exponendo, ignoſce quæſo. aut ſi tormentorum metu arcana prodam: cape itaque indicium.* [9] *Pluto.* [10] *Me, qui adverſus naturæ leges ſum reverſus in propria matris uterum. ſup.* 638. [11] *Alii hab.* inceſtum. [12] *Cauſam huius peſtilitatis.* [13] *Omnes parentes, liberi, coniuges, fratres me petant, qui iura illorum violaverim.* [14] *In me vel ut inferis devotum piaculum. vide ſup v.550. vel in me peſtis, funerum, rogorum cauſam.* [15] *Theb.* 244.

Iam

Iam morte dignus, redde nunc animos, [16] parens.
Nunc aliquid aude ſceleribus dignum tuis.
[17] I, perge, propero regiam curſu pete.
Gratare matri, [18] liberis auctà domo.

16 *Per indignationem ſibi ſe ex matre parentem exprobrat.*
17 *Sarcaſtice.* [18] *Ob domum auctam liberis à te filio ex matre. Ioſ. Scal legit* liberis auctæ modo. *Al. auctam domum.*

CHORVS.

Varietate obnoxium arguit Chorus excelſum ſtatum, mediam itaque fortunam optat. cuius laudes canit, à ſimilitudine navis modico vento actæ, & exemplo Icari.

*FAta ſi liceat mihi
Fingere arbitrio meo,
Temperem zephyro levi
Vela, ne preſſæ gravi
Spiritus antennæ tremant,
Lenis ac modicum fluens
Aura, nec vergens latus,
Ducat intrepidam ratem.
Tuta me media vehat
Vita decurrens via.
Cnoſſium [2] regem timens,
Alta dum demens petit,
[3] Artibus fidens [3] novis,
Certat & veras aves
Vincere, ac [3] falſis nimis
Imperat pennis [4] puer,
[5] Abſtulit nomen freto,
Callidus medium ſenex
Dædalus librans iter
Nube ſub media ſtetit,
Alitem exſpectans ſuam:

* Medio tutiſſimus ibis.
[1] *Dedalus Hymetionis fil. damnatus ab Areopagitis, quod occidiſſet Talum ſororis filium, in Cretam migrarat: ibi quia vaccam fabricaſſet ligneam, à Minoe rege Labyrintho ſeu turri incluſus terra mariq; fugam interdictam per aera tentavit; alas itaque confecit ſibi & filio, quibus ipſe evolavit Sardiniam, inde Cumas. Icarus autem dum patris monito non audiens, nimis alte volat, pennis à ſole liquefactis, in mare decidit quod ab illo nomen tulit.*
2 *Minoem regem Cretæ, in qua Cnoſſus urbs.* 3 Pennis non homini datis. 4 *Icarus.* 5 *Pars illa maris Ægei ab Icari caſu Icarium mare dicta eſt, ut & inſula in eodem mari Icaria. quæ prius Ἰχθυόεσσα. Al. nomen eripuit freto.*

Qua-

Qualis accipitris minas
Fugit, & ſparſos metu
Colligit fętus avis:
Donec in ponto manus
Movit implicitas puer.
Comes audacis viæ,
Quidquid exceſſit modum,
Pendet inſtabili loco.
Sed quid hoc? [6] poſtes ſonant
[7] Męſtus & famulus manu.
Regius quaſſat caput.
Ede quid portes novi.

[6] *Crepant regiæ fores exeunte nuncio. vide Herc. Oet. v.254*
[7] *Antiquatam hanc exoletarũ editionum lectionẽ reducit approbatq; P. Scriv. damnatam quidem I Grutero non concoquenti locutionis formulam* manu quaſſat caput. *Præfert itaque illam lect.* poſtes ſonat Regis famulus manu. Męſtus & quaſſans caput. *Verum quia* ſonare poſtes manu *vix Latine ſonet: quid ſi una & altera in voce* manu *literis mutatis, legamus:* poſtes ſonant. Regius famulus venit, Męſtus & quaſſans caput, *quem verborum ordinem in vulgatis lib. obſervatum invertere coguntur qui ut retineant* manu, Męſtus *transferunt in locum τῦ Regius.*

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS.

Nuncius Oedipi excæcationis conſilium & modum narrat.

PRædicta poſtquam fata, & infandum [1] ſcelus
Deprendit, ac ſe ſcelere convictum Oedipus
Damnavit ipſe: regiam infeſtus petens
Inviſa propero tecta penetravit gradu;
Qualis per arva Libycus inſanit leo,
Fulvam minaci fronte concutiens iubam:
Vultus furore torvus, atque oculi truces.
Gemitus, & altum murmur, & [2] gelidus fluit
Sudor per artus, ſpumat, & volvit minas.
Ac merſus alte magnus exundat dolor.
Secum ipſe ſævus grande neſcio quid parat.
Suiſque fatis ſimile. [3] Quid pęnas moror?

[1] *Quidam* Genus *legunt & intelligunt de natis ex matre liberis.* [2] *Al. Gelidus volat, &c.* [3] *Verba Oedipi.*

[4] Vt hoc ſceleſtum pectus aut ferro petat.
Aut fervido aliquis igne vel ſaxo domet?
Quæ tigris, aut quæ ſæva viſceribus meis
Incurret ales? ipſe tu [5] ſcelerum capax
[6] Sacer Cytheron, vel feras in me tuis
Emitte ſylvis, mitte vel rabidos canes.
Nunc redde [7] Agaven, anime, quid mortem times?
Mors innocentem ſola fortunæ eripit.
Hæc fatus, aptat impiam capulo manum.
Enſemque ducit. Itane tam magnus [8] breves
Pęnas ſceleribus ſolvis? atque uno omnia
Penſabis ictu? moreris? hoc patri ſat eſt,
Quid deinde matri? quid male in lucem editis
Gnatis? quid ipſi, quæ tuum magna luit
Scelus ruina, flebili patriæ dabis?
[9] Solvenda non eſt illa quæ leges ratas
Natura in uno vertit Oedipoda, [10] novos
Commenta partus, ſuppliciis eadem meis
Novetur. iterum vivere, atque iterum mori
Liceat; renaſci ſemper; ut toties nova
Supplicia pendas, utere [11] ingenio miſer.
Quod ſæpe fieri non poteſt, fiat diu.
Mors eligatur longa, quæratur via,
Qua nec ſepultis miſtus, & vivis tamen
Exemptus erres. morere, ſed [12] citra patrem.
Cunctaris, anime? ſubitus en vultus gravat
Profuſus imber, ac rigat fletu genas?
Et flere ſatis eſt? hactenus fundent levem
Oculi liquorem. ſedibus pulſi ſuis.
Lacrymas ſequantur. hi [13] maritales ſtatim
Fodiantur oculi, dixit, atque ira furit.
Ardent minaces igne truculento genę.

[4] An pœnas aliunde expectem? [5] Agaves & ceterarum Baccharum. [6] Iovi. vel Bacchi ſacris, vel execrande. [7] Sup. v. 616. & Theb. 17. [8] Facilis & ſimplicis mortis. [9] Non æquum eſt ut natura, quæ me produxit in dedecus ſuum, iura ſua per parricidium & inceſtum, violaturum, ſolvat me unica & ſimplici nece tot ſceleribus functum. [10] Filios ex matre. [11] Vtere eo ingenio ad pęnas excogitandas quo uſus es quondã in Sphingis ænigmate ſolvendo. [12] Non uno ictu ut Laius. [13] ἔρωτος ἀνοσίου καὶ γάμους ἀνομίμου δαδοῦχοι. ex cõſpectu enim amor, hi quibus placuit mater, vel qui illius amorem conciliavere.

Ocu-

Oculique [14] vix ſe ſedibus retinent ſuis.
Violentus, audax, mutus, iratus, ferox,
Tantum cruentus gemuit; & dirum fremens
Manus in ora torſit. at contra truces
Oculi ſteterunt, & ſuam intenti manum
[14] Vltro inſequuntur. vulneri occurrunt ſuo.
Scrutatur avidus [15] manibus uncis lumina.
Radice ab ima funditus vulſos ſimul
Evolvit [16] orbes. hæret in vacuo manus,
Et fixa penitus unguibus lacerat [17] cavos
Alte receſſus luminum & [17] inanes ſinus.
Sævitque fruſtra, pluſque quam ſat eſt furit:
[18] Tantum eſt periculum lucis. [19] attollit caput
Caviſque luſtrans orbibus cęli plagas,
[20] Noctem experitur. quicquid effoſſis male
Dependet oculis. rumpit; & victor deos
Conclamat omnes; Parcite, en patrię, precor:
Iam [21] iuſſa feci. debitas pęnas tuli.
Inventa thalamis digna nox tandem meis.
[22] Rigat ora fędus imber, & lacerum caput
Largum revulſis ſanguinem venis vomit.

14 *Conſcii & in pœnas parati.* 15 *Digitis, unguibus.* 16 Κύκλους *ita Soph.* ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὑτοῦ κύκλων. *Sphærica autem ſeu orbicularis forma oculo data eſt, quo celerius & facilius revolutus obiecta apprehendat, utque ſufficiat cuivis quantitati capiendæ perpendicularibus lineis à viſis in centrum oculi concurrentibus, vel orbes hic cape ſinus, in quibus oculi.* 17 *Etiam in oculorum ſinus & globos, cum ſatis fuiſſet araneæ telam, vel pupillam effodiſſe.* 18 *In tantum lucem exodit, tam attente cavet ne quid ſibi lucis relinquatur.* 19 *More luſtrantis & ſuſpicientis.* 20 *An penitus ſit cæcus.* 21 *Quod voluiſtis credo legendum* Iuſta, *ut Theb. verſ. 175. & infra. verſ. 998.* 22 *Hæc nuncius ex ſua perſona.*

CHORVS.

Chorus iſte ex diſciplina Stoicorum (qui omnia, imo Deum ipſum, ſubiiciunt, inevitabilibus fatis) excuſari Oedipum vult.

Fatis agimur: cedite fatis.
Non ſolicitæ poſſunt curæ
Mutare rati [1] ſtamina fuſi.
Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus venit ex [2] alto
Servatque ſua decreta [1] colus
[3] Lacheſis, [4] dura revoluta manu.
Omnia certo tramite vadunt:
[5] Primuſque dies dedit extremum.
[6] Non illa deo vertiſſe licet,
[7] Quæ nexa ſuis currunt cauſis.
It cuique ratus, prece non ulla
Mobilis, ordo. multi ipſum
Timuiſſe nocet. Multi ad fatum
Venere ſuum, dum fata timent.
Sonuere fores, atque ipſe ſuum
Duce non ullo molitur iter
Luminis orbus.

1 *Herc. Fu.* 538. 2 *Fato ſeu providentia diuina* vel ut illi, *ex cõſtellatione.* 3 *Vna è Parcis, fatum.* 4 *Inexorabili, immutabili.* 5 *Horoſcopus genethliacus ex ſitu & conſenſu ſiderum in natiuitatis hora.* 6 Quod fore paratum eſt, id ſummũ exuperat Iovem. *Stoice.* 7 *Quæ proveniunt ex ſerie & ordine cauſarum.*

OEDIPVS. CHORVS. IOCASTA.

Iocaſta ſe interficit. Oedipus excœcatus in exilium abit.

Bene habet, peractum eſt. iuſta perſolvi patri.
Iuvant tenebræ. quis Deus tandem mihi
Placatus [1] atra nube perfundit caput?
Quis ſcelera [2] domat? conſcium evaſi diem.
Nil, parricida, dextera debes tua.
Lux te refugit. vultus Oedipodem [3] hic decet.
CH. En ecce, rapido ſæva proſiluit gradu

1 *Cæcitatis caligine.* 2 *Dono remittit.* 3 *Emphatice.*

Iocaſta vecors: [4] qualis attonita & furens
Cadmea mater abſtulit gnato caput,
Senſitve raptum. dubitat, afflictum alloqui
Cupit, pavetque. iam malis ceſſit pudor.
IO. [5] Cupiunt, & horrent ora, nam quid te vocem?
Gnatumne? dubitas? gnatus es: gnatum pudet?
Immitis. oro, gnate,* quo avertis caput,
Vacuoſq; vultus? *OED.* [6] quis frui & tenebris vetat?
[7] Quis reddit oculos? matris en, matris ſonus.
[8] Perdidimus operam. Congredi fas amplius
Haud eſt. nefandos dividat vaſtum mare
Dirimatque [9] tellus abdita: & quiſquis ſub hoc
In alia verſus ſidera, ac ſolem [10] avium
Dependet [11] orbis, alterum ex nobis ferat.
IO. Fati iſta culpa eſt: nemo fit fato nocens.
OED. Iam parce verbis mater, & parce auribus.
Per has reliquias corporis trunci precor,
Per [12] inauſpicatum ſanguinis pignus mei.
Per omne noſtri nominis [13] fas & [14] nefas.
IO. [15] Quid anime, torpes? ſocia cur ſcelerum dare
Pęnas recuſas? omne confuſum perit,
Inceſta, per te iuris humani decus.
Morere, ac nefaſtum ſpiritum ferro exige,
Non ſi ipſe mundum concitans divum ſator,
Coruſca ſæva [16] tela iaculetur manu,
Vnquam rependam ſceleribus pęnas pares
Mater nefanda, mors placet: mortis via

[4] *Qualis Agave, ubi furens filio caput abſtuliſſet, moxque ad ſe reverſa facinus ſenſiſſet, attonita ſtetit; talis hic Iocaſta, vid. ſup v. 443. P Scriverius habet.* Senſim vt raptum traxit. [5] *Alioqui te cupio, horreo tamen P. Scriverius legit.* ſed hærent ora.* Audita Iocaſta, vertit ſe Oedipus. [6] *Quis nam tu es qui interdicis mihi fructum capere, quem ex cæcitate percepiſſe mihi viſus ſum?* [7] *Quis per aures ingerit mihi mala, quorum notas ne viderem, effodi mihi oculos?* [8] *Nil profeci oculos eruendo, cum etiamnum audiam. vide Theb.* 226. [9] *Alterum Hemiſpharium.* [10] *Legunt quidam* alium, *alii* alterum *ut ſit.* [11] *Alterum orbis latus aliis ſideribus notum utque dicunt Poeta,* alio ſole calens, Et alio ſub ſole iacens. [12] *Infelicem prolem liberos.* [13] *Matris & filii.* [14] *Vxoris mariti. &c. nefanda inter nos nomina.* [15] Se ad pęnas de ſe ſumendas excitat. [16] *Fulmina.*

Quæratur . agedum , commoda matri manum.
Si parricida es , [17] reſtat hoc operi ultimum.
Rapiatur [18] enſis , hoc iacet ferro meus
[19] Coniux·quid illum nomine haud vero vocas?
Socer eſt , utrumque pectori infigam meo
Telum ? an patenti conditum iugulo imprimam ?
Eligere neſcis [20] vulnus hunc, dextra, hunc pete
Vterum capacem, qui virum & gnatum tulit.
CH. Iacet perempta, vulneri immoritur manus.
Ferrumque ſecum nimius eiecit cruor.
OED.[21] Te fatidice, te præſidem veri Deum
Compello. ſolum debui fatis patrem.
Bis parricida. pluſque quam timui nocens.
Matrem peremi; ſcelere confecta eſt meo.
O Phœbe mendax , fata ſuperavi impia.
Pavitante greſſu ſequere [22] fallaces vias,
Suſpenſa plantis efferens veſtigia.
[23] Cœcam tremente dextera noctem rege.
I, gradere præceps lubricos ponens gradus.
I, profuge, vade. [23] ſiſte, ne [24] in matrem incidas.
[25] Quicumque feſſi corpore & morbo graves
Semianima trahitis corpora; en [26] fugio, exeo.
Relevate colla . mitior cæli ſtatus
Poſt terga ſequitur. [27] quiſquis exilem iacens
Animam retentat , vividos hauſtus levis
Concipiat. [27] ite, ferte, [28] depoſitis opem.
Mortifero mecum vitia terris extraho,
Violenta fata, & horridus [29] mortis tremor.
Macieſque & atra peſtis, & rabidus dolor
Mecum ite, mecum. [30] ducibus his uti libet.

17 *Vti matrem etiam occidas.* 18 *Quem modo Oedipus abiecerat.* 19 *Laius coniux meus, imo ſocer , namque filio eius nupſi.* 20 *Locum vulneri .* 21 *Te ridiculum deum falſitatis arguo , qui fore prædixiſti , ut patrem occiderem , ſed iam & matri necis cauſa fui.* 22 *Aſperas. præcipites , cæco ignotas.* 23 *Vias baculo prætentans explora.* 24 *In matris cadaver.* 25 *O Thebani peſte laborantes.* 26 *Prout iubet oraculum .* 27 *O medici, curatores .* 28 *De quorum ſalute & vita deſperabatur .* 29 *Al.* morbi. 30 *Mihi cæco hi pro ducibus erunt ſup.* 652.

TRO-

TROAS.

PERSONÆ.

HECVBA.
CHORVS MVLIERVM.
TALTHYBIVS.
AGAMEMNON.
CALCHAS.
HELENA.
PYRRVS.
ANDROMACHA.
SENEX.
VLYSSES.
ASTYANAX.
NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Græci, exciſo iam Ilio, reditum in patriam cogitantes contrario vento detinebantur. Apparens noctu Achillis umbra ſolvere eos poſſe negat, niſi ſibi debitis inferiis mactata Polyxena, cuius nuptiarum prætextu interfectus eſt. Non fert Agamemnon ſibi amatam Polyxenam mactari. Qua de re orto cum Pyrrho iurgio, intervenit conſultus Calchas, qui omnino immolandam pronunciat, unaque necandum Aſtyanacta, quem à matre abſconditum abducit Vlyſſes & de Scæa porta deijcit. Polyxenam ab Helena auſpice, ritu cultuque ſponſæ deductam ad patris tumulum Pyrrhus mactat.

ACTVS PRIMVS.

HECVBA.

Luget Hecuba patriæ, domus, ſui ipſius calamitatem.

QVicunque regno fidit, & magna potens
Dominatur aula, nec 1 leves metuit deos,
Animumque rebus credulum lætis dedit,
Me videat, & te 2 Troia. non unquam tulit
Documenta Fors maiora, quam fragili loco
Starent 3 ſuperbi: columen everſum occidit
Pollentis 4 Aſiæ, 5 cœlitum egregius labor:
Ad cuius 6 arma venit, & 7 qui frigidum
8 Septena Tanain ora pandentem bibit;
Et 9 qui renatum pronus excipiens diem.

1 *Inconſtantes* faciles dare ſumma deos, eademque tueri Difficiles. 2 *Proprie regio in qua Ilium urbs, à Troe dicta*. 3 *Nobiles potentes: quorum commune vitiũ eſt ſuperbia* 4 *Minoris, cui imperavit Priamus: & parti maioris, quę orbis pars tertia*. 5 *Inf. v. 476.* 6 *Auxiliaria, namque*. 7 *Rheſus Thraciæ rex auxilio Troiæ venit*. 8 *Ex perſona mulieris imperitæ tribuitur Tanai quod Iſtri eſt: ut per ſeptem ora in mare labatur* 9 *Memnon Tithoni & Auroræ filius ex Æthiopia*, vel ut alii, Suſis, *Troiam venit, dux Perſarum, qui ſolem orientem proni adorabant*.

 16 Te-

[10] Tepidum [11] rubenti [12] Tigrin immiſcet freto;
Et [13] quę [14] vagos vicina proſpiciens Scythas
Ripam catervis Ponticam [15] viduis ferit;
[16] Exciſa ferro eſt. Pergamum [17] incubuit ſibi,
En [18] alta muri decora congeſti iacent
Tectis aduſtis, regiam flammæ ambiunt;
Omniſque late fumat [19] Aſſaraci domus,
Non prohibet avidas flamma victoris manus;
[20] Diripitur ardens Troia. nec cęlum patet
[21] Vndante fumo nube ceu denſa obſitus.
Ater favilla ſquallet Iliaca dies,
Stat avidus victor, & [22] lentum Ilium
Metitur oculis, ac decem tandem ferus
Ignoſcit annis. horret afflictam quoque;
Victamque quamvis videat, haud credit ſibi
Potuiſſe vinci. ſpolia populator rapit.
Dardania prædam [23] mille non capiunt rates.
Teſtor deorum numen adverſum mihi;
[24] Patriæque cineres: [25] teque rectorem Phrygum.
Quem Troia toto conditum regno tegit,
[26] Tuoſque manes, [27] quo ſtetit ſtante Ilion:
Et vos meorum [28] liberum magni greges.
[29] Vmbræ minores; quidquid adverſi accidit,

10 *In regione repenti* 11 *Auroræ ſeu Solis orientis rubore perfuſo. alias ſecundo halucinabitur femina. Tigris enim in mare Perſicum influit. non Erythreum. niſi ex perſonæ decore dictum malis, ut prius v. 9.* 12 *Herc. Fur.* 1323. 13 *Pentheſilea Amazonum regina, de quibus vide Hippolyt.* 397. 14 *Herc. Fur.* 532. 15 *Hippolyt.* 620. 16 *Troia alii legunt.* Exciſa ferro eſt Pergamos, incubuit ſibi. 17 I.. ſe magno ruunt, *vel in cinerem verſum,* 18 Πύργοι ἐπάλξεις, *turres, pinnæ.* 19 *Iliũ, ubi regnavit Aſſaracus Ili filius.* 20 *Ex incendio prædam rapiunt.* 21 *Vndatim aſcendente.* 22 *Ilium decennali bello tandem debellatum luſtrans non indigne fert, ſi decem annos in civitate tam nobili & munita expugnanda abſumpſerit.* 23 *Qui numerus claſſis quæ Troiam advenit, Agam v.* 169. 24 *More veterum iurat Hecuba per quæ ſibi gratiſſima.* 25 *Priamum, in cuius ruina & regnum Troianum interiit.* 26 *O Hector.* 27 *Vid. inf. v.* 126. 28 *Quibuſdam L. aliis xvij.* 29 *Vmbra liberum minorum, vel minori mihi loco habitorum, quam Priamus & Hector.*

Quæ

Quæcumque [30] Phœbas ore lymphato furens,
Credi Deo vetante, prædixit mala,
[31] Prior Hecuba vidi gravida, nec tacui metus,
Et [32] vana vates ante Caſſandram fui.
Non cautus ignes [33] Ithacus, aut [34] Ithaci comes
Nocturnus in vos ſparſit aut [35] fallax Sinon:
[36] Meus ignis iſte eſt: facibus ardetis meis.
[37] Sed quid ruinas urbis everſæ gemis
Vivax ſenectus: reſpice infelix ad hos
Luctus recentes. Troia iam vetus eſt malum.
Vidi execrandum [48] regiæ cædis nefas,
Ipſaſque ad [39] aras maius admiſſum ſcelus
[40] AEacidis armis: cum ferox [41] ſæva manu
Coma reflectens regium torta caput,
Alto nefandum vulneri ferrum abdidit:
Quod penitus actum cum recepiſſet libens,
Enſis ſenili [42] tinctus è iugulo rediit.
Placare [43] quem non potuit à cæde effera
[44] Mortalis ævi cardinem extremum premens:
[45] Superique teſtes ſceleris: & quondam [46] ſacrum
Regni iacentis, ille tot [47] regum parens

30 *Caſſandra filia Priami, cui Phębus amans vaticinandi peritiam dedit pollicita concubitum: promiſſis tamen non ſtanti donum auferre Deus cum non poſſet, fidem ademit, ut vaticiniis ſuis nemo crederet.* 31 *Cum Paridem utero geſtaret, ſomniavit Hecuba ſe facem ardentem parituram.* 32 *Inutilis & irrita, æque ac Caſſandra non credita.* 33 *Vlyſſes Ithacæ dux.* 34 *Diomedes, cui Vlyſſes in caſtrorum Thracum exploratione comes nocturnus.* 35 *Cuius doloſo miniſterio receptus equus, laxatuſque.* 36 *Somnio de Paride prædictus modo. v. 36.* 37 *Sed quid ego anus miſere longæva vetus malum gemo?* 38 *Priami à Pyrrho ad aras caſi.* 39 *Iovis Hercii, quod inter aulam & parietem in domus penetrali coleretur, ab ἕρκος.* vel *quod mala arceat.* 40 AEacidæ, *id eſt, Pyrrhi, Neoptolemi.* 41 *Vel lege* Scæva. *Sic Virgil.* Implicuitq; comam læva, *&c. de eod. 2 Æneid.* 42 *Quidam leg.* haud tinctus, *& reſpiciunt v. 654. Agamem.* 43 *Enſem; ſeu Pyrrhum.* 44 *In extremo iam ſenio.* 45 *Ad aras ſtantes ubi cęſus eſt Priamus.* 46 *Sacrarium, ara τῆς ἑςίας, vel τοῦ ἑρκείου Διός. ad quam inaugurandi reges auſpicabantur. Agamem. v. 8.* 47 *Nobilium iuvenum, ſupra v. 32.*

Caret ſepulchro Priamus, & [48] flamma indiget,
Ardente Troia, non tamen ſuperis ſat eſt:
49 Dominum, ecce, Priami nuribus & natis legens
Sortitur urna. præda quem [50] vilis ſequar?
51 Hic Hectoris coniugia deſpondet ſibi;
Hic optat Heleni [52] coniugem; hic [53] Antenoris;
Nec deeſt tuos Caſſandra qui thalamos petat.
Mea ſors timetur. ſola ſum Danais metus.
Lamenta ceſſant? turba, captivæ, mea;
54 Ferite palmis pectora, & planctus date,
Et iuſta Troiæ facite. iamdudum ſonet
55 Fatalis Idæ iudicis diri domus.

48 *Non habet qui ipſi rogum extruat.* Primumque in litore truncum, Cui non Troia rogus. 49 *Sed & ſortibus in urnam miſſis dividimur, ego cum filiabus & nuribus inter Græcos nobis futuros dominos. infra. v.972.* 50 *Quia vetula.* Læta cum pubes edera virenti Gaudeat pulla magis atque myrto. 51 *Aliquis ſc. Pyrrhus ſibi optat ſeu promittit Andromachen.* 52 *Priorem. nam Pyrrho, Andromache Heleno caſo nupſit.* 53 *Theano.* 54 *Pro more lugentium.* Vide Chorum ſeq. 55 *Paridis, qui in Ida ſeu Antandro monte Idæ vicino, Veneri tanquam pulchriori aureum adiudicavit malum. cuius iudici mercedem favente Venere Helenam rapuit, quam repetentes Græci Troiam vaſtarunt.*

CHORVS MVLIERVM.

HECVBA.

Chorus Iliadem cum Hecuba exeidium patriæ, Hectoris & Priami mortem lugent.

1 NOn rude vulgus, lacrymiſq; novum
Lugere iubes: hoc continuis
Egimus annis, ex quo tetigit
2 Phrygius Graias hoſpes 3 Amyclas,
Secuitque fretum 4 pinus matri
Sacra Cybelæ.
5 Decies nivibus canuit Ide,
Ide noſtris 6 nudata rogis;

1 *Non inexpertum lugendi.* mox v.81. 2 *Paris.* Talis ab armiferis Priameius hoſpes Amyclis, *&c.* 3 *Vrbem Laconiæ*, Graias, *ad diſtinctionem Amyclarum quæ in Campania.* 4 *Navis è pinu caſa in Ida Cybele ſacra.* 5 *Per decem hyemes.* 6 *Spoliata arboribus ad comburenda interfectorum è noſtris cadavera.*

Et

Et 7 Sigeis 8 trepidus campis
Decies ſecuit meſſor ariſtas:
Vt nulla dies mœrore caret,
Sed nova fletus cauſa miniſtrat.
Ite ad planctus:
9 Miſeramque læva regina manum,
Vulgus dominam vile ſequemur.
Non indociles lugere ſumus.
HEC. Fidæ caſus noſtri comites,
10 Solvite crinem: per colla fluant
Mœſta capilli, tepido Troiæ
Pulvere turpes. paret exertos
Turba lacertos. 11 veſte remiſſa
Subſtringe ſinus, uteroque tenus
Pateant artus, 12 cui coniugio
Pectora velas captive pudor?
Cingat tunicas palla ſolutas.
Vacet ad crebri verbera planctus
Furibunda manus. placet hic habitus.
Placet. agnoſco Troada turbam.
Iterum luctus redeant veteres:
Solitum flendi vincite morem.
Hectora flemus.
CH. Solvimus omnes
Lacerum multo funere crinem:
Coma demiſſa eſt libera nodo:
Sparſitque cinis 13 fervidus ora.
HE. 14 Complete manus. 15 hoc ex Troia

Troianis à Sigeo Troiæ promontorio. 8 Ne deprehenderetur à prædatore hoſte. 9 Tuque ò Regina præito nobis, & more præficæ elevata manu modum luctus & planctus ſigno dato, nos lugendi dociles ſequemur. 10 Præſcribit Hecuba luctus formulam, ſumptam Ex Euripidis Troade nec diſſimilem illius Lucani, lib. 2. quarum una madentes Sciſſa genas planctu liventes atra lacertos, Nunc, ait, ò miſeræ contundite pectora matres. Nunc laniate comas, &c. *Lugentes enim mulieres ſolutum nodo crinem adſpergebant, veſtimenta lacerabant, pectora & humeros nudata unguibus, pugnis, palmis, in ſe ſævientes eiulabant: ſolo inſuper affligebant pectora humum crinibus vertentes.* τᾶις κομάις τά θεῶν ἐδάφη σαλύνεσαι. *11 Chorda ſeu faſcia demiſſas veſtes ſub utero nectebant, ne deciderent.* alii leg. revulſa, *ut ſignificet veſtes ſciſſas & laceratas.* 12 Procatalepſis. *neq; .n. amplius coniugibus velandæ ſumus, cui autē domino ſervemus pudorem captiva? 13 Ex Troia ardente. 14 Cinere. 15 Ex omni Troia opibuſque quondam Troianis hoc ſumpſiſſe licet,* quod dicens tollit cineres manipulum.

Sumpſiſſe licet. cadat ex humeris
Veſtis apertis: utrumque tegat
[16] Suffulta latus. iam nuda [17] vocant
Pectora dextras. nunc nunc vires
Exprome dolor tuas.
[18] Rhœtea ſonent litora planctu:
Habitanſque cavis montibus [19] Echo
Non, ut ſolita eſt, extrema brevis
Verba remittat: totos reddat
Troiæ gemitus. audiat omnis,
Pontus, & æther: ſævite manus.
Pulſu vaſto tundite pectus.
Non ſum ſolito contenta ſono.
Hectora flemus.
CH. [20] Tibi noſtra ferit dextra lacertos:
Humeroſque ferit tibi [21] ſanguineos.
Tibi noſtra caput dextera pulſat.
Tibi maternis ubera palmis
Laniata iacent. fluit, & [22] multo
[22] Sanguine manat, quacumque tuo
Funere feci, rupta cicatrix.
[23] Columen patriæ, [24] mora fatorum,
Tu præſidium Phrygibus feſſis.
Tu murus eras: humeriſque tuis
[24] Stetit illa decem fulta per annos:
[25] Tecum cecidit. ſummuſque dies
Hectoris idem patriæque fuit.
HE. Vertite planctus: Priamo veſtros
Fundite fletus: ſatis Hector habet.
CHO. Accipe fletus [26] bis capte ſenex

16 *Suffibulata. palla ſeu faſcia ſubſtricta.* 17 *Ad planctus & verbera.* 18 *Rhœtus promontorium eſt Troia.* 19 *ῥήματος οὐρὰ μόνον, ſoni per mediū delati & in corpus obſtans incidentes repercuſſi reflexio.* 20 *O Hector.* 21 *Humano autem ſanguine placari defunctorum animas credebant. atque hinc non præficæ modo, ſed & poſtea gladiatores in funeribus conducti.* 22 *Novis plagis rupta recrudeſcit.* 23 *Hector enim; manus, murus, turris, columna & propugnaculum Troiæ Poetis decantatus.* 24 Decimum quæ diſtulit Hector in annum. *namque* ademptus Hector Tradidit feſſis leviora tolli Pergama Graiis. 25 Hectoris hic tumulus cum quo ſua Troia ſepulta eſt: Conduntur pariter qui periere ſimul. 26 *Prius enim puer captus eſt, Podarces vocatus; poſtea à ſorore Heſione pretio redemptus, Priamus dictus eſt à Πρίαμαι.*

27 Nil Troia ſemel te rege tulit.
28 Bis pullata Dardana Graio
Mœnia ferro: 29 biſque pharetras
Paſſa Herculeas. poſt 30 elatos
Hecubæ partus, 31 regumque rogos.
Poſtrema pater funera cludis;
32 Magnoque Iovi victima cæſus
Sigea 33 premis litora truncus.
HE. Alio lacrymas flectite veſtras:
Non eſt Priami miſeranda mei
Mors, Iliades, 34 *Felix Priamus*
Dicite cunctæ. liber manes
Vadit ad imos: nec feret unquam
35 Vincta Graium cervice iugum.
Non ille duos vidit Atridas,
Nec fallacem cernit Vlyſſem.
Non Argolici præda triumphi
Subiecta feret colla 36 trophæis.
37 Non aſſuetas ad ſceptra manus
Poſt terga dabit; 38 curruſque ſequens
Agamemnonios, aurea dextra
Vincula geſtans, lætis fiet

27 Sed bis expugnata: te prius regis filio, nunc rege. 28 Semel ab Hercule perfidiā Laomedōtis ulto, cui promiſerat rex 30 equos propter ſervatam à marino monſtro filiam Heſionem: denuo iam ab Atridis. 29 Fatale enim erat Troiam nō poſſe ſecundo capi ſine Herculis ſagittis. ipſe Herc. in Sophocl. Philoctete τὸ δ᾽εύτερον γάς τοῖς Ἀυτὴν τόξοις ἁλῶναι. *Philoctetes itaque ſolus Herculis ſagittis uti ſciens, ad ſecundum bellum Troianum ductus eſt.* 30 *Filios ad ſepulturam elatos.* 31 *Regis filiorum.* 32 *Ad aram enim Iovis Hercii cæſus.* 33 *Imitatur Poeta illud* 2. *Æneid.* Iacet ingens litore truncus. *Vbi Virgil. non tam rei veritatem ſecutus eſt, cum Priamus tantum confoſſus fuerit; quam ad Pompeii caſum alluſit.* 34 *Præ nobis. ille enim liber, nos captæ.* 35 *Al.* Victa. 36 *Triumphis. trophæa enim proprie ſunt ſpolia eo in loco erecta quo hoſtes terga vertere cœperunt.*
37 *Non dabit poſt terga manus ſceptro aſſuetas.* 38 *Catenis vincti ducebantur in triumpho captivi poſt vel ante currum victoris: reges vincti aureis manicis. Namque pro conditione perſonarum inicere ſolebant catenas, ferreas, argenteas, aureas. aureis compedibus vinctum à ſuis Darium ſcribit Curtius. Idem de Crœſo refert Auſonius. Et de Zenobia ab Aureliano capta, Treb. Pollio. de Artuaſde Armenia rege ab Antonio capto, Paterculus. Argenteis vinctum Arſacem à Sapore captum tradit Am. Marcellinus.* 39 *Vrbi Agamemnoniæ.*

Pom-

Pompa Mycenis. *CH.* [40] *Felix Priamus*
Dicimus omnes: ſecum excedens
Sua regna tulit: nunc [41] Elyſti
Nemoris tutis errat in umbris,
Interque pias felix animas
Hectora quærit. *Felix Priamus!*
Felix quiſquis bello moriens
Omnia ſecum conſumpta [42] *videt!*

[40] *Qui à malis diſceſſit.* [41] *Troad. v. 542. Lipſ. habet,* tulit.

ACTVS SECVNDVS.

TALTHYBIVS. CHORVS.

Narrat Talthybius apparuiſſe ſibi Achillis umbram, exprobrataque Græcis ingratitudine poſtulaſſe, ut Polyxena, cuius nuptiarum prætextu ipſe interfectus eſt, ad tumulum ſuum pro inferis mactaretur. Alias Græcos non habituros ventum ad reditum.

QVam longa Danais ſemper in portu mora.
[1] Seu petere bellum, [2] petere ſeu patriam volũt,
CH. Quæ cauſa ratibus faciat & Danais moram,
Effare; reduces qui deus cludat vias.
TA. Pavet animus; artus horridus quaſſat tremor.
Maiora veris monſtra vix capiunt fidem.
Vidi ipſe, vidi. ſumma iam Titan iuga
[3] Stringebat; [4] ortus vicerat noctem dies:
[5] Cum ſubito cæco terra mugitu fremens
Concuſſa, cæcos traxit ex imo [6] ſinus.
Movere ſylvæ capita, & excelſum nemus
Fragore vaſto tonuit, & lucus [7] ſacer;
Idæa ruptis ſaxa ceciderunt iugis.
Nec ſola tellus tremuit: & pontus [8] ſuum
Adeſſe Achillem ſenſit, ac ſtravit vada.

[1] *Græcorum claſſi, ex Aulide portu Bœotiæ ſolutura, Diana ob cervã ſuam ab Agamemnone caſam irata negavit ventũ, quẽ oraculi monitu Agamemnon filia ſua Iphigenia immolata redemit.* Sanguine placaſti ventos & virgine cæſa. [2] *Vt nunc.* [3] *Radiis novis contingebat. Herc. Fur. 132.* [4] *Sub matutino, quo tempore, diſcuſſis vaporibus atque humoribus defæcatis, certiora apparent ſomnia.* [5] *Thyeſt. 261.* [6] *Specus.* Delrius autem aſtruit lectionem τῦ ſonos *ex mugitu terræ frementis in verſu præcedenti, & cæcos exponit* dubios, incertos, ex occulto. [7] Cybele ſacer. [8] *Thetidos filium. Nerei nepotem, quem tamen quidam Caloe, alii Philomela, Actoris filia, alii Chironis filia natum autumant.*

Tunc

Tunc ſciſſa tellus aperit immenſos ſpecus,
Et hiatus [9] Erebi pervium ad ſuperos iter
Tellure fracta præbet, ac tumulum levat.
Emicuit [10] ingens umbra [11] Theſſalici ducis
[12] Threicia qualis arma præludens tuis
Iam, Troia, fatis ſtravit: aut [13] Neptunium
[14] Cana nitentem perculit iuvenem coma:
Aut cum inter acies Marte violento furens,
Corporibus amnes cluſit; & quærens iter
[15] Tardus cruento Xanthus erravit vado:
Aut cum ſuperbo victor in curru ſtetit,
Egitque habenas, [16] Hectorem & Troiam trahens.
Implevit omne [17] litus irati ſonus:
Ite, ite inertes; debitos manibus meis
Auferte honores: ſolvito ingratas rates
Per [18] noſtra ituri maria. [19] non parvo luit
Iras Achillis Græcia: at magno luet.
Deſponſa noſtris cineribus Polyxena
Pyrrhi manu mactetur, & tumulum riget.
Hęc fatus, [20] alta nocte diviſit diem,
Repetenſque Ditem, [21] merſus ingentem ſpecum
Coeunte terra iunxit. immoti iacent
Tranquilla pelagi: ventus abiecit minas,
Placidumque fluctu murmurat leni mare.

9 Ab ἔρα, vel ἐρέφω. ſignificat enim tenebras vel caliginem Orci terra tecti. qua ratione & ab ערב *id eſt, veſper, deduci poteſt. 10 Seu umbras reſpicias, quæ noctis maiores ſemper apparent, Thyeſt. 671. & Oedip. 175. Seu Achillis ſtaturam quam 9 cubitorum altitudinem æquaſſe ferunt.*
11 Achillis in Theſſalia à Chirone educati. 12 Qualis præludium faciens tuis ò Troia fatis Thracum auxiliares à Ciſſao Hecubæ patre copias, & Myſorum ducem Telephum fudit. 13 Cycnum Neptuni filium. 14 Propter olorem in quem verſus eſt Cycnus. 15 Cadaverum vi Xanthum & Simoenta, fl. oppletos tardè fluere fecit. Agam. 210. 16 Hectorem enim raptans exclamavit, Expugnavi Troiam. *ſup. v. 125. 17 Sigeum, ubi ſepultus eſt Ach. 18 Matris meæ, &c ſup. v. 173. 19 Quanti ſtetit Achillis propter raptam Briſeida ira, experti Græci; videant ne maioris filii iræ pœnas arceſſant negata inferiis Polyxena 20 Solis iam orientis luce mutavit noctem, id eſt, ſe ſub tenebras condidit. vide v 119. Thyeſt alii leg* Hæc fatus alta voce, dimiſit diem. *21 Hiatus qui egreſſo ceſſit, regreſſo clauſit.*

[22] Tritonium ab alto cecinit [23] hymenæum chorus.

22 *Deorum marinorũ, & Nereidum materterarum Achillis, alii leg.* Triton ab alto cecinit hymenæon choro. *volũtque hunc Neptuni filiũ mariſq; buccinatorẽ inter cæteros Tritonas vocis humanæ ſolum peritum, Nereidum & Tritonum nomine è profundo mari hymenæum cecinisſe.* 23 *Thebaid.* 262.

PYRRHVS. AGAMEMNON. CALCHAS.

Agamemnonis cum Pyrrho iurgia ſuper Polyxenas compeſcit Calchas.

CVm [1] læta pelago vela rediturus dares,
Excidit Achilles: cuius [2] unius manu
Impulſa Troia corruit tandem ſolo,
Brevi repenſans quidquid adiecit mora
[3] [4] Scyros, fretumque [5] Lesbos AEgeum ſecans.
[6] Illo remoto, dubia quo caderet, ſtetit.
Velis licet, quod petitur, ac properes dare;
Sero es daturus? iam ſuum cuncti duces
Tulere pretium. [7] quæ minor merces poteſt
Tantæ dari virtuti? an is meruit parum:
[8] Qui, fugere bellum iuſſus, & longa ſedens
AEvum ſenecta degere, ac [9] Pylii ſenis
Tranſcendere annos, exuens [10] matris dolos,
[10] Falſaque veſtes. faſſus eſt [11] armis virum?

1 *Parta victoria* 2 *Interfecto Hectore ſup. v.* 125. 3 *Parvo tempore Troia cadens compenſavit longæ expugnationis tarditatem.* 4 *Inſ. maris Ægei ubi latuit Achilles inter virgines Lycomedis puellari habitu, huc à matre Thetide fati illius præſcia deductus.* 5 *Inſ. maris Ægei, quam relicta Scyro, Achilles vaſtavit, priuſquam ſe Græcorum reliquæ claſſi adiungeret.* 6 *Quod niſi feciſſet, dubia ſtetiſſet Lesbos cui partifaveret,* vel *ex oraculi reſponſo ſine Achille in dubio erat an Troia poſſet capi.* 7 *An illi ſupra cæteros merito minus quam cæteris debetur pretium.* 8 *Cui (cum accepiſſet hanc conditionem filii ſui vitæ à Iove Thetis) licuit longam ætatem ſed tacitam & ingloriam egiſſe, ille tamen prælegit brevem, modo utilem & glorioſam.* 9 *Neſtoris.* 10 *Quibus mater ipſum abſconderet, ut medo. v.* 204. 11 *Quæ (inter cæteras merces fœmineas quas Vlyſſes perſona inſtitoris aſſumpta ad Achillem exploraturus adduxiſſet) viriliter affectando ac tractando ſe prodidit.*

[12] Inhoſpitali Telephus regno [13] impotens
Dum Myſiæ ferocis introitus negat,
[14] Rudem cruori regio dextram imbuit,
[15] Fortemque eandem ſenſit & [16] mitem manum.
Cecidere [17] Thebæ: vidit [18] Eetion capi
[19] Sua regna victus. clade ſubverſa eſt pari
Impoſita celſo parva [20] Lyneſſos iugo:
Captaque tellus nobilis [21] Briſeide.
Et, cauſa litis regibus [22] Chryſe iacet:
Et [23] nota fama Tenedos: & qua paſcuo
Fœcunda pingui [24] Thracios nutrit greges:
Et ſacra Phœbo [25] Cilla. quid! quas alluit
Ternis [26] Caycus gurgitem attollens aquis?
Hæc tanta clades gentium ac tantus pavor,
Sparſæ tot urbes, [27] turbinis vaſti modo,
[28] Alterius eſſet gloria ac ſummum decus:
Iter eſt Achillis. ſic meus venit pater:
Et tanta geſſit bella, dum bellum parat.
Vt alia ſileam merita: non unus ſatis

[12] *Telephus Myſiæ rex cum Græcos Troiam proficiſcentes prohiberet ne per Myſiam iter facerent, ab Achille vulneratus eſt immedicabiliter ex oraculi reſponſo, niſi peteret auxiliũ unde vulnus tulit, conciliatum itaque Achilles ſanavit, dato è rubigine cuſpidis emplaſtro.* [13] *Inſolens ferox.* [14] *Belli inexpertam, tyronis cum Achillis.* [15] *Vulnere.* [16] *Medela.* [17] *In Cilicia.* [18] *Andromachæ pater.* [19] *Eam Ciliciæ partem in qua Thebæ.* [20] *Vrbs Troados.* [21] *Hippodomia Briſei filia.* [22] *Chryſe Cilicia oppido capta, è præda Agamemnoni data eſt Aſtynome Chryſa Appollinis ſacerdotis filia, quam pater prece & pretio repetens à rege repulſus eſt, iniuriam hanc Apollo peſte ultus eſt non ceſſatura niſi reddita virgine. ab Achille itaq; conſilii eius authore abſtulit Agamemnon Briſeida. unde ἔχθος ἀνάκτων.* [23] Tenedos notiſſima fama inſula. [24] *Cilla quidem & Tenedos in Thracia non ſunt. Græci forte in his paſcuis aluerũt equos ſuos, inter quos Thracii illi Rheſo erepti.* [25] *Vrbs Troados.* [26] *Myſiæ amnis.* [27] *μηδ' ἐν ἀναβαλλόμενος. celeritate, quæ in rebus bellicis plus valet quam virtus. unde πόδας ὠκύς, dictus Achilles.* [28] *Quæ alii ſtati belli fuiſſent cauſæ, & fines, Achilli tantum gradus fuere ad bellum. adeo hæc in tranſcurſu & obiter geſſit.*

He-

Hector fuiſſet? [29] Ilium vicit pater:
Vos diruiſtis. inclytas laudes iuvat,
Et clara magni facta genitoris [30] ſequi.
Iacuit peremptus Hector ante oculos patris,
[31] Patruique Memnon, cuius ob luctum [32] parens
Pallente mæſtum protulit vultu diem,
[33] Suique victor operis exemplum horruit:
[33] Didicitque Achilles, & [34] Diis natos mori,
Tum [35] verſa Amazon ultimus cecidit timor.
Debes Achilli, merita ſi digne æſtimas.
[36] Etſi Mycenis virginem atque Argis petat.
[37] Dubitatur etiam? placita nec ſubito probas?
Priamique natam Pelei nato, ferum
Mactare credis? at tuam natam parens
Helenæ immolaſti. ſolita iam & facta expeto.
AG. [38] *Iuvenile vitium eſt, regere non poſſe impetum,*
Ætatis alios fervor hic primæ rapit,
Pyrrhum paternus: ſpiritus [39] quondam truces
[40] Minaſque tumidi lentus Æacidæ tulit,
Quo plura poſſis, plura patienter feras.
Quid [41] cæde dira nobilem [42] clari ducis
Aſpergis umbram? noſcere hoc primum decet:
Quid facere victor debeat, victus pati.
Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. quoque Fortuna altius
Evexit ac levavit humanas opes,
Hoc ſe magis ſupprimere felicem decet,
Varioſque caſus tremere, metuentem deos.

29 *In Hectore vincendo ſup. v. 125. & 186.* 30 *Relatione.* 31 *Priami, cui frater Tithonus Memnonis pater.* 32 *Aurora. ſup. v. 10.* 33 *Cum enim videret Memnona Aurora filium à ſe interfectum, ſe quoq; Thetide natũ mortalem eſſe didicit.* 34 *Al.* Dea. 35 *Pentheſilea ab Achille occiſa.* 36 *Etiam ſi ex tuis Mycenæis aut Argi is aliquam peteret.* 37 *An dubitas hoſtis natam in Achillis gratiam mactandam tradere, qui tuam ipſius natam Iphigeniam (ſup v. 161.) Helenæ repetendæ cauſa immolaſti, cum eadem utriuſq; necis cauſa ſit ventus redimendus?* 38 *Hic fervor iuvenibus aliis ab ætate eſt: tibi ulterius etiam à patre hereditarius.* 39 *In iurgio ſuper Chriſeide remittenda. Iliad. a. ſupra v. 122.* 40 *Patiens inflati iratiq; Achillis minas tuli.* 41 *Polyxena.* 42 *Achillis.*

Ni-

Nimium faventes. [43] *magna momento obrui*
Vincendo didici. Troia nos tumidos facit
Nimium ac feroces. [44] *ſtamus hoc Danai loco,*
Vnde illa cecidit. fateor, aliquando impotens
Regno ac ſuperbus, altius memet tuli:
[45] Sed fregit illos ſpiritus hæc, quæ dare
Potuiſſet alii, cauſa, fortunæ favor.
[46] Tu me ſuperbum, Priame, tu timidum facis.
Ego eſſe quicquam ſceptra, niſi vano putem
[47] Fulgore tectum nomen, & [48] falſo comam
[48] Vinclo decentem? caſus hæc rapiet brevis;
Nec mille forſan ratibus, aut annis decem.
[49] Non omnibus fortuna tam lenta imminet.
Equidem fatebor (pace dixiſſe hoc tua
Argiva tellus liceat) affligi Phrygas
Vincique volui: ruere & æquari ſolo,
Etiam arcuiſſem, ſed [50] *regi frenis nequit*
Et ira, & ardens hoſtis, & victoria
Commiſſa nocti. quidquid indignum aut ferum
Cuiquam videri potuit, hoc fecit [51] dolor,
[52] Tenebræque, per quas ipſe ſe irritat furor,
Gladiuſque [53] felix, cuius [54] infecti ſemel
[55] Vecors libido eſt. quidquid everſæ poteſt
Supereſſe Troiæ maneat, exactum ſatis
Pœnarum [56] & ultra eſt, regia ut virgo occidat,
Tumuloque donum detur, & cineres riget,
Et facinus atrox cædis ut thalamos vocem,

43 *Ego vincendo Troiam didici quam momento magna obruantur.* ὡς τά μέγισα διαλυεται ῥάδιον. 44 *Neque nos firmiori ſtatu ſumus quam illi. nos cadere poſſumus, ſicut Troiam vidimus.* 45 *In me ſpiritus altos fregit. quos aliis poſſet addidiſſe ſecunda fortuna.* 46 *Al.* Tu me ſuperbum, Priame, tu tumidum facis? 47 *Splendori incruſtatum, intus miſerum.* 48 *Diademate quod præ ſe ferat lætitiam & felicitatem, quid autem intus non fellis habet?* 49 *Hunc noſtrum* ὄλβον ἐφήμερον *forte rapient non M. carinæ aut X. anni: uti nos Troiam, ſed brevis hora.* 50 *Non audiunt rationem & modum. vindictæ libido, armorum ſtrepitus, victoria ſuperba, eaque licentioſa per noctem, quæ pudore vacat.* 51 *Raptæ Helenæ vindicta.* 52 *Noctis, qua capta eſt Troia, licentia.* 53 *Victor.* 54 *Cruore ſemel tincti.* 55 *Inſana, reponi neſciens.*
56 *Et pluſquam ſatis.*

Non

Non patiar. [57] in me culpa cunctorum redit.
Qui non vetat peccare, cum poſſit, iubet.
PYR. Nullumne Achillis præmium manes ferent?
AG. Ferent; & illum laudibus cuncti canent;
Magnumque terræ nomen ignotæ audient.
Quod ſi [58] levatur ſanguine infuſo cinis,
[59] Opima Phrygii colla cædantur gregis,
Fluatque nulli flebilis matri cruor.
Quis iſte mos eſt quando in [60] inferias homo eſt
Impenſus hominis? detrahe invidiam tuo
Odiumque patri, [61] quem coli pœna iubes.
PYR. [62] O tumide, rerum dum ſecundarum ſtatus
Extollit animos; timide, cum increpuit metus:
[63] Regum tyranne, iamne flammatum geris
Amore [64] ſubito pectus, ac Veneris novæ?
Soluſne toties ſpolia [65] de nobis feres?
Hac dextra Achilli victimam reddam ſuam:
Quam ſi negas retineſque, [66] maiorem dabo,
Dignamque, quam det Pyrrhus. & nimium diu
A cæde noſtra regia ceſſat manus.
[67] Paremque poſcit Priamus *AG* haud equidem nego
Hoc eſſe Pyrrhi [68] maximum in bello decus,
Sævo peremptus enſe quod Priamus iacet,
[69] Supplex paternus. *PYR.* [70] ſupplices noſtri patris,
Hoſteſque eoſdem novimus. [71] Priamus tamen
Præſens rogavit: tu gravi pavidus metu
Nec ad rogandum fortis, Aiaci preces

[57] Niſi prohibeam. [58] Vid. Theb 172. & Hippol. v ult. [59] Herc. Fur. 908. [60] Thebaid. 127. & Tro. 374 [61] Quem iubes coli innocentis regia virginis morte. [62] O in ſecundis elate, in adverſis deiecte. ἴχων κραδίην ἐλάφοιο. *[63] Dux ducum Imperator Græcorum. [64] Vt olim Chryſeidos & Caſſandræ, ita nunc Polyxenæ? [65] De noſtra familia, vivo patri eripiens Briſeida; mortui inferiis Polyxenam negans. [66] Teipſum ſcilicet. [67] Regem mortis ſocium poſcit Priamus manu mea interfectus. [68] Ironice. [69] Cui ſupplici filii Hectoris cadaver redempturo pepercit pater tuus. [70] Supplici illi pepercit pater, hoſtem ego interfeci. [71] Et tamen Priamus te animoſior, venit ipſe Achillem coram deprecaturus; tu non ſuſtinens patris mei irati conſpectum, Aiacem & Vlyſſem cum muneribus & precibus miſiſti ipſe in tentoriis latens.*

Itha-

Ithacoque mandas, clauſus, atque hoſtem tremens.
AG. [72] At non timebat tunc tuus, fateor, parens,
Interque cædes Græciæ, atque [73] uſtas rates,
Segnis iacebat, belli & armorum immemor;
[74] Levi canoram verberans plectro chelym.
PY. [75] Tūc magnus Hector, arma contemnens tua,
Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
Navalibus pax alta Theſſalicis fuit.
AG. [76] Nempe iiſdem in iſtis Theſſalicis navalibus,
Pax alta rurſus Hectoris patri fuit.
PYR. [77] Eſt regis, [78] alii ſpiritum regi dare.
AG. Cur dextra regi ſpiritum eripuit tua?
PYR. [79] *Mortem miſericors ſæpe pro vita dabit.*
AG. At nunc [80] miſericors virgines buſto petis.
PYR. [81] Iamne immolari virgines credis nefas?
AG. [82] *Præferre patriam liberis regem decet.*
PYR. [83] Lex nulla capto parcit, aut pœnam impedit
AG. *Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.*
PYR. *Quodcunque libuit facere victori, licet.*
AG. *Minimum decet libere, cui multum licet.*
PYR. His iſta iactas, quos decem annorum gravi
Regno ſubactos Pyrrhus [84] exſolvit iugo?
AG. [85] Hos Scyros animos? *PY.* [86] ſcelere quæ fratrum

[72] Scoptice [73] Hectore & Troianis faces in claſſem inferentibus. [74] Iliad. 1. [75] Et tamen idem Hector, qui tua arma ſprevit, illius lyram timuit, non auſus naves Theſſalas aggredi. [76] Nec ſane erat cur timeretur, cum auſus fuerit Priamus hoſtis huc venire. [77] Vitam dare, parcere regi, ut Priamo pater. [78] Al. alti. [79] Vita extreme miſera mors potior & malum minus. [80] Ironice. [81] Vbi olim hæc mens quando filiam tuam virginem immolaſti? [82] Me quidem Vtilitas populi, fraterq; datumq; Imperium movit, penſarem ut ſanguine laudem. *[83] Clementia quidem victoris, non lege, ſervabantur à morte captivi ut ſervirent, unde* Servo *nomen apud I.C. quod Ioſ. Scaligero ab ἔρος. aliis al. εἶρος lana, unde εἰρόπος qui lanificium exercet, vel ab ἔριθος remigatio, ſervitus quaſi τῶ εἰρεῖν εἰρεσία. Euſtach. [84] Sacramento in militiam præſtito abſolvit, Troia ſc. capta, quæ fato capi non potuit ſine uno ex Æacidarum genere. [85] Tantoſne tibi animos ſuppeditat tam ignobilis patria? [86] Quæ tamen non habet in reges ſceleſtos fratres, quemadmodum habuere Mycenæ Atreum & Thyeſtem.*

AG.

AG.[87] Incluſa fluctu. PY.[88] nempe cognati maris.
[89] Atrei & Thyeſte nobilem novi domum.
AG. Ex[90] virginis concepte furtivo ſtupro,
Et ex Achille nate, ſed[91] nondum viro.
PYR.[92] Illo ex Achille, genere qui mundum ſuo
Sparſus per omnem cœlitum regnum tenet,
Thetide æquor, umbras Æaco, cęlum Iove;
AG. Illo ex Achille, qui manu[93] Paridis iacet.
PYR.[94] Quem nec deorum cõminus quiſquam petiit.
AG. Compeſcere equidem verba, & audacem[95] malo
Poteram domare: ſed meus[96] captis quoque
Scit parcere enſis. potius interpres deum
Calchas vocetur. fata ſi poſcunt, dabo.
[97] Tu qui Pelaſgæ vincla ſolviſti rati,
Moraſque belli; [98] arte qui referas polum,
[99] Cui viſcerum ſecreta, [1] cui mundi fragor,
[2] Et ſtella longa ſemitam flamma trahens
Dant ſigna fati: cuius [3] ingenti mihi
[3] Mercede conſtant ora, quid iubeat Deus
Effare, Calcha, noſque conſilio rege.
CA. Dant fata Danais, [4] quo ſolent pretio, viam.

87 Inſula mari anguſtata. 88 In quo Thetys patris mei mater. 89 Prolepſis Ironica: atque hoc, ut multa alia in hac ſcena deſumuntur è iurgio Teucri & Agam. in Sophoclis Aiace. 90 Deidamia Lycomedis filia ab Achille virgineo habitu latitante conſtuprata. 91 Impubere, improle, virginem mentito falſo cultu & nomine Pyrrha. 92 Diis totius mundi affine, Thetidos deæ aquoris filio. Æaci inferni iudicis nepote, Iovis ſummi pronepote 93 Emphaſis, mollis, effœminati, imbellis Paridis. 94 Sed ab Apolline Paridi favente idq; eminus & per inſidias, neque enim deorum quiſquam eum comminus petere auſus. 95 Supplicio vel in malum tuum. 96 Captivis. ut Polyxenæ, &c 97 Tu ò Calcha cuius divinatione ſolvimus diu detenti in Aulide, & cuius interpretatione de novem paſſerculis cum matre à ſerpente voratis pertulimus moras decennalis belli. 98 Interpres divum, qui numina Phœbi, &c. id eſt, qui ex ſiderum poſitione futura concipis, potes & augurium includere. 99 Qui per extiſpiciũ. 1 Terræ motum vult Delrius, ego tonitru, namque & hoc ad aruſpices pertinere nemo non novit. 2 Cometen longe crinitum, vel ſtellam cadentem, vide Theb. 431. deorum placita divinaris 3 Filia mea ſup. v. 161. & Chryſeide ſup. v. 222. 4 Virg. caſa.

Maſtanda virgo eſt, Theſſali buſto ducis;
Sed [6] quo iugari Theſſalæ cultu ſolent,
[7] Ionideſve, vel Mycenææ nurus.
Pyrrhus parenti [8] coniugem tradat ſuo,
Sic rite dabitur. non tamen noſtras tenet
Hæc una puppes cauſa. [9] nobilior tuo,
Polyxena, cruore debetur cruor,
Quem fata quærunt: turre de ſumma cadat
Priami [10] nepos Hectoreus, & letum oppetat.
Tum mille velis impleat claſſis freta.

5 Sup. 178. 6 Quo ritu, ornatu, & cultu ſponſæ in Theſſalia ad maritos duci ſolent. 7 Mulieres ex Ionia, à duc. Ionio qui coloniam deduxit, dicta. vel *Argivæ, ut Inachides ab Inacho, ſic Ionides ab Io. 8 Polyxenam. 9 Proles maſcula, Hectores. 10 Aſtyanax, vero nomine Scamandrius, aliis Neſus.*

CHORVS.

Chorus è mulieribus Troianis tam mente quam corpore captis, quo Achillis animam apparuiſſe neget, ex Epicuri ſententia, quæ nec Stoicorum multo ſanior, ſtulte & (ut ſemel de toto choro moneam) impiè animam cum corpore interire aſſerit.

VErum eſt? an timidos fabula decipit,
[1] Vmbras corporibus vivere [2] conditis?
[3] Cum coniux oculis impoſuit manum,
Supremuſque dies [4] ſolibus obſtitit,
Et triſtes cineres [5] urna coercuit:
[6] Non prodeſt animam tradere funeri,
[7] Sed reſtat miſeris vivere longius!
An toti morimur? nullaque pars manet
Noſtri; [8] cum profugo ſpiritus halitu

1 Animas. 2 Sepultis. 3 Vbi coniux coniugis morientis claudit oculos, quod faciebant ſanguine proximi. 4 Luci vitali, ne videant ſolem dieſque. 5 Qua cineres combuſtorum capit.
6 Non eſt opus anima viventis animam placare mortui, quæ (ut totus hic chorus vult) nuſquam eſt. quum autem animas defunctorum ſanguine humano propitiari creditum eſſet, captivos primum in exequiis immolabant; poſtea gladiatorum paria inferiis ad tumulos exhibebant, ſpectaculi voluptate rei atrocitatem adumbrãtes Theb. 172. 7 An reſtat vita poſt funus? quam quidem vitam, miſeriam duxerunt Stoici.
8 Vbi anima (ex mente chori) ex aere ſeu elementorum ſubtiliſſima parte concreta redit in illa, unde orta ſit. Im-

Immiſtus nebulis ceſſit in aera,
Et nudum tetigit ſubdita fax [9] latus?
[10] *Quidquid ſol oriens, quidquid & occidens*
Novit: cæruleis Oceanus fretis
Quidquid vel veniens vel fugiens lavat,
Ætas [11] *Pegaſeo corripiet gradu.*
Quo [12] bis ſena volant [12] ſidera [13] turbine,
Quo curſu properat ſecula volvere
[14] Aſtrorum dominus, quo properat modo
Obliquis [15] Hecate currere flexibus;
Hoc omnes petimus fata: nec amplius,
[16] Iuratos ſuperis qui tetigit lacus,
Vſquam eſt. ut calidis fumus ab ignibus
Vaneſcit ſpatium perbreve ſordibus;
Vt nubes [17] gravidas, quas modo vidimus,
Arctos Boreæ [18] diſſipat impetus:
Sic hic, [19] quo regimur ſpiritus effluet.
Poſt mortem nihil eſt, ipſaque mors [20] *nihil,*
Velocis ſpatii meta noviſſima.
Spem ponant avidi ſoliciti metum.
[21] Quæris quo iaceas poſt obitum loco?
Quo non nata iacent.
[22] *Tempus nos avidum devorat, & chaos.*
Mors [23] *individua eſt, noxia corpori,*
Nec parcens animæ. [24] *Tænara, &* [25] *aſpero*
Regnum ſub domino, limen & obſidens

9 *Crematū rogo cadaver.* [10] *Omnia in terris, quas Sol videt, quas mare fluxu, aut refluxu alluit, ætas veloci pede corripit.* [11] *Veloci, à Pegaſo equo alato è Meduſæ sāguine iuxta πάγας id eſt, fontes, Oceani natos, qui & fontem elicuit Hippocrenem* [12] *XII Signa in Zodiaco. Thyeſt.* 838. [13] *Curſu rapido inſtar turbinis.* [14] *Sol. Thyeſt.* 833. [15] *Hippolyt.* 411.
16 *Styga. Herc. Fur.* 711. *id eſt, mortuus nuſquam eſt.*
17 *Pluriæ fętas.* [18] *Al. diſiicit.* [1] *Rector noſtri & moderator animus.* [20] *Vita enim privatio.* [21] *Non etiam poſt mortem ſicut nec fuimus ante vitam. Stoicè & Epicuricè.*
[22] *Præfinito tempore in primam illam unitatem atque confuſam materiam redibunt omnia, unde & rurſum renaſcentur, & in quam recident viciſſim. atque hac Stoicorum æternitas.* [23] *Non anima magis parcens quam corpori.* [24] *Deſcenſus ad inferos. Herc. Fur.* 586. [25] *Diti illachrymabili regnati inferi.*

Cu-

Cuſtos [26] non facilis Cerberus oſtio,
[27] Rumores vacui, verbaque inania,
Et par ſollicito fabula [28] ſomnio.

[26] Non levi, vivis ingredi, umbris exire volentibus, [27] Ex eadem ſcola. Horatii fabulæ manes quos eſſe Nec tueri credunt niſi qui nondum ære levantur. *[28] Quod dormientes territat ut & ſuperſtitioſos.*

ACTUS TERTIUS.

ANDROMACHA. SENEX. VLYSSES.

Hectoris uxor viſo territa filium in tumulo paterno abſcondit, quem ſagacitate ſua Vlyſſes latebris exutum ad mortem abducit.

QVid mœſta Phrygiæ turba laceratis comas,
Miſerumque tunſæ pectus effuſo genas
Fletu rigatis? levia perpeſſæ ſumus,
[1] Si flenda patimur. Ilium vobis [2] modo,
Mihi cecidit olim, cum ferus curru incito
[3] Mea membra raperet, & [4] gravi gemeret ſono
Peliacus axis pondere Hectoreo tremens.
Tunc obruta atque everſa Troia, concidit
[6] Torpens malis rigenſque ſine ſenſu feror.
Iam [7] erepta Danais coniugem ſequerer meum,
Niſi hic teneret. hic meos animos domat,
Morique prohibet. cogit hic aliquid Deos
Adhuc rogare. tempus ærumna addidit.
Hic mihi malorum maximum fructum abſtulit,
[8] Nihil timere. [9] proſperis rebus locus
Ereptus omnis: dira, qua veniant, habent,
Miſerrimum eſt timere, cum ſperes nihil.
SE. Ecquis repens commovit afflictam metus.

[1] Levium enim dolorum fletus eſt, ingentium ſtupor. [2] Iamtandem captis. 3 Mei Hectoris 4 Cum Achillis currus ter circum mœnia Troiæ raptaret Hectorem. 5 Mihi concidiſſe viſa eſt ſup. v. 186. [6] Illis itaq; damnis ſtupens, non ſentio urbis excidium captivitatemq; meam. 7 Morte mihi ultro illata aſſererem me in libertatem niſi hic filiolus meus retineret me in vivis. [8] Mentis ſecuritatem nihil ſc. timere. 9 Quoniam itaq; adempta melioris ſortis ſpe, non ſunt quibus me reſervem ad ſecunda, obdureſcat animus in adverſis nec peiora timeat.

AN. Exoritur [10] aliquod maius è magno malum.
Nondum ruentis Ilii fatum ſtetit.
SE. Et quas reperiet, [11] ut velit, clades Deus?
AN. Stygii profundi clauſtra. & obſcuri ſpecus
Laxantur: &, ne deſit everſis metus
[12] Hoſtes ab imo conditi tumulo exeunt.
Soliſne retro pervium eſt Danais iter?
[13] Certe ęqua mors eſt. turbat atque agitat Phrygas
Communis iſte [14] terror, hic proprie meum
Exterret animum [15] noctis horrendæ ſapor.
SE. Quæ [16] viſa portent, effer in medium metus.
AN. Partes fere nox [17] alma tranſierat [18] duas,
Clarumque [19] ſeptem verterant ſtellæ iugum:
[20] Ignota tandem venit afflictæ quies,
Breviſque feſſis ſomnus obrepſit genis;
([21] Si ſomnus ille eſt mentis attonitæ ſtupor)
Cum ſubito noſtros Hector ante oculos ſtetit:
[22] Non qualis ultro bella in Argivos ferens,
[23] Graias petebat facibus Idæis rates:
Nec cæde vaſta, qualis in Danaos furens
Vera ex [24] Achille ſpolia 24 ſimulato tulit.

10 *Nondum attigit ἀκμὴν, etiam aliquid ultra eſt.* 11 *Si modo velit. dic velle.* 12 Indignanter pro *Hoſtis, id eſt, Achillis umbra Polyxenam ſibi inferias dari petens, ut ſup. act. 2.* 13 *Cum vero æqua ſit mors. non video, quo minus pateat idem Troianis ab inferis iter, & certe patet, namque (ut ſeq.) mihi apparuit Hector.* 14 *Ab Achillis umbris iniectus de Polyxena.* 15 *ἐνυπνίʼ ἢ ὄψις, ſomnium ſeu potius ὕπαρ. quod ex narratione & eventu patet.* 16 *φάντασμα ὅραμα, vel χρηματισμὸς. eſt enim de futuris, ede tua viſa quæ portent hos metus.* 17 *Inſtar cibi enim alit ſaginatque ſomnus.* 18 *Græci in tres ſtationes ſeu vigilias noctem diſtribuebant: Romani in quatuor; arguit autem veritatem ſomnii à tempore. vide ſup. v. 116.* 19 *Herc. Fur. 129.* Parrhaſis obliquos Helice cum verteret axes. 20 *Miſera mihi inſolita.* 21 *Niſi ſtupor ille mentis atton. ſit dicendus potius quam ſomnus, per quem mihi apparuit hoc viſum.* 22 Non qualis redit exuvias indutus Achillis, Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes. 23 *Græca Claſſi flammas inferens Troianas.* 24 *Patroclo Achillis armis induto & ab Hectore exuto.* Antith. vera & ſimulata.

25 Non

[25] Non ille vultus flammeum intendens iubar,
Sed feſſus ac deiectus, & fletu gravis.
Similiſque [26] noſtro, ſquallida obtectus coma.
Iuvat [27] tamen vidiſſe. tum quaſſans caput,
Depelle ſomnos, inquit, & natum eripe,
O fida coniux. lateat, hæc una eſt ſalus.
Omitte fletus, Troia quod cecidit, gemis?
[28] Vtinam iaceret tota! feſtina amove
Quocunque noſtræ parvulam ſtirpem domus.
Mihi gelidus horror ac tremor ſomnum excutit,
Oculoſque nunc huc pavida nunc illuc ferens,
Oblita nati, miſera quæſivi Hectorem.
[29] Fallax per ipſos umbra complexus abit,
O gnate, magni certa progenies patris,
[30] Spes una Phrygibus; unica aſtlictæ domus,
Veteriſque ſoboles ſanguinis nimium inclyti,
Nimiumque patri ſimilis: [31] hos vultus meus
Habebat Hector; talis inceſſu fuit.
Habituque talis. ſic tulit fortes manus:
Sic celſus humeris, fronte ſic torva minax,
Cervice fuſam diſſipans lata comam.
O nate, [32] ſero Phrygibus, at matri [33] cito,
Eritne tempus illud, ac felix dies,
Quo Troici defenſor & vindex ſoli,
Recidiva ponas Pergama, & ſparſos fuga
Cives reducas? nomen & patriæ ſuum,
Phrygibuſque reddas? [34] Sed mei fati immemor,
Tam magna timeo vota. quod captis ſat eſt,
Vivamus. heu me, qui locus fidus meo
Fuit timori? quave te ſede occulam;

[25] *Non ille vultus rubicundus ſeu auguſtus & Maieſtate plenus vel oculi ſplendore micantes, quos Ion Chius Herculi. Homerus Achilli tribuit.* [26] *Vultui.* [27] *Etiam ſic, deformem: ſquallidum.* [28] *Vtinam eius ruina modo poſito tandem & periodo non ulterius cades graſſetur* [29] Et fruſtra comprenſa manus effugit imago. [30] *Vſque ad invidiam & timorem hoſtium, ne ſuperſtes patris & patria excidium ulciſcaris.* [31] Sic oculos, ſic ille manu, ſic ora movebat. [32] *In ſubſidium & defenſionem patri.* [33] *Mihi enim cura & ſoliciti timoris cauſa es. ſup. 419.* [34] *Sed ſortis mea ſomniique immemor nimis felicia vota exopto, alii leg.* Memor.

Arx illa pollens opibus & muris [35] deum,
Gentes per omnes clara, & [36] invidiæ capax,
Nunc pulvis altus. ſtrata ſunt flamma omnia,
Supereſtque vaſta ex urbe ne tantum quidem
Quo lateat infans. quem locum [37] fraudi legam
Eſt tumulus ingens coniugi caro ſacer,
[38] Verendus hoſti; [39] mole quem immenſa parens
Opibuſque magnis ſtruxit: in luctus ſuos
Rex non avarus. optime credam patri.
Sudor per artus frigidus totos cadit.
[40] Omen tremiſco miſera feralis loci.
SE. Hæc cauſſa multos una ab interitu arcuit;
Credi periiſſe, [41] vix ſpei quidquam eſt ſuper;
Grave pondus illum, magna nobilitas premit.
AN. Ne prodat aliquis, *SE.* Amove teſtes doli.
AN. Si quæret hoſtis? *SE.* urbe in everſa [42] perit.
AN. [43] Quid proderit latuiſſe redituro in manus?
SE. Victor feroces impetus primos habet.
AN Quid? quod latere ſine metu magno nequit?
SE. Miſer [44] occupet præſidia, ſecurus [45] legat.
AN. Quis te locus, quæ regio ſeducta, invia
Tuto reponet? quis feret trepidus opem?
Quis proteget? qui ſemper, etiam nunc tuos,
Hector, tuere; coniugis furtum piæ,
Serva, & fideli cinere victurum excipe.
Succede tumulo, nate, quid retro fugis,

35 *Neptuni & Apollinis. qui conducti à Laomedonte ſeu Ilo potius, mœnibus cinxere Ilium ſed & Æaco laboris pars demandata, ne πύργοι θεότευκτοι forent inexpugnabiles.* 36 *Namque* ſumma petit livor. 37 *Dolo, ſed non malo. latebris ad filium occulendum. infr. v. 499.* 38 *Cui & hoſtis abſtinet,* 39 *Quem Priamus in mœrorem, luctuſque, ut evenit, ſuos, nequaquam avarus ſplendidum ſtruxerat.* 40 *Vereor ne infauſto ſepulchri omine mortem illi prædixerim.* 41 *Anaſtrophe, quicquam ſupereſt. Raphelengius & Delrius alias diſponunt perſonas. AN.* vix ſpei quidquam eſt ſuper. Gr. p il. m. mo. premit. *SE.* Ne prodat al. amove teſt. doli. *AN.* Si qu. &c. 42 *Dic periiſſe.* 43 *Quid proderit ad tempus latuiſſe, ſi poſtmodum in manus hoſtium ſit venturus.* 44 *Obvia quæque & quæ occurrerint præſidia capeſſat, arripiat,* 45 *Eligat.*

Turpeſque latebras ſperniſ? agnoſco [46] indolem,
Pudet timere: ſpiritus magnos fuge.
Animoſque [47] veteres. ſume quos caſus dedit.
En intuere, turba [48] quæ ſimus ſuper.
[49] Tumulus, [50] puer, [51] captiva. cedendum eſt malis.
Sanctas parentis conditi ſedes, age
Aude ſubire. fata ſi miſeros iuvant.
Habes ſalutem, fata ſi vitam negant.
Habes ſepulchrum. *SE.* clauſtra commiſſum tegũt.
Quem ne tuus producat in medium timor,
Procul hinc recede, teque diverſam amove.
AN. Levius ſolet timere, qui propius timet.
Sed, ſi placet, referamus hinc alio pedem.
SE. Cohibe parumper ora, queſtuſque opprime.
Greſſus nefandos [52] dux [53] Cephalenum admovet.
AN. Dehiſce tellus, tuque coniux ultimo
Specu revulſam ſcinde tellurem Stygis,
Sinu profundo conde depoſitum meum.
Adeſt Vlyſſes; & quidem [54] dubio gradu
Vultuque; nectit pectore aſtus callidos.
VLT. Duræ [55] miniſter ſortis, hoc primum peto,
Vt ore quamvis verba dicantur meo,
Non eſſe credas noſtra. Graiorum omnium
Procerumque vox eſt, petere quos [56] ſeras domos
Hectorea ſoboles prohibet. hanc fata expetunt.
Solicita Danaos pacis incertæ fides
Semper tenebit, ſemper [57] à tergo timor
[57] Reſpicere coget; arma nec poni ſinet,
Dum Phrygibus animos [58] natus everſis dabit
Andromacha. *AN.* veſter augur hoc Calchas, canit?
VLT. Et ſi taceret augur hæc Calchas, tamen

46 Fortitudinẽ velut à patre hereditariam, qua formidabilia effugere neſcit. 47 Prioris fortuna. 48 Quæ ſuperſumus. 49 Paternus. 50 Tu. 51 Ego. 52 Vlyſſes. 53 Pop. Cephalenes inſula Ionii maris, qui Vlyſſem ſecuti ſunt ad Troiam Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε κεφαλῆνας μεγαθύμους. *54 Cunctabundo ancipiti* κυρηγετῶντι καὶ μετρουμένῳ ἔχειν νεοχάραντα. *55 Talthybius in Troad. Eurip.* Μὴ μεστυγήσῃς, οὐχ ἑκὼν γὰρ ἀγγελῶ Δαναῶν τε κοινὰ Πελοπιδῶν τ᾽ ἀγγέλματα. *Solenne vero eſt mali nuncii miniſtris mandatum præfatione mollientes, culpam à ſe avertere in alios reiectam. 56 Sero reviſendas. 57 Ne ſequatur ultor. 58 Tuus ò Andromacha.*

 59 Di-

[59] Dicebat Hector cuius & ſtirpem horreo.
Generoſa [60] *in ortus ſemina exurgunt* [60] *ſuos* .
Sic [61] ille magni parvus armenti comes,
[61] Primiſque nondum cornibus findens cutem,
Cervice ſubito celſus, & fronte arduus,
Gregem [62] paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæſo virga de trunco ſtetit,
Par ipſa [63] matri tempore exiguo ſubit,
Vmbraſque terris reddit, & cælo nemus.
Sic [64] male relictus igne de magno cinis,
Vires reſumit. [65] *eſt quidem iniuſtus dolor*
Rerum æſtimator: ſi tamen tecum exigas,
Veniam dabis, quod [66] bella poſt hyemes decem,
* Totidemque meſſes iam ſenex miles timet,
Aliaſque clades rurſus, ac [67] nunquam bene
Troiam iacentem, magna res Danaos movet.
[68] Futurus Hector, libera nos hoc metu.
Hæc una naves cauſa [69] deductas [70] tenet:
Heic claſſis hæret. neve crudelem putes.
Quod [71] ſorte iuſſus [72] Hectoris natum petam;
Petiſſem [73] Oreſtem, patre [74] quod victor tulit;
AN. Vtinam quidem eſſes, nate, materna in manu:
Noſſemque quis te caſus ereptum mihi
Teneret, aut quæ regio. [75] non hoſtilibus
Confoſſa telis pectus, aut vinclis manus
Secantibus præſtricta, non acri latus

[59] *Rebus clare geſtis praeundo* , *forte verbis* . [60] *Vt parentes ſuos referant.* [61] *Vitulus* nondum rupta fronte, qui vexat naſcenti robora cornu. [62] *Quem taurus pater duxerat* . [63] *Arbori, è qua hic ſurculus ſeu plãta fuit avulſa aut exciſa.* [64] *Incaute* ut ſoletà vẽtis alimẽta reſumere, quæq; Parva ſubinducta latuit ſcintilla favilla Creſcere & in veteres agitata reſurgere vires. [65] *Dolor eſt iniuſtus æſtimator rerum.* [66] *Nova, alia.* * *Gruterus leg. Totidemque menſes.* [67] *Non funditus & radicitus everſam, ſuperſtite Aſtyanacte in novi belli ſemina . . ut quondam Priamo.* [68] *Filius tuus futurus alius Hector.* [69] *E litore, & ad navigandum paratas.* [70] *Moratur.* [71] *Sorte huic miniſterio delegatus. ſup. v. 522 vel dicta per carmina ſorte, id eſt, oraculo, Tireſia effato. ſup. 366. Oed. 291.* [72] *Hoſtis mihi.* [73] *Etiam Agamemnonis imperatoris noſtri filium.* [74] *Quod Agamemnon in filia Iphigenia ſup. 161.* [75] *Nullum me genus cruciatus cogeret ut filium proderem.*

Vtrum-

Vtrumque flamma cincta, maternam fidem
Vnquam exuiſſem, nate, quis te nunc locus,
Fortuna quæ poſſedit? errore avio
Vagus arva luſtras? vaſtus an patriæ [76] vapor
Corripuit artus? ſævus an victor tuo
[77] Luſit cruore? nunquid immanis feræ
Morſu peremptus paſcis [78] Idæas aves?
VLT. Simulata remove verba. non facile eſt tibi
Decipere [79] Vlyſſem, vicimus [80] matrum dolos,
Etiam [81] Dearum: caſſa conſilia amove.
Vbi natus eſt? *AN.* [82] ubi Hector? ubi cuncti Phryges?
Vbi Priamus? unum quæris, ego quæro omnia.
VLT. Coacta dices, ſponte quod fari abnuis.
AN. [83] *Tuta eſt perire quæ poteſt, debet cupit.*
VLT. Magnifica verba mors prope admota excutit.
AN. Si vis, Vlyſſe, cogere Andromacham metu,
Vitam minare. nam mori votum eſt mihi.
VLT. Verberibus, igni, morte, cruciatu, eloqui
Quodcunque celas, adiget invitam dolor,
Et pectore imo condita arcana eruet.
Neceſſitas plus poſſe quam pietas ſolet.
[84] *Stulta eſt* [85] *fides, celare quod prodas ſtatim.*
AN. Propone flammas, vulnera, & diras mali
Doloris artes. & famem, & ſævam ſitim.
Variaſque peſtes undique & ferrum inditum
Viſceribus uſtis. carceris cæci luem,
Et quidquid audet victor iratus, tumens.
VLT. [86] Animoſa nullos mater admittis metus.
[87] Hic ipſe, quo nunc contumax perſtas, amor,

[76] *Incendio mixtus fumus.* [77] *Per ludibrium te tantulum interfecit.* [78] *Troianas vel in monte Ida.* [79] *Emphatice qui aſtutus* πολύμητις ποικιλόμητις [80] *Clytemneſtra, cum peterem Iphigeniam. ſup. v.* 161. *& Thetidos cum Achillem exploratem ſup. v.* 211. [81] Indignanter *pro Dea, id eſt, Thetidos, quamvis enim & Palladis ſimulachrum ſuſtulerit, nihil tamen hoc ad matrum dolos* [82] *Quaſi vero difficile ſit puerum perire, cum Hector, Phryges omnes Priamus perierint.* [83] *Quæ poteſt, debet, cupitque mori, ſecura eſt.* [84] *Plerique libri verſum hunc non agnoſcunt.* [85] *Silentium.* [86] *Alii alias diſponunt & hunc verſum Andromachæ tribuentes legunt.* Animoſa, nullos mater admittit metus. *VLT.* hic ipſe quo, *&c.* [87] *Amoris iſte affectus, quo tam pertinaciter filio tuo proſpicis, & nos monet noſtris æque conſulere.*

Conſulere parvis liberis Danaos monet.
Poſt arma tam [88] longinqua, poſt annos decem,
Minus timerem quos [89] facit Calchas metus.
Si mihi timerem, bella [90] Telemacho paras.
AN. Invita Vlyſſi gaudium ac Danais dabo?
Dandum eſt: [91] fatere, quos premis luctus, dolor.
Gaudete Atridæ; tuque lætifica, ut ſoles,
Refer Pelaſgis. Hectoris proles obiit.
VLY. Et eſſe verum hoc qua probas Danais fide?
AN. [92] Ita quod minari maximum victor poteſt,
Contingat, & me fata maturo exitu
Facilique ſolvant, ac [93] meo condant ſolo,
Et patria tellus Hectorem [94] leviter premat;
[92] Vt luce caret, ut [92] inter extinctos iaces
Datuſque tumulo [95] debita exanimis tulit.
VLY. Expleta fata ſtirpe ſublata Hectoris,
Solidamque pacem lætus ad Danaos feram.
Quid agis Vlyſſe? Danaidæ credent tibi?
Tu cui? parenti. fingit an quidnam parens,
Nec abominandæ mortis [96] auſpicium pavet?
[97] Auſpicia metuunt, qui nihil maius timent.
Fidem alligavit iure iurando ſuam.
Si peierat, timere quid gravius poteſt.
Nunc advoca aſtus, anime; nunc fraudes, dolos,
Et [98] totum Vlyſſem. *veritas nunquam latet.*
[99] Scrutare matrem. mœret, illachrymat, gemit,
Et huc & illuc anxios greſſus refert,
Miſſaſque voces aure ſolicita excipit.
Magis hæc timet quam mœret, ingenio eſt opus:
* Alios parentes [1] alloqui in luctu decet:
Tibi gratulandum eſt, miſera, quod nato cares,

[88] *Procul à patria.* [89] *Vaticinatur.* [90] *Filio meo, ſi ſuperſit Aſtyanax in ultionem.* [91] *Fatere, O dolor, luctus quos premis.* [92] *Et ipſum ſophiſtam Vlyſſem pene capit æquivoci iuramenti fallacia, dum iurat mater filium (in tumulo abditum) luce carere & inter extinctos iacere.* [93] *Patrio ſolo, nec abducat captiva.* [94] *Vide ultimum v.* Hippol. [95] *Exequias. iuſta debita mortuis.* [96] *Omen mortis immaturæ duræq; & malorum; quibus ſe iureiurando devovet.* [97] *Interrogative hoc, vel Ironice.* [98] *Omnes Vlyſſis artes, technas. aſtus.* [99] Hæc ſecum mulieris geſtus advertens. * His Andromacham ſubdole affatur. [1] *Conſolari,* alloquio curæ parte levare decet. παραμυθεῖσθαι

Quem

Quem mors manebat ſæva, præcipitem datum
E turre, lapſis ſola quæ muris manet.
AN [2] Reliquit animus, membra quatiuntur, labant;
Torpetque vinctus frigido ſanguis gelu.
VLT. En tremuit.[3] hac, hac parte quærenda eſt mihi.
Matrem timor detexit, iterabo metum,
[4] Ite, ite, celeres, fraude materna abditum
Hoſtem Pelaſgi nominis, peſtem ultimam,
Vbicunque latitat, erutam in medium date.
[5] Bene eſt. tenetur. perge, feſtina attrahe.
Quid reſpicis, trepidaſque? iam certe perit.
AN.[6] Vtinam timerem: ſolitus ex longo eſt metus.
Dedidicit animus ſero. quod didicit diu.
VLT. [7] Luſtrale quoniam [8] debitum muris puer
Sacrum anteceſſit; nec poteſt vatem ſequi
[9] Meliore fato raptus: hoc Calchas ait
Modo piari poſſe redituras rates,
Si placet undas Hectoris ſparſi cinis,
Ac tumulus imo totus æquetur ſolo.
Nunc ille, quoniam debitam effugit necem,
Erit admovenda [10] ſedibus ſacris manus.
AN. [11] Quid agimus? animum diſtrahit geminus timor:
Hinc gnatus, illinc coniugis chari cinis.
Pars vtra vincet? teſtor immites deos,
Deoſque veros, coniugis [12] manes mei,
Non aliud, Hector, in meo nato mihi.

2 *Al.* Deliquit. *P. Seriverius leg.* Me liquit, *& hæc quibuſdam lib. continuantur Vlyſſi tacite & callide mulieris affectus obſervanti.* 3 *Per timorem.* 4 Comites ſeu famulos alloquitur. 5 *Fingit puerum inventum ab aliquo è ſuis abduci à tergo Andromacha, quod illa timens reſpicit trepide, unde illam filium occuliſſe coniicit.* 6 *Excuſat metum à metu diuturno profectum non à iuſta cauſa, inquiens, utinam mihi viveret filius eßetque veri timoris cauſa:* 7 *Vt mulierem penitus excutiat, metum illi adauget fingitque iubere Calchantem undas Hectoris cineribus placare, ſi minus inveniatur puer.* 8 *De turre deiiciendum.* 9 *Mitiore, quam ut de turre præcipitaretur.* 10 *Sepulchro Hectoris. Sepulchra autem violare nefas omniumque nationum ritibus & legibus cautum.* 11 Hæc ſecum. 12 Appoſitive, *præcipuo autem honore veteres colebant Deos Domeſticos & ſuorum lares.*

Placere, [13] quam te vivat, ut poſſit tuos
Referre vultus. [14] Proruptus tumulo cinis
Mergetur? oſſa fluctibus ſpargi ſinam
Diſiiecta vaſtis? potius [15] hic mortem oppetat.
Poteris nefandæ deditum mater neci
Videre? poteris celſa per faſtigia
Miſſum rotari? potero: perpetiar: feram,
Dum non meus poſt fata victoris manu
Iactetur Hector. [15] hic ſuam pœnam poteſt
Sentire; at [16] illum fata iam in tuto locant.
Quid fluctuaris? ſtatue, quem pœnæ extrahas.
Ingrata, dubitas? Hector eſt illic tuus.
Erras, utrinque eſt Hector: hic [17] ſenſu potens,
Forſan futurus ultor extincti patris.
Vtrique parci non poteſt. quidnam facis?
Serva è duobus, anime, quem Danai timent.
VL. Reſponſa peragam funditus, [18] buſta eruam.
AN. [19] Quæ vendidiſtis? *VL.* pergam, & è sūmo aggere
Traham ſepulchra. *AN.* cœlitum appello fidem,
Fidemque Achillis, Pyrrhe: genitoris tui
[19] Munus tuere. *VL.* tumulus hic campo ſtatim
Toto iacebit. *AN.* [20] fuerat hoc prorſus nefas
Danais inauſum. templa violaſtis, [21] Deos
Etiam faventes. buſta tranſierat furor.
Reſiſtam, inermes offeram armatis manus.
Dabit ira vires. [22] qualis Argolicas ferox
Turmas Amazon ſtravit: aut qualis [23] Deo
Percuſſa [24] Mænas, [25] entheo ſylvas gradu

[13] *Quam quod te referat.* [14] *Fluctuat metu dubia mulier, nec cogitat erui non poſſe cineres ſalvo filio in tumulo abſcondito.* [15] *Aſtyanax.* [16] *Hectorem.* [17] *Vivus.* [18] *Tumulum in quo cadaver uſtum & cinefactum. proprie enim cadaveris crematio* Buſtum *dicitur ab antiquo Buro à πῦρ.* *locus* Vſtrina. *operis extructio* Sepulchrum. *Inſcriptio* Monumentum. *ſtrues lignorum* Rogus. *Ignis inflammatus* Pyra. *apparatus mortuorum* Funus. [19] *Corpus Hectoris, mortui Achillis locum ſepulchro extruendo Græci vendiderunt.* [20] *Hactenus à ſepulchris violandis abſtinuiſtis, cætera utut furioſi.* [21] *Vt Palladem.* [22] Quales Threiciæ cum flumina Thermodoontis Pulſant & pictis bellantur Amazones armis. Seu circum Hippolyten ſeu cum ſe Martia curru Pentheſilea refert. [23] *Furore Bacchico percita.* [24] *Agave.* *Theb. 17. & Oedipus 616.* [25] *Afflatu numinis acto. Oed 628.*

Armata thyrſo terret, atque [26] expers ſui
Vulnus dedit, nec ſenſit; in medios ruam,
Tumuloque cineris ſocio defenſo cadam.
VLY. Ceſſatis & vos flebilis clamor movet.
Furorque caſſus fœminæ? iuſſa ocyus
Peragite. *AN.* me, ſternite heic ferro prius.
Repelle Avernum. rumpe fatorum moras.
[27] Molire terras Hector, ut Vlyſſem domes:
Vel umbra fatis eſt. [28] arma concuſſit manu:
[29] Iaculatur ignes. cernitis Danai Hectorem?
An ſola video? *VLY.* funditus cuncta erue.
AN. Quid agis? ruina mater & gnatum & virum
Proſternis una. forſitan Danaos prece
Placare poteris. [30] conditum elidet ſtatim
Immane buſti pondus. [31] intereat miſer,
Vbicunque potius, ne pater gnatum obruat,
Prematque patrem gnatus. [32] ad genua accido
Supplex, Vlyſſe, quamque nullius pedes
Novere dextram, pedibus admoveo tuis.
Miſerere matris, & preces placidus pias
Patienſque recipe; quoque te celſum altius
Superi levarunt, mitius lapſos preme.
Miſero datur quodcunque [33] fortunæ datur.
[34] Sic te reviſat [35] coniugis ſanctæ torus,
Annoſque dum te recipit, extendat ſuos:

[26] *Mente abalienata. animi impos.* [27] Ἄρξον, ἐλθὲ καὶ σκιὰ φάνηθί μοι, Ἀγέσγας. *Eurip.* [28] Vel *in eorum terrorem fingit,* vel *per phantaſiam videtur cernere Hectorem.* [29] *Vt quondam naves Græcorum flammis petens* [30] *Filium abſconditum.* [31] *Vel de turre præcipitatus, aut ubicunque, modo ne in patris ſepulchro.* [32] *Verecundiæ veteres frontem aſſignabant, impudentiæ os, ſagacitati vel irriſioni naſum, iudicio aurem, faſtui ſupercilium, virtuti & fidei dextram. miſericordiæ genua; quæ illius cui ſe ſupplices ingererent, contingebant, ut & caput, ſeu mentum, & dextram, velut τὸν ἡγεμονικόν, τὸ πρακτικὸν, καὶ κινητικόν. Symbola conſenſus, actionis & progreſſus ad præſtanda quæ petuntur.* [33] *Par relaturæ illi qui ſuccurrit miſeris, lubricæ fortunæ memor. Lipſ. autem legit* Miſeræ datur, quodcunque fortunæ datur. *q.d. animo vere liberali datur, non aucupanti & retributionem ſperanti.* [34] *Sic tu reviſas thorum.* Hypallage.
[35] *Penelopes caſtæ & reditum tuum expectantis.*

[36] Laerta! ſic te [37] iuvenis excipiat tuus,
Et vota vincens veſtra felici indole,
AEtate [38] avum tranſcendat, ingenio patrem!
Miſerere matris. unicum afflictæ mihi
Solamen hic eſt. *VLY.* exhibe gnatum, & roga.

[36] *Pater tuus.* [37] *Telemachus filius.* [38] *Laertem.*

ANDROMACHA.

Evocat filium è tumulo mater, iubetque ſupplicem petere Vlyſſis gratiam.

HVc è latebris procede tuis,
Flebile matris furtum miſere.
Hic puer, [1] hic eſt terror, Vlyſſe,
Mille carinis. Submitte manus,
Dominique pedes ſupplice dextra
Stratus adora: nec turpe puta,
Quidquid miſeros fortuna iubet.
Pone ex animo reges atavos,
[2] Magnique ſenis iura per omnes
Inclyta terras: excidat [3] Hector.
Gere captivum; poſitoque genu,
[5] Si tua nondum funera ſentis,
Matris fletus imitare tuæ.
Vidit [6] pueri regis lachrymas
Et Troia prior, parvuſque minas
Trucis [7] Alcidæ flexit Priamus.
Ille, ille ferox, cuius vaſtis
Viribus omnes ceſſere [8] feræ,
Qui perfracto limine Ditis
Cæcum retro patefecit iter,
[9] Hoſtis parvi victus lachrymis,
Suſcipe, dixit, rector [10] habenas,
Patrioque ſede celſus ſolio,
Sed ſceptra fide [11] meliore tene.
Profuit illo victore capi.
Diſcite mites Herculis iras;
[12] An ſola placent Herculis arma?

1 Argivis de patre timēdus, Aſtyanax. *Auſon.* 2 *Priami.* 3 *Memoria* vel *indoles & virtus Hectoris.* 4 *Geſtu te præbe, gere te more captivi.* 5 *Si forte non intelligis malum tuum & mortem paratam.* 6 *Priami tum pueri futuri regis. ſup.* 129. 7 *Herc. Fur.* 356. 8 *Monſtra domita.* 9 *Priami.* 10 *Gubernacula, imperiū* 11 *Quā pater Laomedon, qui perfide primum Deos urbis munitores promiſſa mercede, mox Herculem equis propter liberatā à monſtro marino Heſionē pactis fraudavit. ſup. v.*131. 12 *An Hercul. ſagitta in expugnanda Troia ſola placent vobis? annon & mores, miſericordia & clementia?*

Ia-

Iacet ante pedes non minor [13] illo
Supplice [14] ſupplex, vitamque petit.
Regnum Troię, quocumque volet.
Fortuna ferat.

[13] Priamo . *[14] Aſtyanax* .

VLYSSES. ANDROMACHA. ASTYANAX.

Precibus minas & diras miſcet Andromache, Vlyſſem orans nec exorans.

MAtris quidem me męror attonitæ movet,
Magis Pelaſgæ me tamen matres movent,
Quarum iſte magnos creſcit in luctus puer.
AN. [1] An has ruinas urbis in cinerem datas
[2] Hic excitabit? hæ manus Troiam erigens?
Nullas habet ſpes Troia, ſi [3] tales habet.
[4] Non ſic iacemus, ut cuiquam metus
Poſſimus eſſe. ſpiritus [5] genitor facit?
Sed nempe tractus [5] ipſe [6] poſt Troiam pater,
Poſuiſſet animos, magna quos frangunt mala.
Si pęna petitur, quæ peti gravior poteſt?
[7] Famulare collo nobili ſubeat [7] iugum:
Servire liceat. aliquis hoc [8] regi negat?
VLY. Non hoc Vlyſſes: ſed negat [9] Calchas tibi.
AN. [10] O machinator fraudis: ò ſcelerum artifex,
Virtute cuius bellica nemo occidit,
Dolis & aſtu maleficæ mentis iacent
Etiam [11] Pelaſgi: [12] vatem & inſontes deos
Prætendis? hoc eſt pectoris facinus tui,
[13] Nocturne miles, fortis in pueri necem.
Iam [1] ſolus audes aliquid: & [13] claro die.
VLY. Virtus Vlyſſis nota Danais eſt ſatis,

1 *Emphatice ut ſup. v. 474.* [2] *Infans, puellus,* Τροίαν ποτὲ Πεσοῦσαν ὀρθώσειν, *&c. Eurip.* 3 *Tam macras, lentas, exiles.* 4 *Imo tam funditus deleti, ut non amplius timendi ſimus.* 5 *Hector.* [6] *Circa mœnia Troiæ Achillis bigis raptus, vel ad naves & ter circum Patrocli tumulum raptatus.* [7] *Servitutis onus.* [8] *Regia ſtirpe edito, regni heredi,* ἀστυάνακτι. [9] *Deorum oraculum, cuius interpres Calchas.* [10] *Deplorata ſalutis ſpe ſe ad convitia in vindictam convertit.* [11] *Iphigenia ſup. verſ. 567. Palamedes falſa proditionis accuſatione oppreſſus; & Aiax in contentione de armis Achillis victus.* [12] *Calchāta & deos hoc non iubentes.* [13] *Qui noctu ſolum expeditiones ſeu furta potius exerces, ut in rapiēdo Palladio & Rheſi tentoriis deprehēdēdis ſup. v. 38.* [14] *Sine Diomede comite.*

Ni-

Nimiſque Phrygibus. non vacat vanis diem
Conterere verbis: anchoras claſſis [15] legit.
AN. Brevem moram largire dum officium parens
Gnato ſupremum reddo, & amplexu ultimo
Avidos dolores ſatio. *VLY.* [16] miſereri tui
Vtinam liceret! quod tamen ſolum licet,
Tempus moramque dabimus, arbitrio tuo
Implere lachrymis: [17] *fletus ærumnas levat.*
AN. O dulce pignus! O decus lapſæ domus!
Summumque Troiæ funus; O Danaum timor!
Genitricis ò ſpes vana! qui demens ego
[18] Laudes parentis bellicas, annos avi
Medios precabar: vota deſtituit deus.
Iliaca non tu ſceptra regali potens
Geſtabis aula; iura nec populis dabis.
Victaſque gentes ſub tuum mittes iugum;
[19] Non Graia cædes terga, non [20] Pyrrhum trahes;
Non [21] arma tenera [21] parva tractabis manu;
Sparſaſque paſſim ſaltibus latis feras
Audax ſequeris: nec ſtato ✝ luſtri die
[22] Solenne referens Troici [23] luſtri [22] ſacrum,
Puer citatas nobilis turmas ages:
Non inter aras [24] mobili velox pede

[15] *Retrahit navem,* VVaieth anchor. [16] *Et miſericordiam profitetur Sophocleus ille Vlyſſes,* ἐποικτείρω δέ νιν Δύστηνον ἔμπης, καίπερ ὄντα δυσμενῆ. [17] Expletur lachrymis, egeriturque dolor. [18] *Fortitudinem patris. Priami ætatem mediam, id eſt, florentem opibus, regno, liberis non optarem eius ſenectutem: quæ miſeriarum exemplum.* [19] *Vt pater.* [20] *In filio, patrem tuum ultus.* [21] *Exercitationes & præludia bellica, venationes ſcil: Troianum agmen, ſaltationes.* ✝ *Vide Herc. Fur. v.* 840. [22] *A nobilibus pueris equeſtribus & armatis peractum, quem deſcribit Virg. 5. Æneid quæ Pyrrhica dicta eſt, vel Troia.* [23] *Lege* Ludi, *aut* feſti, *ut evitetur inſuavis repetitio eiuſdem vocis in verſu præcedenti.*
[24] *Choreæ in Dyndimenes ſacris, ſaltando ad Phrygium modum, qui cæteris quatuor concitatior. Æolius enim ſimplex & animi tempeſtates tranquillat: Doricus honeſtus & gravis, pudicitiæ largitor: Ionius ſeu Iaſius varius, intellectum obtuſis acuit: Lydius querulus, mentem curis defatigatam reparat & oblectat: Phrygius vero religioſus &* ἔνθεος *pugnas excitat & votum furoris inflammat.*

Re-

Revocante [25] flexo [26] concitos cornu modos,
[27] Barbarica [28] priſco templa ſaltatu coles.
O morte dira triſtius leti genus?
Flebilius aliquid Hectoris magni nece
[29] Muri videbunt. *VL.* [30] rumpe iam fletus parens.
Magnus ſibi ipſi non facit finem dolor.
AN. Lachrymis, Vlyſſe, parva, quam petimus, mora eſt.
Concede parvos ut mea [31] condam manu
Viventis oculos. occidis parvus quidem,
Sed iam timendus. Troia te expectat tua:
I, vade liber, [32] liberos Troas vide.
AS. Miſerere mater. *A.* quid meos retines ſinus,
Manuſque matris? caſſa præſidia occupas,
Fremitu leonis qualis audito tener
Timidum iuvencus applicat matri latus:
At ille ſævus matre ſummota leo,
[33] Prædam minorem morſibus vaſtis premens
Frangit, vehitque: talis è noſtro ſinu
Te rapiet hoſtis. [34] oſcula, & fletus, puer,
[35] Lacroſque crines excipe, & plenus [36] mei
Occurre patri; pauca maternę tamen
Perfer querelæ verba: [37] Si manes habent
Curas priores, nec perit flammis amor;
Servire Graio pateris Andromachen iugo

25 *Curva tibia.* ἐν αὐλοῖς Σύνδειπνοι Πέλοπος ματρὸς ὀρεί-ας φρύγιον ἀείσαν νόμον. [26] Barbara & horribili ſtridebat tibia cantu. *Catul.* [27] *Phrygia.* [28] *Phrygio.* [29] Iliaci, Neptunia mœnia, muri Viderunt aliquid crudelius Hectore rapto. *Auſon.* [30] *Deſine, mitte.* [31] *Claudam. quod proxime neceſſitudine coniuncti officium eſt.* [32] *Apud inferos, qui bello mortem oppetierunt nec in ſervitutem redacti.*
33 *Iuvencum* [34] *Vivo filio ſed morti deſtinato iuſta perſolvit. reſpicit autem ad ritum oſſa componendi, qui talis: primo buſtum vino extinguebant, manes vocabant, lotis deinde manibus oſſa legebant, lecta vino perfundebant & lacte, mox vento ſiccanda exponebant, ſiccata aromatibus & odoribus mista in urnam reponebant, reliquiis lachrymas ſuperfundebant.*
35 *Hippolyt. v. 1176.* [36] *Spiritus mei ab oſculis: lachrymarum: crinium.* [37] *Si affectus maneant poſt rogos*, nec curæ nos ipſa in morte relinquant.

Cru-

Crudelis Hector [38] lentus & ſegnis iaces?
Rediit Achilles. [39] ſume nunc iterum comas,
Et ſume lachrymas; quidquid è miſero [40] viri
Funere relictum eſt: ſume quæ reddas tuo
Oſcula parenti: matris hanc ſolatio
Relinque veſtem. tumulus [41] hanc tetigit meus,
Mãneſque chari. [42] quidquid heic cineris latet.
Scrutabor ore. *VLT.* nullus eſt flendi modus,
Abripite propere claſſis Argolicę [43] moram.

[38] *Cur non & tua umbra rediit, ut Achillis? ſup.* 430. [39] *Modo v.* 798. [40] *Mei Hectoris.* [41] *Veſtem, qua obvolutus in ſepulchro à matre abſconditus fuerat.* [42] *Cineres ſuorum, ne qua pars periret, labris & ore ſcrutati lambere ſolebant. Herc. Oet.* 1341. [43] *Puerum in quo mora, ut ſup verſ.* 550.

CHORVS.

Aſportandæ Troades in varia Græciæ loca, prout ſorte Achivis diſpertitæ contigerant, in quamcunque tamen Græciæ partem abduci præoptant, quam in Spartam, Mycenas, & Ithacam, Helenæ, Agamemnonis & Vlyſſis patriam.

QVæ vocat ſedes habitanda captas?
Theſſali montes, & opaca [1] Tempe?
An viros tellus dare militares
Aptior [2] Phthie? meliorque fœtu
Fortis armenti [3] lapidoſa [3] Trachyn?
An [4] maris vaſti domitrix [4] Iolcos?
[5] Vrbibus centum ſpatioſa Crete?
Parva [6] Cortyne, ſteriliſque [7] Tricce?
An frequens ru ſcis levibus [8] Methone,
Quæ ſub [9] Oetæis latebroſa ſylvis
Miſit infeſtos Troiæ ruinis
[10] Non ſemel arcus?
[11] Olenos tectis habitata raris?
Virginis [12] Pleuron inimica Divę?

[1] *Theſſaliæ loca amena.* [2] *Theſſaliæ pars, Achillis & Myrmidonum patria.* [3] *Theſſaliæ urbs & pars, quod τραχεινή, id eſt, aſpera ſit, dicta.* [4] *Iaſonis patria, qui ad vellus aureum petendum vectus Argo, mare navibus pervium docuit.* [5] Εκατὸ μπολις *inſula.* [6] *Cretæ opp.* [7] Al. *Tricca: Theſſaliæ urbs.* [8] *Thraciæ urbs, cui aliæ cognomines, in Meſſenia, Macedonia, Euboia, &c.* [9] *Oeta mons in finibus Theſſaliæ, Herculis rogo celebris.* [10] *Sup. v.* 133. [11] *Elidis urbs.* [12] *Ætoliæ urbs Meleagri patria, cuius pater Oeneus cum ceteris numinibus frugum honores ſacrificaret, omiſſa Diana, indignata Dea immiſit aprum qui Ætoliam vaſtaret.*

An

An maris lati ſinuoſa [13] Trœzen?
Pelion regnum [14] Prothoi ſuperbum,
[15] Tertius cœlo gradus? [16] hic recumbens
Montis exeſi ſpacioſus antro
[17] Iam trucis Chiron pueri magiſter,
Tinnulas plectro feriente chordas,
[18] Tunc quoque ingentes acuebat iras
Bella canendo.
An ferax [19] varii [20] lapidis [21] Caryſtos?
An premens litus maris inquieti
Semper [22] Euripo properante [23] Chalcis?
Quolibet vento faciles [24] Echinæ?
An carens nunquam [25] Gonoeſſa vento?
Quæque [26] formidant Borean [26] Eniſpę?
Attica pendens [27] Peparethos ora?
An ſacris gaudens [28] tacitis [29] Eleuſis?
[30] Numquid Aiacis Salamina [31] veram
Aut [32] fera notam [33] Calydona ſæva?
Quaſque perfundit ſubiturus æquor

[13] Pelopenneſi civitas maritima, Theſei patria. [14] μαγνήτων δ' ἦρχε Πρόθοος Τευθρηδόνος υἱος, οἱ περὶ Πηνειὸν καὶ εἰνοσίφυλλον. Non Protei, *ut habetur in vulgatis. [15] Pindo ſeu Olympo & Oſſa ſuperingeſtus à gigantibus. vid. Herc. Fur. 970. [16] In Pelio. [17] Achillis, quem puerum inſtruxit centaurus Chiron medica, muſica, & equitandi arte. [18]* Μῆνιν *Homericam reſpicit.* vel *Achillis tum iuvenis* mares animos in Martia bella Verſibus exacuit. *[19] Sunt qui metri cauſa ſubdant* rari lapidis, *cum tamen alibi pluries reperiatur Dactylus in ſecunda Sapphici ſede, è licentia Tragicorum. [20] Marmoris. [21] Vrna è Cycladum inſulis. [22] Herc Fur. 377. [23] Euboia urbs, ab Aulide Beotia portu Euripo diviſa. [24] Echinæ ſeu Echinades inſulæ ad oſtium Acheloi. [25] In Ætolia. [26] καὶ ἠνεμόεσσαν. [27] Legendum videtur* Perithædos, *qui Atticæ vicus vel aliquid ſimile. nam Peparethos è Cycladum numero eſt. [28] Cereris ſacris non revelandis. Herc. Fur 301. & 844. [29] Hippolyt. 635. [30] Inſulam Atticam, Telamoni regnatam; non illam à Teucro in Cypro conditam. & hic deeſſe aliquid videtur ad perficiendam conſtructionem, niſi referantur Accuſativi ad* Mittat. *inf. v. 850. [31] Sed quo caveatur conſtructioni Nominativi in Accuſativum tranſeuntis, Ioſ. Scaliger. inferit duos verſus:* Quove iactata pelago feremur Exules? ad quæ loca? quas ad urbes? *atque illos in editione ſua adoptat P. Scriverius. [32] Apro. ſup. v. 825. [33] Vrbem Ætoliæ.*

Segnibus terras [34] Titareſſos undis,
Beſsan & Scarphen? [35] Pylon an ſenilem?
[36] Pharin an [37] Piſam Iovis, & [38] coronis
[39] Elida claram?
Quolibet triſtis miſeras procella
Mittat: & donet cuicunque terræ:
Dum [40] luem tantam Troiæ atque Achivis
Qua tulit, [41] Sparte procul abſit: abſit
Argos, & ſævi Pelopis Mycenæ:
[42] Neritos parva brevior [43] Zacynthe,
Et nocens ſaxis Ithace [44] doloſis.
[45] Quod manet fatū, dominuſque quis te,
Aut quibus terris Hecube videndam
Ducet? in cuius moriere regno?

[34] Titareſius Theſſal. amnis qui Lecros perfluit, querū urbes ſunt Beſſa & Scarpe. *[35] Meſſenia,* Pylon antiquā, Neleia Neſtoris arva.

[36] Laceniæ urbem. [37] Thyeſt. v. 122. [38] Victorem præmiis in ludis Olympicis iuxta Elida urbem. [39] Vide Herc. Fur 829. *[40] Helenam. [41] Laconum urbs. [42] Mons Ithacæ. [43] Inſula Vlyſſi regnata.* nemoroſa Zacynthos, Dulychiumque Samoque & Neritos ardua ſaxis. *[44] Latentibus ſub undis, vel Ithaca ſaxoſa & aſpera, nidus inter ſcopulos, Vlyſſis doloſi patria & regnum. [45] Converſus ad Hecubam Chorus hoc quærit.*

ACTVS QVARTVS.

HELENA. ANDROMACHA. HECVBA. POLYXENA muta perſona.

Vt manibus Achillis rite inferiæ peragantur, excogitata ratio eſt, qua ut veſte ita animo nuptiali affecta mactetur Polyxena. vid. ſup. v. 360. quæ partes dantur Helenæ ut Polyxenam lactet inani ſpe nuptiarum cum Pyrrho. quas illa primò ſimulat, mox Andromacha iurgio excuſſa dolos fatetur & rem aperte ſuadet.

QVicunque, hymen funeſtus, illætabilis,
Lamenta, cædes, ſanguinem, gemitus habet,
Eſt, auſpice Helena, dignus. everſis quoque
Nocere cogor Phrygibus: ego Pyrrhi thoros
Narrare falſos iubeor: ego [4] cultus dare,
Habituſque Graius, arte capietur mea.

[1] Thebaid. 262. [2] Veteres nil non initiabantur ab augurio. in nuptiis itaq; adhibiti auſpices. [3] Digna ſane pronuba quæ haſce funeſtas nuptias conciliaret, nam & ipſa bis rapta, iura iugalia violaverat. Paridem ſecuta Menelaum deſeruerat, Troiamq; in prioris mariti gratiam. [4] Sup. v. 360.

Mea-

Meaque fraude concidet [5] Paridis [5] ſoror.
Fraudetur. ipſi levius hoc equidem reor.
[6] *Optanda mors eſt, ſine metu mortis mori.*
Quid [7] iuſſa ceſsas agere? *ad auctores redit*
Sceleris coacti culpa. [8] Dardaniæ domus
Generoſa virgo, melior afflictos Deus
Reſpicere cœpit: teque felici parat
Dotare thalamo, tale coniugium tibi
Non ipſa ſoſpes Troia, non Priamus daret.
Nam te [9] Pelaſgæ maximum gentis decus
Ad ſancta lecti iura legitimi petit,
Cui regna campi lata Theſſalici iacent:
Te magna [10] Tethys, teque tot pelagi deæ,
Placidumque numen æquoris tumidi [11] Tethys
Suam vocabunt: te datam Pyrrho ſocer
Peleus [12] nurum vocabit, & Nereus [12] nurum.
Depone cultus ſquallidos, [13] feſtos cape.
Dediſce captam: deprime horrentes comas.
Crinemque [14] docta patere diſtingui manu.
Hic forſitan te caſus excelſo magis
Solio reponet. *profuit multis capi.*
AN. Hoc deerat unum Phrygibus everſis malum,
Gaudere? flagrant ſtrata paſſim Pergama.
[15] O coniugale tempus! an quiſquam audeat
Negare? quiſquam dubius ad thalamos eat,
Quos Helena ſuadet? peſtis, exitium, lues
[16] Vtriuſque populi! cernis hos tumulos ducum?
Et nuda totis oſſa quæ paſſim iacent
Inhumata campis? hæc hymen ſparſit tuus.
Tibi fluxit [17] Aſiæ, fluxit [18] Europæ cruor.
[19] Cum dimicantes lenta proſpiceres viros.

[5] *Polyxena.* [6] *Repentina & ſubita mors* quæ & Iulio Cæſari optata contigit. [7] *Duces Græcos qui mihi inviſi has partes mandarunt.* [8] *Converſa ad Polyxenam hæc.* [9] *Pyrrhus, cui campi Theſſ patent lata regna, te in coniugium petit.* [10] *Maris Dea, Neptuni coniux.* [11] *Mater Achillis, Dea marina, Pelei uxor.* [12] *Affinem, neptem, nurum, &c.* [13] *Nuptiales.* [14] *Pſecados, coſmetæ, ciniflanis, commotria, ancillæ ornatricis, quæ* pectitq; comas & volvit in orbē [15] *Ironice.* [16] *Troiani & Græci.* [17] *In qua Troia.* [18] *In qua Græcia.* [19] *Cum è muro Troiano proſpiceres duos maritos tuos monomachia de te certantes, ipſa cui faveas incerta, legitimone Menelao, an raptori Paridi.*

In-

Incerta voti. [20] perge, thalamos appara.
Tædis quid opus eſt? quidve [21] ſolenni face?
Quid igne? [22] thalamis Troia prælucet novis.
Celebrate Pyrrhi, Troades, connubia:
Celebrate [23] digne: planctus & gemitus ſonent.
HEL. Ratione quamvis careat, & flecti neget
Magnus dolor, ſociosque nonnunquam ſui
Mœroris ipſos oderit: cauſam tamen
Poſſum tueri iudice infeſto meam:
[24] Graviora paſſa. [25] luget Andromacha Hectorē,
Et Hecuba Priamum: ſolus occulte Paris
Lugendus Helenæ eſt. [26] *durum & inviſum & grave eſt,*
Servitia ferre. patior hoc olim iugum
Annis decem captiva. [26] proſtratum Ilium eſt,
[26] Verſi penates. perdere eſt patriam grave:
Gravius [27] timere. vos [28] levat tanti mali
[29] Comitatus. [29] in me victus & victor furit.
Quam quiſque famulam traheret, incerto diu
Caſu pependit: me [29] meus traxit ſtatim
Sine ſorte dominus. [30] cauſſa bellorum fui,
Tantæque Teucris cladis. hoc verum puta,
Spartana puppis veſtra ſi ſecuit freta:
Sin rapta Phrygiis præda remigibus fui,
Deditque donum iudici victrix Dea:
Ignoſce [31] Paridi. [32] iudicem iratum mea
Habitura cauſſa eſt: iſta Menelaum manent
Arbitria. [33] nunc hanc luctibus paulum tuis,
Andromacha, omiſſis flecte. vix lachrymas queo

[20] Ironice. [21] *Nuptiali. Thebaid.263.& 507.* [22] *Sarcaſtice.* [23] *Planctu ſc. & gemitu, ut ſeq.* [24] *Quam vos.* [25] *Vobis aperte luctum licet profiteri, mihi occulte lugendus eſt Paris.* [26] *Vobis.* [27] *Quod ego facio, deſerti à me mariti ultionem timens.* [28] *Vide Chorum ſequentem v.1009.* [29] *Me Troiani & Græci deteſtantur.* [30] *Menelaus, prior maritus.* [31] Anthypophora. *at dicetis me meruiſſe, quæ fuerim cauſa belli & cladis Troianæ: ego autem non fui cauſa, neque enim ultro ſecuta ſum Paridem, ſed ab eo rapta, & donata quidem illi à Venere. ſup.v.66.* [32] *Qui datum ſibi à Dea munus vindicavit iure ſuo.* [33] *Quod vero meum peccatum ſpectat pœnamq; ſeverum ſatis habebo iudicem Menelaum, nempe læſum, iratum.*

Retinere [34]. *AN.* quantum eſt, Helena quod lachry-
mat, malum?
Cur lachrymat autem? fare quos Ithacus dolos,
Quæ ſcelera nectat. utrum ab Idæis iugis
Iactanda virgo eſt? arcis an celſæ edito
Mittenda ſaxo? num per has vaſtum in mare
Volvenda rupes, latere quas ſciſſo levat
Altum vadoſos [35] Sigeon ſpectans ſinus?
Dic, fare, quidquid ſubdolo vultu tegis.
Leviora mala ſunt cuncta, [36] quam Priami gener
Hecubæque Pyrrhus. fare, quam pœnam pares,
Exprome, & unum hoc deme noſtris cladibus,
Falli. paratas perpeti mortem vides.
HEL. Vtinam iuberet me quoque [38] interpres deum
Abrumpere enſe lucis inviſæ moras,
Vel Achillis ante buſta, furibunda manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua
Polyxene miſeranda: quam tradi ſibi,
Cineremque Achilles ante mactari ſuum,
39 Campo maritus ut ſit [39] Elyſio, iubet.
AND. Vide, ut [40] animus ingens lætus audierit necem
Cultus decoros regiæ veſtis petit,
Et admoveri crinibus patitur manum.
Mortem putabat [41] illud, [42] hoc thalamos putat.
At miſera luctu mater audito ſtupet.

34 Polyxenam ad nuptias tu flecte, namque ego vix lacry. &c. 35 Magnum certe aliquod imminet malum, quod Helenam malis induratam in lachrymas cogat. 36 Troia promontorium. 37 Quam ut Polyxena nubat patris ſui interfectori. 38 Calchas. ſup. 192. & v. 359. 39 Sede & domicilio beatarum animarum corpore exutarum ἀπὸ τῆς λύσεως. *id eſt, ſolutione, aliis ab* ἐλάσεως. *id eſt, profectione. quem campum ſub terra locant nonnulli; in orbe Lunæ alii, alii in Sphæra quæ* ἀπλανὴς *dicitur, in inſulis fortunatis & Atlanticis, alii in Hiſpania Homerus, &c. Quem vero amœnitatem & gaudia Paradiſi (cuius cognitionem ab Ægyptijs & literis ſacris habuere) Philoſophi & hos ſecuti poetæ ad Elyſium ſuum tranſtulerint. cur non & nomen inditum ex* אר אשל *id eſt, Deī nemus? 40 Polyxena, quæ muta inducitur perſona, quaſi virginem ingenuam deceat ſilentium. Quæ tamen apud Euripidē* θανεῖν, *inquit,* μου ξυντυχέα κρείσσων ἐκύρησεν.
41 Pyrrho nubere. 42 Occidi.

La-

Labefacta mens ſuccubuit aſſurge, alleva
Animum, & cadentem miſera firma ſpiritum.
[43] Quam tenuis anima vinculo pendet levi!
[44] Minimum eſt, quod Hecubam facere felicẽ poteſt.
Spirat: revixit: [45] prima *mors miſeros fugit*.
HEC. Adhuc Achilles vivit in pœnas Phrygum?
Adhuc rebellat? ò manum Paridis [46] levem!
Cinis ipſe noſtrum ſanguinem ac tumulus ſitit.
Modo [47] turba felix latera cingebat mea:
Laſſabar in tot oſcula, in totum gregem
Dividere [48] matrem, [49] ſola nunc hæc eſt ſuper,
Votum, comes, levamen; afflictæ queis.
Hæc totus Hecubæ fœtus. hac [50] ſola vocor
Iam voce mater. [51] dura & infelix, age
Elabere anima. denique hoc unum mihi
Remitte funus. irrigat fletus [52] genas,
Imberque victo ſubitus è vultu cadit.
Lætare, gaude, gnata. quam vellet [52] tuos
Caſſandra [53] thalamos, vellet Andromache tuos!
AN. Nos Hecuba, nos, nos, Hecuba, lugendæ ſumus.
Quas mota claſſis huc & huc ſparſas feret.
Hanc chara tellus ſedibus patriis teget.
HEL. [54] Magis invidebis, ſi tuam ſortem ſcias.
AN. An aliqua pęnæ pars meæ ignota eſt mihi?
HEL. [55] Verſata dominos urna captivis dedit.
AN. Cui famula tradar, ede: quem dominum voce?
HEL. Te ſorte prima [56] Scyrius iuvenis tulit.
AN. Caſſandra [57] felix! quam furor ſorte eximit,

[43] *Quam facile evolat ſenilis anima? Herc. Fur.* 1308. [44] *Facilis mors & unus quaſi ſpiritus evolans Hecubam ſervitute ac miſeriis liberare valet.* [45] *Mors vero maxime fugit miſeros.* [46] *Qua Achillem non in totum interfecerit ſup. v.* 346. [47] *Liberorum ſup. v.* 32. [48] *Affectus & officia materna.* [49] *Supererat quidem Caſſandra, aliis Alexandra, ſed non comes matris.* Namque trahebatur paſſis Priameia virgo Crinibus à templo Caſſandra adytiſque Minervæ. *inf. v.* 960. *&* 975. [50] *Caſſandra ſolius.* [51] *Difficilis ad exeundum.* [52] *Polyxena.* [53] *Mori, ut tu.* [54] *Invidendo fœlicitati illius, tuam dolebis.* [55] *Sup. v.* 58. [56] *Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia Lycomedis Scyri regis filia. ſup. v.* 340. [57] *Propter divinationem ſacerdotium Phębi ſorte exempta.*

Phœbuſq; *HEL.* [58] regum hanc maximus rector tenet.
HEC. Eſtne aliquis [59] Hecubam qui ſuam dici velit?
HEL. Ithaco obtigiſti [60] præda & nolenti [61] brevis.
HEC. Quis tam impotens ac dirus, & iniquæ ferus
Sortior urnæ, [62] regibus reges dedit?
Quis tam ſiniſter dividit captas deus?
Quis arbiter crudelis, & miſeris gravis,
[63] Eligere dominos neſcit? & ſæva manu
Dat iniqua miſeris fata? [64] quis matrem Hectoris
Armis Achillis miſcet? ad Vlyſſem vocor,
[65] Nunc victa, nunc captiva, nunc cunctis mihi
Obſeſſa videor cladibus. domini pudet,
Non ſervitutis. [66] Hectoris ſpolium feret,
Qui tulit Achillis? ſterilis, & ſævis fretis
Incluſa tellus, num capit tumulos meos?
Duc, duc, Vlyſſe. [67] nil moror: dominum ſequor:
(Me mea ſequantur fata. non pelago quies
Tranquilla veniat. ſæviat ventis mare,
Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala.
Dũque iſta veniẽt, interim hæc pęna [68] in loco eſt:
Sortem occupavi, præmium [69] eripuit mihi.)
Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu,
Vultuque torvo, Pyrrhe, quid ceſſas? age

[58] *Agamemnon Caſſandram extra ſortem habet.* [59] *Quia vetulam. ſup.*68. [60] Prædæ mala ſors quam victor Vlyſſes Eſſe ſuam nollet. [61] *Cito enim ab Vlyſſe dimiſſa ad Thracas fugit, ubi in canem converſa, id eſt, rabidis convicijs omnes impetens, lapidibus obruta eſt.* [62] *Nonnullis placet lectio*, haud regibus reges. [13] *Dignos eligere neſcit, ſed cæca ſorte indignè miſcet,* [64] *Vt eidem Vlyſſi cui adiudicata ſunt Achillis arma, contingat Hecuba,* cuius rationem ſub iungit, *v.*988. *Hect. ſp. &c.* [65] *Poſtquam Vlyſſi ſorte contigerim.* [66] *Me matrem Hectoris, ſpolium autem proprie veſtis corpori detracta dicitur.* [67] *Sequar tamen, ut & infortunia mea Vlyſſem comitentur.* [68] *Lege ex autoritate Ioſ. Scaligeri* in lucro eſt. *namque miſera omnia ſævaque pro lucro deputabo, modo compatiatur Vlyſſes.* [69] *Legit idem Scal.* Eripui. *Vt ſit ab athletis tranſlatio, qui ſæpe victori ſecuro extra ſortem præmium eripiebant. quid ſi legamus?* ſors occupavit: *ac ſi diceret, & hoc ante ſortem optavit infauſta comes adderer Vlyſſi. Iam vero ſors occupavit, præmiumque eripuit mihi.*

[70] Recludeferro pectus & Achillis tui
Coniunge ſoceros. perge [71] mactator ſenum:
Et [72] hic decet te ſanguis: [73] abreptam trahe.
Maculate ſuperos cæde funeſta deos,
Maculate [74] manes. quid precer vobis? precor
His [75] digna ſacris æquora, hoc claſſi accidat
Toti Pelaſgæ, ratibus hoc mille accidat,
[77] Meæ precabor cum vehar quidquid rati. [77]

[70] Me ut nuper Priamum conſice coniungeque nos per mortem ſoceros in his funeſtis nuptiis patris tui. [71] Sup. 45. [72] Meus ſenilis hic cruor. [73] Polyxenam. [74] Inferos, vel *Achillis umbram. [75] Sæva, tumida, infeſta. [76] Sup. v. 992. [77] Atque huc quinque verſus à verſu 992. uncinulis incluſos traiiciendos contendit I. Scal. cui adſtipulatur P. Scriverius.*

CHORVS.

Chorus occaſione ſumpta ab Helenæ dicto ſup. v. 911 (vos levat tanti mali comitatus), ſolatur ſe communi malo, quaſi (ſolamen miſeris ſocios habuiſſe doloris;) quod tamen ſolatium ipſis ſortito diſiunctis ablatum fore.

DVlce mœrenti populus dolentum,
Dulce lamentis reſonare gentes.
Lenius luctus lachrymæque mordent,
Turba quas fletu ſimili frequentat.
Semper, ah ſemper dolor ipſe magnus
[1] Gaudet in multos ſua fata mitti,
Seque non ſolum patuiſſe pœnæ.
Ferre, quam ſortem patiuntur omnes, Nemo recuſat.
[2] Nemo ſe credit miſerum, licet ſit.
Tolle felices, removeto multo
Divites auro, removeto [3] centum
Rura qui ſcindunt opulenta bubus;
Pauperi ſurgent animi iacentes.
Eſt miſer nemo niſi comparatus.
Dulce in immenſis poſito ruinis
Neminem lætos habuiſſe vultus:
Ille deplorat, queriturque fatum,
Qui ſecans fluctum rate [4] ſingulari
[5] Nudus in portus cecidit petitos.
Æquior caſum tulit & procellas,
Mille

[1] Gaudet ſua mala in multos mitti, cõmunicari. [2] Sit nemo dives; & ipſi pauperes ſibi non videbuntur miſeri. [3] Terram qui centũ vertebat aratris. *Virg. de Galeſo. 7. Æneid. [4] Vnica, ſola, ſingula,* μονόκωπος ναῦς. *[5] E naufragio enatans.*

Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vidit, tabulaque litus
Naufraga ſpargi, mare cum coactis
Fluctibus 6 Corus prohibet reverti.
Queſtus eſt 7 Hellen cecidiſſe Phrixus,
Cum [8] gregis ductor radiante villo,
Aureo fratrum ſimul & ſororem
Suſtulit tergo medioque 9 iactum
Fecit in ponto. [10] tenuit querelas
11 Et vir, & Pyrrhe, mare cum viderent,
12 Et nihil præter mare cum viderent,
[13] Vnici terris homines relicti. (
Solvet [14] hunc cœtum lachrymaſq; noſtras
Sparget huc illuc agitata claſſis,
Et [15] tuba iuſſi dare vella nautæ,
Cum ſemel ventis properante remo
Prenderint altum, [16] fugietque litus.
Quis ſtatus mẽtis miſeris, ubi omnis
Terra decreſcet, pelaguſque creſcet?
Celſa cum longe latitabit Ide;
Tum puer matri, genitrixque gnato,
Troia quæ iaceat regione monſtrans
Dicet, & longe digito notabit:
Ilium eſt illic, ubi fumus alte
Serpit in cælum. [17] nebulæque turpes.
Troes hoc ſigno patriam videbunt.

[6] Thyeſt. v. 776. 7 Phrixus & Helle patrẽ Athamanta & novercã Ino fugientes ariete aurei velleris conſcenſo pontũ trãsfretare aggreſſi ſunt. quod ille quidem fecit. Helle vero ſubmerſa nomen ponto reliquit. [8] Aries aureo vellere radians. [9] Iacturam Helles. 10 Contra Deucalion & Pyrrha non conquerebantur malum late patens. 11 *Al.* vir, & uxor. 12 *Iſte verſus in pleriſque lib non habetur.* [13] *Diluvium in Theſſalia tempore Deucalionis, de quo Poetæ tanquam generali loquuntur.* [14] *Noſtrum, captivarum. vid: argumentum huius Chori.* [15] ὀρθίαν δ᾽ ὅταν Σάλπιγγος ἠχῶ δῶσιν ἀρχηγοὶ στρατοῦ Πρὸς ναῦς Ἀχαιῶν *Eurip. Troad.* 16 *In altum è portu vectis terra recedere videtur.* Provehimur portu, terræque urbeſque recedunt. *Oculus enim quieſcere nos iudicans, motu conſpecto, quaſi ſemet retractãs terram retro tendere opinatur.* [17] *Aſcendentis fumi.*

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. ANDROMACHA. HECVBA.

Nuncius matribus narrat, ut è turri præcipitatus fuerit Aſtyanax, & Polyxena ad tumulum Achillis cæſa.

O [1] Dira fata, ſæva, miſeranda, horrida,
Quod tam ferum, 2 tam triſte bis quinis ſcelus.

1 *Incrementum Rhetoricum.* 2 *Cuiuſmodi non vidimus bello decennali.*

Mars vidit annis,quod prius referens gemam
[3] Tuoſne potius:an tuos luctus anus?
HEC. Quoſcunque luctus fleveris,flebis meos,
Sua quemque tantum, me omnium clades premit,
[4] Mihi cuncta pereunt:quiſquis eſt, Hecubæ eſt miſer.
NV. Mactata virgo eſt. miſſus è muris puer.
Sed uterque letum mente generoſa tulit.
AN. Expone ſeriem cędis,& duplex nefas
Proſequere.gaudet [5] animus ærumnas meus
Tractare totas ede, & enarra omnia.
NVN.[6] Eſt una magna turris è Troia ſuper,
Aſſueta Priamo:cuius è faſtigio
Summiſque pinnis arbiter belli ſedens
[7] Regebat acies:[8] turre in hac blando ſinu
Fovens nepotem, cum metu verſos gravi
Danaos fugaret Hector & ferro & [9] face,
Paterna puero bella monſtrabat ſenex.
Hæc nota quondam turris, & muri decus,
Nunc ſæva cautes, undique affuſa ducum
Plebiſque turba cingitur.[10] totum coit
Ratibus relictis vulgus.his collis procul
[11] Aciem patenti liberam præbet loco:
His alta rupes,cuius è cacumine
Erecta ſummos turba [12] libravit pedes.
Hunc pinus.illum laurus,hunc fagus [13] gerit,
Et tota populo ſilva ſuſpenſo tremit
Extrema montis ille prærupti petit:
Semiuſta at ille tecta, vel ſaxum imminens
Muri cadentis preſſat.atque aliquis (nefas:)
[14] Tumulo ferus ſpectator Hectoreo ſedet.
Per ſpatia late plena ſublimi gradu

3 *Tuoſne Andromacha, an tuos ò Hecuba*. 4 *Regina & in omnes miſerias ſuperſtiti*. 5 *Induratus iam, malis inſenſatus & inſanus*. 6 *Supereſt è Troia turris una portæ Scææ quod ad ſiniſtram eſſet, dictæ, è qua Priamus. Antenor, &c. prælia & exercitus ſpectabant, ut Iliad. γ*. 7 *Signo è mœnibus dato congrediendi cum hoſte, vel receptus*. 8 M.ttitur aſtyanax illis de turribus, unde Pugnantem pro ſe proavitaque regna tuentem Sępe videre patrem monſtratum à matre ſolebat. 9 *Quam in naves impulit*. 10 *Confluunt univerſi à claſſe ad miſerandum hoc ſpectaculū*. 11 *Proſpectum*. 12 *In pedū digitos erecta vel ſedens lib. ped*. 13 *Aſcendentes ſc. ut Aſtyanacta proiectū ſpectarent. Al*. tegit. 14 *violati, ſepulchri ſup. v. 639*.

In-

Incedit Ithacus, parvulum dextra trahens
Priami nepotem: nec gradu ſegni puer
Ad alta pergit mœnia ut ſumma ſtetit
Pro turre, vultus huc & huc acres tulit,
Intrepidus animo. qualis [15] ingentis fere
Parvus tenerque fętus, & nondum potens
Sævire dente. iam tamen tollit minas.
Morſuſque inanes tentat, atque animis tumet:
Sic ille dextra prenſus hoſtili puer
Ferox, [16] ſuperne moverat vulgum ac duces,
Ipſumque Vlyſſem: [17] non flet è turba omnium,
Qui fletur: ac dum verba fatidici & preces
[18] Concipit Vlyſſes vatis, & ſævos ciet
Ad ſacra ſuperos, [19] ſponte deſiluit ſua
In media Priami regna.
AN. [20] Quis Colchus hoc, quis [21] ſedis incertæ Scytha
Commiſit? aut [22] quæ Caſpium tangens mare
Gens iuris expers auſa? non [23] Buſiridis
Puerilis aras ſanguis aſperſit feri.
Nec [24] parva [25] gregibus membra Diomedes ſuis
Epulanda poſuit. quis tuos artus teget,
Tumuloq; tradet? *NVN.* [26] quos enim præceps locus
Reliquit artus? oſſa diſiecta & gravi
Eliſa caſu, ſigna clari corporis.
Et ora, & illas nobiles patris notas
Confudit imam pondus ad terram datum,
Soluta cervix; ſilicis [27] impulſu caput
Ruptum, cerebro penitus expreſſo; iacet.

[15] *Leonis catulus.* [16] *E turri ſc. Al.* Superbe. *alto animo mortem deſpiciens.* [17] Ille ſolus non flet *pro quo omnes flebant.* At populus lachrymas, quas ille tenebat, non tenet. [18] *Prout à Calchante vate inſtructus & edoctus fuerat.* [19] *Proiecit ſe in medium urbis, vel populi illic adſtantis. Sunt qui ſuffertum eunt hoc hemiſtichium, adduntque* non trepidus puer. *verum citra authoritatẽ libri unius.* [20] *Quis immaniſſimus è Colchis Medea crudelitate famoſis,* [21] *Her. Fu.* 532. *& Thyeſt. v.* 628. *&* 1045. [22] *Hyrcani, barbari, & crudeles.* [23] *Herc. Fur.* 484. [24] *Puerorum.* [25] *Equis. Her. Fur.* 225. [26] *Neque enim ſepultura opus erit laceris & diſperſis artubus* Quid enim ſupereſt de corpore? quis membra, quis oſſa Invenit? obtritum pueri perit omne cadaver Mors animæ. [27] *Al.* incuſſu. *Al.* incurſu.

Deforme corpus. *A-* [28] hic quoq;eſt ſimilis patri,
NVN. Præceps ut altis cecidit è muris puer.
Flevitque Achivum turba, quod fecit, nefas;
Idem ille populus [29] aliud ad facinus redit.
[30] Tumulumque Achillis. huius extremum latus
Rhœtea leni verberant fluctu vada:
Adverſa cingit campus, & clivo levi
Erecta medium vallis includens locum
Creſcit theatri more. concurſus frequens
Implevit omne litus: hi claſſis [31] moras
Hac morte ſolvi rentur; hi ſtirpem hoſtium
Gaudent recidi: magna pars vulgi levis
[32] Odit ſcelus, ſpectatque. nec Troes minus
Suum frequentant funus, & pavidi metu
Partem ruentis ultimam Troiæ vident.
Cum ſubito [33] thalami mare præcedunt [34] faces:
It [35] pronuba illic Tyndaris mœſtum caput
Demiſſa: [37] tali nubat [36] Hermione [37] modo,
Phryges precantur: [37] ſic viro [38] turpis ſuo
Reddatur Helene. terror attonitos movet
[39] Vtroſque populos. [40] ipſa deiectos gerit
Vultus pudore; [41] ſed tamen fulgent genæ,
Magiſque ſolito ſplendet extremus decor.
Vt eſſe Phœbi dulcius lumen ſolet,
Iam iam cadentis aſtra cum repetunt vices,
Premiturque dubius nocte vicina dies.
Stupet omne vulgus: [42] & fere cuncti magis
[43] Peritura laudant. hos movet forma decus,
Hos mollis ætas, hos vaga rerum vices.
Movet animus omnes fortis, & leto obvius.
Pyrrhum antecedit, omnium mentes tremunt:

28 *Etiam in hoc ſimilis patri, quem lacerum raptarat bigis Achilles.* 29 *Polyxena eadem.* 30 *Qui ad Rhœtum Troiæ promontorium.* 31 *Sup v.*358.550.*&* 811. 32 *Monet Iſ. Fontanus in lib. Cantabrigenſ. haberi.* Odit ſcelus. peccatq; *eadē mēte qua ſup. v.*1117.*& Tac.* 5.*hiſt.* Factū eſſe ſcelus loquūtur, faciuntq. 33 *Nuptiali ritu ſup.*360. 34 *Thebaid.*265.*&* 507. 35 *Sup.*861. 36 *Helenæ & Menelai filia poſtea à Pyrrho rapta, verum ab Oreſte, cui prius deſponſata fuerat. repetita, cæſo Pyrrho.* 37 *Nece.* 38 *Adultera.* 39 *Troianos & Græcos.* 40 *Polyxena* 41 *In ipſa morte.* 42 *Al.* ut fere. 43 *Al* Perituram adulant. *nec probe.*

44 Mi-

[44] Miſerentur ac mirantur. ut primum ardui
Sublime montis tetigit, atque alte edito
[45] Iuvenis paterni vertice in buſti ſtetit,
Audax virago non tulit retro gradum:
Converſa ad ictum ſtat truci vultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes [46] ferit.
Novumque monſtrum eſt, Pyrrhus ad cædem piger.
Vt dextra ferrum penitus exacta abdidit,
Subitus recepta morte prorupit cruor
Per vulnus ingens. nec tamen moriens adhuc
Deponit animos. cecidit, ut Achilli [47] gravem
Factura terram, prona, & irato impetu.
[48] Vterque flevit cœtus, at timidum Phryges
Miſere gemitum. clarius victor gemit.
Hic ordo ſacri non ſtetit fuſus cruor.
Humove ſumma fluxit. [49] obduxit ſtatim,
Sævuſque totum ſanguinem tumulus bibit.
HEC. Ite, ite Danai, petite iam tuti domos,
Optata velis maria diffuſis ſecet
Secura claſſis. concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum eſt. quo meas lachrymas feram?
Vbi hanc anilis [50] exſpuam leti moram?
Gnatam, an nepotem: coniugem, an patriam fleam.
An omnia? an me? *ſola mors votum meum.*
[51] Infantibus violenta. [52] virginibus venis;
Vbicumque properas, ſæva [53] me ſolam times,
Vitaſque gladio inter, ac tela, & faces.
Quæſita tota nocte cupientem fugis.
Non hoſtis, aut ruina, non ignis meos
Abſumpſit artus: [54] quam prope à Priamo ſteti?
NVN. Repetite celeri maria, captivæ, gradu.
Iam vela puppis laxat, & claſſis [55] movet.

44 *Lipſ.* Mirantur, & miſerentur. 45 *Pyrrhus,* 46 *Dolore, ſtupore, commiſeratione.* 47 *Hippolyt.* 1174. 48 *Troum & Graiorum.* 49 *Hauſit. ebibit.* 50 *Cum indignatione emittam. Sen. de ira lib. 3. cap. vlt.* Iam ipſum ſpiritum expuimus interim dum trahimus. 51 *Vt aſtyanactis* 52 *Vt Polyxena.* 53 Quo me ſeruas damnoſa ſenectus? Quo Dii crudeles niſi, uti nova funera cernam, vivacem differtis auum? *eadem apud Ovid. 13. Metam.* 54 *Cum ad aras ipſe occideret, nec tamen caſa fui.* 55 *Se movet, movetur.*

AGAMEMNON.

PERSONÆ.

THYESTES.
CLYTÆMNESTRA.
NUTRIX.
ÆGISTUS.
CHORUS Argivarum ſive Mycenæarum.
EURIBATES.
CASSANDRA.
AGAMEMNON.
ELECTRA.
STROPHIUS.
CHORUS Iliadum.

ARGUMENTUM.

Thyeſtis umbra ulciſcendi iniuriarum (de quibus vide Thyeſtis argumentum) cupida, filium Ægiſthum in cædem Agamemnonis incitat. Ille itaque Agamemnonem victoiem à Troia reducem in convivio impervia irretitum veſte occidit, conſilii cædiſque participe Clytæmneſtra, quam abſente matiio Agamemnon corruperat. Caſſandram deinde Agamemnoni ſmatam ab aris avulſam occidi, Electram quod fratrem Oreſtem amandarat, carceri mancipari iubent.

ACTUS PRIMUS.

THYESTES.

Thyeſtis umbra ab inferis adveniens Ægiſthum ad vindictam ſibi ab oraculo promiſſam invitat.

1 OPACA linquens 2 Ditis inferni loca
Adſum profundo 3 Tartari emiſſus ſpecu,
Incertus 4 utras oderim ſedes magis.
5 Fugio Thyeſtes inferos, ſuperos fugo.
En horret animus, & pavor membra excutit:
Video 6 paternos, imo fraternos lares.
Hoc eſt vetuſtum Pelopiæ limen domus.
7 Hinc auſpicari regium capiti decus
Mos eſt Pelaſgis. hoc ſedent alti toro,
Quibus ſuperba ſceptra geſtantur manu.
Locus heic habendæ curiæ; heic epulis locus.

1 Inferna, umbroſa quibus interpoſita terra. qua Ops lucem intercludit 2 *Διὸς ſed inferni, Plutonis.* 3 *Hippolyt.* 841. 4 *Inferos horreo, ſuperis ipſe horribilis.* 6 *Pelopis patris mei victoria (de qua Thyeſt.* 143.*) imo fratris Atrei ſcelere (de quo in Thyeſt.* 4. *&* 5. *Act.) claros.* 7 *Thyeſt.* 655. *Troad.* 861. *In his atriis coronari ſolent reges.*

8 Li-

[8] Libet reverti. nonne vel [9] triſtes lacus
Incolere ſatius? nonne [10] cuſtodem Stygis
Tergemina nigris colla iactantem iubis?
Vbi [11] ille celeri corpus evinctus rota
In ſe refertur; [12] ubi per adverſum irritus
Redeunte toties luditur ſaxo labor;
Vbi tondet ales avida [13] fœcundum iecur:
Et inter undas fervida [14] exuſtus ſiti
Aquas fugaces ore decepto appetit,
[15] Pœnas daturus cœlitum dapibus graves.
Sed ille noſtræ pars quota eſt culpæ [14] ſenex?
Reputemus omnes, quos ob infandas manus
[16] Quæſitor [17] urna [18] Cnoſſius verſat reos:
Vincam Thyeſtes ſceleribus cunctos meis,
A fratre vincar [19] liberis plenus tribus
In me ſepultis, viſcera exedi mea.
[20] Nec hactenus fortuna maculavit patrem:
Sed [21] maius aliud auſa commiſſo ſcelus:
Notæ nefandos petere concubitus iubet,
[22] Non pavidus hauſi dicta, ſed cepi nefas.
Ergo ut [23] per omnes liberos irem parens,
[24] Coacta fatis nata fert uterum gravem,
Me patre dignum. verſa natura eſt retro,

8 *Domo feſta ſeu cœnatione viſa, ſuccurrit illi de filiis, quos ibi epulatus fuerat.* 9 *Acheronta, ex ἄχος & ῥεῖν, quod luctuoſis fluat undis, vel ab α, & χαίρειν, quaſi illatabilis unda Styga autem à στυγέω, id eſt, odi.* triſtique palus innabilis unda Styx. *& Cocytum ἀπὸ τοῦ κωκύειν, à lamentando.* [10] *Cerberū* Troad. 403. Herc. Fur. 2&0 [11] Volvitur Ixion & ſe ſequiturq; fugitque. *Al leg.* celeri tortus & vinctus rota. [12] *Siſyphus.* Hippol. 1226 [13] *Tityi* Hipp. 1228. [14] *Tantalus* Thyeſt. 152. [15] *Ob Pelopē filium diis appoſitum.* ibid. [16] *Iudex, translatum à conſuetudine Romanorum, apud quos, qui iudiciȷs publicis praerat. Quæſitor dicebatur, ſyncopate Quæſtor: qui de crimine diligenter inquirebat & vindicabat.* [17] *Herc. Fu.* 190. & 731. [18] *Herc. Fu* 732. [19] *Thyeſt. act.* 4. & 5. [20] *Neſcientem me comediſſe proprios filios atque ex ignorantia peccantem. Ioſ. Scal. legit.* cortina maculavit patrem. [21] *Oraculi monitu, ut cum propria filia concuberem, hinc natum fore ultorem fraterni ſceleris.* [22] *Vindictæ cupidine audax, & obvius ſceleri.* [23] *Filios enim mihi ingieſſi, me filia.* [24] *Oraculo, ut modo v.* 30.

[25] Avo parentem, (pro nefas!) patri virum,
Natis nepotes miſcui, [26] nocti diem
Sed ſera tandem reſpicit feſſos malis
[27] Poſt fata demum [28] fortis inceſtæ fides.
[29] Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,
Cuius ſecutæ mille vexillum rates.
[30] Iliaca velis maria texerunt ſuis:
[31] Poſt dena Phębi luſtra devicto Ilio
Adeſt, daturus coniugi [32] iugulum ſuæ.
[33] Iam iam natabit ſanguine alterno domus:
Enſes, ſecures, tela, diviſum gravi
Ictu [34] bipennis regium video caput.
Iam ſcelera prope ſunt: iam [35] dolus, cædes, cruor.
Parantur [36] epulæ. [37] cauſſa natalis tui.
Ægiſthe, venit. [38] quid pudor vultus gravat?
[39] Quid dextra dubio trepida conſilio labat?
Quid ipſe temet conſulis, torques, rogas.
An deceat hoc te? [40] reſpice ad matrem: decet.
[41] Sed cur repente noctis æſtivæ vices
Hiberna longa ſpatia producunt mora?
Aut quid [42] cadentes detinet ſtellas [43] polo?
[44] Phœbum moramur, redde iam mundo diem.

[25] *Namq; ego Ægiſtho avus & pater, filiæ pater & maritus. ſic Ægiſthus mihi natus & nepos.* [26] Fugiēte per ortus Sole Thyeſtæas horret dum cernere menſas. *Thyeſt. v. 774.* [27] *Poſt meā fratriſq; mortē.* [28] *Oraculi ſuadētis inceſtū v. 30. ſup. al. lēg.* fortis incertæ. [29] *Græcorum exercitus imperator.* [30] Hyperbole ſonantior. [31] *Poſt decē ſolaria luſtra, i. annuos ſolis curſus, hoc eſt, annos.* [32] *Feriendū inf. v. 883.* [33] *Vbi Ægiſthus interfecerit Atrei filium. ut meos Atreus. alii intellig. de ſanguine alterno Agamemnonis, mox Clytæmneſtra & Ægiſthi. ſed prius magis placet. neq; enim lætaretur etiam impia umbra filii ſui morte.* [34] *Quam* dextra lævaque tenens *coniugis incuſſit capiti Clytæmneſtra* fortiſſima Tyndaridarū. [35] *Veſtis, quæ negaret exitū capiti & manibus, inf. v. 882.* [36] *Simulata & funeſta Agamemnoni, ut quondā mihi.* [37] *Vltio per te promiſſa ſup v. 30.* [38] *An te pudet uxorē patruelis ſtupraſſe?* [39] *An dubitas patruelē interficere?* [40] *Decere proculdubio te hæc ſcelera fatebere, ſi memineris, te matre inceſta natū.* [41] *Sed cur nox hæc æſtiva (quā contractiorē eſſe oporteret) æquat lōgitudine hybernas?* [42] *Iam occidere paratas vel quas iamdudū occidiſſe tēpus erat.* [43] *Hoc hemiſphærio.* [44] *Mea illi in mora præſētia, meū refugit cōſpectū. vid. Thyeſt. v. 119*

CHO-

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è mulieribus Argivis ſeu Mycenæis (vid. argum. primi Chori Thyeſtæi) excelſam fortunam , queritur inſtabilem , anxiam periculis obnoxiam ; mediocrem itaque illi præfert .

O Regnorum magnis fallax
Fortuna 1 *bonis , in præcipiti*
Dubioque nimis excelſa locas .
Nunquam placidam ſceptra quietem ,
Certumve ſui tenuere diem .
2 Alia ex alia cura fatigat ,
Vexatque animos nova tempeſtas .
Non ſic 3 Libycis Syrtibus æquor
Furit 4 alternos volvere fluctus ;
Non 5 Euxini turget ab imis
Commota vadis unda , 6 nivali
Vicina polo ;
Vbi cœruleis 7 immunis aquis
Lucida verſat 8 plauſtra Bootes :
Vt præcipites regum caſus
Fortuna rotat .
Metui cupiunt , 9 metuique timent .
Non nox illis alma receſſus
Præbet tutos ; 10 non curarum
Somnus domitor pectora ſolvit .
Quas non 11 arces ſcelus 12 alternum
Dedit in præceps ? impia 13 quas non
Arma fatigant ? *iura , pudorque*
Et coniugii ſacrata fides ,
Fugiunt aulas : ſequitur triſtis
Sanguinolenta 14 Bellona manu ,

1 Splendore quidem, & ſpecie bonis, revera atque exitu plerumque malis. τὸ μὲν πρόσωπον ἡδύ τ' ἐν δόμοισι δὲ λυπηρά. Eurip. 2 Herc. Fu. v. 207. alterius curæ finis gradus eſt futuræ. *3 Vid. Herc. Fur. 322. 4 Fluxu refluxuque impetuoſos. 5 Quibuſdam κατ' ἀντιπερίστασιν dict rectius quod cum prius ob accolatum inhoſpitalitatem vel latronum immanitatem ἄξενος dicta fuerit regio illa , Herculis tandem opera latrociniis purgata & aliarum gentium commercio emollita εὔξενος nuncupata eſt. 6 Septentrionali. 7 Eadem ratione, qua Vrſa. vid Thyeſt. 476 8 Med. verſ. 315. 9 Multos timeat neceſſe eſt, quem multi timent. 10 οὐδ' ὁ πανδαμάτωρ καὶ ὁ παγκρατὴς ὕπνος λύει πεδήσας. Soph. 11 Regias, vid Thyeſt. 453. & 640. 12 A regibus ſibi mutuo illatum. 13 Arces? 14 Enyo, bellorum dea, Martis ſoror , auriga .*

Quæque ſuperbos urit [15] Erinnys,
Tumidas ſemper comitata domos:
Quas in planum quælibet hora
Tulit ex alto, licet arma vacent,
Ceſſentque doli:
[16] Sidunt ipſo pondere magna,
Ceditque oneri Fortuna ſuo.
Vela ſecundis inflata notis,
Ventos nimium timuere ſuos.
[17] Nubibus ipſis inſerta caput
Turris pluvio vapulat Auſtro:
Denſaſque nemus ſpargens umbras
Annoſa videt robora frangi.
[18] Feriunt celſos fulmina colles.
[19] Corpora morbis maiora patent:
Et cum in paſtus armenta vagos
Vilia currunt, *[20] placet in vulnus*
Maxima cervix [21] quidquid in altum
Fortuna tulit; ruitura levat.
[22] Modicis rebus longius avum eſt.
Felix media quiſquis turba
Sorte quietus,
Aura [23] ſtringit litora tuta;
Timiduſque mari credere cymbam,
Remo terras propiore legit.

[15] *Furiæ. Erinnyes autẽ tres* δεαὶ σεμναὶ καὶ τιμωρητικαὶ, *Tiſiphone, Megara & Alecto, natæ è guttis ſanguinis Saturni verendorum.* [16] In ſe magna ruunt. [17] *Alta, quæ* caput inter nubila condit. *vid. Hipol. chorũ ult. à v. 1120. qui totus huic choro concinit.* [18] Plurimaque huius Montibus in ſummis veſtigia cernimus ignis, *Lucret.* 6. feriuntque ſummos fulmina montes. [19] Τὰ γὰρ περισσὰ κἀνόνητα σώματα Πίπτειν βαρείαις πρὸς θεῶν δυσπραξίαις Ἐίωθε. Sophoc. [20] *Eximuntur ad cædem è grege pulcherrimi quiq; boves.* [21] Tolluntur in altum, ut lapſu graviore ruant. *Claud.* [22] Moderata durant. Firma mediocria. [23] *Redit,* utque poſtea *leg. litus.*

ACTVS SECVNDVS.

CLYTEMNESTRA. NVTRIX.

Sibi male conſcia Clytemneſtra, atque adulterii pœnas, redeunte iam marito, verita, κακὰ κακοῖς ἰάσασθαι *ſtatuit. meditatur itaq; Agamemnoni exitiũ: diſſuadet nutrix.*

QVid ſegnis anime, [1] tuta conſilia expetis?
Quid fluctuaris? clauſa iam melior via eſt.

[1] *Honeſtã receptionẽ, vel excuſationẽ, deprecationẽ culpæ, &c.*

Licuit pudicos coniugis quondam toros,
Et ſceptra caſta vidua tutari fide.
Periere mores, ius, decus, pietas, fides,
Et qui *redire, cum perit, neſcit pudor.*
Da frena, & omnem prona nequitiam incita.
Per ſcelera ſemper ſceleribus tutum eſt iter.
Tecum ipſa nunc evolve [2] fœmineos dolos,
Quod ulla coniux perfida, atque impos fui,
Amore cæco: quod novercales manus
Auſæ: quod [3] ardens impia virgo face,
[4] Phaſiaca fugiens regna [5] Theſſalica trabe:
Ferrum, venena. vel [6] Mycenæa domo,
Coniuncta [7] ſocio, profuge furtiva rate.
Quid timida loqueris furta, & exilium, & fugas
[8] Soror iſta fecit. te decet maius nefas.
NVT. Regina Danaum, inclytum Ledæ genus.
Quid tacita verſas? quidve conſilii impotens
Tumido feroces impetus animo geris?
Licet ipſa ſileas, [9] totus in vultu eſt dolor.
Proin quidquid eſt, da tempus ac ſpatium tibi.
[10] *Quod ratio nequit, ſæpe ſanavit mora.*
CL. Maiora cruciant, quam ut moras poſſim pati.
Flammæ medullas & cor exurunt meum,
Miſtus [11] dolori ſubdidit ſtimulos [12] timor.
Invidia pulſat pectus, hinc animum iugo
Premit [13] Cupido turpis, & vinci vetat.
Et inter iſtas mentis obſeſſa faces
Feſſus quidem, & deiectus, & peſſundatus
Pudor [14] rebellat. fluctibus variis agor:
[15] Vt cum hinc profundum ventus, hinc æſtus rapit,
Incerta dubitat unda, cui cedat malo.
Proinde omiſi [16] regimen è manibus meis.
Quocunque me ira, quo dolor, quo ſpes feret,

[2] Emphatice, *nihil inauſũ intẽtatũque relinquẽtes.* [3] *Medea Iaſonis amore ardẽs. vid. Med. & Hip.* 651 [4] *Colchica à Phaſide flu.* [5] *Argo. vide Med.* 660. [6] *Mycenis Agamemn* [7] *Ægiſtho adulterij & periculi ſocio.* [8] *Helena ſoror mea fugit Paridẽ ſecuta.* [9] *Prodit dolorẽ vultus. Med. v.* 444. [10] Χρόνος μαλάξει νῦν δ' ὅθ' ἡβᾷ σοι κακόν. *Eurip.* [11] *De pellice Caſſandra.* [12] *Ne deprehẽſi adulterii pœnas ſumat maritus.* [13] *Adulteri Ægiſthi.* [14] *Nec cedit honeſto coniugis amori.* [15] Vtque carina Quam vẽtus premit & vento contrarius æſtus, Vim geminã ſentit, paretq; incerta duobus. [16] *Clavum, gubernaculum rectæ rationis.*

Huc ire pergam: fluctibus dedam ratem.
Vbi animus errat optimum eſt caſum ſequi.
NV. Cæca eſt temeritas, quæ petit caſum ducem.
CL. Cui [17] ultima eſt fortuna, quid dubiam timet?
NV. Tuta eſt, latetque culpa, ſi pateris, tua.
CLY. [18] *Perlucet omne regia vitium domus.*
NV. Piget prioris & novum crimen ſtruis?
CLY. Res eſt profecto ſtulta, nequitiæ modus.
NV. [19] *Quod metuit auget, qui ſcelus ſcelere obruit.*
CL. [20] Et ferrum & ignis ſæpe medicinæ loco eſt.
NV. [21] Extrema primo nemo tentavit loco.
CL. [22] Capienda rebus in malis præceps via eſt.
NV. At te reflectat coniugis nomen ſacrum.
CLY. [23] Decem per annos vidua reſpiciam virum?
NV. Meminiſſe debes ſobolis ex illo tuæ.
CL. [24] Equidem & iugales filiæ memini faces;
Et generum Achillem. [25] præſtitit matri fidem:
NV. Redemit illa claſſis immotæ moras,
Et maria pigro fixa languore impulit.
CLY. Pudet, pigetque. [26] Tyndaris cæli genus,
[27] Luſtrale claſſi Doricæ peperit caput.
Revolvit animus virginis [28] thalamos meę,
Quos ille dignos [29] Pelopeia fecit domo,
Cum ſtetit ad aras ore ſacrilego pater

[17] *In extremo, quo dextrius nil poteſt eſſe.* [18] *In omnium oculis & ore poſitũ eſt.* Tanto cõſpectius in ſe Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur. [19] *Scelus, ſceleriſq; pœnam.* [20] *Cauterio, candenti ferro obſiſtitur cancris, gangrenis, &c.* Vt redimas corpus, ferrum patieris & ignes. [21] Cuncta prius tẽtanda, ſed immedicabile vulnus Enſe recidendũ, *&c.* [22] *In rebus aſperis & tenuis ſpei fortiſſima quæq; conſilia ſunt tutiſſima, ſed in bellicis policitiſq; utibile hoc in peccando minime.* [23] *Egregius ſane coniux, qui me per decẽ annos reliquit. de vidua autẽ vid. Hipp v.620.* [24] *Et memini quo pacto ſub prætextu nuptiarũ cũ Achille accerſiverit Iphigeniam, eamque immolaverit Dianæ. Troad. 162.* [25] *Ironice.* [26] *Ego Tyndari filia putativa, revera Iovis ex Leda,* ſeu ut quidam *Nemeſi.* vel *ego filia Tindari cui Iup. abavus. Namque Helena & Pollux altero ovo editi Iovis progenies dicuntur: Caſtor & Clytæmneſtra, Tyndari, ex altero ovo.* [27] *Expiatiuum ventus redimens. vide Troad. 161.* [28] *Modo. v.156.* [29] *Sæva, crudeli, quæ liberos mactare ſolet, ut Tantalus Pelopem, Atreus tres Thyeſtis filios.*

Quaſi

Quaſi nuptiales. horruit Calchas ſua
Reſponſa vocis, & [30] recedentes focos.
O ſcelera ſemper ſceleribus vincens domus!
[31] Cruore ventos emimus, bellum nece.
NV. Sed vela pariter [32] mille fecerunt rates.
CLY. Non eſt ſoluta proſpero claſſis [33] Deo?
Eiecit [34] Aulis impias portu rates.
[35] Sic auſpicatus bella, non melius gerit.
[36] Amore captæ, captus; immotus [37] prece,
Sminthea tenuit ſpolia Phœbei ducis,
Ardore ſacræ virginis iam tum furens.
[39] Non illum Achilles flexit indomitus minis;
Non [40] ille ſolus fata qui mundi videt,
[41] In nos fidelis augur, in captas levis:
Non populus [42] æger, & [43] relucentes rogi,
Inter ruentis Græciæ ſtragem ultimam.
Sine hoſte victus [44] marcet, ac Veneri vacat,
Reparatque amores: neve deſertus foret
A pellice unquam barbara [45] cœlebs torus,
[46] Ablatam Achilli diligit Briſeida:
Nec rapere puduit è ſinu vulſam [47] viri.
[48] En Paridis hoſtem! nunc novum vulnus gerens.
Amore [49] Phrygiæ vatis incenſus [50] furit:

[30] Pathos, *ſic Thyeſt.v.*766. [31] *Vi.* 61.*Troad.* [32] *Quos tamen Homerus* 1080. *computat, Dares Phrygius* 1140. *Dictys.* 1295. [33] *Numine, vel etiam Diana, vide Herc. Fur.*384.
[34] *Bœotiæ portus, Græcorum ſtatio in Troianos coniurantium.*
[35] *Cæde virginis filiæ imperatoris.* [36] *Aſtynomes, Chryſeides Troad.*222. [37] *Patris Chryſæ filiam redempturi.* [38] *Filiam Chryſæ ſacerdotis Apollinis Sminthei.* παρὰ τὺ σμίνθας, i. *mures* κτείνειν, θεὸς μυοκτόνος al. *à Smynthe opp.* [39] *Non flexit minis*, vel *Achilles indomitus minis.* [40] *Calchas* οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος, Ὃς τ' ᾔδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. [41] *Statim Agamemnoni creditus, ubi Iphigeniam Dianæ immolandam cecinit, quando fatetur redendam Briſeida, fidem eius elevavit Agamemnon.* Μάντι κακῶν, *&c.* Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. [42] *Peſte laborans* notum ex Hom. Il. *α.* [43] Αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί. [44] In Venerem putris. [45] *Hipp,* 230.
[46] *Hippodamiam Briſei filiam per præcones Achilli aufert.*
[47] *Achillis fortis, vel illam maritali amore tenentis.*
[48] *En pulchrum adulterii vindicem.* Iron [49] *Caſſandra, ſeu Alexandria. v.Troad.*34. *&* 966. [50] Eleganter ἀνταναχαράτις furori.

Et

Et poſt [51] trophæa Troica, ac verſum Ilium,
Captæ maritus remeat, & Priami gener.
Accingere, anime; bella non levia apparas:
[52] Scelus occupandũ eſt. pigra, quam exſpectas diem?
Peloria [53] Phrygiæ ſceptra dum teneant [53] nurus?
[54] An te morantur virgines viduæ domi:
Patrique Oreſtes ſimilis? horum te mala
Ventura moveant, turbo quis rerum imminet.
Quid miſera ceſſas? en adeſt natis tuis
Furens noverca. per tuum, ſi aliud nequit,
Latus exigatur enſis, & perimat duos.
Miſce cruorem. perde percundo virum.
Mors miſera non eſt, commori [56] cum quo velis.
NV Regina, frena temet & ſiſte impetum;
Et quanta tentes, cogita [56] victor venit.
[57] Aſiæ ferocis, ultor [58] Europæ, trahens
[59] Captiva Pergama, & [60] diu victos Phrygas.
Hunc fraude nunc conaris & [61] furto aggredi?
Quem non Achilles enſe violavit fero,
[62] Quamvis [63] procacem torvus armaſſet manum;
Non [64] melior Aiax, [65] morte decreta furens;
Non [66] ſola Danais Hector & bello mora;

51 *Troad. v. 147.* 52 *Antequam meum ulciſcatur adulterium Agamemnon, ego illius. Thyeſt. 203. Herc. Oet. 435.* 53 *Caſſandra.* plural indignanter pro ſingulari, ut Theb. 368. Med. 1005. 54 *An filiarum innuptarum Electra, Chryſothemidos, Laodices, & Iphianaſſa filiique cauſa vindicta abſtines? imo horum gratia magis perfice, ne quid gravius patiantur iſta ſuperinducta noverca eaque captiva furore vaticinii percita. Hip. 602.* 55 *Cum illo, quem perire expetis, mori, Hellen.* συνθανεῖν ᾧ ἂν θέλοις. 56 *Agamemnon, cui hæc meditaris, redit victor.* 57 *Troia in Aſia minori. vid. Troad v. 4.* 58 *Iniuria illata Græcia, quæ in Europa.* 59 *Reliquias Troia captivas.* 60 *Diutino, lento, decennali bello.* 61 *Clandeſtinis inſidiis. Al.* conaris inſana aggredi? 62 Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος *&c. Il. α.* 63 *Cadis & vindicta immodice appetentem. Procari enim ſignificat immodice & impudenter petere.* 64 *Telamonius, non* Οἰλῆος ταχὺς, Αἴας μείων. 65 *Deliberata morte ex pudore cæſorum à ſe pecorum per inſaniam, qua correptus eſt propter adiudicata Vlyſſi ab Agamemnone & proceribus Achillis arma.* 66 *Troad. 31. & 121.*

67 Non

[67] Non tela Paridis certa; non [68] Memnon niger;
Non [69] Xanthus armis corpora immiſtis gerens;
[70] Fluctuſque Simois cæde purpureos agens,
Non [71] nivea proles Cycnus æquorei Dei;
[72] Non bellicoſo Threſſa cum Rheſo phalanx?
Non [73] picta pharetras, & ſecurigera manu
Peltata Amazon; [74] hunc domi reducem paras?
Mactare, & aras cæde maculare impia?
Vltrix inultum Græcia hoc facinus feret?
[75] Equos & arma, claſſibuſque horrens fretum
Propone, & [76] alto ſanguine exundans ſolum,
Et tota captæ fata Dardaniæ domus
[77] Regeſta Danais. comprime affectus truces,
Mentemque tibimet ipſa pacifica tuam.

67 *Nec tela Paridis certa, quia ab Apolline directa in Achillem (Troad. 345) violaverũt.* 68 *Memn. Æthiops, vid. Troad. v. 10* 69 Ὣς ἄρ' Ἀχιλλῆος, Ξάνθου βαθὺ δινήεντος Πλῆτο ῥόος κελάδων ἐπιμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν. *Il.* φ. 70 *Quem neque qui* tot Simois correpta ſub undis Scuta virum galeaſque & fortia corpora volvit, *violavit.* 71 *Troad. v 183.* 72 *Troad v. 8.* 73 *Non Pentheſilea qua* Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis, Sæva ſecurigeris dextris & picta pharetras. *Med. 214. eſt autẽ pelta ſcutũ in foliũ hederaceũ formatum.* 74 *Talem poſt tot tantaſq; res geſtas ſtrenue reducẽ.* 75 *Propone tibi egregia eius facinora, nec ſperabis te impune laturã cadẽ viri optimi de omni Græcia meriti.* 76 *Troianum ſolum ſanguine exund.* 77 *Reportata in Græciam in vindictam rapta unius Helena.*

ÆGISTHVS. CLYTEMNESTRA.

Clytæmneſtram nutricis conſiliis cedere paratam, iamque dubium ſuperveniens Ægiſthus avertit rurſus atque in præceps trahit.

QVod tempus animo ſemper ac mente horrui,
Adeſt profecto rebus extremum meis.
Quid terga vertis, anime? quid primo impetu
Deponis arma? crede perniciem tibi,
Et dira ſævos fata moliri deos.
Oppone cunctis vile ſuppliciis caput,
Ferrumque & ignes pectore [1] adverſo excipe.
CLY. AEgyſthe, non eſt pœna ſic nato [2] mori.

1 *Oppoſito, omnia prius tentante quam timide cedas vertaſque terga.* 2 *Ex inceſtu nato. ſup. v. 30.*

AEG. Tu nos pericli ſocia, tu [3] Læda ſata
Comitare tantum: [4] ſanguinem reddet tibi
[5] Ignavus iſte ductor, ac [6] fortis pater.
Sed quid trementes circuit pallor genas,
Iacenſque vultus languido obtutu ſtupet?
CLT. Amor iugalis vincit, ac flectit retro,
Remeemus illuc unde non decuit prius
Abire: ſi nunc caſta repetatur fides.
Nam *fera nunquam eſt ad bones mores via.*
Quem pænitet peccaſſe, pane eſt innocens.
AEG. Quo raperis amens? credis aut ſperas tibi
Agamemnonis fidele coniugium? [7] ut nihil
Subeſſet animo, quod graves faceret metus:
Tamen ſuperba & impotens flatu nimis
Fortuna magno, ſpiritus tumidos daret,
[8] Gravis ille ſociis ſtante adhuc Troia fuit:
Quid rere ad animum ſuapte natura trucem,
[9] Troiam addidiſſe? rex Mycenarum fuit.
Veniet tyrannus. *proſpera animos efferunt.*
Effuſa circa pellicum quanto venit
Turba apparatu? ſola ſed longe eminet,
[10] Tenetque regnum famula veridici Dei.
Fereſne thalami victa conſortem tui?
[11] At illa nolet, ultimum eſt nuptæ malum,
Palam mariti poſſidens pellex domum.
[12] *Nec regna ſocium ferre, nec tedæ ſciunt:*
CLT. AEgiſthe, quid me rurſus in præceps rapis,
Iramque flammis iam reſidentem excitas?
[13] Permiſit aliquid victor in captas ſibi:

3 *Hippol.* 300. & *ſup.* v. 160. 4 *Sanguine ſuo rependet ſanguinem filia tua Iphigenia, ab illo caſa. Troa.* 161. 5 *Quia ipſe dux licet ducum per ſe nihil geſſit fortiter.* Οὔτέ ποτ' εἰς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι τέθληκε, *amoribus ſolũ indulgens.* 6 *In filia immolanda,* ἀντίθετα. τῶ *Ignavus ductor.* vel *Strenuus in concubinas.* 7 *Fac te caſtam eſſe, nec adulterii conſciam ſupplicium metuere.* 8 *Quod exprobrat* δημοβόρω βασιλεῦ. *Achilles. Il.* α. 9 *Troiæ caſum.* 10 *Imperatque Caſſandra vates Apollinis.* 11 *Quod ſi tu poteris voleſve, illa nolet, te itaque tollere tentabit.* 12 Non bene conveniunt nec in una ſede morantur Maieſtas & Amor. Non capiunt dominos regna Venuſq; duos. 13 *Fac Agam. victorẽ ſibi aliquid indulſiſſe in captivas.*

Non

Non coniugem hoc reſpicere, non [14] dominam decet.
Lex alia [15] ſolio eſt, alia privato toro.
Quid quod ſeveras ferre me leges viro
Non patitur animus, turpis admiſſi memor?
[16] *Det ille veniam facile, cui venia eſt opus.*
AEG. [17] Ita eſt. paciſci mutuam veniam licet.
Ignota tibi ſunt iura regnorum haud nova.
Nobis maligni iudices, aqui ſibi,
Id eſſe regni maximum [18] pignus putant,
Si quidquid aliis non licet, ſolis licet.
CLT. Ignovit Helenæ: iuncta Menelao redit,
Quæ [19] Europam & Aſiam paribus afflixit malis.
AEG. [20] Sed nulla Atridem Venere furtiva abſtulit:
Nec cepit animum coniugi obſtrictum ſuæ.
Iam crimen [21] ille quærit, & [22] cauſſas parat.
[23] Nil eſſe crede turpe commiſſum tibi:
Quid honeſta prodeſt vita flagitio carens,
Vbi dominus odit: [24] ſit nocens, non quæritur.
[25] Spartamne repetes ſpreta, & à tanto viro,
Patriaſque ſedes profuga? non dant exitum
Repudia regum. ſpe metum falſa levas.
CLT. [26] Delicta novit nemo, niſi fidus, mea.
ÆG. Non intrat unquam regium limen fides.
CLT. [27] Opibus merebor, ut fidem precio obligem.
ÆG. Precio parata, vincitur precio fides.
CLT. [28] Surgit reſiduus priſtinæ mentis pudor.

[14] *Matrefamilias*, Donna. *Lacones autem uxores ſuas* κυρίας *vocabant, Theſſali* δεσποίνας, *illa viciſſim maritos* κυρίους & δεσπότας *dominos.* [15] *Regibus, quibus plerunque quot libet concubinæ licent.* [16] *Iniquum eſt, ut coniux à coniuge fidem à ſe non præſtitam exigat.* [17] *Ironice.* [18] *Prærogativam.* [19] *Sup. v. 103.* [20] *Sed nullius concubinæ amor animum Menelai ab Helena alienavit, ut Caſſandræ pellicis amor Agamemnonis animum à te.* [21] *Agamemnon* [22] *Propter quas te de medio tollat, quo liberius fruatur pellice.* [23] *Vt ſup. v. 243.* [24] *Non inquiritur nocenſne quis ſit necne, ſed pro nocente damnatur quemcunque rex odit.* [25] *Nec ſpera te repudiatā petituram patriam tuam Spartam; repudiatas enim uxores non ſinunt reges abire, verum eas necandas curant.* [26] *Adulterio meo conſcius eſt nemo præter quendam fidelem, qui celabit, unde non eſt cur fugiam.* [27] *Muneribus.* [28] *Statui autem ad meliorem vitam me recipere, refocillantur enim mihi in animo ſcintillulæ quædam priſtini pudoris.*

Quid

Quid obſtrepis? quid voce blandiloqua mala
Conſilia dictas? [29] ſcilicet nubet tibi
Regum relicto rege, generoſa exuli?
ÆG. Et cur [30] Atrida videor inferior tibi?
Natus Thyeſte? *CL.* [31] ſi parum eſt, adde & nepos.
ÆG. [32] Auctore Phœbo gignor, haud generis pudet,
CLY. Phębum nefandæ ſtirpis auctorem vocas?
[33] Quem nocte ſubita frena revocantem ſua
Cęlo expuliſtis quid deos probro advocas,
[34] Surripere doctus fraude geniales toros,
Quem venere tantum ſcimus illicita virum?
Secede propere: dedecus claræ domus
Aſporta ab oculis. hæc vacat [35] regi ac viro.
ÆG. Exilia mihi ſunt haud nova. aſſuevi malis.
Si tu imperas regina, non tantum domo
Argiſve cedo: nil moror iuſſu tuo
Aperire ferro pectus ærumnis grave.
CLY. [36] Siquidem hoc [37] cruenta Tyndaris fieri ſinam?
[38] Quæ invita peccat, debet & culpæ fidem.
Secede mecum potius, ut rerum ſtatum
Dubium ac minacem iuncta conſilia explicent.

29 Egone Agamemnone relicto nubam tibi exuli & eiecto? unde & nomen illi à δῶ quod eſt lacto & ἄιγος, quod eiectus, à capella nutriretur. ſunt tamen qui AEgyptum *dicendum autumant. 30 Atrei filio, qui Thyeſte frater. 31 Nec filius tãtum, ſed & nepos Thyeſte es, te quippe è filia genuit. 32 Sup. v.30. 33 Reducentem currus, ne videret, nefandam patris tui cœnam. Thyeſt v.774. 34 Nuptiales toros violare doctus à patre tuo, qui Atrei fratris ſui uxorem corrupit. 35 Agamemnoni. 36 Miſere labaſcit Clytamn.* vel *iã ſimulatas iras fraudeſque aperit. 37 In tantum crudelis ero ut hoc fieri ſinã? non patiar, &c. 38 Delrius ex fide Mogunt. cod legit* Quæ iũcta peccat debet & culpæ fidem. *q.d. non deferam aut prodam culpæ ſocium, ſecedamus itaque & conſilium capeſſamus quid in dubijs nobis rebus agendum ſit.*

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è virginibus, Mycenæis & Argivis canit Apollinis Pæana ob partam victoriam, interſerit autem Iunoni, Minervæ & Iovi laudes ſuas.

1 Carmine laudate Phœbum. hoc pręfica, vel Chori pars altera.

[1] CAnite ò pubes inclyta Phębum.
Tibi feſta caput turba coronat:
Tibi

Tibi virgineas,[2] laurum quatiens
De more comas innuba fundit
[3] Stirps Inachia. tu quoque noſtros
[4] Thebana manus comitare choros,
Quæque [5] Eraſini gelidos fontes,
Quæque [6] Eurotam, quæque virenti
Tacitum ripa bibis [7] Iſmenon,
[8] Quam fatorum præſcia Manto
Sata Tireſia Latonigenas
Monuit ſacris celebrare deos,
Arcus [9] victos pace relata
Phœbe [10] relaxa;
Humeroque graves levibus telis
Pone pharetras; reſonetque manu
Pulſa citata vocale chelys.
[11] Nil acre velim.
Magnumque, modis intonet altis
Sed quale ſoles leviore lyra
Flectere, carmen ſimplex, luſus
Cum docta tuos Muſa recenſet.
Licet & chorda graviore ſones,
Quale canebas cum [12] Titanes
Fulmine miſſo fregere dei.
Vel [12] cum montes montibus altis
Superimpoſiti ſtruxere gradus
Trucibus monſtris, ſtetit impoſita

2 *Apollini ſacram*. vid. Oedip. v.16. 3 *Inachi genus, virgines Argivæ.* 4 *Suſpicatur hunc locum Lipſius & merito. Sed cur reponat* Thebais hoſpes *è libro ſuo non video; quis enim locus Thebanis in Choro eorum victoria gratulanti, qui bello non adfuerunt, teſte Artemidoro.* Μόνοι Θηβαῖοι τῶν Βοιωτῶν οὐκ ἐστράτευσαν εἰς Ἴλιον. *Cum vero Homerus in catalogo eos recenſere videatur* Οἳ δ' ὑπὸ Θήβας εἶχον, *&c. legendum* Ὑποθήβας, *teſte Euſtachio, quæ parvum eſt oppidum prope Thebas, cuius incolæ ad Troiam profecti cum Græcis, non autem Thebani.* 5 *Eraſini plures, hic Atticus eſſe videtur.* 6 *Laconiæ fl.* 7 *Herc. Fur* 333. 8 *Hunc locum explicat illud Ovid.6. Metam. unde ſumpſit noſter:* Nam fata Tireſia venturi præſcia Manto Per medias fuerat divino concita motu Vaticinata vias: Iſmenides ite frequentes, Et date Latonæ, Latonigeniſq; duobus, Cum prece thura pia lauroq; innectite crinem, *&c.* 9 *Laomedonteæ perfidiæ ultor.* 10 Quondam citharā tacentem Suſcitet muſam, neque ſemper arcum Tendat Apollo 11 *Nihil bellicum, nil grande, quale ubi vates afflatu concitas, ſed pæna lætum, qualem canebas parta à diis victoria de gigantibus.* 12 *Vid. Herc. Fur.* 970. *& Troad. v.*827.

Pe-

Pelion oſſa; pinifer ambos
Preſſit olympus,
Ades, ò magni Soror & coniux
Conſors ſceptri, Regia Iuno:
[13] Tua te colimus turba Mycenæ.
[13] Tu ſolicitum ſupplexque tui
Numinis [14] Argos ſola tueris;
[15] Tu bella manu pacemque regis,
Tu nunc lauros Agamemnonias
Accipe victrix.
Tibi multifora tibia buxo
Solenne canit tibi [16] fila movent
Docta puellæ carmine molli.
Tibi votivam matres Graiæ
[17] Lampada iactant. ad tua [18] coniux
Candida tauri delubra cadit,
Neſcia aratri, nullo collum
Signata iugo.
Tuque ò magni [19] nata Tonantis
Inclyta Pallas, [20] quę Dardanias
Sæpe petiſti cuſpide turres:
Te permiſto Matrona [21] minor
Maiorque choro colit, & reſerat
Veniente dea Templa ſacerdos:

[13] Ἥρη γάρ πολύ φίλταταί εἰσί πόληες Ἄργος τε, Σπάρτη τε, καί εὐρυάγυια Μυκήνη. [14] *Creditur Argis nata, unde &* Ἀργεία *dicitur Iuno.* In Iunonis honorem ἱππόβοτον Ἄργος dicent, diteſque Mycenas. [15] *Namque & Iunoni* τρόπαια, *non ſecus ac Iovi erigebantur ſpolia, canebatur Paan (qui tamen proprie Apollini debetur) ut cuius beneficio converſi hoſtes, parta victoria.* [16] *Fides, chordas, qua ex* χόρδαις, *id eſt, inteſtinis contortis. alii tamen à corde deducunt, minus recte.* [17] Λαμπαδηδρομίαν *(à Perſis acceptam) Athenienſes in feſtis Panathenaicis, Hephaſtiis & Prometheis exercebant (Vulcano enim & Prometheo ex ope Minerva inventum ignem ferunt) prius quidem Eleuſin, poſtea ex Academia Athenas accenſam geſtantes lampada, currentes certabant quis primum ad metam perveniret non extincta lampade, quandoque & defatigatus lampada alteri tradebat. vid. Herc. Fur. v.* 846. [18] *Iuvenca nivea, iniugis.* [19] *E Iovis cerebro nata.* [20] *Namque* Omnis ſpes Danaum & cœpti fiducia belli Palladis auxilio ſemper ſtetit. [21] *Omnis ætatis, iunior, ſeniorque.*

Tibi

Tibi [22] nexilibus turba coronis
Redimita venit.
Tibi grandævi laſſique ſenes,
Compote voto reddunt grates;
Libantque manu vina trementi.
Ette, [23] Trivia, grata [24] memores
Voce precantur: tu [25] maternam
Siſtere [25] Delon, [26] Lucina, iubes,
Huc atque illuc prius errantem
Cyclada ventis. nunc iam ſtabilis
Fixa terras radice tenet;
[27] Reſpuit auras, religatque rates
Aſſueta ſequi. tu [28] Tantalidos
Funera matris victrix numeras.
[29] Stat nunc Sipyli vertice ſummo
Flebile ſaxum.
Et adhuc lachrymas Marmora [30] fundunt
Antiqua novas.
Colit impenſe fœmina virque
[31] Numen geminũ. Tuque ante omnes
Pater ac rector, fulmine pollens,
Cuius [32] nutu ſimul extremi
Tremuere poli, generis noſtri
Iupiter auctor, cape dona libens;
[33] Abavuſque tuam non degenerem
Reſpice prolem.
Sed, ecce, vaſto concitus miles gradu
Manifeſta properat [34] ſigna lætitiæ gerens.

[22] *Plectilibus, quæ è ramulis (hic oleaginis utpote Palladiis) innectebãtur plectebanturve, unde dictæ, ut* Serta, *à ſerendo*, ſatiles, *quæ è floribus, mero in primis roſarũ folio conſuebantur.* pactiles *quæ in torulo rotundo pangebantur.* [23] *Hippol.* 412. [24] *Auxilii tui, Palladii Diomedem & Vlyſſem ſequi dignati. Troiæ captæ* per amica ſilentia Lunæ *& equi* divina Palladis arte *fabricati.* [25] *Vid. Herc Fur.* 15. [26] *Med.* 22. [27] *Al.* Deſpicit *q.d. dedignatur amplius agitari ventis, quin & ipſa ratibus ſtatio eſt, olim huc illuc acta ut ratis.* [28] *Niobes.* Herc. Fur. 389. Oed. 613. & Med. 952. [29] *Al.* Cudant. [30] Οἰς ἐνὶ φρυγίη ἱερὸς λίθος ἐσυρίκτε Μάρμαρον ἀντὶ, γυναικὸς ὀϊζυρόντε χανδόσης. quæ fixa cacumine montis Liquitur & lachrymis etiam nunc marmora manant. [31] *Apollinẽ & Dianam.* [32] ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων, *&c.* μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν ὄλυμπον. cuncta ſupercilio movens. [33] *Agamemnonis, cui pater Atreus Iovis nepos.* [34] *Victoriam teſtati Græci capiti haſtis, ſignis, ſtatuis, currib. puppibus laurus affigebant, necnon literis, foribus, faſcibus, &c. Romani.*

Nam-

Namque haſta ſummo lauream ferro gerit:
Fiduſque regi ſemper [35] Eurybates adeſt.

[35] *Ithacenſis præco & nuncius Agamemnonis.*

ACTVS TERTIVS.
EVRYBATES. CLYTEMNESTRA.

Eurybates narrat Agamemnona reducem advenire, tempeſtatem à Pallade immiſſam Naupliique dolo aggravatam; parantur diis victimæ & convivium Agamemnoni, captivæ adducuntur.

[1] DElubra & aras cœlitum, & patrios Lares
Poſt longa feſſus ſpacia, [2] vix credens mihi,
Supplex adoro. vota ſuperis ſolvite:
Telluris altum remeat Argolicæ decus
Tandem ad penates victor Agamemnon ſuos.
CLY. [3] Felix ad aures nuncius venit meas.
Vbinam petitus per decem coniux mihi
Annos moratur? pelagus, an terras premit?
EV. Incolumis, auctus gloria, laude inclytus;
Reducem expetito litori impreſſit pedem.
CLY. [3] Sacris colamus [4] proſperum tandem diem,
Et ſi propitios, at tamen lentos, deos.
Tu pande, vivat [5] coniugis frater mei,
Et pande, teneat quas [6] ſoror ſedes mea.
EV. [7] Meliora votis poſco, & obteſtor deos,
Nam certa fari ſors maris dubii vetat.
Vt ſparſa tumidum claſſis excepit mare,
Ratis videre ſocia non potuit ratem.
Quin ipſe Atrides æquore immenſo vagus
Graviora pelagus damna, quam bello tulit;
Remeatque victo ſimilis, [8] exiguas trahens
Laceraſque victor claſſe de tanta rates.
CLY. Qui, fare, noſtras hauſerit caſus rates,
Aut quæ maris fortuna diſpulerit duces.
EV. [9] Acerba fata poſcis: [10] infauſtum iubes

[1] *Regionem aliquam ingreſſis, vel etiam in patriam poſtliminio reverſis moris erat genios loci deoſq; Topicos ſalutare religioſe, atq; invocare.* [2] *Me incolumem rediiſſe.* hæc quoq; adhuc noſtræ non eſt fiducia vitæ Certa ſatis. [3] *Simulate hæc.* [4] *Al. proſpere* tandem die. [5] *Menelaus.* [6] *Helena.* [7] *Votis poſco, ſpero quidem precorq; eos in vivis eſſe; verum propter tempeſtatem incertus non auſim affirmare ita eſſe.* [8] *Paucas eaſq; male multatas.* [9] Infandum regina iubes renovare dolorem. [10] *De tempeſtate.* Mi-

Miſcere [11] læto nuncium. [12] refugit loqui
Mens ægra, tantis atque inhorreſcit malis.
CLY. Exprome: *clades ſcire qui refugit ſuas*
Gravat timorem, [13] *dubia plus torquent mala.*
EV. Vt pergamum omne Dorica cecidit face,
Diviſa præda eſt maria properantes petunt.
Iamque enſe feſſum miles exonerat latus;
Neglecta ſummas ſcuta per puppes iacent:
Ad militares remus aptatur manus:
Omniſque nimium longa properanti mora eſt.
[14] Signum recurſus regia ut fulſit rate,
Et clara lentum [15] remigem evomit tuba,
[16] Aurata primas [16] prora ſignavit vias,
Aperitque curſus, mille quos puppes ſecent.
Hinc aura primo lenis impellit rates,
Allapſa velis. unda vix tactu levis
Tranquilla Zephyri mollis afflatu tremit:
[17] Splendetque claſſe pelagus, & pariter [18] latet.
[19] Iuvat videre nuda Troiæ litora,
Iuvat relicti ſola [20] Sigei loca.
Properat iuventus omnis adductos ſimul
[21] Lentare remos: [22] adiuvat ventos manu,
Et valida [23] niſu brachia [23] alterno movet.
Sulcata vibrant æquora, & [24] latera increpant:
Dirimuntque canæ cæruleum ſpumæ mare.
Vt Aura plenos fortior tendit ſinus,
Poſuere [25] tonſas. credita eſt vento ratis:
Fuſuſque tranſtris [26] miles: [27] aut terras procul,
Quantum recedunt vela fugientes notat:
Aut bella narrat: [28] Hectoris fortis minas,

[11] *De reditu.* [12] Atq; animus meminiſſe horret luctuq; refugit. [13] *Non pro certo nota: timentur quippe ne veris maiora fient.* [14] Flammas ut regia puppis Extulerat. *quod reliqua claſſi legendi anchoras viaque ſignũ eſt.* [15] *Vid. Troad.* 1043. [16] *Regia navis, cuius roſtrum auratum eſt. Al. monuit.* [17] *Auratis, aratiſq; roſtris & puppibus pictis armiſq; ſuſpenſis ſplendet, regitur tamen navium numero.* [18] Vt verſ. 41. ſup. [19] *Iuvat nos diſcedentes videre deſolata atq; depopulata à nobis Troia litora.* [20] *Promontorii Troadis.* [21] *Incurvare & flectere in undis iuvenili vi ac deſiderio reditus.* lentos incurvant gurgite remos. [22] *Velificationi remigiũ addũt.* [23] By ſpell. [24] *Navium latera increpant remigantium impetu.* [25] *Remos.* [26] *Al. navita.* [27] *Vid. Troad.* 1046. *&* *Me.* 303. [28] *Cũ flãmas Argiva claſſi inferret Troad.* 440. [29] Cur-

[29] Curruſque, & empto [30] redditum corpus rogo:
Sparſum cruore [31] regis Herceum Iovem
Tum qui iacente reciprocus ludit ſalo:
Tumidumque pando tranſilit dorſo mare
[32] Tyrrhenus omni piſcis [33] exſultat freto,
Agitque gyros, & comes lateri adnatat.
Anteire naves lætus, & rurſus ſequi.
Nunc [34] prima tangens [34] roſtra laſcivit [35] chorus,
Milleſimam nunc ambit & luſtrat ratem.
[36] Iam litus omne tegitur, & campi latent,
Et dubiæ parent montis Idæi iuga.
Et iam, quod unum [37] pervicax acies videt,
[38] Iliacus atra fumus apparet nota.
[39] Iam laſſa Titan colla relevabat iugo:
In aſtra iam lux prona, iam præceps dies.
[40] Exigua nubes ſordido creſcens globo.
Nitidum cadentis inquinat Phœbi iubar.
[40] Suſpecta varius occidens fecit freta.
Nox prima cœlum ſparſerat ſtellis. iacent
Deſerta vento vela. tum [41] murmur grave
Maiora minitans collibus ſummis cadit,
Tractuque longo litus ac petræ gemunt,
Agitata ventis unda venturis tumet:
Cum luna ſubito conditur, ſtellæ [42] cadunt,
[43] In aſtra pontus tollitur. [44] cœlum perit.

29 *Achillis, quibus raptabatur Hector. Troad v. 724.* 30 *Patri Priamo, Troad. 325.* 31 *Priami caſi ad aram Hercei Iovis. 45. Troad.* 32 *Delphin ex fab Tyrrhenorum piratarum in Delphinas verſorum. vid. Oed. v. 449.* 33 *Delphini in tranquillo mari laſcivientes futuram tempeſtatem portendunt, hyemali enim procella ingruente, ab imo mari aſſurgunt exhalationes, quæ tempeſtati fomenta ſuggerant, quibus Delphini excitati geſtiunt, atque in maris ſuperficie colludunt.* 34 *Primas claſſis naves.* 35 *Delphinum ſaltantium.* 36 *Iam nobis in altum provectis humiliora Troadis loca abſconduntur, montes vix apparent.* 37 *Al.* perſpicax. 38 *Troad.* 1051. 39 *Iam occidente ſole nox ingruebat.* 40 *Nubibus conſperſus ſol occidens ventorum & pluvia prognoſticon.* 41 *Murmurans à terra venit aura, gravioris vẽti prænuncia.* 42 *Al. Latent, de qua re vide qua ad Thebaid. 431. & Hip. 736.* 43 Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur Pontus. 44 *Eripiũt nubes cœlum.*

45 Nec

[45] Nec una nox eſt, denſa tenebras obruit
Caligo, & omni luce ſubducta [46] fretum
[46] Cœlumque miſcet. undique incumbunt ſimul,
Rapiuntque pelagis infimo everſum ſolo,
[47] Adverſus Euro Zephyrus, & Boreæ Notus.
Sua quiſque mittunt tela, & infeſti fretum
[48] Emoliuntur, turbo convolvit mare.
[49] Strymonius altas Aquilo contorquet nives:
[50] Libycuſque arenas Auſter [51] ac Syrtes agit,
[52] Nec manet in Auſtro; [53] fit gravis nimbis Notus.
Imbre auget undas; Eurus Orientem movet,
[54] Nabathæa quatiens regna, & Eoos ſinus.
[55] Quid rapidus ora Corus Oceano exerens?
Mundum revelli ſedibus [56] totum ſuis,
Ipſoſque rupto crederes cœlo deos
Decidere, & [57] atrum rebus induci [58] Chaos.
Vento reſiſtit [59] æſtus: & ventus retro
Æſtum revolvit. [60] non capit ſeſe mare:
Vndaſque miſcent imber & fluctus ſuas.
Nec hoc levamen denique ærumnis datum eſt.
Videre ſaltem, & noſſe, quo pereant malo.
Premunt tenebræ lumina, & [61] diræ Stygis
Inferna nox eſt. [62] excidunt ignes tamen,
Et nube dirum fulmen eliſa micat:
Miſeriſque lucis tanta dulcedo eſt malæ;
Hoc lumen optant. ipſa ſe claſſis premit.
Et prora proræ nocuit, & lateri latus.

45 *Non ſimplices, non noctis ſolius tenebræ, ſic.* Non cęli nox illa fuit. *Et 9. Metam* Cæcaque non premitur tenebris hyemiſq; ſuiſq;. 46 *Vt neutrum diſcerni poſſit.* 47 Diverſi turbine vēti Cōfligunt Zephyruſq; Notuſq; *&c.* Σὺν κ'εὖρος τ'ἔπισι, ζέφυρό ὅ τε, νό'τος τε δυσηχὴς καὶ βορέας μέγα κῦμα κυλίνδων. 48 *Molem eius loco movent, evertunt.* 49 *Thracius, è Thracia flans à ſt uſque Strymone.* 50 *Her. Fu.* 322. 51 *Al.* ad Syrtes. 52 *Nec manet tempeſtatis dominium penes Auſtrum. vel in Auſtrali parte.* 53 Mædidis Notus evolat alis, *&c.* 54 *Arabiam Petream.* 55 *Quid autem Corus fecit, &c. de Coro ad Thyeſt. v.* 576. 56 *Al. motum.* 57 *Non quod illi color ullus, ſed quia nullus certus.* 58 *Herc Fu* 609. 59 *Maris.* 60 *Verum tumidus undis æſtuque ſublatum in aera* cęlum æquare videtur. 61 *Tartarea tenebræ* 62 *Nedum apparent, tantum fulminibus lux redditur. vid. Thyeſt.* 1085.

[63] Illam dehiſcens pontus in præceps rapit,
Hauritque, & alto redditam revomit mare,
Hæc onere ſidit, illa convulſum latus
Summittit undis.[64] fluctus hanc decimus tegit.
Hæc lacera. & omni[65] decore populato levis
Fluitat: nec illi vela, nec tonſæ manent?
Nec rectus altas malus antennas ferens:
Sed[66] trunca toto puppis Ionio natat.
Nil ratio & uſus audet:[67] ars ceſſit malis,
Tenet horror artus. omnis officio ſtupet
Navita relicto. remus effugit manus.
In vota miſeros ultimus cogit timor,
[68] Eademque ſuperos Troes & Danai rogant.
[69] Quid fata poſſunt! invidet Pyrrhus patri,
Aiaci Vlyſſes, Hectori[70] Atrides minor.
Priamo Agamemnon.[71] quiſquis ad Troiam iacet,
Felix vocatur, cadere qui[72] meruit manu.
[73] Quem fama ſervat.[74] victa quem tellus premit.
[75] Nil nobile auſos pontus atque undæ ferent?

[63] Illum unda dehiſcens Torquet agens circum & rapido vorat æquore vortex. [64] *Decumanus flu.* Decimæ ruit impetus undæ *q.d maximus. Sic enim ova decumana, porta in caſtris decumana, &c. denarius ſi quidem numerus perfectiſſimus, ut qui contineat par & impar, quadratum, quadratale, longum, planum, &c. conſtet que ex uno duobus, tribus, & quatuor, proinde Græci ad decem uſque numerant & hinc ad unitatem revertuntur. Spherarum inſuper decada mundo tribuebãt Pythagoræi* [65] *Vexillorum, apluſtrium.* [66] *Al.* Fracta. [67] Tanta mali moles tantoque potentior arte eſt. *al.* in magnis malis. [68] *Vt evadant maris truculentiam. ne ſubmergantur* [69] *Vide quid deorum fata poſſunt, quæ in una eademque vota Troas Danaoſque adegerint.* vel referas ad ſequentia; *vides quid interſit inter fati & mortis genera, cum in aquis perituri his invideant qui vel inimici, vel per inſidias & dedecus in terra mortem oppetierant, maxime autem deteſtabantur fortes hoc mortis genus, qui cum animã igneam eſſe cenſerent, aquis illam prorſus extingui putabant, & in quo mortis genere non poteſt quis ſuæ fortitudinis ſpecimen dare.* [70] *Menelaus* [71] Τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις. οἵ ποτ' ὄλοντο Τροίῃ ἐν εὐρείῃ. O terq; quaterq; beati Queis ante ora patrum Troiæ ſub mœnibus altis, Contigit oppetere, *&c* [72] *Al.* potuit. [73] *Quod fortiter pugnando occiderit.* [74] *Qui ad Troiã ſepultus eſt.* Al. tegit.

[75] Ignava fortes fata conſument viros?
[76] Perdenda mors eſt. quiſquis es nondum malis
Satiate tantis cælitum, tandem tuum
Numen ſerena. [77] cladibus noſtris daret
Vel Troia lachrymas. odia ſi durant tua,
Placetque mitti Doricum exitio genus;
Quid [78] hos ſimul perire nobiſcum iuvat,
[79] Quibus perimus? ſiſtite infeſtum mare:
Vehit iſta Danaos claſſis & Troas vehit.
Nec plura poſſunt. occupat vocem mare.
Ecce alia clades. [80] fulmine irati Iovis
Armata [81] Pallas, quidquid aut haſta minax,
Aut [82] ægide, aut furore [82] Gorgoneo poteſt.
Aut igne patrio, tentat; & cęlo novæ
Spirant procellæ. ſolus in victus malis
Luctatur Aiax. vela cogentem hunc ſua
Tenſo rudente flamma perſtrinxit cadens.
Vibratur aliud fulmen, hoc [83] toto impetu
Tortum [83] reducta Pallas excuſſit manu.
Imitata [84] patrem tranſit Aiacem, & ratem,
Ratiſque partem ſecum & Aiacis tulit.
Nil ille motus, ardua ut cautes ſalo
Ambuſtus exſtat, [85] dirimit inſanum mare;
Fluctuſque rumpit pectore, & navem manu
Complexus in ſe traxit, & [86] cœco mari
[87] Collucet Aiax. omne reſplendet fretum.
Tandem occupata rupe, [88] furibundum intonat.
Superaſſe nunc ſe pelagus, atque ignes: iuvat

[75] *Vid. ſup. notam. 69. f. ad v.* 506. [76] *Alii hab.* Pudenda. [77] Pęnas expendimus, & quæ Vel Priamo miſeranda forent. [78] *Troianos captivos.* [79] *In quorum ultionem.* [80] *Vide Med.* 59 [81] *Cui hinc nomen ſc.* παρὰ τὸ πάλλειν δόρυ. [82] *Scuto munimento pectoris quod* τῆς αἰγὸς, *id eſt, capræ Amaltheæ pelle (ſeu potius ſquammoſo draconum corio) contectum Iupiter Palladi dedit, cui poſtea Perſeus caput Meduſæ Gorgonis indidit, cuius aſpectu homines in ſaxa vertebantur.* [83] *Quo validius torqueret. Aiacem Oilei f. ulrura quod Caſſandram in templo ſuo violaſſet.* [84] *Iovem qui* dextra libratum fulmen ab aure Miſit *in Phaethonta.* [85] *Natans.* [86] *Caliginoſo,* [87] *Fulmine ardens.* [88] ὑπερφίαλον τ' ἔπος ἔκβαλε καὶ μεγάαθη Φηρὰ ἔκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλασσης, *&c. Odyſ.* δ. furias Aiacis Oilei. *Æneid.* 1. *Quod alii de furioſo amore interpretantur.*

Viciſſe cęlum, Palladem, fulmen, mare.
Non me fugavit bellici terror Dei.
Et [89] Hectorem una ſolus & Martem tuli.
[90] Phębea nec me tela pepulerunt gradu
Cum Phrygibus [91] iſtos vicimus. tandem horream,
[92] Aliena [93] inerti tela mitti dextera?
Quid ſi [94] ipſe mittat? plura cum auderet furens,
[95] Tridente rupem ſubruit pulſam pater
Neptunus, imis exerens undis caput.
Solvitque [96] montem quem cadens [97] ſecum tulit:
[98] Terraque & [98] igne victus & [98] pelago iacet.
Nos alia [99] maior naufragos peſtis vocat.
Eſt humilis unda, ſcrupeis [1] mendax vadis.
Vbi ſaxa rapidis cluſa verticibus tegit
[1] Fallax [2] Caphareus, æſtuat ſcopulis [3] fretum,
Fervetque ſemper fluctus alterna vice
Arx imminet prærupta, quæ ſpectat mare
Vtrinque [3] geminum: Pelopis hinc oras [4] tui,
Et [5] Iſthmon, arcto qui recurvatus ſolo
Ionia iungi maria [6] Phrixeis vetat:
Hinc [7] ſcelere Lemnon nobilem, hinc & [8] Calcida,
[9] Tardamque ratibus Aulida hanc arcem occupat
Palamedis [10] ille genitor, & clarum manu
Lumen nefanda vertice è ſummo efferens,
In ſaxa ducit [11] perfida claſſem face,
Hærent acutis rupibus fixæ rates.
Has inopis undæ brevia comminuunt vada.

89 *Alteri Aiaci magis hæc conveniant, quæ tamen hic furens & iactabundus in ſe transfert.* 90 *Apollinis, qui à Troianis ſtetit.* 91 *Deos, Nept. Apol. &c.* 92 *Iovis fulmina* 93 *Fœminea Palladii.* 94 *Iupiter* 95 τῦ δ' ἐ Ποσειδάων μεγάλ' ἔκλυεν αὐδήσαντος: Αὐτίκ' ἔπειτα τρίαιναν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν ἤλασε. 96 Γυθείην πέτρην. &c. *Odiſ.* δ' ἀπὸ δ' ἔσχισε. *diſcidit rupem.* 97 *Rupe obrutus, fulmine ambuſtus, undis ſubmerſus.* 98 *Vlterior.* 99 *Doloſa vadis.* 1 *Mons Euboiæ. vid. Med. v.* 659. 2 *Euripus. Herc. Fur.* 377. 3 *Ionium & Ægæum.* 4 *Avi. ſc. Agamemnonis mariti tui* 5 *Her. Fu.* 235. 6 *Helleſponto quæ Ægæi pars. Theb.* 611. *à Phrixo. Vid. Troad* 1124. *Med.* 744. 7 *Fœminarum, quæ à maritis ſpretæ viros omnes interfecerunt, præter Hypſypilem, quæ patrem Thoantem clam navi amandavit.* 8 *Euboiæ civ* 9 *Quæ bis morata erat claſſem Græcam exituram. Troad.* 161. *& rediturã. ibid.* 10 Emphatice. *Nauplius Med.* 639. 11 *Tutos præ ſe ferenti portus.*

Pars vehitur huius prima, pars ſcopulo ſedet.
Hanc alia retro ſpacia relegentem ferit,
Et fracta frangit. iam [12] timent terram rates,
Voluntque maria [13] cedit in luctum furor.
Poſtquam [14] litatum eſt. Phębus [15] in lucem redit,
Et [16] damna noctis triſtis oſtendit dies.
CLT. Vtrumne doleam, læter an reducem virum?
Remeaſſe lætor vulnus at regni grave
Lugere cogor. redde iam Graiis, [17] pater.
Altiſona quatiens regna, placatos deos.
Nunc omne [18] læta fronde veletur caput.
[19] Sacrifica dulces tibia effundat modos:
Et [20] nivea magnas victima ante aras cadat.
Sed ecce [21] turba triſtis, incomptæ comas
[23] Iliades adſunt: quas ſuper celſo gradu
Effrena [22] Phębas [23] entheas [24] laurus quatit.

12 *Vada timent nautæ* maluntque maria. 13 *Al.* Cecidit in lucem furor, *i. illuceſcente aurora ceſſat tempeſtas.* ſpes vitæ cum Sole redit. 14 *Iratum pelagus expiare ſolebant alii capite raſo, alii verberibus, mercium iactura, imo è vectoribus quandoque uno ſorte eiecto, poteſt hoc intelligi de naufragiis illius tempeſtatis.* 15 *Diſcuſſis nubibus vel noctis tenebris.* 16 *Cladem & damnum amiſſæ noctu claſſis.* 17 *Iovem uſurpat patrem. vid Hippol.* 299. *quamvis Pollux & Helena Iovis editi ovo ſoli dicantur.* 18 *Corona triumphali.* 19 *Sacris adhibita.* 20 *Diis ſuperis debita Oed v.*549. 21 *Troad. captiva.* 22 *Caſſandra Phœbi vates. Oed.* 231. 23 *Oed.* 628. 24 *Oed.* 16.

CHORVS TROADVM. CASSANDRA.

Chorus Iliadum Troiæ fata caſumque luget, Caſſandra furore Phœbeo correpta, quæ Agamemnoni imminent vaticinatur.

HEu quam dulce malum mortalibus additum,
Vitæ [1] dirus amor: cum [2] pateat malis
Effugium. & miſeros libera mors vocet,
Portus æterna placidus quietę!
Nullus hunc terror, nec impotens
Procella fortunæ movet,
Aut [3] iniqui flamma Tonantis.

1 *Etiam in miſeriis.* 2 *Per mortem quæ Stoicis portus aliquando petendus. nunquam recuſandus. v. Herc. Fur.* 424. 3 *Obliquum fulmen.*

[4] Pax alta.[5] nullos civium cœtus
Timet, aut minaces victoris iras:
Non maria aſperis inſana [6] Coris:
Non acies feras.
[7] Pulvereamque nubem
Motam Barbaricis equitum catervis:
Non urbe cum tota populos cadentes:
Hoſtica muros populante flamma,
Indomitumve bellum, perrumpet omne
Solus contemptor [8] levium deorum,
[9] Qui vultus [10] Acherontis atri.
Qui [10] Styga [11] triſtem [11] non triſtis videt.
Audetque vitę ponere finem.
Par ille regi, par ſuperis erit.
O quam miſerum eſt neſcire[12] *mori!*
Vidimus patriã ruentẽ nocte funeſta,
Cũ Dardana tecta Dorici raperetis ignes,
[13] Non illa bello victa nec armis,
[14] Vt quondam Herculéa cecidit pharetra:
Quam non [15] Pelei Thetidiſque natus,
[16] Charuſque Pelidæ nimium feroci
Vicit. acceptis cum fulſit armis,
Fuditque Troas [16] falſus Achilles:
Aut cum ipſe Pelides animos feroces
[17] Suſtulit luctu, [18] celeremque ſaltu
Troades ſummis timuere muris.
Perdidit in malis extremum decus.
Fortiter vinci. reſtitit annis
Troia bis quinis,
Vnius noctis peritura [19] fato.

[4] *In hoc portu ſecura tranquillitas.* [5] Non civium ardorem praua iubentium, non vultum inſtantis tyranni, &c. *Imitatio Horat.* 3. 3. *Od. q. d. mortis cõtemnit.* [6] *Ventis de Coro. Thyeſt.* 576. [7] Ὁ'ετ' ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος ὤρνυτ' ἀελλής. [8] *Non ultra mortem nocere potentium quæ ſapienti (Stoico ſeu Epicureo) levis. vide Chor. ſec. Troados.* [9] *Ex ead. ſchola Epic. ſic ille,* ſtrepitumque Acherontis avari Subiecit pedibus. [10] *V.* 12. *Agam.* [11] Ἀντίθεσις πολύπτωτος. [12] *Quod effugium eſt & portus ex miſeriis. ſup.* [13] *Sed inſidijs & dolo.* [14] *Sub Laomedonte. v. Troad,* 131. *&* 726. [15] *Achilles.* [16] *Patroclus Achillis armis indutus.* [17] Κλαῖε φίλου ἑτάρου μεμνημένος, &c. Πατρόκλου ποθέων ἀνδρότητα. [18] Πόδας ὠκὺς, ὠκύμορον, *Achillis autem ſaltus Troiæ excidio fatalis Lycophr. & Lucian. lib.* περὶ ὀρχήσεως. [19] *Alſur ta. dolis & inſidiis.*

Vidi-

Vidimus ſimulata [20] dona [21] molis immenſę:
Danaumq; [22] fatale munus duximus noſtra
[23] Creduli dextra: tremuitque ſæpe
Limine in primo ſonipes, cavernis
Conditos reges bellumque geſtans:
Et licuit [24] verſare dolos, ut ipſi
Fraude ſua capti caderent Pelaſgi.
[25] Sæpe commotæ ſonuere parmæ,
Tacitumque murmur percuſſit aures:
Et fremuit [26] male ſubdolo
Parens Pyrrhus Vlyſſi.
[27] Secura metus Troica pubes
Sacros gaudet tangere funes.
Hinc [28] æquævi gregis Aſtyanax:
Hinc [29] Æmonio deſponſa rogo,
Ducunt turmas: hæc fęmineas,
Ille viriles.
Feſtæ matres [30] votiva ferunt
Munera divis. feſti patres
Adeunt aras. [31] unus tota eſt
Vultus in urbe.
Et, quod nunquam [32] poſt Hectoreos
Vidimus ignes, læta eſt Hecube.

[20] *Minervæ pro reditu vota.* [21] *Equi durateí, ſive πολιοςκητικȣ̃: fuerit illud μηχάνημα ſeu porta equi inſigni picta per proditionem Græcis aperta: ſeu mons Hippius, in quo ex inſidiis Gręci Troianos interceperunt, ſimulque urbem irruperunt, ſeu denique equitatus Græcorum.* [22] *Primo enim exciſum eſt Ilium propter equos Herculi ex pacto non datos, à Laomedonte: ſecundo per equum durateum, de quo hoc in loco: tertio per equum qui valvis interceptus Romanis irruendi poteſtatem fecit, cum Ilienſes Cinnam Coſ. in urbem recipere noluerunt.* [23] *Sinoni fidem habentes.* [24] *In ipſos authores ſuos vertiſſe dolos,* ſi mens non læva fuiſſet. [25] Atque utero ſonitum quater arma dedere. [26] *Ægre inductus, ab Vlyſſe ut dolis uteretur. μεταπατῆ: & ſimplex Neoptolemus viribus magis quam fallaciis fretus. quod ἦθος & illi apud Vlyſ. in Phyloctete tribuit Sophocles ἔφυν γὰρ οὐδὲν ἐκ τέχνης πράττειν κακῆς, &c. mox Ἀλλ' εἴμ' ἑτοιμὸς πρὸς βίαν τὸν ἄνδρ' ἄγειν, καὶ μὴ δόλοισιν.* [27] Circum pueri innuptæque puellæ Sacra canunt funemque manu contingere gaudent. [28] *Puerorum.* [29] *Polyxena, quæ poſtea deſponſata erat rogo Achillis Theſſalici ducis. Troad. v 360.* [30] *Pro filiorum reditu.* [31] *Letitiæ.* [32] *Poſt redemptum rogoque datum Hectoris corpus.*

Quid nunc primum, dolor infelix,
Quidve extremum deflere paras?
[33] Mœnia divum fabricata manu,
Diruta noſtra?
An templa Deos ſuper uſta ſuos?
Non vacat iſtis lachrymare malis,
Te [34] magne parens flent Iliades:
Vidi, vidi, ſenis in iugulo,
Telum Pyrrhi [35] vix exiguo
Sanguine tingi.
C. [36] Cohibere lachrymas. omne quas tēpus
petit.
Troades, & ipſæ veſtra lamentabili
Lugete gemitu funera. ærumnæ meæ
Socium recuſant. cladibus queſtus meis
Removete. noſtris ipſa ſufficiam malis.
CHO. Lachrymas lachrymis miſcere iuvat.
Magis exurunt quos [37] ſecretę
Lacerant curæ iuvat [38] in medium
Deflere ſuos nec enim, quamvis
[39] Dura virago patienſque mali.
Poteris tantas flere ruinas.
Non quæ verno nobile carmen
Ramo cantat triſtis [40] Aedon,
[41] Ityn in varios modulata ſonos?
Non quæ tectis [42] Biſtonis ales
Reſidens ſummis impia diri
[43] Furta mariti garrula deflet;
Lugere tuam poterit digne
Conqueſta domum: licet ipſe velit
Clarus niveos inter olores,
[44] Iſtrum [45] cygnus [46] Tanaimque colens.

[33] *Murorū munitiones, Troiæ mœnia.* *Troad. v.* 475. [34] *Priamę.* [35] Exiguo ſenis Priami Iovis ara cruorem Cōbiberat. *vid.* 46. *verſ. Troad.* [36] *Cohib. luctus veſtros de patre meo. mea ſunt iſta ſolius partes: vos funera veſtrorū lugete.* [37] *Seorſim habita, privata.* [38] *In commune.* [39] *Indurata malis, virili animo fœmina.* [40] Ἀηδών, *luſcinia al.* querula Edonis, *id eſt, Threicia Philomela Daulias ales.* [41] *Seu Itylum, filium Terei à Procne & Philomela interfectum, patrique appoſitum in ultionem ſtupratæ ab eo Philomelæ* [42] *Hirundo. in quam iras mariti fugiens Procne* (ut alii Philomela) *verſa eſt coniux Terei regis Thraciæ, cuius Biſtonis civitas & ſtagnum.* [43] *Adulterium* [44] *Thraciæ eſt fl.* [45] *In quem verſus eſt Cycnus, de quo Troad* 180. [46] *Morti vicina ſuavius canere dicitur olor. vid. Hippolyt. v.* 301.

Ex:

Extrema loqui: licet [47] Alcyones
Ceyca ſuum fluxu [48] leviter
[48] Plangente ſonent, cum tranquillo
Male confiſæ credunt iterum
Pelago audaces, fœtuſque ſuos
Nido pavidæ titubante fovent:
Non ſi [49] molles imitata [49] viros
Triſtis laceret brachia tecum,
[50] Quæ turritæ turba parenti
[51] Pectore rauco concita, buxum
Ferit, ut Phrygium lugeat [52] Atyn.
Non eſt lachrymis, Caſſandra, modus,
Quia quæ patimur vicere modum.
Sed cur [53] ſacratas diripis capiti [54] inſulas?
Miſeris colendos maxime ſuperos reor.
C. [55] Vicere noſtra iam metus omnes mala.
Equidem nec ulla cœlites placo prece:
Nec, ſi velint ſævire, quo noceant, habent.
Fortuna vires ipſa conſumpſit ſuas.
Quæ patria reſtat? quis pater? quæ iã ſoror?
Bibere [56] tumuli ſanguinẽ atq; [57] aræ meum
Quid illa felix turba fraterni gregis?
Exhauſta nempe: regiam [58] miſeri ſenis

47 *Aves illæ in quas mutati ſunt Ceyx rex Trachinæ in Ægeo ſubmerſus cum Alcyone uxore Neptuni filia, quibus avibus nidificantibus fœtumq; intra 7. ut alii 9. alii 14. dierũ ſpatium educẽtibus tempore hyberno, mare pacatur, quod tempus* Alcedonia *dicitur.* 48 *Fluctuante.*

49 *Gallos Cybeles ſacerdotes ſemiviros quibus (ab Atty puero Cybele dilecto quod in Nympha Sagaritide peccaſſet in furorẽ à deo verſo, ſibiq; pondera acuto ſilice amputante)* venit in exemplum furor hic molleſq; miniſtri Cædunt iactatis vilia membra comis. 50 *Cybele, quæ civitatis Midæ clauſæ muros capite ſublevavit atq; ita eſt ingreſſa vel* quod primis turres urbibus illa dedit *an quod eadem cũ Veſta, id eſt, terra.* 51 *Lege,* Pectora rauco concita buxo Ferit. *id eſt, ferit pinu (qui Gallorum fanaticorum mos eſt vid. Med.* 806.*) pectora ſua in furorem incita rauca tibia.*

52 *Sup. ad v.* 680. 53 *Apollini.* 54 *Filamenta lanea.* 55 *Extrema ſunt mea mala, quibus ipſi dii ulteriora ſuperaddere non poſſunt.* 56 *Achillis tumulus bibit ſanguinem Polyxenæ ſororis. Troad* 360. 57 *Iovis Hercii ara bibit fratris Polytis ſanguinem Priamique patris mei. Troad.* 25. 58 *Priami.*

59 *Al.* Relicti *q. d. relicti vident, &c. vel leg.* videt *ſc. Hecuba.*

Vacuam [59] relinqui, [60] totque thalamos vident,
Præter [61] Lacænam, cæteras viduas nurus
[62] Tot illa regum mater, & [63] regimen Phrygum
Fœcunda [64] in ignes Hecuba, [65] fatorum novas
Experta leges, induit vultus [65] feros.
Circa ruinas rabida [65] latravit ſuas,
Troiæ ſuperſtes, Hectori, Priamo, [65] ſibi.
C. [66] Silet repente Phœbas, & [67] pallor genas
Creberque totum poſſidet corpus tremor.
[68] Stetere vittæ. mollis horreſcit coma.
[69] Anhela corda murmure incluſo fremunt.
[70] Incerta nutant lumina; & [70] verſi retro
Torquentur oculi. rurſus immites rigent.
Nunc levat in auras [71] altior ſolito caput,
Graditurque celſa. nunc reluctantes parat
Reſerare fauces: verba nunc [72] cluſo male
Cuſtodit ore, [73] Mœnas [74] impatiens dei.
CAS. Quid me furoris incitam [75] ſtimulis novi,
Quid mentis inopem * ſacra Parnaſſi iuga
Rapitis? recede, Phœbe, iam [76] non ſum tua.
Extingue [77] flammas pectori infixas meo.
[78] Cui nunc vagor veſana? [78] cui bacchor furens?
Iam Troia cecidit. [79] falſa quid vates ago?
Vbi ſum? fugit lux alma. & obſcurat genas
Nox [80] alta, & æther abditus tenebris latet.

60 Quinquaginta intus thalami, ſpes tanta nepotum. *vid. 31. verſ. Troad* 61 *Helenam quæ Paridi, deinde Deiphobo fuerat nupta,* ſed hoc indignanter. 62 *Troad v. 32.* 63 *Regina.* 64 *Liberos immaturis rogis crematos. alii ad Paridem referunt. vid Troad v. 36* 65 *Mutata in canem. Troad.* 978. 66 *Caſſandra* afflata eſt numine Phœbi Iam propiore. 67 Non vultus, non color unus. 68 *Inhorruere.* Non comptæ manſere comæ. 69 Pectus anhelum. Et rabie fera corda tument. 70 Torquet ad hæc oculos totoque vagantia cœlo Lumina. 71 Maiorq; videri Nec mortale ſonans. 72 *Murmurat.* 73 *Vates furibunda Oed.* 436. 74 At Phœbi nondum patiens immanis in antro Bacchatur vates magnum ſi pectore poſſit Excuſſiſſe deũ. 75 *Vt divina fatidici ſpiritus impetu.* Et ſtimulos ſub pectore vertit Apollo. * *Phœbo ſacra.* 76 *Sed Agamemnonis.* 77 *Divinationem.* 78 *In cuius nunc tandem uſum & utilitatem vaticinor.* 79 *Non credita. Troad* 35. 80 *Al. atra.*

[81] Sed ecce gemino ſole præfulget dies;
Geminumque duplices Argos attollit domos.
[82] Idæa cerno nemora. fatalis ſedet
Inter potentes [83] arbiter paſtor deas.
Timete reges, moneo, [84] furtivum genus.
[85] Agreſtis ille [85] alumnus evertet domum.
Quid [86] iſta vecors tela fęminea manu
Diſtricta præfert? quem petit dextra virum
[86] Lacæna [87] cultu [88] ferrum Amazonio gerens?
Quæ verſat oculos alia nunc facies meos?
Victor ferarum colla vexatus iacet
[89] Ignobili ſub dente [90] Marmoricus leo,
Morſus cruentos paſſus audaci [91] leæ:
Quid me vocatis hoſpitem ſolam è meis,
Vmbræ meorum? te ſequor, tota pater
[92] Troia ſepulte, frater, [93] auxilium Phrygum,
Terrorque Danaum, [94] non ego antiquum decus
Video, [95] aut calentes ratibus exuſtis manus:
[96] Sed lacera membra, & ſaucios vinclo gravi
Fortes lacertos. te ſequor [97] nimium cito
Congreſſe Achilli Troile. [98] incertos geris.

[81] Et ſolem geminum & duplices ſe oſtendere Thebas. *Entheis a. ut & ebriis dupla ſe oſtentant obiecta propter oculorum muſculos, vel ſpiritus ardore contractos vel humiditate ſolutos, unde oculus alter in ſuperna contruditur, in imum deiicitur alter, ita uterque ſua apprehendit.* [82] *Montis Idæ, ubi Paris tulit ſententiam de malo aureo.* [83] *Paris, reſpicitq; ad Ægiſthum quem poſtea vocat agreſtem alumnum, Agamemnoni Myceniſq; non minus fatalem quam Troiæ Paridē.* [84] *Furtiva Venere natum Ægiſthum.* [85] *Mox enim ut natus, proiectus eſt & à capris nutritus, unde nomen.* [86] *Clytamneſtra.* [87] *More Amazonio armata Heinſius legit,* vultu Amazon. *i. torvo. ſic Hipp. verſ. 655.* [88] *Bipennim, ſecurim.* [89] *Reſpicit ad Ægiſthum ex inceſtu natum.* [90] *Ingens & fortis leo, quales in Marmarica regione Africæ verſus Ægyptum,* intelligit autem Agamemnona. [91] *Clytamneſtra.* [92] *Troad. verſ 29.* [93] *Hector, quo ſtante ſtetit Ilium. Troad. 31. & columen patriæ. &c. v. 120. Troad.* [94] *Non exuvias indutū Achillis.* [95] Non Danaū Phrygios iaculantem puppibus ignes. [96] *Sed per* pedes traiectū lora tumentes Raptatū bigis. vid. *Troad 742.* [97] Infelix puer, atq; impar congreſſus Achilli. [98] *Quē* lacerum crudeliter ora, &c. Vix adeo agnovit. *Æneas 6. Æn.*

Deiphobe vultus, [99] coniugis munus novæ,
Iuvat per ipſos ingredi Stygios lacus ;
Iuvat videre Tartari ſævum canem,
Avidique regna Ditis. hæc hodie [1] ratis
Phlegethontis atri [2] regias animas vehet,
[2] Victamque, victricemque. vos, umbræ, precor,
[3] Iurata ſuperis unda te pariter precor,
Reſerate paulum terga [4] nigrantis poli.
[5] Levis ut Mycenas turba proſpiciat Phrygum.
Spectate miſeri. retro fata ſe [6] vertunt.
Inſtant [7] ſorores ſquallidæ.
Sanguinea iactant verbera.
Fert læva ſemuſtas faces ;
[8] Ardentque pallentes genæ,
Et veſtis [9] atri funeris
Exeſa cingit ilia ;
Strepuntque nocturni metus,
Et oſſa [10] vaſti corporis
Corrupta longinquo ſitu
Palude limoſa iacent.
Et ecce [11] defeſſus ſenex
Ad ora ludentes aquas
Non captat, oblitus ſitis,
[12] Mœſtus futuro funere.
[13] Exultat, & ponit gradus
[14] Pater decoros Dardanus.
CH. Iam [15] pervagatus ipſe ſe fregit furor,
Caditque ; flexo qualis ante aras gradu
Cervice taurus vulnus inciſa gerens.
Relevemus artus [16] entheos. tandem ſuos

[99] *Helenæ, à qua, ſuprema nocte proditus eſt Græcis.* [1] *Charontis cymba*, quam videre enthea ſibi videtur. [2] *Meam & Agamemnonis.* [3] *Styx Herc-Fur* 606.& 11. 1103.
[4] *Antarctici. Herc.Fur.*606. & 1103. [5] *Vt umbra Troianorum videant Agamemnona Mycenarum regem ab uxore caſum, ad ſuam ſolutionem, veluti inferius ſibi relatas.* [6] *Al.* volvunt. [7] *Furiæ* Thyeſt 78.Med.957. [8] *Al* turgent.
[9] *Funeſti apparatus & ominis.* [10] *Gigantum.* [11] *Tantalus. Thyeſt.* 152. [12] *Propter imminentem ſui pronepotis necem.*
[13] *Lætatur Dardanus in ultionem prolis ſuæ.* [14] *Tritavus Caſſandræ.* [15] *Phœbas recedente ſpiritu exanimis cadit.*
[16] *Oedip.* 628.

[17] Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;
Coniuxque pariter obvios illi tulit.
Greſſus: reditque iuncta concordi gradu.

[17] *Sup. v.* 384.

ACTVS QVARTVS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci prædicit Caſſandra fatum, nec creditur. Troad 34.

TAndem revertor ſoſpes ad patrios lares.
[1] O cara ſalve terra. tibi tot barbaræ
Dedere gentes ſpolia. tibi felix diu
Potentis Aſiæ Troia ſubmiſit manus.
Cur iſta [2] vates corpus effuſa, ac tremens
Dubia labat cervice? famuli, attollite;
[3] Refovete gelido latice. iam recipit [4] diem
Marcente viſu. ſuſcita ſenſus tuos.
Optatus ille portus ærumnis adeſt.
Feſtus dies eſt. *CAS.* [5] feſtus & Troiæ fuit.
AG. Veneremur aras. *CAS.* cecidit ante [6] aras pater.
AG. Iovem precemur pariter. *CAS.* [6] Herceũ Iovem?
AG. Credis videre te Ilium? *CAS.* [7] Et Priamũ ſimul.
A. Heic Troia non eſt. *C.* [8] Vbi Helena eſt, Troiã puto.
A. [9] Ne metue dominã famula. *C.* [10] libertas adeſt.
AG. Secura vive. *CAS.* mors mihi eſt ſecuritas.
A. Nullũ eſt periculũ tibimet. *CAS.* at magnũ tibi eſt.
AG. Victor timere quid poteſt? *CA.* quod non timet.
AG. Hanc fida famuli turba, dum excutiat [11] Deum.
Retinete. [12] nequid impotens peccet furor.
At te pater, qui ſæva torques fulmina
Pelliſque nubes, ſidera & terras regis,

[1] *Vid quæ ad v.* 386 *ſup.* [2] *Caſſandra à furore exanimis: quam cũ cæteris captivis Ag præmiſerat dono Clytæmneſtræ.* [3] *Frigida enim in faciẽ* λειποψύχοις *aſperſa, ſpiritus, qui ad faciẽ plurimi venire ſolent cogit, quibus congregatis redeunt ſenſibus functiones.* [4] *Lucem.* [5] *Quo periit,* tu noſtro exẽplo feſtos cave. [6] *Troad* 45 [7] *Te ſc mox interficiendũ, ut Priamũ.* [8] *Vbi mala & adultera mulier eſt,* qualis uxor tua Clytęmneſtra. *namq; Helena iã in Ægypto erat.* [9] Quod etiam ille de Clytæmneſtra ſubintelligens reſpondet, *non erit cur Clytæmn. ut dominã metuas, quæ mihi dilecta es.* [10] *Per mortẽ vicinã.* [11] *Phœbi numen, quo afflatur.* [12] *Ne ſibi manum inferat.*

Ad

Ad [13] quem triumphi ſpolia victores ferunt;
Et [14] te ſororem cuncta pollentis viri,
Argolica Iuno, pecore votivo libens
[15] Arabumque donis, ſupplice & [16] fibra colum.

[13] *Iovem* τροπαιοῦχον, λυσίστορα, *vel* νικηφόρον. [14] *Sup. v.* 341. [15] *Thure.* [16] *Thyeſt. v* 754.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit nutriti ſc. Argis, cuiuſque ſagittæ fato poſcebantur ad ſecundum Troiæ excidium.

ARgos nobilibus nobile civibus,
Argos [1] iratæ [2] carum novercæ,
Semper ingentes educas [3] alumnos;
; Imparem æquaſti numerum deorum:
Tuus ille biſſeno meruit labore
Allegi cælo magnus Alcides;
Cui lege mundi Iuppiter rupta
Roſcidæ noctis geminavit horas,
Iuſſitque Phœbum tardius celeres
Agitare currus, & tuas lente
Remeare [4] bigas candida Phœbe;
Retulitque pedem, [5] alternis nomen
Stella quæ mutat, [6] ſeque mirata eſt
Heſperum dici; Aurora movit
Ad ſolitas vices caput, & relabens
Impoſuit ſenis humero [7] mariti:
[8] Senſit Ortus, ſenſit Occaſus,
Herculem naſci. [9] violentus ille
Nocte non una poterat creari.
[10] Tibi concitatus ſubſtitit mundus:

* *Iunoni Iovis ex pellicibus liberis infeſtæ.* [2] *Sup. v.* 34 [3] *Et in his Herculem, qui Heben duxit uxorem, deorumque (nō magnorum illorū qui duodecim, neque selectorum qui octo,) numerum prius imparē æquavit.* vel intellige *de tribus diis communibus, Marte, Bellona, Victoria, quibus additus Hercules. Poteſt & de Diis patriis intelligi qui ex Argivis ſeu Argis educati in deos relati ſunt. vide Herc. Fur v.* 24. [4] *Bigas Lunæ tribuunt (ut Soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cervi, quorum alter ater, albus alter.* [5] *Veneris ſtella. vid. Hip.* 748. *& Med.* 71. [6] *Cum debuiſſet Lucifer appellari, id eſt, quod non matutinus ortus ſit ſpatio ſolito.* [7] *Tithoni.* [8] *Phœbei itineris intermiſſi deſiderio.* [9] Τεχθῆναι γὰρ ἔδει μέγιστον δὲ καὶ πολυάθλον θεὸν τοῦτον ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀποτελεσθῆναι ἀδύνατον.

O puer

O puer magnum ſubiture cœlum ;
Te ſenſit [11] Nemeæus arcto
Preſſus lacerto [12] fulmineus leo.
Cervaque [13] Parrhaſis.
Senſit Arcadii [14] populator agri,
Gemuitque [15] taurus, Dictæa linquens
Horridus arva.
Morte [16] fœcundum domuit draconem,
Vetuitque colle pereunte naſci,
[17] Geminoſque fratres pectore ab uno
Tria monſtra natos, ſtipite incuſſo
Fregit inſultans: duxitque ad ortus
[18] Heſperium pecus,
Geryonis ſpolium triformis
Egit [19] Threicium gregem.
Quem non [20] Strymonii gramine fluminis,
[20] Hebrive ripis pavit [21] tyrannus ;
Hoſpitum dirus ſtabulis cruorem
Præbuit ſævis ; tinxitque crudos
Vltimus rictus ſanguis aurigæ.
Vidit [22] Hippolyte ferox,
Pectore è medio rapi ſpolium & ſagittas.
[23] Nube percuſſa Stymphalis alto
Decidit cœlo,
[24] Arborque pomis fertilis aureis
Extimuit [25] manus inſueta carpi,
Fugitque in auras leviore ramo:
Audivit ſonitum [26] crepitante lamna
[27] Frigidus cuſtos neſcius ſomni,
Linqueret cum iam nemus omne fulvo
[28] Plenus Alcides vacuum metallo.
Tractus ad cœlum [29] canis inferorum
Triplici catena, tacuit, nec ullo
Latravit ore ; lucis ignotæ

10 Tibi genito. 11 Herc. Fur. 223. & 83. 12 Rapidus impotens. quod epitheton apro magis convenit, cuius irati urunt dentes. 13 A Parrhaſia urbe Arcadia vid. Herc. Fur. v. 221. 14 Aper ſus Erymanthius. 15 Qui Neptuni ira in Cretam miſſus traiecit in Peloponneſum, ubi ab Herc. caſus eſt. 16 Hydrā. Herc. Fur. 240. 17 Trigeminū Geryona Herc. Fur. 230. 18 Armenta Hiſpana. 19 Equos Diomedis regis Thraciæ. Herc. Fur. 225. 20 Thraciæ fl. 21 Ipſe Diomedes ſuis equis ab Hercule obiectus 22 Herc Fur. v. 542. 23 Herc Fur. 243. 24 Herc. Fur. 238. 25 Manus Herculis carpentis ſpoliantiſque arborem 26 Ramo aureo. ſic Virg. leni crepitabat bractea vento. *27 Venenoſus draco, pervigil Heſperidum horti cuſtos. 28 Aureis malis onuſtus. 29 Cerberus. Herc. Fur. 820.*

Me-

Metuens colorem, [30] te duce ſuccidit
[31] Mendax Dardaniæ domus,
Et ſenſit arcus [32] iterum timendos:
Te duce concidit [33] totidem diebus:
Troia, [33] quot annis,

[30] Heinſius legit, te duce dux cadit, & verum non adeo placet propter temporis Enallagen, cum qua præcedebant verba præteriti fuerint temporis. [31] Periura, perfida, promiſſis non ſtans. vide Troad. 131. & 726. [32] Troad. verſ 133. [33] Decem.

ACTVS QVINTVS.

CASSANDRA.

Caſſandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proſcenio ſtans quæ intus & in ἐξωστρᾶ gerantur, de cæde Agamemnonis narrat.

RES agitur intus magna, [1] par annis decem.
Eheu quid hoc eſt? anime, conſurge, & cape
[2] Pretium furoris. [3] vicimus victi Phryges.
Bene eſt! reſurgis Troia. traxiſti iacens
[4] Pares Mycenas, [5] terga dat victor tuus.
[6] Tam clara nunquam providæ mentis furor
Oſtendit oculis. video, & interſum, & fruor.
[7] Imago viſus dubia non fallit meos.
Spectamus. [8] epulæ regia inſtructæ domo.
[9] Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes.
Celebrantur [10] oſtro luctus [10] Iliaco nitet;
Merumque in auro [11] veteris Aſſaraci trahunt:
Et ipſe [12] picta veſte ſublimis iacet,
Priami ſuperbas corpore exuvias gerens.
Detrahere cultus uxor [13] hoſtiles iubet,
Induere potius coniugis fidę manu

[1] Cuius atrocitas decennales labores noſtros æquat aut etiam ſuperat. [2] Hoſtis cæde & vindicta compenſatum Phœbei numinis te fatigãtis cruciatum. [3] Hoſtiũ imperatore caſo. [4] Tua ruina corruentes. [5] Vincitur. [6] Tã evidentia & grata, ſic enim ipſa exponit. verſu ſeq. [7] Quod in furore entheo non raro fit. [8] Interfectus enim eſt Agam. δειπνεσας. ut ipſe narrat Odyſſ. λ. [9] Sup. v 785. [10] Ex præda Ilii. [11] Regis antiqui Phrygum, ſic Virg. Implevitq; mero pateram, quam Belus & omnes A Belo ſoliti. *[12] Phrygionum opere. [13] Ilios ex hoſte raptos, illas Priami exuvias,*

Tex-

Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
Regemne perimet [14] exul & adulter virum?
Venere fata. ſanguinem [15] extremæ dapes
Domini videbunt, & cruor [16] Baccho incidet.
[17] Mortifera vinctum perfidæ tradet neci.
Induta [18] veſtis exitum manibus negat,
Caputque laxi & invii cludunt ſinus.
Haurit trementi [19] ſemivir dextra latus,
Nec penitus adigit: vulnere in medio ſtupet.
At [20] ille, ut altis hiſpidus ſylvis aper,
Cum caſſe vinctus, tentat egreſſus tamen,
Arctatque motu vincla, & incaſſum furit:
Cupit fluentes undique & [21] cæcos ſinus
Diſijcere, & hoſtem quærit implicitus ſuum.
[22] Armat bipenni Tyndaris dextram furens.
[23] Qualiſque ad aras colla taurorum prius
Deſignat oculis, antequam ferro petat;
Sic huc & illuc impiam librat manum.
[24] Habet. peractum eſt. [25] pendet exigua [25] male
Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor
Exundat, illinc ora cum fremitu iacent.
Nondum recedunt. ille iam exanimem petit,
Laceratque corpus. illa fodientem adiuvat.
Vterque tanto ſcelere reſpondet ſuis.
Hic eſt [26] Thyeſte natus, hæc [27] Helenæ ſoror.

[14] *Ægiſthus ſup. v.289.* [15] *Secunda menſa.* [16] *Poculo philotheſio, quo convivia claudere ſolebant, id eſt, ſub finem convivii interficietur.* [17] *Heinſius legi vult.* Mortifera vinctũ perfidę tradet neci Indutæ veſtis.exitum manibus negat,Caputque laxi,&c [18] *Veſtis ἄπειρος exitum capiti non prabens* [19] *Ægiſthus mollis & meticuloſus.* [20] *Agamemnon.* [21] *Involventes nec exitum habentes.* [22] Tyndaris illa bipēnim Inſulſam & fatuam dextra lævaque tenebat. [23] *Ὡς δ' ὅτε τὸν τι κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ &c. Agamem. de ſe apud Hom. Odyſ. λ* [24] *Sc. Vulnus. Formula à ludo gladiatorio ſumpta ubi ſi gladiatorum alter vulnus accepiſſet, acclamabat adverſarius & ſpectatores.* Hoc habet. [25] *Non integre & fortiter amputatum.* [26] *Perſido, adultero, liberorum ſuorum, helluoni, inceſto.* [27] *Adultera, & crudelis qua Deiphobum maritum Menelao & hoſtibus dilaniandum prodidit.*

Stat ecce Titan dubiis [28] emerito die,
[29] Suane currat, an Thyeſtea via.

[28] Finito, ſumpta Metaph. ab operariis, ſervis, militibus.
[29] Procedatne curſu ſuo, an facinus hoc abominatus retrocedat, ut in Thyeſtaa cœna. Thyeſt. act. 4. & 5.

ELECTRA.

Electra fratri ſuo Oreſti ſubducto fugam ſuadet.

FVge, [1] ò paternæ mortis auxilium unicum,
Fuge, & ſceleſtas [2] hoſtium evita manus.
Everſa domus eſt funditus. regna occidunt.
[3] Quis iſte celeres concitus currus agit?
Germane, vultus veſte [4] furabor tuos:
[5] Quos anime demens, refugis? externos fugis?
Domus timenda eſt. pone iam trepidos metus,
Oreſta, amici fida præſidia intuor.

[1] Paternæ mortis ulciſcendæ ſpes unica. [2] Matris & Ægiſthi. [3] Conſpecto è longe Strophio metuit, puerumque occulit. [4] Tegam, clepam, vid. Herc. Fur. 798. [5] Suum corripit metũ, quod peregrinum timeret, cum ſui timendi potius eſſent. Lipſ. hæc ad fratrem dici vult.

STROPHIVS. ELECTRA.

ORESTES & PYLADES.

mutæ Perſonæ.

Electra fratrem Strophio opportune occurrenti tradit abducendum; ipſa ad aram confugit.

[1] PHocide relicta Strophius, [2] Elea inclytus
Palma revertor. cauſa veniendi fuit.
Gratari [3] amico, cuius impulſum manu
Cecidit decenni Marte concuſſum Ilium.
Quænam iſta lachrymis lugubrem vultum rigat,
Pavetque mœſta. [4] regium agnoſco genus.
Electra, luctus cauſa quæ [5] læta in domo eſt?

[1] Erat autem Strophius Phocidis rex Anaxibiæ ſororis Agamemnonis filius & Pyladis pater. [2] Curuli certamine victor in ludis Olympiacis. vid. Herc Fur. verſ. 839. [3] Agamemnoni meo cognato. [4] Filiam regis eſſe. [5] Reverſo Agamemnone.

EL. Pater peremptus ſcelere materno iacet.
[6] Comes paternæ quæritur natus neci,
Ægiſthus? arces Venere quæſitas tenet.
ST. *O nulla longi temporis felicitas!*
EL. Te per [7] parentis memoriam obteſtor mei,
Per ſceptra [8] terris nota, per [9] dubios deos,
Recipe hunc Oreſten, ac pium furtum occule,
ST. Et ſi timendum cæſus Agamemnon docet,
Aggrediar, & te, Oreſta, [10] furabor libens.
[11] Poſcunt fidem ſecunda, at adverſa [12] exigunt.
Cape hoc [13] decorum ludicri certaminis
Inſigne frontis. læva [14] victricem tenens
[14] Frondem. virenti protegat ramo caput.
Et iſta donum palma [15] Piſæi Iovis
[16] Velamen eadem præſtet atque [17] omen tibi.
Tuque, ò paternis aſſidens frenis comes,
Condiſce, Pylade, patris exemplo fidem.
Vos, [18] Græcia nunc teſte, veloces equi
[19] Infida curſu fugite præcipiti [19] loca.
EL. [20] Exceſſit, abiit currus effreno impetu,
Effugit aciem. [21] tuta iam operiar meos
Hoſtes, & ultro vulneri opponam caput.
Adeſt cruenta coniugis victrix ſui,
Et ſigna cædis veſte maculata gerit,
Manus recenti ſanguine etiamnum madent,
Vultuſque præ ſe ſcelera truculenti ferunt.
Concedam ad aras. patere me [22] vittis tuis,
Caſſandra, iungi [23] paria metuentem tibi.

[6] Oreſtes quæritur, ut interficiatur. 7 Thyeſt. 453. & 640. 8 Recenti victoria. 9 Memor idem tibi poſſe contingere. 10 Occulam aveham. Herc Fur. 798. 11 Gratuitam. 12 Debitam. 13 Coronam oleagineam mihi in ludis Olympicis datam. 14 Palmam mihi victori datam. 15 Olympici, vide Thyeſt. v. 122. 16 Ne agnoſcaris, vel adverſus Solis æſtum. 17 Victoriæ, vindictæ paternæ cædis 18 Celebri ludorum conventu approbati victores. 19 Mycenas, ubi uxor maritum interfecit. 20 E conſpectu. 21 Defuncta de fratre cura, poſtquam Oreſtis conſuluerim vitæ, de mea non ſolicita. 22 Supplicationibus tuis, quæ vittata vates confugiſti ad aras ſupplex. 23 Mortem.

CLY-

CLYTÆMNESTRA. ELECTRA. ÆGISTHVS. CASSANDRA.

Electram ab ara detrahi & in carcerem coniici iubet Clytæmneſtra. Caſſandra iugulatur.

HOſtis [1] parentis, impium atque audax caput,
Quo more [2] cætus publicos, virgo, petis?
EL. [3] Adulterorum virgo deſerui domum.
CL. Quis eſſe credat [4] virginem? *EL.* [5] gnatam tuā.
CL. Modeſtius cum matre. *EL.* [6] pietatem doces.
CLY. Animos viriles corde tumefacto geris,
Sed [7] agere domita fęminam diſces [8] malo.
EL. Ni forte fallor, [9] fœminas ferrum decet.
CL. [10] Et eſſe, demens, te parem nobis putas?
EL. [11] Nobis? quis iſte eſt alter Agamemnon tuus?
Vt vidua loquere, vir caret vita tuus.
CL. [12] Indomita poſt hæc virginis verba impiæ
Regina frangam. [13] Citius interea mihi
Ediſſere ubi ſit gnatus, ubi frater tuus.
EL. Exiit Mycenas. *CL.* redde nunc gnatum mihi.
EL. Et tu [14] parentem redde. *CL.* quo latitat loco?
EL. Tuto; quietus, regna non metuens [15] nova:
[16] Iuſtæ parenti ſatis, at iratæ parum.

1 *Mei, matris tuæ.* 2 *Reſpicit ad veterem Græcorum morem, quorum virgines raro in publicum prodibant; nec non ad originationē τῆ̃ς παρθένου, παρὰ τὸ παραθεῖναι τῇ μητρί.* 3 *Tui & Ægiſthi.* 4 *Quæ talia loquaris.* 5 *Imo quæ tua ſim filia, mulieris impudicæ.* 6 *Emphatice tu impia Al. leg. Eia, tandem doces.* 7 *Gerere te fęminam i. modeſtius.* 8 *Supplicio & cruciatu.* 9 *Latenter illi exprobrat bipennim qua occiderat Agamemnona* 10 *An tu credis decere te eadem quæ nos?*
11 *Cur vero* Nobis? *quaſi iam dignus ſit adulter ille Agamemnonis locum ſupplere?* 12 *Obſtinatam tuam animi ferociam, quam maternum ius flectere non poteſt, ſceptrum, quatenus regina ſum, franget.* 13 *Alii leg* *EL.* mitius interea mihi Tu vidua loquere, vir caret vita tuus.
14 *Agamem. quem occidiſti.* 15 *Adulteri tuique.*
16 *Sufficiat hoc reſponſum matri amanti & piæ.*

CL. Morieris hodie. *EL.* dũmodo [17] hac moriar manu:
Recedo ab aris, ſive te iugulo iuvat
Merſiſſe ferrum: præbeo iugulum volens.
Seu more pecudum colla reſecari placet:
Intenta cervix vulnus expectat tuum.
Scelus peractum eſt: cæde reſperſam viri
Atque obſoletam ſanguine [18] hoc dextram ablue.
CLT. Conſors pericli pariter ac regni mei,
AEgiſthe, [19] gaudes? guata genitricem impie
Probris laceſſit: abditum fratrem occulit.
AEG. Furibunda virgo, vocis infandæ ſonum,
Et [20] aure verba indigna materna opprime,
EL. Etiam monebit ſceleris infandi artifex,
[21] Per ſcelera nactus nomen ambiguum ſuis?
Idem ſororis gnarus, & patris nepos?
CLT: AEgiſthe, ceſſas impium ferro caput
Demetere? fratrem reddat, [22] aut animam ſtatim.
AEG. Abſtruſa [23] cęco carcere, & [23] ſaxo exigat
AEvum, per omnes torta pęnarum modos.
Referre, [24] quem nunc occulit, forſan volet
Inops, egens, incluſa, pædore obſita.
[25] Vidua ante thalamos, exul, inviſa omnibus
[26] AEthere negato, ſero ſuccumbet malis.
EL. Concede mortem. AEG. ſi recuſares, darem.
[27] *Rudis eſt tyrannus, morte qui pœnam exigit*
EL. Mortem aliquid ultra eſt? AEG. [28] vita, ſi cupias
mori:
CLY. Abripite, famuli, monſtrum, & avectam procul
Vltra Mycenas, ultimo in regni angulo

17 *Tua, ſi poſt coniugem etiam filiam occidere ſuſtines: non pigebit eadem manu perire, qua pater.* 18 *Mei, filia tua.*
19 *Subriſerat forte Ægiſthus per indignationem.* vel etiam *quod taceret.* 20 *Indigna, qua mater audiat.* 21 *Quem neſcirent parentes, quo cognationis nomine vocarent; pater, filiumne an nepotem: mater, filiumne an fratrem, ſup. v. 35.* 22 *Aut animam reddat, i. amittat.* 23 *Carcere obſcuro & ſaxeo.*
24 *Fratrem Oreſtem.* 25 *Quem & hinc quod coniugali caruerit lecto & in virginitate conſenuerit, Ælian. 4. l. hiſt. refert.* Ἠλέκτραν *nominatam qua prius Laodice fuiſſet dicta.*
26 *Cœli aſpectu.* 27 *Herc. Fur. 512. Med. verſ. 1056.*
28 Οὐ γάρ θανεῖν ἔχθιστον, ἀλλ' ὅταν θανεῖν χρήζοντι εἶτα μηδὲ τοῦτ' ἔχῃ λαβεῖν.

Vin-

Vincite, ſeptam nocte tenebroſi ſpecus,
Vt inquietam virginem carcer domet.
At [29] iſta pęnas capite perſolvat ſuo,
Captiva coniux, [30] regii pellex tori.
Trahite, ut ſequatur coniugem ereptum mihi.
CAS. Ne trahite, veſtros ipſa præcedam gradus:
[31] Perferre prima nuncium Phrygibus meis
Propero; repletum [32] ratibus everſis mare;
[33] Captas Mycenas; [34] mille ductorem ducum,
Vt paria fata Troicis [35] tulerit malis,
Periſſe dono fęminæ, ſtupro, dolo.
Nihil moramur, rapite, qu'n grates ago.
[36] Iamjam iuvat vixiſſe, poſt Troiam iuvat.
CL. Furibunda morere. *CAS*. [37] veniet & vobis furor.

[29] Caſſandra. [30] Agamemnonis, cui pellex erat coniugis loco. [31] E veterum opinione, qui animas hominum corpore ſolutas in Eliſiis ſuos agnoſcere, cumque iis ſermones ferre credebant. [32] Græcorum in reditu naufragio. [33] A tyranno adultero occupatas interfecto Agamemnone. [34] Agamem. [35] Allueret. [36] Prius quidem tædebat me vitæ patriæ ſuperſtitis, iam vero iuvat me vivendo vidiſſe meorum vindictam. [37] Et vates & morti vicina Caſſandra ominata prædicit illis vindictam & mortem ab Oreſte, qui matre caſa & ipſe furere cœpit.

HER-

HERCVLES FVRENS.

Dramatis Perſonæ.

IVNO. HERCVLES.
LYCVS. AMPHITRYON.
THESEVS. CHORVS Thebanorum.

ARGVMENTVM.

Lycus à Creonte Herculis ſocero, rege Thebano, propter ſcelera in exilium miſſus, abſente iam Hercule apud inferos, ut inde Euryſthei iuſſu peteret Cerberum (ubi & Theſeum in vinculis detentum, qui cum Pirithoo deſcenderat ad rapiendam Proſerpinam, liberavit) occaſionem oblatam arripit, & per ſeditionem Creonte cum duobus filijs cæſo regnum Thebanum occupat, Megaram Herculis uxorem ad nuptias ſollicitat, abnuenti vim parat. Opportune reverſus Hercules Lycum cęteroſque illius factionis interficit, hæc tam feliciter geſta Iuno non ferens immittit illi furorem, quo correptus uxorem ſuam cum liberis interficit. Quod ubi ad ſe reverſus intellexit, doloris impatiens vix Amphitryonis atque Theſei precibus detentus, ne ſibi mortem inferret, cum Theſeo Athenas purgandus proficiſcitur.

ACTVS PRIMVS.

IVNO ſola.

Iuno Iovis furta, pellices, nothos, Herculem autem maxime ſtomachatur, cui ab inferis reverſo furioſam machinatur perniciem.

[1] SOror Tonantis (hoc enim ſolum mihi
Nomen relictum eſt) ſemper alienum Iovem,
Ac templa ſummi vidua deſerui ętheris;
Locumque, cælo [2] pulſa, [2] pellicibus dedi.
Tellus colenda eſt: pellices cœlum tenent.
[4] Hinc, [3] Arctos alta parte glacialis poli
Sublime claſſes [5] ſidus [5] Arcolicas agit;

[1] Si ſum regina, Ioviſque Et ſoror, & coniux, certe ſoror. [2] *Notationem pellicis innuit à pelliciendo vel pellendo, quod à παλλακὴ rectius.* [3] *Caliſto Licaonis filia à Iove compreſſa, à Iunone in ἄρκτον, i. urſam mutata, mox à Iove una cum filio Arcade in cælum relata, alterum ſidus Helice, alterum Cynoſura vocatur.* [4] *Quoad nos, quibus ab Æquinoctiali Septentrionem verſus ſitis,* Hic vertex ſemper ſublimis. [5] *Helice, quam Græci primum obſervabunt, ut Sidonii Cynoſuram,* Helicem Graja carina notat. *vide quæ ad verſ. 696. Medeæ.*

[6] Hinc

[6] Hinc, [7] qua tepenti vere laxatur dies,
Tyriæ per undas [8] vector Europæ [9] nitet:
[10] Illinc, [11] timendum ratibus ac ponto gregem
[12] Paſſim vagantes exerunt [13] Atlantides.
[14] Fera coma hinc exterret [15] Orion deos:
Suaſque Perſeus [16] aureas ſtellas habet.
Hinc [17] clara gemini ſigna [17] Tyndaridæ micant:
[18] Quibuſque natis mobilis tellus ſtetit.
Nec ipſe tantum Bacchus, aut [19] Bacchi parens,
Adiere ſuperos: ne qua pars probro vacet,
[20] Mundus puellæ ſerta Cnoſſiacæ gerit.
Sed vetera querimur: una me [21] dira ac fera
Thebana [22] nuribus [22] ſparſa tellus [22] impiis,

6 Ab Auſtrali parte in ipſo Zodiaco. 7 Quæ dies elongatur & aperitur oriente Tauro xx. die Aprilis. 8 Taurus ſecundum Zodiaci ſignum, quem poetæ fabulantur Taurum eum fuiſſe, qui Europam à Phœnice tranſvexit in Cretam, cuius opere Iupiter eam illi gratiam retulit, ut inter ſidera illum collocarit. 9 Inſidus converſus fulget. 10 A parte Orientali. 11 Propter tempeſtates quas ortæ denunciant. 12 Quoad noſtrum aſpectum, fixæ tamen ſunt. 13 Pleiades VII ſtellæ inter os Tauri & caudam Arietis ſitæ, Atlantis ex Pleione filiæ, quarum tres Electram, Maiam, Taigetem Iupiter compreſſit. 14 Quia caput eius apparet ferum & terribile, & quando dominatur in cœlo, nubes adducuntur, & alia corpora cœleſtia teguntur. Al. leg. Ferro minax hinc terret, *eo quod fulgenti è ſtellis ferro Pleiadas inſequi videtur. 15 E Iovis, Neptuni, & Mercurii urina natus. quod zelotypam deam male urit. 16 xxvi. pulchras, ſplendidas, utpote quem Iupiter in aureum imbrem converſus è Danae genuit. 17* Lucida ſidera. *Caſtor & Pollux Iovis ex Leda Tyndari uxore filii.* eſt autem Anachroniſmus ſeu Prolepſis. necdum enim Tyndaridæ mortuæ erant. *18 Apollo & Diana, quas Pythona ſerpentem fugiens Latona enixa eſt in Delo inſula prius erratica & fluctibus agitata, tum vero primum firmata, &* Mycone celſa Gyaroque revincta. *19 Semele, quæ & in cœlum relata traditur. 20 Cœlum cepit in numerum Siderum coronam Ariadnes coniugis Bacchi, & filiæ Minois regis Cretæ, in qua Cnoſſus urbs regia. 21 Reſpicit fab. de anguinis dentibus à Cadmo ſeminatis infra v. 259. 22 Mulieribus impiis, ſeu pellices Iovis, ſeu Bacchas notet.*

23 Quo-

[23] Quoties novercam fecit ? aſcendat licet.
Meumque victrix teneat Alcmene locum;
Pariterque natus aſtra [24] promiſſa occupet,
[25] In cuius ortu mundus [26] impediit diem,
[27] Tardúſque Eoo Phębus effulſit [27] mari,
Retinere merſum iuſſus [27] Oceano iubar.
Non ſic abibunt odia.[28] Vivaces aget
Violentus iras animus, & ſævus dolor
Æterna bella pace ſublata geret.
[29] Quid bella? quidquid horridum tellus creat
Inimica: quicquid pontus aut aer tulit
Terribile, dirum, peſtilens, atrox, ferum;
Fractum atq; domitum eſt. ſuperat & creſcit malis:
[30] Iraque noſtra fruitur: in laudes ſuas
Mea vertit odia. dum nimis ſæva * impero,
[31] Patrem probavit. inde,[32] qua lucem premit;
Aperitque [32] Tethys, [33] qua ferens Titan diem
Binos propinqua tingit Æthiopas face,
Indomita virtus colitur: & tota Deus

[23] *Tanquam privignos mihi effundant pellices: Zethum & Amphiona Antiopa. Baccthum Semele: Herculem Alcmena.* [24] *A Iove inf. v. 958. & à virtute in ſolitudine.* [25] *Ad cuius* πολυάθλȣ θεȣ͂ *&* τελεσπόρȣ λέοντος *generationem continuatæ ſunt duæ noctes adiecto die intermedio.* [26] *Al. impendit.* [27] *Et Sol à Iove iuſſus per duplum ſpatium vacare, poſt geminam noctem exortus eſt è mari Orientali, ſecundum opinionem vulgarem, vel, ſupra Horizontem pro quo, mare uſurpant poetæ.* [28] Memores, graves & inexſaturabile pectus. [29] Epanorthoſis indignationis plena. *ſed quid ego bella loquor, poſtquam monſtra terreſtria,* taurum, ſcorpion, gigantes: *aquatilia,* cancrum, hydram, *&c. aeria,* Stymphalidas *debellarit?* [30] *Vere Hercules ut qui ex odio* τῆς ἥρας κλέος *aſſequatur.* * *Pes Euryſtheum Mycenarum regem, qui, me dictante, Herculem ad difficillima quæque obeunda adigit, infr v 829.* [31] *Virtute ſua & victoriis probavit ſe verè natum Iovis.* Ianſ. tamen Scal ex veteribus libris reſtituit, legitque. Patrem probavi: gloriæ feci locum: Qua ſol relucens, queq; repromens diem, Binos, *&c.* [32] *Supra v. 25. i. ab ortu ad occaſum. ubi Columnæ. Herc Calpe & Abyla.* 33 *Qua ſol oriens calore vicino colorat Æthiopas ab orientali fl. Nigris parte Ægyptũ Arabiamq; ab occidentali mare Atlanticũ ſpectantes* Αἰθίοπες τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν. Οἱ μὲν ἀπ' ἠελίου κατιόντος, τοὶ δ' ἀνιόντος.

Narratur orbe. monſtra iam deſunt mihi;
Minorque labor eſt Herculi iuſſa exequi,
Quam mihi iubere. lætus imperia excipit.
Quæ fera [34] tyranni iuſſa violento queant
Nocere iuveni? nempe pro telis gerit.
[35] Quæ timuit, & quæ fudit: armatus venit
[36] Leone & Hydra, nec ſatis terræ patent:
Effregit ecce limen [37] inferni Iovis.
Et [38] opima victi regis ad ſuperos refert.
Parum eſt reverti: [39] fœdus umbrarum perit.
Vidi ipſa, vidi nocte diſcuſſa inferum,
Et dite domito. [40] ſpolia iactantem patri
[40] Fraterna. Cur non victum & oppreſſum trahit
[40] Ipſum catenis parta ſortitum Iovi?
Ereboque cœpto potitur, & retegit Styga?
[41] Patefacta ab imis Manibus retro via eſt.
Et [41] ſacra dira Mortis in aperto iacent.
At ille rupto carcere Vmbrarum, ferox
De me triumphat, & ſuperbifica manu
Atrum per urbes ducit Argolicas canem.
Viſo labantem Cerbero vidi diem.
Pavidumque ſolem: me quoque invaſit tremor:
Et [43] tetra monſtri colla devicti intuens,
Timui imperaſſe, levia ſed nimium queror,
Cœlo timendum eſt, regna ne ſumma occupet.
Qui vicit imo, ſceptra præripiet patri.
Nec in aſtra [44] lenta veniet, ut Bacchus, via:

34 Euriſthei ſup. v 25. 35 Quæ in primo congreſſu etiam timere potuit: aggreſſus vero devicit. à natura, non à conſilio & ratione. ε' συγκατατίθεται. Etiam norit fortis: quæ timere debebat. vide Med. 160. & 166. 36 Nemeæi leonis pelle, & ſagittis felle & ſanguine Lerneæ Hydræ tinctis. 37 Plutonis. 38 Spolia opima ipſi Diti erepta, Cerberum ſcilicet tricipitem, Plutonis inſigne, ut fulmen triſulcum Iovis. Neptuni tridentem. 39 Dum Herc. vivus adhuc Tartara quæ Plutoni ſortitione contigerant, penetrat, atque inde Cerberum in ſuperas auras trahit. 40 Pluton 41 Reditus ab inferis contra ſortitionis fœdus iam vivis patefactus eſt. 42 Sacra illa & arcana umbrarum cuſtodia (Cerbero ab Hercule ſublato) in aperto eſt, & pervia deſcendere atque remigrare volentibus. 43 Al. leg. terna monſtri colla: *Tricipitem canem Cerb. 44 Quieta vel morte expectata.*

Iter

Iter ruina quæret;[45] vacuo volet
Regnare mundo.[46] Robore expenſo tumet,
Et poſſe cœlum viribus vinci ſuis
Didicit ferendo. ſubdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immenſæ labor,
Mediuſque collo ſedit Herculeo polus.
Immota cervix ſidera & cœlum tulit,
Et [47] me prementem. quærit ad ſuperos viam.
[48] Perge ira perge, & magna meditantem opprime.
Congredere; manibus ipſa iam lacera tuis.
Quid [49] tanta mundas odia? diſcedant feræ;
Ipſe imperando feſſus Euriſtheus vacet.
Titanas auſos rumpere imperium Iovis
Emitte:[50] Siculi verticis laxa ſpecum.
Tellus gigante [51] Doris excuſſo [52] tremens,
Suppoſita [50] monſtri colla terrifici levet.
Sublimis alias [53] Luna concipiat feras.
Sed vicit iſta quæris Alcidæ parem?
Nemo eſt; niſi ipſe. [54] bella iam ſecum gerat.
Adſint ab imo Tartari fundo excitæ
[55] Eumenides: ignem flammeæ ſpargant comæ;
Viperea ſævę verbera incutiant manus.
[56] I nunc, ſuperbe, cœlitum ſedes pete:
Humana temne. iam Stygia & manes, ferox.

45 *Ex pullis cœlo cæteris diis.* 46 *Viribus ſuis (quas expendit expertuſque eſt, dum Atlantis loco humeris cœlum ſuſtineret) fretus confiſuſque, etiam occupare cœlum tentabit.* 47 *Emphatice* 48 *Se Iuno ad iras excitat.* 49 *Magis appoſite Heinſius legit* lenta mandas odia. *q. d. levia hæc & lenta odia ſunt quæ per Euryſtheum mandas: quia Herculi cœlum affectanti Titanas gigantes idem auſos opponis.* 50 *Solve gigantem Enceladum, cui fulmine icto iniectum ferunt. Ætnā Siciliæ montem* 51 Sicula *in Siciliam enim frequentes colonias miſerunt Græci, & in his maxime Dores.* 52 Et feſſum quoties mutat latus intremere omnem Murmure Trinacriam. 53 *E luna enim decidiſſe credebatur leo Nemeæus, idque ex opinione Pythagoræorum, qui in orbe Lunæ reperiri cenſebant, quæcunque apud nos ſunt.* 54 *Ipſe furore percitus ſibi & ſuis vim paret.* 55 *Furiæ ardenti face ac ſerpentibus armatæ Herculem in furorem vertant.* 56 *Inſultat ei Iuno præſcia, quaſi per acta iam re.*

Narratur orbe. monſtra iam deſunt mihi;
Minorque labor eſt Herculi iuſſa exequi,
Quam mihi iubere. lætus imperia excipit.
Quæ fera [34] tyranni iuſſa violento queant
Nocere iuveni? nempe pro telis gerit.
[35] Quæ timuit, & quæ fudit: armatus venit
[36] Leone & Hydra, nec ſatis terræ patent:
Effregit ecce limen [37] inferni Iovis.
Et [38] opima victi regis ad ſuperos refert.
Parum eſt reverti: [39] fœdus umbrarum perit.
Vidi ipſa, vidi nocte diſcuſſa inferum,
Et dite domito. [40] ſpolia iactantem patri
[40] Fraterna. Cur non victum & oppreſſum trahit
[40] Ipſum catenis parta ſortitum Iovi?
Ereboque cœpto potitur, & retegit Styga?
[41] Patefacta ab imis Manibus retro via eſt.
Et [41] ſacra dira Mortis in aperto iacent.
At ille rupto carcere Vmbrarum, ferox
De me triumphat, & ſuperbifica manu
Atrum per urbes ducit Argolicas canem.
Viſo labantem Cerbero vidi diem.
Pavidumque ſolem: me quoque invaſit tremor:
Et [43] tetra monſtri colla devicti intuens,
Timui imperaſſe, levia ſed nimium queror,
Cœlo timendum eſt, regna ne ſumma occupet.
Qui vicit imo. ſceptra præripiet patri.
Nec in aſtra [44] lenta veniet, ut Bacchus, via:

34 Euriſthei ſup. v 25. 35 Quæ in primo congreſſu etiam timere potuit: aggreſſus vero devicit. à natura, non à conſilio & ratione. ε᾽ συγκατατί θεται. Etiam norit fortis: quæ timere debebat. vide Med. 160. & 166. 36 Nemeæi leonis pelle, & ſagittis felle & ſanguine Lerneæ Hydræ tinctis. 37 Plutonis. 38 Spolia opima ipſi Diti erepta, Cerberum ſcilicet tricipitem, Plutonis inſigne, ut fulmen triſulcum Iovis. Neptuni tridentem. 39 Dum Herc. vivus adhuc Tartara quæ Plutoni ſortitione contigerant, penetrat, atque inde Cerberum in ſuperas auras trahit. 40 Pluton 41 Reditus ab inferis contra ſortitionis fœdus iam vivis patefactus eſt. 42 Sacra illa & arcana umbrarum cuſtodia (Cerbero ab Hercule ſublato) in aperto eſt, & pervia deſcendere atque remigrare volentibus. 43 Al. leg. terna monſtri colla: *Tricipitem canem Cerb. 44 Quieta vel morte expectata.*

Iter

Iter ruina quæret; & [45] vacua volet
Regnare mundo. [46] Robore expenſo tumet,
Et poſſe cœlum viribus vinci ſuis
Didicit ferendo. ſubdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immenſæ labor,
Mediuſque collo ſedit Herculeo polus.
Immota cervix ſidera & cœlum tulit,
Et [47] me prementem, quærit ad ſuperos viam.
[48] Perge ira perge, & magna meditantem opprime.
Congredere; manibus ipſa iam lacera tuis.
Quid [49] tanta mundas odia? diſcedant feræ;
Ipſe imperando feſſus Euriſtheus vacet.
Titanas auſos rumpere imperium Iovis
Emitte: [50] Siculi verticis laxa ſpecum.
Tellus gigante [51] Doris excuſſo [52] tremens,
Suppoſita [50] monſtri colla terrifici levet.
Sublimis alias [53] Luna concipiat feras.
Sed vicit iſta quæris Alcidæ parem?
Nemo eſt, niſi ipſe. [54] bella iam ſecum gerat.
Adſint ab imo Tartari fundo excitæ
[55] Eumenides: ignem flammeæ ſpargant comæ;
Viperea ſævę verbera incutiant manus.
[56] I nunc, ſuperbe, cœlitum ſedes pete:
Humana temne. iam Stygia & manes, ferox.

[45] *Expullis cœlo cæteris diis.* [46] *Viribus ſuis (quas expendit expertuſque eſt, dum Atlantis loco humeris cœlum ſuſtineret) fretus confiſuſque, etiam occupare cœlum tentabit.* [47] *Emphatice.* [48] *Se Iuno ad iras excitat.* [49] *Magis apposite Heinſius legit* lenta mandas odia. *q. d. levia hæc & lenta odia ſunt quæ per Euryſtheum mandas: quia Herculi cœlum affectanti Titanas gigantes idem auſos opponis.* [50] *Solve gigantem Enceladum, cui fulmine icto iniectum ferunt. Ætnā Siciliæ montem* [51] Sicula *in Siciliam enim frequentes colonias miſerunt Græci, & in his maxime Dores.* [52] Et feſſum quoties mutat latus intremere omnem Murmure Trinacriam. [53] *E luna enim decidiſſe credebatur leo Nemeæus, idque ex opinione Pythagoræorum, qui in orbe Lunæ reperiri cenſebant, quæcunque apud nos ſunt.* [54] *Ipſe furore percitus ſibi & ſuis vim paret.* [55] *Furiæ ardenti face ac ſerpentibus armata Herculem in furorem vertant.* [56] *Inſultat ei Iuno præſcia, quaſi peracta iam re.*

Fugiſſe credis?[57] heic tibi oſtendam inferos.
Revocabo in alta conditam caligine.
Vltra [58] nocentem exilia [59] Diſcordem deam,
Quam munit ingens montis oppoſiti ſpecus.
Educam, & ima Ditis è regno extraham
Quidquid relictum eſt. veniat inviſum Scelus
Suumque labens ſanguinem Impietas ferox,
Errorque, & in ſe ſemper armatus Furor.
Hoc hoc miniſtro noſter utatur dolor.
Incipite [60] famulæ Ditis: ardentem incitę
Concutite [61] pinum: & [62] agmen horrendum anguibus
Megæra ducat: atque luctifica manu
Vaſtam rogo flagrante corripiat trabem.
Hoc agite, pęnas petite violatæ Stygis:
[63] Concutite pectus: [64] acrior mentem excoquat.
Quam qui caminis ignis AEtneis furit,
Vt poſſit animo captus Alcides agi.
Magno furore percitus. [65] nobis prius
Inſaniendum eſt [66] Iuno, cur nondum furis?
[67] Me me ſorores mente deiectam mea
Verſate primam, facere ſi quidquam apparo
Dignum [68] noverca. [69] Iam odia mutentur mea,
Natos reverſus videat incolumes, precor,
Manuque fortis redeat: Inveni diem,
Inviſaque nos Herculis virtus iuvet:
[70] Me pariter & ſe vincat; [71] & cupiat mori

[57] *In terris ego tibi graviora oſtendam, quam quæ apud inferos vidiſti.* [58] *Loca ſupplicij ſceleratorum.* [59] *Megæram comitatam ſcelere, impietate, errore, furore.* [60] *Furiæ, ultrices deæ.* [61] *Facem.* excutiens pronam flagranti vertice pinum. [62] *Sorores ὀφιοπλοκάμους, Tiſiphonem & Alecto. v. 75. Thyeſt.* [63] Mille nocendi artes, ſecundum concute pectus: *& de Herculis pectore intelligi poteſt, ſed prius magis placet.* [64] *Violentior furoris ignis mentes veſtras exagitet, quam qui Ætneis cavernis & fornacibus fuit, quo maiori impetu in Herculem feramini.* [65] *Alij leg.* vobis [66] *Cur non & ipſa furo?* [67] *Heinſius ex lib. mſſ Villerij legit* In me ſorores mente deiectam mea primam facem verſate, ſiquicquam, &c. [68] *Odio novercali.* [69] *In tempus illi favebo, quo gravius noceam; furens enim ſibi & ſuis hoc erit pernicioſior.* [70] *Hic quidem facile me ab eo vinci patiar, dummodo ſe vincat, ſuos interficiens.*

Ab

Ab inferis reverſus. heic proſit mihi,
72 Iove eſſe genitum. 73 ſtabo, & ut certo exeant
Emiſſa nervo tela, librabo manum:
Regam furentis arma. pugnanti Herculi
Tandem favebo. ſcelere perfecto, licet,
Admittat 74 illas genitor in cęlum manus.
Movenda 75 iam ſunt bella: clareſcit dies.
Ortuque Titan lucidus croceo ſubit,

71 *Et qui mortem apud inferos evaſit, iam præ doloris acerbitate mortem optet, cum ad ſe redierit, & uxorem filioſque à ſe furente occiſos fuiſſe viderit.* 72 *Vt heros fortis ſit, omniaque ſternens obvia, & ſuos perdat.* 73 *Propoſito huic pertinaciter inſiſtam. vel, illi adſiſtam dirigamque tela ne errent.* 74 *Tam nefario ſcelere pollutas.* Sarcaſmus. 75 *Feſtinandum & inſtanti auroræ cedendum eſt vid quæ ad v. 119. Thyeſt.*

CHORVS THEBANORVM.

Chorus è Thebanis à deſcriptione ortus diei, magnatum curas ſtudiaque damnat, Herculem audaciæ in laboribus ſubeundis taxat, vitæ denique humilis laudat tranquillitatem optatque.

IAm rara micant ſidera, 1 prono
2 Languida 3 mundo: nox victa 3 vagos
Contrahit ignes: luce renata
4 Cogit nitidum Phoſporos agmen:
Signum 5 celſi glaciale poli
Septem ſtellis 6 Arcades urſæ
Lucem verſo temone vocant:
Iam 7 cęruleis evictus equis
8 Titan ſummum proſpicit Oetam.
Iam 9 Cadmeis inclyta baccis
Aſperſa die dumeta rubent:

1 *In occidente cœli ſeu hemiſphærii parte* 2 *A ſolis vicinitate.* 3 *Errãteis planetas, vel* generaliter, *omnes ſtellas quæ ignea creduntur eſſe natura.* 4 Diffugiunt ſtellæ quarum agmina cogit Lucifer. 5 *Arctici, qui nobis ſemper ſublimis. ſup. v. 6.* 6 *Sidera illa Borealia in quæ verſi Caliſto & Arcas plauſtro ſeptentrionali verſo. velut in meta ſeu confecta via & decurſo ſpatio diem evocant.* 7 *Quos laviſſe creditur cæruleo Oceano, vid. ſup. v. 25.* 8 *Oriri ſol videtur ex altiſſimis montibus, eſt autem Oeta mons in finibus Theſſaliæ* 9 *Baccis lauri ſylveſtris vel quibuſvis aliis in Bacchi nemore, alii leg.* Bacchis *q.d. Dumeta Baccharum Orgiis famoſa die aſperſa rubent. Quid ſi uvas intelligamus, vitium Baccas quarum inventor fuit Bacchus Thebis à Cadmo conditis natus.*

 10 Phę-

[10] Phœbique fugit reditura [10] ſoror.
Labor exoritur durus, & omneis
Agitat curas, aperitque domos.
Paſtor gelida cana pruina
[11] Grege demiſſo pabula carpit,
Ludit prato liber aperto
Nondum rupta fronte iuvencus,
[12] Vaçuæ reparant ubera [12] matres.
Errat curſu levis inceito
Molli petulans hędus in herba.
Pendet ſummo ſtridula ramo,
Pennaſque [13] novo tradere ſoli
Geſtit querulas inter [14] nidos
[15] Thracia pellex; [16] turbaque circum
Confuſa ſonat, murmure miſto
Teſtata diem. Carbaſa ventis
Credit, dubius navita vitæ,
Laxos aura complente ſinus.
Hic exeſis pendens ſcopulis,
Aut [17] deceptos inſtruit hamos;
Aut ſuſpenſus ſpectat [18] preſſa
[19] Præmia dextra, ſentit [20] tremulum
Linea piſcem.
[21] Hæc, innocuæ quibus eſt vitæ
Tranquilla quies, & læta ſuo
Parvoque domus, ſpes & in agris,
[22] Turbine magno ſpes ſollicitæ
Vrbibus errant, trepidique metus.
[23] Ille ſuperbos aditus regum,
Duraſque fores, expers ſomni,
Colit: [24] hic nullo fine beatus
Componit opes, gazis inhians.

[10] Luna. [11] Dimittit gregem qui carpat pabula. [12] Vaccæ, oves, capellæ, lacte evacuatæ. [13] Recens exorto. [14] Pullos Metonym. [15] Luſcinia in quã mutata eſt Philomela violata à Tereo Thracũ rege & marito Prognes ſororis ipſius Philomelæ. [16] Turba avicularũ miſta, &c. teſtatur diem adeſſe. [17] Eſca reparat hamos priori à piſcibus erepta. [18] Pondere capti piſcis depreſſa. [19] Piſces captos. [20] Ex arundine appenſum. [21] Hæc .ſ. agunt ii quibus &c in urbibus vero, &c. [22] Magno cum tumultu. Hic incipit Chorus in melioribus exemplaribus, omiſſis verſiculis antecedentibus. Alij libri hunc Chorum partiuntur in duos; & hic annotatur ſecundus Chorus. [23] Patroni (qui & Rex vocatur) veſtibulum cliens ſummo mane colit ut eum ſalutet, cœnam hinc vel ſportulam emeriturus. [24] Avarus, nec fine quærendi ſibi præſtituto nec uſu beatus.

Et

Et [25] congeſto pauper in auro eſt.
[26] Illum populi favor attonitum,
Fluctuque magis mobile vulgus
Aura timidum tollit inani.
[27] Hic clamoſi rabioſa fori
Iurgia vendens improbus; iras
Et verba locat. [28] *novit paucos*
Secura quies. [29] *qui velocis*
Memores ævi, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata ſinunt,
Vivite læti. properat curſu
Vita citato, volucrique die
[30] *Rota præcipitis vertitur* [30] *anni,*
[31] *Duræ peragunt penſa ſorores,*
Nec ſua retro fila revolvunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obvia fatis incerta ſui!
Stygias ultro quærimus undas.
Nimium, Alcide, pectore forti
Properas mœſtos viſere Manes.
Certo veniunt ordine Parcæ.
Nulli [32] *iuſſo ceſſare licet.*
Nulli ſcriptum proferre diem.
Recipit populos [33] *urna citatos.*
Alium multis gloria terris
Tradat, & omnes fama per urbes
Garrula laudet, cęloque parem
Tollat & aſtris alius [34] curru
Sublimis eat, me mea tellus
Lare ſecreto tutoque tegat.
Venit ad pigros cana ſenectus;

[25] Quęrit, & inventis miſer abſtinet, & timet uti. [26] Ambitioſum. [27] *Cauſidicus, rabula, quas ſimulat iras, & verba pretio venalia exponit.* [28] Hypallage. *pauci ſecuram quietē norunt* [29] *Qui memores quam velox ſit tēpus utuntur bono illo irreparabili.* [30] *Rota ut & ſerpens caudam vorans.*

Hieroglyphice annum deſignat namq; in ſe ſua per veſtigia volvitur annus *qui & à circuitu temporis dictus. veteres enim* an *pro* circum *dicebant. quod & in compoſitis apparet: hinc &* annulus *diminutivum.* [31] *Parcæ quidem, duræ ſatis, vitæ noſtræ ſtamina abſolvunt; nos tamen miſeri homines præpropera manu illa incidimus noſtra freti audacia, ita tu ò Hercules.* [32] *Præſtitutum.* [33] *Quæ cineres combuſtorum conduntur, vel potius urna iudicum infernorum.* Quæſitor Minos urnam movet, *è qua* ſerius ocius Sors exitura citatos in æternum Exilium impoſitura eſt cymbę, *vide, infra, v. 730.* [34] *Triumphali.*

Humilique loco, ſed 35 certa ſedet
Sordida parvę fortuna domus:
36 *Alte virtus animoſa cadit,*
37 Sed mœſta venit crine ſoluto
Megara, parvum comitata gregem:
38 Tardusque ſenio graditur Alcidæ parēs.

35 ἐκ βελέων, tuta & poſita extra pericula. 36 Superne, ex alto ſuam virtus animoſa habet ruinam. 37 Sed Megara Herculis uxor crinibus ſolutis fœmineo mœrens ululatu procedit. 38 Amphitryon ſenio degravatus.

ACTVS SECVNDVS.
MEGARA.

Megara abſentiam Herculis deflet enumeratis ipſius ærumnis. Lyci vim & inſolentiam conqueritur.

O Magne Olympi rector, & mundi arbiter,
Iam ſtatue tandem gravibus ærumnis modū,
Finemque cladi. nulla lux unquam mihi
Secura fulſit finis alterius mali
Gradus eſt futuri. 1 protinus reduci novus
Paratur hoſtis, antequam lætam domum
Contingat, aliud iuſſus ad bellum 2 meat,
Nec ulla requies, tempus aut ullum datur,
Niſi dum iubetur: ſequitur 3 à primo ſtatim
Infeſta Iuno. nunquid immunis fuit
Infantis ætas? monſtra ſuperavit prius,
Quam noſſe poſſet, 4 gemina criſtati caput
Angues ferebant ora, quos contra obvius
Reptavit infans: igneos ſerpentium
Oculos remiſſo 5 pectore ac placido intuens,
Arctos ſerenis vultibus nodos tulit:
Et tumida tenera guttura elidens manu,

1 *Herculi redeunti nova. ſemper ab Euryſtheo obiiciuntur mōſtra.* 2 *P. Scriverius leg. exeat. & hac lectio ferri queat, ea pronunciatione, quæ & occurret infr. v. 526.* 3 Euryſtheus facili regnet in otio, &c. Ita legit Lipſius, *i. à vita principio*. a'ii *apprime i. principaliter infeſta Nullum, inquit, periculum adire iubetur, quin ecce tibi adverſariam, & quidem pervicaciſſimam, Iunonem: Iunonem dico, quæ ne infantem quidem odii ſui tribuit immunem.* 4 *Iam in cunis ſerpentes duos à Iunone immiſſos vultu interritus & cum riſu eliſit.* 5 *Lipſii codex pro pectore habet lumine: in uno è M. S. additur vultu.*

6 Præ-

[6] Prælusit Hydræ. [7] Mænali pernix fera,
Multo decorum præferens auro caput,
Deprenſa curſu eſt. maximus [8] Nemeæ timor
Gemuit lacertis preſſus Herculeis leo.
Quid [9] ſtabula nemorem dira Biſtonii gregis,
[10] Suiſque regem pabulum armentis datum?
Solitumque denſis hiſpidum Erymanthi iugis
Arcadica quatere nemora Mænalium ſuem?
Taurumque [11] centum non levem populis metum?
[12] Inter remotos gentis Heſperiæ greges
Paſtor triformis litoris Tarteſſii
Peremptus, acta eſt præda ab occaſu ultimo.
Notum Cythæron pavit Oceano pecus.
Penetrare iuſſus ſolis æſtivi plagas,
Et aduſta medius regna quæ torret dies,
[13] Vtrinque monteis ſolvit abrupto obice,
Et iam ruenti fecit Oceano viam,
Poſt hæc, adortus [14] nemoris opulenti domos
[15] Aurifera vigilis ſpolia ſerpentis tulit.
Quid? ſæva [16] Lernæ monſtra, numeroſum malum,

6 Præludium & ſpecimen dedit futuræ pugnæ & victoriæ in Hydram. Al. proſunt iræ i. e. initium fecit iræ, quia primum incepit iraſci. 7 Cerva æripes & χρυσόκερως quam curſu comprehendit in Mænalo monte Arcadiæ. [8] *Leo in Nemea ſylva Peloponneſi, inter Cleonas & Philiuntem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules interfecit.*
9 Equos humanis carnibus paſtos, à Diomede Thraciæ rege. Biſtonis autem ſtagnum & regio Thraciæ. 10 Æqua veteribus viſa eſt talionis pœna, εἴ κε πάθοι τά κ' ἔρξε. è lege Rhadamanti. ita Theſeus Sinin tortis pinubus diſcerpſit. Scirona è rupe præcipitavit. Procruſten ad ſui lecti modulum extendit. 11 Cretæ verſ 827. Agam. 12 Gerionem tricorporeum Hiſpaniæ regem interemit, eiuſque armenta à Tarteſſo Hiſpaniæ Bæticæ oppido maritimo abegit in Bœotiam, in qua mons Cithæron. 13 Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen diremptis intromiſiſſe Oceanum qui Mediterraneus dicitur. 14 Hortorum Heſperidum, quorum cuſtos præter tres Atlantis filias erat vigil Draco. 15 Aurea, Medica, citrea mala, εὔοσμα, ἀλλ' ἄβρωτα, inquit ille apud Athen 3. l. 7. aliis, *pecora nativo rutilo colore inſignia, cũ μῆλα hæc & illa denotent. 16 Hydram, & cancrum.* vel *ſolam Excetram, quam propter amputata capita repullulantia vocat monſtra.* Vt & *numeroſum malum.*

 Non

Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitaſque pinnis condere obductis diem
Petiit ab ipſis nubibus [17] Stymphalidas?
Non vicit illum cœlibis ſemper tori
[18] Regina gentis vidua Thermodontiæ,
[19] Nec ad omne clarum facinus audaces manus
Stabuli fugavit turpis Augiæ labor.
Quid iſta proſunt? orbe defenſo [20] caret.
[21] Senſere terræ pacis autorem ſuæ
Abeſſe terris. [22] *proſperum ac felix ſcelus,*
Virtus vocatur. ſontibus parent boni.
Ius eſt in armis, opprimit leges timor.
Ante ora vidi noſtra, truculenta manu
[23] Gnatos paterni cadere regni vindices;
Ipſamque Cadmi nobilis ſtirpem ultimam
Occidere. vidi [24] regium capitis decus
Cum capite raptum. quis ſatis Thebas fleat?
[25] Ferax deorum terra [26] quem dominum tremit?
E cuius arvis, eque fecundo ſinu
[27] Stricto iuventus orta cum ferro ſtetit;
Cuiuſque muros natus [28] Amphion Iove
Struxit canoro ſaxa modulatu trahens;
In cuius urbem [29] non ſemel divum parens
Cœlo relicto venit? hæc [30] quæ cælites
Recepit, & quæ fecit, & (fas ſit loqui)

17 Aves à Stymphalo Arcadiæ palude dictas, quas ærei crotali crepitu fugavit. 18 Hippolyte regina Amazonum iuxta Thermodonta fl. Cappadociæ incolentium. 19 Nec dedignatus eſt Augiæ regis Elidis ovile. in quo 3000. boum ſtabulaſſent, nec per 30 annos expurgatum fuiſſet purgare immiſſo fl. Peneo vel Alpheo. 20 Demiſſus ipſe ad inferos. 21 Quis illo abſente Lycus interfecto Creonte & liberis regnum occupavit 22 Vide v. 338 infra 23 Filios Creontis patris mei, aſſertores regni paterni, &c Vltimos ſtirpis Cadmi 24 Diadema cũ ipſo Creõtis capite ablatum. 25 Quæ Bacchum. Palæmona, Leucotheã tot Deos peperit 26 Quam ignavum, vilem improbum? ſcilicet exulem 27 Ex dentibus ſerpentis à Cadmo interfecti ſeminatis nati ſunt homines armati qui mutuis vulneribus perierunt 28 Iovis ex Antiope filius Lyra à Mercurio accepta modulatu ſaxa ad extruendas Thebas traxit 29 Venit enim ad Semelem, Antiopan, Alcmenam. 30 Quæ in deorum numerum retulit Bacchũ, Semelen, Dircen, &c. ſup. v. 258.

31 For-

[31] Fortaſſe faciet, [32] ſordido premitur iugo.
[33] Cadmea proles civitaſque [34] Amphionis
Quo decidiſtis? [35] tremitis ignavum exulem
Suis carentem finibus, noſtris gravem?
[36] Qui ſcelera terra, quique perſequitur mari,
Ac ſæva iuſta ſceptra confregit manu;
Nunc ſervit abſens, fertque quæ ferri vetat:
Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
Sed non tenebit: aderit & pœnas petet.
Subituſque ad aſtra [37] emerget: inveniet viam,
Aut faciet. Adſis ſoſpes & remees tuis:
Tandemque venias victor ad victam domum.
Emerge coniux, atque depulſas manu
Abrumpe tenebras: [38] ulla ſi vetita eſt via,
Iterque clauſum eſt, [38] orbe diducto redi:
Et quidquid atra nocte poſſeſſum latet,
Emitte tecum. [39] dirutis qualis iugis
Præceps citato flumini quærens iter,
Quondam dediſti; ſciſſa cum vaſto impetu
Patuere tempe. pectore impulſus tuo
[40] Huc mons & illuc cecidit, & rupto aggere
Nova cucurrit [41] Theſſalus torrens via,
Talis parentes, liberos, patriam petens.
Erumpe; [42] rerum terminos tecum efferens:
Et quidquid avida tot per annorum gradus
Abſcondit ætas, redde; & [43] oblitos ſui,

[31] Hoc dicit propter Herculem indigetem cœlo deſtinatum. [32] Hac urbs ſordidi hominis tyrannide opprimitur. [33] Thebanæ, à Cadmo conditore. [34] Multi libri leg atque Ophionius cinis: *quia è ſerpentis dente nata eſt gens Thebarum conditrix: vid. verſ. 259 Al. legunt* Civis atque Ophionius. *Ego ſolius P. Scriverii iudicio & authoritate fretus lego: Civitaſque Amphionis: de quo vid. num 28 f. ſup. [35] Cum tremore paretis ignavo Lyco. [36] Herc interea qui aliis ſceleſtam vim prohibet, abſens ſervitutem & tyrannidem in ſuis fert. [37] Ab inferis quos in centra terræ credebant. [38] Dirupta terra. [39] Vt quondam divulſis Oſſa & Olympo exitum dediſti Peneo ſl. in mare, atque aperuiſti Tempe amœniſſima Theſſaliæ loca. [40] Mons prius cõtiguus diviſus eſt in duos, Oſſã & Olympum. [41] Peneus. [42] Cerberũ tricipitẽ i. e mortem, cuius genera tria naturale, violentum, fortuitum. [43] Mortuos, qui epota Lethe quæcunque in vivis fecerant obliti ſunt.*

44 Luciſque pavidos ante te populos age.
Indigna te ſunt ſpolia, ſi tantum refers,
45 Quantum imperatum eſt. magna ſi nimium loquor
Ignara noſtræ ſortis, adde illum mihi,
Quo te tuamque dexteram amplectar, diem;
Redituſque lentos nec mei memores querar.
45 Tibi, ò deorum ductor, indomiti ferent
Centena tauri colla; 47 tibi frugum potens,
• Secreta reddam ſacra: tibi 48 multa fide
Longas, 49 Eleuſi, * tacita iactabo 50 faces.
51 Tum reſtitutas fratribus rebor meis
Animas, & ipſum regna moderantem ſuo
Florere patrem. 52 ſi qua te maior tenet
Clauſum poteſtas; ſequimur aut omnes tuos
Defende reditu ſoſpes. aut omnes trahe.
Trahes, nec ullus eriget fractos deus.

44 *Lucem non ferentes, tenebris aſſuetos* 45 *Cerberum, iuſſu Euryſthei.* 46 *Voveo tibi ò Iupiter Hecatomben. negat tamen Servius Iovi taurum immolari, abſq; piaculo aut malo omine. quod & in hoc voto locum habet, propter furorem Herculis & necem Megaræ & liberorum.* Med. 60. 47 *Tibi ò Ceres ſacra ſolvam* * myſtica quæ non niſi initiatis revelanda ſunt. *quod Ceres tacite uſa eſt conſiliis dum Proſerpinam quæreret.* 48 *Abſtinendo à venereis, vino, malis Punicis; alba veſte induta, cincta querna corona ſeu viticea &c.* 49 *Ceres, ab Eleuſi civitate non longe ab Athenis, quæ Cereri ſolennia ſacra Theſmophoria inſtituerunt, infra v* 844 *Al. Eleuſin.* 50. *Myſtæ ferebant lampades ſeu faces in memoriam quæſitæ à Cerere Coræ.* 51 *Tu ò coniux mihi redditus penſabis fratres & patrem.* 52 *Si qua poteſtas inferorum maior, quam tua eſt, te detineat, & nos te prompte ſequimur.*

AMPHITRYON. MEGARA.

Deſpondentem animum Megaram & deſperantem cõſolatur Amphitryon.

1 O Socia noſtri ſanguinis, caſta fide
Servans torum gnatoſq; magnanimi Herculis,
Meliora mente concipe, atque animum excita.
Aderit profecto, qualis ex omni ſolet
Labore, maior. *ME Quod nimis miſeri volunt,*
Hoc facile credunt. AM. Immo quod metuunt nimis,
Nunquam amoveri poſſe, nec tolli putant.

1 *O coniux Herculis, filii mei.*

2 *Pro*

[2] *Prona eſt timori ſemper in peius fides.*
ME. Demerſus ac defoſſus, & toto inſuper
Oppreſſus orbe, quam viam ad ſuperos habet?
AM. [3] Quam tunc habebat, cum per arentem plagam
Et fluctuantes more turbati maris
Abiit arenas; biſque diſcedens fretum.
Et bis recurrens: cumque deſerta rate
Deprenſus hæſit Syrtium brevibus vadis,
Et [4] puppe fixa maria ſuperavit pedes?
ME. Iniqua raro maximis virtutibus
Fortuna parcit: nemo ſe tuto diu
Periculis offerre tam crebris poteſt.
Quem ſæpe tranſit caſus, aliquando invenit.
Sed ecce ſævus, ac minas vultu gerens,
Et [5] qualis animo eſt, talis inceſſu venit
[6] Aliena dextra ſceptra concutiens Lycus,
Vrbis regens opulenta Thebanæ loca,
Et omne quidquid uberi cingit ſolo
[7] Obliqua Phocis, quidquid [8] Iſmenus rigat,
Quidquid Cythęron vertice excelſo videt,
Et bina findens [9] Iſthmos exilis freta.

[2] *Peiora facilius credimus quam meliora. Aliqui aiunt hoc Megaræ eſſe reſponſum, quæ quaſi aſſentiens dicit, O Amphitryon verum dixiſti, quod timor pronus eſt fidem & credulitatem habere ſemper ad peiora, ſed vellem ſcire, cum Hercules iaceat demerſus, quam viam habeat redeundi?*
[3] *Æque ac evaſerit Syrtes, ſinus duos in mari Libyco cumulis arenæ, qui ventorum arbitrio agitati, varie vadoſi, & fluxu refluxuque impetuoſi naves ad ſe trahunt. unde & nomen iis à σύρω traho.* [4] *Quamquam alii aureo poculo, alii æreo lebete tranaſſe eum fabulantur.* [5] *Superbus & ferox, quod vel ex inceſſu patet* [6] *Vſurpata, inf. v. 336* [7] *Regio Græciæ ad ſinuoſum litus Criſſæum.* [8] *Bæotia, quam rigat fluvius Iſmenus, quamque proſpicit mons Cythæron.* [9] *Peloponneſiacus, anguſtiæ ſex millium inter Ægęum & Ionium maria, in quo Iſthmo eſt Corinthus, unde & Corinthiacus dicitur.*

LYCHVS. MEGARA. AMPHITRYON.

Lycus Thebis à Creonte in exilium miſſus, Hercule ad inferos profecto, cæſo Creonte cum filiis, quo regnum occupatum ſibi firmet, Megaræ nuptias ambit, abnuenti vim minatur.

NOn vetera patriæ iura poſſideo domus
Ignavus hærens: nobiles non ſunt mihi
Avi, nec altis inclitum titulis genus:
Sed clara 1 virtus. *qui genus iactat ſuum 2*
Aliena laudat. Rapta ſed trepida manu
Sceptra obtinentur: *omnis in ferro eſt ſalus.*
Quod civibus tenere te invitis ſcias,
Strictus tuetur enſis. 3 *alieno in loco*
Haud ſtabile regnum eſt. 4 una ſed noſtras poteſt
Fundare vires, iuncta regali face
Thalamiſque Megara. ducet è genere inclyto
Novitas colorem noſtra. Non equidem reor
Fore ut recuſet, ac meos ſpernat toros.
Quod ſi impotenti pertinax animo abnuet,
Stat 5 tollere omnem penitus Herculeam domum.
Invidia factum ac ſermo popularis premet?
Ars prima regni eſt, poſſe te invidiam pati.
3 Tentemus igitur: ſors dedit nobis locum.
Namque ipſa 7 triſti veſtis obtentu caput
Velata, iuxta præſides 8 aſtat deos,
Laterique adhæret 9 verus Alcidæ ſator.
ME. Quidnam iſte, noſtri generis exitium, ac lues
Novi parat? quid tentat? *LY.* O clarum trahens
A ſtirpe nomen regia, facilis mea
Parumper aure verba patienti excipe.

1 *Sup. v. 250. Proſperum ac felix ſcelus virtus vocatur.* 2 *Malus imperii eſt cuſtos metus. Quem enim metuunt, periiſſe expetunt.* 3 *Regnum occupatum haud quaquam firmum eſt.* 4 *Mihi novo homini addent nobilitatis colorem Megeræ nuptiæ. Statutum eſt mihi ipſam cum liberis è medio tollere, & Herculeam domum radicitus exſtirpare.* 6 *Megaram ad nuptias.* 7 *Pulla lugubri.* 8 *Confugit ſupplex, vel aſtat ad aras ſtatuaſve Deorũ tutelarium.* alii leg. *Praſtites, quorum aræ iuxta fores poſitæ erant,* προστατήριοι. 9 *Neq; enim agnoſcet tyrannus Iovem eſſe Herculis patrem, quem & Alcidem vocat ab Alcæo avo paterno,* alii ab ἀλκή, *robur.*

[10] Si æterna ſemper odia mortales agant,
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor,
Sed arma felix teneat, infelix paret;
Nihil relinquent bella: tum vaſtis ager
Squallebit arvis, ſubdita tectis face
Altus ſepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;
Victo neceſſe eſt. [11] particeps regno veni:
Sociemus animos. pignus hoc fidei cape:
Continge [12] dextram. quid truci vultu ſiles?
ME. Egone ut parentis ſanguine aſperſam manum,
Fratrumque gemina cæde contingam? [13] prius
Extinguet ortus, referet occaſus diem:
Pax ante fida nivibus & flammis erit:
Et [14] Scylla Siculum iunget Auſonio latus?
[15] Priuſque multo vicibus alternis fugax
Euripus unda ſtabit Euboica piger.
Patrem abſtuliſti, regna, germanos, larem,
Patriam: [16] quid ultra eſt? una res ſupereſt mihi,
Fratre ac parente carior, regno, ac lare,
Odium tui: quod eſſe cum populo mihi
Commune doleo. pars quota ex iſto mea eſt?
Dominare tumidus, ſpiritus altos gere:
Sequitur ſuperbos [17] ultor à tergo Deus.
[18] Thebana novi regna. quid [19] matres loquar

[10] Si uſque maneant utriuſque odia: & potentior tueatur armis quæ vicerit, victus & oppreſſus vindictam armis paret, bellis faces omnia vaſtabunt. [11] In coniugium meum. [12] Fidei pignus & ſymbolum Troad.689. [13] Et hæ πῶν ἀδυνάτων conditiones negationis vim habent. [14] Recedet fretum, iungeturque Sicilia Italiæ, cui quondã adnexa fuiſſe dicatur. [15] Prius Euripus fretum illud reciprocum inter Bœotiæ Aulidem & Eubœam, quod ſepties die ac nocte rapide fluit refluitque, quieſcet. [16] Vellem & eorum odium mihi ſoli eſſet, ut te abunde odiſſe poſſem, vel, *doleo quidem populum à te oppreſſum habere cur te oderint. [17] Opt. inſolentiæ vindex.* vel *Nemeſis ſuperbiæ ultrix. Dii enim cum utriuſque ſexus ſint ſecundum Stoicos, Poetæ Deum etiam pro Dea ponunt. [18] Novi quã malo omine regnetur Thebis: quæ ſcelera Regum, quæ pœna. [19] Agaven, quæ filium Pentheum interfecit: Ino, quæ ſe in mare præcipitavit: Nioben, de qua inf.* v 388.

Paſſas

Paſſas & auſas ſcelera? quid [20] geminum nefas,
Miſtumque nomen coniugis, nati, patris?
Quid bina [21] fratrum caſtra? quid totidem rogos?
Riget ſuperba [22] Tantalis luctu parens:
Mœſtuſque Phrygio manat in Sipylo lapis.
Quin ipſe torvum [23] ſubrigens criſta caput
[24] Illyrica Cadmus regna permenſus fuga,
Longas reliquit corporis tracti notas.
Hæc te manent exempla. dominare ut lubet;
Dum ſolita regni fata te noſtri vocent.
LY. Agedum efferatas rabida voces amove:
Et [25] diſce regum imperia ab Alcide pati.
Ego rapta quamvis ſceptra victrici geram
Dextra, regamque cuncta ſine legum metu,
Quas arma vincunt, pauca pro cauſa loquar.
Noſtra, cruento cecidit in bello pater?
Cecidere fratres? *arma non ſervant modum,*
Nec temperari facile, nec reprimi poteſt
Stricti enſis ira, bella delectat cruor.
[26] Sed ille regno pro ſuo; nos improba
Cupidine acti: *quaeritur belli exitus,*
Non cauſa. ſed nunc [27] pereat omnis memoria.
Cum victor arma poſuit, & victum decet

[20] *Oedipi, qui patrem Laium, verum non ſciens eum patrem fuiſſe, interfecit, ex matre Iocaſta, quam uxorem duxit, liberos ſuſcepit, vide v. 133. Theb.* 22. *Eteoclis & Polynieis filiorum Oedipi qui binis exercitibus de regno decertantes mutuis vulneribus occubuerunt, impoſitiſque eidem rogo cadaveribus eorum flamma ſe diviſit.* [22] *Niobe filia Tantali numeroſa prole ſuperbiens Latonæ ſe prætulit, liberis itaq; XIV. à Phœbo & Diana interfectis, & ipſa dolore ſtupeſcens in ſaxum mutata eſt, in Sipylo monte Phrygiæ quod perpetuo humore madet. Agam.* 370. [23] *Erigens.* [24] *Ipſe Cadmus Thebarum conditor regno pulſus in Illyrium receſſit, & in ſerpentem commutatus eſt una cum Hermione uxore.* [25] *Diſce à coniuge tuo quem adeo iactas parere mihi regi, ut ille paret Euriſtheo* [26] Antipophora *quod ſi obiicias patrem tuũ iuſte, me iniuſte arma cepiſſe, reſpondeo iuſtitiam belli exitu, non cauſa diſcerni;* victrix cauſa Diis placuit. *Sanciatur ἀμνηστία.*

De-

Deponere odia. [28] non ut inflexo genu
Regnantem adores, petimus. hoc ipſum placet,
Animo ruinas quod capis magno tuas.
Es rege coniux digna: ſociemus toros.
ME. Gelidus per artus vadit exangues tremor.
Quod facinus aures pepulit? haud equidem horrui.
Cum pace rupta bellicus muros fragor
Circum ſonaret. [29] pertuli intrepide omnia:
Thalamos tremiſco: capta nunc videor mihi.
Gravent catenæ corpus, & longa fame
Mors protrahatur lenta, [30] non vincet fidem
Vis ulla noſtram: moriar Alcide, tua.
LT. Animoſne merſus inferis coniux facit?
ME. Inferna tetigit, poſſet ut [31] ſupera aſſequi.
LT. Telluris illum pondus immenſæ [32] premit.
ME Nullo premetur onere, [33] qui cœlum tulit.
LT. Cogere. *ME.* [34] *Cogi qui poteſt, neſcit mori.*
LT. Effare, thalamis quod novis potius parem
Regale munus? *ME.* Aut tuam mortem, aut meam.
LT. Moriere demens? *ME.* [35] Coniugi occurram meo.
LT. Sceptrone noſtro potior eſt [36] famulus tibi?
ME. [37] Quot iſte famulus tradidit reges neci!
LT. Cur ergo regi ſervit, & patitur iugum?
ME. [38] Imperia dura tolle, quid virtus erit?
LT. Obici feris monſtriſque, [39] virtutem putas?
ME. Virtutis eſt domare quæ cuncti pavent.
LT. [40] Tenebræ loquentē magna Tartareę premūt.
ME. Non eſt ad aſtra mollis è terris via.

[28] *Nolo me ut captiva adores, ſed quoniam mihi placet tua hæc magnanimitas. ut me pro marito colas.* [29] *Cætera belli mala æquo animo tuli nunc tandem vere in ſervitutem redacta mihi videor, poſtquam ignavus tyrannus me de nuptiis interpellare audeat.* [30] *Nullus cruciatus violabit fidem meam Herculi datam.* [31] *Cœlum.* [32] *Ne emergere & aſcendere poſſit.* [33] *Sup. v 69.* [34] *Stoice.* Qui non timet mortem, cogi nequit. Non ſumus in ullius poteſtate, cum mors in noſtra poteſtate ſit. [35] *Ab inferis redeunti.* [36] *Hercules Euryſtheo inſerviens.* [37] *Multos Diomeden, Buſirin, Gerionem, Antæum, &c* [38] *Verſatur enim virtus circa ardua, dura formidabilia.* [39] *Audacia potius eſt & temeritatis.* [40] *Vincit enim vim virtus.* [41] *Vtut magna crepet, tenebræ tamen infernæ premunt ipſum & opprimunt.*

LY. [41] Quo patre genitus cęlitum penetret domos?
AM. Miſeranda coniux Herculis magni ſile:
Partes meæ hæ ſunt, reddere Alcidæ patrem,
Genuſque verum, poſt tot ingentis viri
Memoranda facta, poſtque pacatum manu
Quodcunque Titan ortus & labens videt,
Poſt mõſtra tot perdomita, poſt [43] Phlegram [44] impio
Sparſam cruore, poſtque [45] defenſos Deos:
Nondum liquet de patre? mentimur Iovem?
[46] Iunonis odio crede. *LY.* Quid violas Iovem?
Mortale cœlo non poteſt iungi genus.
AM. [47] Communis iſta pluribus cauſa eſt Deis.
LY. Famuline fuerant ante quam fierent Dei?
AM. [48] Paſtor Pheræos Delius pavit greges.
LY. [49] Sed non per omnes exul erravit plagas.
AM. [50] Quem profuga terra mater erranti edidit.
LY. Non monſtra, ſævas Phœbus aut timuit feras.
AM. Primus ſagittas imbuit [51] Phœbi draco.
Quam gravia parvus tulerit, ignoras, mala?
[52] E matris utero fulmine eiectus puer,
[53] Mox fulminanti proximus patri ſtetit.
Quid [54] qui gubernat aſtra, qui nubes quatit,
[55] Non latuit infans rupis exeſæ ſpecu?
Solicita tanti precia natales habent,
Semperque magno conſtitit, naſci Deum.

42 Nec enim niſi diis geniti ſuperos adeunt. 43 Vallem Theſſaliæ, in qua Gigantes cum diis pugnavere. 44 Gigantum impiorum. 45 Herculis enim potiſſimum opera gigantes victos ſcribunt non pauci. 46 Qua, niſi quod Iove genitus ſit, eum non odio proſequuta uſque exagitaret. 47 Complures Heroes miſto mortalium ac immortalium ſemine nati in deos aſciti fuerunt. 48 Hippol. 295. 49 Quod facit Hercules. 50 Et tamen in ipſa inſula erratica natus eſt. ſupra. v. 15. 51 Phębus etiã puer ſagittis interfecit Pythona draconem à Iunone miſſum qui Latonam inſequeretur. 52 Bacchus è Semeles Iovis maieſtatem (quam ſubdola Iunonis hortatu, videre deſideraſſet) non ferentis & fętum aborſa utero fulmine ictus. 53 In bello adverſus Gigantes Bacchus in Leonẽ converſus maximo erat ri Gigantibus. 54 Ipſe Iupiter. 55 An non à matre Rhea, ne Saturnus pater ex fœdere cum fratre Titane de maſcula prole tollenda παιδοτρώκτης voraret, in Creta antrum ablegatus eſt, & enutritus à Curetibus in monte Ida.

LY.

LY. Quemcumque miſerum videris, hominem ſcias.
AM. Quemcunq; fortem videris, miſerum neges.
LY. Fortem vocemus, [56] cuius ex humeris Leo
Donum puellæ factus, & clava excidit,
Fulſitque pictum veſte Sidonia latus?
Fortem vocemus, cuius horrentes comæ
Maduere [57] nardo? laude qui notas manus
Ad non virilem tympani movit ſonum,
[58] Mitra ferocem [59] barbara frontem premens.
AM [60] Non erubeſcit Bacchus effuſos tener
Sparſiſſe crines, nec manu molli levem
Vibraſſe thyrſum, cum parum forti gradu
Auro decorum ſyrma barbaricum trahit.
Poſt multa virtus opera laxari ſolet.
LY. [61] Hoc Euryti fatetur everſi domus,
[62] Pecorumque ritu virginum oppreſſi greges,
Hoc nulla Iuno, nullus Euryſtheus iubet:
Ipſius hæc ſunt opera. *AM* [63] Non noſti omnia.
Ipſius opus eſt, ceſtibus fractus ſuis
[64] Eryx, & Eryci iunctus [65] Antæus Libys.
Et [66] qui hoſpitali cæde manantes foci
Bibere iuſtum ſanguinem Buſiridis.
[67] Ipſius opus eſt, vulneri & ferro obvius

[56] *Qui ſub Omphale Lydiæ regina, clava & leonis pelle exutus, muliebri ornatu purpuraque indutus & unctus colum tractavit.* [57] *Oleo Nardino.* [58] Hic verſus in nonnullis lib. refertur ad Amphitryon. nam & Bacchi mitra eſt propria [59] *Phrygius & Lydiis in uſu.* [60] *Nec ipſi Baccho forti deo eſt rubori, ſi quando crinibus diffuſis haſtam pampinis involutam vibret, trahatque veſtem muliebrem longe caudatam, ſyrma à* traine, *à σύ. ω traho.* [61] *Egregia ſcilicet illa virtutis opera ſunt, Eurytus Oechaliæ rex cum filiis ab Hercule interemptus ut potiretur filia ipſius Iole & ......*
[62] *Theſpii regis Athenienſis filiæ L. una nocte promiſcue ab eo compreſſæ.* [63] *Vitia quæ ſunt, noſti, non autem meminiſti quod tyrannos oppreſſerit* [64] *Fil Butæ ex Venere victus ceſtibus* ſuis.i *ad quorũ certamen hoſpites provocare ſolitus erat.* [65] *Herc. Oet v 24.* [66] *Buſiridis ſãguis iuſta vindicta.* vid. ſup. *v.226. effuſus in aris, quibus ipſe hoſpites immolaverat.*
[67] *Herculis viribus occurrens Geryon interfectus eſt corã fratribus ſuis mox idem paſſuris, erat enim trigeminus,* ſup. v. 231. *Al.* leg. ipſius Orthrus vulnere & ferro obvius, Morte, &c. *Orthrus autẽ erat Geryonis canis biceps.* Mor-

Mortem coactus ante Geryonem pati:
Nec unus una Geryon victus manu.
[68] Eris inter iſtos; qui tamen nullo ſtupro
Læſere thalamos. *LY.* Quod Iovi, hoc regi licet:
[69] Iovi dediſti coniugem, regi dabis.
Et te magiſtro non novum hoc diſcet nurus,
Etiam viro probante, meliorem ſequi.
Sin copulari pertinax tedis negat:
Vel ex coacta nobilem partum feram.
ME [70] Vmbræ Creontis; & penates Labdaci,
Et nuptiales impii Oedipodæ faces,
Nunc [71] ſolita noſtro fata coniugio date.
Nunc, nunc cruentæ regis Ægypti [72] nurus,
Adeſte, [73] multo ſanguine infectæ manus:
Deeſt una [74] numero Danais: explebo nefas.
LY. Coniugia quoniam pervicax noſtra abnuis,
Regemque [75] terres: ſceptra quid poſſint ſcies.
[76] Complectere aras, nullus eripiet Deus
Te mihi: nec, orbe ſi remolito, queat
Ad ſupera victor numina Alcides vehi,
[77] Congerite ſylvas, templa ſupplicibus ſuis
Iniecta flagrent. [78] coniugem & totum gregem
Conſumat unus igne ſubiecto rogus.

[68] *Te manet eadem vindicta quam illis inflixit Herc. qui tamen non tentarũt uxori eius ſtuprum inferre: quod tu facis.* [69] *Iovi uſuram coniugis tua Alcmena indulſiſti, nurus tua Megara uſum mihi regi dabis. qua tuo exemplo non hoc primum diſcet, me potiorem* veluti Iovem *ſequi, marito ſuo Hercule,* ut te quondam *permittente.* [70] *Vltrices patris mei Cr. umbra voſque male ominati lares Labdaci Thebarum regis ex Polydoro nepotis Cadmi, & vos infauſta nuptia Oedipodis,* ſupra *v.*386. [71] *Nuptiis meis coactis date calamitates noſtro generi occidere ſolitas.* [72] *XLIX. è filiabus Danai prima nocte maritos ſuos totidem è filiis Ægypti interfecerunt: ſola Hypermneſtra pepercit Lino. eius vicem ego ſupplebo & Lycum interficiam.* [73] Habentes manus multo cruore pollutas. [74] *Quinquageſimo.* [75] *Imprecationibus tuis.* [76] *Non ad quas confugiſti aræ, non deorum ſtatuæ, non ipſe Alcides reverſus &, quod mihi iactas, in deorum numerum relatus, te mihi eripiet.* [77] *O famuli, adſtruite ligna, & ipſum templum quo ſupplices confugerunt, admoto igne abſumite.* [78] *Megaram ux. Herc. & Amphytrionem cum natis Herc.*

AM.

AM. [79] Hoc munus à te, genitor Alcidæ, peto,
Rogare quod me deceat, ut [80] primus cadam.
LY. Qui morte cunctos luere ſupplicium iubet,
Neſcit tyrannus eſſe [81] diverſa irroga:
[81] Miſerum veta perire; felicem iube.
[82] Ego, dum cremandis trabibus accreſcit rogus,
Sacro regentem maria votivo rogem.
AM. Proh numinum vis ſumma, proh cęleſtium
Rector parenſque; cuius excuſſis tremunt
Humana telis: impiam regis feri
Compeſce dextram. Quid Deos fruſtra precor?
Vbicumque es, audi [83] nate [84] Cur ſubito labant
Agitata motu templa? cur mugit ſolum?
Internus imo ſonuit è fundo fragor.
Audimur: en, en ſonitus Herculei gradus.

79 Ego Herculis (quoniam Iovem illi negas) pater hoc à te peto. 80 Ne ſenex videam meorum necem. 81 Miſericordia enim eſſet per citam mortem miſeris ærumnarum finem dare 82 Dum famuli parant ligna ad hos comburendos: ego Neptuno faciam ſacra quæ illi vovi Creonte victo. 83 Tanquam numen mihi præſentiſſimum. 84 Inter preces mota terra Herculem ab inferis advētare erumpentem conicit Amphitryon.

CHORVS THEBANORVM.

Actoris partes Chorus officiumque viriliter defendit, precibus Amphytrionis adſpirans Herculis reditum vovet, idque arguit Orphei exemplo.

O *Fortuna viris invida fortibus,*
Quam non æqua bonis præmia dividis!
[1] Euryſtheus facili regnet in otio:
Alcmena genitus bella per omnia
[2] Monſtris exagitet cęliferam manum:
Serpentis reſecet colla ferocia:
[4] [5] Deceptis referat mala ſororibus.
Cum ſomno dederit pervigiles genas
[6] Pomis divitibus præpoſitus Draco.
Intravit Scythiæ [7] multivagas domos,
Et gentes patriis ſedibus hoſpites:

1 Quæ tam inique rem comparaſti ut Euryſth. &c. 2 Delendis mõſtris vexet manum cœliſ. ſup. v.68. 3 Illa manus, quæ tulit cęlũ & deos nũc occupatur circa naturæ pudenda. 4 Hydra v.240. 5 Sup.v.257. 6 Aureis citreis. ſup.v.239. 7 ἁμαξοφορήτας: plauſtris vectas, Scythiæ enim incolæ Nomades à paſcendis gregibus dicti, nova quærentes paſcua mutant aſſiduè loca, unde appellat patriis ſedibus hoſpites.

Cal-

Calcavitque freti terga [8] rigentia ,
Et mutis [8] tacitum litoribus mare.
Illic dura carent æquora fluctibus:
Et [9] qua plena rates carbaſa tenderant ,
[10] Intonſis teritur ſemita [10] Sarmatis.
Stat [9] pontus vicibus mobilis annuis ,
[9] Navē nunc facilis, nunc equitem pati.
Illic [11] quæ viduis gentibus imperat ,
Aurato religans ilia baltheo ,
Detraxit ſpolium nobile corpori ,
Et peltam , & nivei vincula pectoris ,
Victorem poſito ſuſpiciens genu.
[12] Qua ſpe præcipites actus ad inferos ,
Audax ire vias [13] irremeabiles ,
Vidiſti [14] Siculæ regna Proſerpinæ ?
[15] Illic nulla Noto , nulla Favonio
Conſurgunt tumidis fluctibus æquora
Non illic geminum [16] Tyndaridæ genus
Succurrunt tumidis [17] ſidera navibus :
Stat nigro pelagus gurgite [18] languidum:
Et, cum Mors avidis pallida dentibus
Gentes innumeras [19] Manibus intulit,
Vno tot populi [20] remige tranſeunt.
[21] Evincas utinam ura feræ Stygis,
[22] Parcarumque colos non revocabiles:

8 Septentrionale mare, quod hyberno gelu concretū non agitatur fluctibus, nec litori alliſū ſonat. 9 Quæ æſtate navigarant, hyeme agitant currus. 10 Tartaris & Ruſſis incultis, capillos & barbas libertatis ſuæ ſymbola alentibus. 11 Hippolyte vel Antiopa regina Amazonū ſine viris degentium in Scythia, dedit Herc ſcutū & baltheū ſpolia, ipſum victorem flexo genu venerata. 12 Apoſtrophe ad Herculem 13 Per quas reditus non patet. 14 In Sicilia nata ac inde à Plutone raptæ inf. v 658. 15 Apud inferos non ſunt venti, non ſtellæ 16 Διόσκουροι. ſup. v.17. 17 Exhalatio potius quam ſtella, ex motu quodam interfulgens, quæ in antennis, velis aut foris gemina apparens reſidentis tempeſtatis indiciū eſt, natura, Corpus ſanctum, *Hiſpani* S. Telmum *vocant. 18 Non fluctuans; omnium autem quæ hic ſunt, volunt apud inferos ſimulachra eſſe. Herc. Oet. 1706. 19 Ad manes inferos demiſit. 20 Charonte umbrarū vectore, portiore infra v.764. 21 Vtinam nobis ſuperſtes redeas, devicto Stygis iure, quæ novies interfuſa coercet reditumque negat. 22 Quæ vitæ ſtamina breviora aut longiora fuſis devolvunt ſup. v.180.*

Heic

[23] Heic,qui rex [24] populis pluribus imperat
Bello cum peteres [25] Neſtoream Pylon,
Tecum conſeruit peſtiferas manus.
Telum [26] tergemina cuſpide præferens:
Effugit tenui vulnere ſaucius,
Et [27] mortis dominus pertimuit mori.
[28] Fatum rūpe manu, triſtis & [29] inferis
Proſpectus pateat lucis, & invius
Limes det faciles ad ſuperos vias.
[30] Immites potuit flectere cantibus
Vmbrarum dominos, & prece ſupplici
Orpheus,Euridicen dum repetit ſuam,
Quæ ſylvas, & aves ſaxaque traxerat
Ars, quæ præbuerat fluminibus moras;
Ad cuius ſonitum conſtiterant feræ;
Mulcet [31] non ſolitis vocibus inferos.
Et [32] ſurdis reſonat clarius in locis.
Deflent Euridicen [33] Threiciæ nurus,
Deflent & lachrymis [34] difficiles Dei;
[35] Et qui fronte nimis crimina tetrica
Quærunt, ac [36] veteres excutiunt reos
Flentes Eurydicen iuridici ſedent.
Tandem [37] mortis, ait, vincimur [37] arbiter:
Evade ad ſuperos; lege tamen data:
Tu poſt terga tui perge viri comes;
Tu non ante tuam reſpice coniugem,

23 Et vincere poteris. hic enim regnat ille Pluto quem Pyliis auxilio advenientem tu Epirotarū ultor inflicto vulnere ſuperaſti. 24 Non uni populo, ſed ex pluribus imo omnibus gentibus: vel *mortuis quorū numerus maior quam viventiū. 25 A Neſtore regnatū oppidū in Pelopōneſo occid. 26 Sup. v. 51. 27 Pluto qui mortuis dominatur 28 Fatū Stygis nō recludēdæ tu potentiori fato evince. 29 Qui triſtantur, dum vident lucem. Al. leg.* triſtibus inferis, *ſed minus recte. 30 Thracius poeta inſignis ad inferos deſcendens repetitū uxorē Euridicen à ſerpente, dum Ariſtæi vim fugeret, occiſā, citharæ cantu in tantū demulſit Plutona & Proſerpinā, ut illi uxorē reſtituerent, hac lege, ne illā ante intueretur quā ad ſuperos veniſſet: ille vero impatiēt ia amoris reſpexit, receptāq; amiſit. 31 Vocibus non exauditis prius inferis. 32 Vbi veræ voces non audiuntur ſilentibus* ſacro digna Silentio Mirantur umbrę dicere. *33 Threiciæ mulieres, quæ apud inferos. 34 Illachrymabilis Pluto & Proſerpina. 35 Quin & ipſi iudices inferni, de* quibus. *inf. v. 730. rigidi licet, commiſerentur Orphei. 36 Examinant ſcelera, quæ quis apud ſuperos & in vivis perpetrarit, inf. v. 727. 37 Mortis arbitri. Pluto ait, viciſti nos ò Orpheu.*

Quam

Quam cum clara [38] deos obtulerit dies,
Spartanique aderit ianua [39] Tænari.
Odit verus amor, nec patitur moras.
Munus, dum properat cernere, perdidit.
Quæ vinci potuit regia [40] cantibus,
Hæc vinci poterit regia [41] viribus.

[38] *Superos, ſolem & ſidera, quibus dies ſacra.* [39] *Promontorii Laconiæ, ubi ad inferos deſcenſus patere credebatur. ut & in Averno Italiæ,* Tænareas fauces, alti oſtia Ditis. [40] *Orphei.* [41] *Herculis.*

ACTVS TERTIVS.

HERCVLES.

Solem cæteroſque Deos precatur veniam Herc. quod iuſſus Cerberum ſuperis inviſum traxerit.

O [1] Lucis alme rector, & cœli decus,
Qui [2] alterna curru ſpatia flammifero ambiens;
Illuſtre lætis exeris terris caput:
Da Phœbe veniam, ſi quid illicitum tui
Videre vultus. [3] iuſſus in lucem extuli
[4] Secreta mundi. tuque [5] cœleſtum arbiter
Parenſque, viſus fulmine appoſito tege,
Et [6] tu ſecundo maria qui ſceptro regis,
Imas pete undas, quiſquis ex alto aſpicit
Terrena, [7] facie pollui metuens nova,
Aciem reflectat, oraque in cœlum erigat,
Portenta fugiens. hoc nefas cernant [8] duo,
Qui advexit: & quæ iuſſit. [9] In pœnas meas,
Atque in labores non ſatis terræ patent.
[10] Iunonis odio vidi inacceſſa omnibus,
[11] Ignota Phœbo: [12] quæque deterior polus
Obſcura diro ſpatia conceſſit Iovi.

[1] *Sol.* [2] *Vtrumque hemiſphærium alternis vicibus luſtrans.* [3] *Ab Euriſtheo: & hoc venia magis dignus.* [4] *Cerberũ damnatum tenebris.* [5] *Iupiter.* [6] *O Neptune, qui regis maria quæ tibi ſecunda ſorte contigerunt.* [7] *Novo huius monſtri aſpectu.* [8] *Ego & Iuno,* alii legunt *qui,* ut ſit Euriſth. [9] *Ad explendum Iunonis odium non ſufficiunt monſtra terreſtria, niſi, &c.* [10] *Odio infeſtæ novercæ vidi omnibus vivis invia.* [11] *Soli, qui cuncta videt, inviſa.* [12] *Nigra regna, quæ videt Antarcticus polus deterior, quia Stygi ſubiectus,* & quem ſub pedibus nox atra videt maneſq; profundi. *Sorte data conceſſi Plutoni.*

[13] Et

[13] Et ſi placerent tertiæ ſortis loca,
Regnare potui: [14] noctis æternæ chaos,
Et nocte quiddam gravius, & [15] triſtes Deos,
Et [16] fata vici, morte contempta redii.
Quid reſtat aliud? vidi & oſtendi [17] inferos.
Da ſi quid ultra eſt. [18] tamdiu pateris manus
Ceſſare noſtras, Iuno? quid vinci iubes?
[19] Sed templa quare miles infeſtus tenet?
Limenque ſacrum terror armorum obſidet?

[13] Quod ſi me regnandi rapuiſſet tam dira libido, occupare mihi licuiſſet interna regna quæ tertia ſorte Diti obtigerunt. [14] Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis. i. mortis. [15] Plutonem & Proſerpinam. [16] Sup. v. 565. [17] Cerberum ad ſuperas auras tractum. [18] Sup. v. 206. [19] Miratur Herc. cur milites templum obſideant,

AMPHITRYON. HERCVLES. THESEVS.

Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quærenti narrat quo in loco res ſint: tum Herc. proficiſcitur ad occidendum Lycum, Theſeus rogatus ab Amphi. exponit, quæ apud inferos geſſerit Hercules.

[1] VTrumne viſus vota decipiunt meos?
An ille domitor orbis, & Graium decus
Triſti [2] ſilentem nubilo liquit domum?
Eſtne ille natus? membra lætitia ſtupent.
O nate! certa & [3] ſera Thebarum ſalus!
[4] Verumne cerno corpus? an fallor tua
Deceptus umbra? tune es? [5] agnoſco toros,
Humeroſque, & alto nobilem trunco manum.
H. Vnde iſte, genitor, ſquallor, & [6] lugubribus
Amicta coniux? unde tam fœdo obſiti
[7] Pædore nati? quę domum clades gravat?
AM. Socer eſt peremptus: regna poſſedit Lycus;

[1] Fallitne me phantaſia: an video filium reverſum? [2] Ditis domum cæcam & ſilentem. [3] Tarda, interempto Creonte & amiſſo regno. [4] Verane te facies verus mihi nuncius adfers? *Al. leg. Teneone in auras editum, an vana fruor. [5] Agnoſco Herculem ex toris, humeris, & manu ingentem clavam tenenti. [6] Atratis veſtibus. [7] Illuvie & ſordibus.*

Natos parentem coniugem leto petit.
HER. Ingrata tellus, nemo ad Herculeæ domus
Auxilia venit?[8] vidit hoc tantum nefas
Defenſus orbis? cur diem queſtu tero?
Mactetur hoſtis. *TH.*[9] Hanc ferat virtus notam,
Fiatque ſummus hoſtis Alcidæ Locus?
Ad hauriendum ſanguinem inimicum feror.
HER. Theſeu, reſiſte: ne quavis ſubita ingruat.
Me bella poſcunt.[10] differ amplexus parens,
Coniuxque differ:[11] nunciet Diti Lycus
Me iam rediſſe. *TH* Flebilem ex oculis fuga
[12] Regina vultum; tuque nato ſoſpite
Lachrymas cadentes reprime:[13] ſi novi Herculem,
Lycus Creonti debitas pęnas dabit:
Lentum eſt, dabit; dat; hoc quoque eſt lentum; dedit.
AM Votum ſecundet, qui poteſt, noſtrum Deus.
Rebuſque lapſis adſit. O magni comes
Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
Quam longa męſtos ducat ad Manes via:
Vt vincla tulerit dura Tartareus canis;
TH Memorare cogis acta, ſecuræ quoque
Horrenda menti:[14] vix adhuc certa eſt fides
Vitalis auræ: torpet acies luminum,
Hebeteſque viſus vix diem inſuetum ferunt.
AM. Pervince, Theſeu, quidquid alto pectore
Remanet pavoris neve te [15] fructu optimo
Frauda laborum. *quæ fuit durum pati*
Meminiſſe dulce eſt, fare caſus horridos.

[8] *Orbis à me defenſus vidit hoc tantum nefas, nec repulit me abſente?* [9] *Indignum eſt, ò Herc. tuam virtutem hac infamia nota ſugillari, ut poſt tot egregia facinora tam ignavi hominis ſanguinem haurias. Ego potius vado interfecturus Lycum* [10] Amphit. & Megaram ipſum amplexantes iubet differre amplexus donec Lycum ultus fuerit. [11] *Cæſus ibit nuncius Plutoni. dicturus me rediiſſe ab inferis.* [12] *Abige, ò Megara mæſtitiam, tuque ò Amphiryon, Hercule ſalvo ſerena vultũ* [13] *Si bene novi Herculis commoti vires fulmineas.* [14] *Nõ mihi certa ſatis eſt fiducia me ad vitales auras rediiſſe, calligant ex diutinis tenebris oculi, nec ferunt ſolis lucem.* [15] *Gloria, ſeu voluptate, ex ſecura, & iucunda recordatione præteriti doloris,*

TH. [16] Fas omne mundi, [17] teque dominantem precor
Regno capaci; [18] teque, quam tota irrita
Quæſivit [19] Ætna mater: ut, iura abdita
Et operta terris, liceat impune eloqui.
Spartana tellus nobile attollit iugum,
Denſis ubi æquor [20] Tænarus ſylvis premit:
Heic [21] ora ſolvit Ditis inviſi domus,
Hiatque rupes alta, & immenſo ſpecu
Ingens vorago faucibus vaſtis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non [22] cæca tenebris incipit primo via.
Tenuis relictæ lucis à tergo nitor,
Fulgorque dubius [23] ſolis afflicti cadit,
[24] Et ludit aciem. [25] nocte ſic mixta ſolet
Præbere lumen primus aut ſerus dies.
Hinc ampla [26] vacuis ſpatia laxantur locis;
In quæ omne merſum pereat humanum genus.
[27] Nec ire labor eſt, ipſa deducit via.
[28] Vt ſæpe puppes æſtus invitas rapit,
Sic pronus aer urget atque avidum chaos:
[29] Gradumque retro flectere haud unquam ſinunt
[30] Vmbræ tenaces, intus immenſo ſinu

[16] *Vos ò numina ſupera. Voſque interna numina Pluto & Proſerpina.* Dii quibus imperium eſt animarum, umbræq; ſilentes. &c. Sit mihi fas audita loqui, ſit numine veſtro Prodere res altas terra & caligine merſas. [17] *O Pluto, qui domin aris regno omnes capienti.* [18] *O Proſerpina, quam anxia tua mater Ceres labore caſſo quæſivit per omnem Siciliam. Ætnam maxime, unde, dum flores colligeres, à Plutone rapta es.* [19] Alii legunt *Enna* [20] *Sup. v. 586.* [21] *Oſtia & deſcenſum* [22] *In totum tenebroſa, ut non videatur, vel quæ viſum adimit.* [23] *Solis tanquam nebulis vel Luna operti, deficientis.* [24] *Vbi viſa nec plane nec longe diſcernuntur.* [25] Qualia ſublucent fugiente crepuſcula Phœbo, Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies. *Al. leg. tale non dubie ſolet.* [26] *Nec tamen datur vacuum intra mundum.* [27] Facilis deſcenſus Averni. Noctes atque dies, &c. [28] *Veluti naves attrahit æſtus,* The ſtreame occurrens, *invitis nautis, ita craſſus & proclivis aer præcipites dat, inſatiatumque illud Barathrum ad ſe trahit.* [29] At revocare gradum ſuperaſque evadere ad auras, hoc opus, hic labor eſt. [30] *Manes avidi, vel tenebræ palpabiles.*

Placido quieta labitur [31] Lethe vado,
Demitque curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, [32] flexibus multis gravem
Involvit amnem, qualis incerta vagus
[33] Mæander unda ludit, & cedit ſibi,
Inſtatque; dubius, littus an fontem petat.
[34] Palus inertis fœda Cocyti iacet,
Hic [35] vultur, illic luctifer [35] bubo gemit.
Omenque triſte reſonat infauſtæ [35] ſtrigis:
Horrent opaca fronde nigrantes [36] comæ,
[37] Taxo imminente: [38] quam tenet [39] ſegnis Sopor.
Fameſque mœſta [39] tabido rictu iacens.
Pudorque [39] ſerus conſcios vultus tegit:
Metus, Pavorque, Funus, & [39] frendens Dolor,
[39] Aterque Luctus ſequitur, & Morbus [39] tremens,
Et cincta ferro Bella: in extremo abdita
Iners Senectus adiuvat [40] baculo gradum
A. Eſtne aliqua tellus [41] Cereris aut Bacchi ferax?
TH. Non prata viridi læta facie germinant,
Nec adulta leni [42] fluctuat Zephyro ſeges,
Non ulla ramos ſylva pomiferos habet:
Sterilis profundi vaſtitas ſqualłet ſoli,
Et fœda tellus torpet æterno ſitu:
Rerumque mœſtus finis & [43] mundi ultima.
Immotus aer hæret; & pigro ſedet
Nox atra mundo, cuncta mœrore horrida,
Ipſaque morte peior eſt Mortis locus

[31] *Fluvius τῆς λήθης, id eſt, oblivionis apud inferos, cuius latex potus demit curas, id eſt, facit manes obliviſci omnium rerum præteritarum.* [32] *Involvit amnem gravem, triſtem, id eſt ſtyga flexibus novem.* Novies Styx interfuſa coercet. [33] *Celeberrimus Phrygiæ fluvius multis anfractibus ſinuoſus & flexuoſus.* [34] *Cocytus fluvius infernalis, ſtagnat iners Pyriphlegethonti in Acheruſia obvius* flumine languido Cocytus errans. [35] *Aves inauſpicatæ & ferales.* [36] *Arborum cacumina.* [37] *Taxo lethali & venenata arbore Cocyto imminente ſeu incumbente.* [38] Quam ſedem ſomnia vulgo vana tenere ferunt. *Virg. de ulmo apud infer. Æn.* 6. [39] Adverte nativa & ſignantia epitheta. [40] *Scipione.* [41] *Frumenti aut vini ferax:* [42] *More undarum fluctuat à ventis agitata.* [43] *Res huius mundi ultima & infima decidunt ad centrum illud, quo infernum locant poetæ, vel illic mors & rerum exitus.* *AM.*

AM. [44] Quid, ille opaca qui regit ſceptro loca,
Qua ſede poſitus temperat [45] populos leves?
TH. Eſt in receſſu [46] Tartari obſcuro locus,
Quem gravibus umbris ſpiſſa caligo alligat.
A fonte [47] diſcors manat hinc uno latex:
Alter quieto ſimilis [48] (hunc iurant Dei,)
[49] Tacente [49] ſacram devehens fluvio Styga.
At hic tumultu rapitur ingenti ferox,
Et ſaxa fluctu volvit [50] Acheron invius
Renavigari. cingitur [51] duplici vado
Adverſa Ditis regia, atque ingens domus
Vmbrante luco tegitur hic vaſto ſpecu
[52] Pendent tyranni limina: hoc umbris iter;
Hæc porta regni. campus hanc circa iacet,
In quo ſuperbo digerit vultu ſedens
Animas [53] recentes. dira maieſtas Deo,
Frons torva: [54] fratrum quæ tamen ſpeciem gerat,
Gentiſque tantæ: vultus eſt illi Iovis,
[55] Sed fulminantis. *magna pars regni trucis*
Eſt ipſe dominus; cuius aſpectum timet
[56] Quidquid timetur. *AM.* Verane eſt fama, inferis
[57] Tam ſera reddi iura, & oblitos ſui

[44] *Vbi autem ponit regiam ſedem Pluto?* [45] *Manes, umbras. Herc Oet.* 1076 [46] *Vide Hippol. v.* 841. [47] *Duo latices diverſa natura, alter quietus, alter impetuoſus.* [48] *Inviolabilem.* Dii cuius iurare timent & fallere numen. *Qui vero peierat, annum unum & dies novem,* aliis. novem annos, *nectare & ambroſia interdictus, Deorum epulis arcetur, hic autem honos Stygi habitus propter auxilium quod Iovi adverſus Titanas tulerunt Stygis filiæ, Vis, Robur, Victoria: vel propter indicium conſpirationis deorum: vel quod beati cælites per inferni odium triſtitiamq; iurantes ſe obligant ad rem eorum naturæ contrariam ſi peierent, τὺξ enim à ϛυγέω, odi, vel quod diis & hominibus odio habentur, qui ad deiurium procliviores ſunt: vel quod omnibus elementis antiquior eſt aqua.* [49] *Sine murmure, vel quod ipſe fluvius fere immotus eſt, vel quia fluit in locis ſilentibus.* [50] *Agam. v* 13. [51] *Vtroq; fluvio Styge & Acheronte.* [52] *Propter ſpecum inflexum & deſcendentem.* [53] *Quæ de novo advectæ ſunt.* [54] *Iovis & Neptuni.* [55] *Sed Iovis irati & fulminantis* [56] *Ipſi manes horridi.* [57] *Poſt tot annos fieri iudicia de nocentibus & examinari.* Quid quis apud ſuperos furto lętatus inani Diſtulit in ſerā commiſſa piacula mortem. ſup. v. 579.

Sceleris nocentes debitas pœnas dare?
Quis iſte veri rector, atque æqui arbiter?
THE. Non unus [58] alta ſede [59] quæſitor ſedens
Iudicia trepidis ſera [60] ſortitur reis.
Auditur illo [61] Cnoſſius [61] Minos foro;
[62] Rhadamantus illo. [63] Thetidis hoc audit ſocer.
[64] Quod quiſque fecit, patitur: autorem ſcelus
Repetit. [65] ſuoque premitur exemplo nocens.
Vidi cruentos carcere includi duces,
Et impotentis terga plebeia manu
Scindi tyranni. [66] *Quiſquis eſt placide potens,*
Dominuſque vitæ, ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,
[67] *Animoque parcit;* [68] longa permenſus diù
Felicis ævi ſpatia, [69] vel cœlum petit,
[70] Vel læta felix nemoris Elyſii loca.
Iudex futurus, ſanguine humano abſtine,
Quicunque regnas. ſcelera [71] taxantur modo
Maiore veſtra. *AM.* Certus incluſos tenet
Locus nocentes? utque fert fama, impios
Supplicia vinclis ſæva perpetuis domant?

58 *Tribunali,* à ritu Rom. 59 *Vide Agam. v. 24.* 60 *A ritu Rom. translatum In gravibus enim & dubiis cauſis, tabellæ literis. C. condemnationis, A. abſolutionis. N.L.* non liquet. *Ampliationis in ciſtam vel urnam coniectæ ſortitione dederunt reis vel ſalutem, vel capitis periculum.* 61 *Cretenſis, à Cnoſſio Cretæ urbe.* 62 *Rhadamantum & Æacum Iovis filios reges iuſtos umbrarum Iudicio præfecit Pluto, Minoa arbitrum inſtituit ſi quid difficile aut ἀπόῤῥητον incideret,* Et de te ſplendida Minos Fecerit arbitria. 63 *Æacus pater Pelei cui Thetis peperit Achillem.* 64 *Vid. ſup v. 226.* 65 *Sibi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat.* 66 *Quicumque in vivis citra inſolentiam uſus eſt ſua potentia, vel quiſquis placide ſibi ſuiſque affectibus Imperavit, vitæ ſuæ æquus moderator.* 67 *Suo quem non contaminat crudelitate & libidine vel lege.* Animæque parcit, *id eſt, vitæ civium.* 68 *Poſt longam & felicem vitam.* 69 *Vel per ἀποθέωσιν, in divorum numerum refertur.* 70 *Vel migrat in Elyſium, vid Troad. v. 942.* 71 *Flectuntur maiore modo quam hic apud nos. vel, maiore menſura & pœna quam ſcelera commiſſa erant, cum quiſquis patiatur eodem genere quo peccarit.*

THE-

THE. [72] Rapitur volucri tortus Ixion rotæ,
[73] Cervice ſaxum grande Siſyphia ſedet.
[74] In amne medio faucibus ſiccis ſenex
Sectatur undas, abluit mentum latex?
[75] Fidemque cum iam ſæpe decepto dedit,
Perit unda in ore: poma deſtituunt famem,
[76] Præbet volucri Tityus æternas dapes.
[77] Vrnaſque fruſtra Danaides plenas ferunt.
Errant furentes impiæ [78] Cadmeides,
Terretque menſas avida Phineas [79] avis.
AM. Nunc ede nati nobilem pugnam mei.
[80] Patrui volentis munus, an ſpolium refert?
THE. Ferale tardis imminet ſaxum vadis.
Stupente ubi unda ſegne torpeſcit fretum:
Hunc ſervat [81] amnem cultu & aſpectu [82] horridus;
Pavidoſque manes ſquallidus geſtat [83] ſenex;
[84] Impexa pendet barba [85] deformem ſinum
Nodus coercet, [86] concavę lucent genæ,
Regit ipſe conto portitor longo ratem:

[72] *Iunonem de adulterio interpellare auſus è nube, quam Iup. pro Iunone ſubiecit. Centauros genuit. Dum vero gloriaretur ſe cum regina Deorum rem habuiſſe, fulmine ad inferos detruſus rota ſerpentibus implexa alligatur* volvitur aſſiduus, dumſe refugitque fugitque. [73] *Vide Hipp. v. 1226.* [74] *Tantalus, vel quod Pelopem diis epulandum appoſuiſſet, vel quod ad deorum ſecreta admiſſus ea evulgaſſet. ad inferos Eridano fl. mento tenus immerſus.* Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat. *Vid. Thyeſt. act. 1.* [75] *Cum iam feciſſet Tantalo ſpem ſe poſſe eam capere.* [76] *Vid Hipp v. 1228.* [77] *L Danai filiæ quæ & Belides ab avo Belo, patris iuſſu maritos ſuos, filios Ægypti. prima nocte peremerunt omnes ad unam, hac pœna damnatæ, ut aquis pertuſis ſitulis ſeu urnis haurientes dolium item perforatum implere nitantur.* [78] *Cadmi neptes Agave, Ino, Autonoe &c quæ Pentheum dilaceraverunt.* [79] *Harpya. vid. Thyeſt. v. 153.* [80] *Accepitne Cerb. donum à volente Plutone patris ſui Iovis fratre, an ſpolium ab invito Plutone abactum?* [81] *Styga.* [82] *Animas trementes.* [83] *Charon, cuius deſcriptio ex Æneid. 6. petita* [84] Cui plurima mento Canicies inculta iacet. [85] Sordidus ex humeris nodo dependet amictus. [86] Stant lumina flamma, &c. *Vel mole pellucent genæ.*

Hic [87] onere vacuam [88] litori puppim applicans
[89] Repetebat umbras : poſcit Alcides viam,
Cedente turba : dirus exclamat Charon,
Quò pergis audax ? ſiſte properantem gradum.
Non paſſus ullas natus Alcmena moras,
[90] Ipſo coactum navitam conto domat.
Scanditque puppim,[91] cymba populorum capax
Succubuit uni.ſedit,& [92] gravior ratis
[91] Vtrinque Lethen latere titubanti bibit,
[93] Tunc vaſta trepidant monſtra,[94] Centauri truces,
[94] Lapithæque multo ad bella ſuccenſi mero.
[95] Stygiæ paludis ultimos quærens ſinus
Fecunda mergit capita Lernæus labos.
Poſt hæc avari Ditis apparet domus:
Hic ſævus umbras territat Stygius canis,
[96] Qui trina vaſto capita concutiens ſono
Regnum tuetur:ſordidum tabo caput
Lambunt colubræ:viperis horrent iubę:
Longuſque torta [97] ſibilat cauda draco:
[98] Par ira formæ ſenſit ut motus pedum,

87 *Oſſa atque pellis totus eſt ita Charon macer Al. leg.* onere *vacuus,i.Charon levem,imo nullam habens vecturam.* 88 *Citeriori,ad petendas animas.* 89 *Cymbam evacuabat, & alias umbras tanquam novum onus repetebat. Legitur etiam* Repetebāt undas:*Quod Ianus Gruterus ſic exponit: Repetebat illam vocem. i. ſæpius iterabat Vndas ſubaudito, venite ad undas ò animæ Faceret huc illud Livii lib. X L I. una vox audiebatur ad mare vocantium. id forte temere ab uno clamatum, totis paſſim perſonabat caſtris.* 90 *Obſervat Iſac. Pontanus Ms. Cantabrigienſem legere* proprio coactum, *&c. Quod revera multo propius rem ſignificat.* 91 Genuit ſub pondere cymba Sutilis & multā accepit rimoſa paludem. 92 *Onerata maiori pondere quam ſolebat advectus umbris.* 93 *Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur, ſicut animæ apud ſuperos: hæ vero viſo victore tremuerunt. Herc. Oet.* 1706. 94 *Quos Ixion è nube genuiſſe fingitur ſuperne humana forma, inferne equina: hi primi ex equis pugnabant, ut & Lapithæ frænos & ſtrata equorum inveniſſe dicuntur. Vterque Theſſaliæ populus ſuper mero ferox, ut in Pirithoi nuptiis.* 95 *Hydra mergit ima Styge capita fæcunde repullulantia, ſup. v.* 289. 96 Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci perſonat. 97 *Pilos habet ſerpentinos & Draconem pro cauda.* 98 *Terribilis forma, terribilis ira.*

Attol-

Attollit hirtas angue vibrato comas,
Miſſumque captat [99] aure ſubiecta ſonum,
[1] Sentire & umbras ſolitus. ut propior ſtetit
Iove natus, antro ſedit incertus canis.
Et uterque [2] timuit. [96] ecce latratu gravi.
Loca muta terret, ſibilat totos minax
[3] Serpens per armos: vocis horrendæ fragor
Per ora miſſus terna felices quoque
Exterret umbras. ſolvit à læva ferox
Tunc ipſe [4] rictus, & Cleonæum caput
Opponit, ac ſe tegmine ingenti [5] clepit:
Victrice magnum dextera [6] robur gerens,
Huc nunc & illuc verbere aſſiduo rotat,
Ingeminat ictus. domitus [7] infregit minas,
Et [8] cuncta laſſus capita ſubmiſit canis,
[9] Antroque toto ceſſit. extimuit ſedens
[10] Vterque ſolio dominus; & [11] duci iubet:
[12] Me quoque petenti munus Alcidæ dedit.
Tunc gravia monſtri colla permulcens manu
[13] Adamante texto vincit; oblitus [14] ſui
Cuſtos opaci pervigil regni canis
Componit aures timidus; & patiens trahi,

99 *Emendat Lipſius.* aure ſubrecta. *Canum enim id eſt proprium, & arrigere aures videmus, cum ſonum captant.*
1 *Etiam leves umbras auditu explorare ſolitus.* 2 *Sup. v. 45.*
3 *Serpentini pili, iuba è ſerpentibus.* 4 *Pellem Cleonæi leonis ſiniſtro ſub brachio obvolutam ſolvit, qua ſe tegit oppoſito capite cani.* ἡρακλῆς *inquit Apollodorus.* χειρωσάμενος τὴν λέοντα τὴν μὲν δορὰν ἠμφιάσατο, τῷ χάσματι δ᾽ ἐχρήσατο κόρυθι. 5 Α κλέπτω, *quod & ipſum à* καλύπτω. *qui enim clam & latenter quid ſubtrahit, idem occulit tegitque.*
6 *Clavam.* 7 *Remiſit minas, depoſuit iram.* 8 *Tria al. centũ,* bellua centiceps. 9 *Aditum dedit Herculi* 10 *Pluto & Proſerpina.* 11 *Addicitque canem Herculi ducendum quo libeat.*
12 *Et Herculi petenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Pirithoo adveneram ad rapiendum Proſerpinam.*
13 *Catena è ſolido ferro. ſolidas enim duraſque res appellant Poetæ adamantinas, veluti ex adamante factas,* Quis Martem tunica tectum adamantina, &c. *Legitur etiam* Adamante texto vinxit. 14 *Suarum virium, & ſolita ferocia.*

[15] Herumque faſſus, ore ſubmiſſo obſequens
Vtrumque [16] cauda pulſat anguifera latus.
Poſtquam eſt [17] ad oras Tænari ventum, & [18] nitor
Percuſſit oculos lucis ignotæ, [19] novos
Reſumit animos vinctus, & vaſtas furens
Quaſſat catenas: pene victorem abſtulit.
Pronumque retro vexit, & movit gradu.
Tunc & meas [20] reſpexit Alcides manus;
[21] Geminis uterque viribus tractum canem
Ira furentem, & bella tentantem irrita,
Intulimus orbi. vidit ut clarum æthera,
Et pura nitidi ſpatia conſpexit poli.
[22] Oborta nox eſt, lumina in terram dedit,
Compreſſit oculos, & diem inviſum expulit,
Aciemque retro flexit, atque [23] omni petiit
Cervice terram: tum ſub Herculea caput
Abſcondit umbra. Denſa ſed læto venit
Clamore [24] turba, frontibus laurum gerens,
Magnique meritas Herculis laudes canit.

15 *Agnoſcens Herc. ſui domitorē & dominū.* 16 *Adulando in obſequiū,* 17 *Ad extremas & sūmas portas ſpelunca Tartarea ſup.v.*586. 18 *Poſtquam clara lux ſuperæ auræ ſuo fulgore Cerberi oculos huiuſmodi luci non aſſuetos perſtrinxit, reſumit priorem ferociam & indignans reluctatur.* 19 *Al.* bonos. *Lipſius legit*, Lucis ignotæ bono. Reſumit animos *hoc ſenſu, poſtquam Cerberus ſupera attigit, & lucis dulcedo ac bonum obiecta: Luctatur & vinci negat.* 20 *Profeſſus ſibi mea ope & manu auxiliari opus eſſe.* 21 *Herculis & meis.* 22 *Tenebris aſſueto caliginem induxit Sol, declinavit oculos ad terram, imo clauſit, ne lucem admitterent.*
23 *Vel tota cervice, id eſt, pervicaciter, vel omni, id eſt, triplici cervice.* 24 *Chorus è plebe Thebana lauro in lætitiæ atque victoriæ ſignum coronatus canit.*

CHO-

CHORVS THEBANORVM.

Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & cæteras illius laudes admiſcet.

Natus Euriſtheus [1] properante partu,
Iuſſerat [2] mundi penetrare [2] fūdū:
Deerat hoc ſolum numero laborum;
[3] Tertiæ regem ſpoliare ſortis.
Auſus eſt cæcos aditus inire,
Ducit ad manes via qua remotos
Triſtis, & ſylva metuenda nigra,
Sed [4] frequens magna comitante turba.
[5] Quantus incedit populus per urbes
Ad novi ludos avidus theatri:
Quantus [6] Eleum [7] coit ad Tonantem,
[8] Quinta cum ſacrū [9] revocavit [10] æſtas:
Quanta, cum longæ redit hora noctis,
Creſcere, & ſomnos cupiens quietos
Libra, Phœbeos tenet æqua currus,
Turba [11] ſecretam Cererem frequentat.
Et [12] citi [13] tectis [12] properāt [13] relictis
Attici [13] noctem celebrare myſtæ:

1 Cū Iupiter inter Divos dixiſſet de die quo Hercules natus foret, cæteris illum dominaturū, qui eo die naſcerentur: Iuno per Lucinam remorata Alcmenę partum, uxoris Sthenelī regis Mycenarū partū acceleravit, unde natus eſt Euriſtheus ſeptimo mēſe. 2 Mediū terrę centrum, in quo inferos plerique locabant. 3 Plutonem cui in Saturni patris poſſeſſionem diviſione inferorum imperium ſorte obvenerat. 4 Frequentata magno deſcendentium numero. 5 Non rarior quam coit multitudo ad novos ludos theatrales. 2. *ad Olympica certamina* 3. *ad Cereris Sacra.* *6 Ad ludos in honorem Iovis Tonantis, inſtitutos atque celebratos, prope Olympiam Elidis urbem. 7 Al. leg.* Ruit ad Tonantē. *Al.* currit ad *ſed male 8 Quarto quidem expleto anno, quinto ineunte, neque enim Olympias vel luſtrum quinque abſolutos annos complectitur. 9 Feſtum Iovi celebravit. 10 Annus vel ęſtas confecta Autumno iam cępto, ubi longiores noctes & ſomnos reddit Sol in Libra ab equinoctio autumnali.* Libra die ſomnique pares ubi fecerit horas. *11 Myſtica Cereris Eleuſinę ſacra ſup. v. 300. 12 Myſtę enim δᾳδοῦχοι facem accenſam tenentes currebant ad templum Cereris, prius Eleuſin. 13 Per ęgros celebrabantur hęc Cerealia, & noctu. Attici enim diem à ſolis occaſu auſpicabantur.*

Quam cum clara [38] deos obtulerit dies,
Spartanique aderit ianua [39] Tænari.
Odit verus amor, nec patitur moras.
Munus, dum properat cernere, perdidit.
Quæ vinci potuit regia [40] cantibus,
Hæc vinci poterit regia [41] viribus.

38 *Superos, ſolem & ſidera, quibus dies ſacra.* 39 *Promontoris Laconiæ, ubi ad inferos deſcenſus patere credebatur. ut & in Averno Italiæ*, Tænareas fauces, alti oſtia Ditis. 40 *Orphei.* 41 *Herculis.*

ACTVS TERTIVS.

HERCVLES.

Solem cæteroſque Deos precatur veniam Herc. quod iuſſus Cerberum ſuperis inviſum traxerit.

O [1] Lucis alme rector, & cœli decus,
Qui [2] alterna curru ſpatia flammifero ambiens;
Illuſtre lætis exeris terris caput:
Da Phœbe veniam, ſi quid illicitum tui
Videre vultus. [3] iuſſus in lucem extuli
[4] Secreta mundi. tuque [5] cœleſtum arbiter
Parenſque, viſus fulmine appoſito tege,
Et [6] tu ſecundo maria qui ſceptro regis,
Imas pete undas, quiſquis ex alto aſpicit
Terrena, [7] facie pollui metuens nova,
Aciem reflectat, oraque in cœlum erigat,
Portenta fugiens. hoc nefas cernant [8] duo,
Qui advexit: & quæ iuſſit. [9] In pœnas meas,
Atque in labores non ſatis terræ patent.
[10] Iunonis odio vidi inacceſſa omnibus,
[11] Ignota Phœbo: [12] quæque deterior polus
Obſcura diro ſpatia conceſſit Iovi.

1 *Sol.* 2 *Vtrumque hemiſpharium alternis vicibus luſtrans.* 3 *Ab Euriſtheo: & hoc venia magis dignus.* 4 *Cerberũ damnatum tenebris.* 5 *Iupiter.* 6 *O Neptune, qui regis maria quæ tibi ſecunda ſorte contigerunt.* 7 *Novo huius monſtri aſpectu.* 8 *Ego & Iuno*, alii legunt *qui*, ut ſit Euriſth. 9 *Ad explendum Iunonis odium non ſufficiunt monſtra terreſtria, niſi, &c.* 10 *Odio infeſta novercæ vidi omnibus vivis invia.* 11 *Soli, qui cuncta videt, inviſa.* 12 *Nigra regna, quæ videt Antarcticus polus deterior, quia Stygi ſubiectus*, & quem ſub pedibus nox atra videt maneſq; profundi. *Sorte data conceſſi Plutoni.*

13 Et

[13] Et ſi placerent tertiæ ſortis loca,
Regnare potui: [14] noctis æternæ chaos,
Et nocte quiddam gravius, & [15] triſtes Deos,
Et [16] fata vici, morte contempta redii.
Quid reſtat aliud? vidi & oſtendi [17] inferos.
Da ſi quid ultra eſt. [18] tamdiu pateris manus
Ceſſare noſtras, Iuno? quid vinci iubes?
[19] Sed templa quare miles infeſtus tenet?
Limenque ſacrum terror armorum obſidet?

[13] *Quod ſi me regnandi rapuiſſet tam dira libido, occupare mihi licuiſſet interna regna quæ tertia ſorte Diti obtigerunt.* [14] *Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis. i. mortis.* [15] *Plutonem & Proſerpinam.* [16] *Sup. v. 565.* [17] *Cerberum ad ſuperas auras tractum.* [18] *Sup. v. 206.* [19] *Miratur Herc. cur milites templum obſideant,*

AMPHITRYON. HERCVLES.

THESEVS.

Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quærenti narrat quo in loco res ſint: tum Herc proficiſcitur ad occidendum Lycum, Theſeus rogatus ab Amphi. exponit, quæ apud inferos geſſerit Hercules.

[1] VTrumne viſus vota decipiunt meos?
An ille domitor orbis, & Graium decus
Triſti [2] ſilentem nubilo liquit domum?
Eſtne ille natus? membra lætitia ſtupent.
O nate! certa & [3] ſera Thebarum ſalus!
[4] Verumne cerno corpus? an fallor tua
Deceptus umbra? tune es? [5] agnoſco toros,
Humeroſque, & alto nobilem trunco manum.
H. Vnde iſte, genitor, ſquallor, & [6] lugubribus
Amicta coniux? unde tam fœdo obſiti
[7] Pædore nati? quę domum clades gravat?
AM. Socer eſt peremptus: regna poſſedit Lycus;

[1] *Fallitne me phantaſia: an video filium reverſum?* [2] *Ditis domum cæcam & ſilentem.* [3] *Tarda, interempto Creonte & amiſſo regno.* [4] Verane te facies verus mihi nuncius adfers? *Al. leg. Teneone in auras editum, an vana fruor.* [5] *Agnoſco Herculem ex toris, humeris & manu ingentem clavam tenenti.* [6] *Atatis veſtibus.* [7] *Illuvie & ſordibus.*

Natos parentem coniugem leto petit.
HER. Ingrata tellus, nemo ad Herculea domus
Auxilia venit?[8] vidit hoc tantum nefas
Defenſus orbis? cur diem queſtu tero?
Mactetur hoſtis. *TH.*[9] Hanc ferat virtus notam,
Fiatque ſummus hoſtis Alcidæ Locus?
Ad hauriendum ſanguinem inimicum feror.
HER. Theſeu, reſiſte: ne quavis ſubita ingruat.
Me bella poſcunt.[10] differ amplexus parens,
Coniuxque differ:[11] nunciet Diti Lycus
Me iam rediſſe. *TH* Flebilem ex oculis fuga
[12] Regina vultum: tuque nato ſoſpite
Lachrymas cadentes reprime:[13] ſi novi Herculem,
Lycus Creonti debitas pœnas dabit:
Lentum eſt, dabit; dat: hoc quoque eſt lentum; dedit.
AM Votum ſecundet, qui poteſt, noſtrum Deus.
Rebuſque lapſis adſit. O magni comes
Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
Quam longa mœſtos ducat ad Manes via:
Vt vincla tulerit dura Tartareus canis;
TH Memorare cogis acta, ſecuræ quoque
Horrenda menti:[14] vix adhuc certa eſt fides
Vitalis auræ: torpet acies luminum,
Hebeteſque viſus vix diem inſuetum ferunt.
AM. Pervince, Theſeu, quidquid alto pectore
Remanet pavoris neve te[15] fructu optimo
Frauda laborum. *quæ fuit durum pati*
Meminiſſe dulce eſt, fare caſus horridos.

[8] *Orbis à me defenſus vidit hoc tantum nefas, nec repulit me abſente?* [9] *Indignum eſt, ò Herc. tuam virtutem hac infamia nota ſugillari, ut poſt tot egregia facinora tam ignavi hominis ſanguinem haurias. Ego potius vado interfecturus Lycum* [10] Amphit. & Megaram ipſum amplexantes iubet differre amplexus donec Lycum ultus fuerit. [11] *Caſus ibit nuncius Plutoni, dicturus me rediiſſe ab inferis.* [12] *Abige, ò Megara mæſtitiam, tuque ò Amphiryon, Hercule ſalvo ſerena vultũ* [13] *Si bene novi Herculis commoti vires fulmineas.* [14] *Nõ mihi certa ſatis eſt fiducia me ad vitales auras rediiſſe, calligant ex diutinis tenebris oculi, nec ferunt ſolis lucem.* [15] *Gloria, ſeu voluptate, ex ſecura, & iucunda recordatione præteriti doloris,*

TH.

TH. [16] Fas omne mundi, [17] teque dominantem precor
Regno capaci; [18] teque, quam tota irrita
Quæſivit [19] AEtna mater, iura abdita
Et operta terris, liceat impune eloqui.
Spartana tellus nobile attollit iugum,
Denſis ubi æquor [20] Tænarus ſylvis premit:
Heic [21] ora ſolvit Ditis inviſi domus,
Hiatque rupes alta, & immenſo ſpecu
Ingens vorago faucibus vaſtis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non [22] cæca tenebris incipit primo via.
Tenuis relictæ lucis à tergo nitor,
Fulgorque dubius [23] ſolis afflicti cadit.
[24] Et ludit aciem. [25] nocte ſic mixta ſolet
Præbere lumen primus aut ſerus dies.
Hinc ampla [26] vacuis ſpatia laxantur locis;
n quæ omne merſum pereat humanum genus.
[27] Nec ire labor eſt, ipſa deducit via.
[28] Vt ſæpe puppes æſtus invitas rapit,
Sic pronus aer urget atque avidum chaos:
[29] Gradumque retro flectere haud unquam ſinunt
[30] Vmbræ tenaces, intus immenſo ſinu

[16] *Vos ò numina ſupera. Voſque interna numina Pluto & Proſerpina.* Dii quibus imperium eſt animarum, umbræq; ſilentes. &c. Sit mihi fas audita loqui, ſit numine veſtro Prodere res altas terra & caligine merſas. [17] *O Pluto, qui dominaris regno omnes capienti.* [18] *O Proſerpina, quam anxia tua mater Ceres labore caſſo quæſivit per omnem Siciliam. Ætnam maxime, unde, dum flores colligeres, à Plutone rapta es,* [19] Alii legunt *Enna* [20] *Sup. v. 586.* [21] *Oſtia & deſcenſum* [22] *In totum tenebroſa, ut non videatur, vel quæ viſum adimit.* [23] *Solis tanquam nebulis vel Luna operti, deficientis.* [24] *Vbi viſa nec plane nec longe diſcernuntur.* [25] Qualia ſublucent fugiente crepuſcula Phœbo, Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies. *Al. leg. tale non dubie ſolet.* [26] *Nec tamen datur vacuum intra mundum.* [27] Facilis deſcenſus Averni, Noctes atque dies, &c. [28] *Veluti naves attrahit æſtus,* The ſtreame occurrens, *invitis nautis, ita craſſus & proclivis aer præcipites dat, inſatiatumque illud Barathrum ad ſe trahit.* [29] At revocare gradum ſuperaſque evadere ad auras, hoc opus, hic labor eſt. [30] *Manes avidi, vel tenebræ palpabiles.*

Placido quieta labitur [31] Lethe vado,
Demitque curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, [32] flexibus multis gravem
Involvit amnem, qualis incerta vagus
[33] Mæander unda ludit, & cedit ſibi,
Inſtatque; dubius, littus an fontem petat.
[34] Palus inertis fœda Cocyti iacet,
Hic [35] vultur, illic luctifer [35] bubo gemit.
Omenque triſte reſonat infauſtæ [35] ſtrigis:
Horrent opaca fronde nigrantes [36] comæ,
[37] Taxo imminente: [38] quam tenet [39] ſegnis Sopor.
Fameſque mœſta [39] tabido rictu iacens.
Pudorque [39] ſerus conſcios vultus tegit:
Metus, Pavorque, Funus, & [39] frendens Dolor,
[39] Aterque Luctus ſequitur, & Morbus [39] tremens,
Et cincta ferro Bella: in extremo abdita
Iners Senectus adiuvat [40] baculo gradum
A. Eſtne aliqua tellus [41] Cereris aut Bacchi ferax?
TH. Non prata viridi læta facie germinant,
Nec adulta leni [42] fluctuat Zephyro ſeges,
Non ulla ramos ſylva pomiferos habet:
Sterilis profundi vaſtitas ſquallet ſoli,
Et fœda tellus torpet æterno ſitu:
Rerumque mœſtus finis & [43] mundi ultima.
Immotus aer hæret; & pigro ſedet
Nox atra mundo. cuncta mœrore horrida,
Ipſaque morte peior eſt Mortis locus

[31] *Fluvius τῆς λήθης, id eſt, oblivionis apud inferos, cuius latex potus demit curas, id eſt, facit manes obliviſci omnium rerum præteritarum.* [32] *Involvit amnem gravem, triſtem, id eſt ſtyga flexibus novem*. Novies Styx interfuſa coercet. [33] *Celeberrimus Phrygiæ fluvius multis anfractibus ſinuoſus & flexuoſus.* [34] *Cocytus fluvius infernalis, ſtagnat iners Pyriphlegethonti in Acheruſia obvius* flumine languido Cocytus errans. [35] *Aves inauſpicatæ & ferales.* [36] *Arborum cacumina.* [37] *Taxo lethali & venenata arbore Cocyto imminente ſeu incumbente.* [38] Quam ſedem ſomnia vulgo vana tenere ferunt. *Virg. de ulmo apud infer. Æn. 6.* [39] Adverte nativa & ſignantia epitheta. [40] *Scipione.* [41] *Frumenti aut vini ferax:* [42] *More undarum fluctuat à ventis agitata.* [43] *Res huius mundi ultima & infima decidunt ad centrum illud, quo infernum locant poetæ, vel illic mors & rerum exitus.*

AM.

AM. [44] Quid, ille opaca qui regit ſceptro loca,
Qua ſede poſitus temperat [45] populos leves?
TH. Eſt in receſſu [46] Tartari obſcuro locus,
Quem gravibus umbris ſpiſſa caligo alligat.
A fonte [47] diſcors manat hinc uno latex:
Alter quieto ſimilis [48] (hunc iurant Dei,)
[49] Tacente [49] ſacram devehens fluvio Styga.
At hic tumultu rapitur ingenti ferox,
Et ſaxa fluctu volvit [50] Acheron invius
Renavigari. cingitur [51] duplici vado
Adverſa Ditis regia, atque ingens domus
Vmbrante luco tegitur hic vaſto ſpecu
[52] Pendent tyranni limina: hoc umbris iter;
Hæc porta regni. campus hanc circa iacet,
In quo ſuperbo digerit vultu ſedens
Animas [53] recentes. dira maieſtas Deo,
Frons torva: [54] fratrum quæ tamen ſpeciem gerat,
Gentiſque tantæ: vultus eſt illi Iovis,
[55] Sed fulminantis. *magna pars regni trucis*
Eſt ipſe dominus; cuius aſpectum timet
[56] Quidquid timetur. *AM.* Verane eſt fama, inferis
[57] Tam ſera reddi iura, & oblitos ſui

[44] *Vbi autem ponit regiam ſedem Pluto?* [45] *Manes, umbras. Herc Oet.* 1076 [46] *Vide Hippol. v.* 841. [47] *Duo latices diverſæ naturæ, alter quietus, alter impetuoſus.* [48] *Inviolabilem.* Dii cuius iurare timent & fallere numen. *Qui vero peierat, annum unum & dies novem,* aliis. novem annos, *nectare & ambroſia interdictus, Deorum epulis arcetur, hic autem honos Stygi habitus propter auxilium quod Iovi adverſus Titanas tulerunt Stygis filia, Vis, Robur, Victoria: vel propter indicium conſpirationis deorum: vel quod beati cœlites per inferni odium triſtitiamq; iurantes ſe obligant ad rem eorum naturæ contrariam ſi peierent, τὺξ enim ἀϛυγέω, odi, vel quod diis & hominibus odio habentur, qui ad deiurium procliviores ſunt: vel quod omnibus elementis antiquior eſt aqua.* [49] *Sine murmure, vel quod ipſe fluvius fere immotus eſt, vel quia fluit in locis ſilentibus.* [50] *Agam. v* 13. [51] *Vtroq; fluvio Styge & Acheronte.* [52] *Propter ſpecum inflexum & deſcendentem.* [53] *Quæ de novo advecta ſunt.* [54] *Iovis & Neptuni.* [55] *Sed Iovis irati & fulminantis* [56] *Ipſi manes horridi.* [57] *Poſt tot annos fieri iudicia de nocentibus & examinari.* Quid quis apud ſuperos furto lętatus inani Diſtulit in ſerã commiſſa piacula mortem. ſup. v. 579.

Sceleris nocentes debitas pœnas dare?
Quis iſte veri rector, atque æqui arbiter?
THE. Non unus [58] alta ſede [59] quæſitor ſedens
Iudicia trepidis ſera [60] ſortitur reis.
Auditur illo [61] Cnoſſius [61] Minos foro;
[62] Rhadamantus illo. [63] Thetidis hoc audit ſocer.
[64] Quod quiſque fecit, patitur: autorem ſcelus
Repetit. [65] ſuoque premitur exemplo nocens.
Vidi cruentos carcere includi duces,
Et impotentis terga plebeia manu
Scindi tyranni. [66] *Quiſquis eſt placide potens,*
Dominuſque vitæ, ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,
[67] *Animæque parcit;* [68] longa permenſus diù
Felicis ævi ſpatia, [69] vel cœlum petit,
[70] Vel læta felix nemoris Elyſii loca.
Iudex futurus, ſanguine humano abſtine,
Quicunque regnas. ſcelera [71] taxantur modo
Maiore veſtra. AM. Certus incluſos tenet
Locus nocentes? utque fert fama, impios
Supplicia vinclis ſæva perpetuis domant?

[58] *Tribunali,* à ritu Rom. [59] *Vide Agam. v.24.* [60] *A ritu Rom. translatum In gravibus enim & dubiis cauſis, tabella literis. C. condemnationis, A. abſolutionis. N.L.* non liquet. *Ampliationis in ciſtam vel urnam coniecta ſortitione dederunt reis vel ſalutem, vel capitis periculum.* [61] *Cretenſis, à Cnoſſio Cretæ urbe.* [62] *Rhadamantum & Æacum Iovis filios reges iuſtos umbrarum Iudicio præfecit Pluto, Minoa arbitrum inſtituit ſi quid difficile aut ἀπόῤῥητον incideret,* Et de te ſplendida Minos Fecerit arbitria. [63] *Æacus pater Pelei cui Thetis peperit Achillem.* [64] *Vid. ſup v.226.* [65] *Sibi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat.* [66] *Quicumque in vivis citra inſolentiam uſus eſt ſua potentia, vel quiſquis placide ſibi ſuiſque affectibus Imperavit, vitæ ſuæ æquus moderator.* [67] *Suo quem non contaminat crudelitate & libidine vel lege.* Animæque parcit, *id eſt, vitæ civium.* [68] *Poſt longam & felicem vitam.* [69] *Vel per ἀποθέωσιν, in divorum numerum refertur.* [70] *Vel migrat in Elyſium, vid Troad. v.942.* [71] *Flectuntur maiore modo quam hic apud nos, vel, maiore menſura & pœna quam ſcelera commiſſa erant, cum quiſquis patiatur eodem genere quo peccarit.*

THE-

THE. [72] Rapitur volucri tortus Ixion rotæ,
[73] Cervice ſaxum grande Siſyphia ſedet.
[74] In amne medio faucibus ſiccis ſenex
Sectatur undas, abluit mentum latex?
[75] Fidemque cum iam ſæpe decepto dedit,
Perit unda in ore: poma deſtituunt famem.
[76] Præbet volucri Tityus æternas dapes.
[77] Vrnaſque fruſtra Danaides plenas ferunt.
Errant furentes impiæ [78] Cadmeides,
Terretque menſas avida Phineas [79] avis.
AM. Nunc ede nati nobilem pugnam mei.
[80] Patrui volentis munus, an ſpolium refert?
THE. Ferale tardis imminet ſaxum vadis.
Stupente ubi unda ſegne torpeſcit fretum:
Hunc ſervat [81] amnem cultu & aſpectu [82] horridus;
Pavidoſque manes ſquallidus geſtat [83] ſenex;
[84] Impexa pendet barba [85] deformem ſinum
Nodus coercet, [86] concavę lucent genæ,
Regit ipſe conto portitor longo ratem:

[72] *Iunonem de adulterio interpellare auſus è nube, quam Iup. pro Iunone ſubiecit. Centauros genuit. Dum vero gloriaretur ſe cum regina Deorum rem habuiſſe, fulmine ad inferos detruſus rota ſerpentibus implexa alligatur* volvitur aſſiduus, dumſe refugitque fugitque. [73] *Vide Hipp. v. 1226.* [74] *Tantalus, vel quod Pelopem diis epulandum appoſuiſſet, vel quod ad deorum ſecreta admiſſus ea evulgaſſet. ad inferos Eridano fl. mento tenus immerſus.* Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat. *Vid. Thyeſt. act. 1.* [75] *Cum iam feciſſet Tantalo ſpem ſe poſſe eam capere.* [76] *Vid Hipp v. 1228.* [77] *L Danai filiæ quæ & Belides ab avo Belo, patris iuſſu maritos ſuos, filios Ægypti. prima nocte ceremerunt omnes ad unam, hac pœna damnata, ut aquis pertuſis ſitulis ſeu urnis haurientes dolium item perforatum implere nitantur.* [78] *Cadmi neptes Agave, Ino, Autonoe &c quæ Pentheum dilaceraverunt.* [79] *Harpya. vid. Thyeſt. v. 153.* [80] *Accepitne Cerb. donum à volente Plutone patris ſui Iovis fratre, an ſpolium ab inuito Plutone abactum?* [81] *Styga.* [82] *Animas trementes.* [83] *Charon, cuius deſcriptio ex Æneid. 6. petita* [84] Cui plurima mento Canicies inculta iacet. [85] Sordidus ex humeris nodo dependet amictus. [86] Stant lumina flamma, & c. *Vel mole pellucent genæ.*

Hic [87] onere vacuam [88] litori puppim applicans
[89] Repetebat umbras : poſcit Alcides viam,
Cedente turba : dirus exclamat Charon,
Quò pergis audax ? ſiſte properantem gradum.
Non paſſus ullas natus Alcmena moras,
[90] Ipſo coactum navitam conto domat.
Scanditque puppim,[91] cymba populorum capax
Succubuit uni.ſedit,& [92] gravior ratis
[91] Vtrinque Lethen latere titubanti bibit,
[93] Tunc vaſta trepidant monſtra;[94] Centauri truces,
[94] Lapithæque multo ad bella ſuccenſi mero.
[95] Stygiæ paludis ultimos quærens ſinus
Fecunda mergit capita Lernæus labos.
Poſt hæc avari Ditis apparet domus:
Hic ſævus umbras territat Stygius canis,
[96] Qui trina vaſto capita concutiens ſono
Regnum tuetur:ſordidum tabo caput
Lambunt colubræ:viperis horrent iubę:
Longuſque torta [97] ſibilat cauda draco:
[98] Par ira formæ ſenſit ut motus pedum,

[87] *Oſſa atque pellis totus eſt ita Charon macer Al. leg.* onere *vacuus, i. Charon levem, imo nullam habens vecturam.* [88] *Citeriori, ad petendas animas.* [89] *Cymbam evacuabat, & alias umbras tanquam novum onus repetebat. Legitur etiam* Repetebāt undas: *Quod Ianus Gruterus ſic exponit: Repetebat illam vocem. i. ſæpius iterabat Vndas ſubaudito, venite ad undas ò animæ Faceret huc illud Livii lib XLI. una vox audiebatur ad mare vocantium. id forte temere ab uno clamatum, totis paſſim perſonabat caſtris.* [90] *Obſervat Iſac. Pontanus Ms. Cantabrigienſem legere* proprio coactum, *&c. Quod revera multo propius rem ſignificat.* [91] Genuit ſub pondere cymba Sutilis & multā accepit rimoſa paludem. [92] *Onerata maiori pondere quam ſolebat advectus umbris.* [93] *Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur, ſicut animæ apud ſuperos: hæ vero viſo victore tremuerunt. Herc. Oet.* 1706. [94] *Quos Ixion è nube genuiſſe fingitur ſuperne humana forma, inferne equina: hi primi ex equis pugnabant, ut & Lapithæ frænos & ſtrata equorum inveniſſe dicuntur. Vterque Theſſaliæ populus ſuper mero ferox, ut in Pirithoi nuptiis.* [95] *Hydra mergit ima Styge capita fæcunde repullulantia, ſup. v.* 289. [96] Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci perſonat. [97] *Pilos habet ſerpentinos & Draconem pro cauda.* [98] *Terribilis forma, terribilis ira.*

Attol-

Attollit hirtas angue vibrato comas,
Miſſumque captat [99] aure ſubiecta ſonum,
[1] Sentire & umbras ſolitus. ut propior ſtetit
Iove natus, antro ſedit incertus canis.
Et uterque [2] timuit. [96] ecce latratu gravi.
Loca muta terret, ſibilat totos minax
[3] Serpens per armos: vocis horrendæ fragor
Per ora miſſus terna felices quoque
Exterret umbras. ſolvit à læva ferox
Tunc ipſe [4] rictus, & Cleonæum caput
Opponit, ac ſe tegmine ingenti [5] clepit:
Victrice magnum dextera [6] robur gerens,
Hucnunc & illuc verbere aſſiduo rotat,
Ingeminat ictus. domitus [7] infregit minas,
Et [8] cuncta laſſus capita ſubmiſit canis,
[9] Antroque toto ceſſit. extimuit ſedens
[10] Vterque ſolio dominus; & [11] duci iubet:
[12] Me quoque petenti munus Alcidæ dedit.
Tunc gravia monſtri colla permulcens manu
[13] Adamante texto vincit; oblitus [14] ſui
Cuſtos opaci pervigil regni canis
Componit aures timidus; & patiens trahi,

99 *Emendat Lipſius.* aure ſubrecta. *Canum enim id eſt proprium, & arrigere aures videmus, cum ſonum captant.*
1 *Etiam leves umbras auditu explorare ſolitus.* 2 *Sup. v. 45.*
3 *Serpentini pili, iuba è ſerpentibus.* 4 *Pellem Cleonai leonis ſiniſtro ſub brachio obvolutam ſolvit, qua ſe tegit oppoſito capite cani.* ἡρακλῆς *inquit Apollodorus.* χειρωσάμενος τὸν λέοντα τὴν μὲν δορὰν ἠμφιάσατο, τῷ χάσματι δὲ ἐχρήσατο κόρυθι. 5 A κλέπτω, *quod & ipſum à* καλύπτω. *qui enim clam & latenter quid ſubtrahit, idem occulit tegitque.*
6 *Clavam.* 7 *Remiſit minas, depoſuit iram.* 8 *Tria al. centũ,* bellua centiceps. 9 *Aditum dedit Herculi* 10 *Pluto & Proſerpina.* 11 *Addicitque canem Herculi ducendum quo libeat.*
12 *Et Herculi petenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Pirithoo adveneram ad rapiendum Proſerpinam.*
13 *Catena è ſolido ferro. ſolidas enim duraſque res appellant Poeta adamantinas, veluti ex adamante factas,* Quis Martem tunica tectum adamantina, &c. *Legitur etiam* Adamante texto vinxit. 14 *Suarum virium, & ſolita ferocia.*

15 He-

CHORVS THEBANORVM.

Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & cæteras illius laudes admiſcet.

NAtus Euriſtheus [1] properante partu,
Iuſſerat [2] mundi penetrare [1] fũdũ:
Deerat hoc ſolum numero laborum [1],
[3] Tertiæ regem ſpoliare ſortis.
Auſus eſt cæcos aditus inire,
Ducit ad manes via qua remotos
Triſtis, & ſylva metuenda nigra,
Sed [4] frequens magna comitante turba.
[5] Quantus incedit populus per urbes
Ad novi ludos avidus theatri:
Quantus [6] Eleum [7] coit ad Tonantem,
[8] Quinta cum ſacrũ [9] revocavit [10] æſtas:
Quanta, cum longæ redit hora noctis,
Creſcere, & ſomnos cupiens quietos
Libra, Phębeos tenet æqua currus,
Turba [11] ſecretam Cererem frequentat.
Et [12] citi [13] tectis [12] properãt [13] relictis
Attici [13] noctem celebrare myſtæ:

1 Cũ Iupiter inter Divos dixiſſet de die quo Hercules natus foret, cæteris illum dominaturũ, qui eo die naſcerentur: Iuno per Lucinam remorata Alcmenę partum, uxoris Stheneli regis Mycenarũ partũ acceleravit, unde natus eſt Euriſtheus ſeptimo mẽſe. 2 Mediũ terrę centrum, in quo inferos plerique locabant. 3 Plutonem cui in Saturni patris poſſeſſionem diviſione inferorum imperium ſorte obvenerat. 4 Frequentata magno deſcendentium numero. 5 Non rarior quam coit multitudo ad novos ludos theatrales. 2. ad Olympica certamina 3. ad Cereris Sacra. 6 Ad ludos in honorem Iovis Tonantis, inſtitutos atque celebratos, prope Olympiam Elidis urbem. 7 Al. leg. Ruit ad Tonantẽ. *Al.* currit ad *ſed male 8 Quarto quidem expleto anno, quinto ineunte. neque enim Olympias vel luſtrum quinque abſolutos annos complectitur. 9 Feſtum Iovi celebravit. 10 Annus vel ęſtas confecta Autumno iam cępto, ubi longiores noctes & ſomnos reddit Sol in Libra ab equinoctio autumnali.* Libra die ſomnique pares ubi fecerit horas. *11 Myſtica Cereris Eleuſinę ſacra ſup. v. 300. 12 Myſtę enim δαδοῦχοι facem accenſam tenentes currebant ad templum Cereris, prius Eleuſin. 13 Per ęgros celebrabantur hęc Cerealia, & noctu. Attici enim diem à ſolis occaſu auſpicabantur.*

Ibit ad manes. [25] facietque inerti
Vela Cocyto. [26] tibi creſcit omne,
Et quod Occaſus videt, & quod Ortus:
Parce venturis; [26] tibi, Mors, paramur:
Sis licet ſegnis: properamus ipſi.
Prima quæ vitam dedit hora, carpſit.
[27] Thebis læta dies adeſt:
[28] Aras tangite ſupplices,
Pingues cædite victimas:
Permiſtæ maribus nurus
Solemnes agitent [29] choros:
[30] Ceſſent depoſito iugo
Arvi fertilis incolæ.
Pax eſt Herculea manu
[31] Auroram inter & Heſperum:
[32] Et qua ſol medium tenens
Vmbras corporibus negat.
Quodcunque abluitur ſolum
Longo [33] Tethyos ambitu,
Alcidæ domuit labor.
Tranſvectus vada Tartari
Pacatis redit inferis.
[34] Iam nullus ſupereſt timor:
Nil ultra iacet inferos.
[35] Stantes [36] ſacrificus comas
Dilecta tege [37] populo.

25 Omne humanum genus Stygiam paludem traiiciet.

26 Neque aliud vita eſt quam ad mortem via, ut enim in utero pręparamur vitę, ſic in hac vita illi loco, &c. *Sen. epiſt.* 102.

27 Θήβαις ἱερὸν φῶς. *Eurip. Sed legitur etiã* Thebis læta dies abeſt.

28 *Sacrificare: Supplicibus enim precantibus, ſacra facientibus & iurantibus manu aras tangere moris erat.* 29 *Choreas. in ſacris enim ſaltare ſolitum.* 30 *Ferientur agricolæ à laboribus.* 31 *Ab Auroræ ortu ad occaſum veſperi.* ſupra v. 35. *i. Ab India ad mare Atlanticum.* 32 *Meridiem verſus, ubi Sol verticalis non reddit corporibus umbram, ut in Syene civitate, in confinibus Æthiopiæ atque Ægypti, directa & perpendiculari linea ſub æſtivo Tropico ſita, ſole in Cancro exiſtente, nulla de corporibus ſexta hora iactatur umbra.* 33 *Vxoris Oceani pro mari.* Metonymice. 34 *Et ipſis inferis devictis non eſt quod ultra timeamus.* 35 *Horrentes & arrectas, ſacerdote, ſcil. afflato divinitus in re divina.* 36 *Sacrifice: Antiptoſ.* 37 *Herculi ſacra, qua coronatus deſcendit ad inferos. alii ferunt Herculem ex alba populo in ripa Acherontis inventa ſibi coronam contexuiſſe.* Κρατὶ δ' ἔχων λευκὰν ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. THESEVS. AMPHITRYON. MEGARA.

Hercules à cæde Lyci reverſus advocatis Diis ſacra facturus in furorem vertitur, & ὑπὸ μανιάδος νόσου τὰς φρένας διαστραφείς. ſuam uxorem cum liberis occidit, deinde in ſomnum labitur.

VLtrice dextra fuſus adverſo Lycus
[1] Terram cecidit ore: tum quiſquis comes
Fuerat tyranni, iacuit & pœnæ comes.
Nunc ſacra patri victor & ſuperis feram,
Cæſiſque [2] meritas victimis aras colam.
Te, te, laborum ſocia, & adiutrix, precor,
[3] Belligera Pallas, cuius in læva ciet
[4] Ægis feroces ore ſaxifico minas.
Adſit [5] Lycurgi domitor & [6] rubri maris,
Tectam virenti [7] cuſpidem thyrſo gerens:
Geminumque numen, Phœbus & [8] Phœbi ſoror,
Soror ſagittis aptior, [8] Phœbus lyræ;
[9] Fraterque quiſquis incolit cœlum meus,
Non ex noverca frater; [10] huc appellite
Greges [11] opimos. [12] quidquid Indorum ſeges,
Arabeſque [13] odoris quidquid arboribus legunt,

[1] *Γαῖαν δράξειλη*. 2 *Deorum ſic meritorum*. 3 *Quam belli & conſilii Deam (ut quæ clypeo & haſta armata è Iovis cerebro ſit nata) Hercules in omni certamine præſentem habuit ducē præſidem, auxiliatricem.* 4 *Vide Agam. v. 524.* 5 *Bacchus, qui Lycurgi Thraciæ regis vites omnes è Thracia in Bacchi odium excindere conantis falcem in ſua crura convertit, illique furorem immiſit, quo correptus uxorem & liberos trucidavit ipſe denique à Pantheris in Rhodope dilaniatus eſt.* [6] *Quod Bacchus tranſvectus Indiam primus devicit. Thyeſt. 379.* 7 *Pampinis inviolatam haſtam ſupra verſ. 72.* 8 *Diana ſemper venatrix. Apollo Arcitenens & ἑκηβόλος, ſed lyra ſibi à Mercurio donatæ ſæpe vacans: Muſarum ſc. præſidio celebris.* 9 *Et quicunque indigetes Iovis filii ſunt, ſed non ex Iunone.* 10 *Admovete huc ò famuli victimas pinguiores, è quibus* [11] *oves* lectæ, *porci* eximii, *boves* egregii *dicebantur vel opimi.* [12] *Quicquid aromatum vel thuris præbet India terra ferax & Arabia.* 13 *Odoriferis arboribus. Oedipus 117.*

Con-

Conferte in aras; [14] pinguis exundet vapor.
[15] Populea noſtras arbore exornet comas:
Te ramus oleæ fronde [16] gentili tegat,
Theſeu: Tonantem noſtra adorabit manus.
THE. [17] Dii [18] conditores urbis, & [19] ſilveſtria
Trucis [19] antra Zethi, nobiles [20] Dirces aquas,
Laremque regis advenæ Tyrium [21] colens,
Date thura flammis. *AM.* Nate [22] manantes prius
Manus cruenta cæde & hoſtili expia.
HER. Vtinam cruorem [23] capitis invisi Deis
Libare poſſem, gratior nullus liquor
Tinxiſſet aras. victima haud ulla amplior
Poteſt, magiſque opima mactari Iovi,
Quam rex iniquus. *AM.* [24] Finiat genitor tuos
Opta labores: detur aliquando ocium,
Quieſque feſſis. *HER.* Ipſe concipiam preces,
Iove meque dignas. [25] Stet ſuo cœlum loco,
Telluſque & æther: aſtra inoffenſos agant
Æterna curſus: alta pax gentes alat:
[26] Ferrum omne teneat ruris innocui labor,
Enſeſque lateant: nulla tempeſtas fretum
Violenta turbet: nullus irato Iove

[14] *E victimis incenſis pinguis vapor, id eſt,* κνίσσος *exundet.* alii leg. *exudet.* vel *thus pingue.* [15] *Supra verſ.* 893. [16] *Theſeus enim rex Athenarum. Olea autem eiuſdem urbis propria eſt, utpote, pacis ſymbolum nata in contentione Palladis cum Neptuno de nomine & tutela urbis.* [17] Alii *leg.* Qui *&c. & poſtea,* colis, Date thura flammis. [18] *Cadme, qui Iovis monitu primus Thebas condidiſti, & Amphion qui teſtudinis à Mercurio donata ſono ſaxa ad arcis Thebana conſtructionē traxiſti.* [19] *Speluncas Citheronis Bœotiæ montis, quo Dirces vinculis ſoluta Antiope fugiens peperit enutrivitq; Zethum agreſtem, immanem ǎ μουσον cum fratre Amphione.* alii leg. Ceti, ut ſit antrum immanis illius ſerpentis & ingentis & inſtar Ceti *à Cadmo cæſi, ſup. v.* 259. [20] *Vid Theb v.* 126. [21] *Et colens, id eſt, qui colis larem regis Cadmi à Tyro huc advecti quæſitum ſororem Europē.* [22] *Nam* ſacra manus à cęde recentes Attrectare nefas donec te flumine vivo Ablueris. [23] *Tyranni.* [24] *Precare ut Iupiter finem tandem ſtatuat tuis laboribus.* [25] Vota hæc concipit ac pronunciat Hercules. *Conſtans & inviolata maneat mundi machina.* [26] *Nullus ſit ferri uſus niſi in agro colendo, in ruſtica inſtrumenta conflentur arma omnia.*

Exſiliat [27] ignis: nullus hyberna nive
Nutritus [28] agros amnis everſos trahat:
Venena ceſſent: nulla nocituro gravis:
Succo tumeſcat herba: non ſævi ac truces
Regent tyranni. Si quod etiamnum eſt ſcelus
Latura tellus, [29] properet; & ſi quod parat
Monſtrum, [29] meum ſit. [30] Sed quid hoc? medium diem
Cinxere tenebræ: [31] Phœbus obſcuro meat
Sine nube vultu. quis diem [32] retro fugat,
Agitque in ortus? [33] unde nox atrum caput
Ignota profert? unde tot ſtellæ polum
Implent diurnæ? [34] primus en noſter labor
Cœli refulget parte non minima Leo,
Iraque totus fervet, & morſus parat;
Iam rapiet aliquod ſidus: ingenti minax
Stat ore, & ignes efflat, [35] rutila iubam
Cervice iactat: quidquid autumnus [36] gravis
Hyemſque gelido frigida ſpatio refert,
Vno impetu tranſiliet: & verni petet,
Frangetq; Tauri colla. *AM* Quod ſubitum hoc malum
Quo nate vultus huc & huc acres refers; (eſt?
[37] Acieque falſum turbida cœlum vides?
HER. [38] Perdomita tellus, tumida ceſſerunt freta,

[27] Fulmen. [28] Sata & agrorum proventus. [29] Me adhuc vivo, me monſtrorum domitore, qui illa deleam. [30] Arrogantiam hanc Herculis excipit furor, quo correptus videtur quæ non ſunt videre. [31] Obſcuratur Sol nulla tamen nube interpoſita: [32] Orientem verſus. [33] A qua cœli parte? vel *unde fit ut media die oriatur noctis facies. ſtellaque appareant. [34] Ecce Leo Cleona, qui mihi à laboribus primus, iam vero in Zodiaco poſitus, minax & iubam ſtellis rutilam iactans, uno ſaltu tranſmittet tria ſigna Autumnalia, tria Hyemalia, ac duo Verna, in Taurum ſignum Vernale impetum facturus. [35]* Al. leg. *Et* rutilat, iubam cervice iactans. *[36] Fœcundus fructibus. vel, febrium cohorte gravis. [37] Veluti caligant oculi à ſublato de ventriculo vapore: ita ubi halitus turbidi ab atra bile ſursum feruntur & concipiunturq; in cerebri venis, imaginatio læditur, unde falſo iudicant ſenſationes: & inſequitur θηριώδης παραφροσύνη & μελαγχολίαν, quæ tamen ſummis ingeniis plerumq; accidit ſic Herculi cœlum falſum & obſcurum apparebat cum ſudum eſſet. [38] Terra, mari, inferis devictis reſtat cœlum viribus meis intentatum, quod opus cum labore meo dignum ſit, proxime aggrediar.*

In-

Inferna noſtros regna ſenſere impetus:
Immune cęlum eſt; dignus Alcidæ labor.
In alta mundi ſpatia ſublimis ferar;
Petatur æther. [39] aſtra promittit pater.
Quid ſi negaret? [40] non capit terra Herculem,
Tandemque [41] ſuperis reddit. en ultro vocat
Omnis deorum cętus, & laxat fores.
[42] Vna vetante. [43] recipis, & reſeras polum?
An contumacis ianuam mundi traho?
Dubitatur etiam? [44] vincla Saturno exuam,
Contraque [45] patris impii [46] regnum impotens
Avum reſolvam. bella [47] Titanes parent
Me duce furentes: [48] ſaxa cum ſylvis traham,
Rapiamque dextra [49] plena Centauris [49] iuga.
Iam [50] monte gemino limitem ad ſuperos agam,
Videat ſub [51] Oſſa [51] Pelion [52] Chiron [53] ſuum:
In cęlum [51] Olympus tertio poſitus gradu
Perveniet, aut mittetur. *AM.* Infandos procul

39 Sup v.23. 40 Non eſt capax mei, nihil habet amplius circa quod verſetur labor meus. imitatur Varronis illud apud Nonium de Hercule, Iccirco quem terra non cepit, cęlum recepit. *41* Vel *quia, Iove genitum,* Vel, *ex diſciplina Platonicorum, qui animas in cœlis prius fuiſſe cenſebant quã in corpora demitterentur 42 Iunone. 43 Ad quam furens convertit ſermonem, inquiens: utrum reſerabis cęlum ò Iuno, meque recipies? an mavis me obſtantis indignantiſque cœli ianua diffracta per vim intrare? 44 Ni facias, Saturnum avũ meum vinculis illi à filio Iove iniectis exuam, ut regnum à Iove occupatum repetat 45 Patris mei, id eſt, Iovis in patrem ſuum impii. 46 Regnum inſolenter occupatum. Tyrannidem. 47 Titanis filii, qui paterni regni (quo Titanem expulerat Saturnus) recuperandi cauſa contra Iovem bella moverunt. ſup. v.79. 48 Al leg.* Saxa cum ſylvis feram. *Et lepidius profecto dicat ſe laturum rupes ſylveſtres, quam tracturum, quãvis etiam ferre dici potuit, pro auferre 49 Montes Theſſaliæ, quos incolunt Centauri ſup. v.777 50 Iter & aſcenſum ad cœlum ſtruam iniecto Pelio Oſſæ, & huic tertium ſuperſtruam gradum Olympum, qui ſi ad cœlum non perveniat, montem ego illum in cęlum iaculabor. 51 Mons Theſſaliæ. 52 E Centauris iuſtiſſimus qui in cœlum translatus Sagittarius eſt. Thyeſt. 859. 53 Montem, quem ipſe incoluerat.*

Adverte ſenſus : pectoris ſani parum ,
[54] Magni tamen , compeſce dementem impetum .
HER. [55] Quid hoc ? gigantes arma [56] peſtiferi movent :
[57] Profugit umbras Tityus , ac [58] lacerum gerens
Et inane pectus , [59] quam prope à cęlo ſtetit ,
Labat [60] Cithæron , alta [61] Pallene tremit .
Marcentque [62] Tempe . rapuit hic [58] Pindi iuga .
Hic rapuit [51] Oeten. ſævit [63] horrendũ [64] Mimas
[65] Flammifera Erynnis [66] verbere excuſſo ſonat ,
[67] Rogiſque aduſtas propius ac propius ſudes
In ora tendit . ſæva [68] Tiſiphone caput
Serpentibus vallata , poſt raptum canem ,
Portam vacantem clauſit oppoſita face ,
Sed ecce [69] proles regis inimici latet ,
Lyci nefandum ſemen [70] inviſo patri
Hæc dextra iam vos reddet . excutiat leves
[71] Nervus ſagittas . tela [72] ſic mitti decet
Herculea . *AM.* [73] Quo ſe cæcus invergit furor ?
Vaſtum coactis flexit arcum cornibus ,
Pharetramque ſolvit . ſtridet emiſſa impetu
Arundo . medio ſpiculum collo fugit
Vulnere relicto. *HER.* [74] Cæterùm prolem eruam ,
Omneſque latebras . quid moror ? maius mihi

[54] *Vtut magni .* [55] Imaginatur ſe videre Gigantes bella Iovi inferentes. [56] *Pernicioſi, anguipedes .* [57] *Ruptis vinculis aufugit ex inferis Tityus, de quo ſup. v. 755.* [58] *Laniatum & exeſum iecur. v. 1206.* [59] *Quam prope cælum contigit ?* [60] *Bœotiæ mons.* [61] *Vrbs Thraciæ.* [62] *Sup. v. 285.* [63] *Horrende.* [64] *Gigas.* [65] *Face armata furia.* [66] *Flagello .* [67] *Intentat faces in rogis accenſas .* [68] *Vltrix furia anguibus crinita loco Cerberi à me rapti ianuam cuſtode vacantem oppoſita face defendit.* [69] Hercules filios ſuos, quos pernicioſo furore correptus Lyci eſſe exiſtimat, interimit. [70] *Demittet vos in Orcum ad patrem à me caſum .* [71] *Chordæ arcus .* [72] *Non à ſcopo propoſito aberrantia , verum quodcunque minabuntur , ferientia. vid. Oeteum v. 1652.* [73] Amph. Herculem è ſcena ne pueros coram trucidet exeuntem inſequitur obſervaturus quid agat: redit, narratque, quid intus geſſum ſit. [74] *Prius hic omnia loca abdita ſcrutabor, deinde excindam Mycenas & ulciſcar Euryſtheum regem Mycenarum , qui mihi tot dura imperavit .*

Bel-

Bellum Mycenis reſtat: ut [75] Cyclopea
Everſa manibus ſaxa noſtris conc.dant.
Huc eat & illuc aula diſiecto obice,
Rumpatque poſtes, columen impulſum labet.
Procumbat omnis regia. [76] hic video abditum
Gnatum ſceleſti patris. *AM* En, blandas manus
Ad [77] genua tendens, voce miſeranda rogat.
Scelus nefandum, triſte, & aſpectu horridum,
[78] Dextra precantem rapuit, & circa furens,
Bis ter rotatum miſit; aſt illi caput
Sonuit: cerebro tecta diſperſo madent:
At [79] miſera parvum protegens natum ſinu
Megara. furenti ſimilis è latebris fugit.
HER. [80] Licet Tonantis profuga condaris ſinu,
Petet undecunque temet hæc dextra, & feret.
AM. Quo miſera pergis? quam fugã aut latebras petis?
Nullus ſalutis Hercule infenſo eſt locus:
Amplectere ipſum potius, & blanda prece
Lenire tenta. *ME.* Parce iam coniux precor,
Agnoſce [81] Megaram: natus hic [82] vultus tuos,
Habituſque reddit: [83] cernis, ut tendat manus?
HER. [84] Teneo novercam: [85] ſequere, [86] da pœnas mihi,
[87] Iugoque preſſum libera turpi Iovem.

75 *Mycenæ Cyclopum opus perhibentur, eorum qui turrium conſtruendarum inventores feruntur, numero ſeptem è Lycia* ἵνα τεί'χεα λαΐνα κυκλώπων', οὐράνια τε νέμωνται. *Eurip. Troad. verum omnia magnæ molis opera Cyclopum credebantur*, Mœnia magna videt manibus fabricata Cyclopũ. 76 Alterum è liberis ſuis comprehendit, receditque è ſcena. 77 *Vide Troad. v.* 689. 78 Introſpiciẽs Amphitryon narrat quam miſeranda morte perierit puer à patre circumactus & parieti alliſus. 79 Megara infantẽ complexa fugit è penetralibus quibus latuerat, quam inſequitur Hercules, per furorem Iunonem eam eſſe putans. 80 *Confugias licet in complexum Iovis tui, ego te inſequutus inde eripiam.* 81 *Me uxorem tuam.* 82 *Filius hic facie & corpore te patrem ſuum refert cum mea pudicitia argumẽtum, tum cauſa ſatis digna cur & ipſi parcas.* 83 *Cernis ut ad te tendat manus ſupplices?* 84 Videtur ſibi Iunonẽ tenere. 85 *Filios tuos ad necem* vel *me trahentem*. Amovetq; è ſcena intus digna geri. 86 *Tot laborum mihi imperatorũ, odiique tui in me*, 87 *Zelotipæ & rixoſæ coniugio*.

Sed

Sed [88] ante matrem parvulũ hoc monſtrum auferam.
ME. Quo tendis amens? ſanguinem fundes tuum?
AM. [90] Paveſactus infans [91] igneo vultu patris
[92] Perit ante vulnus: [92] ſpiritum rapuit timor.
In coniugem nunc clava libratur gravis.
Perfregit oſſa: corpori [93] trunco caput
Abeſt, [94] nec uſquam eſt. [95] cernere hoc audes, nimis
Vivax ſenectus? ſi piget luctus, [96] habes
Mortem paratam. pectus in tela indue;
[97] Vel ſtipitem iſtum cæde monſtrorum illitum
[*] Converte. [98] falſum ac nomini turpem tuo
Remove parentem, ne tuæ laudi obſtrepat.
THE. Quo te ipſe, [99] genitor, obvium morti ingeris?
Quo pergis amens? [1] profuge, & obtectus late.
Vnumque manibus aufer Herculeis ſcelus.
HER. Bene habet: [2] pudendi regis excifa eſt domus.
[3] Tibi hunc dicatum, maximi coniux Iovis,

88 Vel *in conſpectu matris.* vel *priuſquam matrem interficiam.* 89 *Filium, quem ipſe genuiſti.* 90 *Vide quæ ad v.991. & v.1004.* 91 *Ardentibus & ſcintillantibus Herc. furioſi oculis.* Et igneo quodam ſplendore radiaſſe Herc oculos tradidit Ion. Chius. 92 *Timore expiravit infans, antequam percuſſus ſit.* 93 *Detruncato.* 94 *Caput clava conciſum in minuta fruſtula & contritum periit, evanuitque* more animæ. 95 Cur hæc in tempora duro? Cur diu vivendo ea, quæ nolo, video? *Imo cur ſuſtineo videre, aut tam triſti ſpectaculo ſuperſum?* 96 *Habes mortem ad manum, portum & libertatem ab his malis.* Stoice. *ſup v.425.* 97 *Obiice te clavæ iſti Herculis.* * *In me.* 98 *Me patrem tuum falſo habitum, cum Iup. vere ſit, & qui gloria tua ſplendorem offuſcare poſſim, amove neci datum.* Et hæc dicit irritans & provocans Herculem ut & eum tollat. 99 *Lipſii liber legit* ſenior. *Malo ego vulgatam retinere, putant quidam propter reverẽtiam patris nomine à Theſeo appellari, ex illo nimirum more, quo ſenes obvios patres vocamus: ſed errant. Hoc enim vult Theſeus. Tu pater, cur filio furenti ſciens volens occurris, ut parricidii ſcelus admittat?* 1 *Ne & te patrem occidat.* 2 *Lyci tyranni, ut putabat.* 3 *Hoc dicit in Iunonis quæ Lyco favebat irriſionem,* nimis autem vere prædicat ſe Iunoni vota ſolviſſe, neq; enim quicquam Iunoni amplius in votis erat, quam ut uxorẽ & liberos interimeret. atq; furens obliviſcitur ſe modo Iunonẽ voluiſſe occidere.

4 Gre

Gregem cecidi. vota perſolvi libens
[4] Te digna: & [5] Argos victimas alias dabit.
AM. [6] Nondum litaſti nate: conſumma ſacrum.
Stat ecce ad aras hoſtia, exſpectat manum
Cervice prona. præbeo, occurro, inſequor.
Macta. [7] Quid hoc eſt? [7] errat acies luminum,
Viſuſque mœror hebetat. [8] an video Herculis
Manus trementes? vultus in ſomnum cadit,
Et feſſa cervix capite ſummiſſo labat;
Flexo genu iam totus ad terram ruit:
[9] Vt cæſa ſilvis ornus, [10] aut portus mari
Datura moles. [11] vivis? an leto dedit
Idem, tuos qui miſit ad mortem, furor?
[12] Sopor eſt, reciprocos ſpiritus motus agit,
Detur quieti tempus, [13] ut ſomno gravis
Vis victa, morbi pectus oppreſſum levet.
Removete famuli [14] tela, ne repetat furens.

[4] *Mihi infeſtos & malos mactavi infeſto maloq; numine.* Vel, *digna te crudeli numine.* [5] *Argos profectus tibi & Euryſtheū mactabo. Euryſt. quidem Mycenarum rex, ſed Argos & Mycenas poeta confundunt.* [6] Vrget Herc. Amphitryon inquiens, *nondum exſacrificaſti nate, nondum conſummaſti ſacrificium: uxori & liberis à te caſis ego ſuperſum, ego placida ante aras hoſtia ſto mortem à te expectans, expetens.*
[7] Herc. vehementi labore exagitantis furiæ defatigatus, tremebundus deniq; in ſomnum labitur. Sic autem Sophocles Aiacem, Euripides hunc ipſum Herculem conſopitos prius inducunt, quam menti reſtitutos. verſ. 1050 & 1078. [8] *Fallor an video, &c.?* [9] Antiquam veluti ſummis in montibus ornum, *&c.* [10] *Aut pars rupis exciſa & ruentis in mare, quæ obiectu ſuo tranquillum reddat mare, portumque efficiat.* [11] Appropinquans Amphitryon *inquit, vivis-ne, an idem furor qui te tuos occidere coegit, & te interfecit?* [12] Hoc dicit tacta arteria vel obſervatis ſpirituum meatibus. [13] *Vide quæ ad verſ.* 1041.
[14] *Clavam, arcum, & ſagittas, ne à ſomno furens repetat.*

CHO-

Sed [88] ante matrem parvulū hoc monſtrum auferam.
ME. Quo tendis amens? ſanguinem fundes tuum?
AM. [90] Paveſactus infans [91] igneo vultu patris
[92] Perit ante vulnus: [92] ſpiritum rapuit timor.
In coniugem nunc clava libratur gravis.
Perfregit oſſa: corpori [93] trunco caput
Abeſt, [94] nec uſquam eſt. [95] cernere hoc audes, nimis
Vivax ſenectus? ſi piget luctus, [96] habes
Mortem paratam. pectus in tela indue;
[97] Vel ſtipitem iſtum cæde monſtrorum illitum
* Converte. [98] falſum ac nomini turpem tuo
Remove parentem, ne tuæ laudi obſtrepat.
THE. Quo te ipſe, [93] genitor, obvium morti ingeris?
Quo pergis amens? [1] profuge, & obtectus late.
Vnumque manibus aufer Herculeis ſcelus.
HER. Bene habet: [2] pudendi regis exciſa eſt domus.
[3] Tibi hunc dicatum, maximi coniux Iovis,

[88] Vel *in conſpectu matris.* vel *priuſquam matrem interficiam.* [89] *Filium, quem ipſe genuiſti.* [90] *Vide quæ ad v.991. & v.1004.* [91] *Ardentibus & ſcintillantibus Herc. furioſi oculis.* Et igneo quodam ſplendore radiaſſe Herc oculos tradidit Ion. Chius. [92] *Timore expiravit infans, antequam percuſſus ſit.* [93] *Detruncato.* [94] *Caput clava conciſum in minuta fruſtula & contritum periit, evanuitque* more animæ. [95] Cur hæc in tempora duro? Cur diu vivendo ea, quæ nolo, video? *Imo cur ſuſtineo videre, aut tam triſti ſpectaculo superſum?* [96] *Habes mortem ad manum, portum & libertatem ab his malis.* Stoice. *ſup v.425.* [97] *Obiice te clavæ iſti Herculis.* * *In me.* [98] *Me patrem tuum falſo habitum, cum Iup. vere ſit, & qui gloriæ tuæ ſplendorem offuſcare poſſim, amove neci datum.* Et hæc dicit irritans & provocans Herculem ut & eum tollat. [99] *Lipſii liber legit* ſenior. *Malo ego vulgatam retinere, putant quidam propter reverētiam patris nomine à Theſeo appellari, ex illo nimirum more, quo ſenes obvios patres vocamus: ſed errant. Hoc enim vult Theſeus: Tu pater, cur filio furenti ſciens volens occurris, ut parricidii ſcelus admittat?* [1] *Ne & te patrem occidat.* [2] *Lyci tyranni, ut putabat.* [3] *Hoc dicit in Iunonis quæ Lyco favebat irriſionem,* nimis autem vere prædicat ſe Iunoni vota ſolviſſe, neq; enim quicquam Iunoni amplius in votis erat, quam ut uxorē & liberos interimeret. atq; furens obliviſcitur ſe modo Iunonē voluiſſe occidere.

[4] Gre

Gregem cecidi. vota perſolvi libens
[4] Te digna: & [5] Argos victimas alias dabit.
AM. [6] Nondum litaſti nate: conſumma ſacrum.
Stat ecce ad aras hoſtia, exſpectat manum
Cervice prona. præbeo, occurro, inſequor.
Macta. [7] Quid hoc eſt? [7] errat acies luminum,
Viſuſque mœror hebetat. [8] an video Herculis
Manus trementes? vultus in ſomnum cadit,
Et feſſa cervix capite ſummiſſo labat;
Flexo genu iam totus ad terram ruit:
[9] Vt cæſa ſilvis ornus, [10] aut portus mari
Datura moles. [11] vivis? an leto dedit
Idem, tuos qui miſit ad mortem, furor?
[12] Sopor eſt, reciprocos ſpiritus motus agit,
Detur quieti tempus, [13] ut ſomno gravis
Vis victa, morbi pectus oppreſſum levet.
Removete famuli [14] tela, ne repetat furens.

[4] *Mihi infeſtos & malos mactavi infeſto maloq; numine.* Vel, *digna te crudeli numine.* [5] *Argos profectus tibi & Euryſtheū mactabo. Euryſt. quidem Mycenarum rex, ſed Argos & Mycenas poeta confundunt.* [6] Vrget Herc. Amphitryon inquiens, *nondum exſacrificaſti nate, nondum conſummaſti ſacrificium: uxori & liberis à te caſis ego ſuperſum, ego placida ante aras hoſtia ſto mortem à te expectans, expetens.*
[7] Herc. vehementi labore exagitantis furiæ defatigatus, tremebundus deniq; in ſomnum labitur. Sic autem Sophocles Aiacem, Euripides hunc ipſum Herculem conſopitos prius inducunt, quam menti reſtitutos. verſ. 1050 & 1078. [8] *Fallor an video, &c.* [9] Antiquam veluti ſummis in montibus ornum, *&c.* [10] *Aut pars rupis exciſa & ruentis in mare, quæ obiectu ſuo tranquillum reddat mare, portumque efficiat.* [11] Appropinquans Amphitryon *inquit, vivis-ne, an idem furor qui te tuos occidere coegit, & te interfecit?* [12] Hoc dicit tacta arteria vel obſervatis ſpirituum meatibus. [13] *Vide quæ ad verſ.* 1041.
[14] *Clavam, arcum, & ſagittas, ne à ſomno furens repetat.*

CHO-

CHORVS THEBANORVM.

Deos, ſidera, & elementa quæ lymphatis, lunaticis, & mente captis dominantur, in luctum, commiſerationem & auxilium Herculis Chorus advocat; ſomnum, qui furorem ſedare ſolet, precatur, ut gravi ſopore pretium Herc. menti reſtituat, pueros deniq; cæſos deflet.

LVgeat [1] æther, magnuſque parens
AEtheris alti, telluſque ferax,
Et vaga ponti mobilis unda
[2] Tuque ante omnes, qui per terras
Tractuſque maris fundis radios,
Noctemque fugas ore decoro,
Fervide Titan. obitus pariter
Tecum Alcides vidit & ortus,
Novitque tuas utraſque domos.
Solvite [3] tantis animum monſtris;
Solvite ſuperi: rectam in melius
Flectite mentem. tuque ò domitor
Somne [4] laborum, requies animi,
Pars humanæ [5] melior vitæ,
[6] Volucer, matris genus Aſtrææ,
[7] Frater duræ languide Mortis,
[8] Veris miſcens falſa, futuri
Certus, & idem [9] peſſimus autor;
[10] Pater ò rerum, portus vitæ,

[1] *Cælum cæliq. creator. Cleanthes, Anaximenes aliique, cũ Philoſophi veteres, tũ poetæ, ethera ſũmum Deũ nuncupabant.* Tum pater omnipotens fœcundis imbribus ether, &c. *Aliis Æther Celi pater, Cælũ Saturni, &c. Cum vero æther ſive aer ſæpiſſime pro Iove ponatur, exponas licebit, Iupiter Iouiſq; pater Saturnus calamitatem Herc. filii & nepotis lugeant.*
[2] *O Sol ſup. v. 36. & v. 881.* [3] *Tam nefando & monſtroſo furore.* [4] *Alii leg.* malorum, *quæ ſomnus ut & labores domare quidem & minuere, ſi non extinguere & tollere paſſim à poetis decantatur.* [5] *Quæ nec agit nec cogitat malum, raro patitur,* vel, *quoniam quibuſdam magnam, ſi non maiorem vitæ partem abſumat, quid ſi dicamus,* maior pars, *ut*, at bona pars procerum pro magna, *Perſ. 2 ſat.* [6] *O alate ſomne filium autem Iuſtitiæ Aſtrææ gigantis filiæ vocat quod beneficio iuſtitiæ tuto & ſecure dormitur, qui tamen pleriſq; Noctis & Erebi filius dicitur. unde & addit.* [7] *Frater Mortis, quæ ex eadem progenie.* [8] *Inſomnia vera quandoque, falſa ut plurimum, ut quæ ex Eburnea porta.* [9] *Frequentiora enim ſomnia vera ex mentis præſaga metu, quam læta ex ſpe.*
[10] *Chaos & tenebræ primæ.* V[...] l, *qui digeſtionem iuvas, alis, vireſque reparas, adeoque genitalis.*

[11] Lucis requies, noctiſque comes,
Qui [11] par regi famuloque venis,
Placidus feſſum leniſque [13] fovens;
Pavidum leti genus humanum
Cogis longam diſcere [14] mortem:
[15] Preme devictum torpore gravi,
Sopor indomitos alliget artus;
Nec torva prius pectora linquat,
Quam mens repetat priſtina curſum;
[16] En, fuſus humi ſæva feroci
Corde volutat ſomnia. nondum eſt
Tanti peſtis ſuperata mali:
Clavæque gravi laſſum ſolitus
Mandare caput, quærit [17] vacua
[18] Pondera dextra, motu iactans
Brachia vano: nec adhuc omnes
Expulit æſtus. [19] ſed, ut ingenti
Vexata Noto ſervat longos
Vnda tumultus, & iam vento
Ceſſante tumet. pelle inſanos
Fluctus animi, redeat pietas,
Virtuſque viro: [19] vel ſit potius
Mens veſano concita motu;
Error cæcus, qua cœpit, eat,
[20] Solus te iam præſtare poteſt
Furor inſontem. *Proxima puris*
Sors eſt manibus, neſcire nefas,

[11] *Laboris diurni.*
[12] *Ex æquo* Allone.
[13] *Al. leg.* foves.
[14] Ianus Douza fil. legit *Noctem*. Nox autẽ longa mors eſt, cuius ſomnus imago, & *alioqui cũ ſomnus cẽſeatur mors brevis; haud male dicatur aſſuefacere nos longæ illi morti & perpetuo dormiẽdæ.*

[15] *Tantiſper dormiat quoad concoxerit pernicioſum hũc humorem, qui furoris cauſa.* [16] *Veluti, ſi quando mare ventorũ vi agitatur, etiamſi ponant venti, non tamen ſtatim ceſſat undarum æſtus: ita quamvis Herculis* μελαγχολικὸν πάθος *ſomno mulceatur ac ſedetur, non tamen plane atrum atque acrem humorem expiravit. vide enim quam turbida etiam dormientem vexent inſomnia: per ſomnum enim clavam quærit, quam dormiturus capiti ſupponere ſolet.* [17] *Nec enim invenit, quod quærit.* [18] *Clavam.* [19] *Vel etiam furore detineatur. ita nec ipſe quod admiſerit ſcelus agnoſcet, nec crimini dabitur illi, cui furor arbitrii libertatem ademit.* [20] *Proxime innocentiam eſt ignorantia, quæ, ſi non ſit affectata & mala diſpoſitionis, reddit facta invita & peccata excuſat. maxime vero ſi ſubſequatur dolor:* Chorus itaque Herculem ad pœnitentiam adhortatur.

Nunc

Nunc Herculeis [21] percuſſa ſonent
Pectora palmis. [22] mundum ſolitos
Ferre lacertos [23] verbera pulſent
Victrice manu; [24] gemitus vaſtos
Audiat æther, audiat [25] atri
Regina poli, vaſtiſque ferox
Qui colla gerit vincta catenis,
Imo latitans [26] Cerberus antro.
Reſonet mœſto clamore [27] chaos.
[28] Lateque patens unda profundi,
Et, qui [29] melius tua tela tamen
Senſerat, æther.
Pectora [30] tantis obſeſſa malis
Non ſunt ictu ferienda levi:
Vno planctu [31] tria regna ſonent.
[32] Et tu collo decus ac telum
Suſpenſa diu fortis arundo,
Pharetræque leves, date ſæva fero
Verbera tergo; cedant humeros
[33] Robora fortes, [33] ſtipeſque potens
Duris oneret pectora nodis:
Plangant tantos arma dolores,
[34] Non vos patriæ laudis comites,
Vlti [35] ſævo vulnere reges.
Non [36] Argiva membra [37] palæſtra,
Flectere docti, fortes [37] cæſtu,
Forteſque manu; iam tamen auſi
[38] Telum [39] Scythici leve [39] coryti.

21 Planctu. 22 Flagellis. 23 Gemitu teſtetur ſe dolere & pœnitere. 24 Cœlum. ſup. verſ. 68. 25 Proſerpina regina inferorum, qui polo Antarctico ſubiecti vulgo creduntur. ſup. verſ. 606. 26 Quem ab Euriſtheo diſſum Pluto priſtinæ cuſtodiæ iterũ præpoſuerat. 27 Rerũ & elementorum confuſio, cuius imago apud inferos. 28 Mare. 29 Melius in aera, dum inſequereris Stymphalidas miſſa quam in tuos liberos. 30 Polluta tantis malis, vel furore, ut ſupra verſ 1062. 31 Cœlum, mare, infernus. 32 Et vos ò Herculis tela, arcus, ſagitta, &c. 33 Clava cadite & gravate pectus, humeros, tergum Herculis, exigiteque pœnas ab eo, quod vobis abuſus ſit 34 Vos ò Herculis pueri miſere periiſtis, priuſquam paternam gloriam poſſetis per ætatem æmulari, & morte tyrannos plectere. 35 Legitur & ſævos, quod non diſplicet. 36 Synecdoche pro Græca ut & 37 Palæſtra & caſtu pro integro pentathlo. 38 Sagittas mittere. 39 Pharetra, qualem gerunt Scythæ, vel, non minori dexteritate, quam Scytharum pueruli, quos ab infantia parentes ſagittis aſſuefaciebant. Eſt autem γωρυτός, τοξοθήκη, per leve telum hic intelligit habile & pondere minus oneroſũ.

Miſ-

Miſſum certa librare manu,
[40] Tutoſque fuga figere cervos.
[41] Nondumque feræ terga iubatæ,
Ite ad Stygios umbræ portus.
Ite innocuæ, quas in primo
Limine vitæ ſcelus oppreſſit,
Patriuſque furor: ite infauſtum
Genus, ò pueri. [42] noti per iter
Triſte laboris: ite, [43] iratas
Viſite reges.

[40] *Qui pedum velocitate freti, ſalutis fiduciam in fuga ponũt*
[41] *Nec dum auſi eſtis leonem iubatum aggredi.*

[42] *Generaliter, vel, noti patri veſtro qua deſcendit, redditq;*
[43] *Plutonem & Proſerpinam patri veſtro indignatos propter vim illatam, vel, ut verſ. 610 triſtes deos, vel, Tyrannos quos Herc. demiſerat.*

ACTVS QVINTVS.

HERCVLES. AMPHITRYON. THESEVS.

Hercules experrectus & menti reſtitutus poſtquam ſuos à ſe interfectos comperiſſet, manus ſibi inferre parat; patris precibus victus ſibi parcit. Athenaſque Theſei conſilio purgandus proficiſcitur.

QVis hic locus? quæ regio? quæ mundi plaga:
Vbi ſum? ſub ortu Solis, an ſub [1] cardine
Glacialis Vrſæ? [2] numquid Heſperii maris
Extrema tellus hunc dat Oceano modum.
[3] Quas trahimus auras? quod ſolum feſſo ſubeſt:
Certe rediimus. [4] unde proſtrata domo
Video cruenta corpora! an nondum exuit
Simulacra mens [5] inferna? poſt reditus quoque
Oberrat oculos turba [6] feralis meos.
Pudet fateri. paveo: neſcio quod mihi,
Neſcio quod animus grande præſagit malum:
Vbi eſt parens? ubi illa natorum grege
Animoſa coniux? cur latus lævum vacat

[1] *Polo Arctico ſup. v. 6.* [2] *Aut in Hiſpania, ubi Oceanus terræ facit terminum.* [3] *Superas aut inferas? vel ſub quo cœlo? in qua regione?* Quia ſubdit. *quod ſolum feſſo ſubeſt* [4] Videns cadavera humi ſtrata dubitat, an redierit ab inferis necne, tandem ait, *certe redimus.* [5] *Qualia vidi apud inferos.* [6] *Mortuorum.* feram *enim antiqui mortem dixerunt, unde quæ ad mortem ſpectant, dicuntur* feralia.

Spolio leonis? quonam abiit [7] tegimen meum,
Idemque ſomno mollis Herculeo thorus?
Vbi tela? ubi arcus? arma quis [8] vivo mihi
Detrahere potuit? ſpolia quis [9] tanta abſtulit?
[10] Ipſumque quis non Herculis ſomnum horruit?
Libet meum videre victorem, libet.
[11] Exurge victor, quem novum cęlo pater
Genuit relicto: cuius inceſtu ſtetit
Nox longior, quam noſtra. quod cerno nefas?
Nati cruenta cæde confecti iacent,
Perempta coniux. [12] Quis Lycus regnũ obtinet?
Quis tanta Thebis ſcelera moliri auſus eſt,
Hercule reverſo? [13] quiſquis [14] Iſmeni loca,
[15] Actæa quiſquis arva, qui [16] gemino mari
[17] Pulſata Pelopis regna Dardanii colis,
Succurre, ſævæ cladis autorem indica,
Ruat ira in hoſtes. *hoſtis eſt, quiſquis mihi*
Non monſtrat hoſtem. victor Alcidæ lates?
Procede: [18] ſeu tu vindicas [19] currus truces
[18] Thracis cruenti, ſive [20] Geryonis pecus.
[21] Libyæve dominos: nulla pugnandi mora eſt.
En nudus aſto, vel meis armis licet
Petas inermem. cur meos Theſeus fugit
Paterque vultus? [22] ora cur condunt ſua?

[7] Leonis pellis, qua me interdiu tegere ſolebam, quæ mihi dormituro ſtrata pro lecto erat. [8] Emphatice. ἐμοὶ ζῶντι καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένῳ [9] *Mihi tam forti.* [10] *Etiam Herculem dormientem.* [11] *Si quem me fortiorem genuerit Iupiter adulterata & vitiata aliqua fœmina per longiorem noctem, quam qua ego genitus ſum ſup. v. 24.* [12] *Quis tyrannus Lyci ſimilis vel deterior &c. ille enim me abſente regnum occupavit: hic autem reverſo me.* [13] *Aliquis ex iis qui Bœotiam, aut Peloponneſum incolit, indicet mihi huius cladis authorem.* [14] *Sup. v. 333.* [15] *Attica, maritima ab ἀκτὴ litus: aliis ab Atthide Cranai filia.* [16] *Sup v. 335.* [17] *Peloponneſum Pelopi filio Tantali regis Phrygum regnatam, à quo & nomen habuit illa Peninſula* [18] *Seu tu ulciſceris interfectum à me Diomedem. ſup. v. 225.* [19] *Iugales equos, qui carne humana veſcebantur.* [20] *Seu Geryonis abacta pecora. v. 230.* [21] *Seu Antæum. v. 481. & Atlantis hortos. v. 237.* [22] *Manu inter lacrymandum, vel præ pudore.*

[23] Dif-

[23] Differte fletus. quis meos dederit neci
Omnes ſimul profare: quid genitor ſiles?
At tu ede Theſeu, ſed [24] tua Theſea fide,
Vterque tacitus ora pudibunda obtegit,
Furtimque lacrymas fundit, in tantis malis
Quid eſt pudendum? nunquid [25] Argivæ potens
Dominator urbis? [26] nunquid infeſtum Lyci
Pereuntis agmen clade nos tanta obruit?
[27] Per te, meorum facinorum laudem precor,
Genitor, tuique nominis ſemper mihi
Numen [28] ſecundum, fare, quis fudit domum?
Cui præda iacui? *A.* [29] Tacita ſic abeant mala.
HE. [30] Vt inultus ego ſim? *A.* Sæpe vindicta obfuit.
HER. Quiſquamne [31] ſegnis tanta toleravit mala?
A. [32] Maiora quiſquis timuit. *HE.* His etiam, pater,
Quidquam timeri maius aut gravius poteſt?
A. [33] Cladis tuæ pars iſta, quam noſti, quota eſt?
HE. Miſerere, genitor: ſupplices tendo manus.
Quid hoc? [34] manus refugit. [35] hic errat ſcelus.
Vnde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo leto, [36] tincta Lernæa nece?
Iam tela video noſtra. [37] non quæro manum.
Quis potuit arcum flectere? aut quis dextera

[23] *Vt ſupra* differte amplexus. *v.* 636. *quin miſſis lacrymis dicite, quis meos, &c.* [24] *Emphatice, id eſt, bona amica. Theſeus enim amicis erat fidus, utcunq. uxoribus fidē non præſtaret.* [25] *Euryſtheus.* [26] *Legitur &* Nunquid infeſtum mihi Parentis agmen; *ut ſit, an facto Lyci infeſta mihi in patria mea Thebis hanc nobis cladem dedit.* [27] Ordo eſt, *precor te per laudem meorum facinorum.* [28] *A Iove, cuius numen mihi primum* [29] Μὴ κρίνε, μὴ ἐξέταζε. *Soph. Al ne inquire curioſius ea quæ neſcire præſtat.* τὰ δ' ἄλλ' ἴα. [30] *Itane abeant ignota, ut ego non ulciſcar?* [31] *Etiam ignavus?* [32] *Fortis tamē minora tolerabit ut maiora devitet.* [33] *Quam vides & noſti, cædes, minima pars eſt calamitatis tuæ, quam non vides.* innuit multo peius eſſe, quod ab ipſo cęſi ſint, [34] *Manus mea ſibi male conſcia refugit contactum patris. Sic infra v.* 1317. alii exponunt, *pater refugit tangere meas manus,* non placet. [35] *Scelus, cuius author me latuit, in his manibus errat. Quid ſi legas.* hinc erat ſcelus, *quandoq; enim recipit Iambum quintus locus.* [36] *Hydræ ſanguine & felle tincta.* [37] *Non ambigo de manu, quæ iis uti potuerit, quod nulla valuit præter meam.*

Sinuare nervum vix recedentem mihi.?
Ad vos revertor: genitor, hoc noſtrum eſt ſcelus?
[38] Tacuere, noſtrum eſt. *A:* [39] Luctus eſt iſtic tuus:
Crimen novercæ, caſus hic culpa caret.
HER. Hunc parte ab omni [40] genitor iratus tona,
Oblite [41] noſtri: vindica [42] ſera manu
Saltem [43] nepotes: ſtelliger mundus ſonet,
Flammas & [44] hic & ille iaculetur polus:
[45] Rupes ligatum [45] Caſpiæ corpus trahant,
Atque ales avida. [46] cur Promethei vacant
Scopuli? [47] paretur vertice immenſo feras
Volucreſque paſcens Caucaſi abruptum latus,
Nudumque ſylvis, illa, quæ pontum Scythen
[48] Symplegas arctat. hinc & hinc vinctas manus
Diſtendat alto: cumque revocata vice
In ſe coibunt [48] ſaxa, quæ in cęlum exprimunt
Actis utrinque rupibus medium mare,
[49] Ego * inquieta montium iaceam mora.
[50] Quin ſtructū acervans nemore congeſto aggerem,

[38] *ϛανειωπώντες. tacent, conſentire videntur.* [39] *Luctus quidem cauſa tua eſt: at crimen eſt Iunonis.* [40] *Iupiter.* [41] *Qui curam non habuiſti mei, filii tui, à mente abalienati & nepotum tuorum à me interfectorum. vel obliviſcere me filium eſſe tuum.* [42] *Poſt admiſſum ſcelus, quod ante oportuit.* [43] *Tuos ex me nepotes à me caſos.* [44] *Vterque polus.* [45] *Montis Caſpii, qui Tauri pars fuit.* [46] *Abripiar in locum Promethei, cuius Caucaſo catenis aligati iecur renaſcens aſſidue depaſcebatur aquila ob ignem Iovi ſurreptum. quā tamen iam pœna illa liberavit Iupiter præmonitus à Prometheo, ut à Thetidos connubio abſtineret.* [47] *In meum ſupplicium.* [48] *Symplegades vel Cyaneæ inſulæ ſunt ſcopuli in Ponti Euxini oſtio, quæ finguntur concurrentes. eo quod non multum à ſe diſtantes navigantibus modo disiungi, modo coire videantur. Optat Hercules, ut ubi hæ invicem colliduntur, manu altera ipſe utrique alligatus intermedius concutiatur. Vid. Medeam v. 341.* [49] *Moram iis iniiciam, corpore ſc. meo, ne coeant, interiecto.* * *Ioſ Scaliger ſeiungit, & legit* in quieta *& ſic exponit. Hercules optat in illa mora, dum coeunt ſaxa, & mare in cælum exprimunt, inter illa intercipi, & ita perire in illo quieto momento.* [50] *Aut cur non potius ipſe, in conſtructam pyram me coniicio:* Triſte de morte ſua omen.

Cruo-

Cruore corpus [51] impio ſparſum cremo?
Sic, ſic agendum eſt: inferis [52] reddam Herculem.
AM. [53] Nondum tumultu pectus attonitum caret.
[54] Mutavit iras: quodque habet proprium furor:
In ſe ipſe ſævit. *HER.* [55] Dira furiarum loca
Et [55] inferorum carcer, & [55] ſonti plaga
Decreta turbæ, & ſi quod exilium latet
Vlterius [56] Erebo, Cerbero ignotum & [57] mihi,
Huc me abde tellus: Tartari ad finem ultimum
Manſurus ibo. pectus [58] ò nimium ferum!
Quis vos per omnem, liberi, ſparſos domum
Deflere digne poterit? hic [59] durus malis
Lacrymare vultus neſcit, huc enſem date,
Date huc ſagittas; ſtipitem huc vaſtum date.
[60] Tibi tela frangam noſtra: tibi noſtros puer
Rumpemus arcus, ac tuis ſtipes gravis
Ardebit umbris: ipſa [61] Lernæis frequens
Pharetra telis in tuos ibit rogos.
Dent arma pœnas: [62] vos quoque infauſtas meis
Cremabo telis; ò novercales manus.
THE. Quis nomen unquam ſceleris errori dedit?
HER. Sæpe error ingens ſceleris obtinuit locum:
TH. [63] Nunc Hercule opus eſt. perfer hanc molē mali.
HE. [64] Non ſic furore ceſſit extinctus pudor,
Populos ut omnes impio aſpectu fugem.

[51] *Natorum à me impie effuſo*, [52] *Vt qui prius ibi fuerim.* [53] *Non receſſit furor eius in totum*. [54] *Ab aliis in ſe*. [55] *Supplicii loca.* [56] *Infernalium fluviorum infimo.* [57] *Qui omnia ibi perſcrutatus ſum.* [58] *Quod non ſolvatur in lacrymas, ſed quis vos digne deflere potuerit? &c.* [59] *Induratus malis* [60] Converſus ad unum filiorum dicit. *Tibi ſagittas frangam.* ad alterum. *tibi arcum* ad tertium converſus dicit, *tuis manibus quaſi inferia comburetur clava hac*; ad quartum, *tuo rogo ardebit pharetra, atque* ita quatuor Herculem filios (quorum nomina Oniten. Theremachum, Demochoonta, Creontiadem ferunt) interfeciſſe vult, quos alii duos, alii octo ſtatuunt. [61] *Sup v. 1194.* [62] *Voſq; unà cremabo, manus mea, quæ nimis obſequutæ eſtis odio novercæ meæ Iunonis.* [63] *Nunc tibi opus eſt ſolita tua tolerantia.* [64] *Nec tamen adeo mihi pudorem excuſſit furor, ut tanto ſceleri ſupereſſe velim, & perfricta fronte occurram hominibus, qui me horrentes fugiant à conſpectu meo.*

Arma.arma.Theſeu.flagito propere mihi
Subtracta reddi.[65] ſana ſi mens eſt mihi,
Referte manibus tela: ſi remanet furor,
Pater recede. [66] mortis inveniam viam
A.[67] Per ſancta generis ſacra, per ius [68] nominis
Vtrumque noſtri, ſive me altorem vocas,
Seu tu parentem: perque venerandos piis
Canos, ſenectæ parce deſertæ precor,
Anniſque feſſis: unicum lapſæ domus
Firmamen. [69] unum columen afflicto malis
Temet reſerva.[70] nullus ex te contigit
Fructus laborum. ſemper aut dubium mare,
Aut monſtra timui.[71] quiſquis in toto furit
Rex ſævus orbe, manibus aut aris nocens,
A me timetur. ſemper abſentis pater
Fructum tui. tactumque & aſpectum peto.
HER. [72] Cur animam in iſta luce detineam amplius
Morerque, nihil eſt: cuncta iam amiſi bona.
Mentem, arma, famam, coniugem, natos, [73] manus:
Etiam [74] furorem, nemo polluto queat
Animo mederi: [75] morte ſanandum eſt ſcelus.
THE. [76] Perimes parentem? *HER.* [77] Facere ne poſſim, occidam.

[65] *Quæ ſciat uti armis, vel quæ ſentiat quid admiſerim ſtatuatque pænas ſceleris exigere.* [66] *Etiam abſque armis mortem inveniam, mori enim certum eſt Aures (inquit Gruterus) radit illa repetitio ſimilis, videtur aliquanto virilius quod extat in uno codice* Inveni viam. [67] *Per ſancta generis iura mutuaque patris precor, vel per ſacrificia gentilitia.* [68] *Alumni & parentis.* [69] *Te mihi amicis deſtituto, ſoli, ſeni, malis afflicto ſolamen unicum reſerva.* [70] *Hactenus de te abſente ſolicitus fui: mihi iam tandem liceat tua præſentia frui.* [71] *Si quis alicubi terrarum ſit tyrannus in homines crudelis, in Deos impius, timui ſemper; ne tu amandareris ad eum extinguendum, alii legunt,* manibus aut armis nocens [72] *Non eſt cur diutius vivam.* [73] *Quondam egregia & laude digna aggreſſus, nunc dedecoroſa & ſcelerata.* [74] *Quo me tenente nec culpam agnovi, nec dolorem ſenſi.* [75] *Inſanæ menti nulla eſt niſi à morte medela* [76] *An te tollendo eris mihi cauſa mortis.* [77] *Imo ipſe me occidam ne quando in furorem relapſus te interſiciam, ut nuper. &c.*

THE.

THE. [78] Genitore coram ? *HER.* [79] Cernere hunc docui nefas.
AM. [80] Memoranda potius omnibus facta intuens,
Vnius à te criminis veniam pete.
HER. [81] Veniam dabit ſibi ipſe qui nulli dedit?
[82] Laudanda feci iuſſus, hoc unum meum eſt.
Sucurre genitor, ſive te [83] pietas movet,
Seu triſte fatum, ſive violatę decus
Virtutis: Effer arma; vincatur mea
Fortuna dextra. *TH.* Sunt quidem patrię preces
Satis efficaces, ſed tamen noſtro quoque
Movere fletu. ſurge, & adverſa impetu
Perfringe ſolito: nunc tuum [84] nulli imparem
Animum malo reſume. nunc magna tibi
[85] Virtute agendum eſt, [86] Herculem iraſci veta.
HER. [87] Si vivo, feci ſcelera: [88] ſi morior, tuli.
Purgare terras propero: iam dudum mihi
[89] Monſtrum impium, ſęvumq; & immite ac ferum
Oberrat: [90] agedum dextra: conare aggredi
Ingens opus, labore biſſeno amplius.
Ignave ceſſas? fortis in pueros modo,
[91] Pavidaſque matres? arma niſi dentur mihi.

[78] *Ante occides coram patre ?* [79] *Aſſueſeci eum huiuſmodi ſpectaculis, qui in conſpectu eius interfeci uxorem & natos.* [80] *Cæteras tuas virtutes perpende, iiſque hanc unam condona* [81] *Egone, qui ab aliis fontibus pœnas popoſci, mihi ignoſcam ?* [82] *Ab Euryſtheo iuſſus. laudanda feci, ſcelus hoc à me profectum eſt.* [83] *Nepotum cædis pia vindicta. vel. filii tui ſibi & aliis deteſtabilis commiſeratio.* [84] *Nulli malo inferiorem. imo maiorem.* [85] *Vt te virum præbeas.* [86] *Dolorem tuum, iramque vince.* [87] *Si mihi poſt tale flagitium vitæ uſum indulſero, videbor conſulto feciſſe & approbare.* [88] *Si vero morte ulciſcar, credar per vim aliunde illatam & extrinſeco morbi impulſu hoc perpetraſſe.* [89] *Monſtroſum ſc. ſcelus hoc meum.* [90] *Aggredere itaque, ò dextra, hoc monſtrum extingue, cuius laboris gloria duodecim illorum à te geſtorum laudem ſuperabit* [91] Per indignationem dixit, *pro, matrem pavidam ut Theb.* 368. *Med.* 1005. *Agam.* 192.

Aut omne [92] Pindi Thracis exſcindam nemus,
[93] Bacchique lucos, & Cithæronis iuga
Mecum cremabo: tota cum domibus ſuis,
Dominiſque tecta, cum Deis templa omnibus
Thebana ſupra corpus excipiam meum.
Atque urbe verſa condar. [94] & ſi fortibus
Leve pondus humeris mœnia* inverſa incident.
Septemque opertus non ſatis portis premar,
Onus omne media parte qua mundus ſedet,
Dirimitque ſuperos, in meum vertam caput.
Redde arma. *AM.* vox eſt digna [95] genitore Herculis,
[96] Hoc en peremptus ſpeculo cecidit puer:
Hoc, Iuno, telum manibus emiſit tuis:
Hoc nunc ego utar. *TH* [97] Ecce, iam (miſerum metu
Cor palpitat, corpuſque ſolicitum ferit.)
[98] Aptata Arundo eſt: ecce, [99] iam facies ſcelus
[1] Volens, ſcienſque, pande, quid fieri iubes:
HER. [2] Nihil rogamus: noſter in tuto eſt dolor.
AM. Natum potes ſervare [3] tu ſolus mihi.
TH. [4] Sed ipſe nondum maximum evaſi metum.

[92] *Montis in confinibus Theſſaliæ verſus Thraciam* [93] *Sylvas incæduas prope Thebas, quæ Baccho conſecratæ ſacrificiis lucent.* [94] *Quod ſi domus, templa, mœnia portæ ſeptem, univerſa urbs Thebarum nimis leve pondus ſit ad me opprimendum, vertam ego in caput meum omnia inter terram & cœlum ſummum. vel, molem ipſam terræ, quæ in medio librata ſuo interpoſitu alterum hemiſphærium. ſeu cœli faciem mediam ab altera ſeparat & occulit.* * *Al. leg.* immerſa. *Dan. Heinſius leg.* inverſa. [95] *Quæ & me tam fortis viri patrem fortitudinis admoneat, doceatque mori.* Et cum dicto petit arundinem. [96] *Impia hac & novercali ſagitta, quam manu tua emiſſam direxit Iuno in natum tuum, utar ego in me.* [97] *Ecce, inquit Theſeus, id quod ſine horrore ipſe videre non poſſum, iam Amphitryo parens tuus ſagittam pectori aptavit, ut ſibi inferat manum.* [98] *Admovit gutturi ſuo Arundinem pater mori certus ſi contumax in inſtituto perſiſtas.* [99] *Tibi & patri mortem inferendo, idque.* [1] *Sanus, non per furoris errorem & ignorantiam, ut dudum.* [2] *Vt iubet, quantum ad me certum eſt morte dolores finire.* [3] *O Theſeu.* [4] *Reſpicit ad verſ. 1298.* hoc ex mente D. Heinſii mutare auſus ſum, cum diſpliceret abſumptio diphthongi.

HE. [5] Miſerum haud potes me facere, felicem potes.
AM. Sic ſtatue quidquid ſtatuis, ut cauſam tuā
Famamque in arcto ſtare & ancipiti ſcias.
[6] Aut vivis aut occidis. hanc animam [7] levem,
Feſſamque ſenio, nec minus quaſſam malis,
[8] In ore primo teneo. [9] tam tarde patri
Vitam dat aliquis? non feram ulterius moram,
Letale ferro pectus impreſſo induam:
Hic, hic iacebit Herculis [10] ſani ſcelus
HE. Iam parce, genitor parce; iam revoca manum,
[11] Succumbe virtus, perfer imperium patris.
Eat ad labores [12] hic quoque Herculeos labor;
[13] Vivamus. [14] artus alleva afflictos ſolo
Theſeu parentis: dextra contactus pios
Scelerata, refugit. *AM.* [15] Hanc manū amplector libēs:
Hac nixus ibo, pectori hanc ægro admovens
Pellam dolores. *HE.* [16] Quē locum profugus petā?
Vbi me recondam? quave tellure obruam?
Quis [17] Tanais, aut quis [18] Nilus, aut quis [19] Perſica
Violentus unda [19] Tigris, aut Rhenus [20] ferox,

5 *Miſeriorem me reddere non potes tua morte: felicem, mea, modo concedas.* 6 *Niſi mutata ſententia vivere ſtatuas, mihi e cauſa eris necis.* 7 *Quæ mihi iam ſeni miſero facile diſcedat.* 8 Ψυχὴν ἐπὶ χείλεσιν ἔχω. *in primoribus labris, in extrema hac ſtatione, hinc ſigno quaſi dato facile avolaturā.* 9 *Tantum rogatus, cunctaris adhuc vitam, id eſt, cauſā cur in vita maneam, donare mihi patri?* 10 *Volentis ac ſcientis, ut modo v.* 1300. 11 *Cedat iuſtitia, qua impietatem meam in natos vindicatura erat, pietati in patrem.* 12 *Quod dolorem meum vicerim. & quod, ut patrem ſervem, tanta impietatis conſcientia ſuperſtes eſſe velim.* Et hæc Theſei eſſe poſſunt Herculem collaudantis. 13 *Ego & propter me pater.* 14 *Tu, ò Theſeu, tolle humo patrē, manus meæ pollutæ non audent tangere. vide ſup. v.* 1192. 15 *Hanc Hercules manū amplector patius.* 16 *Coegiſtis me vivere. ſed in qua orbis parte latebo, ubique notus? aut quo flumine vivo ablutus expurgabo me, cui alto infixa animo ſedet tam dira impietatis memoria?*
17 *Scythiæ fl.* 18 *Ægypti fl.* 19 *Qui in Armenia maiore naſcēs magnam Aſiæ partem perfluens in ſinum Perſicum defertur. fl. rapidiſſimus, unde & nomen habet: ſagittā enim Perſæ Tigrin appellant. & hinc feræ nomen.* 20 *Ipſe fl. impetuoſus.* vel *propter feroces accolas, Gallos & Germanos, quos diſterminat*

[21] Taguſve Ibera turbidus [22] gaza fluens,
Abluere dextram poterit? Arctoum licet
[23] Mæotis in me gelida transfundat [24] mare.
Et tota [25] Tethys per meas currat manus,
Hærebit altum facinus. in quas impius
Terras recedes? Ortum, an Occaſum petes?
Vbique notus perdidi exilio locum
[26] Me refugit orbis, aſtra tranverſos agunt
Obliqua curſus; [27] ipſe Titan Cerberum
Meliore vultu vidit [28] ò fidum caput
Theſeu, latebram quære longinquam, abditam.
[29] Quicunque ſemper ſceleris alieni arbiter
Amas nocentes, gratiam [29] meritis refer,
Vicemque noſtris: redde me infernis precor
Vmbris reductum, meque ſubiectum tuis
Reſtitue vincl s ille me abſcondet locus.
Sed & ille novit. T [30] Noſtra te tellus manet.
Illic ſolutam cæde Gradivus manum
Reſtituit armis. illa te Alcide, vocat
Facere innocentes terraque ſuperos ſolet.

[21] *Fl. Luſitaniæ, qua Iberia, id eſt Hiſpania pars.* [22] *Aureis carenis.* [23] *Palus Scythiæ.* [24] *Septentrionale, vel Euxinum.* [25] *Vxor Oceani* Metonym. *mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur:* Θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά, [26] *Homines me abhorrent, dii oderunt.* [27] *Sol plus obſcuratur me viſo, quam Cerbero vid. v* 60 [28] Ὦ φίλη κεφαλὴ, ὦ τ' ἑταῖρε. *Qui Pirithoo fidus extitiſti comes in rapienda Proſerpina, mihi in furore meo.* [29] *Ego bene de te merui, cum te catenis infernis exemerim ſup. v* 805. *tu referes mihi hanc gratiam ſi me vinclis illis reſtituas.* [30] *Athenas, quæ patria mea & regnum, profectus expiabere, nam & ibi Mars à Neptuno in iudicium vocatus de cæde filii ſui Halirrothii, omnium deorum ſententiis abſolutus eſt.*

THYESTES.

Dramatis Perſonæ.

THYESTES. ATREVS. TANTALVS.
MEGÆRA. PLISTHENES THYESTIS F.
CHORVS SENVM MYCENÆORVM.
TANTALVS THYESTIS F. (Mutæ Perſonæ.
ALIVS THYESTIS F. (
SERVVS. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Alternis annis regnandi vices pacti Atreus & Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filii Argis imperabant. Thyeſtes, adiuvante Ærope fratris uxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arietem, in cuius poſſeſſione erat fatum regni, aufert, & male conſcius in exilium abit. Atreus evaſiſſe dolens, miſſis ſuis filiis velle ſe in gratiam redire ſimulat, oblata regni parte reditum illi ſuadet & perſuadet, tres Thyeſtis liberos, quos obſides acceperat, ad aras immolatos, partim aſſos, partim elixos patri neſcienti epulandos apponit, miſtumque vino cruorem illi præbet, ſub finem nefandi convivii (quod Sol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum oſtendit, quaſque dapes abſumpſerit, narrat, inſultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTVS PRIMVS.

TANTALI VMBRA. MEGÆRA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furia, cogiturque miſcere nefaria odia inter ſuos ex Pelope nepotes Atreum & Thyeſtem.

[1] QVis me furor nunc ſede ab infauſta extrahit,
Avido fugaces ore captantem cibos?
Quis [2] male deorum Tantalo vivas domos
Oſtendit iterum? [3] peius inventum eſt ſiti
Arente in undis aliquid, & peius fame
Hiante ſemper? [4] Siſyphi numquid lapis.

[1] *Al.leg* Quis me inferorum ſede ab infauſta abſtrahit.. [2] *Diis tam mala quam bona imputare poetis ſolenne.* vel pro malum, *interiectione execrantis* Hiſpanice, en hora mala. *D Heinſius geminam emendat labem, legitque.* Quiſnam deorum Tantalo antiquas domos, &c. [3] *An graviorem aliquem mihi excogitaverunt cruciatum, quam, qui mihi iam addictus eſt.* [4] *Hippol. verſ* 1226.

Geſtandus humeris lubricus noſtris venit?
Aut [5] membra celeri differens curſu rota?
[6] Aut pœna Tityi: qui [7] ſpecu vaſto patens
Viſceribus atras paſcit effoſſis aves:
Et nocte reparans quidquid amiſit die,
Plenum recenti pabulum monſtro iacet.
In quod malum [8] tranſcribor? ò quiſquis nova
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Diſponis! adde: ſi quid ad pœnas potes,
Quod ipſe [9] cuſtos carceris diri horreat,
Quod mœſtus Acheron paveat: ad cuius metum
[10] Nos quoque tremamus. quære: iam noſtra ſubit
E [11] ſtirpe [12] turba, quæ [13] ſuum vincat genus,
Ac me [14] innocentem faciat, & [15] inauſa audeat.
[16] Regione quidquid impia ceſſat loci,
Complebo. [17] nunquam ſtante Pelopeia domo,
Minos vacabit. *ME.* Perge deteſtabilis
Vmbra, & penates impios furiis age.
Certetur omni ſcelere, & alterna vice
ſtringantur enſes. ne ſit irarum modus
Pudorve. mentes cæcus inſtiget furor:
Rabies [18] parentum duret, & longum nefas
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus

5 *Herc. Fur.* 749. 6 *Hippol.* 1228. *Quibuſdam placet hæc lectio nec ſine autoritate librorum mſſ.* Aut pœna Tityi ſemper accreſcens iecur &c. 7 *Illa ſc parte corporis qua admittebat aves rapaces.* 8 *Translatum ab iis, qui in novas colonias ſcripti deducũtur.* 9 *Cerberus.* 10 Emphatice, *malis indurati, qui in vivis dira fecimus, apud inferos miſerrima patimur.* 11 *Pelope.* 12 *Atreus & Thyeſtes.* 13 *Me progenitorem infando ſcelere ſuperet.* 14 *Reſpectu & comparatione ipſorum.* 15 *Qua nec ego nec alius quiſpiam auſus eſt.* 16 *Vacua omnia ſupplicii apud inferos loca progenies mea complebit.* 17 *Quamdiu quiſquam ſupereſt è noſtra familia, &* ſęva Pelopis domo *nullo non ſcelere contaminata, habebunt qua torqueant crimina inferni iudices.* 18 *Tantali & Pelopis,* vel indignanter pro *parentis, i. avi. ſc. tui ò Tantale, ut Herc. Fur. v.* 1283. pavidas Matres.

Odiſ-

Odiſſe crimen, ſemper [19] oriatur novum:
Nec unum in uno: [19] dumque punitur ſcelus,
Creſcat. [20] ſuperbis fratribus regna excidant,
Repetatque profugos dubia violenta domus
Fortuna reges: inter incertos labet.
Miſer ex potente fiat, ex miſero potens;
Fluctuque regnum caſus aſſiduo ferat,
[21] Ob ſcelera pulſi, cum dabit patriam deus,
In ſcelera redeant: ſintque tam inviſi omnibus,
Quam ſibi. nihil ſit, ira quod vetitum putet.
[22] Fratrem expaveſcat frater, [23] & natum parens,
Notuſque * patrem: liberi [24] pereant male;
[25] Peius tamen naſcantur: immineat [26] viro
Infeſta coniux. [27] bella trans pontum vehant:
Effuſus omnes irriget terras cruor:
[28] Supraque magnos gentium exultet duces
Libido victrix. impia ſtuprum in domo
Leviſſimum ſit. fratris & fas, & fides,
Iuſque omne pereat. non ſit à veſtris malis
Immune cœlum. cum micant ſtellæ polo,
Flammæque ſervant debitum mundo decus:
Nox atra fiat, [29] excidat cœlo dies.
Miſce penates: odia, cædes, funera
Arceſſe, & imple [30] ſcelere Tantaleam domum.

[19] *Ita dum Atreus ulciſcebatur adulteriũ Thyeſtæ cũ Æropa ux. ſua, filios ipſius illi epulandos appoſuit. Thyeſtes ut hoc vindicaret, conſulto oraculo, ex inceſto ſuæ filiæ Pelopeiæ ſtupro Ægiſthum genuit, qui Atreum interfecit & Agamemnonem.* [20] *Atreo & Thyeſtæ alternis vicibus regnantibus regnum excidat, uti Thyeſtæ, qui corrupta fratris uxore in exilium ivit, à quo ſimulata conciliatione revocatus eſt:* Vide Argument. [21] *Vterque pulſus, ſimul ac revocatus fuerit, in ſcelera redeat.* [22] *Atreus Thyeſtem & è contrario.* [23] *Clytemnæſtra Oreſtem.* * *Matrem* rectius lege. *ſic Oreſtes Clytemnæſtram: quam fugiens latuit, tandem reverſus interfecit.* [24] *Thyeſtæ filii, quos patruus occidit, voravit pater.* [25] *Ex inceſtu leviri cum glote patris cum filia.* [26] *Clytemnæſtra Agamemnoni.* [27] *Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Troianũ bellum profecti.* [28] *Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryſeida & Caſſandram deperiit.* [29] *Menſæ enim Thyeſteæ atrocitatem ſol videre non ſuſtinens ortus retroceſſit.* [30] *Per promiſcuos inceſtus & ſtupra.*

[31] Or-

[31] Ornetur altum columen, & lauro fores
Lætæ vireſcant; dignus adventu tuo
Splendeſcat ignis. [32] Thracium fiat nefas
[33] Maiore numero, dextra cur [34] patrui vacat?
Nondum Thyeſtes liberos deflet ſuos?
Ecquando tollet ignibus iam ſubditis
Spumante aheno? membra per partes eant
Diſcerpta: patrios polluat ſanguis focos.
Epulæ inſtruantur, [35] non novi ſceleris tibi
Conviva venies [36] liberum dedimus diem,
Tuamque ad iſtas ſolvimus menſas famem,
Ieiunia exple. [37] miſtus in Bacchum cruor
Spectante te potetur. inveni dapes,
Quas [38] ipſe fugeres. Siſte, quo præceps ruis?
THY. Ad ſtagna, & amnes, & recedentes aquas,
Labriſque ab ipſis [39] arboris plenæ fugas.
Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile: [40] liceat, ſi parum videor miſer,
Mutare ripas: alveo medius tuo
[41] Phlegethon relinquar, igneo cinctus freto.
Quicunque pœnas lege fatorum datas
Pati iuberis: quiſquis exeſo iaces
Pavidus ſub antro, quique venturi timens
Montis ruinam: quiſquis avidorum feros

[31] *Inſimulata conciliatione, quod in feſtis ſolet, ornentur poſtes frõdibus, lauri ramis lucernis, foco, ſed crudeli qui inceſtum Thyeſtæ vindicet.* [32] *Quale admiſerunt Procne & Philomela in vindicta Terei regis Thraciæ. vid. Herc. Fur. v. 145* [33] *Sed illæ unum Terei peremere filium Ityn: tu ò Atreu, duos Thyeſtæ,* imo tres. [34] *Atrei*, & inſtat furia feſtinare iubens, ut ipſe famelicus cruentis his dapibus exſatiet. *Sarcaſ.* [35] *Qui filium tuum Pelopem coctum olim diis epulandum apposuiſti.* [36] *Hunc diem à fame tibi vacuum permiſi, ut apud tuos ad ſatietatem uſque conviveretis.* [37] *Vinum cruore puerorum Thyeſtæ miſtum.* [38] *Emphatice, tu quem cæteræ dapes fugiunt, namque hoc audito, Tantalus refugit, repetitq; inferas potius ſame pœnas, quam tales accedat menſas.* furia itaque *ſiſte* ait *quo præceps ruis?* [39] *Arborem fugientem ab ipſis labris.* [40] *Si in ſolita ripa non ſatis miſer videar, in magis diras ſævaſque me tranſmitte, modo ne ad has epulas cogar.* [41] Qui rapidis flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon à φλέγω, *comburo.*

Ri-

Riƈtus leonum, & dira [42] Furiarum agmina
Implicitus horres: [43] quiſquis immiſſas faces
Semiuſtus abigis, Tantali vocem excipe
[44] Properantis ad vos: credite [45] experto mihi,
[46] Amate pœnas. quando continget mihi
Effugere ſuperos? *ME.* [47] ante perturba domum,
Inferque tecum prælia, & ferri malum
Regibus amorem: concute inſano ferum
Peƈtus tumultu. *TAN.* Me pati pœnas decet,
[48] Non eſſe pœnam: mittor, ut dirus [49] vapor
Tellure rupta, vel gravem populis luem
Sparſura peſtis ducam in horrendum nefas
Avus nepotes. [50] Magne divorum parens,
Noſterque, quamvis pudeat ingenti licet
[51] Taxata pœna lingua crucietur, loquar;
Nec hoc tacebo: [52] moneo, ne [53] ſacra manus
Violata cæde, neve furiali malo
Aſpergat [54] aras. ſtabo, & arcebo ſcelus.
[55] Quid ora terres verbere, & tortos ferox
Minaris angues? Quid famem infixam intimis
Agitas medullis? flagrat incenſum ſiti
Cor, & peruſtis flamma viſceribus micat.
Sequor.
ME. Hunc, ò furorem divide in totam domum.

[42] *Trium ut in Herc. Furente v.* 101. *quas ab impetu, furore & aſſiduitate ſupplicii vocat* agmina ſæva ſororum.
43 *Qui manu repellis à facie intentas ab ultricibus furiis, & dæmoniis faces.* 44 *Feſtinanter revertentis ad vos.* 45 *Qui tuli pœnas inferorum, & ab inferis excitus vidi ſcelera vivorum.* [46] *Contenti ſitis & amate pœnas quas datis apud inferos, potius quam revertamini ad ſuperos.* 47 *Non reverteris priuſquam domum tuā perturbaveris, diſſidiiq; faces nepotibus tuis admoveris.* [48] *Non aliis pęnas faceſſere.* 49 *Exhalatio peſtifera.* 50 *Quāvis te pudeat, ò Iupiter, genuiſſe hominē tā ſceleratū.* 51 *Vid Herc. Fu. v.* 753. ἀκόλαστον ἔσχεγλῶσσαν. 52 *Monebo nepotem Atreum & repellam à tanto ſcelere.* Lipſius è vet. codicibus leg. *violate* & *Aſpergite*, è formula imperandi. *Al. violenta.* 53 *Execranda. Sacra cædes diƈtum ut ſacra fames.* 54 *Ad aras enim filios Thyeſtæ Atreus maƈtavit.* 55 Talia dicenti Megęra flagello inſonat, vipereas arreƈta comas, minitatur ſe omnes illi inieƈturam angues, & famem ſitimque auget.

56 Sic,

[56] Sic, ſic feratur, & ſuum inſenſi invicem
Sitiant cruorem: ſenſit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
[57] Actum eſt abunde. gradere ad infernos ſpecus
Amnemque notum: iam [58] tuo mœſtæ pede
Terræ gravantur, [59] cernis, ut fontes liquor
Introrſus actus linquat: ut ripæ vacent;
Ventuſque [60] raras igneus nubes ferat?
Palleſcit omnis arbor, ac nudus ſtetit
Fugiente pomo ramus; & [61] qui fluctibus
Illinc propinquis Iſthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili dividens terra vada,
Longe remotos latus exaudit ſonos.
Iam [62] Lerna retro ceſſit, & [63] Phoronides
Latuere venæ: nec ſuas proferet [64] ſacras
[65] Alpheus undas, & [66] Cithæronis iuga
Stant parte nulla cana depoſita nive,

[56] *Quantum tu aquam, tantum illi ſitiunt cruorem*, vel *ita tu facis, ſparge furoris & odii ſemina.* [57] *Satis ſuperque flāmas concitaſti, iam redi ad locum ſupplicii.* [58] *Lipſ. leg.* tuum mæſtæ pedem terræ gravantur. *Verū haud ſcio an quadret hac lectio, ſi reſpicias ad* gravantur. [59] *Cernis ut omnes aquæ ſubſidant tuo conſpectu, arboreſq; veluti ſideratione tacta areſcant?* [60] *Sine pluvia, quas in Herc. Fur. verſ.* 862. *vocabat* vacuas. vel, *paucas.* [61] *Binaque maria Ægeum & Ionium, quæ Iſthmon Corinthiacū utrinq; alluunt, recedunt à litore, longiuſq; remotis exaudiuntur ipſorū fremitus. Sic exponunt qui* littus *legunt. Lipſ. emendat* lætus, *approbat Delrius. Sed lectio in contextu eſt ſana, neq; indiga obelo Ariſtarchi. Vult actor ita inhorruiſſe pelagus adventu Tantali, ut ſe ſubduxerit utroq; latere aquis ſuis nudato.* [62] *Palus in agro Argivorū.* [63] *Vnda fl. Inachi filii Phoronei regis Argiv.* [64] *Nullus fons numine vacare credebatur, propter perennem æternamque ſcaturiginem, unde & filii deorum dicti fluvii.* vel *quod huic fl. tanquam Deo & Iovis amico (cuius quippe ſolius aquis aram Iovis Olympici dilui ſancitum) Elei honores habuerunt, ſignumque in templo Iovi dedicato poſuerunt.* [65] *Fl. Elidis in Arcadia Piſas alluens.* [66] *E Cithæronis iugis ſolutæ evanuerunt nives.*

Timentque [67] veterem nobiles Argi ſitim.
En [68] ipſe Titan dubitat, an iubeat ſequi,
Cogatque habenis ire periturum diem.

[67] *Qua laborabant Argi in loco arido, poſiti, ante inventos puteos à Danao. vel Danai filiabus.* Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν, Δανααὶ Ἄργος ἔνυδρον. *& hinc fab. de pœna Danaidum locus.*
[68] *Sol dubitat an curru quadriiugo vectus iubeat diem procedere, per te periturum, id eſt, obſcurum futurum: adeoque deſcende. neque enim luceſcente die dæmoniis furiis, umbriſve vagari permiſſum. ſic Anchiſæ umbra 5. Æneid.* Et me flavus equis oriens afflavit anhelis, *& Tireſia 2. l. 5. Sat. Hor.* ſed me Imperioſa trahit Proſerpina, vive, valeq;

CHORVS.

Chorus ex ſenibus Mycenæis vel Argivis conſtans (Argos enim Mycenis confundunt Poetæ) deos urbium in Peloponneſo præſides, ut mala & ſcelera in domo Pelopis concepta, & imminentia prohibeant avertantque, precatur, & Tantali impium facinus ac pœnam canit.

ARgos de ſuperis ſi quis [1] Achaicum,
[2] Piſæaſque domos turribus inclytas:
Iſthmi ſi quis amat regna Corinthii,
Et portus [3] geminos & mare [4] diſſidens:
Si quis [5] Taygeti conſpicuas nives,
[6] Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In ſummis Boreas compoſuit iugis,
Æſtas [7] veliferis ſolvit [7] Eteſiis:
Quem tangit gelido flumine lucidus
[8] Alpheus [9] ſtadio notus Olympico:
Advertat placidum numen, & arceat
Alternas ſcelerum, ne redeant, vices;
Neu ſuccedat avo deterior nepos;

1 Ad differentiam aliorum, qui decē. huic autē Iuno præeſt. 2 Piſæ civitatis in Elide, quæ Iovi curæ propter Olympia, quæ iuxta hanc celebrantur. 3 Ab utraque parte Iſthmi, de quo in Herc. Fur. v. 335. 4 Iſthmo interiecto dividente Ionium & Ægeum. 5 Montis prope Lacedæmona. 6 Quas Boreas à Septentrione ubi Sarmatæ pop. flans hyeme congelavit. Eteſiæ venti æſtivi ab alia atque alia cœli parte ſpirantes ſolvūt. 7 Stationim venti ſunt & conſtantes. unde eos Varro Naviles *appellat. 8 Sup. v. 116. 9 Certaminibus quæ celebrantur in honorem Iovis apud Olympum in ſtadio quod pedibus ſuis* 600. *metatus eſt Hercul. vel quod* 125. *paſſibus uno ſpiritu confectis ſtetiſſet, ſtadiumque* ἀπὸ τῆς στάσεως *nominavit.*

10 *Ma-*

[10] *Ne poſteri ſequantur vitia maiorum. Nimirum obviam it decreto Megaræ ſupra*, Rabies parentum duret, & longum nefas eat in nepotes. *Optant igitur ſenes Argivi ne id accidat. Al. leg* Et maior placeat

[10] Maiorũ &, placeat culpa minoribus,
Tandem laſſa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantali.
Peccatum ſatis eſt. fas valuit nihil,
Aut commune nefas, [11] proditus occidit
Deceptor dominæ Myrtibus, & fide
Vectus qua tulerat nobile reddidit
Mutato pelagus nomine. notior
Nulla eſt [12] Ioniis fabula [12] navibus.
[13] Exceptus gladio parvulus impio.
Dum currit patrium natus ad oſculum,
Immatura focis victima concidit:
Diviſuſque tua eſt, Tantale, dextera,
Menſas ut ſtrueres hoſpitibus deis:
[14] Hos æterna fames proſequitur cibos,
Hos æterna ſitis: nec dapibus feris
Decerni potuit pœna decentior.
[14] Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
[15] Phineis avibus præda [16] fugacior:
Hinc illinc gravidis frondibus incubat
Incurvata ſuis fœtibus, ac tremens

culpa minoribus. [11] *Oenomaus oraculo monitus ſibi à genero imminere mortem, ſuorum equorum velocitati confiſus filiam uxorem procis propoſuit ea lege, ut certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lancea inſequutus eum ſi aſſequeretur conficeret. Pelops Myrtilum, cui primam noctē*, vel ut alii partem regni *promiſerat, corrupit, ut ſublata fibula, qua modiolus axis affigitur, currum everteret. Oenomao ab equis diſcerpto, Pelops Hippodamia & regno potitus eſt. Myrtilus autem eadem fide, quam domino præſtiterat, id eſt, falſa deceptus à Pelope in mare è Geraſto præcipitatus dedit nomen mari Myrtoo. quod tamen à Myrto puella dictum tradit Pauſanias in Arcadicis* [12] *Navigantibus Ionium mare.* [13] *Pelopem filium currentem ad patrium oſculum Tantalus pater interfecit, coctumque diis epulandum appoſuit: abſtinuerunt omnes præter Cererem, &c.* [14] *Vide Herc. Fur* 751. [15] *Harpyis Phineus Arcadiæ rex filios ſuos ex priore uxore ſuaſu Harpalices ſuperinductæ iis novercæ, excæcavit. quam impietatem dii ulti & ipſam oculis privarunt immiſſis terris his volatilibus ore virgineo, manibus aduncis, quæ cibos eius fęda ent.* [16] Celerique fuga ſub ſidera lapſæ &c.

17 Al-

[17] Alludit patulis arbor hiatibus :
Nec, quamvis avidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties tangere negligit,
[18] Obliquatq; oculos [19] oraq; cōprimit
Incluſiſque famem dentibus alligat.
Sed tunc [20] divitias omne nemus ſuas
Demittit propius, pomaque deſuper
Inſultant foliis mitia languidis,
Accenduntque famē: quæ iubet irritas
Exercere manus : has ubi prætulit,
Et [21] falli libuit ; totus in arduum
[22] Autumnus rapitur, ſilvaque mobilis.
Inſtat deinde ſitis non levior fame:
Quę cum percaluit ſanguis & igneis
Exarſit [23] facibus, ſtat miſer obvios
Fluctus ore [24] vocans quos profugus latex
Avertit, ſterili deficiens vado,
Conantemque ſequi, deſerit. [25] hic bibit
Altum de rapido gurgite pulverem. [26]

[17] Al. leg. illudit, *id eſt, cibum ſperatum detrahit.*
[18] Demittit, ne videat. vel limis ocellis aſpicit.
[19] Ore clauſo famem coercet.
[20] Omnis arbor poma demittit ad labra, illumque lallicit.

[21] Nec enim ſperabat ſe poſſe prehendere : tantum experiri voluit. *[22] Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces.* *[23] Sitis.* *[24] Lipſius hab t,* petens: *id eſt, captans.* *[25] Arenas capit pro aqua quæ fugit.* *[26] Deeſt huic Choro finis.*

ACTVS SECVNDVS.

ATREVS. SERVVS.

Atreus ulciſcendi fratrem certus de vindictæ ratione cum ſervo deliberat, quem ad honeſta conſulentem non audit. impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

IGnave, iners, enervis, & (quod maximum
Probrum tyranno [1] rebus in ſummis reor)
Inulte, poſt tot ſcelera, poſt fratris dolos,
Faſque omne ruptum, queſtibus vanis agis
Iras? at [2] Argos fremere iam totum tuis
Debebat armis, omnis & [3] geminum mare
Innare claſſis, iam tuis flammis agros
Lucere & urbes decuit: ac ſtrictum undique
Micare ferrum. tota ſub noſtro ſonet

[1] In magna potentia & rerum ſumma. *[2] Hic* Argos confundi cum Mycenis vides. *[3] Ionium & Ægeum quæ Peloponneſum utrinque alunt.*

Ar-

Argolica tellus [4] equite: non ſylvæ tegant
[5] Hoſtem, nec altis montium ſtructæ iugis
Arces, relictis bellicum totus canat
Populus Mycenis. quiſquis inviſum caput
Tegit ac tuetur, clade funeſta occidat.
Hæc ipſa pollens incluti Pelopis domus
Ruat vel in me, dum modo in fratrem ruat.
Age anime, fac quod nulla poſteritas probet;
Sed nulla taceat. aliquod audendum eſt nefas
Atrox, cruentum; [6] tale, quod frater meus
Suum eſſe malit. ſcelera non ulciſceris
[7] Niſi vincis. [8] Et quid eſſe tam ſævum poteſt,
Quod ſuperet illum, nunquid abiectus iacet?
Numquid ſecundis patitur in rebus modum,
Feſſis quietem? novi ego ingenium viri
[9] Indocile: flecti non poteſt, frangi poteſt.
Proin [10] antequam ſe firmet, aut vires paret,
Petatur ultro; ne quieſcentem petat.
Aut perdet, aut peribit. [11] in medio eſt ſcelus
Poſitum occupanti. *SER.* fama te populi nihil
Adverſa terret? *AT. Maximum hoc regni bonum eſt,*
Quod facta domini cogitur populus ſui
Quam ferre, tam laudare. SE. quos cogit metus
Laudare, eoſdem reddit inimicos metus.
At qui favoris gloriam veri petit,
Animo magis quam voce laudari volet.
AT. [12] *Laus vera, & humili ſæpe contingit viro:*
Non niſi potenti falſa. [13] quod nolunt velint.
SER. Rex [14] *velit honeſta; nemo non eadem volet.*
AT. Vbicunque tantum honeſta dominanti licent,
[15] *Precario regnatur. SER. Vbi non eſt pudor,*

[4] *Equitatu, equitibus.* [5] *Thyeſtem, quem nominare non dignatur.* [6] *Quale mallet frater ſe in me feciſſe, quam me in illum.* [7] *Niſi maiora ſcelera facis* [8] *Nec tamen video, qua ratione illum vincam, quem nulla domat fortuna, aut ſui memorē reddit. in adverſis enim rebus non deprimitur: in proſperis ſupra modum inſoleſcit. neque in laboribus admittit quietem. etiam exul modo machinatur mihi malum* [9] *Indomitum.* [10] *Prius ipſum invadam, quam ille me.* [11] *Vterque noſtrum meditatur ſcelus, qui autem prior ceperit melius perficiet.* [12] *Infimo cuique ex merito prabetur laus: potenti etiam immerito.* [13] *Etiam inviti cogantur laudare.* [14] *Fac velit, die regem velle.* [15] *Nō abſolute, ſed ex alieno arbitrio.* *Nec*

Nec cura iuris, ſanctitas, pietas, fides;
Inſtabile regnum eſt. ATR. Sanctitas, pietas, fides:
[16] *Privata bona ſunt*: [17] *qua iuvat, reges eant.*
SER. Nefas nocere [18] vel malo fratri puta.
ATR. Fas eſt in [19] illo, quidquid in fratre eſt nefas.
Quod enim reliquit crimen intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? coniugem ſtupro abſtulit,
[20] Regnumque furto: ſpecimen antiquum imperii
Fraude eſt adeptus: fraude turbavit domum.
Eſt Pelopis altis nobile in ſtabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis:
Huius per omne corpus infuſo coma
Dependet auro, cuius è tergo novi
[21] Aurata reges ſceptra Tantalici gerunt:
Poſſeſſor huius regnat: hunc tantæ domus
Fortuna ſequitur. tuta ſepoſita [22] ſacer
In parte carpit prata, quæ claudit lapis
Fatale ſacro paſcuum muro tegens:
Hunc, facinus ingens auſus, aſſumpta in ſcelus
[23] Conſorte noſtri perfidus thalami avehit:
Hinc omne cladis [24] mutuæ fluxit malum.
Per regna trepidus exul erravit mea:
Pars nulla noſtri tuta ab inſidiis vacat.
Corrupta coniux, imperii quaſſa eſt [25] fides,

[16] *Privatorum propria ſunt bona.* [17] *Qua placet. pro lubidine ſua.* [18] *Etiamſi ſcelerato.* [19] *Tam egregie impio.* [20] *Iudicium, argumentum, omen regni. arietem ſc aurei velleris, cum fatale eſſet illũ regnaturũ apud quem ille aries eſſet, hunc prius adeptus eſt Atreus interfecto Chryſippo fratre. Codex Cruſerianus legit* ſpecimen antiqui imperii. *ut videre eſt infra Thebaide. verſ.* 184. Non te ut reducam veteris ad ſpecimen domus. *Vbi* veteris domus ſpecimen: *quod hic* antiqui imperii ſpecimen. [21] *Tantali nepotes Peloponneſiaci reges ſceptrum aurea huius arietis lana ornare ſolent.* Purpureo enim oves vel inſolito colore indutæ regnũ & felicitatem portendere credebantur. *Phialam autem fuiſſe, in cuius medio inſculptus prominebat caper, tradit Herodotus Heracleotes apud Athenæum l. 6. c* 4 [22] *Propter fatum & oſtentũ imperii.* [23] *Ordo. Ille perfidus auſus ingens facinus avehit hunc arietẽ, conſorte mei thalami, i. uxore mea Ærope in ſcelus aſſũpta &* aſſociata. [24] *Quam uterq; noſtrum in alterum molimur.* [25] *Qua inter nos conveniebat de viciſſitudine regnandi per alternos annos.*

Do-

[21] Taguſve Ibera turbidus [22] gaza fluens,
Abluere dextram poterit? Arctoum licet
[23] Mæotis in me gelida transfundat [24] mare.
Et tota [25] Tethys per meas currat manus,
Hærebit altum facinus. in quas impius
Terras recedes? Ortum, an Occaſum petes?
Vbique notus perdidi exilio locum
[26] Me refugit orbis, aſtra tranverſos agunt
Obliqua curſus; [27] ipſe Titan Cerberum
Meliore vultu vidit [28] ô fidum caput
Theſeu, latebram quære longinquam, abditam.
[29] Quicunque ſemper ſceleris alieni arbiter
Amas nocentes, gratiam [29] meritis refer,
Vicemque noſtris: redde me infernis precor
Vmbris reductum, meque ſubiectum tuis
Reſtitue vincl s ille me abſcondet locus.
Sed & ille novit. T [30] Noſtra te tellus manet.
Illic ſolutam cæde Gradivus manum
Reſtituit armis. illa te Alcide, vocat
Facere innocentes terraquæ ſuperos ſolet.

[21] *Fl. Luſitaniæ, quæ Iberiæ, id eſt Hiſpaniæ pars.* [22] *Aureis carenis.* [23] *Palus Scythiæ.* [24] *Septentrionale, vel Euxinum.* [25] *Vxor Oceani* Metonym. *mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur:* Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά, [26] *Homines me abhorrent, dii oderunt.* [27] *Sol plus obſcuratur me viſo quam Cerbero vid. v* 60 [28] Ὦ φίλη κεφαλή, ὥς τ' ἐκεῖ ἀπέρε. *Qui Pirithoo fidus extitiſti comes in rapienda Proſerpina. mihi in furore meo.* [29] *Ego bene de te merui, cum te catenis infernis exemerim ſup. v* 805. *tu referes mihi hanc gratiam ſi me vinclis illis reſtituas.* [30] *Athenas, quæ patria mea & regnum, profectus expiabere, nam & ibi Mars à Neptuno in iudicium vocatus de cæde filii ſui Halirrothii, omnium deorum ſententiis abſolutus eſt.*

T H Y E S T E S.

Dramatis Perſonæ.

THYESTES. ATREVS. TANTALVS.
MEGÆRA. PLISTHENES THYESTIS F.
CHORVS SENVM MYCENÆORVM.
TANTALVS THYESTIS F. (Mutæ Perſonæ.
ALIVS THYESTIS F. (
SERVVS. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Alternis annis regnandi vices pacti Atreus & Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filii Argis imperabant. Thyeſtes, adiuvante Ærope fratris uxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arietem, in cuius poſſeſſione erat fatum regni, amovet, & maſe conſcius in exilium abit. Atreus evaſiſſe dolens, miſſis ſuis filiis velle ſe in gratiam redire ſimulat, oblata regni parte reditum illi ſuadet & perſuadet, tres Thyeſtis liberos, quos obſides acceperat, ad aras immolatos, partim aſſos, partim elixos patri neſcienti epulandos apponit, miſtumque vino cruorem illi præbet, ſub finem nefandi convivii (quod Sol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum oſtendit, quaſque dapes abſumpſerit, narrat, inſultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTVS PRIMVS.

TANTALI VMBRA. MEGÆRA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furia, cogiturque miſcere nefaria odia inter ſuos ex Pelope nepotes Atreum & Thyeſtem.

[1] QVis me furor nunc ſede ab infauſta extrahit,
Avido fugaces ore captantem cibos?
Quis [2] male deorum Tantalo vivas domos
Oſtendit iterum? [3] peius inventum eſt ſiti
Arente in undis aliquid, & peius fame
Hiante ſemper? [4] Siſyphi numquid lapis.

1 *Al. leg* Quis me inferorum ſede ab infauſta abſtrahit. 2 *Diis tam mala quam bona imputare poetis ſolenne.* vel pro *malum, interiectione execrantis* Hiſpanice, en hora mala. *D Heinſius geminam emendat labem, legitque.* Quiſnam deorum Tantalo antiquas domos, &c. 3 *An graviorem aliquem mihi excogitaverunt cruciatum, quam, qui mihi iam addictus eſt?* 4 *Hippol. verſ* 1226.

Geſtandus humeris lubricus noſtris venit?
Aut [5] membra celeri differens curſu rota?
[6] Aut pœna Tityi: qui [7] ſpecu vaſto patens
Viſceribus atras paſcit effoſſis aves:
Et nocte reparans quidquid amiſit die,
Plenum recenti pabulum monſtro iacet.
In quod malum [8] tranſcribor? ò quiſquis nova
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Diſponis! adde: ſi quid ad pœnas potes,
Quod ipſe [9] cuſtos carceris diri horreat,
Quod mœſtus Acheron paveat: ad cuius metum
[10] Nos quoque tremamus. quære: iam noſtra ſubit
E [11] ſtirpe [12] turba, quæ [13] ſuum vincat genus,
Ac me [14] innocentem faciat, & [15] inauſa audeat.
[16] Regione quidquid impia ceſſat loci,
Complebo. [17] nunquam ſtante Pelopeia domo,
Minos vacabit. *ME.* Perge deteſtabilis
Vmbra, & penates impios furiis age.
Certetur omni ſcelere, & alterna vice
ſtringantur enſes. ne ſit irarum modus
Pudorve. mentes cœcus inſtiget furor:
Rabies [18] parentum duret, & longum nefas
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus

5 *Herc. Fur.* 749. 6 *Hippol.* 1228. *Quibuſdam placet hæc lectio nec ſine autoritate librorum mſſ.* Aut pœna Tityi ſemper accreſcens iecur &c. 7 *Illa ſc. parte corporis qua admittebat aves rapaces.* 8 *Translatum ab iis, qui in novas colonias ſcripti deducũtur.* 9 *Cerberus.* 10 Emphatice, *malis indurati, qui in vivis dira fecimus, apud inferos miſerrima patimur.* 11 *Pelope.* 12 *Atreus & Thyeſtes.* 13 *Me progenitorem infando ſcelere ſuperet.* 14 *Reſpectu & comparatione ipſorum.* 15 *Quæ nec ego nec alius quiſpiam auſus eſt.* 16 *Vacua omnia ſupplicii apud inferos loca progenies mea complebit.* 17 *Quamdiu quiſquam ſupereſt è noſtra familia, &* ſęva Pelopis domo *nullo non ſcelere contaminata, habebunt quæ torqueant crimina inferni iudices.* 18 *Tantali & Pelopis,* vel indignanter pro *parentis, i. avi. ſc. tui ò Tantale, ut Herc. Fur. v.* 1283. pavidas Matres.

Odiſ-

Odiſſe crimen, ſemper [19] oriatur novum:
Nec unum in uno: [19] dumque punitur ſcelus,
Creſcat. [20] ſuperbis fratribus regna excidant,
Repetatque profugos dubia violenta domus
Fortuna reges: inter incertos labet.
Miſer ex potente fiat, ex miſero potens;
Fluctuque regnum caſus aſſiduo ferat,
[21] Ob ſcelera pulſi, cum dabit patriam deus,
In ſcelera redeant: ſintque tam inviſi omnibus,
Quam ſibi. nihil ſit, ira quod vetitum putet.
[22] Fratrem expaveſcat frater, [23] & natum parens.
Notuſque * patrem: liberi [24] pereant male;
[25] Peius tamen naſcantur: immineat [26] viro
Infeſta coniux. [27] bella trans pontum vehant:
Effuſus omnes irriget terras cruor:
[28] Supraque magnos gentium exultet duces
Libido victrix. impia ſtuprum in domo
Leviſſimum ſit. fratris & fas, & fides,
Iuſque omne pereat. non ſit à veſtris malis
Immune cœlum. cum micant ſtellæ polo,
Flammæque ſervant debitum mundo decus:
Nox atra fiat, [29] excidat cœlo dies.
Miſce penates: odia, cædes, funera
Arceſſe, & imple [30] ſcelere Tantaleam domum.

19 Ita dum Atreus ulciſcebatur adulteriũ Thyeſtæ cũ Æropa ux. ſua, filios ipſius illi epulandos appoſuit. Thyeſtes ut hoc vindicaret, conſulto oraculo, ex inceſto ſuæ filiæ Pelopeiæ ſtupro Ægiſthum genuit, qui Atreum interfecit & Agamemnonem. 20 Atreo & Thyeſtæ alternis vicibus regnantibus regnum excidat, uti Thyeſtæ, qui corrupta fratris uxore in exilium ivit, à quo ſimulata conciliatione revocatus eſt: Vide Argument. *21 Vterque pulſus, ſimul ac revocatus fuerit, in ſcelera redeat. 22 Atreus Thyeſtem & è contrario. 23 Clytemnaſtra Oreſtem. * Matrem* rectius lege. *ſic Oreſtes Clytemnaſtram: quam fugiens latuit, tandem reverſus interfecit. 24 Thyeſtæ filii, quos patruus occidit, voravit pater. 25 Ex inceſtu leviri cum glote patris cum filia. 26 Clytemnaſtra Agamemnoni. 27 Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Troianũ bellum profecti. 28 Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryſeida & Caſſandram deperiit. 29 Menſa enim Thyeſteæ atrocitatem ſol videre non ſuſtinens ortus retroceſſit. 30 Per promiſcuos inceſtus & ſtupra.*

31 Or-

[31] Ornetur altum columen, & lauro fores
Lætæ vireſcant; dignus adventu tuo
Splendeſcat ignis. [32] Thracium fiat nefas
[33] Maiore numero, dextra cur [34] patrui vacat?
Nondum Thyeſtes liberos deflet ſuos?
Ecquando tollet ignibus iam ſubditis
Spumante aheno? membra per partes eant
Diſcerpta: patrios polluat ſanguis focos.
Epulæ inſtruantur, [35] non novi ſceleris tibi
Conviva venies [36] liberum dedimus diem,
Tuamque ad iſtas ſolvimus menſas famem,
Ieiunia exple. [37] miſtus in Bacchum cruor
Spectante te potetur. inveni dapes,
Quas [38] ipſe fugeres. Siſte, quo præceps ruis?
THY. Ad ſtagna, & amnes, & recedentes aquas,
Labriſque ab ipſis [39] arboris plenæ fugas.
Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile: [40] liceat, ſi parum videor miſer,
Mutare ripas: alveo medius tuo
[41] Phlegethon relinquar, igneo cinctus freto.
Quicunque pœnas lege fatorum datas
Pati iuberis: quiſquis exeſo iaces
Pavidus ſub antro, quique venturi timens
Montis ruinam: quiſquis avidorum feros

[31] *Inſimulata conciliatione, quod in feſtis ſolet, ornentur poſtes frōdibus, lauri ramis lucernis, foco, ſed crudeli qui inceſtum Thyeſtæ vindicet.* [32] *Quale admiſerunt Procne & Philomela in vindicta Terei regis Thraciæ. vid. Herc. Fur. v. 145* [33] *Sed illæ unum Terei peremere filium Ityn: tu ò Atreu, duos Thyeſtæ,* imo tres. [34] *Atrei*, &, inſtat furia feſtinare iubens, ut ipſe famelicus cruentis his dapibus exſatiet. *Sarcaſ.* [35] *Qui filium tuum Pelopem coctum olim diis epulandum appoſuiſti.* [36] *Hunc diem à fame tibi vacuum permiſi, ut apud tuos ad ſatietatem uſque conviveretis.* [37] *Vinum cruore puerorum Thyeſtæ miſtum.* [38] *Emphatice, tu quem cætera dapes fugiunt, namque hoc audito, Tantalus refugit, repetitq; inferas potius ſame pœnas, quam tales accedat menſas.* furia itaque *ſiſte* ait *quo præceps ruis?* [39] *Arborem fugientem ab ipſis labris.* [40] *Si inſolita ripa non ſatis miſer videar, in magis diras ſævaſque me tranſmitte, modo ne ad has epulas cogar.* [41] Qui rapidis flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon à φλέγω, *comburo.*

Ri-

Rictus leonum, & dira [42] Furiarum agmina
Implicitus horres: [43] quiſquis immiſſas faces
Semiuſtus abigis, Tantali vocem excipe
[44] Properantis ad vos: credite [45] experto mihi,
[46] Amate pœnas. quando continget mihi
Effugere ſuperos? *ME.* [47] ante perturba domum,
Inferque tecum prælia, & ferri malum
Regibus amorem: concute inſano ferum
Pectus tumultu. *TAN.* Me pati pœnas decet,
[48] Non eſſe pœnam: mittor, ut dirus [49] vapor
Tellure rupta, vel gravem populis luem
Sparſura peſtis ducam in horrendum nefas
Avus nepotes. [50] Magne divorum parens,
Noſterque, quamvis pudeat ingenti licet
[51] Taxata pœna lingua crucietur, loquar;
Nec hoc tacebo: [52] moneo, ne [53] ſacra manus
Violata cæde, neve furiali malo
Aſpergat [54] aras. ſtabo, & arcebo ſcelus.
[55] Quid ora terres verbere, & tortos ferox
Minaris angues? Quid famem infixam intimis
Agitas medullis? flagrat incenſum ſiti
Cor, & peruſtis flamma viſceribus micat.
Sequor.
ME. Hunc, ò furorem divide in totam domum.

[42] *Trium ut in Herc. Furente v.* 101. *quas ab impetu, furore & aſſiduitate ſupplicii vocat* agmina ſæva ſororum.
43 *Qui manu repellis à facie intentas ab ultricibus furiis, & dæmoniis faces.* 44 *Feſtinanter revertentis ad vos.* 45 *Qui tuli pœnas inferorum, & ab inferis excitus vidi ſcelera vivorum.* 46. *Contenti ſitis & amate pœnas quas datis apud inferos, potius quam revertamini ad ſuperos.* 47 *Non reverteris priuſquam domum tuã perturbaveris, diſſidiiq faces nepotibus tuis admoveris.* 48 *Non aliis pęnas faceſſere.* 49 *Exhalatio peſtifera.* 50 *Quãvis te pudeat, ò Iupiter, genuiſſe hominẽ tã ſceleratũ.* 51 *Vid Herc. Fu. v.* 753. ἀκόλαστον ἐσχηγλῶσσαν.
52 *Monebo nepotem Atreum & repellam à tanto ſcelere.* Lipſius è vet. codicibus leg. *violate* & *Aſpergite*, è formula imperandi. *Al. violenta*, 53 *Execranda. Sacra cædes dictum ut ſacra fames.* 54 *Ad aras enim filios Thyeſtæ Atreus mactavit.* 55 Talia dicenti Megęra flagello inſonat, vipereas arrecta comas, minitatur ſe omnes illi iniecturam angues, & famem ſitimque auget.

56 Sic,

[56] Sic, ſic feratur, & ſuum infenſi invicem
Sitiant cruorem: ſenſit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
[57] Actum eſt abunde. gradere ad infernos ſpecus
Amnemque notum: iam [58] tuo mœſtæ pede
Terræ gravantur, [59] cernis, ut fontes liquor
Introrſus actus linquat: ut ripæ vacent;
Ventuſque [60] raras igneus nubes ferat?
Palleſcit omnis arbor, ac nudus ſtetit
Fugiente pomo ramus; & [61] qui fluctibus
Illinc propinquis Iſthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili dividens terra vada,
Longe remotos latus exaudit ſonos.
Iam [62] Lerna retro ceſſit, & [63] Phoronides
Latuere venæ: nec ſuas proferet [64] ſacras
[65] Alpheus undas, & [66] Cithæronis iuga
Stant parte nulla cana depoſita nive,

[56] *Quantum tu aquam, tantum illi ſitiunt cruorem*, vel *ita tu facis, ſparge furoris & odii ſemina.* [57] *Satis ſuperque flā-mas concitaſti, iam redi ad locum ſupplicii.* [58] *Lipſ. leg.* tuum mœſtæ pedem terræ gravantur. *Verū haud ſcio an quadret hac lectio, ſi reſpicias ad* gravantur. [59] *Cernis ut omnes aquæ ſubſidant tuo conſpectu, arboreſq; veluti ſideratione tacta areſcant?* [60] *Sine pluvia, quas in Herc. Fur. verſ.* 862. *vocabat* vacuas. vel, *paucas.* [61] *Binaque maria Ægeum & Ionium, quæ Iſthmon Corinthiacū utrinq; alluunt, recedunt à litore, longiuſq; remotis exaudiuntur ipſorū fremitus Sic exponunt qui* littus *legunt. Lipſ. emendat* lætus, *approbat Delrius. Sed lectio in contextu eſt ſana, neq; indiga obelo Ariſtarchi. Vult actor ita inhorruiſſe pelagus adventu Tantali, ut ſe ſubduxerit utroq; latere aquis ſuis nudato.* [62] *Palus in agro Argivorū.* [63] *Vnda fl. Inachi filii Phoronei regis Argiv.* [64] *Nullus fons numine vacare credebatur, propter perennem æternamque ſcaturiginem, unde & filii deorum dicti fluvii.* vel *quod huic fl. tanquam Deo & Iovis amico (cuius quippe ſolius aquam aram Iovis Olympici dilui ſancitum) Elei honores habuerunt, ſignumque in templo Iovi dedicato poſuerunt.* [65] *Fl. Elidis in Arcadia Piſas alluens.* [66] *E Cithæronis iugis ſolutæ evanuerunt nives.*

Timentque[67] veterem nobiles Argi ſitim.
En[68] ipſe Titan dubitat, an iubeat ſequi,
Cogatque habenis ire periturum diem.

[67] Qua laborabant Argi in loco arido, poſiti, ante inventos puteos à Danao. vel Danai filiabus. Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν, Δαναὸι Ἄργος ἔνυδρον. *& hinc fab. de pœna Danaidum locus.*
[68] Sol dubitat an curru quadriiugo vectus iubeat diem procedere, per te periturum, id eſt, obſcurum futurum: adeoque deſcende. neque enim luceſcente die dæmoniis furiis, umbriſve vagari permiſſum. ſic Anchiſæ umbra 5. Æneid. Et me flavus equis oriens afflavit anhelis, *& Tireſiæ 2.l.5.Sat. Hor.* ſed me Imperioſa trahit Proſerpina, vive, valeq;

CHORVS.

Chorus ex ſenibus Mycenæis vel Argivis conſtans (Argos enim Mycenis confundunt Poetæ) deos urbium in Peloponneſo præſides, ut mala & ſcelera in domo Pelopis concepta, & imminentia prohibeant avertantque, precatur, & Tantali impium facinus ac pœnam canit.

ARgos de ſuperis ſi quis [1] Achaicum,
[2] Piſcaſque domos turribus inclytas:
Iſthmi ſi quis amat regna Corinthii,
Et portus [3] geminos & mare [4] diſſidens:
Si quis [5] Taygeti conſpicuas nives,
[6] Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In ſummis Boreas compoſuit iugis,
Æſtas [7] veliferis ſolvit [7] Eteſiis:
Quem tangit gelido flumine lucidus
[8] Alpheus [9] ſtadiò notus Olympico:
Advertat placidum numen, & arceat
Alternas ſcelerum, ne redeant, vices;
Neu ſuccedat avo deterior nepos;

[1] Ad differentiam aliorum, qui decē. huic autē Iuno præeſt. [2] Piſæ civitatis in Elide, quæ Iovi curæ propter Olympia, quæ iuxta hanc celebrantur. [3] Ab utraque parte Iſthmi, de quo in Herc.Fur.v.335. [4] Iſthmo interiecto dividente Ionium & Ægeum. [5] Montis prope Lacedæmona. [6] Quas Boreas à Septentrione ubi Sarmatæ pop flans hyeme congelavit. Eteſiæ venti æſtivi ab alia atque alia cœli parte ſpirantes ſolvūt. [7] Stati enim venti ſunt & conſtantes. unde eos Varro Naviles *appellat. [8] Sup. v. 116. [9] Certaminibus quæ celebrantur in honorem Iovis apud Olympum in ſtadio quod pedibus ſuis* 600. *metatus eſt Hercul. vel quod* 125. *paſſibus uno ſpiritu confectis ſtetiſſet, ſtadiumque* ἀπὸ τῆς στάσεως *nominavit.*

[10] Maiorũ &, placeat culpa minoribus,
Tandem laſſa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantali.
Peccatum ſatis eſt. fas valuit nihil,
Aut commune nefas. [11] proditus occidit
Deceptor dominæ Myrtibus, & fide
Vectus qua tulerat nobile reddidit
Mutato pelagus nomine. notior
Nulla eſt [12] Ioniis fabula [12] navibus.
[13] Exceptus gladio parvulus impio.
Dum currit patrium natus ad oſculum,
Immatura focis victima concidit:
Diviſuſque tua eſt, Tantale, dextera,
Menſas ut ſtrueres hoſpitibus deis:
[14] Hos æterna fames proſequitur cibos,
Hos æterna ſitis: nec dapibus feris
Decerni potuit pœna decentior.
[14] Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
[15] Phineis avibus præda [16] fugacior:
Hinc illinc gravidis frondibus incubat
Incurvata ſuis fœtibus, ac tremens

[10] *Ne poſteri ſequantur vitia maiorum. Nimirum obviam it decreto Megaræ ſupra,* Rabies parentum duret, & longum nefas eat in nepotes. *Optant igitur ſenes Argivi ne id accidat. Al. leg* Et maior placeat culpa minoribus. [11] *Oenomaus oraculo monitus ſibi à genero imminere mortem, ſuorum equorum velocitati confiſus filiam uxorem procis propoſuit ea lege, ut certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lancea inſequutus eum ſi aſſequeretur conficeret. Pelops Myrtilum, cui primam noctẽ,* vel ut alii partem regni *promiſerat, corrupit, ut ſublata fibula, qua modiolus axis affigitur, currum everteret. Oenomao ab equis diſcerpto, Pelops Hippodamia & regno potitus eſt. Myrtilus autem eadem fide, quam domino præſtiterat, id eſt, falſa deceptus à Pelope in mare è Geraſto præcipitatus dedit nomen mari Myrtoo. quod tamen à Myrto puella dictum tradit Pauſanias in Arcadicis* [12] *Navigantibus Ionium mare.* [13] *Pelopem filiũ currentem ad patrium oſculum Tantalus pater interfecit, coctumque diis epulandum appoſuit: abſtinuerunt omnes præter Cererem, &c.* [14] *Vide Herc. Fur* 751. [15] *Harpyis Phineus Arcadiæ rex filios ſuos ex priore uxore ſuaſu Harpalices ſuperinductæ iis novercæ, excęcavit. quam impietatem dii ulti & ipſam oculis privarunt immiſſis terris his volatilibus ore virgineo, manibus aduncis, quæ cibos eius fœda ent.* [16] Celerique fuga ſub ſidera lapſæ &c.

17 Al-

[17] Alludit patulis arbor hiatibus :
Nec, quamvis avidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties tangere negligit,
[18] Obliquatq; oculos [19] oraq; cōprimit
Incluſiſque famem dentibus alligat.
Sed tunc [20] divitias omne nemus ſuas
Demittit propius, pomaque deſuper
Inſultant foliis mitia languidis,
Accenduntque famē: quæ iubet irritas
Exercere manus : has ubi prætulit,
Et [21] falli libuit ; totus in arduum
[22] Autumnus rapitur, ſilvaque mobilis.
Inſtat deinde ſitis non levior fame:
Quę cum percaluit ſanguis & igneis
Exarſit [23] facibus, ſtat miſer obvios
Fluctus ore [24] vocans quos profugus latex
Avertit, ſterili deficiens vado,
Conantemque ſequi, deſerit. [25] hic bibit
Altum de rapido gurgite pulverem. [26]

[17] Al. leg. illudit, id eſt, cibum ſperatum detrahit. [18] Demittit, ne videat. vel limis ocellis aſpicit. [19] Ore clauſo famem coercet. [20] Omnis arbor poma demittit ad labra, illumque allicit.

21 *Nec enim ſperabat ſe poſſe prehendere : tantum experiri voluit.* 22 *Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces.* 23 *Sitis.* 24 *Lipſius habet, petens: id eſt, captans.* 25 *Arenas capit pro aqua quæ fugit.* 26 *Deeſt huic Choro finis.*

ACTUS SECUNDUS.

ATREUS. SERVUS.

Atreus ulciſcendi fratrem certus de vindictæ ratione cum ſervo deliberat, quem ad honeſta conſulentem non audit. impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

IGnave, iners, enervis, & (quod maximum
Probrum tyranno [1] rebus in ſummis reor)
Inulte, poſt tot ſcelera, poſt fratris dolos,
Faſque omne ruptum, queſtibus vanis agis
Iras? at [2] Argos fremere iam totum tuis
Debebat armis, omnis & [3] geminum mare
Innare claſſis, iam tuis flammis agros
Lucere & urbes decuit: ac ſtrictum undique
Micare ferrum. tota ſub noſtro ſonet

1 *In magna potentia & rerum ſumma.* 2 *Hic* Argos confundi cum Mycenis vides. 3 *Ionium & Ægeum quæ Peloponneſum utrinque aluunt.*

Ar-

Nec cura iuris, ſanctitas, pietas, fides;
Inſtabile regnum eſt. ATR. *Sanctitas, pietas, fides:*
[16] *Privata bona ſunt:* [17] *qua iuvat, reges eant.*
SER. Nefas nocere [18] vel malo fratri puta.
ATR. Fas eſt in [19] illo, quidquid in fratre eſt nefas.
Quod enim reliquit crimen intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? coniugem ſtupro abſtulit,
[20] Regnumque furto: ſpecimen antiquum imperii
Fraude eſt adeptus: fraude turbavit domum.
Eſt Pelopis altis nobile in ſtabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis:
Huius per omne corpus infuſo coma
Dependet auro, cuius è tergo novi
[21] Aurata reges ſceptra Tantalici gerunt:
Poſſeſſor huius regnat: hunc tantæ domus
Fortuna ſequitur. tuta ſepoſita [22] ſacer
In parte carpit prata, quæ claudit lapis
Fatale ſacro paſcuum muro tegens:
Hunc, facinus ingens auſus, aſſumpta in ſcelus
[23] Conſorte noſtri perfidus thalami avehit:
Hinc omne cladis [24] mutuæ fluxit malum.
Per regna trepidus exul erravit mea:
Pars nulla noſtri tuta ab inſidiis vacat.
Corrupta coniux, imperii quaſſa eſt [25] fides,

[16] *Privatorum propria ſunt bona.* [17] *Qua placet. pro lubidine ſua.* [18] *Etiamſi ſcelerato.* [19] *Tam egregie impio.* [20] *Iudicium, argumentum, omen regni. arietem ſc aurei velleris, cum fatale eſſet illũ regnaturũ apud quem ille aries eſſet, hunc prius adeptus eſt Atreus interfecto Chryſippo fratre. Codex Cruſerianus legit* ſpecimen antiqui imperii. *ut videre eſt infra Thebaide. verſ.* 184. Non te ut reducam veteris ad ſpecimen domus. *Vbi* veteris domus ſpecimen: *quod hic* antiqui imperii ſpecimen. [21] *Tantali nepotes Peloponneſiaci reges ſceptrum aurea huius arietis lana ornare ſolent.* Purpureo enim oves vel inſolito colore indutæ regnũ & felicitatem portendere credebantur. *Phialam autem fuiſſe, in cuius medio inſculptus prominebat caper, tradit Herodotus Heracleotes apud Athenæum l.6. c 4* [22] *Propter fatum & oſtentũ imperii.* [23] *Ordo. Ille perfidus auſus ingens facinus avehit hunc arietẽ, conſorte mei thalami, i. uxore mea Ærope in ſcelus aſſũpta &* aſſociata. [24] *Quam uterq; noſtrum in alterum molimur.* [25] *Qua inter nos conveniebat de viciſſitudine regnandi per alternos annos.*

Do-

Dignum eſt Thyeſte facinus, & dignum Atreo
[37] Vterque faciat. vidit infandas domus
[38] Odryſia menſas. fateor; immane eſt ſcelus,
[39] Sed occupatum: maius hoc aliquid dolor
Inveniat. [40] animum filio inſpira parens,
Sororque. cauſa eſt ſimilis, aſſiſte, & manum
Impelle noſtram: liberos avidus parens,
Gaudenſque laceret, & ſuos artus edat.
Bene eſt. abunde eſt. hic placet pœnæ modus
[41] Tantiſper. ubinam eſt? [42] tam diu cur innocens
Verſatur Atreus? totæ iam ante oculos meos
[43] Imago cædis [44] errat, [45] ingeſta orbitas
In ora patris. anime, quid rurſus times?
Et ante rem [46] ſubſidis? audendum eſt, age:
Quod eſt in iſto ſcelere præcipuum nefas,
Hoc [47] ipſe faciet. *SER.* Sed quibus captus dolis,
Noſtros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. *ATR.* [48] Non poterat capi,
Niſi capere vellet. regna nunc ſperat mea:
Hac ſpe minanti fulmen occurret Iovi;

[36] *Al. leg. tumet.* [37] *Ego interſiciendo fratris natos, ille comedendo ſuos.* [38] *Domus Terei regis Thraciæ, cuius Odryſii incolæ ab Abderis ad Euxinum. v. 145. Herc Fur.* [39] *Ab aliis inventum, & factum, ego novum velim.* [40] *Ioſ. Scaliger fateri non dubitat locum hunc eſſe inexplicabilem. Dan. Heinſius legit (idque miro iudicio & ingenii ſagacitate)* Animum filio inſpira parens, furorque. *Parens procul dubio eſt Tantalus qui tamen avus erat Atrei, à quo hæc dicuntur: quemadmodum Medea Med. v. 32. Solem avum ſuum, patrem & genitorem vocat.* Cauſa eſt ſimilis. *Alter enim Pelopem filium ſuum, alter fratris ſui liberos mactat, uterque ſanguinem ſuum. Cum autem ſibi exemplum Thracium proponat, quidā malunt in emendationem Delrii ire,* animum ſimilem inſpira parens ſororque, *id eſt, animum æque crudelem & impie vindicem inſpirate Procne & Philomela. namque & cauſa ſimilis eſt, illa mariti adulterium ulta in ſorore, ego fratris in uxore.* [41] *Sed interea ubinam eſt Thyeſtes? qua ratione illum inventum adducam, ut partes ſuas agat in hoc ſcelere?* [42] *Cur à nocendo tā diu moror?* [43] The plot, deſeigne. [44] Vt oberrat. *verſ. 1145. in Herc Fur. pro* obſervatur. [45] *Ipſe ſuos liberos, quibus iam orbatus fuerit, vorabit.* [46] *Deficis, labaſcis?* [47] *Comedet ſc. ſuos.* [48] *Inhiat regno. quod captās ipſe ut piſcis eſcā dū capit, capietur.*

Hic

Hac ſpe ſubibit [49] gurgitis tumidi minas;
Dubiumque [50] Libycæ Sirtis intrabit fretum;
Hac ſpe, quod eſſe maximum retur malum,
[51] Fratrem videbit. *SER.* [52] Quis fidem pacis dabit?
Cui tanta credet? *A. credula eſt ſpes improba.*
Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
Dabimus: relictis exul hoſpitiis, vagus,
Regno ut miſerias mutet, atque Argos regat
[53] Ex parte dominus: ſi nimis durus preces
Spernet Thyeſtes; liberos eius rudes,
Maliſque feſſos gravibus, & faciles capi,
[54] Preces movebunt. hinc vetus [55] regni furor,
Illinc egeſtas triſtis, hinc durus labor,
Quamvis [56] rigentem tot malis ſubigent virum.
SER. Iam tempus illi fecit ærumnas leves.
ATR. Erras: *malorum ſenſus accreſcit die.*
Leve eſt miſerias ferre; [57] perferre eſt grave.
SER. Alios miniſtros [58] conſiliis iſtis lege;
Peiora iuvenes facile praecepta audiunt:
In patre facient, quidquid in patruo doces.
Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.
AT. [59] *Vt nemo doceat fraudis & ſceleris vias,*
Regnum docebit. ni mali fiant, times?
[60] Naſcuntur iſtud. quod vocas ſævum, aſperum,
Agique dire credis, & nimium impie,
Fortaſſe & [61] illic agitur. *SER.* Hanc fraudem ſcient
Gnati parari: tacita tam rudibus fides
Non eſt in annis, detegent forſan dolos.
ATR. Tacere multis diſcitur vita malis.
SER. Ipſoſne, per quos fallere alium cogitas,

49 *Adriatici maris tempeſtatibus maxime obnoxii: ſic infra v.* 362. 50 *Vide Herc. Fur.* 320. 51 *Me* Emphaſ. 52 *Quis faciet ut credat?* 53 *In regni ſocietatem aſſumptus.* 54 *Ioſ. Scal. legit* Præcommovebunt, hinc vetus, *&c.* προθεραπεύουσι: *hi pellicient patrueles, qui deinde patris ſui obſtinatum animum labefactent.* 55 *Inſatiata & immenſa regnandi cupiditas.* 56 *Induratum.* 57 *Gnaviter, & ad exitum perferre. ſic Martialis:* Nam vigilare leve eſt, pervigilare grave. 58 Ioſ. Scal. emendat. *conſilii triſtis lege,* ne ſit pes quatuor temporum in quarta ſede. 59 *Etſi nemo doceat.* 60 *Sive ex me nati, ſive ex illius adulterio, mali naſcuntur, non ad hoc duce vel magiſtro opus eſt.* 61 *Apud Thyeſtem, id eſt, forte & ipſe Thyeſtes idem in me ſcelus meditatur.*

62 Fal-

[62] Falles? *AT*. At ipſi crimine & culpa vacent.
Quid enim eſt neceſſe liberos ſcelere meo
Inſerere? per nos odia ſe noſtra explicent:
Male agis,[63] recedis anime: ſi parcis tuis,
Parces & illi: conſilii [64] Agamemnon mei
Sciens miniſter fiat & patris cliens
[64] Menelaus adſit.[65] prolis incertæ fides
Ex hoc paratur ſcelere, ſi bella abnuunt,
Et gerere nolunt odia: ſi patruum vocant:
Pater eſt.[66] eatur.[67] *multa ſed trepidus ſolet*
Detegere vultus; magna nolentem quoque
Conſilia produnt: neſciant quantæ rei
Fiant miniſtri, noſtra tu cœpta occule.
SER. Haud ſum monendus. iſta noſtro in pectore
Fides, timorque, ſed magis claudet fides.

[62] *Latebis, celabis, ut λύσεις? participabis filiis quos mittes conſilia?*[63] *Quid dubitas & filios corrumpere. quibus ſi parcas, parces & fratri.*[64] *Fil. Atrei.*[65] *Etiam hinc experiar, filii ne mei ſint, an Thyeſtis qui uxorem meam corrupit.* [66] *Ibunt.* [67] *Et tamen in dubio ſum, an expediat eos conſilio mei eſſe conſcios, ne forte non bene diſſimulent, ſed vultu etiam inviti conſilium prodant Codex Lipſianus leg.* multa turbatus ſolet.

CHORVS.

A diſſidiis fratrum, qui ad tempus minas componunt, ſumpta occaſione chorus regum ambitionem taxat, quis vere rex ſit docet, vitam denique latentem collaudat.

TAndem regia nobilis,
Antiqui [1] genus Inachi,
Fratrum [2] compoſuit minas.
Quis [3] vos exagitat furor,
Alternis dare ſanguinem,
Et ſceptrum ſcelere aggredi?
Ne ſitis cupidi [4] arcium,
Regnum quo iaceat loco.
Regem non faciunt opes,

[1] *Nec tamen de genere Inachi fuerũt Tãtalidæ, ſed ſucceſſores eius in regno Argivorũ. ſup. v.* 138.
[2] Aſpirat ſcenæ chorus, videturque pacem ſperare miſſis Agamemnone & Menelao ad Thyeſtem cum mandatis de conciliatione. [3] *O fratres Atr. & Thyeſt.* vel O reges generaliter. [4] *Dominationis, quam quo tueantur & pro ſua lubidine exerceant tyranni, arces in urbibus extructa colunt.*

O Non

Non veſtis [5] Tyria color,
Non frontis [6] nota regia.
Non [7] auro nitidæ trabes.
[8] Rex eſt, qui poſuit metus,
Et diri mala pectoris:
Quem non ambitio impotens,
Et nunquam ſtabilis favor
Vulgi præcipitis movet.
[9] Non quidquid fodit Occidens
Aut unda [10] Tagus aurea
Claro devehit alveo:
Non quidquid [11] Libycis terit
[12] Fervens area meſſibus.
Quem non concutiet cadens
[13] Obliqui via fulminis:
Non Eurus rapiens mare:
Aut ſævo rapidus freto
Ventoſi tumor [14] Adriæ,
Quem non lancea militis,
Non ſtrictus domuit [15] chalybs:
Qui tuto poſitus loco,
[16] Infra ſe videt omnia:
[17] Occurritque ſuo libens
Fato: nec queritur mori.
Reges conveniant licet
Qui ſparſos agitant [17] Dacas:
Qui [18] rubri vada litoris:
Et gemmis mare lucidum

5 Purpurea, quo colore claret Tyros in Phœnicia, ubi piſciũ, quorum ſucco tingitur, piſcatus uberrimus. *6 Diadema faſcia ſeu pannus quo reges caput redimire ſoliti, vide v. 523.* *7 Auratæ.* *8 Rex eſt qui nõ ſervit perturbationibus.* *9 Non aurũ & argentũ quod, foditur in Hiſpania.* *10 Luſitaniæ fl. aureas volvens arenas.* *11 Libya frumenti feraciſſima eſt.* *12 Nativum epitheton. eſt enim area in qua frumenta teruntur & areſcunt fervens à pedibus boum qui exterunt, ἀλοῶσι, qui priſcis triturandi mos erat, ut & hodie pleriſque.* *13 In obliquũ delati.* *14 Maris Adriatici procellis obnoxii, utpote ventis, maxime Noto expoſiti.* *15 Gladius è chalybe.* *16 Quia magnanimus & humanis caſibus ſuperior ſub pedibus fortunam videt captivam, omniaque minoris æſtimat quam ſe & conſcientiam rectam.* 17 Ex Stoica illa Nænia quam ubivis in Epiſtolis ingerit Seneca, *Mortem portum eſſe nunquam recuſandum, aliquando petendum.* *18 Populum trans Danubium, qui nunc* VValachi.

Late

Late [19] ſanguinem tenent:
[20] Aut qui Caſpia fortibus
Recludunt iuga [21] Sarmatis:
[22] Certet Danubium licet
Audet qui pedes ingredi;
Et quocunque loco iacent
[23] Seres vellere nobiles;
Mens regnum bona poſſidet.
[24] Nil ullis opus eſt equis:
Nil armis, & [25] inertibus
Telis, quæ procul ingerit
Parthus, cum ſimulat fugas:
Admotis nihil eſt opus
Vrbes ſternere [26] machinis,
Longe ſaxa rotantibus.
Rex eſt, qui metuit nihil.
[27] *Rex eſt, quique cupit nihil*
Hoc regnum ſibi quiſque dat.
Stet quicunque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies.
Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio.

19 Conveniant licet reges, maris rubri accolæ. quod cum Ἐρυθραῖον, diceretur Græcis ab Erytha filio Perſei & Andromeda qui ibi regnavit. Latini Rubrum verterunt, cuius coloris vel arenas vel undas eſſe credebant. Heb. כק *id eſt, papyroſum,* [20] *Et licet conveniant Armenii qui portas, id eſt, iter per iuga Caſpia non claudunt adverſus Sarmatas, eorum incurſus non timentes.* [21] *Vid. Herc. Fur. verſ.* 538. [22] *Licet illi conveniant ac certent, qui Danubium Germaniæ fl. hiberna glacie concretum pedibus calcare non metuunt.* [23] *Pop. Scythia Aſiatica, qui ex arboribus crebra aquarum aſpergine mollitis lanuginem depectunt, unde ſericum conficiunt.* [24] *Ad regnum verum, quod bona mentis eſt nil equis, telis, &c. opus erit* [25] *Quæ ignaviæ & timiditatis ſpeciem ferant cum Parthi fugam ſimulantes* mittant poſt terga ſagittas [26] *Baliſtis è quibus πολιορκητικὰ ſaxa mittunt ad labefactanda & demolienda mœnia.* [27] *Al. leg. Rex eſt, qui cupiat nihil. Alii verſum hunc prorſus delent, ſed neceſſario eſt inſerendus. Ad abſolutam enim ſententiæ periodum ſpectat: nec aliter verè hoc regnum conſtat, niſi duplicem affectum adimas, Spem, & Metum.*

[18] Nullis nota Quiritibus
Ætas per tacitum fluat.
Sic cum tranſierint mei
Nullo cum ſtrepitu dies.
Plebeius moriar ſenex.
Illi mors gravis incubat,
[29] *Qui notus nimis omnibus,*
Ignotus moritur ſibi.

28 *Vita à populari aura publiciſq; muneribus remota, non nota civibus,* Prolepſis, nondum enim erant Romani Quirites dicti, vel à Curibus, id eſt, Sabinis in partem urbis receptis vel à Romulo Quirino cognominato, quod haſtam, quę Sabinis Quiris eſt, geſtare ſolebat, vel à *κύριος* ut alii volunt.

29 *Aliis conſpiciendus propter potentiam ſibi ignotus, utpote, felici fortuna ebrius & ignorantia ſtupidus, cum ſapiens ſe primum noſſe debeat.*

ACTVS TERTIVS.

[1] THYESTES. PLISTHENES.

TANTALVS Iunior & FRATER tertius. { Mutæ Perſonæ.

Thyeſti à fratre Atreo per filios Atrei revocato redeuntique in Patriam non ſine diffidentia ac mente malum præſagiente, revertendi fiduciam addunt filii ſui.

OPtata patrię tecta, & Argolicas opes
Miſeriſq; ſummum ac maximum, exulibus bonũ.
Tectum ſoli natalis. & patrios deos
([2] Si ſunt tamen dii) cerno? [3] Cyclopum ſacras
Turres, labore maius humano decus,
Celebrata [4] iuveni [5] ſtadia. per quæ nobilis
Palmam paterno non ſemel curru tuli.
Occurret Argos, populus occurret frequens:
Sed nempe & [7] Atreus. repete ſylveſtres fugas.
Saltuſque denſos potius, & mixtam feris

[1] *Patria omnibus chara: exulibus maxime, quibus interdicitur, quippe* Nitimur in vetitum ſemper cupimuſq; negata [2] *Si modo vel iſti, vel alii omnino Dii ſunt, qui me in exilium & tot miſerias incidere ſunt paſſi.* [3] *Vide Herc. Fur. v 996.* [4] *Mihi iuveni.* [5] *Sup. v. 130.* [6] *Vrbs viſui occurret, vel populus.* [7] *Quem mollem. Revertar itaque.*

Simi-

Similemque vitam.[8] clarus hic regni nitor
Fulgore non eſt quod oculos falſo auferat.
Cum quid datur ſpectabis, & dantem aſpice.
Modo inter [9] illa quæ putant cuncti aſpera.
Fortis fui, lætuſque: * nunc contra in metus
Revolvor. animus hæret, ac retro cupit
Corpus referre: moveo nolentem gradum.
PL Pigro (quid hoc eſt?) genitor inceſſu ſtupet.
Vultumque verſat, ſeque in incerto tenet.
TH. Quid anime pendes? quidve conſilium diu
Tam facile torques? [10] rebus incertiſſimis.
Fratri atque regno credis? ac metuis [11] mala
Iam victa, iam manſueta, & ærumnas fugis
[12] Bene collocat? eſſe iam miſerum iuvat.
Reflecte greſſum, dum licet, teque eripe.
PL. Quæ cauſa cogit, genitor, à patria gradum
Referre viſa? cur bonis tantis [13] ſinum
Subducis? ira frater abiecta [14] redit;
Parcemque regni [14] reddit: & laceræ domus
Componit artus, teque reſtituit [15] tibi.
TH Cauſam timoris, ipſe quam ignoro, exigis.
Nihil timendum video, ſed timeo tamen.
Placet ire: pigris membra ſed genubus labant.
Alioque, quam quo nitor, adductus feror.
Sic concitatam remige & velo ratem
Æſtus, reſiſtens remigi & vento, refert.
PL Pervince quidquid obſtat & mentē impedit:
Reducemque quanta præmia exſpectent, vide.
Pater potes regnare. *TH.* [16] cum poſſim mori.

8 *Non eſt cur hic clarus regni nitor animi mei oculos perſtringat mentemque auferat, ut ſpe regnandi occæcatus adeo in perniciosas fortaſſis inſidias ruam. nec tam munus quam dantem aſpice,* ἐχθρῶν γὰρ ἄδωρα δῶρα καὶ οὐκ ὀνήσιμα. 9 *Exilium & pauperiem.* * *In regni partem accitus* 10 *Fratrī inimico & regno, quibus nil magis metuendum.* 11 *Exilium & pauperiem quæ iam aſſueſaciendo ac ferendo reddidi mollia.* 12 *Quæ me docuerunt æquanimitatem & animi magnitudinem.* 13 *Metaph. ab iis qui ſinum vel gremium pandunt captantes miſſilia vel quæ decidunt.* 14 *In gratiam redit. Paronom aſ. ad* reddit. 15 *Dignitati priſtinæ.* 16 *Atque adeo iam regno, quandiu mortis arbitrium penes me eſt.* Stoice *&* ab inexpectato eſt. *Quis enim eſt rex Stoicorum? Qui mori poteſt.*

PL. Summa eſt poteſtas *T.* [17] nulla ſi cupias nihil.
PL. Gnatis relinques, *TH.* [18] *non capit regnum duos:*
PL. [19] Miſer eſſe mavult, eſſe qui felix poteſt?
TH. Mihi crede, falſis magna nominibus placent.
Fruſtra timentur dura. dum excelſus ſteti,
Nunquam pavere deſtiti, atque ipſum [20] mei
Ferrum timere [20] lateris *ò quantum bonum eſt,*
Obſtare nulli! capere ſecuras dapes
Humi iacentem! ſcelera non intrant caſas,
Tutuſque menſa capitur anguſta cibus.
[21] *Venenum in auro bibitur.* [22] expertus loquor,
Malam bonæ præferre fortunam licet.
[23] Non [24] vertice alti montis impoſitam domum,
Et eminentem civitat humilis tremit:
Nec fulget altis ſplendidum tectis [25] ebur;
Somnoſque non defendit excubitor meos:
Non [26] claſſibus piſcamur, & [27] retro mare
Iacta fugamus mole: non [28] ventrem improbum
Alimus tributo gentium: nullus mihi
Vltra Getas metatur & Parthos ager:
[29] Non thure colimur; nec meæ, excluſo Iove,

[17] *Neque enim ulla eſt poteſtas nullam cupienti, vel le.* Summa, *q.d. ſumma hac poteſtas eſt nil cupere.* [18] *Neque nos fratres capit, neque vos capiet.* Nulla fidei regni ſociis, omniſque poteſtas impatiens conſortis erit *μια λόχμη ὀ τρέφει δύο ἐριθάκους Non capit mundus duos ſoles.* [19] *Al: leg.* Miſer eſſe mavis. eſſe qui fęlix potes? *& hac lectio placet.* [20] *Vel etiam ſatellitum, qui latus meum ſtipabant:* [21] Nullis aconita bibuntur Fictilibus, tunc illa time cum pocula ſumes Gemmata. [22] *Vtramque fortunam expertus, adverſam & ſecundam.* [23] *Scena Argiva eſt. Cum vero Roma agatur tragœdia, taxatur luxus Romanorum in ædificiis, piſcinis, balneis, agris, &c. & quæ ſequuntur ſtudio quodam deſumuntur è Seneca epiſt. 60. 89. 90. 123.* [24] *Hic, in humili fortuna cives non coercentur arcibus in ſublimi poſitis. inf v. 640.* [25] *Eburneum lacunar* [26] Dum gula ſævit Retibus aſſiduis penitus ſcrutante macello Proxima. [27] *Fundamentis in mare iactis quæ ipſum mare anguſtent &* Contracta piſces æquora ſentiant. [28] *Gulam inſatiatam & delicatam,* [29] *Non uſurpamus divinos honores Diis veris negatos.* Caligulam autem Domitianum alioſque imperatores Rom. taxare videtur Rom. poeta.

Or-

Ornantur aræ:[30] nulla culminibus meis
Impoſita nutat ſylva, [31] nec fumant manu
Succenſa multa ſtagna: [32] nec ſomno dies.
Bacchoque nox dicenda pervigili datur.
Sed non timemus *tuta ſine telo eſt domus:*
[33] *Rebuſque parvis alta præſtatur quies*
[34] *Immane regnum eſt, poſſe ſine regno pati.*
PL. Nec abnuendum eſt. ſi dat imperium deus.
TH. Nec appetendum. *P* [35] frater, at regnes, rogat.
TH. Rogat? timendum eſt: errat hic aliquis dolus.
PL. Redire pietas, unde ſummota eſt, ſolet.
Reparatque vires [36] iuſtus amiſſas amor.
THY Amat Thyeſtem frater? [37] æthereas prius
Perfundet [38] Arctos pontus, & [39] Siculi rapax
Conſiſtet æſtus unda, & Ionio ſeges
Matura pelago ſurget; & lucem dabit
Nox atra terris; ante cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fęduſque iungent. *PL.* Quam tamen fraudem times?
TH. Omnem. timori quem meo ſtatuam modum?
Quantũ poteſt, tantum odit. *PL.* In te quid poteſt?
THY. [40] Pro me nihil iam metuo: vos facitis mihi
Atrea timendum. *PL.* decipi captus times?
[41] *Serum eſt cavendi tempus in mediis malis.*

30 *Non ſerimus hortos & pomaria in ſummis tectorum faſtigiis.* [31] *Non balnea thermaque vaſtiſſima inſtar ſtagnorum (quas Oceanos appellabant) multo labore caleſiunt.* Neronis ſtagnum innuit. [32] *Non contra naturam viventes diem ſomno, noctem compotationibus tranſigimus Epiſt. Sen. 122.*
[33] *Humili fortunæ.* [34] *Maximum imperium eſt poſſe regno ſine difficultate carere, ſic Lucan.* Non poſſunt ſine rege pati. *Idioma e noſtro.* To abide Vvithout à Kingdome.
[35] *Neque enim ut appetas opus eſt, cum frater ut regnes roget*
[36] *Neceſſarius ut amor fratrum poſt iras firmius reſarcitur.*
[37] *Nunquam fiet ut amet*, impoſſibilis conditio negat.
[38] *Vrſæ autem ſidera arctico circulo incluſæ non deſcendunt ſub Horizontem noſtrum, non itaque tingi videntur in æquore, ut ceteræ ſtellæ.* 39 *Fretum illud rapidiſſimum inter Italiam & Siciliam prius quieſcet.* [40] *De me, qui mortem contemno, ſecurus, de vobis ſolicitus ſum.* [41] *Cum vero nimis appropinquaris, ſerum eſt iam reverſum tibi conſulere, perge itaque.*

THY. [41] Eatur: unum, genitor. hoc teſtor tamen;
Ego vos ſequor non duco. *PL.* Reſpiciat deus
Bene cogitata perge non dubio gradu.

[42] *Al. volunt verbum illud* Eatur *eſſe Pliſt. & Thyeſt. incipere* Vnum genitor, hoc teſtor tamen: *Sed continenter hæc Thyeſtes dicit evictus tandem ſuadela ſive precibus liberorum. Age inquit, eamus, tamen ego hoc pater vobis teſtor, ſequi me, non ducere,*

ATREVS. THYESTES.
TANTALVS. F. Tertius frater. } Mutæ Perſonæ.

Tacitè ſibi applaudit Atreus irretitum fratrem, cui obviam procedit, & ſimulata in gratiam reditione eum circumvenit.

PLagis tenetur cluſa diſpoſitis, [1] fera.
Et ipſum, & una [2] generis inviſi indolem
Iunctam parenti cerno. iam tuto in loco
Verſantur odia: venit in noſtras manus
Tandem Thyeſtes; venit, & [3] totus quidem.
Vix tempero animo, vix dolor frenos capit,
Sic, cum feras veſtigat. & longo ſagax
[4] Loro tenetur [5] Vmber, ac [6] preſſo vias
Scrutatur ore: dum procul lento ſuum
Odore ſentit, paret, & tacito locum
[7] Roſtro pererrat: præda cum propior fuit;
Cervice tota pugnat, & geſtu vocat
Dominum morantem, ſeque retinenti eripit.
Cum [8] ſpirat ira ſanguinem, neſcit tegi,
Tamen tegatur. [9] aſpice, ut multo gravis
Squallore vultus obruat mœſtos coma:
Quam fœda iaceat barba [10] præſtatur fides.
Fratrem iuvat videre: complexus mihi
Redde expetitos. quidquid irarum fuit,

[1] *Thyeſtes.* [2] *Filios patrem malum vultu & indole referentes.* [3] *Cum filiis* [4] In a leath. [5] *Etſi Argivæ Scenæ magis conveniſſet Spartanus aut Moloſſus, cum tamen Romæ agatur, non multum refert, ſi Vmbrum ut notæ ſagacitatis canem citet.* [6] *In terram inclinato.* [7] *Vſitatius de avibus dicitur ſed & de quadrupedibus, cum à* Rodo *deſcendat & de ipſo homine, quod etiãnũ in Hiſpanica* roſtro *manet.* [8] *Affectat.* [9] Superiora apud ſe, qua ſequuntur, converſus ad fratrem loquitur. [10] *Præſto tibi fidem, quam nũciarunt tibi filii mei.*

Tran-

Tranſierit. ex hoc [11] ſanguis ac pietas die
Colantur: animis odia damnata excidant.
THY. [12] Diluere poſſem cuncta, niſi talis fores.
Sed fateor, Atreu, fateor, admiſi omnia
Quæ credidiſti. [13] peſſimam cauſam meam.
Hodierna pietas fecit: eſt prorſus nocens,
Quicunque viſus tam bono fratri eſt nocens.
Lachrymis agendum eſt: ſupplicem primus vides.
Hæ te precantur [14] pedibus intactæ manus.
Ponatur omnis ira, & ex animo tumor
Eraſus abeat: obſides fidei accipe
Hos innocentes. *ATR.* Frater à genubus manus
Aufer, meoſque potius amplexus pete.
Vos quoque, ſenum præſidia, [15] vos iuvenes, meo
Pendete collo. ſquallidam veſtem exue,
[16] Oculiſque noſtris parce, & ornatus cape
Pares meis; lætuſque fraterni imperii
Capeſſe partem. maior hæc laus eſt mea,
Fratri [17] paternum reddere incolumi [17] decus.
Habere regnum, caſus eſt: virtus, dare.
THY. Dii paria, frater, pretia pro tantis tibi
Meritis rependant. [18] regiam capitis notam
Squallor [19] recuſat noſter; & ſceptrum manus
Infauſta [19] refugit, liceat in media mihi
Latere [20] turba. *ATR.* Recipit hoc regnum duos.
THY. Meum eſſe credo, quidquid eſt, frater, tuum.
ATR. Quis influentis dona Fortunæ abnuit?
THY. Expertus eſt quicunque quam facile effluant.
ATR. Fratrem potiri gloria ingenti vetas?
THY. Tua iam peracta gloria eſt, reſtat mea.
[21] Reſpuere certum eſt regna conſilium mihi.

[11] *Neceſſitudo ſanguinis.* [12] *Excuſare quidem admiſſa mea conarer, ſi te adeo placabilem & ad veniam facilem non cernerem, iam itaq; fateor.* [13] *Tua in me pietas quanto maior, tanto mea in te ſcelera ſunt graviora.* [14] *Quæ ſupplices hucuſq; nullius pedes tetigere: tu enim primus me ſupplicē vides.* [15] *Al. leg tot iuvenes. I. Tres: Pliſthenes qui loquebatur, Tantalus, & natu minimus, muta perſona, v. 715. 723. & 737. inf.* [16] *Ne videant, non ſine lachrimis, ſquallorē tuū.* [17] *Regnū.* [18] *Regni inſigne diadema inſ. v. 543.* [19] *Vide Herc. Fur. v. 1192 & 137* [20] *Plebe.* [21] *Certum eſt mihi conſilium regna quamvis oblata renuere.*

AT. Meam relinquam, niſi tuam partem accipis.
THT. Accipio. regni nomen impoſiti feram:
Sed [23] iura & arma ſervient mecum tibi.
ATR. Impoſita capiti [24] vincla venerando gere,
Ego deſtinatas victimas ſuperis dabo.

23 Quæcunque ad pacem ſive ad bellum ſpectant, illa omnia ut & ego ipſe tibi inſerviemus 24 Redimiculum ſive faſciam ex panno precioſiſſimo. ſic & Græci διάδημα à διαδέω revincio.

CHORVS.

Inſerviens actui præcedenti Chorus Atrei collaudat pietatem, quæ ſimultates & diſſidia fratrum compoſuit, non ſecus ac ſerenitas tempeſtatem ſequuta.

CRedat hoc quiſquam? ferus ille & acer,
[1] Nec potens mẽtis truculẽtus Atreus,
Fratris aſpectu ſtupefactus hæſit.
Nulla vis maior pietate vera eſt.
Iurgia externis inimica durant,
Quos amor verus tenuit, tenebit.
[2] Ira cum magnis agitata cauſis
Gratiam rupit, cecinit bellum,
Cum leves frenis ſonuere turmæ:
Fulſit hinc illinc agitatus enſis;
[3] Quem movet crebro furibundus ictu
Sanguinem Mavors cupiens recentem,
Opprimit ferrum, manibuſque iunctis
Ducit ad pacem pietas negantes.
Otium tanto ſubitum è tumultu
Quis deus fecit? modo per Mycenas
Arma civilis crepuere belli.
Pallidæ matres [4] timuere natis;
Vxor armato timuit marito,
Cum manum [5] invitus ſequeretur enſis,
[6] Sordidus pacis vitio quietę.
Ille labentes renovare muros:
Hic ſitu quaſſas ſtabilire turres:
Ferreis portas cohibere clauſtris
Ille certabat: paviduſque [7] pinnis
Anxiæ nocti vigil incubabat.

1 Affectibus non rationi pares 2 Conſanguineos, etſi ad tẽpus acerrime diſſideant, pietas tamen & verus amor in gratiam reducit: alios non item. 3 Quẽ enſẽ ſtrinxit vibravitq; ira belli, hanc in vaginã recondit & comprimit pietas. 4 Legunt alii tremuere, alii temuere nates, ne irẽt ad bellum 5 Civilem ſcilicet hauſurus ſanguinem. 6 Rubiginoſus. 7 Murorum minis.

Peior eſt bello timor ipſe belli.
Iam minæ ſævi cecidere ferri:
Iam ſilet murmur grave [8] claſſicorum:
Iam tacet ſtridor litui ſtrepentis:
Alta pax urbi revocata læta eſt.
Sic ubi ex alto tumuere fluctus,
Brutium, Coro feriente pontum:
[10] Scylla pulſatis reſonat cavernis,
Armare [11] in portu timuere nautæ,
Quod rapax [12] Auſter revomit Charybdis:
Et ferus [13] Cyclops metuit parentem
Rupe ferventis reſidens in Ætnæ,
Ne ſuperfuſis violetur undis
Ignis æternis reſonans caminis:
Et [14] putat mergi ſua poſſe pauper
Regna Laertes, Ithaca tremente:
Si ſuæ ventis cecidere vires,
Mitius ſtagno pelagus recumbit.

[8] *Cornuum ſeu buccinarũ, quibus convocantur milites ad ſigna & claſſes: unde & nomẽ habere videntur, etſi plerique à Calãdo dicta. Tuba autem cõſerendi prælii ſignũ dabat.* [9] *Vento ab Occaſu ſolſtitiali flante, adverſus Aquilonem, excitante iam mare quod Brutios alluit Italiæ extremos iuxta fretũ Siculũ.* [10] *Saxum in freto Siculo quod fluctuum concurſu & illiſione in ſcopulos reſonans dedit locum fabulæ de Scylla Phorci filia in monſtrum hoc cõverſa, canibus pube tenus ſuccincta.* [11] *Al. leg.* mare intortum. *al.* in totum. *Ego ſolius Lipſii authoritatem & iudicium ſequutus leg.* mare in portu. *Quam lectionem, ſi penitus timeris, veram eſſe fateberis Senſus hic eſt. Cum Scylla ſævit, & tempeſtas ubique atrox: nautæ vix in portu ſecuros ſe putant, illic etiam timent. at cum ſerenum rediit, non ſolum naves, ſed & cymbæ (ut infra ſequitur) perſultant, & ludunt in illo ipſo freto,* [12] *Per* Auſtrũ Charybdis *intelligit violentiã illã Charybdis maxime regnantẽ flante Auſtro reſpexitq; ad illa quæ ſcripſit ipſemet c. XVII. ad Marciam:* videbis illam fabuloſam Charybdin, quãdiu ab Auſtro vacat, quietam; at ſi quis inde ventus ſpiravit, hiatu magno profundoque navigia ſorbentem. *P. Scriverius leg.* Quod rapax hauſtum removit Charybdis. [13] *Polyphemus timet ne pater ſuus Neptunus, id eſt, mare extinguat ſemper ardentes fornaces Ætnæ.*
[14] *Timetque ſuæ inſulæ ne mergatur, Laertes, ſeu quis alius Rex Ithacæ: eſt enim* Prolepſis ex perſona poetæ, necdum enim erat Laertes.

[15] Alta quæ navis timuit ſecare
Hinc & hinc fuſis ſpacioſa velis,
Strata ludenti patuere cymbæ:
Et vacat merſos numerare piſces;
Hic ubi ingenti modo ſub procella
[16] Ciclades pontum timuere motæ.
Nulla ſors longa eſt: dolor ac voluptas
Invicem cedunt brevior voluptas.
Ima permutat brevis hora ſummis.
Ille qui donat diadema [17] fronti,
[18] Quem genu nixæ tremuere gentes,
Cuius ad nutum poſuere bella
Medus, & Phœbi propioris Indus;
Et [19] Dacæ Parthis [20] equitem minati;
Anxius ſceptrum tenet, & moventes
Cuncta [21] divinat; metuitque caſus
Mobiles rerum, dubiumque tempus,
Vos, quibus rector maris atque terræ
[22] Ius dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos tumidoſque vultus:
Quidquid à vobis minor extimeſcit,
[23] Maior hoc vobis dominus minatur.

15 *Maria quæ, modo procelloſa, non auſa eſt tentare valida & velivola navis; modo pacata, etiã cymba pervia facta ſunt.* 16 *Inſula illa in cycli formam diſpoſita in mari Ægeo vẽtis moto timuere, ne abſorberentur.* 17 *Sua.* vel *qui aliis regna diſtribuit.* [18] *Cuius arbitrio & Imperio parent remotiſſima gentes, Medi, Perſæ, Parthi. Indi directis Solis radiis viciniores*, reſpicit autem Poeta imperatores Romanos, maximè Neronem, quocum fædus percuſſerunt reges externi, & à quo Tiridates diadema accepit. [19] *Non pudebit fateri cum egregio viro Ioſepho Scaligero me non intelligere quomodo Daca ſupra v. 369 Parthis in tantum diſſitis minentur equitem*, quæ & dura eſt locutio. *Quid ſi legamus cum Dan. Heinſio, & Daca Parthique equitem minati.* [20] *Minari equitem dicuntur Parthi, quia eorum equitatus maxime Romanis formidabilis; propter τὸ πολυθρύλλητον Parthici equitatus ſtratagema: qui cum terga daret, hoſtem invadebat.* [21] *Alii contra verſus adeoque ſenſus rationem legunt* Divitias. *ego Lipſium & Scaligerũ ſil ſecutus eoſque non ſine authoritate M S. librorum emendavi* divina, *ut ſit ſenſus; Rex ille vel imper. utcunque in præſenti potens & felix, tenet tamen ſceptrum anxius, animo præſagit caſus moventes cuncta, id eſt, varietatem rerum humanarum τὴν τῶν ἀνθρωπείων παλιμβολίαν ὑποσετε.*
[22] *Deus.* [23] *Imperium.*

24 *Omne*

[24] *Omne ſub regnò graviore regnum eſt.*
Quem dies vidit [25] veniens ſuperbum,
Hunc dies vidit [26] fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium ſecundis:
Nemo deſperet [27] meliora lapſis,
Miſcet [28] hæc illis, prohibetque [29] Clotho
[30] *Stare fortunam. rotat omne fatum.*
Nemo tam divos habuit faventes,
Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri,
Res Deus noſtras celeri citatas
[31] *Turbine verſat.*

[24] Regũ timendorum in proprios greges, reges in ipſos imperium eſt Iovis.
[25] *Oriens.*
[26] *Occidẽs.*

[27] *In rebus adverſis. Neſcit an debeat inſuper haberi lectio, quam ſuggerit Cruſerianus.* Nemo deſperet meliora lapſus. [28] *Adverſa ſecundis.* [29] *Vna è Parcis. Herc. Fur.* 558. [30] *Diu in eodem ſtatu manere.* [31] *Volubilitate.*

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. CHORVS.

Crudele Atrei facinus & epulas nefandas in quibus opponebantur Thyeſtæ ſui liberi, digna quæ ex oculis ſpectatorum ſublata intus gererentur, narrat nuncii facundia præſens.

QVis me per auras turbo præcipitem vehet,
Atraque nube involvet, ut tantum nefas
Eripiat oculis? ò domus [1] Pelopi quoque
Et Tantalo pudenda! *CH* Quid portas novi!
N. [2] Quænam iſta regio eſt, Argos & Sparte impios
Sortita fratres? & [3] maris gemini premens
Fauces; Corinthus? [4] an feris Iſter fugam
Præbens Alanis? [5] an ſub æterna nive
Hyrcana tellus? an [6] vagi paſſim Scythæ?
CH. Quis hic nefandi eſt conſcius monſtri locus?
Effare; & iſtud pande, quodcunque eſt malum
NV. [7] Si ſteterit animus, ſi metu corpus rigens

[1] *Vel ipſis crudelibus tyrannis erubeſcenda.* [2] *Civiliſne Græcia an barbara Scythia?* [3] *Corinthus ſita in Iſthmo, id eſt, in anguſtiis inter Ægeum & Ionium maris?* [4] *An Danubius ſup. 375. qui fuga celeri fluit per Alanos crudeliſſimos Scythiæ populos.* [5] *An perenni nive vexata adeoque inculta & fera Hyrcania, pardis & tigribus famoſa?* [6] *Vid Herc. Fur. verſ.* 532. [7] *Si animus ſe collegerit & firmarit, corporis iam metu ſtupidi organis & membris reſolutis.*

Re-

Remittet artus; [8] hæret in vultu trucis
Imago facti. ferte me inſanæ procul
[9] Illo procellæ, ferte, quo fertur dies
Hinc raptus. *C.* [10] Animos gravius incertos tenes.
Quid ſit, quod horres, effer: auctorem indica.
[11] Non quæro quis ſit, ſed uter. effare ocyus.
NV. In arce ſumma Pelopeæ pars eſt domus
Converſa ad Auſtros: cuius extremum latus
Æquale monti creſcit atque [12] urbem premit,
Et contumacem regibus populum ſuis
[13] Habet ſub ictu: fulget hic [14] turbæ capax
Immane tectum, cuius auratas trabes
Variis columnæ nobiles maculis ferunt.
Poſt iſta vulgo nota, quæ populi colunt,
In multa dives ſpacia diſcedit domus.
[15] Arcana in imo regio ſeceſſu [15] patet.
Alta vetuſtum valle compeſcens nemus,
[16] Penetrale regni: nulla quæ lætos ſolet
Præbere ramos arbor, aut [17] ferro coli:
Sed taxus, & cupreſſus, & [18] nigra ilice
Obſcura nutat ſylva: quam ſupra eminens
Deſpectat alte quercus, & [19] vincit nemus.
Hinc [20] auſpicari regna Tantalidæ ſolent,
Hinc petere lapſis rebus & dubiis opem,
Affixa inhærent [21] dona: vocales tubæ;

[8] Etiamdum ante oculos verſatur trucis imago facti. [9] Ad Antipodas ad alterum Hemiſpharium. [10] Morando & refugiendo, in graviori metu animos noſtros ſuſpendit. [11] Procul dubio alter eſt è fratribus, ſed uter? [12] Vrbi imminet, quam vi reprimet metuque coercet cives ſup. verſ. 453. [14] Ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. unde telis cogant feriantque rebelles. [14] Huc enim populus convenire ſolebat ad munia publica. [15] Si arcana (inquit Lipſius) quomodo patet? Patet ſc. in amplitudinem & ſpatium, non quod omnes ingrediantur. [16] Lararium, in quo Dii Penates. [17] Falce putari, ut ſolent fructifera. [18] Propter frondes opacas, vel *medullam nigram. unde & μελάνδρυον dicitur Theophraſto l. 9. c. 19. [19] Altitudine ſuperat. [20] Per auguria & auſpicia ſortiri & inire regna. [21] Ἀναθήματα, votiva donaria & monumenta Diis conſecrata affixa huic quercui pendent.*

22 Fra-

[22] Fractique currus: ſpolia Myrtoi maris:
Victæque [23] falſis axibus pendent rotæ:
Et [24] omne gentis facinus. hoc Phrygius loco
Fixus [25] tiaras Pelopis: hic præda hoſtium:
Et [26] de triumpho picta barbarico chlamys.
Fons [27] ſtat ſub umbra triſtis, & nigra piger
Hæret palude, talis eſt diræ [28] Stygis
Deformis unda, [28] quæ facit cœlo fidem.
Hic nocte tota gemere [29] ferales deos
Fama eſt: catenis lucus excuſſis ſonat,
Vlulantque Manes. Quidquid audire eſt metus,
Illic videtur. errat antiquis vetus
Emiſſa buſtis turba, & inſultant loco
[30] Maiora notis monſtra. Quin tota ſolet
Micare flamma ſylva, & excelſæ trabes
Ardent ſine igni. ſæpe latratu nemus
[31] Trino remugit: ſæpe ſimulachris domus
Attonita [31] magnis [32] nec dies ſedat metum.
[33] Nox propria luco eſt, & [34] ſuperſtitio inferum
In luce media regnat. Hinc orantibus
Reſponſa dantur certa, cum ingenti ſono
[35] Laxantur adyto fata, & immugit ſpecus
Vocem Deo ſolvente. Quo poſtquam furens
Intravit Atreus liberos fratris trahens,
Orantur aræ. quis queat digne eloqui?
Poſt terga iuvenum nobiles religat manus,
Et mœſta [36] vitta capita purpurea ligat:

[22] *Currus Oenomai fractus & Pelopis quo Hippodamiam abſtulit, uſus fraude Myrtili, quem petentem mercedem in mare præcipitavit, unde Myrtoum dictum. ſup. verſ.* 138.
[23] *Sublata modiolis fibula,* vel *fibula, ſeu axe, ſecundum alios, plumbea affixa.* [24] *Tantaleæ gentis facinorum omne monumentum.* [25] *Inſula Phrygibus in uſu. cuius lobi ſub mento cōnectebantur. & ipſe Pelops è Phrygia Elidem advenerat.*
[26] *Acu picta chlamys ſpolium Phrygibus ademptum.* [27] *Stagnat inſtar Stygis.* [28] *Vide Herc. Fur v.* 711. [29] *Infernales. Herc. Fur* 1145. [30] *Maiora quam quæ nos vidimus monſtra.* vel *apparent umbræ maiores humano corpore & anguſtiores.* [31] *Velut Cerberi trifaucis latr.* [32] *Etiam inter diu hæc videntur & audiuntur.* [33] *Lucus tenebroſus eſt.* [34] *Et vana inferorum apparitio hic dominatur mediæ diei luci.* [35] *Panduntur, emittuntur.* [36] *Et vitta purpurea obnubit regalium victimarum capita.*

Non

Non thura deſunt, non [37] ſacer Bacchi liquor?
Tangeſve ſalſa victimam culter [38] mola.
Servatur omnis ordo, ne tantum nefas
Non rite fiat. *CH.* [39] Quis manum ferro admovet?
NVN. Ipſe eſt ſacerdos ipſe funeſta prece
Letale carmen ore violento canit
Stat ipſe ad aras, ipſe devotos neci
Contrectat, & componit, & [40] ferro admovet.
[41] Attendit ipſe. [42] nulla pars ſacri perit.
Lucus tremiſcit. tota [43] ſuccuſſo ſolo
Nutavit aula, dubia [44] quo pondus daret,
Ac fluctuanti ſimilis [45] è lævo æthere
Atrum cucurrit limitem [46] ſidus trahens.
Libata in ignes vina [47] mutato fluunt
[47] Cruenta Baccho. [48] regium capiti decus
Bis terque lapſum eſt, flevit in templis [49] ebur.
[50] Movere cunctos monſtra: ſed ſolus ſibi
Immotus Atreus conſtat, atque ultro deos
Terret [51] minantes. iamque demiſſa mora
Aſſiluit aris, torvum & obliquum intuens.
Ieiuna ſylvis qualis in [52] Gangeticis
Inter iuvencos tigris erravit duos;

37 *Vinum capitibus victimarnm aſperſum.* 38 *Vide Hippolyt. v.497.* 39 *Quis feriebat victimas?* 40 *Cultros ſuppoſitos impellit.* Supponunt alii cultros. *Virg.6. Æneid. & 3. Georg.* Suppoſiti tinguntur ſanguine cultri. 41 Hoc agit: *obſervat, pro ritu extiſpicii, motus geſtuſq; hoſtiarum ad aras. vid. Oedip. v.352. In ſacris enim dicebatur* hoc age. *id eſt attende. Ipſe præcone aut monitore opus non habet. ipſemet* hoc agit. 42 *Nullius ſacrificii ritus omittitur.* 43 *Commoto.* 44 *In quam partem caderet.* 45 *E ſiniſtra parte cæli, quod Græcis omen malum, ut quibus auguria capientibus antica pars ſeptentrio: ut Romanis contra bonum omen, quibus in auſpiciis pars antica Meridies, cum utriſque conveniat Orientem eſſe dextram cęli partem, Occidentem ſiniſtram.* 46 Βολὶς, *Lampas prodigioſa trahens veſtigium atrum mortis ſceleriſque imminentis ſignum.* 47 *Vino in ſanguinem mutato.* 48 *Diadema non ſemel è capite Atrei decidit.* 49 *Eburnea ſtatua flevere.* 50 *Prodigia hæc terruerunt omnes qui ea in cęlo vel templis animadverterant.* 51 *Illi exitium. & his oſtentis ab inſtituto ſcelere deterrentes.* 52 *India ſylvis per quam fluit Ganges.*

53 Vtriuſ-

[53] Vtriuſque prædæ cupida, quo primo: ferat
Incerta morſus, flectit huc rictus ſuos,
Illo reflectit, & famem dubiam tenet;
Sic dirus Atreus capita devota impię
Speculatur iræ. quem prius mactet ſibi,
Dubitat; ſecunda deinde quem cæde immolet.
Nec intereſt: ſed dubitat. & tantum ſcelus
Iuvat ordinare. *CH.* Quem tamen ferro occupat?
N. Primus locus, [54] (ne deeſſe pietatem putes,)
[55] Avo dicatur; [55] Tantalus prima hoſtia eſt.
CH Quo iuvenis animo, quo tulit vultu necem?
NVN Stetit ſui ſecurus, & non eſt preces
Perire fruſtra paſſus: aſt illi ferus
In vulnere enſem abſcondit, & penitus premens
[56] Iugulo manum commiſit. educto ſtetit
Ferro cadaver: cumque dubitaſſet diu
Hac parte an illa caderet. in patruum cadit.
Tunc ille ad aras [57] Pliſthenem ſævus trahit,
[58] Adicitque fratri: colla percuſſa amputat.
Cervice cæſa truncus in pronum ruit:
Querulum cucurrit murmure incerto caput.
CH. Quid deinde [59] gemina cæde perfunctus facit?
Puerone parcit: an ſcelus ſceleri ingerit?
NVN. Sylva iubatus qualis Armenia leo,
In cæde multa victor armento incubat,
Cruore rictus madidus, & pulſa fame
Non ponit iras: hinc & hinc tauros premens
Vitulis minatur, dente iam laſſo piger:
Non aliter Atræus ſævit, atque ira tumet,
Ferrumque gemina cæde perfuſum tenens,
Oblitus in quem rueret; infeſta manu
Exegit ultra corpus, at pueri ſtatim
Pectore receptus enſis, in tergo [60] extitit.
Cadit ille, & aras ſanguine extinguens ſuo,
Per [61] Vtrumque vulnus moritur. *CH* O ſævũ ſcelus?
NVN Exhorruiſtis? [62] hactenus non ſtat nefas.

[53] Neſcit utro ruat & ruere ardet utroque. [54] *Ironice.* [55] *Sup. v. 522. fil. Thyeſta qui avi nomen tulit.* [56] *In Iugulo Tantali* capulo tenus abdidit enſem. [57] *Secundum Thyeſtæ filium.* [58] *Adiicit, addit, fratri comitem necis.* [59] *Tantali & Pliſthenis.* [60] *Alii leg. ſtetit, alii* exiit. *id eſt, emerſit.* [61] *Pectoris & tergi.* [62] *Nondum attingi nefas.*

Plus

Plus eſt. *CH.* An ultra maius aut atrocius
Natura recipit? *NVN.* Sceleris hunc finem putas?
Gradus eſt. *CH.* Quid ultra potuit? abiecit feris
Lanianda forſan corpora, atque [63] igne arcuit.
NV. Vtinam arcuiſſet. [64] ne tegat functos humus,
Ne ſolvat ignis, avibus epulandos licet
Feriſque triſte pabulum ſævis tradat;
Votum eſt ſub hoc quod eſſe ſupplicium ſolet.
[65] Pater inſepultos ſpectet. ò nullo ſcelus
Credibile in ævo, quodque poſteritas [66] neget!
Erepta vivis exta pectoribus tremunt,
Spirantque [67] venæ, corque adhuc pavidum ſalit,
At ille [68] fibras tractat, ac [69] fata inſpicit;
Et adhuc calentes viſcerum venas notat.
Poſtquam hoſtiæ placuere, ſecurus [70] vacat
Iam fratris epulis. ipſe diviſim ſecat
In membra corpus; amputat trunco tenus
Humeros patentes, & [71] lacertorum moras;
Denudat artus dirus, atque oſſa amputat.
Tantum ora ſervat, & [72] datas fidei manus:
[73] Hæc verubus hærent viſcera, & lentis data
Stillant caminis: illa [74] flammatus latex,
[75] Quærente aheno, iactat: impoſitas dapes

[63] *Rogo illis interdixit. Græci, Romani & barbari cadavera comburebant, igne ea purgari credentes.* [64] *Non optamus ut ſepeliſſet, non ut combuſſiſſet, utinam avibus & feris abieciſſet, neque, &c. & hoc voto dignum eſt, id eſt, optandum quod alibi eſt ſupplicium, ut inſepultum parentes & amici videãt.* [65] *Ianus Gruterus horum verborum trigam* Pater inſepultos ſpectet. *Choro aſcriptam vult, ut interruperit ſermonem Nuncii; conſectante coactum patrem inſpectare hanc laniena filiorum: ſubiiciatque ſtatim Nuncius; Non, non; nemo conſecturis ullis aſſequetur ſcelus illud, adeo eſt inuſitatum, ſupraque omnem fidem* [66] *Neget factum eſſe, non credat.* [67] *Arteriæ, in quibus ſpiritus* [68] *Iecinorum venas & radices.* [69] *Per extiſpicia diſquirit futura.* [70] *Parandis fratri epulis vacat.* [71] *Pulpas.* [72] *Quas dederant ubi eos fratri obſides Thyeſtes fratri tradidit.* [73] *Hæc pulpamẽta è denudatis artubus partim torret partim coquit nã* viſcera *proprie interiora sũt, pulmo iecur, cor, ilia, præcordia, & in his* Exta *quæ extãt eminentque, vel quæ exſecãtur: Aruſpicibus inſpicienda.* [74] *Aqua calida.* [75] *Sibilo inter coquendum veluti condolentium teſtantur* Pathos ut & de igne qui. [76] Tran-

[76] Tranſilit ignis, inque crepitantes focos
[77] Bis ter regeſtus, & pati iuſſus moram,
Invitus ardet. ſtridet in verubus iecur.
Nec facile dicam, corpora an flammæ magis
Gemuere. piceus ignis in fumos abit:
Et ipſe fumus triſtis, ac nebula gravis
[78] Non rectus exit, ſeque in excelſum levans,
Ipſos [79] penates nube deformi obſidet.
[80] O Phœbe patiens, fugeris retro licet,
Medioque ruptum merſeris cœlo diem,
Sero occidiſti. [81] lancinat gnatos pater,
Artuſque mandit ore funeſtos ſuos:
Nitet fluente madidus unguento comam,
Graviſque vino: ſæpe [82] præcluſæ cibum
Tenuere fauces in malis unum hoc tuis
Bonum eſt, Thyeſta, quod mala ignoras tua.
[83] Sed & hoc peribit, verterit currus licet
[84] Sibi ipſe Titan obvium ducens iter:
Tenebriſque facinus obruat tetrum [85] novis,
[86] Nox miſſa ab ortu [87] tempore alieno gravis;
Tamen videndum eſt: [88] tota patefient mala.

[76] *Officio tàm nefario defungi abhorruit, ne & ipſe, qui alia purgat, contaminaretur,* [77] *Hi ſubactus aheno, ne tranſiliret.* [78] *Non in altum rectus aſcēdit.* quia gravis neb. [79] *Deos domeſticos qui prope ficum. Penatibus enim cura æterni ignis credita, qui vitæ ſymbolum. Sunt enim Penates per quos penitus ſpiramus & animæ rationem habemus.* al *penes nos nati.* [80] *O Sol, qui alia complurima videre ſcelera ſuſtines, hoc tamen in tātum horrebas ut etſi propere refugeres ſero tamen occideris* [81] *Alii* lacerat. *alii* laniat. [82] *Etiam naturæ præſagio non deglutivere hos cibos.* [83] *Sed & hoc bonum ſcilicet quod ignoras quas voraveris dapes, tandem peribit. reſcies enim* [84] *Itineri conſueto contrarium Orientem ſcilicet repetens.* [85] *Inſolitis.* [86] *Occidente Sole, unde ortus.* [87] *Meridie.* [88] *Innoteſcit tibi qualibus dapibus veſcebaris.*

CHORVS.

Videns Chorus Solem retrocedere obſtupeſcit, veritus ne diſſoluta mundi machina omnia in antiquum Chaos recidant.

QVo [1] terrarum ſuperumque parēs,
[2] Cuius ad ortus noctis opacæ

[1] *Sol calore tuo quæ in terris ipſoſque homines generans.*

[2] *Quo oriente ſtellæ fugiunt, id eſt, non apparent.*

De-

Decus omne fugit, quo vertis iter,
Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phœbe tuos rapis aſpectus?
[3] Nondum ſeræ nuncius horæ
Nocturna vocat lumina veſper:
[4] Nondum Heſperiæ flexura rotæ
Iubet emeritos ſolvere currus:
[5] Nondum in noctem vergente die
Tertia miſit buccina ſignum:
Stupet ad ſubitę tempora cœnæ
Nondum feſſis bubus arator:
[6] Quid te ætherio pepulit curſu?
Quæ cauſa tuo limite certo
Deiecit equos? numqid [7] aperto
Carcere ditis [8] victi tentant
Bella gigantes? numquid [9] Tityus
Pectore foſſo renovat veteres
Saucius [10] iras? num reiecto
Latus explicuit [11] monte Tiphoeus?
Numquid ſtruitur via [12] Phlegræos
Alia per hoſtes? & Theſſalicum
[13] Threſſa premitur Pelion oſſa?
Solitæ mundi periere vices:
Nihil occaſus, nihil Ortus erit.
[14] Stupet Eoos aſſueta deo
Tradere frænos, genitrix primę
Roſcida lucis, perverſa ſui
Lumina regni. neſcit feſſos
[15] Tingere currus, nec fumantes

3 Veſper noctis prænuncius nondum evocavit ſtellas lucere ſolitas.
4 Inclinatio currus ad occaſū vergentis nondū iubet te ſolvere equos diurnum iter emenſos.
5 Buccina non dedit ſignum ultimæ partis diei, id eſt, nondū eſt hora nona. Græci diem in ſtationes tres quaternis horis emenſi noctem in vigilias totidem diviſerunt. Hebræi autem & Romani in quatuor, quarum diſtinctionei buccinæ vel tubæ ſonitus indicabat. [6] *Quod horrendū facinus vidiſti ò Sol ut reſugeres?* 7 *Diffracto.* 8 *Gigantes quondam à Diis victi:* vel, Ditis victi, *id eſt, quem iam Gigantes vicerunt, adeoque è vinculis evaſerunt* 9 *Herc.Fur. v 755.* [10] *Bella in Deos.* [11] *Ætna ſecundum Pindarum & Ovidium: Virgilio, quem ſecuti ceteri Latini poetæ Inarime ab Homeri εἰν ἀρίμοις inſula in ſinu Puteolano, quam Typhoeo uni è gigantibus ſuperiectam, quod flammas quandoque vomat, ferunt.*
[12] *Herc.Fur.v.443.* [13] *Oſſa quæ in Thraciam prominet. Herc. Fur. 970.* [14] *Aurora ſolita inſtruere ſolis orientalis equos ſtupet ſole retrocedente.* [15] *Herc.Fur.v.26.*

Su-

Sudore iubas mergere ponto.
Ipſe inſueto [16] novus hoſpitio
Sol auroram videt occiduus,
Tenebraſque iubet ſurgere, nondum
Nocte parata non ſuccedunt
Aſtra, nec ullo micat igne polus.
Nec Luna [17] graves digerit umbras.
Sed quidquid id eſt, [18] utinam nox ſit.
Trepidant, trepidant pectora magno
Perculſa metu, [19] ne fatali
Cuncta ruina quaſſata labent,
Iterumque deos, hominesque premat
Deforme chaos: iterum terras,
Et mare & ignes, & [20] vaga picti
Sidera mundi Natura tegat.
Non æternæ facis exortu
[21] Dux aſtrorum ſecula ducens
Dabit æſtatis Brumæque notas.
[22] Non Phœbeis obvia flammis
Demet nocti Luna timores:
[23] Vincetque ſui fratris habenas,
[24] Curvo [25] brevius limite currens.
[25] Ibit in unum congeſta ſinum
Turba deorum.
[26] Hic, qui ſacris pervius aſtris
Secat [27] obliquo tramite [28] zonas,

[16] Indis exceptus, qui ſolitus eſt occidere apud Iberos. [17] Tenebras dēſas vel graves id eſt, noxias, nec ſalubres. Poeta enim umbram poſitivū quiddam eſſe volunt. [18] Et non defectio naturæ rerum; diſſolutio. [19] Ne confuſa illa, quæ ab initio, unitas vel inanitas omnia, cœlum, & elementa miſceat. [20] Cęli ſtellati errantes nec non fixas ſtellas. [21] Sol anni tempeſtates & ſecula dimenſus. [22] Nec Luna Soli oppoſita per totam noctem lucens tollet terrores noctis, quos inducunt tenebræ. [23] Nec luna curſu celeri, utpote 29. diebus. 12 horis 44. min conſequetur ſolem [24] Per Zodiaci obliquum limitē. [25] Celerius, ſc. 27 diebus 8 horis (vide Theb v. 536.) curſum ſuum peraget, quam Sol, qui 365. D. 8. H. 49. M 25. S. Confundentur ſidera & elementa, quæ Stoicis Dii. [26] Zodiacus, ſub quo Sol & Luna decurrunt. vel *in quo ſigna duodecim Deorum totidem præſidio.* Manil. 2. *lib.* [27] *Ab utroque tropico per Æquinoctialem tranſverſo, unde obliqui anguli, nec non ſigna oblique oriuntur & occidunt.* [28] *Gemini: mediæ Zonæ partes quę ab utroque Æquinoctialis latere Tropicis terminantur.*

29 Fle-

[29] Flectens longos Signifer annos,
Lapſa videbit ſidera labens.
[30] Hic, qui nondum vere benigno
Reddit Zephyro vela tepenti,
Aries [31] præceps ibit in undas
Per quas pavidam vexerat Hellen.
[32] Hic, qui in nitido Taurus cornu
Præfert [33] Hyadas, ſecum [34] Geminos
Trahet, & [35] curvi brachia Cancri.
Leo flammiferis æſtibus ardens
[36] Iterum è cœlo cadet [37] Herculeus.
Cadet in terras [38] Virgo relictas;
[39] Iuſtæque cadent pondera Libræ;
[40] Secumque trahent [41] Scorpion acrē.
Et, qui [42] nervo tenent [43] AEmonio
Pennata ſenex ſpicula [44] Chiron,
[44] Rupto perdet ſpicula nervo.
[45] Pigram referens hiemem gelidus
Cadet [46] AEgoceros, frangetque tuam
[47] Quiſquis es, Vrnam. tecum excedent
[48] Vltima cęli ſidera Piſces.
[49] Monſtraque nunquam perfuſa mari

29 Varians anni longitudinem ad motum Solis per Zodiac. vel *annum lōgū* 3600. *ſolarium perficiens ſuper ſuos polos.* 30 *Aries ſub ortu Solis inducit Zephyrum, quo flante tēpus navigationis aperitur.* 31 *De Zodiaco cadet in mare, &c. alludit autem ad fab. Arietis aurei velleris. vide Troad.* 1032. 32 *Hippol. v.* 202. 33 *Suculas ſtellas 7. Atlantis filias à fratre Hyante (quem deplorantes in cœlū trāslata ſunt) denominatæ.* 34 *Signum tertium ſive Caſtora & Pollucem, ſeu Iaſonem & Triptolemum.* 35 *Chelas incurvi Cācri, à Iunone inter aſtra poſiti, quod Hydræ adverſus Herc. ſubſidiarius fuerit.* 36 *Semel enim deciderat ex Lunari globo. vide Herc. Fur. verſ.* 85. 37 *Ab Herc. victus & à Iunone in cęlum translatus.* 38 *Erigone ſeu Aſtræa Iovis & Themidos filia iam recidet in terras, quas* cæde madentes *olim reliquerat.* 39 *Quæ iuſtè ponderat,* vel *quæ noctes diebus æquat.* 40 *Ineſt enim Libræ ſpatio pars Scorpii prior.* 41 *Quod Orionē tentarat interimere, in aſtra relatum.* 42 *Arcu Theſſalo.* 43 *Centaurus, Herculis ſagitta quæ forte deciderat ſupra pèdem vulneratus, Iovis miſeratione in cœlum relatus, dictuſque Sagittarius* 4 *Cadente ipſo Chirone.* 45 *Primum ſignum Hycmale.* 46 *Capricorpus qui cœlum meruit quod Pan huius ſpecie indutus Gigantes terruerat. ab ἄιξ ἀιγές capra & κέρας cornu.* 47 *Neque enim conſtat de Aquario, an fuerit Deucalion, Cecrops, Hylas. an Ganymedes.* 48 *Vlt. Zodiaci in anni ordine ſignum.* 49 *Arctos. ſup. v.* 376.

Mer-

Merget condens omnia [50] Gurges.
[51] Et qui medias dividit Vrſas,
Fluminis inſtar, lubricus Anguis:
Magnoque [52] minor iuncta Draconi
[53] Frigida duro Cynoſura gelu:
Cuſtoſque ſui [54] tardus plauſtri
Iam non [55] ſtabilis ruet [56] Arctophylax.
Nos è [57] tanto viſi populo
Digni, premeret quos everſo
Cardine mundus.
In nos ætas ultima venit.
O nos dura ſorte creatos,
Seu perdidimus ſolem [58] miſeri,
Sive [59] expulimus! abeant queſtus.
Diſcede timor. *vita eſt avidus,*
Quiſquis non vult, mundo ſecum
Pereunte, mori.

50 Mare.

51 Ruet anguis ille maximus, &c. Heſperidū quondam cuſtos ab Herc. interfectus.

52 Sc. Vrſa

53 Ad polum poſita.

54 Qui polo poſitus gyrū minorem lentius oberrat. 55 Prope polum qui ſtabilis. 56 Cuſtos plauſtri Bootes, Arcton enim quæ plauſtrum dicitur inſequutus agitare videtur. 57 Qui hucuſque fuerit. 58 Non noſtra culpa, merita nec morte perimus, ſed miſeri ante diem. *59 Per ſcelus noſtrum, culpa noſtra.*

ACTVS QVINTVS.

ATREVS.

Exultans impius Atreus nefariam de fratre vindictam ſibi gratulatur, diriſque appoſitis dapibus de natorum ſanguine præbendo delıberat.

1 ÆQualis aſtris gradior, & cunctos ſuper
Altum ſuperbo vertice attingens polum.
Nunc 1 decora regni teneo, nunc ſolum patris.
2 Dimitto ſuperos: ſumma votorum attigi
Bene eſt; abunde eſt; iam ſat eſt; etiam mihi.
Sed cur ſatis ſit? pergam, & implebo patrem
Funere ſuorum: 4 ne quid obſtaret pudor,
Dies receſſit. perge, dum cęlum vocat.

1 *Iam denique rex, recepto ariete regni ſato, ſup. v. 222.*
1am Deus mihi videor, poſtquam iniurias plene ultus fuerim.
2 *Dehinc non precibus fatigo, non votis ſolicito Deos voti abunde compos.* 3 Emphaticè *& iam mihi ultionis cupientiſſimo.* 4 *Invitant ſublata cum luce verecundia tenebræ.*

Vti-

Vtinam quidem tenere fugientes [5] deos
Poſſem, & coactos trahere, ut ultricem dapem
Omnes viderent! quod ſat eſt, videat [6] pater.
Etiam die nolente diſcutiam tibi
[7] Tenebras, miſeriæ ſub quibus latitant tuæ.
Nimis diu conviva ſecuro iaces
Hilarique vultu. iam ſatis menſis datum eſt,
Satiſque Baccho. [8] ſobrio tanta ad mala
Opus eſt Thyeſte. [9] turba familiaris fores
Templi relaxa: feſta patefiat domus.
[10] Libet videre, capita natorum intuens
[11] Quos det colores, verba quæ [12] primus dolor
Effundat, aut [13] ut ſpiritu expulſo ſtupens
Corpus rigeſcat. fructus hic operis mei eſt.
[14] Miſerum videre nolo, ſed dum fit miſer.
Aperta [15] multa tecta collucent face,
[16] Reſupinus ipſe purpura atque auro incubat,
Vino gravatum [17] fulciens læva caput,
[18] Eructat. ò me cælitum excelſiſſimum,
Regumque regem! [19] vota tranſcendi mea.
Satur eſt, [20] capaci ducit argento merum.
Nec parce potu, reſtat etiam nunc cruor
[21] Tot hoſtiarum. veteris [22] hunc Bacchi color

[5] *Solem & cæteras ſtellas, quæ Stoicis Dii,* aliis *faces & lampades Diis pravia.* [6] *Thyeſtes.* [7] *Ignorantia tua, ut videas quam miſer ſis. ſup. v. 785.* [8] *Qui mala ſua ἐμπαθεστέρως ſentiat vehementiuſque doleat quam ebrius* [9] *O famuli, aperite fores templi vel domus feſtæ.* [10] *Nimium videre vellem,* I vvould faine ſee. [11] *Palleſcatne an rubeſcat.* [12] *Prima doloris apprehenſio, primus motus.* [13] *Velut expulſo, ſopitis ſc. ſenſibus, ut in animæ deliquio.* [14] *Miſerum iam factum non tam delectat videre quam ubi primum miſer fieri incipit.* [15] *Multis lucernis, quas in feſtis accendere mos fuit.* [16] *Iam ſatur & bene potus reclivis in lecto purpureis aureque intertextis ſtragulis ornato diſcumbit.* [17] Languidus in cubitum iam ſe conviva reponit. [18] *Præ ſaturitate & ingluvie ex veſcendi aviditate.* [19] *Etiam ultra votum felix ſum, plus quam optaram conſecutus.* [20] *Argenteo poculo maiori vinum non dilutum ebibit.* [21] *Trium natorum tuorum.* [22] *Sanguis rubro vino miſtus non ſe prodet.*

Abs

Abſcondet hoc hæc menſa [23] claudatur ſcypho.
Miſtum ſuorum ſanguinem genitor bibat:
Meum [24] bibiſſet ecce iam [25] cantus ciet,
Feſtaſque voces; nec ſatis menti imperat.

[23] *Cœnam clauſerunt veteres poculo quod* boni Genii vel dæmonis *appellabant.* [24] *Si potuiſſet.* [25] *παρῳνεῖ, cantillat potus.*

THYESTES.

Thyeſtis epulantis cantus: quo invitat ſe ad lætitiam, quam tamen mens eius præſaga mali non admittit.

PEctora longis hebetata malis,
Iam ſollicitas ponite curas.
Fugiat [26] mœror, fugiatque [27] pavor,
Fugiat trepidi comes exilii
Triſtis egeſtas, rebuſque gravis
Pudor afflictis. [28] magis unde cadas,
Quam quo, refert. [29] magnum, ex alto
Culmine lapſum, ſtabilem in plano
Figere greſſum: magnum, ingenti
Strage malorum preſſum, fracti
Pondera regni non [30] inflexa
Cervice pati: nec degenerem
Victumque malis, [30] rectum impoſitas
Ferre ruinas. ſed iam ſævi
Nubila fati pelle, ac miſeri
Temporis omnes dimitte notas:
Redeant vultus ad læta boni,
Veterem ex animo mitte [31] Thyeſten.
Proprium hoc miſeros ſequitur vitium.
[32] *Nunquam rebus credere lætis.*
Redeat felix Fortuna licet,
Tamen afflictos gaudere piget.
Quid me revocas, feſtumque vetas
Celebrare diem? quid flere iubes
Nulla ſurgens dolor ex cauſa?

[26] *Ex præterito aut præſenti malo.* [27] *E futuro* [28] *Quia felicẽ fuiſſe, miſerum.* [29] *Magni animi fortis eſt, ubi quis è ſublimi rerũ ſtatu deciderit, patienter adverſa tolerare.* [30] *Non ſuccumbente cervice, erecto animo.* [31] *Thyeſta, id eſt, meã triſtitiam, & mœrorẽ, quæ me quondam exulem accommitabantur.* [32] *Quia fortunæ varietatem edocti timent ne* honorum apicem rapax fortuna tollat, & ſuperbos vertat funeribus triumphos.

Quis me prohibet [33] flore recenti
Vincire comam? [34] prohibet, prohibet.
Vernæ capiti [35] fluxere roſæ?
Pingui [36] madidus crinis amomo
Inter ſubitos [37] ſtetit horrores;
[38] Imber vultu nolente cædit,
Venit in medias voces gemitus:
Mœror lachrymas amat aſſuetas.
Flendi miſeris dira cupido eſt,
Libet infauſtos mittere queſtus.
Libet & Tyrio [39] ſaturas oſtro
Rumpere veſtes, ululare libet.
Mittit Luctus ſigna futuri
Mens ante fui præſaga mali.
Inſtat nautis fera tempeſtas.
Cum ſine vento tranquilla tument.
[40] Quos tibi vultus, quoſve tumultus
Tingis demens? credula præſta
Pectora fratri iam quidquid id eſt,
Vel ſine cauſa, vel [41] ſero times.
[42] Nolo infelix: ſed vagus intro
Terror oberrat, ſubitos fundunt
Oculi fletus, nec cauſa ſubeſt.
Dolor, an metus eſt? [43] an habet lachrymas
Magna voluptas?

33 Florum faſciculis, ſertis coroniſq; capita revincti in conviviis potare ſoliti erant: primum quidem hederaceis, vid. Oed. v 414 & ex apio: mox myrteis, quippe quæ adſtringãt & vinis exhalationes arcent: tum è roſis quæ & gravitatẽ capitis ſedant, & potione æſtuantes refrigerant. Corona inſuper plenitudinis & libertatis ſymbolum feſtis conviviiſque competit, & capiti, quod rationalis animæ ſedes. Neque me fugit lacertis etiam ſerta, cervicique τὰς πλέκτας ὑποθυμιάδεις circumdediſſe ſolitos. 34 Neſcio quis dolor, aliquis certe prohibet. 35 Marceſcunt in capite vel, deciderunt è capite. 36 Unguentis delibuti veteres convivabantur cum valetudinis, tum voluptatis cauſa, amomo comas inungentes. 37 Inhorruit. ſtands on end. *38 Lacrymæ etiam nolenti excidunt*, humor & in genas furtim labitur. *39 Bis vel plene tinctas purpura Tyria. ſup v. 344. 40 Reprehendit ſuum dolorem & metum tanquam inanem. 41 Sup. v. 486. 42 Nollem quidem timere, ſed. &c. 43 Habet ſane, quæ præ intenſo gaudio effluant, frigidas: quæ præ mœrore, calidas, Tolet. 2. de Anima, 430.*

ATRE-

ATREUS. THYESTES.

Atreus feſtivitatem ſimulans fratrem ad poculum invitat. Cupienti illi videre liberos quo plenius gauderet oſtendit capita & palmas, & quid actum ſit aperit, hinc dolor, ira, convicia, execratione, ortæ.

FEſtum diem, germane, conſenſu pari
Celebremus: hic eſt ſceptra qui firmet mea,
[1] Solidamque pacis alliget certę fidem.
THY. Satias dapis me, nec minus Bacchi tenet,
Augere cumulus hic voluptatem poteſt,
Si cum [2] meis gaudere felici datur.
ATR. [3] Heic eſſe natos crede in amplexu patris.
Heic ſunt, eruntque: nulla pars prolis tuę
Tibi ſubtrahetur, [3] ora, quæ exoptas, dabo.
[4] Totumque turba iam ſua implebo patrem.
Satiaberis, ne metue: [5] nunc miſti meis,
Iucunda menſæ ſacra iuveniles colant.
Sed accientur. poculum infuſo cape
[6] Gentile Baccho. *THY.* Capio fraternæ dapis
Donum. [7] paternis vina libentur Deis,
Tunc hauriantur. Sed quid hoc? [8] non vult manus
Parere: creſcit pondus, & dextram gravat.
Admotus ipſis Bacchus à labris fugit,
Circaque rictus ore decepto effluit.
En, ipſa trepido menſa ſubſiluit ſolo.
Vix lucet [9] ignis. ipſe quin æther gravis
Inter diem noctemque [10] deſertus ſtupet.
Quid hoc? magis magiſque concuſſi labant
Convexa cœli [11] ſpiſſior denſis coit
Caligo tenebris, noxque ſe in [12] noctem abdidit.
Fugit omne ſidus, quidquid eſt, fratri precor,

1 Ambigue. *Thyeſtes de conciliatione intelligis. Atreus de caſis nepotibus ſentit.* 2 *Liberis,* 3 Et hæc ambiguè. 4 *Ventrem & oculos, corpus & mentem.* 5 Mentitur eos eſſe in convivio cum patruelibus. 6 *Gentis noſtræ proprium, quod non admoneat conſanguinitatis & amoris. poculum φιλοτήσιον.* 7 *Laribus & familia Diis prima in feſtis conviviis libamina fiebant. effuſo in terram vini pauxillo, ut & dapum parte in focum iniecta.* 8 *Præſagio mentis abominatus hauſtum, ſentit poculum gravius fieri & vinum quaſi refugere.*
Cœnationi adhibitus, obſoniis ſubiectus 10 *A Sole Luna ſideribus.* 11 *Condenſantur ſolis tenebræ ſpiſſiores.* 12 *Naturali & uſitata tenebricoſiorem.*

[13] Gnatiſque parcat:omnis in vile [14] hoc caput
Abeat procella, redde iam gnatos mihi.
AT. Reddam,& [15] tibi illos nullus eripiet dies.
THY Quis hic tumultus viſcera exagitat mea?
Quid tremuit intus;ſentio impatiens onus,
Meumque gemitu non meo pectus gemit.
Adeſte nati,genitor infelix vocat:
Adeſte;viſis fugiet hic vobis dolor.
[16] Vnde obloquuntur?*ATR.*[17] Expedi amplexus
Venere.gnatos ecquid agnoſcis tuos? (pater
THY. Agnoſco [18] fratrem. ſuſtines tantum nefas
Geſtare tellus? non ad infernam [19] Styga
Te noſque mergis?[20] rupta & ingenti via
Ad chaos inane regna cum rege abripis?
Non tota ab imo tecta convellens ſolo
Vertis Mycenas?[21] ſtare circa Tantalum,
Avoſque noſtros.ſi quis intra [22] Tartara eſt,
Vterque iam debuimus.hinc compagibus
Et hinc revulſis huc tuam immani ſinu
Demitte vallem,noſque defoſſos tege
[23] Acheronte toto:noxiæ ſupra caput
Animæ vagentur noſtrum,& ardenti freto
[24] Phlegethon arenas igneus [25] tortas agens,
Exitia ſupra noſtra violentus fluat.
[26] Immota tellus pondus ignavum iaces?
AT. [27] Recipe hoſce citius; liberis tandem tuis
Diu expetitis, nulla per fratrem eſt mora.
Fruere:oſculare: divide amplexus tribus.
TH [28] Hoc fœdus?hæc eſt gratia?hęc fratris fides?

[13] *Meis,aut utriuſque.* [14] *Meum.* [15] *Vt qui iam in alimentum abierunt.* abitq; petitum capita. [16] *Male præſagus videtur ſibi audire filios vocatos è viſceribus dare reſponſum.* [17] Redit Atreus & allata capita Thieſti oſtendit. [18] *Te crudelem, impium, perfidum mihi, ut ſemper, fratrem.* [19] *Herc. Fur. v 711,* [20] *Annon hiatu facto abſorbes Mycenas cum Atreo?* [21] *Amandari in eaſdem cum Tantalo pœnas, maioris ſceleris rei.v.750.Herc.Fur.*[22] *Imam partem terræ vel infra Tartara.vide Herc. Fur. v.708. & ſup. verſ.830.* [23] *Vid.Ag.13.*[24] *Sup v.73.*[25] *Al leg.* totas.*Sunt qui pene auſint iurare ſcripſiſſ.* Senecam coſtas.[26] *Non recedis ut Sol & ſidera,nec tantum ſcelus deteſtaris & ulciſceris?*[27] Sarcaſtice.*Nõnulli hoc excludũt & recipiũt hoc Hemiſtich.*õ fugere ſuperi.[28] *Itane ſimulaſti te odia depoſuiſſe rediiſſeq; in gratiam?*

Sic

Sic odia ponis?non peto [29] incolumes pater
Gnatos ut habeam: ſcelere quod [30] ſalvo dari
Odioque poſſit, frater hoc fratrem rogo;
[31] Sepelire liceat redde, quod cernas ſtatim
Uri. [32] nihil te genitor habiturus rogo,
Sed perditurus *ATR.* [33] Quidquid è gnatis tuis
Supereſt. habebis: quodque non ſupereſt, habes.
TH Vtrumne ſævis pabulum alitibus iacent?
An belluis ſervantur?an paſcunt feras?
ATR. Epulatus ipſe es impia gnatos dape.
TH Hoc eſt [34] deos quod puduit?hoc egit diem
Averſum in ortus? quas miſer voces dabo,
Queſtuſque quos? quæ verba ſufficient mihi?
Abſciſſa cerno capita, & avulſas manus,
Et rupta fractis cruribus [35] veſtigia.
[36] Hoc eſt, quod avidus capere non potuit pater.
Volvuntur intus [37] viſcera, & clauſum [38] nefas
Sine exitu luctatur & quærit viam.
Da frater, enſem, [39] ſanguinis multum mei
Habet ille. ferro liberis demus [40] viam.
Negatur enſis pectora illiſo ſonent
[41] Concuſſa planctu. [42] ſuſtine, infelix, manum;
Parcamus umbris tale quis vidit nefas?
Quis inhoſpitalis Caucaſi rupem aſperam

[29] *Quod fieri non poſſe novi, cum videam ipſorum capita.* [30] *Non ſublata vindicta & odio tuo.* [31] *Redde truncos ad ſepulturam.* [32] *Nihil quo fruar, ſed quod igne abſumam peto.* [33] *Quod abſumptum eſt habebis: quod aſſumptum eſt habes, ſcilicet in ventre.* Hoc autem quid ſit nondum intelligit Thyeſt. [34] *Solem & ſidera.* Agnoſcit iam miſer deliquii ſolaris cauſam.. [35] *Pedes.* [36] *Sup v.779.* [37] *Carnes naterum. ſup.767.* [38] *Nefandus cibus.* [39] *Meorum lib ſanguinem hauſit.* [40] *Qua exeant* [41] *Pugnis & planctu dilaniata dabunt viam.* [42] *Sed planctu & verberibus abſtine ne & natorum ventri tuo ingeſtorum ſepulchro atque animabus vim facias*, & hoc in quibuſdam mſſ. lib. Atreo tribuitur. *Quod D. Heinſius apprime approbat hac ratione. Thyeſtes enim præ doloris impatientia, cum dari ſibi gladium à fratre petiiſſet, quo ſuorum ſaltem funeri, qui in patre erant ſepulti. viam faceret, ſimulque vitam eriperet ſibi, crudelis iſte ſarcaſtice. Miſer, inquit, cave id faxis. parce liberorum um ris Ne tu manes eorum turbaveris: qui in iſto ſepulchro tam placide quieſcunt.*

[43] Heniochus hab tā? quiſve [44] Cecropiis metus
Terris procruſtes? genitor en gnatos premo,
[45] Premorque gnatis, ſceleris eſt aliquis modus?
AT. [46] *Sceleri modus debetur ubi facias ſcelus,*
Non ubi reponas. hoc quoque exiguum eſt mihi,
Ex vulnere ipſo [47] ſanguinem calidum in tua
Diffundere ora debui; ut viventium
Biberes cruorem. [48] verba ſunt iræ data:
Dum propero, ferro vulnera impreſſo dedi.
Cecidi ad aras, cæde votiva [49] focos
Placav :& [50] ortus, corpore exanimo amputans.
In parva carpſi fruſtra: & hæc fervent bus
Demerſi ahenis: illa lentis ignibus
Stillare iuſſi. membra, nervoſque abſcidi
Viventibus: gra iliq traiectas vo u
[50] Mugi e fibras vidi, & aggreſſi manu
Mea ipſe flammas. [51] omnia hæc melius pater
Feciſſe potuit. [52] cecidit incaſſum dolor.
Scidit ore natos impio, [53] ſed neſciens,
Sed [54] neſcientes. *THY.* Clusa litoribus vagis
Audite maria. vos dei audite hoc ſcelus,
Quocunque [55] diffugiſtis. audite inferi.
Audite Terræ. Noxque Tartarea gravis
Et atra nube. vocibus noſtris vaca.
[56] Tibi ſum relictus. ſola tu miſerum vides,
Tu quoque ſine aſtris, vota non faciam improba.
Pro me nihil precabor. ecquod iam poteſt

[43] *Popul ferus iuxta Colchos in monte Caucaſo ab Amphyo & Telechio Caſtoris & Pollucis ἡνιόχοις, id eſt, aurigis ortus.* [44] *Atticæ regionis (à Cecrope primo rege dictæ) terror Procruſtes latro, qui Hoſpites ad lecti ſui menſuram vel longiores decurtabat, vel breviores extendebat.* [45] *Ventrem quippe meum torquent* [46] *Minori enim ſceleri maior pœna debetur.* [47] *Natorum tuorum.* [48] *Dum vindictam nimis feſtinarem. fraus facta eſt, id eſt,* non ad plenum ſatisfeci iræ meæ. [49] *Deos Lares qui ad focos ſtant, vel, quibus in focis ſacra ſiunt.* [50] *Hac ſup. v 763. Al leg.* corpora exanima [51] *Maior fuiſſet vindicta ſi te patrem hæc facere coegiſſem.* [52] *Non eſt adeptus expetitam ultionem.* [53] *Cum potuiſſem te ſciente hoc feciſſe.* [54] *Cum potuiſſem ex ipſo morientium vulnere ſanguinem calidum tibi in os infundere ſup. v. 1051.* [55] *Sup v. 890. ne videretis ſcelus tantum.* [56] *O nox.*

Pro

Pro me eſſe? [57] vobis vota proſpicient mea.
Tu ſumme cœli rector, ætheriæ potens
Dominator aulæ, nubibus totum horridis
Convolve mundum, bella ventorum undique
Committe: & omni parte violentum intona:
Manuque, non qua tecta & immeritas domos
Telo petis minore: [58] ſed qua montium
Tergemina moles cecidit, & [59] qui montibus
Stabant pares Gigantes; hæc arma expedi,
Ignesque torque. [60] vindica amiſſum diem.
Iaculare flammas: lumen ereptum polo
Fulminibus, [60] exple cauſa, ne dubites diu,
Vtriuſque mala ſit: ſi minus; mala ſit mea,
Me pete: [61] triſulco flammeam telo facem
Per pectus [62] hoc tranſmitte. ſignatos pater
Humare, & igni tradere extremo volo,
Ego ſum cremandus, [63] ſi nihil ſuperos movet,
Nullumque telis impios numen petit:
Æterna nox permaneat, & tenebris tegat
Immenſa longis ſcelera, nil Titan queror,
Si perſeveras. [64] *ATR* Nunc meas laudo manus,
Nunc parta vera eſt palma. perdideram [65] ſcelus,
Niſi ſic doleres: liberos naſci [66] mihi
Nunc credo; caſtis nunc fidem reddi torris.
THY, Quid liberi meruere? *ATR* Quo fuerant tui.

57 *In rem veſtram: ne rerum ordo immutetur, vobis præ horrere fugientibus.* 58 *Sed illa fulminea manu qua perfregiſti tres montes, Pelion, Oſſam, & Olympum, quos Gigantes Diis bellum indicentes congeſtos alios aliis ſuperſtruxerant. v. 970. Herc. Fur. & Herc. Oet.* 847. 59 Cœlo capta alta ferentes Abietibus iuvenes patriis & montibus æquos. *Æn* 3. *&* 9. 60 *Compenſa.* Make good. 61 *Fulmine quod ſcindit, comburit, afflat ſubtili, urenti, fuliginoſo vide Herc Oet. v.* 1993. 62 *In quo filii conduntur.* 63 *Deus* nec bene pro meritis capitur nec tangitur ira, *ex Epicur. & Protagora mente* 64 *Fugere & latere.* 65 *Delectationem meam ex hoc ſcelere.* 66 *Inſultatia confidentia plena.*

THY.[67] Gnatos parenti? *ATR* Fateor, & quod me iuvat.
[68] Certos. *THY.* piorum[69] præſides teſtor deos.
ATR.[70] Quid, coniugales? *THY.* ſcelere quis penſat ſcelus?
ATR. Scio quid queraris. ſcelere prærepto doles:
[71] Nec quod nefandas hauſeris, tangit, dapes:
Quod non pararis. fuerat hic animus tibi
Inſtruere ſimiles inſcio fratri cibos,
Et adiuvante[72] liberos[73] matre aggredi,
Similique leto ſternere.[74] hoc unum obſtitit,
Tuos putaſti *THY.* vindices aderunt dei:
His puniendum vota te tradunt mea.
ATR. Te puniendum[75] liberis trado tuis.

[67] Sup. *edendos appoſuiſti.*[68] *Quos tu non dubitaſti tuos eſſe, ſicut ego de meis propter te dubito an mei ſint.*[69] *Iovem ἑκετήσιον & Deos præſides vindiceſque piorum natorum.*[70] *Cur non potius teſtaris coniugales, quos adulterio violaſti?* Ironice, *de coniugalibus Diis, vid. Medeam v. 1.*[71] *Nec tam doles quod has dapes abſumpſeris, quam quod mihi non appoſueris.*[72] *Meos.*[73] *Ærope uxore mea quam corrupiſti.*[74] *Et feciſſes niſi putaſſes illos eſſe tuos filios.*[75] *Qui nulli iam, vel qui à te comeſi. v.* 1047.

THE-

THEBAIS.

Dramatis Perſonæ.

OEDIPVS. ANTIGONE.
NVNCIVS. IOCASTA.
POLYNICES.

ARGVMENTVM.

Oedipus, ſibi oculis, ubi ſcelus ſuum (de quo vide argumentum Oedipi) agnoviſſet, erutis, in exilium ſpontaneum profectus amolitur à ſe filiam Antigonem. quæ patri vitales auras pertæſo ducem ſe viæ offert, utque mortis cupidinem deponat, multis precibus orat, tandem exorat. Cuius interea filios Eteoclem & Polynicem, violato regnandi per vices fœdere, impia moventes arma, incaſſum laborat mater Iocaſta in gratiam reducere. (Deſunt mutilæ huic tragœdiæ cætera.)

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. ANTIGONE.

Oedipum ab inſtituta morte ſuadet perſuadetque Antigone dux patris cæci.

CAEci parentis regimen, ac feſſi unicum
Patris levamen, gnata, [1] quam tanti eſt mihi
Genuiſſe vel ſic: deſere infauſtum patrem.
In recta quid deflectis [2] errantem gradum?
Permitte labi. melius inveniam viam
Quam quæro ſolus, quæ me ab hac vita extrahat,
Et hoc nefandi capitis aſpectu levet
Cœlum atque terras. [3] quantulum hac egi manu?
Non video noxæ conſcium noſtræ diem:
Sed videor. hinc iam ſolve inhærentem manum,
Et patere [4] cæcum, qua volet, ferri pedem.
Ibo, ibo, quà prærupta protendit iuga
[5] Meus Cithæron: quà peragrato celer
Per ſaxa monte iacuit [6] Actæon, ſuis
Nova præda canibus: quà per obſcurum nemus,
Sylvamque opacæ vallis [7] inſtinctas deo

[1] *Quam adeo piam*, vel, *per parricidium & ex inceſtu genuiſſe precium ſit.* [2] *Errare malentem* [3] *Quaſi dicat, paululum vel nihil potius profeci me mea ſolum excæcando manu, & vitæ parcendo: nam quamvis diem ſceleris mei conſcium non videam, videor tamen.* [4] *Me cæcum.* [5] *Mons prope Thebas ſub meo quondam imperio*, vel, *in quo ego quamprimus natus ſũ expoſitus eram, infr. v 205* [6] *Venator in cervum à Diana quam nudam viderat mutatus atq; à canibus ſuis devoratus.* [7] *Bacchi furore percitas.*

 [8] Egit

[8] Egit ſorores mater, & [9] gaudens malo,
[10] Vibrante thyrſo prætulit fixum caput;
[11] Vel qua cucurri corpus inviſum trahens
[12] Zethi iuventus, qua per horrentes rubos
Tauri ferocis, ſanguis oſtentat fugas;
[13] Vel qua alta maria vertice immenſo premit,
[14] Inoque præceps qua [15] ſcelus fugiens ſuum,
Novumque faciens, mater inſiluit freto
[16] Merſura gnatum, ſeque. felices, quibus
Fort una melior [17] tam bonas matres dedit!
Eſt alius iſtis noſter in ſylvis locus,
Qui me repoſcit: hunc petam curſu incito:
Non hæſitabit greſſus, huc omni duce
Spoliatus ibo. quid moror [18] ſedes meas?
Montem Cithæron redde, & hoſpitium mihi
Illud meum reſtitue, ut exſpirem ſenex,
Vbi [18] debui infans. recipe ſupplicium vetus
Semper cruente, ſæve, crudelis, ferox,
Cum [19] occidis, & cum [20] parcis. olim iam tuum
Eſt hoc cadaver: perage mandatum [21] patris,
Iam & matris animus geſtit antiqua ſequi

[8] *Agave Penthei mater & Bacchæ filium eius Pentheum diſcerpſerunt.* [9] *Furore Bacchico percita vitulum eſſe putans, qui ſuus erat filius.* [10] *Caput Penthei præfixum ferebat haſtæ pampinis involuta.* [11] *Herc. Fur. v.915.* [12] *Qua Zethus iuvenis.* Helleniſmus ut ἢ ſeu μῆνος Ἀλκινόοιο, *cum fratre Amphione taurorum caudis alligatum traxerunt per rubos corpus inviſum Dirces ſecundæ uxoris Lici parentis ſui inf. v.126. vel lege* Iuvencus *i. taurus, cui alligavit Zethus Dircen. Oed. v.610.* [13] *Lipſ & Ioſ. Scaliger hunc verſum poni volunt poſt duodecimum.* Ibo, ibo, *&c. ſupra.* [14] *Vnde Ino maritum Athamanta, qui furore correptus Learchum alterum è filiis ſaxo illiſerat, fugiens ſe cum altero filio in mare præcipitavit.* [15] *Cauſata privignos Phryxum & Hellen apud patrem, cui illos perſequentis Iuno furias immiſit, ut Learchum occideret.* [16] *Menſura Melicertam alium filium ſeque.* [17] *Quæ filios interficiebant quod utinam & mihi contigiſſet, nec vixiſſem futurus parricida, inceſtus, &c.* [18] *Inf v. 243.* [19] *Vt Actæona, Penthea, Dircen alioſque in Orgiis.* [20] *Vt mihi cui tum infanti multo melius mori fuiſſet.* [21] *Olim quidem patris de parricidio admoniti oraculo, ſed & iam matris, quæ mihi necem imprecatur propter inceſtum.*

Sup-

Supplicia. quid me, gnata, [22] peſtifero tenes
Amore vinctum? quid tenes? [23] genitor vocat.
Sequor, ſequor. iam parce, [24] ſanguinem gerens
Inſigne regni Laius [24] rapti furit.
Et ecce [25] inanes manibus infectis petit
Foditque vultus. [26] gnata, genitorem vides?
Ego video. [27] tandem ſpiritum inimicum exue,
Deſertor animæ, fortis in partem tui,
Omitte pœnas languidas longæ moræ,
[28] Mortemque totam recipe. quid ſegnis traho?
Quid vivo? nullum facere iam poſſum ſcelus,
Poſſum miſer, prædico, diſcede à patre;
Diſcede [29] virgo. timeo poſt matrem omnia.
AN. Vis nulla, genitor, à tuo noſtram manum
Corpore reſolvet. nemo me comitem tibi
Eripiet unquam. [30] Labdaci claram domum,
Opulenta ferro regna [31] germani petant;
Pars ſumma patris optimi è regno mea eſt,
Pater ipſe. non hunc auferet [32] frater mihi,
Thebana rapto ſceptra qui regno tenet;
Non hunc catervas [33] alter Argolicas agens.
Non ſi revulſo Iupiter mundo tonet,
Mediumque noſtros fulmen [34] in nexus cadat,
Manum hanc remittam, prohibeas genitor, licet:
Regam abnuentem, dirigam invitum gradum.
In plana tendis? vado. prærupta expetis?
Non obſto, ſed præcedo. quo vis utere

[22] Qui me invitum in vita manere cogat. [23] Meus. ſc. Laius à me occiſus cuius umbram ex phantaſia audire videreque videtur. [24] A me per ſanguinem rapti. [25] Evulſis ſc oculis. [26] Non tu, inquit, ò filia patrem meum vides? Certe ego. Ille enim ut v. 39 genitorem videre per phantaſiam videtur Age anime vita & ſpiritu tandem te priva, quem pater repetit. [27] O anime puſille, qui imperium & inſtitutam mortem detrectas, fortis in partem tui. ſc oculos, mandata exequere, & tandem in totum me deſere. [28] Metaph. à gladiatoribus. [29] Dum virgo &c ne & te violem ut matrem. [30] Regnum Labdacus autem erat pater Laii. [31] Fratres mei Polynices & Eteocles. [32] Eteocles qui regnum contra fœdus & pactam fidem occupat. [33] Polynices exercitum ducens ſoceri ſui Adraſti regis Argivorum contra fratrem. [34] In dextram meam qua te tenet.

Duce me; [35] duobus omnis eligitur via.
Perire ſine me non potes; mecum potes.
Heic alta rupes arduo ſurgit iugo,
Spectatque longe ſpatia ſubiecti maris.
Vis hanc petamus? nudus heic pendet ſilex;
Heic ſciſſa tellus faucibus ruptis hiat.
Vis hanc petamus? heic rapax torrens cadit,
Parteſque lapſi montis exeſas rotat.
In hunc ruamus: dum prior, quo vis, eo:
[36] Non deprecor, non hortor. extingui cupis,
Votumque, genitor, maximum mors eſt tibi?
Si moreris, antecedo: ſi vivis, ſequor.
Sed flecte mentem: pectus antiquum advoca;
Victaſque magno pectore ærumnas doma.
Reſiſte. tantis in malis vinci malum eſt.
OED. [37] Vnde in nefanda ſpecimen egregium domo?
Vnde iſta generi virgo diſſimilis ſuo?
Fortuna, credis? aliquis eſt ex me pius?
Non eſſet unquam (fata bene novi mea)
[38] Niſi ut noceret. [39] ipſa ſe in leges novas
Natura vertet: regeret in fontem citas
Revolutus undas amnis: & noctem afferet
[40] Phębea lampas: Heſperus faciet diem.
Vt ad miſerias aliquid accedat meas:
Pii quoque erimus. unica Oedipodę eſt ſalus
Non eſſe ſalvum. liceat ulciſci patrem
Adhuc inultum. dextra quid ceſſas iners
Exigere pęnas? [41] quidquid exactum eſt adhuc,
Matri dediſti. mitte genitoris manum,

35 *Tibi non ſine me Ioſ Scaliger legit.* quovis vertero Duc è duobus. omnis eligitur via *Elige è duobus, ſive in plana, ſive in præceps omnis via mihi eligitur. Lipſius leg.* quovis vertere Duce me, duobus omnis eligitur via. *Age te & verte quo voles, ſed non ſolus. In te uno duo peribũt aut vivẽt.* 36 *In utrumq; parata, non ſuadeo. nõ diſſuadeo.* 37 *Vnde tantæ pietatis ſpecimẽ in domo impia?* 38 *Quod facit illa, mortẽ meã remorando.* 39 *Omnia præpoſtera fient; & quod omnium maxime naturæ contrarium eſt, ego ipſe quoque pius ero, ut miſerior ſim & nocentior.* 40 *Phœbus, Sol.* 41 *Erui oculos expiaturus ſcelus in matrem, quæ oculis placebat meis.*

Animoſa virgo: [42] funus extendis meum,
Longaſque [42] vivi ducis [42] exequias patris.
Aliquando terra corpus inviſum tege.
Peccas [43] honeſta mente: pietatem vocas,
Patrem inſepultum trahere, qui cogit mori
Nolentem [44] in æquo eſt, quique properantē impedit.
Occidere eſt, vetare cupientem mori.
Nec tamen in æquo eſt. [45] alterum gravius reor.
Malo imperari, quam eripi mortem mihi.
Deſiſte cœpto virgo. ius vitæ ac necis
Meæ penes me eſt. [46] regna deſerui libens,
Regnum [47] mei retineo ſi fida es comes.
Enſem parenti trade; ſed [48] notum nece
Enſem paterna. tradis? an gnati tenent
Cum regno & illum; faciet ubicunque eſt, ſcelus.
Ibi ſit. relinquo. gnatus hunc habeat meus.
Sed uterque flammas potius, & vaſtum aggerem
Compone in altos ipſe me immittam rogos.
Erectam ad ignes funebrem adſcendam ſtruem,
Pectuſque ſolvam durum, & in cineres dabo
Hoc quidquid in me vivit. ubi ſævum eſt mare,
Duc; ubi ſit altis præruptum ſaxis iugum,
[49] Vbi torta rapidus ducat Iſmenos vada;
Duc, ubi feræ ſint, ubi fretum, ubi præceps locus,
Si dux es. illuc ire morituro placet,
Vbi ſedet alta rupe ſemifero dolos

[42] *Qui iam dudum mortuus ſum.* Illo enim die nocēs moritur quo peccat. [43] *Dum pia & officioſa eſſe velis.* [44] *Æque peccat*. Inv tum qui ſervat idem facit occidenti. [45] *Vt nolentem cogat quis vivere.* [45] *Thebana, externa, aliorum.* [47] *Animi & voluntatis meæ.* [48] *Quo patrem Laium occidi.* [49] *Ianus Gruterus leg.* ubi torva rapidus ducat Iſmenos vada. *Et vult authorem heic per figuram tribuere vadis, quod debebat Iſmeno: eleganterque* torvus Iſmenus ducat rapida vada. *cum pingantur fluvii fronte taurina; quæ ſolenniter torva. Iſmenus eſt fluvius Bœotiæ.*

[50] Sphinx ore nectens. dirige huc greſſus pedum,
Heic ſiſte patrem. dira ne ſedes vacet,
Monſtrum repone maius. hoc ſaxum inſidens
Obſcura noſtræ verba fortunæ loquar,
Quæ nemo ſolvat. [51] quiſquis [52] Aſſyrio loca
Poſſeſſa regi [51] ſcindis, (& Cadmi nemus
[54] Serpente notum, ſacra quo [55] Dirce latet,
Supplex ad aras quiſquis [56] Euroten bibis;
Spartenque [57] fratre nobilem [57] gemino colis;
Quicumque [58] Elim, [59] Parnaſon,) & Bœotios
Colonus agros uberis tondes ſoli,

50 *Monſtrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis, quod in monte Sphincio prope Thebas reſidens viatoribus terror erat, nec habiturum finem, priuſquam ænigma ab eo propoſitum quis ſolviſſet. Scilicet quodnam animal mane quadrupes, meridie bipes, veſperi tripes eſſet. Quod Oedipus tandem de hominis infantia, iuventute, ſenio interpretatus Sphingi perniciem, ſibi Iocaſtam cum imperio Thebano præmium (Iocaſta fratre Creonte proponente) tulit. trifaria autem Sphingis fabula:* vel *monſtrum fuiſſe ex dicta fabula.* vel *maritimam fuiſſe manum, quæ cum duce effera quadam muliere Bœotiæ montem occupaſſet, ab Oedipo deleta eſt;* vel *denique notham fuiſſe filiam Laii edoctam à patre oraculum de ſucceſſione filiorum, quod ubi Oedipus ſolviſſet, illa eiecta Oedipo regnum debitum traditum.* 51 *Quatuor hos verſus tanquam νοθεύοντας reiicit Ioſ. Scaliger, legitque* Poſſeſſa regi ſcindis & Bœotios Colonus, &c. *D. Heinſius tanquam corruptos ſic emendat* Sacra quod Dirce lavat Supplex adoras, quiſquis Euroten bibis, Spartamq; fratre nobilem gemino colis, Quique Elin & Parnaſſon. *Sed vide ſis Clariſſ. Iani Rutgerſii Var. lect. 3. l 2. ubi contra quã ſentit Scaliger, aſſertum eat verſus iſtos doctiſſ. Rutgerſius, legitimaque ratione pro legitimis adſtruat.* 52 *Cadmo ex Aſſyria advena miſſo quæſitum ſororem Europam ab Agenore patre, Phœnicum rege.* 53 *Arando ſecas.* 54 *Herc. Fur. v 292.* 55 *Dircen Lycus rex Thebarum Antiopa repudiata duxit, quæ Antiopam à Iove in Satyrum converſo gravidam in vincula coniecit, quibus illa commiſeratione exuta in Cithæronem confugit, ubi Amphiona & Zethum peperit, qui adulti Lycum interfecerunt & Dircen taurorum caudis alligatam per ſentes raptarunt, quæ tandem in fontem converſa eſt.* 56 *Flu prope Lacedæmona* 57 *Caſtore & Polluce.* 58 *Vrbem Arcadiæ.* 59 *Montem Phocidos.*

Adverte mentem: [60] ſæva Thebarum lues
Luctifica cæcis verba committens modis,
Quid ſimile poſuit? quid tam inextricabile?
[61] Avi gener, patriſque rivalis ſui,
Frater ſuorum liberum, & fratrum parens;
Vno avia partu liberos peperit viro,
Ac ſibi nepotes. monſtra quis tanta explicet?
Ego ipſe, victæ ſpolia qui Sphingis tuli,
Hærebo, fati tardus interpres mei.
Quid perdis ultra verba? quid pectus ferum
Mollire tentas precibus? hoc animo ſedet,
Effundere hanc cum morte luctantem diu
Animam, & tenebras petere. nam ſceleri hæc meo
Parum alta [62] nox eſt. [63] Tartaro condi iuvat.
Et ſi quid ultra Tartarum eſt, tandem libet,
Quod [64] olim oportet. morte prohiberi haud queo.
Ferrum negabis? noxias lapſo vias
Cludes? & arctis colla laqueis inſeri
Prohibebis? herbas, quæ ferunt lethum, auferes?
Quid iſta tandem cura proficiet tua?
Vbique mors eſt. optime hoc cavit Deus.
Eripere vitam nemo non homini poteſt.
At nemo mortem. [65] *mille ad hanc aditus patent.*
Nil quæro. dextra noſter & nuda ſolet
Bene animus uti. dextra nunc tota impetu,
Toto dolore, viribus totis veni.
[66] Non deſtino unum vulneri noſtro locum:
Totus nocens ſum. qua voles, mortem exige.
Effringe corpus, corque tot ſcelerum capax
Evelle. totos viſcerum unda ſinus,
Fractum incitatis ictibus guttur ſonet;
Laceræve fixis unguibus venæ fluant.
Aut dirige iras, quo ſoles. hæc vulnera
Reſciſſa multo ſanguine ac tabe irriga,
Hac extrahe animam, duram, inexpugnabilem,

[60] *An Sphinx ipſa tam obſcuram ænigma propoſuit quã hoc meum eſt.* [61] *Hæc Oedipi nuptiis competunt.* durius tamen dicitur patris mortui rivalis. [62] *Oculorum erutorum.* [63] *Hipp. v 841.* [64] *Infra v. 258.* [65] *Patent undique ad libertatem à neceſſitate vivendi via multa, breves, faciles; inedia, capitis in parietem illiſio ſpiritus retentio, &c. Notũ eſt illud Martial. epigr. de Bruti Porcia.* [66] *Vt in oculis eruendis.*

Et

Et tu, parens, ubicunque pęnarum arbiter
Adſtas mearum (non ego hoc tantum ſcelus
Vlla expiari credidi pęna ſatis
Vnquam, nec iſta morte contentus fui,
Nec me redemi parte: [67] membratim tibi
Volui perire) debitum tandem exige:
Nunc ſolvo pęnas: [68] tunc tibi inferias dedi:
Ades, atque inertem dexteram introrſus preme,
Magiſque merge, timida tum parvo [69] caput
[70] Libavit hauſtu, vixque cupientes ſequi
Eduxit oculos. [71] hæret etiam nunc mihi
[72] Ille animus, hæret: cum recuſantem manum
Preſſere vultus. [73] audias verum, Oedipe:
[74] Minus eruiſti lumina audacter tua,
Quam præſtitiſti. nunc manum cerebro indue.
Hac parte mortem perage: qua [75] cępiſti mori.
AN. Pauca, ò parens magnanime, miſerandæ precor
Vt verba gnatæ mente placata audias,
Non te ut reducam veteris ad [76] ſpecimen domus.
Habitumque regni [77] flore pollentem inclyto,
Peto: aſt ut iras, [78] tempore aut ipſa mora
Fractas, remiſſo pectore ac placido feras.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Non eſſe ſub dolore: nec victum malis
[79] Dare terga. [80] *non eſt*, ut putas, *virtus pater*,

[67] *Paulatim per membrorum aliorum poſt alia amiſſionem.*
[68] *Oculorum ſanguinis libamen, veluti inferias umbra tuæ. Sunt autem* inferiæ *ſacra quæ Diis Manibus* inferuntur. *unde & nomen iis inditum, ad placandas ſc. defunctorũ animas tumulis ſuperfuſa Græcis χοαι, infundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum,* Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte, *quin & flores ſpargebant. vid. Troad 374.*
[69] *Oculos è capite.* [70] *Thyeſt v. 981.* [71] *Nec fortiter peragit inſtitutum.* [72] *Qui erat mihi timide oculos eruenti.* [73] *Quod ſi verum dicam, animo non ſatis magno oculos evulſi mihi.*
[74] *Dan. Heinſius ſic diſtinguit.* Minus eruiſti lumina audacter tua. Quam præſtitiſti, nũc manum cerebro indue. *Hactenus commodaſti manum tantum ipſe tibi.* ----- *Nunc ea utere.* [75] *Pro cæpiſti. Al. leg.* Qua cępi mori. *Sed quia ſemet veluti alium alloquitur Oedipus; minus placet* [76] *Decus inſigne.* [77] *Inclyte florentem.* [78] *Quod etiam ſæpe imbecillis animi eſt medicina.* [79] *Metaph. ab ignavis militibus cedere, fugere.* [80] Mori enim fugientem paupertatem vel amorem, non eſt fortitudinis, ſed ignaviæ.

Timere vitam, ſed malis ingentibus
Obſtare, nec ſe vertere, ac retro dare.
[81] *Qui fata proculcavit, ac vita bona*
Proiecit, atque abſcidit, & caſus ſuos
Oneravit: [82] *ipſi, ceu deo, nullo eſt opus.*
[83] *Quare ipſe mortem cupiat, aut quare petat.*
Vtrumque timidi eſt velle. [84] contempſit mori,
Qui non cupiſcit. [85] *cuius haud ultra mala*
Exire poſſunt, in loco tuto eſt ſitus.
Quis iam Deorum (velle fac) quidquam poteſt
Malis tuis adiicere? iam nec tu potes,
Niſi hoc, ut eſſe te putes dignum nece.
Non es: nec ulla pectus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te, genitor, inſontem voca,
Quod [86] innocẽs es, Diis quoque invitis, quod eſt
Quod te efferarit; quod novos ſuffixerit
Stimulos dolori? quid eſt te ad infernas agit
Sedes? quid ex his pellit? [87] ut careas die?
Cares. [88] ut altis nobilem muris domum,
Patriamque fugias? patria tibi vivo periit.
Gnatos fugis, matremque? ab aſpectu omnium
Fortuna te ſummovit: & quidquid poteſt
Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abſtulit.
Regni tumultus turba fortunæ prior
Abſceſſit ante [89] iuſta. quem genitor, fugis?
OED. Me fugio: fugio conſcium ſcelerum omnium

[81] *Qui mortem ſpernit, qui res proſperas abiecit, adverſas perferendas ſuſcepit; ille ſane mortem & vitam ex æquo habet. & quærenti cur, cum mors à vita nihil differat non moriatur: reſpondebit cum Thalete ob hoc ipſum, quia nihil differt.* [82] *Ipſe nulla re indiget, tanquam Deus, ἀνενδεὴς eſt. Al.leg.* ſeu video. *Dan. Heinſius vero novam inducit lectionem:* ipſi ſævitia nulla eſt opus, &c. [83] *Cur ipſe* cupiat. *i. optet ut mors ultro veniat, aut* petat. *i. ut illam ſibi inferat: ut Virgilius,* Pulchramque petunt per vulnera mortem: *Ioſ. Scaliger hunc v. interrogatorie legit.* [84] *Nõ vult mori qui optat. hic mortis fructus eſt, optare deſinere.* [85] *Deinde cuius miſeriæ non poſſunt maiores fieri, non eſt cur morte illas fugere velit.* [86] *Per ignorantiam, neque enim nocens eſt qui ſponte non eſt nocens.* [87] *An ut luce careas? iam cares, à te ipſo excæcatus.* [88] *An ut patriam fugias? iam es in ea, nec es, vivum cadaver.* [89] *Funus, exequiæ, id eſt, ante mortem, tibi vivo.*

Pectus;[90] manumq; hanc fugio,& hoc cęlum,& deos;
Et dira fugio ſcelera, quæ feci [91] nocens.
Ego hoc ſolum, frugifera quo ſurgit Ceres,
Premo? has ego auras ore peſtifero traho?
Ego laticis hauſtu ſatior? aut ullo fruor
[92] Almæ parentis munere? ego [93] caſtam manum
Nefandus, inceſtificus, execrabilis
Attrecto? ego ullos aure concipio ſonos,
Per quos [94] parentis nomen. aut [94] gnati audiam?
Vtinam quidem reſcindere has quirem [95] vias,
Manibuſque adactis omne, quo voces meant,
Adituſque verbis tramite anguſto patet,
Eruere poſſem, gnata: iam ſenſum tui,
Quæ [96] pars meorum es criminum, infœlix pater
Fugiſſem. inhæret ac recrudeſcit nefas
Subinde; & aures ingerunt quidquid mihi
Negaſtis oculi. cur caput tenebris grave
Non mitto ad umbras Ditis æternas? quid heic
[97] Manes meos detineo? quid terram gravo?
Miſtuſque ſuperis erro? quid reſtat mali?
Regnum, parentes, liberi, [98] virtus quoque,
Et [99] ingenii ſolertis eximium decus
Periere. cuncta ſors mihi infeſta abſtulit.
Lachrymæ ſupererant: [1] has quoque eripui mihi.
Abſiſte, nullas animus admittit preces.
Novamque pœnam ſceleribus quærit parem.

[90] *Qua patrem occidit.* [91] *Rectiſſime ita diſtinguit Clariſs. Scriverius. cum prius corrupte conciperetur.* [92] *Terra, quæ fructibus ſuis omnes alit.* [93] *Tuam.* [94] *Vtrumque nomen mihi horrendum;* parentis, *qui liberos ſuſceperim ex matre;* gnati, *qui patrem occiderim.* [95] *Senſorii auditus meatus, & organa, ſive nervus ſit cum tympano, ſive mirinx, ſive aer innatus.* [96] *Ex inceſtu meo nata.* [97] *Animam meam iamdudum inferis debitam.* [98] *Fortitudo mea quæ veteribus ſola virtus dicebatur ἀνδρεία ab ἀνὴρ ut virtus à viro.* [99] *Quo Sphingis ænigma ſolvi.* [1] *Erutis oculis. an & cum his lachrymas?*

Et

Et eſſe par quæ poterit? [2] infanti quoque
Decreta mors eſt. fata quis tam triſtia
Sortitus unquam? videram nondum diem,
Vterique nondum ſolveram cluſi moras;
Etiam timebar. [3] protinus quoſdam editos
Nox occupavit, & novæ luci abſtulit.
Mors me anteceſſit. [4] aliquis intra viſcera
Materna lethum præcocis fati tulit:
Sed numquid & peccavit? abſtruſum, abditum,
[5] Dubiumque an eſſem, ſceleris infandi reum
Deus egit. illo teſte damnavit parens,
Calidoque teneros [6] tranſtulit [7] ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum miſit feris,
Avibus & avidis, quas Cithæron noxius
[8] Cruore ſæpe [8] regio attractas alit.
Sed quem [9] Deus damnavit, abiecit pater,
Mors quoque refugit præſtiti [10] Delphis fidem.
Genitorem adortus impia ſtravi nece.
[11] Hoc alia pietas redimet? occidi patrem,
Sed matrem amavi. proloqui [12] hymenæum pudet,

[2] *Pater meus Laius ab oraculo præmonitus fore ut manu filii periret, me ut primum natus ſum feris exponendum ſervo tradidit. is me perforatis plantis ad arborem ſuſpendit, ubi à paſtore Polybi Corinthiorum regis Phorbante inventus, ſervatuſque Meropæ reginæ donatus ſum, quæ me pro ſuo habuit: ego autem ubi idem conſulto oraculo accepiſſem, Corintho profugiens, ne deputativum patrem Polybum aliquando interficerem. Phocidem adveni, ubi in trivio de via contendens patrem inſcius interfeci. Oedip. 280. & 782.* [3] *Quamprimum editi ſunt, perimuntur aliqui, ego nondum natus, morti addictus ſum.* [4] *Alii in utero moriuntur, an forte quia peccarunt, ut ego?* [5] *Embryonem.* [6] *Alii,* tranſtulit. [7] *Gladio, ſeu ſubula.* [8] *Vt Actæonis & Penthei.* [9] *Apollo edito Oraculo.* [10] *Oraculo Delphico.* [11] *Ironicè.* [12] *Nuptias* ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ ναίειν τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην. vel, *à membranula illa quæ virginibus in primo Veneris aditu rumpitur,* alii *ad hiſtoriam de Hymenæo quodam Argivo referunt, & ab eius (quod virginibus Atticis à Pelaſgis raptis præſtiterat) ſubſidio inſtitutum ferunt hymnum, qui Hymenæus dicitur, qualis Romanis Thalaſſio.*

[13] Tedaſque noſtras. [14] has quoque invitum pati
Te coge [14] pœnas, facinus ignotum, efferum,
Inuſitatum effare, quod populi horreant,
Quod eſſe factum nulla non ætas neget,
Quod [15] patricidam pudeat: in patrios toros,
Tuli paterno ſanguine aſperſas manus;
Sceleriſque precium maius accepi ſcelus.
Leve eſt paternum facinus, in thalamos meos
Deducta mater, ne parum ſcelerum foret,
[16] Fecunda. nullum crimen hoc maius poteſt
Natura ferre, ſi quod etiamnum eſt tamen;
[17] Qui facere poſſent, dedimus. abieci necis
Pretium paternæ ſceptrum, & hoc iterum manus
Armavit alias, optime [18] regni mei
Fatum ipſe novi: nemo ſine [19] ſacro feret
Illud cruore. magna præſagit mala
Paternus animus. iacta iam ſunt ſemina
Cladis futuræ: ſpernitur [20] pacti fides.
[21] Hic occupato cedere imperio negat:
Ius [22] ille, & icti [23] fœderis teſtes Deos
Invocat, & Argos exul atque urbes movet
Graias in arma. non levis feſſis venit
Ruina Thebis. tela, flammæ, vulnera
Inſtant, & iſtis ſi quod eſt maius malum:
Vt eſſe genitos nemo non ex me ſciat.
AN. Si nulla, genitor, cauſa vivendi tibi eſt,

[13] *Faces quinque in nuptiis adhibitas, ut & in ſacris, è teda arbore de larium genere, è qua ſuccus pice liquidior.* Ang. Tarre. *Vid inf. v.* 507. [14] *Vt audias quod meminiſſe horret.* [15] *Emphatice.* [16] *Quatuor enim Oedipo peperit liberos: maſc. Eteoclem, Polynicem: fœmin. Antigonen, Iſmenen.* [17] *Filios, qui ſcientes peccare velint.* [18] *Herc Fur. v.* 385. [19] *Execrando, impie fuſo.* [20] *Vt alternis annis regnarent.* [21] *Eteocles, ſup. verſ.* 56. [22] *Polynices v.* 58. [23] *Fędus icere, ferire, percutere dicitur à caſo porco*, ut Livio; *porca*, ut Virgilio & Suetonio; ſed & Cic. 2 de legib Porco fœmina piaculum dare dixit *in ſacris vero plus valere fœminas victimas obſervatum eſt. In fędere itaque Fęcialis ſive ſacerdos porcum ſilice feriens dicebat; Iupiter ſic populum qui fœdus non ſervarit ferito, ut ego hunc porcum ferio, tantoque magis ferito, quanto magis potens pollenſque eſt*, & à porco fœde & crudeliter cæſo Servius fœdus dici vult.

Hæc una abunde eſt, ut pater gnatos regas
Graviter furentes. tu impii belli minas
Avertere unus, tuque vecordes potes
Inhibere Iuvenes, civibus pacem dare,
Patriæ quietem, [24] fœderi læſo fidem.
Vitam tibi ipſe ſi negas, [25] multis negas.
OED. Illis parentis ullus aut æqui eſt amor,
Avidis cruoris, imperii, armorum, doli.
Diris, ſceleſtis; breviter ut dicam, [26] meis?
Certant in omne facinus, & penſi nihil
Ducunt, ubi illos ira præcipites agat,
Nefaſque nullum, per nefas nati, putant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria regno pectus attonitum furit.
Scio quo ferantur, quanta moliri parent:
Ideoque lethi quæro maturi viam,
Morique propero, dum in domo nemo eſt mea
Nocentior me. gnata, quid genibus meis
Fles advoluta? quid prece indomitum domas?
[27] Vnum hoc habet fortuna, quo poſſim capi,
Invictus aliis. ſola tu affectus potes
Mollire duros, ſola pietatem in domo
Docere noſtra nil grave aut miſerum eſt mihi;
Quod te ſciam voluiſſe. tu tantum impera.
Hic Oedipus [28] Ægea tranabit freta,
Iubente te flammaſque, quas [29] Siculo vomis
De monte tellus igneos volvens globos,
Excipiet ore; ſeque [30] ſerpenti offeret,
Quæ læva furto nemoris Herculeo furit;
Iubente te [31] præbebit alitibus iecur;
Iubente [32] vivet. ———

[24] *Modo. v.* 280. [25] *In bello perituris, quod tu vivendo inhibere poteris.* [26] *Emphatice. Impiis, utpote ex inceſtu genitis.* [27] *Te tuas preces, tuam pietatem.* [28] *Mare Europam ab Aſia diſterminans, ab Ægeo, Theſei patre:* alii, *à ſcopulo, qui αἰγός, id eſt, capræ ſpeciem præfert.* [29] *Ætna. v.* 80. *Herc. Fur.* [30] *Draconi vigili, qui furit ſævus propter aurea mala ab Hercule ſurrepta. v.* 237. *Herc. Fur.* [31] *Vt Tityus Herc Fur.* 755. [32] Emphatice. *quod omni cruciatu maius, extremum enim malorum illi vita.*

ACTVS SECVNDVS.

NVNCIVS. OEDIPVS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis miſſus Oedipum obſecrat ut rediens componat filios. abnuit Oedipus, & in ſylva ſe recipiens filiis diras imprecatur.

[1] —— NVN. Regia ſtirpe edite,
Thebæ [2] paventes arma fraterna invocãt
Rogantque tectis arceas patriis faces.
Non ſunt minæ. iam propius acceſſit malum,
Nam [3] regna repetens frater & [3] pactis vices,
In bella cunctos Græciæ populos agit;
[4] Septena muros caſtra Thebanos premunt.
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
OED. [5] Ego ille ſum, qui ſcelera committi vetem,
Et abſtineri ſanguine à caro manus
Doceam? magiſter iuris & amoris pii
Ego ſum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc ſequuntur. laudo & agnoſco libens.
Exhortor, aliquid ut [6] patre hoc dignum gerant.
Agite ò propago [7] clara, generoſam indolem
Probate factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod patrem
Adhuc iuvet vixiſſe. facietis, ſcio.
Sic eſtis orti. ſcelere defungi haud levi,
Haud uſitato, tanta nobilitas poteſt.

[1] *Hoc hemiſtichium, ne cohæreat cum præcedenti, quod in fine Actus primi, replet ex veteri libro Lipſius, ſic,* Exemplũ in ingens, regia ſtirpe edite. *Ego neque temere omni vetuſtæ aut ſcriptæ lectioni fidendum puto, & vix eſt ut à Seneca ſic poſitum dicam. Nam valde inamœnus ſit ſonus particulæ* in *repetitæ. Præterea, & ſi fatetur ipſe Oedipus appetere exẽpla ſuorum facinorum in ſuis natis: non propterea id nuncius dixerit aut cum malo omine Regem ſuum ſalutaverit.* [2] *Paventes bella, te tuamque opem invocant.* [3] *Sup. v.282. & v.* 58 [4] *Caſtra ſeptem ducum, qui Adraſtus, Tydeus, Polynices, Capaneus Hippomedon, Amphiaraus, Parthenopæus, qui ſinguli ſingulas portas Thebarum obſedere.* [5] *Imo vero ſceleſtus cum ſim Diiſq; iratis genitus qui potius ſubeam & doceam. Sui itaq; deteſtatione & ſtirpis odio diras natis imprecatur.* [6] Emphatice. *me parricida, inceſto.* [7] *Certe mea, vel Ironice ut & ſequentia.*

Ferte

Ferte arma. facibus petite [8] penetrales deos.
Frugemque flamma metite natalis ſoli.
Miſcete cuncta. rapite in exitium omnia.
Deiicite paſſim mœnia, in planum date.
Templis Deos obruite, maculatos [9] lares
Conflate. ab imo tota conſidat domus.
Vrbs concrematur. primus à thalamis meis
Incipiat ignis. *AN* Mitte violentum impetum
Doloris, ac te publica exorent mala.
Auctorque placidæ liberis pacis veni.
OED Vides modeſtæ deditum menti ſenem?
[10] Placidæque amantem pacis ad partes vocas?
Tumet animus ira, fervet immenſum dolor,
Maiuſque, quam quod caſus & iuvenum furor
Conatur, aliquid cupio. non ſatis eſt adhuc
Civile bellum. frater in fratrem ruat.
Nec hoc ſat eſt quod debet, ut fiat nefas
De more noſtro. [11] quod meos deceat [12] toros;
Date arma patri, nemo me ex his eruat
Sylvis; latebo rupis exeſæ cavo.
Aut ſæpe denſa corpus abſtruſum tegam.
Hinc [13] aucupabor verba rumoris vagi,
Et ſæva fratrum bella, quod poſſum, audiam.

[8] *Penates Thyeſt. 773.* [9] *Imagines Deorum domeſticorū aureas, argenteas, areaſve incendiis conflate.* [10] *Mene invitas ad ſedandas partium iras: ac ſi eſſem pacificus? Fruſtra. Tumet n. animus ira.* [11] *Immune & inauditum.* [12] *Quo probent ſe ex me genitos.* [13] *Captabo.*

ACTVS TERTIVS.

* ἀκέφαλος.

IOCASTA. ANTIGONE. NVNCIVS.

Iocaſta audito in procinctu ſtare utramque aciem, propere fertur filios (ſi fieri poſſit) in gratiam reductura.

IO. Felix [1] Agave, [2] facinus horrendum, manu
Quæ fecerat, geſtavit; & ſpolium tulit
Cruenta nati [3] Mænas [4] in partes dati.

* *Multa deſunt in fine præcedentis Actus. Deeſt etiam huius Actus tertii principium.* [1] *Sup. verſ. 17.* [2] *Thyrſo affixum caput Penthei.* [3] *Bacchis, à μαίνεσθαι furere.* [4] *Diſcerpti.*

Fecit

Fecit ſcelus: [5] ſed miſera non ultra ſuum
Scelus hoc cucurrit. hoc leve eſt, quod ſum nocens;
Feci [6] nocentes hoc quoque etiamnum leve eſt;
Peperi nocentes. deerat ærumnis meis,
Vt & [7] hoſtem amarem. Bruma ter poſuit nives,
Et [8] tertia iam falce decubuit Ceres,
Vt exul errat gnatus, & patria caret,
[9] Profugúſque regnum auxilia Graiorum rogat.
Gener eſt Adraſti, cuius imperio mare,
Quod cingit Iſthmon, regitur. hic gentes ſuas,
[9] Septemque ſecum regna ad auxilium trahit
Generi. quod optem, quidve decernam, haud ſcio.
Regnum repoſcit. cauſa repetentis bona eſt;
Mala, [10] ſic petentis, vota quæ faciam parens?
Vtrumque natum video. nil poſſum pie
Pietate ſalva facere. quodcunque alteri
Optabo nato, fiet alterius malo.
Sed utrumque quamvis diligam affectu pari;
Quo cauſa melior ſorſque deterior trahit,
Inclinat animus, [11] ſemper infirmo favens,
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.
NVN. Regina, dum tu flebiles queſtus cies.
Terîſque tempus, tota nudatis ſtetit
Acies in armis. [12] æra iam bellum cient,
[13] Aquilaque pugnam ſignifer mota vocat.
Septena reges bella diſpoſiti parant.
Animo pari [14] Cadmea progenies ſubit,
Curſu citato miles hinc illinc ruit.

5 Sed illa non ulterius progreſſa in alia incidit ſcelera, ut ego. 6 Lipſius nocentem *reponit quia de Oedipode ſolo ſermo eſt. ſed & alias ſcelus indignanter adaugens pluralem pro ſingulari ponit. Herc Fur. 285. Quin & Sophocl.* Πατέρας *de unico Oedip. &* μητέρας *de Iocaſta ſola dixit,* vel, *feci nocentes me & Oedipũ. 7 Polynici enim ius ſuũ armis repetenti ſaveo. 8 Hic Euripidem ſequutus inducit Iocaſtam tertio poſt anno quam inceſtum agnovit viventem: cum in Oedipo agnito facinore ſtatim ſibi mortem conſciſcat 9 Sup. v 58. & 326. 10 Contra parentis arma externa inferentis. 11 Sup. v. 370. 12 Tuba. 13 Romano more vexillum primum Aquilam vocat Poeta. forte & Graci habuerunt nam & Perſæ; à quibus Romani aqui a uſum ſumpſere. 14 Thebani à Cadmo orti.*

Vi-

Vide.ut [15] atra nubes pulvere abſcondat diem,
Fumoque ſimiles campus in cœlum erigat
Nebulas.equeſtri fracta quas tellus pede
Submittit:&,ſi vera metuentes vident.
Infeſta fulgent ſigna: ſubrectis adeſt
[16] Frons prima telis: [17] aurea clarum nota
Nomen ducum vexilla præſcriptum ferunt.
I,redde amorem fratribus, pacem omnibus,
Et impia arma matris oppoſitu impedi
AN, Perge ò [18] parens,& concita celerem gradum;
Compeſce tela,fratribus ferrum excute.
[19] Nudum inter enſes [20] pectus infeſtos tene,
Aut ſolve bellum,mater, [20] aut prima excipe.
IO. Ibo,ibo,& armis obvium opponam caput.
Stabo inter arma. [21] petere qui fratrem volet,
[21] Petat ante matrem.tela,qui fuerit pius,
Rogante ponat matre: qui non eſt pius,
Incipiat à me.fervidos iuvenes anus
Tenebo.nullum [22] teſte me fiet nefas.
Aut ſi quod & me teſte committi poteſt,
[23] Non fiet unum.*ANT*.[24] Signa collatis micant
Vicina ſignis:clamor hoſtilis fremit;
Scelus in propinquo eſt:occupa,mater,preces.
Et ecce motos fletibus credas meis;
Sic agmen armis ſegne compoſitis venit.
Procedit acies tarda, ſed properant duces.

[15] *Fulveris ab equitatu excitati*. [16] *Acies inſtructa*, [17] *Aureis characteribus Non enim ſolum ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, ſed & ſigno cum minis inſertis*. [18] *Quam parens cum ſis diſcordes revereantur filii. Alii tribuunt hac* Nuncio, *non enim, ut aiunt, veriſimile eſt, ut hac iam Thebis dicat Antigone, quæ nec prece, nec vi à patre avelli poterat, qui in Citharonis ſylva. Sed minus recte. Sunt enim verba minus decora, magiſque pathetica, quam ut conveniant nuncio. Ne autem miremur filiam deſeruiſſe patrē, ut ſuccurreret fratribus ſic requirit pietas, & iam morti renunciarat Oedipus: unde eſt ſupra, v.319*. Iubente vivet. *Item v.361*. Hinc aucupabor &c. [19] *Quod nutritionis illos admoneat. v.447. inf.* [20] *Aut primum belli ictum excipe*. [21] *Ferro*. [22] *Me vidente*. [23] *Nam & ipſa una peribo*. [24] *Quæ tria*. Muta *ut vexila*, vocalia *qua voce humana* ſemivocalia *qua claſſico, tuba, buccina dantur*.

10. Quis me procellæ turbine inſanæ vehens
Volucer per auras ventus æthereas aget?
Quæ [25] Sphinx, vel [26] atra nube ſubtexens diem
[27] Stymphalis avidis præpetem pennis feret?
Aut quæ per altas aeris rapiet vias
Harpyia, [28] ſævi regis obſervans famem,
Et inter acies proiiciet raptam duas?
NVN. Vadit furenti ſimilis, aut etiam furit:
[29] Sagitta qualis Parthica velox manu
Excuſſa fertur; qualis inſano ratis
[30] Premente vento rapitur; aut qualis cadit
[31] Delapſa cœlo ſtella, cum [32] ſtringens polum
Rectam citatis ignibus rumpit viam;
Attonita curſu fugit, & [33] binas ſtatim
Deduxit acies, victa materna prece
Hæſere bella, iamque in alternam necem
Illinc & hinc miſcere cupientes manum,
Vibrata dextra tela ſuſpenſa tenent.
Paci favetur. [34] omnium ferrum latet
Ceſſatque, [35] telum vibrat in fratrum manu.
Laniata canas mater oſtendit comas:
Rogat abnuentes: irrigat fletu genas.
Negare matri, qui diu dubitat, poteſt.

[25] *Sup. v. 120.* [26] *Solem obſcurans alis expanſis. Herc. Fur* 1182 [27] *Herc. Fur v. 243* [28] *Phinei v 153. Thyeſt.* [29] *Thyeſt. v 383.* [30] *Vrgente à puppi ſecundo vento.* [31] De cœlo lapſa ſereno. Quę ſi non cecidit potuit cecidiſſe videri. *Eſt autem exhalatio ſuperius inflammata, deorſum decurrens ut cadere videatur* [32] *Aera dividens* [33] *Inter utramque aciem conſiſtit* [34] *In vaginas reconditi gladii non vibrantur.* [35] *Solum tela micant in fratrum manibus*. Sunt qui legunt. Ceſſatque telum vibratum fratrum manu. *ſenſu quidem approbando, ſed contra quarta ſedis modum.*

ACTVS QVARTVS.

IOCASTA. POLYNICES.

Iocaſta utrumque filium ſerio precatur, ut ſimultate poſita in gratiam & amorem redire velint. Polynices impie reſpondet.

IN me arma & ignes vertite. in me omnis ruat
Vnam iuventus: quæque [1] ab Inachio venit
Animoſa muro: queque Thebana ferox
Deſcendit arce. civis atque hoſtis ſimul

[1] *Ab Argis Inacho quondam regnatis.*

Hunc

Hunc petite ventrem, qui dedit [2] fratres viro.
Mea membra paſſim ſpargite, ac divellite:
Ego utrumque peperi. [3] ponitis ferrum ocyus
Ac dico, & ex æquo mihi dextras datis?
Date, dum [4] piæ ſunt. [5] error invitos adhuc
Fecit nocentes. [5] omne Fortunæ fuit
Peccantis in nos crimen hoc primum nefas
Inter ſcientes geritur. in veſtra manu eſt,
Vtrum velitis ſancta ſi pietas placet.
[6] Donate matrem pace. [7] ſi placuit ſcelus,
Maius paratum eſt: media ſe opponit parens.
Proinde bellum tollite, aut [8] belli moram.
Sollicita cui nunc mater alterna prece
Verba admovebo? miſera quem ampleƈtar prius?
In utramque partem ducor affeƈtu pari.
[9] Hic abfuit. ſed [10] paƈta ſi fratrum valent,
[11] Nunc alter aberit. ergo iam numquam duos,
Niſi [12] ſic, videbo? iunge complexus prior
Tu, tot labores totque perpeſſus mala,
Longo parentem feſſus exilio vides.
Accede propius. clude vagina impium
Enſem: & trementem iamque [13] cupientem excuti
Haſtam ſolo defige, maternum tuo
[14] Coire peƈtus peƈtori clypeus vetat.
Hunc quoque repone. [15] vinculo frontem exue,
[16] Tegimenque capitis triſte belligeri leva.
Et ora matri redde. [17] quo vultus refers,
Acieque pavida fratris obſervas manum?
Affuſa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius hæres? an times matris fidem?

[2] *Natos eoſdē & fratres Oedipo*, [3] *An deponitis arma dicto citius?* [4] *Nec fraterna cæde pollutæ.* [5] *Quæ hactenus peccata ſunt vel à me, vel à patre veſtro de origine veſtra, fortunæ dira imputanda ſunt, adeoque ignorantia excuſanda. vos primum ſcientes peccatis, an etiam volentes, in veſtra eſt poteſtate.* [6] *Legitur. &* Donate matri pacem, *melius; niſi repugnaret lex carminis.* [7] *Si pergitis, & frater in fratrem ruit, non ea meta ſceleri: maius ſupereſt: quia primum interficiēda ego mater. Peti neuter veſtrum niſi per me poteſt, quæ me obiicio mediā.* [8] *Me morā belli mediā* [9] *Polynices* [10] *Sup v. 280* [11] *Eteocles.* [12] *Alterū per vices exulātē* [13] *Vibratā* [14] *Coniūgi.* [15] *Galea* [16] *Galeā.* [17] *Quo reſpicis aut vultū torques ac ſi fratrem timeres?*

Et tu, parens, ubicunque pęnarum arbiter
Adſtas mearum (non ego hoc tantum ſcelus
Vlla expiari credidi pęna ſatis
Vnquam, nec iſta morte contentus fui,
Nec me redemi parte: [67] membratim tibi
Volui perire) debitum tandem exige:
Nunc ſolvo pęnas: [68] tunc tibi inferias dedi:
Ades, atque inertem dexteram introrſus preme,
Magiſque merge, timida tum parvo [69] caput
[70] Libavit hauſtu, vixque cupientes ſequi
Eduxit oculos. [71] hæret etiam nunc mihi
[72] Ille animus, hæret: cum recuſantem manum
Preſſere vultus. [73] audias verum, Oedipe:
[74] Minus eruiſti lumina audacter tua,
Quam præſtitiſti. nunc manum crebro indue.
Hac parte mortem perage: qua [75] cępiſti mori.
AN. Pauca, ò parens magnanime, miſerandæ precor
Vt verba gnatæ mente placata audias,
Non te ut reducam veteris ad [76] ſpecimen domus.
Habitumque regni [77] flore pollentem inclyto,
Peto: aſt ut iras, [78] tempore aut ipſa mora
Fractas, remiſſo pectore ac placido feras.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Non eſſe ſub dolore: nec victum malis
[79] Dare terga. [80] *non eſt*, ut putas, *virtus pater*,

[67] *Paulatim per membrorum aliorum poſt alia amiſſionem.*
[68] *Oculorum ſanguinis libamen, veluti inferias umbra tua. ſunt autem* inferiæ *ſacra quæ Diis Manibus* inferuntur. *unde & nomen iis inditum, ad placandas ſc. defunctorũ animas tumulis ſuperfuſa Græcis* χοαὶ, *infundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum,* Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte, *quin & flores ſpargebant. vid. Troad 374.*
[69] *Oculos è capite.* [70] *Thyeſt v. 981.* [71] *Nec fortiter peragit inſtitutum.* [72] *Qui erat mihi timide oculos eruenti.* [73] *Quod ſi verum dicam, animo non ſatis magno oculos evulſi mihi.*
[74] *Dan. Heinſius ſic diſtinguit.* Minus eruiſti lumina audacter tua. Quam præſtitiſti, nũc manum cerebro indue. *Hactenus commodaſti manum tantum ipſe tibi. ..... Nunc ea utere.* [75] *Pro cæpiſti. Al. leg.* Qua cępi mori. *Sed quia ſemet veluti alium alloquitur Oedipus; minus placet* [76] *Decus inſigne.* [77] *Inclyte florentem.* [78] *Quod etiam ſæpe imbecillis animi eſt medicina.* [79] *Metaph. ab ignavis militibus cedere, fugere.* [80] Mori enim fugientem paupertatem vel amorem, non eſt fortitudinis, ſed ignaviæ.

Timere vitam , ſed malis ingentibus
Obſtare , nec ſe vertere , ac retro dare .
[81] *Qui fata proculcavit , ac vita bona*
Proiecit , atque abſcidit , & caſus ſuos
Oneravit : [82] *ipſi , ceu deo , nullo eſt opus .*
[83] *Quare ipſe mortem cupiat , aut quare petat .*
Vtrumque timidi eſt velle . [84] contempſit mori ,
Qui non cupiſcit . [85] *cuius haud ultra mala*
Exire poſſunt , in loco tuto eſt ſitus .
Quis iam Deorum (velle fac) quidquam poteſt
Malis tuis adiicere ? iam nec tu potes ,
Niſi hoc , ut eſſe te putes dignum nece .
Non es : nec ulla pectus hoc culpa attigit .
Et hoc magis te , genitor , inſontem voca ,
Quod [86] innocẽs es, Diis quoque invitis,quod eſt
Quod te efferarit ; quod novos ſuffixerit
Stimulos dolori ? quid eſt te ad infernas agit
Sedes ? quid ex his pellit ? [87] ut careas die ?
Cares . [88] ut altis nobilem muris domum ,
Patriamque fugias ? patria tibi vivo perijt .
Gnatos fugis , matremque ? ab aſpectu omnium
Fortuna te ſummovit : & quidquid poteſt
Auferre cuiquam mors , tibi hoc vita abſtulit .
Regni tumultus turba fortunæ prior
Abſceſſit ante [89] iuſta. quem genitor, fugis ?
OED. Me fugio : fugio conſcium ſcelerum omnium

[81] *Qui mortem ſpernit , qui res proſperas abiecit , adverſas perferendas ſuſcepit ; ille ſane mortem & vitam ex æquo habet . & quærenti cur, cum mors à vita nihil differat non moriatur: reſpondebit cum Thalete ob hoc ipſum, quia nihil differt.* [82] *Ipſe nulla re indiget , tanquam Deus , ἀνενδεὴς ἐστ. Al.leg.* ſeu video. *Dan. Heinſius vero novam inducit lectionem:* ipſi ſævitia nulla eſt opus.&c. [83] *Cur ipſe* cupiat. *i. optet ut mors ultro veniat , aut* petat. *i. vi illam ſibi inferat: ut Virgilius ,* Pulchramque petunt per vulnera mortem: *Ioſ. Scaliger hunc v. interrogatorie legit.* [84] *Nõ vult mori qui optat. hic mortis fructus eſt, optare deſinere.* [85] *Deinde cuius miſeriæ non poſſunt maiores fieri, non eſt cur morte illas fugere velit .* [86] *Per ignorantiam , neque enim nocens eſt qui ſponte non eſt nocens .* [87] *An ut luce careas ? iam cares , à te ipſo excæcatus.* [88] *An ut patriam fugias ? iam es in ea, nec es, vivum cadaver.* [89] *Funus, exequiæ, id eſt, ante mortem , tibi vivo .*

Pe-

Pectus;[90] manumq; hanc fugio, & hoc cęlum, & deos;
Et dira fugio ſcelera, quæ feci [91] nocens.
Ego hoc ſolum, frugifera quo ſurgit Ceres,
Premo? has ego auras ore peſtifero traho?
Ego laticis hauſtu ſatior? aut ullo fruor
[92] Almæ parentis munere? ego [93] caſtam manum
Nefandus, inceſtificus, execrabilis
Attrecto? ego ullos aure concipio ſonos,
Per quos [94] parentis nomen, aut [94] gnati audiam?
Vtinam quidem reſcindere has quirem [95] vias,
Manibuſque adactis omne, quo voces meant,
Adituſque verbis tramite anguſto patet,
Eruere poſſem, gnata: iam ſenſum tui,
Quæ [96] pars meorum es criminum, infœlix pater
Fugiſſem. inhæret ac recrudeſcit nefas
Subinde; & aures ingerunt quidquid mihi
Negaſtis oculi. cur caput tenebris grave
Non mitto ad umbras Ditis æternas? quid heic
[97] Manes meos detineo? quid terram gravo?
Miſtuſque ſuperis erro? quid reſtat mali?
Regnum, parentes, liberi, [98] virtus quoque,
Et [99] ingenii ſolertis eximium decus
Periere. cuncta ſors mihi infeſta abſtulit.
Lachrymæ ſupererant: [1] has quoque eripui mihi.
Abſiſte, nullas animus admittit preces.
Novamque pœnam ſceleribus quærit parem.

90 *Qua patrem occidit.* 91 *Rectiſſime ita diſtinguit Clariſs. Scriverius. cum prius corrupte conciperetur.* 92 *Terra, quæ fructibus ſuis omnes alit.* 93 *Tuam.* 94 *Vtrumque nomen mihi horrendum;* parentis, *qui liberos ſuſceperim ex matre;* gnati, *qui patrem occiderim.* 95 *Senſorii auditus meatus, & organa, ſive nervus ſit cum tympano, ſive mirinx, ſive aer innatus.* 96 *Ex inceſtu meo nata.* 97 *Animam meam iamdudum inferis debitam.* 98 *Fortitudo mea quæ veteribus ſola virtus dicebatur ἀνδρεία ab ἀνὴρ ut virtus à viro.* 99 *Quo Sphingis ænigma ſolvi.* 1 *Erutis oculis. an & cum his lachrymas?*

Et eſſe par quæ poterit? [2] intanti quoque
Decreta mors eſt. fata quis tam triſtia
Sortitus unquam? videram nondum diem,
Vterique nondum ſolveram cluſi moras;
Et iam timebar. [3] protinus quoſdam editos
Nox occupavit, & novæ luci abſtulit.
Mors me anteceſſit. [4] aliquis intra viſcera
Materna lethum præcocis fati tulit:
Sed numquid & peccavit? abſtruſum, abditum,
[5] Dubiumque an eſſem, ſceleris infandi reum
Deus egit. illo teſte damnavit parens,
Calidoque teneros [6] transtulit [7] ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum miſit feris,
Avibus & avidis, quas Cithæron noxius
[8] Cruore ſæpe [8] regio attractas alit.
Sed quem [9] Deus damnavit, abiecit pater,
Mors quoque refugit præſtiti [10] Delphis fidem.
Genitorem adortus impia ſtravi nece.
[11] Hoc alia pietas redimet? occidi patrem,
Sed matrem amavi proloqui [12] hymenæum pudet,

[2] *Pater meus Laius ab oraculo præmonitus fore ut manu filii periret, me ut primum natus ſum feris exponendum ſervo tradidit. is me perforatis plantis ad arborem ſuſpendit, ubi à paſtore Polybi Corinthiorum regis Phorbante inventus, ſervatuſque Meropæ reginæ donatus ſum, quæ me pro ſuo habuit: ego autem ubi idem conſulto oraculo accepiſſem, Corintho profugiens, ne deputatiuum patrem Polybum aliquando interficerem. Phocidem adveni, ubi in trivio de via contendens patrem inſcius interfeci. Oëdip. 280. & 782.* [3] *Quamprimum editi ſunt, perimuntur aliqui, ego nondum natus, morti addictus ſum.* [4] *Alii in utero moriuntur, an forte quia peccaturi, ut ego?* [5] *Embryonem.* [6] *Alii,* tranſtulit. [7] *Gladio, ſeu ſubula.* [8] *Vt Actæonis & Penthei.* [9] *Apollo edito Oraculo.* [10] *Oraculo Delphico.* [11] *Ironicè.* [12] *Nuptias ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ ναίειν τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην.* vel, *à membranula illa quæ virginibus in primo Veneris aditu rumpitur.* alii *ad hiſtoriam de Hymenæo quodam Argivo referunt, & ab eius (quod virginibus Atticis à Pelaſgis raptis præſtiterat) ſubſidio inſtitutum ferunt hymnum, qui Hymenæus dicitur, qualis Romanis Thalaſſio.*

[13] Tedaſque noſtras. [14] has quoque invitum pati
Te coge [14] pœnas, facinus ignotum, efferum,
Inuſitatum effare, quod populi horreant,
Quod eſſe factum nulla non ætas neget,
Quod [15] patricidam pudeat: in patrios toros,
Tuli paterno ſanguine aſperſas manus;
Scelerisque precium maius accepi ſcelus.
Leve eſt paternum facinus, in thalamos meos
Deducta mater, ne parum ſcelerum foret,
[16] Fecunda. nullum crimen hoc maius poteſt
Natura ferre, ſi quod etiamnum eſt tamen;
[17] Qui facere poſſent, dedimus. abieci necis
Pretium paternæ ſceptrum, & hoc iterum manus
Armavit alias, optime [18] regni mei
Fatum ipſe novi: nemo ſine [19] ſacro feret
Illud cruore. magna præſagit mala
Paternus animus. iacta iam ſunt ſemina
Cladis futuræ: ſpernitur [20] pacti fides.
[21] Hic occupato cedere imperio negat:
Ius [22] ille, & icti [23] fœderis teſtes Deos
Invocat, & Argos exul atque urbes movet
Graias in arma. non levis feſſis venit
Ruina Thebis. tela, flammæ, vulnera
Inſtant, & iſtis ſi quod eſt maius malum:
Vt eſſe genitos nemo non ex me ſciat.
AN. Si nulla, genitor, cauſa vivendi tibi eſt,

13 *Faces quinque in nuptiis adhibitas, ut & in ſacris, è teda arbore de larium genere, è qua ſuccus pice liquidior.* Ang. Tarre. *Vid inf. v. 507.* 14 *Vt audias quod meminiſſe horret.* 15 *Emphatice.* 16 *Quatuor enim Oedipo peperit liberos: maſc. Eteoclem, Polynicem: fœmin. Antigonen, Iſmenen.* 17 *Filios, qui ſcientes peccare velint.* 18 *Herc Fur. v. 385* 19 *Execrando, impie fuſo.* 20 *Vt alternis annis regnarent.* 21 *Eteocles, ſup. verſ. 56.* 22 *Polynices v. 58.* 23 *Fœdus icere, ferire, percutere dicitur à caſo porco*, ut Livio; *porca*, ut Virgilio & Suetonio; ſed & Cic. 2 de legib. Porco fœmina piaculum dare dixit *in ſacris vero plus valere fœminas victimas obſervatum eſt. In fœdere itaque Fecialis ſive ſacerdos porcum ſilice feriens dicebat; Iupiter ſic populum qui fœdus non ſervarit ferito, ut ego hunc porcum ferio, tantoque magis ferito, quanto magis potens pollenſque eſt*, & à porco fœde & crudeliter cæſo Servius fœdus dici vult.

Hæc

Hæc una abunde eſt, ut pater gnatos regas
Graviter furentes. tu impii belli minas
Avertere unus, tuque vecordes potes
Inhibere Iuvenes, civibus pacem dare,
Patriæ quietem, [24] fœderi læſo fidem.
Vitam tibi ipſe ſi negas, [25] multis negas.
OED. Illis parentis ullus aut æqui eſt amor,
Avidis cruoris, imperii, armorum, doli.
Diris, ſceleſtis; breviter ut dicam, [26] meis?
Certant in omne facinus, & penſi nihil
Ducunt, ubi illos ira præcipites agat.
Nefaſque nullum, per nefas nati, putant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria regno pectus attonitum furit.
Scio quo ferantur, quanta moliri parent:
Ideoque lethi quæro maturi viam,
Morique propero, dum in domo nemo eſt mea
Nocentior me. gnata, quid genibus meis
Fles advoluta? quid prece indomitum domas?
[27] Vnum hoc habet fortuna, quo poſſim capi,
Invictus aliis. ſola tu affectus potes
Mollire duros, ſola pietatem in domo
Docere noſtra nil grave aut miſerum eſt mihi;
Quod te ſciam voluiſſe. tu tantùm impera.
Hic Oedipus [28] Ægea tranabit freta,
Iubente te flammaſque, quas [29] Siculo vomis
De monte tellus igneos volvens globos,
Excipiet ore; ſeque [30] ſerpenti offeret,
Quæ læva furto nemoris Herculeo furit;
Iubente te [31] præbebit alitibus iecur?
Iubente [32] vivet. ———

[24] *Modo. v.* 280. [25] *In bello perituris, quod tu vivendo inhibere poteris.* [26] *Emphatice. Impiis, utpote ex inceſtu genitis.* [27] *Te tuas preces, tuam pietatem.* [28] *Mare Europam ab Aſia diſterminans, ab Ægeo, Theſei patre:* alii, *à ſcopulo, qui* αἰγός, *id eſt, capræ ſpeciem præfert.* [29] *Ætna. v.*80. *Herc.Fur.* [30] *Draconi vigili, qui furit ſævus propter aurea mala ab Hercule ſurrepta. v.*237. *Herc. Fur.* [31] *Vt Tityus Herc Fur.*755. [32] Emphatice. *quod omni cruciatu maius, extremum enim malorum illi vita.*

AC-

ACTVS SECVNDVS.

NVNCIVS. OEDIPVS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis miſſus Oedipum obſecrat ut rediens componat filios. abnuit Oedipus, & in ſylva ſe recipiens filiis diras imprecatur.

[1] — NVN. Regia ſtirpe edite,
Thebæ [2] paventes arma fraterna invocāt
Rogantque tectis arceas patriis faces.
Non ſunt minæ. iam propius acceſſit malum,
Nam [3] regna repetens frater & [3] pactis vices,
In bella cunctos Græciæ populos agit;
[4] Septena muros caſtra Thebanos premunt.
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
OED. [5] Ego ille ſum, qui ſcelera committi vetem,
Et abſtineri ſanguine à caro manus
Doceam? magiſter iuris & amoris pii
Ego ſum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc ſequuntur. laudo & agnoſco libens.
Exhortor, aliquid ut [6] patre hoc dignum gerant.
Agite ò propago [7] clara, generoſam indolem
Probate factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod patrem
Adhuc iuvet vixiſſe. facietis, ſcio.
Sic eſtis orti. ſcelere defungi haud levi,
Haud uſitato, tanta nobilitas poteſt.

[1] *Hoc hemiſtichium, ne cohæreat cum præcedenti, quod in fine Actus primi, replet ex veteri libro Lipſius, ſic,* Exemplū in ingens, regia ſtirpe edite. *Ego neque temere omni vetuſtæ aut ſcriptæ lectioni fidendum puto, & vix eſt ut à Seneca ſic poſitum dicam. Nam valde inamœnus ſit ſonus particulæ* in *repetitæ. Præterea, & ſi fatetur ipſe Oedipus appetere exēpla ſuorum facinorum in ſuis natis: non propterea id nuncius dixerit aut cum malo omine Regem ſuum ſalutaverit.* [2] *Faventes bella, te tuamque opem invocant.* [3] *Sup. v.282. & v.58* [4] *Caſtra ſeptem ducum, qui Adraſtus, Tydeus, Polynices, Capaneus Hippomedon, Amphiaraus, Parthenopæus, qui ſinguli ſingulas portas Thebarum obſedere.* [5] *Imo vero ſceleſtus cum ſim Diiſq; iratis genitus qui potius iubeam & doceam. Sui itaq; deteſtatione & ſtirpis odio diras natis imprecatur.* [6] Emphaticè. *me parricida, inceſto.* [7] *Certe mea, vel Ironice ut & ſequentia.*

Ferte

Ferte arma. facibus petite [8] penetrales deos,
Frugemque flamma metite natalis ſoli.
Miſcete cuncta. rapite in exitium omnia.
Deiicite paſſim mœnia, in planum date.
Templis Deos obruite, maculatos [9] lares
Conflate. ab imo tota conſidat domus.
Vrbs concremetur. primus à thalamis meis
Incipiat ignis. *AN* Mitte violentum impetum
Doloris, ac te publica exorent mala.
Auctorque placidæ liberis pacis veni.
OED Vides modeſtæ deditum menti ſenem?
[10] Placidæque amantem pacis ad partes vocas?
Tumet animus ira, fervet immenſum dolor,
Maiuſque, quam quod caſus & iuvenum furor
Conatur, aliquid cupio. non ſatis eſt adhuc
Civile bellum. frater in fratrem ruat.
Nec hoc ſat eſt quod debet, ut fiat nefas
De more noſtro, [11] quod meos deceat [12] toros;
Date arma patri, nemo me ex his eruat
Sylvis; latebo rupis exeſæ cavo.
Aut ſæpe denſa corpus abſtruſum tegam.
Hinc [13] aucupabor verba rumoris vagi,
Et ſæva fratrum bella, quod poſſum, audiam.

8 *Penates Thyeſt. 773.* 9 *Imagines Deorum domeſticorũ aureas, argenteas, areaſve incendiis conflate.* 10 *Mene invitas ad ſedandas partium iras: ac ſi eſſem pacificus? Fruſtra. Tumet n. animus ira.* 11 *Immune & inauditum.* 12 *Quo probent ſe ex me genitos.* 13 *Captabo.*

ACTVS TERTIVS.

* ἀκέφαλος.

IOCASTA. ANTIGONE. NVNCIVS.

Iocaſta audito in procinctu ſtare utramque aciem, propere fertur filios (ſi fieri poſſit) in gratiam reductura.

IO. Felix [1] Agave, [2] facinus horrendum, manu
Quæ fecerat, geſtavit; & ſpolium tulit
Cruenta nati [3] Mænas [4] in partes dati.

* *Multa deſunt in fine præcedentis Actus. Deeſt etiam huius Actus tertii principium.* 1 *Sup. verſ. 17.* 2 *Thyrſo affixum caput Penthei.* 3 *Bacchis, à μαίνεσθαι furere.* 4 *Diſcerpti.*

Fecit

Fecit ſcelus: [5] ſed miſera non ultra ſuum
Scelus hoc cucurrit. hoc leve eſt, quod ſum nocens;
Feci [6] nocentes hoc quoque etiamnum leve eſt;
Peperi nocentes. deerat ærumnis meis,
Vt & [7] hoſtem amarem. Bruma ter poſuit nives,
Et [8] tertia iam falce decubuit Ceres,
Vt exul errat gnatus, & patria caret,
[9] Profugusque regnum auxilia Graiorum rogat.
Gener eſt Adraſti, cuius imperio mare,
Quod cingit Iſthmon, regitur. hic gentes ſuas,
[9] Septemque ſecum regna ad auxilium trahit
Generi. quod optem, quidve decernam, haud ſcio.
Regnum repoſcit. cauſa repetentis bona eſt;
Mala, [10] ſic petentis, vota quæ faciam parens?
Vtrumque natum video. nil poſſum pie
Pietate ſalva facere. quodcunque alteri
Optabo nato, fiet alterius malo.
Sed utrumque quamvis diligam affectu pari;
Quo cauſa melior forſque deterior trahit,
Inclinat animus, [11] ſemper infirmo favens,
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.
NVN. Regina, dum tu flebiles queſtus cies..
Terſque tempus, tota nudatis ſtetit
Acies in armis. [12] æra iam bellum cient,
[13] Aquilaque pugnam ſignifer mota vocat.
Septena reges bella diſpoſiti parant.
Animo pari [14] Cadmea progenies ſubit,
Curſu citato miles hinc illinc ruit,

5 *Sed illa non ulterius progreſſa in alia incidit ſcelera, ut ego.*
6 *Lipſius* nocentem *reponit quia de Oedipode ſolo ſermo eſt. ſed & alias ſcelus indignanter adaugens pluralem pro ſingulari ponit. Herc Fur.285. Quin & Sophocl.* Πατέρας *de unico Oedip. &* μητέρας *de Iocaſta ſola dixit,* vel, *feci nocentes me & Oedipū.* 7 *Polynici enim ius ſuū armis repetenti faveo.*
8 *Hic Euripidem ſequutus inducit Iocaſtam tertio poſt anno quam inceſtum agnovit viventem: cum in Oedipo agnito facinore ſtatim ſibi mortem conſciſcat* 9 *Sup. v* 58. *&* 326.
10 *Contra parentis arma externa inferentis.* 11 *Sup. v.*370.
12 *Tuba.* 13 *Romano more vexillum primum Aquilam vocat Poeta. forte & Græci habuerunt nam & Perſæ, à quibus Romani aqui a uſum ſumpſere.* 14 *Thebani à Cadmo orti.*

Vi-

Vide,ut [15] atra nubes pulvere abſcondat diem,
Fumoque ſimiles campus in cœlum erigat
Nebulas.equeſtri fracta quas tellus pede
Submittit:&,ſi vera metuentes vident.
Infeſta fulgent ſigna: ſubrectis adeſt
[16] Frons prima telis: [17] aurea clarum nota
Nomen ducum vexilla præſcriptum ferunt.
I,redde amorem fratribus, pacem omnibus,
Et impia arma matris oppoſitu impedi
AN, Perge ò [18] parens,& concita celerem gradum;
Compeſce tela,fratribus ferrum excute.
[19] Nudum inter enſes [20] pectus infeſtos tene,
Aut ſolve bellum,mater, [20] aut prima excipe.
IO. Ibo,ibo,& armis obvium opponam caput.
Stabo inter arma. [21] petere qui fratrem volet,
[21] Petat ante matrem.tela,qui fuerit pius,
Rogante ponat matre: qui non eſt pius,
Incipiat à me.fervidos iuvenes anus
Tenebo.nullum [22] teſte me fiet nefas.
Aut ſi quod & me teſte committi poteſt,
[23] Non fiet unum.*ANT*. [24] Signa collatis micant
Vicina ſignis:clamor hoſtilis fremit;
Scelus in propinquo eſt:occupa,mater,preces.
Et ecce motos fletibus credas meis;
Sic agmen armis ſegne compoſitis venit.
Procedit acies tarda, ſed properant duces.

[15] *Pulveris ab equitatu excitati*. [16] *Acies instructa*, [17] *Aureis characteribus Non enim ſolum ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, ſed & ſigno cum minis inſertis*. [18] *Quam parens cum ſis diſcordes revereantur filii. Alii tribuunt hac* Nuncio, *non enim,ut aiunt, veriſimile eſt,ut hac iam Thebis dicat Antigone, qua nec prece, nec vi à patre avelli poterat,qui in Citharonis ſylva.Sed minus recte. Sunt enim verba minus decora,magiſque pathetica, quam ut conveniant nuncio. Ne autem miremur filiam deſeruiſſe patrē, ut ſuccurreret fratribus ſic requirit pietas,& iam morti renunciarat Oedipus:unde eſt ſupra,v.319*. Iubente vivet. *Item v.361.* Hinc aucupabor &c. [19] *Quod nutritionis illos admoneat. v.447. inf.* [20] *Aut primum belli ictum excipe*. [21] *Ferro*. [22] *Me vidente*. [23] *Nam & ipſa una peribo*. [24] *Quæ tria*. Muta *ut vexila*, vocalia *qua voce humana* ſemivocalia *quæ claſſico,tuba,buccina dantur*.

Hunc petite ventrem, qui dedit [2] fratres viro.
Mea membra paſſim ſpargite, ac divellite:
Ego utrumque peperi. [3] ponitis ferrum ocyus
Ac dico, & ex æquo mihi dextras datis?
Date, dum [4] piæ ſunt. [5] error invitos adhuc
Fecit nocentes.[5] omne Fortunæ fuit
Peccantis in nos crimen hoc primum nefas
Inter ſcientes geritur. in veſtra manu eſt,
Vtrum velitis ſancta ſi pietas placet.
[6] Donate matrem pace. [7] ſi placuit ſcelus,
Maius paratum eſt: media ſe opponit parens.
Proinde bellum tollite, aut [8] belli moram.
Sollicita cui nunc mater alterna prece
Verba admovebo? miſera quem amplectar prius?
In utramque partem ducor affectu pari.
[9] Hic abfuit.ſed [10] pacta ſi fratrum valent,
[11] Nunc alter aberit.ergo iam numquam duos,
Niſi [12] ſic.videbo? iunge complexus prior
Tu,tot labores totque perpeſſus mala,
Longo parentem feſſus exilio vides.
Accede propius.clude vagina impium
Enſem:& trementem iamque [13] cupientem excuti
Haſtam ſolo defige, maternum tuo
[14] Coire pectus pectori clypeus vetat.
Hunc quoque repone. [15] vinculo frontem exue,
[16] Tegimenque capitis triſte belligeri leva.
Et ora matri redde.[17] quo vultus refers,
Acieque pavida fratris obſervas manum?
Affuſa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius hæres? an times matris fidem?

[2] Natos eosdẽ & fratres Oedipo, [3] An deponitis arma dicto citius? [4] Nec fraterna cæde pollutæ. [5] Quæ hactenus peccata ſunt vel à me, vel à patre veſtro de origine veſtra, fortunæ dira imputanda ſunt, adeoque ignorantia excuſanda. vos primum ſcientes peccatis, an etiam volentes, in veſtra eſt poteſtate. [6] Legitur. & Donate matri pacem, *melius; niſi repugnaret lex carminis. [7] Si pergitis, & frater in fratrem ruit, non ea meta ſceleri: maius ſupereſt: quia primum interficienda ego mater. Peti neuter veſtrum niſi per me poteſt, quæ me obiicio mediã. [8] Me morã belli mediâ [9] Polynices [10] Sup v. 280 [11] Eteocles. [12] Alterũ per vices exulãtẽ [13] Vibratã [14] Conũgi. [15] Galea [16] Galeã. [17] Quo reſpicis aut vultũ torques ac ſi fratrem timeres?*

Comitata primos,nec ſua [30] feſtas manu
Ornavit ædes,nec ſua [31] lætas faces
Vitta revinxit. dona non auri & graves
Gazas ſocer,non arva,non urbes dedit;
Dotale bellum eſt. hoſtium es factus gener,
Patria remotus,hoſpes alieni laris,
Externa conſecutus,expulſus tuis,
Sine crimine exul. ne quid è [32] fatis tibi
Deeſſet paternis.[33] hoc quoque ex illis habes,
Erraſſe thalamis nate [34] poſt multos mihi
Remiſſe ſoles;nate,ſollicitæ metus
Et ſpes parentis: cuius aſpectum Deos
Semper rogavi: cum tuus reditus mihi
[35] Tantum eſſet erepturus adventu tuo,
Quantum daturus:quando pro te deſinam,
Dixi,timere?dixit irridens Deus,
Ipſum timebis.nempe,niſi bellum foret;
Ego te carerem:nempe, ſi tu non fores,
Bello carerem. triſte conſpectus datur
Precium tui,durumque:* ſed matri placet,
Hinc modo recedant arma, dum nullum nefas
Mars ſævus audet, hoc quoque eſt magnum nefas
Tam prope fuiſſe.ſtupeo, & exſanguis tremo,
Cum ſtare fratres hinc & hinc video duos
Sceleris ſub ictu membra quaſſantur metu.
Quam pene mater maius adſpexi nefas,
Quam quod miſer videre non potuit pater!
Licet timore facinoris tanti vacem,
Videamq;iam nil tale,ſum infelix tamen,

30 *In Nuptiis ianuæ feſta fronde ramis & ſertis ornari ſolita.*
31 *Sponſa primum ad mariti limen veniens poſtes laneis vittis ornabat, eoſque adipe ſuillo ungebat, unde* UNXOR *dicta. pronuba autem ut plurimum ſponſæ mater ademptas nuptura virginales vittas facibus (quæ quinque, pro numero partus naturali,vel in honorem V. deorum, Iovis adulti, Iunonis adultæ Veneris,Suadelæ Lucinæ, præferebātur à pueris patrimis & matrimis apud Romanos,à ſpōſæ matre apud Græcos) urendas implicuit ſponſamq;matronalibus vittis redimibat.*
32 *Exulare utrumque ſine culpa: oraculo uxorem accipere.*
33 *Vt Oedipus matris erravit thalamis quos inſecuta eſt peſtis, ita tu hoſtilis uxoris quos comitatur bellum dotale.*
34 *Poſt multos mihi reddite dies.* 35 *Fratre in exilium alternum receſſuro.*

Quod pene vidi.per [37] decem [38] menſium graves
Vteri labores, perque pietate inclytas
Precor ſorores, & per irati ſibi
Genas parentis: ſcelere quas nullo nocens.
Errori à ſe dira ſupplicia exigens,
Hauſit:nefar das mœnibus patriis faces,
Averte: ſigna bellici retro agminis
Flecte,ut recedas,magna pars ſceleris tamen
Veſtri peracta eſt vidit hoſtili grege
Campos repleri patria, fulgentes procul
Armis catervas: vidit equitatu levi
Cadmea frangi prata, & [39] excelſos rotis
Volitare proceres: [40] igne flagrantes trabes
Fumare,[41] cineri quæ petunt noſtras domos:
Fratreſque (facinus quod novum [42] & Thebis fuit)
In ſe ruentes.totus hoc exercitus,
Et populus omnis, & utraque hoc vidit ſoror,
Genitrixque vidit.nam pater [43] debet ſibi,
Quod iſta non ſpectavit [44] occurrat tibi
Nunc Oedipus:quo iudice,erroris quoque
Pœnæ petuntur.ne,precor ferro erue
Patriam,ac penates:neve quas regere expetis,
Everte Thebas.quis tenet mentem furor?
Petendo patriam perdis.ut fiat tua,
Vis eſſe [45] nullam?quin tuæ cauſæ nocet
Ipſum hoc,quod armis vertis infeſtis ſolum,
Segetesque [46] aduſtas ſternis, & totos fugam

37 *Quibus te in utero geſtavi etſi autem de partus tempore variant, alii menſes numerando* Solares *,alii* Lunares *, & hos quidem vel Peragrationis vel Conſecutionis v.* 838. *Thyeſt vel denique Apparitionis commodius tamen ad menſes ſolares XXX. dierum referunt pariendi tempus, cuius communiſſimus menſis nonus ; proximus , menſis decimus aut ſeptimus, de ſexti menſis vitalitate diſputant medicorum filii:an menſis undecimi partus ſit legitimus , quærunt ICti.*
38 *Legitur &* menſum,*ne Amphimacer verſum gravet .*
39 *Sublimes in curribus è quibus pugnare mos veteribus erat.*
40 *Faces incendia Thebis minitantes.* 41 *Ad cinerem* 42 Emphat. *& Thebis ,quibus nullum fere ſcelus novum eſt.* 43 *Pro beneficio habet erutos à ſe oculos ne hæc videat .* 44 *Si pater etiam ignorantiæ pœnas exegerit ,tu vide neſciens volenſque in ſcelus irruas* 45 *Nullus itaque erit.* 46 *Aduris & ſternis alii leg.* adultas.

Edis

Edis per agros.nemo ſic vaſtat ſua.
Quæ corripi igne,quæ meti gladio iubes,
Aliena credis.rex ſit è vobis uter,
Manente regno quæritę.hæc telis petes,
Flammiſque tecta?poteris ha[47] Amphionis
Quaſſare moles? nulla quas ſtruxit manus,
Stridente tardum machina ducens onus;
Sed convocatus vocis,& citharæ ſono
Per ſe ipſe turres venit in ſummas lapis.
Hæc ſaxa franges victor?hinc ſpolia auferes,
Vinctoſque duces[48] patris æquales tui?
Matres ab ipſo coniugum raptas ſinu
Sævus catena miles impoſita trahet?
Vt adulta virgo miſta captivo gregi
Thebana nuribus munus Argolicis eat?
An & ipſa palmas vincta poſt tergum datas
Mater triumphi præda[49] fraterni vehar?
Poteſne cives lætus exitio datos
Videre paſſim? mœnibus caris potes
Hoſtem admovere?ſanguine & flamma potes
Implere Thebas?tam ferum & durum geris
Sævumque in iras pectus,& nondum imperas?
[50] Quid ſceptra facient?pone veſanos, precor,
Animi tumores,teque pietati refer.
PO Vt profugus errem ſemper? ut patria arcear,
Opemque gentis hoſpes externæ ſequar?
Quid paterer aliud[51] ſi feſelliſſem fidem,
Si peieraſſem?ſ audis alienæ dabo
Pœnas:at ille præmium ſcelerum feret?
Iubes abire:matris imperio obſequor.
Da,quo revertar.regia frater mea
Habitet ſuperbus;parva me abſcondat caſa;
Hanc de repulſo liceat exiguo lare
Penſare regnum.[52] coniugi donum datus
Arbitria thalami dura felicis feram,
Humiliſque ſocerum lixa dominantem ſequar;

[47] Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa movere ſono teſtudinis. *Vid Herc. Fu* 260.*&* 914.[48] *Coævos patres,id eſt.ſenes*. [49] *De fratre acti*. [50] *Quid quæſo facies ſi quando Rex fueris?*[51] *Quod fecit Eteocles*. [52] *In coniugis opulentæ domum receptus pro uxore heram habeam*. *imo habeat & inſerviam ſocero.*

 [53] *In*

[53] *In ſervitutem cadere de regno grave eſt.*

IO. Si regna quæris, nec poteſt ſceptro manus
Vacare ſævo: multa, quæ poſſunt peti
In orbe toto, quælibet tellus dabit.
Hinc nota Baccho [54] Thmolus attollit iuga,
Qua lata terris ſpacia frugiferis iacent.
Et qua trahens opulenta [55] Pactolus vada
Inundat auro rura: nec lætis minus
[56] Mæandros arvis flectit errantes aquas.
Rapiduſque campos fertiles [57] Hebrus ſecat.
Hinc grata Cereri [58] Gargara, & dives ſolum
Quod [59] Xanthus ambit nivibus Idæis tumens:
Hinc, qua [60] relinquit nomen Ionii maris,
Fauces Abydi Seſtos oppoſitæ premit:
[61] Aut, qua latus iam propior Orienti dedit,
Tutamque crebris portubus Lyciam videt:
Hęc regna ferro quære, in hos populos ferat
Socer arma fortis: has paret ſceptro tuo
Tradatque gentes, hoc adhuc regnum puta
Tenere patrem. melius exilium eſt tibi,
Quam reditus [62] iſte, crimine alieno exulas.
Tuo redibis, melius uſus viribus,
Nova regna nullo ſcelere maculata appetes.
Quin ipſe frater, arma comitatus tua,
Tibi militabit, vade, & id bellum gere.
In quo pater materque pugnanti tibi
Favere poſſint regna cum ſcelere, omnibus
Sunt exiliis graviora. nunc belli mala
Propone: dubias Martis incerti vices.
[63] Licet omne tecum Græcię robur trahas:
Licet arma longe miles ac late explicet?

[53] *v. 923. Thyeſt.* [54] *Mons Lydiæ à Baccho ſuperatus vitium & croci ferax.* [55] *Lydiæ fluvius aureas trahens arenas.* [56] *v. 683. Herc. Fur.* [57] *Fluvius Thraciæ.* [58] *Montis Idæ cacumina frumento fertilia.* [59] *Scamander fluv. Troianus.* [60] *Et Helleſpontus dici cœpit, in cuius faucibus Abydus à latere Aſiatico oppoſita eſt Seſto à latere Europæo* [61] *Aut qua orienti vicinior fluit Xanthus* [62] *Per vim & nefas* [63] *Exercitu & copiis licet ſis numeroſior & inſtructior, imo melior non tamen numero, non virtuti militum ſemper reſpondet fortuna, ſed anceps belli alea, & κοινὸς ἄρης, impares æquat & potentioris ſpem impotentioris ſæpè metui ſubiicit.*

Fer-

Fortuna belli ſemper ancipiti in loco eſt ,
Quodcunque Mars decernit . exæquat duos ,
Licet impares ſint , gladius : & ſpes & metus
Sors cæca verſat præmium incertum petis ,
Certum ſcelus . * Faviſſe fac votis Deos
Omnes tuis : ceſſere , & averſi fugam
Petiere cives clade funeſta iacent .
Obtexit agros miles . Exultes licet ,
Victorque fratris ſpolia deiecti geras ;
[64] Frangenda palma eſt . Quale tu id bellum putas ,
In quo exſecrandum , victor admittit nefas ,
Si gaudet ? hunc , quem vincere infelix cupis ,
Cum viceris , lugebis . infauſtas , age ,
Dimitte pugnas . libera patriam metu ,
Luctu parentes *PO.* Sceleris & fraudis ſuæ
Pœnas nefandas frater ut nullas ferat ?
[65] *IO.* Ne metue : pœnas & quidem ſolvet graves
Regnabit. *P* Hæc ne eſt pęna? *IO.* Si dubitas , [66] avo
[66] Patrique crede . [67] Cadmus hoc dices tibi ,
Cadmique proles . [68] ſceptra Thebarum fuit
Impune nulli gerere ; nec quiſquam [69] fide
Rupta tenebat illa iam numeres , licet , .
Fratrem inter iſtos. *P.* Numero . [70] & eſt tanti mihi
Cum regibus iacere. *IO.* [71] Te turbę exulum
Adſcribo . regna , dummodo inviſus tuis .
PO. [72] Regnare non vult , eſſe qui inviſus timet .
Simul iſta mundi conditor poſuit Deus .
Odium , atque regnum . regis , & magni reor
Odia iſta premere . *multa dominantem vetat*
Amor ſuorum . plus in iratos licet .

[64] *Non tamen ſincera erit tibi & integra victoria quia nō honeſta.* [65] *Leguntur hac & abſque interpoſitione perſona ſic* *Io.* ne metue: pęnas & quidem ſolvet graves: Regnabit, hæc eſt pęna. ſi dubitas, &c. [66] *Laio & Oedipo quorum ille interfectus, hic, omni ærumnarum genere accumulatus.*
[67] *Regno pulſus & in ſerpentem mutatus Herc. Fur. v. 392.*
[68] *Ibid. v.* 385. [69] *Quod fecit Eteocles.* [70] *Et ego tanti regnum æſtimo : ut vel cum his regibus rex mori velim .* [71] *Si hac tua ſit politica, melior eris exul quam Rex.* [72] *v.*352. *Herc. Fur. Oed.* 703.

73 *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Inviſa nunquam imperia retinentur diu.
IO. 74 Præcepta melius imperii reges dabunt;
Exilia tu diſpone. PO. Pro regno velim
Patriam, penates, coniugem flammis dare.
Imperia precio quolibet conſtant bene.

73 *Precario regnat & ſubditorum arbitratu qui amari vult.* Et hi duo verſus in nonnullis libris Iocaſtæ tribuũtur.

74 *Quæcumque inquit, à te dicta ſunt, præcepta ſunt regni: ſed regum eſt, non tuum, iſta edicere. Reges ergo melius præcepta regnandi dabunt, quam tu, qui exul es. Ipſi viderint quomodo diſponant regna ſua: tu (ut modo v.652) quomodo in exilio degas. Tam tibi præcepta exilii quam illis imperii opus ſunt.*

FINIS.

Deeſt & magna pars huius Tragœdiæ, quæ intercidit.

HER-

HERCVLES OETAEVS.

Dramatis Perſonæ.

HERCVLES.	DEIANIRA.
HYLLVS.	JOLE.
ALCMENA.	PHILOCTETES.
CHORVS ÆTOLARVM Mulierum.	CHORVS OECHALIARVM Virginum.

NVTRIX. LICHAS, muta Perſona:
JOLE & CHORVS OECHALIDVM

ſunt προτατικὰ πρόσωπα.

ARGVMENTVM.

Deianira indigne ferens ſibi prælatam Jolen Euryti regis Oechaliæ filiam, Herculi tunicam mittit imbutam ſanguine Centauri Neſſi, ſagitta Herculis Hydræ felle tincta vulnerati; efficaciſſimum credens philtrum præſentiſſimumque amoris remedium, quod illam monuerat moriens Neſſus. Quam ſimul ac induiſſet in Cenæo Eubœæ promontorio ſacrificaturus Hercules, ignem concipit virus, veſtiſque corpori adhærentis æſtu a carnem, oſſa interiora abſumit. Neſſi fraude intellecta ſibi mortem conſciſcit Deianira. Hercules, interfecto Licha, qui munus lethale attulerat, mandat Philoctetæ (cui moriens arcum & ſagittas tradit) extrui ſibi in monte Oeto pyram, in qua ſe cum clava ac leonis pelle cremat. Alcmenæ denique matri apparet, ipſamque conſolatur iam in cœlitum numerum aſcriptus.

ACTVS PRIMVS.

HERCVLES.

Scena hæc prima cum choro ſeq. in Eubœa ſtatuitur, ubi Hercules in Cenœo promontorio ſacrificaturus, vota de cœlo, quod rebus geſtis (quas enumerat) meruiſſe ſe gloriatur, concipit. reliquæ Tragœdiæ ſcena eſt Trachinæ.

SAtor Deorum, cuius excuſſum manu
[1] Vtræque Phœbi ſentiunt fulmen domus,
Secure regna: protuli pacem tibi,
Quacunque Nereus porrigi terras vetat.
Non eſt tonandum. perfidi reges iacent,
Sævi tyranni. fregimus, quidquid fuit
Tibi fulminandum. ſed mihi cœlum, parens,

[1] *Oriens & Occidens*. Vel *utrumque hemiſphærium*.

Adhuc negatur? [2] parui certe Iove
Vbique dignus: [3] teque teſtata eſt meum
Patrem noverca. quid tamen nectis moras?
[4] Numquid timemur? [5] numquid impoſitum ſibi
Non poterit Atlas ferre cum cęlo Herculem?
Quid aſtra, genitor, quid negas? [6] mors me tibi
Certe remiſit. omne [7] conceſſit malum:
[8] Quod terra genuit, pontus, aer, inferi.
Nullus per urbes errat Arcadicas [9] leo:
[10] Stymphalis icta eſt: [11] Mænali nulla eſt fera.
Sparſit peremptus aureum [12] ſerpens nemus.
Et [13] Hydra vires poſuit. & notos Hebro
Cruore pingues hoſpitum fudi [14] greges
[15] Hoſtiſque traxi ſpolia [15] Thermodontiæ.
Vidi [16] regentem fata: nec tantum redii,
Sed [17] trepidus atrum Cerberum vidit dies,
Et ille ſolem. nullus [18] Antæus Libys
Animam reſumit [19] cecidit ante aras ſuas
Buſiris. [20] una eſt Geryon ſparſus manu.
[21] Tauruſque populis horridus [22] centum pavor.
Quodcunque tellus genuit infeſtum, occidit,
Meaque fuſum eſt dextera. [23] iratis deis,

[2] *Apparui.* [3] *Quin ipſa Iuno teſtatur me approbaſſe te patrem. vide Herc. Fur. v. 36. quo reſpicit, ut & 4. ad v 46. Herc. Fur.* [5] *Numquid ego in cęlum relatus nimio pondere prægravans urgebo Atlanta cęlum humeris ſuſtinentem?* [6] *Non me detinuit infernus, ſed remiſit ut ad te venirem.* [7] *Abiit, ceſſit. Al. leg.* omne cum ceſſit malum. [8] *Herc Fur. 30.* [9] *Herc Fur. 223.* [10] *Herc Fur. 243.* [11] *Cerva. verſ. Herc 221.* [12] *Draco vigil cuſtos hortorum Heſperidū. Herc Fur 238.* [13] *Herc. Fur. 240.* [14] *Thracios equos Diomedis. Herc. Fur. 225.* [15] *Amazonis, Hippolytes Herc. Fur. 245. & 820.* [16] *Plutona, mortis dominum. Herc. Fur. 720.* [17] *Herc. Fur. 595. & 542.* [18] *Neptuni ex terra fil gigas, Tingitaniæ rex hoſpites ſecum palaſtra certare provocans cogenſque occidit, quem Hercules cum animadvertiſſet laſſum tactu terra recreari, pectori aſtrictū expirare coegit.* 19 *Herc Fur. 484.* [20] *Mei unius, cum ipſe tricorpor eſſet.* [21] *Herc. Fur. 229. & Agam 827.* [22] *Creta: unde, vel Peloponneſi: quo tranatavit, utraque enim* ἑκατόμπολις. *vid Agam. 827.* [23] *Monſtra quippe deorum ira terris immiſſa ſuſtuli.*

Non licuit eſſe. [24] ſi negat mundus feras,
Animum noverca, redde nunc gnato patrem,
Vel aſtra forti. nec peto ut monſtres iter.
Permitte tantum, genitor; inveniam viam.
Vel ſi times, ne terra concipiat feras;
[25] Properet malum quodcũque dum terra Herculẽ
Habet, videtque. nam [26] quis invadet mala?
Aut quis per urbes rurſus Argolicas erit
Iunonis odio dignus? [27] in tutum meas
Laudes recepi. nulla me tellus ſilet.
Me ſenſit Vrſæ frigidum [28] Scythicæ genus,
Induſque [29] Phœbo ſubditus, [30] Cancro Libys.
Te, clare Titan, teſtor, occurri tibi
[31] Quacunque fulges, [32] nec meos lux proſequi
Potuit triumphos. Solis exceſſi [33] vices.
[34] Infraque noſtras ſubſtitit metas dies.
Natura ceſſit. terra [35] defecit gradum.
Laxata per me [36] nox, & [37] extremum Chaos
In me cucurrit. inde ad hunc orbem redii,
Vnde retro nemo. tulimus Oceani minas,
[38] Nec ulla valuit quatere tempeſtas ratem:
Quacunque preſſi. pars quota eſt, quam proſequor?
Iam vacuus æther non poteſt odio [39] tuæ
Sufficere [39] nuptæ; quaſque devincam feras
Tellus timet concipere, nec monſtra invenit.
Feræ negantur, Hercules [40] monſtri loco

[24] *Si terra non alia ſuſtineat perferre monſtra, nec tamen Iuno ira deſiſtat, placarique velit: quid obſtat quo minus reddar cælo, iure paterna hereditatis, Iovis filius: vel in virtutis præmium, monſtrorum domitor?* [25] *Pr peret edere.* [26] *Quis niſi Hercules τὰ φοβερὰ occupabit? quis ſe ultro periculis offeret? al.* invideat. *minus recte.* [27] *Non perituras laudes.*
[28] *Reponit Ioſ. Scal.* Scythiæ, *ut ſenſus & ordo ſit* frigidum genus Scythiæ, ſubditum Vrſæ. *Heinſius legit* Scythicæ gelu. [29] *Orienti ſoli.* [30] *Cancri tropico ſubditus Afer.* [31] *In Oriente ſeu Occidente.* [32] *Neque lux tua proſequi potuit me ad Tartara penetrantem* [33] *Curſus, limites per vices obeundos.* [34] *Itane de ſuis columnis hoc gloriabundus, an de ad inferos deſcenſu?* [35] *Non ſuppeditavit mihi ubi ſiſterem. alii malunt* gradu. *alii* deſeruit gradum *id eſt, dehiſcens deſcenſum reditumque mihi præbuit.* [36] *Tenebrarum regio. Tartarus.* [37] *Mihi obiectum eſt Chaos. Herc Fur. 609. Thyeſt. 830.*
[38] *Herc. Fur.* 320. [39] *Iunoni.* [40] *Nullo labore domiti.* Iam

Iam cępit eſſe. quanta nunc fregi mala,
Quot ſcelera nudus? quidquid immane obſtitit.
Solæ manus ſtravere. nec iuvenis feras
Timui, nec [41] infans; quidquid eſt iuſſum, leve eſt.
Nec ulla nobis ſegnis illuxit dies
O quanta fudi monſtra, quæ [42] nullus mihi
Rex imperavit? inſtitit virtus mihi
[43] Iunone prior. [44] ſed quid impavidum genus
Feciſſe prodeſt? non habent pacem dei.
Purgata tellus omnis, in cęlo videt
Quodcumque timuit. tranſtulit Iuno feras.
Ambit peremptus [45] Cancer [46] ardentem plagam,
Libyæque ſidus fertur, & meſſes [47] alit.
[48] Annum [49] fugatæ tradit [49] Aſtrææ leo.
At [50] ille iactans fervidam cęlo iubam
Auſtrum madentem ſiccat, & nimbos trahit.
Invaſit omnis ecce iam cęlum fera.
Meque anteceſſit. victor è terris meos
Specto labores. aſtra portentis prius
Feriſque Iuno tribuit, ut cęlum mihi
Faciat timendum. ſparſerit mundum licet,
Cęlumque terris peius, ac peius Styge
Irata faciat; dabitur Alcidæ locus.
Si poſt feras, poſt bella, poſt Stygium canem
Nondum aſtra merui. [51] Siculus Heſperium latus
Tangat [52] Pelorus: una iam tellus erit:
Illinc fugabo maria, ſi iungi iubes:
[53] Committat undas Iſthmus, & iuncto ſalo
Nova ferantur Atticæ puppes via.

[41] *Herc Fur.* 213. [42] *Nullus Euryſtheus. Herc. Fur.* 35. *& inf. v.* 1795. [43] *Magis me ad ardua incitans quam Iuno.* [44] *Sed quid prodeſt genus humanum metu monſtrorum liberaſſe, cum illa incęlum Iuno tranſtulerit?* [45] *Thyeſt.* 852. [46] *Zonam torridam.* [47] *Calore maturat.* [48] *Sol Leone egreſſus intrat Virginem.* [49] *Thyeſt.* 855. [50] Horrenteſq; iubas & fulvū cerne leonē, Hinc ubi contigerit Phębi violētior axis, Accēſa in Cācro iā tum geminabitur æſtas, Tunc lymphæ tenues, tunc eſt triſtiſſima tellus [51] *Siciliā Italiæ cōtiguā reddā: uti olim fuit priuſquā* vi pōtus & undis Heſperiū Siculo latus abſcidit. [52] *Vnū è tribus Siciliæ promontoriis quod Italiam ſpectat.* [53] *Iſthmo Corinthio perfoſſo Ægeum Ionio miſcebo mare.*

Mu-

Mutetur orbis. [54] vallibus currat novis
[55] Iter, novaſque [56] Tanais accipiat vias,
Da da tuendos, Iuppiter, ſaltem deos.
Illa licebit fulmen à parte auferas,
Ego quam tuebor: ſive glacialem polum,
Seu me tueri fervidam partem iubes,
Hac eſſe ſuperos parte [57] ſecuros puta.
[58] Cirrhæa [59] Pæan templa, & æthereamdomum
Serpente cæſo meruit, at quoties iacet
Python in [60] Hydra? Bacchus & Perſeus deis
Iam ſe intu'ere, ſed quota eſt mundi plaga
[61] Oriens ſubactus? aut quota eſt [62] Gorgon fera?
Quis aſtra gnatus laudibus meruit ſuis
Ex te & noverca? [63] quem tuli, mundum peto.
Sed tu, comes laboris Herculei Licha,
Præfer [64] triumphos, Euryti victos lares,
Stratumque regnum: vos pecus rapite ocyus,
Qua [65] templa tollens ara [66] Cenæi Iovis
[67] Auſtro timendum ſpectat Euboicum mare.

54 *Alveis.* 55 *Thyeſt* 375. 56 *Scythiæ fl.* 57 *A feris quas Iuno in cęlũ trãſtulit.* 58 *Cultum oraculũq; Delphicũ (Oed.* 269.) *& cœlũ meruit Apollo, interfecto uno Pythone.* 59 *Apollo* πα-ίων *aut* παύων τὰς ἀνίας. V*el acclamatione Latonæ* ἰὲ παῖ *cæſo Pythone.* 60 *Numeroſo malo, & binis ſingulo amputatore pullulante capitibus* 61 *A Baccho ſubactus. Oed.* 114. *&* 424. 62 *Meduſa à Perſeo devicta Med.* 829. 63 *Herc. Fur.* 68 64 *Inſignia victoriæ & imagines.* 65 *Cum abſurde dicatur,* ara templum tollere, *Ioſ Scal legendum conicit* acra Cen. i. *acron Cenaon Nec vana eſt Cl. Rutgerſii coniectura,* Acta Cenæi Iovis, *valide ſe fulta autoritate gemina, Sophoclis in Trachiniis, & Æſchyli, citãte Strabone l.* 10. *Vide ipſũ Rurg. l.* 2. *c.* 6. *Var lect.* 66 *Cui tẽplum & cultus in Cenao Eubææ promontorio.* 67 *Auſtro ſtãte. alii leg.* Aſtro. *exponuntque* Arturo *qui Euboico mari dominatur. Æn* 11. Scit triſte Minervæ Sidus & Euboica cautes.

CHORVS OECHALIDVM Virginum. IOLE.

Iole choro Oechalidum miſta patriæ excidium, ſuorum internecionem, ſuam denique ſervitutem plangit.

Par ille eſt ſuperis, [1] *cui pariter dies*
Et fortuna fuit. [2] mortis habet vices
Lente cum trahitur vita gementibus.
Quiſquis [2] ſub pedibus fata rapacia,

1 *Cuius vita ſimul cũ fortuna felicis exitu definit.*

2 *Vita in miſeriis acta, mors eſt.*

Et puppem [3] poſuit liminis ultimi ,
Non captiva dabit brachia vinculis,
[4] Nec pompæ veniet nobile ferculum.
[5] Nunquam eſt ille miſer, cui facile eſt mori.
Illum ſi medio decipiat [6] ratis
Ponto, cum Boream expulit Africus,
Aut Eurus Zephyrum, cũ [7] mare dividunt,
Non puppis laceræ fragmine colligit,
Vt litus medio ſperet in æquore.
Vitam qui poterit reddere protinus,
Solus naufragium non poteris pati.
[8] Nos turpis macies & lachrymæ tenent,
Et crinis patrio pulvere ſordidus.
Nos non flamma rapax, non fragor obruit.
Felices ſequeris Mors, miſeros fugis.
[9] Stamus, nec patriæ mœnibus heu locus,
At ſylvis dabitur ? lapſaque ſordidæ
Fient templa caſæ. iã [10] gelidos Dolops
Hac ducet pecudes, qua tepet obrutus,
Stratæ qui ſupereſt Oechaliæ, cinis.
Illo Theſſalicus Paſtor in oppido
Indocta referens carmina fiſtula,
Cantu noſtra canet tempora flebili.
Et dum pauca Deus ſecula contrahit,
Quæretur, patriæ quis fuerit locus.
Felix incolui non ſteriles locos,
Nec ieiuna ſoli iugera Theſſali.
Ad [11] Trachynã vocor, ſaxa rigentia.
Et dumeta iugis horrida torridis,
Vix gratum [12] pecori montivago nemus.
[13] At ſi quas melior ſors famulas vocat,

3 Subiecit pedibus, *contempſit mortem & Charontis cymbam.* *4 Neque ut ſpectaculũ exornabit victoris triumphũ.* *5 Vid. Chor. tertium* Agamem. *v. 585.* *6 Fracta, hians, fatiſcẽs. 7 Maris dominium inter ſe venti victores partiũtur.* *8 Qua turpem vitam per ſervitutem prætulimus morti honeſtæ.* *9 Legendũ:* Stamus nunc patriæ mœnibus, heic locus. At ſylvis dabitur, &c. *Sciendumque quod ſupra monui, & quod confirmat verſ. 36. inf. hunc chorum cum Scena præcedente (è qua plerunque elicitur pendetque chorus ſubſequens) in Eubœa ſtatui. Patria (inquit) in qua nunc ſumus, mox in ſylvas abibit, templa in caſas.* [10] *Namque ad Pindum in Phthia extrema habitant Dolopes, pop. Theſſal.* [11] *Vrbem Theſſalia ab Hercule in aſpero & ſaxoſo ſolo conditam Troad. verſ 816.* [12] *Capris aut etiã capreis.* [13] *Quod ſi qua noſtrum melioris ſoli dominum ſort ita fuerint.*

Illas

Illas aût volucer [14] transferet Inachus;
Aut [15] Dircea colent mœnia, qua fluit
Iſmenus tenuit flumine languidus.
He:c [16] mater tumidi nupſerat Herculis.
[17] Quæ Scythiæ, quis genuit lapis?
Num [18] Titana ferum te Rhodope tulit,
Te prçruptus [19] Athos, te * fera Caſpia,
Quæ [20] virgata tibi præbuit ubera?
[21] Falſa eſt de geminis fa'ula noctibus,
AEther cum tenuit ſidera longius,
Commiſitque vices Lucifer Heſpero,
[22] Et ſoles vetuit Delia tardior.
Nullis vulneribus [23] pervia [24] mõſtra ſunt.
Ferrum ſenſit hebes; lentior eſt chalybs,
In nudo gladius corpore frangitur,
Et ſaxum reſilit, fataque negligit,
Et mortẽ indomito corpore provocat.
Non illum poterant figere cuſpides,
Non arcus [25] Scythica tenſus arundine,
Non quæ tela gerit [26] Sarmata frigidus;
Aut qui [27] ſoliferæ ſuppoſitus plagæ
Vicino [28] Nabathæ vulnera dirigit
Parthus [29] Cnoſſiacis certior ictibus,
Muros Oechaliæ [30] corpore propulit.
Nil obſtare valet: vincere quod parat,
Iam victum eſt. quota pars vulnere cõcidit?
[31] Pro fato potuit vultus iniquior,
Et vidiſſe ſat eſt Herculeas minas

[14] Ad urbes Inachias, id eſt, Argos Mycenaſve transferet.
[15] Thebas Bœotiæ. à Dirce fonte Theb. 126.
[16] Alcmena nupta Amphitryoni.
[17] γλαυκὴ δέ σε τίκτε θάλασσα Πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής, *Ilia.* π.
* duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, * Hyrcanæque admorunt ubera tigres.

[18] *Aliquiſne de Titanum genere, & in rupe quapiam ſeu mõte genitus: Rhodope ſcilicet aut Atho?* [19] *Med. v.* 719.
[20] *Maculis diſperſa* [21] *Neque enim verum eſt Iovem geminæ noctis opera te genuiſſe. Herc. Fur.* 24. *Agamem.* 809. [22] *Luna tardius progreſſa non ceſſit diei.* [23] *Penetrabilia.* [24] Membra, *legunt alii.* [25] *Herc. Fur* 1126. [26] *Herc Fur.* 538.
[27] *Orientali ſeu Auſtrali.* [28] *Incolæ Arabiæ Petreæ. verum diſplicet tum* ἀγεωγραφία, *tum locutio parum Latina*
[29] *Cretenſibus Herc. Fur.* 18. *qui ſagittandi peritiſſimi. Hippol.* 812. [30] *Inermis, abſque machina* [31] *Ea vis & virtus Herculis ut vultus eius iratior ſit pro fato: & vidiſſe eius minas, ſufficiat in mortem. Oculi & verba eius, telum.*

[32] Qui

[32] Qui vaſtus [33] Briareus, qui tumidus [34]
Gyges
Supra Theſſalicos conſtitit [35] aggeres,
Vt cœlo insereret [36] vipereas manus,
Hoc vultu riguit. commoda cladibus
Magnis magna patent, nil ſupereſt mali.
Iratum miseræ vidimus Herculem.
IOL. At ego infelix, non templa ſuis
Collapſa deis, ſparſoſve focos,
Natis miſtos arſiſſe patres,
Hominique deos, templa ſepulchris:
Nullum querimur commune malum.
Alio noſtras fortuna vocat
Lachrymas, alias flere ruinas
Mea fata iuvent. Quæ prima querar?
Quæ ſumma gemam? [37] pariter cuncta
Deflere iuvat. nec plura dedit
Pectora tellus, ut digna ſonent
Verbera planctu. [38] me vel Sipyli
Flebile ſaxum figite, ſuperi,
Vel in [39] Eridani ponite ripis.
Vbi mœſta ſonat Phaetontiadum
Turba ſororum. me vel Siculis
Addite ſaxis, ubi [40] fata gemit
[41] Theſſala [42] Siren: vel in [43] Edonas
Tollite ſylvas: qualis natum
[44] Daulias ales ſolet Iſmaria
Flere ſub umbra. formam lachrymis
Aptate meis, reſonetque malis

[32] Quid ipſi Briareus & Gyges, qui diis bellum intulerunt, non mirum eſt ſi victi riguerint hoc vultu Herculis irati. [33] Ἑκατόγχειρος Αἰγαίων. [34] Gigas Briarei frater, terræ fil. [35] Montes Pelion, Oſſam, Olympum accumulatos. Herc. Fur. 970. Troad 827 [36] Serpentinos pedes habere dicebantur gigantes illi, unde Anguipedes. [37] Subolet Heinſius hoc in loco defectum, quem ſupplet hunc in modum: pariter cuncta Deflere iuvat: Cur non oculos Plures nobis natura dedit? Nec plura dedit pectora tellus Vt digna ſonet verbera planctu *Verũ nil tanti eſt. quorsũ enim oculi ad planctum? [38] Vt Nioben Herc Fur 385. Agam. 370. [39] Padi fl Italiæ, cuius in ripis ſorores Phaethontis casũ fratris lugẽtes in alnos ſeu populos mutatæ ſunt. [40] Se à Muſis, quibuſcum contendere auſæ ſunt, deplumatas* Vel *quod Proſerpinam raptam non invenerint [41] A patre Acheloo, qui è Theſſalia [42] Med. 355. [43] Thracias ab Edone monte. [44] Philomela (vel ut alii Procne) in luſciniam converſa à Daulide opp. Phocidos ſub ditione Terei. Agam. v. 665.*

Aſpera [45] Trachin. Cyprias lachrymas
[46] Myrrha tuetur: ruptum [47] coniux
Ceyca gemit. [48] ſibi Tantalis eſt
Facta ſuperſtes. [49] fugit vultus
Philomela ſuos, natumque ſonat
Flebilis Ityn. cur mea nondum
Capiunt volucres brachia plumas?
[50] Felix, felix, cum ſylva domus
Noſtra feretur, patrioque ſedens
Ales in agro referam querulo
Murmure [51] queſtus, volucremq; Iolen
[52] Turba loquetur. vidi, vidi,
Miſeranda mei fata parentis,
Cum lethifero [53] ſtipite pulſus,
Tota iacuit [54] ſparſus in aula.
Pro [55] ſi tumulum fata dediſſent,
[55] Quoties genitor quærendus eras!
Potuine tuam ſpectare necem,
Nondum teneras [56] veſtite genas,
Nec dum fortis ſanguine [57] Toxeu?
Quid veſtra querar fata, parentes,
Quos [58] in tutum mors æqua tulit?
Mea me lachrymas fortuna rogat:
Iam iam dominæ captiva colos
Fuſoſque legam: pro, [59] ſæve decor,
Formaque mortem paritura mihi.
[60] Tibi cuncta domus concidit [60] uni
[61] Dum me genitor negat Alcidæ,
Atque Herculeus ſocer eſſe timet.
Sed iam dominæ tecta petantur.
CH. Quid regna tui clara parentis,
Proavoſque tuos reſpicis amens?
[62] Fugiat vultus fortuna prior.

[45] *Troad. v. 816. & ſup v. 136.* [46] *Cynaræ regis filia à patre inſcio impregnata: cuius, ubi reſciſſet, irã fugiens in Sabæam, mutata eſt in Myrrhã arborem.* [47] Agam. *v 674.* [48] *In lapidẽ quippe obduruit quĩ formã Niobes retinet, lachrymareque videtur.* [49] *Mutata ſc. in avẽ. ſup v. 192.* [50] *O felix eſſem, ſi ut illa ego avis facta in ſylvis caſus meos quererer.* [51] *Al. leg.* Murmure caſus.
[52] *Al.* fama loquetur. [53] *Clava Herculis.* [54] *Contritus & in fruſta conciſus* [55] *Imitatur illud v 1256. & 1269. Hippol.* [56] *Barbate* [57] *Frater Ioles.* [58] *Neque enim dolorem ſentitis, quod ego facio.* [59] *Sic & apud Soph queritur* ὅτι τὸ κάλλος αὐτῆς τὸν βίον διώλεσεν. [60] *Mea ſolius cauſa.* [61] *Repudiatus enim ab Euryto Hercules filiam eius Iolen uxorem ambiens, Oechaliam expugnavit, Regemque cum ſuis interfecit.* [62] *Noli recordari, vel diſſimula fortunam priorem.*

[63] Patiens, [64] quiſquis novit famulum
Regemque pati, vultuſque ſuos
Variare poteſt. *vires* [65] *pepulit*
Ponduſque mali, caſus animo
Qui tulit æquo.

[63] *Heinſius legit: Sapiens.* [64] *Quicũq; regni faſtigio in ſervitutem deturbatus fortunam mutatam æquo animo ferre poteſt: vultumq; ſcenæ adaptare, multo levius reddit malum* quod corrigere eſt nefas. [65] *Al.* Pertulit.

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. DEIANIRA. LICHAS. muta Perſona.

Furens Zelotypia Deianira conſpecta Iole vindictam meditatur, veſtemq; venenatam Herculi mittit.

O Quam cruentus fęminas ſtimulat dolor,
Cum patuit una pellici & nuptæ domus!
[1] Scylla & Charybdis Sicula contorquens freta
Minus eſt timenda. nulla non melior fera eſt.
Namque ut reluxit pellicis captæ decus.
Et fulſit Iole, qualis [2] innubis dies,
Purumve claris noctibus [3] ſidus micat:
Stetit furenti ſimilis, ac torvum intuens
Hercules coniux: fœta ut Armenia iacens
Sub rupe tigris, [4] hoſte conſpecto exſilit:
Aut [5] iuſſa thyrſum quatere, conceptum ferens
[6] Mænas [7] Lycum, dubia quo greſſus agat,
Hæſit parumper: tum per Herculeos lares
[8] Lymphata rapitur: tota vix ſatis eſt domus.
[9] Incurrit, errat, ſiſtit. in vultus dolor
Proceſſit omnis: pectori pene intimo
Nihil eſt relictum; fletus inſequitur genas.
Nec unus habitus durat, aut uno furit
Contenta vultu. nunc inardeſcunt genæ:
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes, queritur, implorat, gemit.
[10] Sonuere poſtes: ecce præcipiti gradu
Secreta mentis ore confuſo exerit.
DE. Quamcumque partem ſedis ætheree premis

[1] *Thyeſt. v. 577.* [2] Ἀνίφελος. *ſerena, cãdida.* [3] *Luna, ſeu aliud ſidus.* [4] *Venatores, vel ipſa præda.* [5] *Enthea, inflata Bacchi numine & haſtã pãpinis involutã vibrans* [6] *Oed. 436.* [7] *Oed. 471.* [8] *Med. v. 386.* [9] *Vide initiũ actus.* [3] *Medea, cuius loci affectuũ hæc adũbratio.* [10] *Crepuere fores, à veteri Græcorũ more: apud quos cũ fores aperirẽtur, in viã exituri digitis oſtiũ intus pulſantes velle aliquẽ prodire ſignificabãt, ut forte adſtantes vel prætereuntes caverent ſibi ne à foribus in vicum deiectis læderentur.*

[11] Co-

[11] Coniux Tonantis, mitte in Alcidem feram,
Quę [12] mihi ſatis ſit: [13] ſi qua fœcundum caput
Palude tota vaſtior ſerpens movet,
Ignara vinci; ſi quid exceſſit feras,
Immane, dirum, horribile, quo viſo Hercules
Avertat oculos; [14] hoc ſinu immenſo exeat.
Vel ſi feræ negantur, [15] hanc animam precor
Converte in aliquid; quodlibet poſſum malum
[16] Hac mente fieri. [17] commoda effigiem mihi
Parem dolori. non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremæ [18] ſinus,
Orbemque verſas? quid rogas Ditem mala?
Omnes in iſto pectore invenias feras,
Quas timeat. odiis accipe [19] hoc telum tuis.
[20] Ego ſum noverca: perdere Alcidem potes.
Profer manus quocunque. quid ceſſas, Dea?
[21] Vtere furente. quod iubes fieri nefas;
Reperi. quid hæres? ipſa iam ceſſes licet,
[22] Hæc ira ſatis eſt. *NVT.* Pectoris ſani parum.
Alumna, queſtus comprime, & [23] flammas doma.
Frena dolorem. coniugem oſtende [24] Herculis.
DE. Iole meis captiva germanos dabit
Natis? Ioviſque fiet è famula nurus?
[25] Non. [26] flamma curſus pariter & torrens ferent.

[11] *Iuno.* [12] *Ad irā meā expiandā: tui enim odii feras ſuperavit omnes.* [13] *Si quod numeroſius Hydra malū invictū. Herc. Fur.* 240. [14] *Hic ſinuoſus immenſis ſpiris ſerpens exeat.* vel è *ſinu terræ* inquit Heinſius. Vel *ex hoc pectore meo Sic inf. v.* 267. *&* 269. [15] *Meā me* [16] *Irata, furiata.* [17] *Da huic animæ meæ aptā & parē monſtroſi corporis effigiē, quæ conceptam exequatur malitiā.* [18] *Al.* ſpecus. [19] *Hoc pectus meū.* [20] Emphatice, *Ego iam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali ſuperabo tuū in pellices & Iovis furta odium.* [21] *Me inſtrumēto uſa perdere Herc. potes.* [22] *Mea hac.* [23] *Iratū.* [24] *Dignā Hercule heroe.* [25] *Non fiet. Atque hic locus medicam agnoſcit manum I. Rurgerſii, quē adi. l. 2. c. 6. Var. Lect.* [26] Ante cum flammis aquæ, *&c.* fidem fęduſque iungent. *Thyeſt.* 479.

Et

Et [27] urſa pontum ſicca ceruleum bibet.
Non ibo inulta; [28] geſſeris cęlum licet,
Totu'que pacem debeat mundus tibi:
[29] Et aliquid Hydra [30] potius: iratæ dolor
Nuptæ. [31] Quis ignis tantus in cęlum furit
Ardentis Aetnæ? [32] quidquid eſt victum tibi,
Hinc vincet animus. [33] capta præripiet toros?
[34] Adhuc timebam monſtra. iam nullum eſt malum.
Ceſſere peſtes. in locum venit feræ
Invisa pellex. ſumme pro rector deum,
Et clare Titan, Herculis tantum fui
Coniux [35] timentis. vota quæ ſuperis tuli,
Ceſſere [36] captæ. [36] pellici felix fui:
[36] Illi meas audiſtis, ô ſuperi, preces:
[37] Incolumis illi remeat. ô nulla dolor
Contente pęna, quære ſupplicia horrida,
Incogitata, infanda, Iunonem doce,
Quid odia valeant. neſcis iraſci ſatis.
Pro me [38] gerebas bella. propter me vagas
Achelous [39] undas ſanguine infecit ſuo,
Cum lenta ſerpens fieret; in taurum trucem
Nunc flecteret ſerpente depoſita minas;
Et mille in hoſte vinceres uno feras.
Iam diſplicemus. capta prælata eſt mihi.
Non præferetur. qui dies thalami ultimus
Noſtri eſt futurus, hic erit vitæ tuæ.

27 Prius perfundet Arctos pontus. *vid. Thyeſt.476.*
28 *Herc Fur.*68. *&* 881. [29] *Senties tamen eſſe monſtrum Hydra peius, dolorem ſc. coniugis* quæ viduata tædis Ardet & odit. *Med* 581. [30] *Al.* peius. [31] *Neque enim Ætnæ ignes furunt quantum offenſæ uxoris iræ.* [32] *Melius, qui legunt:* Quicquid invictum eſt tibi. [33] *Mihine captiva præripiet tori gaudia?* 34 *Hactenus prius.* [35] *Anxii, dum monſtra domanda aggrederetur. illius vero incolumis alia mihi gaudia præripiunt, inf. v* 275. [36] *In bonum & utilitatem Ioles captivæ.* 37 *Sup. v.*292. *illi incolumis, mihi non ita.* [38] *Cum Acheloo Acarnaniæ fl. qui me uxorem ambivit, ſeque viribus Herculi inferiorem perſpiciens in varias ſe mutavit formas* ὅς φοιτῶς ἐναργὴς ταῦρος, ἄλλοτ' αἰόλος Δράκων ἑλικτὸς ἄλλοτ' ἀνδρείῳ τύπῳ Βούκρανος. *inf. v.* 585. [39] *In quas ſe traſformaverat Achelous.*

[40] Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.
Iam ceſſit ira, quid miſer langues dolor?
Perdis furorem? [41] coniugis ſanctæ fidem
Mihi reddis iterum. quid vetas [42] flammas ali?
Quid frangis [42] ignes? hunc mihi ſerva impetum.
[43] Pares eramus non erit votis opus.
Aderit [44] noverca, quæ manus noſtras regat,
Nec invocata. *NV.* Quod paras demens ſcelus?
Perimes maritum, cuius [45] extremus dies
[45] Primuſque laudes novit, & [46] cœlo tenus
Erecta terras fama ſuppoſitas habet?
Rogos in iſtos [47] terra conſurget parens,
[48] Domuſque ſoceri prima, & AEtolum genus
Sternetur omne; [49] ſaxa iamdudum & faces
In te feruntur. vindicem tellus ſuum
Defendet omnis. una quot pœnas dabit?
Effugere terras crede, & humanum genus
Te poſſe; fulmen genitor Alcidæ gerit.
Iam iam minaces ire per celum [50] faces
Specta, & [51] tonantem fulmine excuſſo diem.
Mortem quoque ipſam, quam putas tutam, time.
Dominatur [52] illic [53] patruus Alcidæ tui.
Quocunque perges, miſera, cognatos deos
Illic videbis. *DE.* Maximum fieri ſcelus
Et ipſa fateor, ſed dolor fieri iubet.
NV. Moriere. *DE.* Moriar [54] Herculis nempe inclyti

[40] *Coarguit ſe, quod iram remiſerit* [41] *Quæ ſanctã uxorẽ deceat.* [42] *Furoris, & iræ,* [43] *Ira Herculẽ æquavi, quæ mihi ſi maneat nõ erit opus auxiliũ divinũ invocare. aderit tamẽ vel nõ vocata.* ---[44]--- *Iuno.* [45] *Occidens & Oriens Herc. Fur 37. v.* [46] Fama ſuper æthera notus, ſub pedibus terras videt. [47] *Terra parens communis tot monſtris ab illo purgata vindicabit.* [48] *Oenei patris tui domus ſternetur prima in eius necis vindictam, totaque una Ætolia patria tua.* [49] *Seditioſi populi tela.* Iamque faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat. *Infra v. 871.* [50] *Fulmina.* [51] *E decoro perſonæ, mulieris ſic fulmine poſterius tonitru facit, quæ tamen ſimul facta viſus motu non indigens in inſtanti percipit, auditus vero ſucceſſive, quia per motum.* [52] *In morte ſeu mortis regione, id eſt, inferis.* [53] *Pluto frater Iovis, qui pater Herc.* [54] *Emori me malo quam repudiatam vivere ac reiectam videre captivam vel pellicem vel nuptam Herculi. inf. v. 338. &* 334.

Con-

Coniux. nec ullus nocte [55] diſcuſſa dies
Viduam notabit, nec meos pellex thoros
Captiva capiet. ante ab Occaſu dies
Naſcetur Indis. ante glacialem polum
Scythaſve tepida Phębus afficiet rota;
Quam me relictam Theſſalæ aſpiciant nurus.
Meo [56] iugales ſanguine extinguam [56] faces.
Aut pereat, aut me perimat. eliſis feris
Et coniugem addat. inter Herculeos licet
Me quoque labores numeret. Alcidæ toros
Moritura certe corpore amplectar meo.
Ire, ire ad umbras Herculi iunctam libet;
Sed non inultam. ſi quid è noſtro Hercule
Concepit Iole, manibus evellam meis
Ante, & per ipſas pellicem invadam faces.
Me nuptiali victimam feriat die
Infeſtus, Iolen dum ſupra exanimem ruam.
[57] *Felix iacet, quicunque quos odit, premit.*
NV. Quid ipſa flammas paſcis? & vaſtum foves
Vltro dolorem miſera? quid caſſum times?
Dilexit Iolen; nempe dum ſtarent lares;
Regiſque natam peteret. in famulæ locum
Regina cecidit. perdidit vires amor,
[58] Multumque ab illo traxit infelix ſtatus,
Illicita amantur: excidit quidquid licet.
DE. Fortuna amorem peior inflammat magis.
[59] Amat vel ipſum, quod caret patrio lare.
Quod nudus auro crinis & gemma iacet:
Ipſas miſericors forſan ærumnas amat.
[60] *NVT.* Hoc uſitatum eſt Herculi, captas amat.
[61] Dilecta Priami nempe Dardanii ſoror
Conceſſa famulo eſt. adice, quot nuptas prius,
Quot virgines dilexit. erravit vagus.

55 Facibus victa nuptialibus. 56 Qua in Ioles nuptiis præferentur. vide Theb. 263. & 807. 57 Vide Agam, 200. 58 Amoris illius ardorem diminuit ſedavitque Ioles ſervilis conditio, quam, quia facilem & licitam, contemnet. 59 Vel ob hoc ardentius amat, quia miſeriarum illius commiſeratione illi compatitur. 60 Et hunc verſum Deianiræ tribuas. 61 Heſionē quidem ceto ereptam poſteaq; unà cum Troia captam (Herculique ut innuit amatā) conceſſit Hercules comiti ſuo Telamoni τὰ πρῶτα κάλλιστα ἀριστεύσαντι στρατοῦ, quod primus murum occupaſſet.

62 Ar-

[61] Arcadia nempe virgo Palladios choros
Dum nectit Auge, vim ſtupri paſſa excidit,
Nullamque amoris retinet Herculei notam.
Referam quid alias?[63] mene Theſpiades vocant?
Breviq; in illas arſit Alcides face.
Hoſpes [64] Timoli [65] Lydiam fovit [65] nurum,
Et amore captus, ad leves ſedit colos,
[66] Vdum feroci flamen intorquens manu.
Nempe [67] illa cervix [68] ſpolia depoſuit feræ,
Crinemque mitra preſſit, & famulus ſtetit,
Hirtam Sabæa marcidus myrrha comam.
Vbique caluit, ſed [69] levi caluit face.
[70] Hærere amantes poſt vagos ignes ſolent:
Famulamne & hoſtis præferet gnatam tibi?
DE. [71] Vt alta ſylvas forma vernantes alit,
Quas nemore nudo primus inveſtit tepor:
At cum ſolutos expulit Boreas Notos,
Et ſeva totas Bruma decuſſit comas,
[72] Deforme foliis aſpicis truncis nemus.
Sic noſtra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid ſemper, & fulget minus:
[73] Maliſque minus eſt, quidquid in nobis fuit
Olim petitum, cecidit & partu labat:
[74] Materque multum rapuit ex illo mihi.

[61] *Quin & Augen Aloei Arcadis filiam Minervæ ſacerdotem compreſſit, ſed mox neglectam cum partu (Telepho) arca incluſam mari expoſuit.* [63] *Quid dicam filias quinquaginta Theſpii quas totidem (vel ut alii, una) noctibus compreſſit?* [64] *Timoli montis Lydiæ.* [65] *Omphalem. Herc. Fur v.* 465. [66] *Saliva vel aqua cui inter nendum digitos immergere ſolent. Al leg.* utrumq; forti. [67] Emphatice. *Leonis exuvias geſtare ſolita.* [68] *Leonis pellem.* [69] *Inconſtanti, brevi.* [70] *Sistere figeque ſolent in una amores prius vagos, quod in te faciet libentius quam in captivas* atq; hinc occaſio diſſertationis longę satis Deianirę ſuę diffidenti forma. [71] *Al.* ut alta ſylvas. *id eſt, ut alia ſylvæ forma eſt tepido afflata veris comite, alia ubi hybernus Boreas humidos terramque ſolventes Notos expulerit; ſic noſtra longum, &c.* [72] *Al leg.* Deforme ſolis aſpicis truncum nemus, *utrumque intellige de ſylva foliis nudata* [73] *Facieique minus ineſt forma, ita apud Soph.* Οἰῶ παρήβην, τὴν μὲν ἕρπουσαν, Τὴν δ' ἐφθίνουσαν. [74] *Matris in pariundo officium, partus.*

R [75] AEtas

[75] Ætas citato ſenior eripuit gradu.
Vides ut altum famula non perdat decus?
[76] Ceſſere vultus penitus, & pædor ſedet:
Tamen per ipſas fulget ærumnas decor,
Nihilq; ab illa caſus & fatum grave
Niſi regna traxit. hinc meum pectus timor
[77] Altrix, laceſſit: hinc rapit ſomnos pavor.
Præclara [78] totis gentibus coniux eram:
Thalamoſq; noſtros invido fato nurus
Optabat omnis: [79] quo nimis quiſquis deos:
Orabat ullos. [80] nuribus Argolicis fui
Menſura voti. quem Iovi ſocerum parem
Altrix, habebo? quis ſub hoc [81] mundo mihi
Dabitur maritus? ipſe qui Alcidæ imperat.
Facibus ſuis me iungat Euryſtheus licet,
Minus eſt. [82] toro caruiſſe regnantis leve eſt.
Alte illa cecidit, quæ viro caret Hercule.
NVT. Conciliat animos coniugum partus fere
DE [83] Sic ipſe forſan dividet partus toros.
NV. [84] Famula illa traditur interim donum tibi.

[75] *Al.* Ætaſque tacito ſenior. [76] *Ceſſit è priore ſtatu vultus. vel* ut alii *cultus, id eſt,* ornatus. *pulchra tamen eſt.* [77] *O nutrix.* [78] *Omnium gentium opinione.* [79] *Delrius legit.* Quod nimis quiſquis. *Scal.* Quæ nimis quicquam deos Orabat ullos, *id eſt, quicunque immodica vota diis concipiebat, nihil magis optabat quam nuptias noſtras quas ideo appellarat ἐπιφθόνεν. Heinſ. legit.* quo minus quiſquis deos Orabat ullos, *id eſt. Qua maximè à Diis etiam peteret, minus tamen petebat, &c. adverte autem τὸν* Quiſquis *veteribus pro* Quæcunque *uſurpatum in fœminino. Ianus Gruterus aliam quaſi hariolari videtur lectionem.* Omnis, comminus quiſquis deos Orabat ullos: *hoc ſenſu: Si qua metu ne audiretur ab aſtantibus, inſinuaret ſe propius deorũ ſtatuis, & iis veluti ſolis notum eſſe volebat votum ſuum, eam ſcires expetere tacito illo voto coniugium Herculis.* [80] *Optabant ſibi maritum meo parem.* [81] *Cœlo.* [82] *Vel regis toros Herculis thalamis poſt habeo, alii hab.* toros meruiſſe regnantis leve eſt, *verum alia lectio elegantius convenit τῷ* caret *quod ſequitur.* [83] *Sic (invertitque nutricis argumentum) Iole ubi peperit firmabit ſibi & retinebit Herculem, me in totum reiecta.* [84] *Hic ſi uſque adeo metuas, pellicem potius ulta tolle quam maritũ, quæ tibi dono data in tua manu eſt.*

DE.

DE. [85] Hic quem per urbes ire præclarum vides,
Et [86] viva tergo ſpolia geſtantem feræ,
Qui regna miſeris donat & celſis rapit,
Vaſta gravatus horridam clava manum,
Cuius triumphos ultimi [87] Seres canunt,
Et quiſquis alius orbe [88] conſepto iacet;
[89] Levis eſt nec illum gloriæ ſtimulat decor.
Errat per orbem, non ut æquetur Iovi,
Nec ut per urbes [90] magnus Argolicas eat.
Quod amet, requirit. virginum thalamos petit.
Si qua eſt negata, rapitur. in populos furit?
[91] Nuptas ruinis quærit: & vitium impotens,
Virtus vocatur. [91] cecidit Oechalia inclyta,
Vnuſque Titan vidit atque unus dies
Stantem & cadentem: cauſa bellandi eſt amor.
[91] Toties timebit, Herculi gnatam parens,
Quoties negabit, hoſtis eſt, quoties ſocer
Fieri recuſat ſi gener non eſt, furit.
Poſt hæc quid [92] iſtas innocens ſervo manus,
Donec furentem ſimulet, ac ſæva manu
Intendat arcus, [93] meque [94] natumq; opprimat?
[95] Sic coniuges expellit Alcides ſuas:
Hæc ſunt repudia? [96] nec poteſt fieri nocens
Terris videri ſceleribus cauſam ſuis
Fecit novercam. quid ſtupes ſegnis furor?
Scelus [97] occupãdum eſt: perge, dum fervet manus.
NVT. Perimes maritum? *DE.* [98] Pellicis certe meæ.
NVT. At Iove creatum. *DE.* Nempe & [99] Alcmena ſatum.
NVT. Ferrone? *DE.* Ferro. *NVT.* Si nequis? *DE.* Perimam dolo.

[85] *Quorſum vero illud, more ſuo novum exquirat amorem:* [86] *Quo furens vel furere ſe ſimulans me aliquando tollet ut quondam Megaram.* [87] *Thyeſt. v.* 378. [88] *Oceani undis incluſo. al leg.* conſumpto. [89] *In amore multivolus.* ἀλλοπρόσαλλος. [90] *Virtutis gloria inſignis.* [91] *Sup. v.* 222. [92] *Meas,* [93] *Vt quondam Megaram liberoſque ſuos. Herc. Fur. act.* 4. [94] *Hyllum.* [95] *Cade.* [96] *Amovetque caſæ ſua coniugis cum liberis ſcelus in Iunonem: quaſi illa immiſiſſet illi furorem. Herc. Fur. act.* 5. [97] *Vide Agam. v.* 191. *Thyeſt. v.* 203. [98] *Imo pellicis mea maritum.* [99] *Mortali, idque per adulterium.*

NVT. Quis iſte furor eſt? *DE.* Quem meus coniux
[1] docet.
NV. Quẽ nec noverca potuit, hunc perimes virũ?
DE. *Cæleſtis ira quos premit, miſeros facit;*
Humana [2] *nullos. NV.* Parce miſeranda, & time,
DE. Contempſit omnes ille, qui mortem prius.
Libet ire in enſes. *NVT.* Maior admiſſo tuus
Alumna, dolor eſt, culpa parodium exigit.
[3] Cur ſæva modicis ſtatuis? ut paſſa es, dole.
DE. Leve eſſe credis pellicis nuptæ malum?
Quidquid dolorem paſcit, id [3] nimium puta.
NVT. Amorne clari [4] fugit Alcidæ [4] tibi?
DE. Non fugit, altrix. remanet, & penitus ſedet
Fixus medullis, crede: ſed magnus dolor,
Iratus amor eſt. *NVT.* [5] Artibus magicis fere
Coniugia nupta precibus admiſtis ligant,
[6] Vernare iuſſi frigore in medio nemus:
Miſſumq; fulmen ſtare. concuſſi fretum
Ceſſante vento, turbidum explicui mare:
Et ſicca tellus fontibus patuit novis.
Habuere motum ſaxa. diſcuſſi fores.
Vmbræ ſtetiſtis: & mea iuſſi prece
Manes loquuntur. ſonuit infernus canis.
Mare, terra, cœlum. & Tartarus ſervit mihi.
Nox media ſolem vidit, & noctem dies:
[7] Nihilq; leges ad meos cantus tenet.
Flectemus illum. *carmina invenient iter.*
DE. Quas [8] Põtus herbas generat, aut quas [9] Theſſala
Sub rupe Pindus? aut ubi inveniam malum,
Cui cedat ille? carmine in terras mago

[1] *Exẽplũ furoris præbens in cæde uxoris ſuæ Megaræ.* [2] *Nullos facit, id eſt, tollit ut iã nõ ſint: atq; hoc Iunonis ira mitior mea quæ miſeriis eum eximit.* [3] *Cur delictis modicis pœnam tam ſævã irrogas?* [3] *Rectius legas* minimum. [4] *A te, tibi excidit.* [5] Quos non concordia mixti Alligat ulla tori blandęq; potentia formę Traxerunt torti magica vertigine fili. *Sed hoc ex veterum ſuperſtitione, neque enim cogitur voluntas: ſenſitivus quidem appetitus quandoque allicitur, philtra ſane & veneficia amatoria non paucos ad inſaniam impulerunt.* [6] *Dæmonomagiæ vires vide Med. 753.* [7] *Nihil tenet natura ſuæ leges adverſus mea carmina.* [8] *Qui malarum herbarum ferax.* Has herbas atque hęc Ponto mihi lecta venena, *&c.* [9] *In Theſſalia quæ veneficiis infamis.* [10] De-

[10] Deſcendat aſtris luna deſertis licet,
Et bruma meſſes videat, & cantu fugax
Stet deprehenſum fulmen, & verſa vice
Medius coactis fugerit ſtellis dies:
Non flectet [11] unum. *N* [12] *Vicit & ſuperos amor.*
DE. Vincetur uni forſan, & [13] ſpolium dabit,
Amorq; ſummus fiet Alcidæ labor.
Sed te per omne cœlitum numen precor.
Per hunc timorem: quidquid arcani apparo,
Penitus recondas, & fide tacita premas.
NVT Quid iſtud eſt, quod eſſe ſecretum iubes?
DE. Non tela ſunt, non arma, non ignis minę.
NVT. Præſtare fateor poſſe me tacitam fidem,
Si ſcelere careat. [14] interim ſcelus eſt fides.
DE. Circumſpice, agedum. ne quis arcana [15] aucupet:
Partemque in omnem vultus inquirens eat.
NVT. En locus ab omni tutus arbitrio vacat.
DE. Eſt in remoto regiæ ſedis loco
Arcana tacitus noſtra defendens ſpecus.
[16] Non ille primos accipit ſoles locus,
[16] Non ille ſeros cum ferens Titan diem,
Laſsam [17] rubenti [18] mergit Oceano rotam,
Illic [19] amoris pignus Herculei latet.
Altrix, fatebor, [20] Neſſus eſt auctor mali,
Quem gravida nubes [21] Theſſalo genuit [21] duci,
Qua celſus aſtris inſerit [22] Pindus caput,
Vltraq; nubes [22] Othrys eductus riget.
Namq; ut ſubactus Herculis clava horridi
Achelous, omnes facilis in ſpecies [23] dari,
Tan dem peractis omnibus pa.uit feris.

10 *Hippol.* [11] *Herculem.* [12] *Vincit tamen cum amor qui & ſuperos vicit.* [13] *Arcum vel ſagittas cedet Herculi ſpolium Cupido.* [14] *Alioqui. vel interdum ſeu nonnunquam hoc n. valet* interim *apud tertiæ ætatis Latinæ authores, cuius hæc tragœdia fætus videtur.* [15] *Al. leg* occupet. [16] *Soli orienti non exponitur, non occidenti.* [17] *A ſolis vicini radiis.* [18] *Herc. Fur. v. 25.* [19] *Venenum revocandi Herculei amoris vim habens* [20] *Centaurus quem è nube, quam Ixion, cum Iunonem de ſtupro interpellaret Iupiter pro Iunone ſuppoſuerat, editum eſſe ut & natos Centauros narrant. vide Herc Fur. 777. v. & 749.* [21] *Ixioni.* [22] *Mons Theſſaliæ ὄθρυς.* [23] *Transformari ſup. v. 300.*

Vnoque [24] turpis ſubdidit cornu caput:
Me coniugem dum victor, Alcides habet.
Repetebat Argos forte per campos vagus
[25] Evenus altum gurgitem in pontum ferens
Iam pene ſummis turbidus ripis erat.
Tranſire Neſſus verticem ſolitus vadis,
Pretium popoſcit: meque iam dorſo ferens,
Qua iungit hominem ſpina deficiens equo;
Frangebat ipſas fluminis tumidi [26] minas.
Iam totus undis Neſſus exierat ferox,
Medioque adhuc errabat Alcides vado,
Vaſto rapacem verticem ſcindens gradu.
Aſt ille, ut eſſe vidit Alcidem procul,
Tu præda nobis, [27] inquit, & coniux eris.
[28] Prohibetur undis: meque complexam ferens
[29] Greſſum citabat. non tenent undæ Herculem:
[30] Infide vector, inquit, immiſti licet
[31] Ganges & [31] Iſter vallibus iunctis eant;
Vincemus ambos. conſequar telo [32] fugam.
[33] Præceſſit arcus verba. [34] tum longum ferens
Arundo vulnus, tenuit hærentem fugam:
Mortemque fixit. ille iam [35] quærens diem
Tabem fluenti vulneris dextra excipit,
Traditque nobis [36] ungulæ inſertam ſuæ,
Quam forte ſæva ſciderat avulſam manu.
Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ
Dixere amorem poſſe defigi [37] malo.
Hoc [38] docta Mycale [39] Theſſalas docuit nurus.
Vnam inter omnes [40] Luna quam ſequitur magam,
Aſtris relictis. illitas veſtes dabis
Hac, inquit, ipſa tabe, ſi pellex tuos

24 *Namque in taurum converſo Acheloo Herc. cornu avulſit.* 25 *Ætoliæ fl.* ποταμὸς βαθύῤῥοος. 26 *Impetus.* 27 *Inquit Neſſus.* 28 *Hercules prohibetur undis.* 29 *Neſſus celeriter fugiebat.* 30 *O Neſſe, inquit Herc.* 31 *Fl. max. hic Germaniæ, ille Indiæ.* 32 *Te fugientem.* 33 *Sagitta arcu emiſſa prius Neſſum percuſſerat, quam verba audiviſſet.* 34 *E longe.* 35 *Moriens* oculiſque errantibus alto Quæſivit cœlo lucem. 36 *Frigida enim venena ungulis ſolis ſervari poſſe feruntur.* 37 *Veneno incantato.* 38 *Veneficiorum & magiæ perita.* 39 *Mulieres Theſſ. incantamentis famoſas.* 40 *Incantata. Hippol.* 420.

In-

Invisa thalamos tulerit,[41] & coniux levis
Aliam parenti dederit altiſono nurum
[42] Hoc nulla lux aſpiciat, hoc tenebræ tegant
Tantum remotæ: ſic potens vires ſuas
Sanguis tenebit:[43] verba deprendit quies,
Mortemque laſſis intulit membris ſopor.
Tu, quam meis admittit arcanis fides,
Perge, ut nitentes virus in veſtes ſatum,
Mentem per artus adeat, & tactu intimas
Intret medullas. *NVT*. Ocyus iuſſa exequar,
Alumna. precibus tu [44] Deum invictum advoca,
Qui certa tenera tela dimittit manu.
DE. Te te precor,[45] quem mundus & ſuperi timent;
Et æquor, & [46] qui fulmen AEtnæum quatit,
Timende [47] matri [48] teliger ſæve [48] puer:
Intende certa ſpiculum velox manu:
Non è ſagittis levibus. è [49] nervo, precor,
Graviore profer.[50] quod tuæ nondum manus
Miſere in aliquem. non levi telo eſt opus,
Vt amare poſſit Hercules. rigidas manus
Intende, & arcum cornibus iunctis para
Nunc nunc ſagittam prome, qua quondã horridus
Iovem petiſti; fulmine abiecto Deus
[51] Cum fronte ſubita tumuit.[52] rapidum mare
Taurus puellæ vector Aſſyriæ ſcidit.
Immitte amorem. vincat exempla [53] omnia.
Amare diſcat [54] coniuges, ſi quas decor
Immiſit Ioles pectori Herculeo faces,
Extingue totas, perbibat flammas mei.
Tu fulminantem ſæpe domuiſti Iovem.

[41] *Et Hercules aliam duxerit uxorem Iovi nurum futuram.* Μήτ' ὄψιταινιν μήτε φέγγος ἡλίου, Μήθ' ἕρκος ἱερὸν μήτ' ἐφέστιον τέλως [43] *Hac Neſſi verba mors excepit, inſequuta eſt.* [44] *Cupidinem.* [45] *Quem numina. animaliaque cœleſtia, terrena & maritima timent.* [46] *Iupiter, qui fulmina Cyclopibus in Ætnais antris fabricata torquet.* [47] Τοὺς γὰρ ἄλλους θεοὺς κατηγωνίσω ἅπαντας ὦ Ἔρως, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ῥέαν, ἐμὲ τὴν μητέρα. *Venus apud Lucianum* [48] ἔρως τοξότης. [49] *Arcu. arcus chorda* [50] Ἀλλ' ἦττα ἰὸν, ἧ στὸν. [51] *Cum Iovi in taurum verſo erumpebant ſubito cornua. &c. Hippol.* 302. [52] *Fretum è Phœnicia in Cretam traiiciens.* [53] *Omnium qui amore inſaniverunt.* [54] *Quas (pellicibus deditus) contemnere ſolet: ut Megaram & me.*

Tu [55] furva nigri ſceptra geſtantem poli,
Turbę [55] ducem [56] maioris, & [57] dominum Stygis.
Tu, qui [57] noverca es gravior irata Deus,
Cape hunc triumphum, ſolus evince Herculem.
NVT. Prolata [58] vis eſt [59] quęque [60] Palladia colu
Laſſavit omnem texta famularem manum.
Nunc congeratur virus, ut veſtis [61] bibat
Herculea peſtem [62] precibus augebo malum.
In tempore ipſe gnavus occurrit Lichas.
Celanda vis eſt, illa ne pateant mala.
DE. O [63] quod ſuperbę non habent unquam domus,
Fidele ſemper regibus [64] nomen, Licha,
Cape hos amictus: [65] noſtra quos nevit manus,
Dum vagus in orbem fertur, & victus mero
Tenet feroci [66] Lydiam gremio nurum,
Nunc poſcit Iolem ſed [67] iecur fors horridum
Flectam [68] emerendo *merita vincunt & malos.*
Non ante veſtes induat coniux iube,
Quam thure flammas ſpargat, & poſcat deos,
[69] Cana rigentem populo vinctus comam,
Ipſa ad penates regios greſſus feram:
Precibuſque Amoris horridi matrem colam.
Vos, quas paternis extuli comites focis.
[70] Calydoniæ, deflete lugendas [71] vices.

[55] Plutonem. Agam. 750. [56] Mortuorum enim maior quam vivorum numerus Herc Fur. 559. [57] Herculi ſemper Amor nocentior quam Iuno irata. Plus tibi quàm Iuno nocuit Venus. *[58] Venenum illud tanta potentiæ. [59] Et veſtis, quæ, &c. [60] A Pallade inventa. vid Hippol. 102. [61] Imbibat venenum. [62] Imprecationibus magicis. [63] Namque in tot populis vix una fides inf. v. 608. [64] Servitium, famulæ. [65]* Πέπλον ὑφῆς ἐμῆς χειρός. *[66] Omphalen Herc Fur. 465. [67] Cupiditatū ſedem, maxime amoris qui è flava bile oritur, quæ callida aridaque natura igni in hominis temperatura reſpondet. unde poetis familiare amoris nomen* Ignis. *[68] Meritis & beneficiis meis: [69] Alba populo Herc. Fur. v. 892. [70] Ætolides. Calydon n. regia Ætolorum urbs. [71] Meas, quod faciunt in ſequenti Choro.*

BIBLIOTECA NAZIONALE V.E. ROMA

CHO-

CHORVS ÆTOLARVM Virginum.

Mulieres Calydoniæ Deianiræ ſortem deflent. Ambitionem, Avaritiam, Luxum cæteraque mortalium ſtudia inania deteſtantur, privatam fortunam laudant.

FLemus caſus, [1] Oenei, tuos,
Comitum primos turba per annos,
Flemus [2] dubios, miſeranda, toros,
Nos [3] Acheloi tecum ſolitæ
Pulſare vadum, cum iam tumidus
Vere peracto poneret undas,
Gracilisque vado ſerperet æquo.
Nec præcipitem volveret amnem
[4] Flavus rapido fonte Lycormas.
Nos [5] Palladias ire per aras,
Et virgineos celebrare choros:
Nos [6] Cadmeis [7] orgia ferre
Tecum ſolitæ condita [8] ciſtis,
[9] Cum iam pulſo ſidere Brumę
Tertia ſoles evocat æſtas,
Et [10] ſpiciferæ conceſſa deæ.
Attica [11] myſtas [12] claudit [13] Eleuſis,
Nunc quoq; fatum quodcumq; times,
Fidas [14] comites accipe fatis.
Nam rara fides, ubi iam melior
Fortuna ruit.
Tu quicunque es, qui ſceptra tenes;
Licet omne tua vulgus in aula
[15] Centum pariter limina pulſet:
Cum tot populis ſtipatus eas,
In tot populis vix una fides.
Tenet auratum limen [16] Erinnys,
Et cum magnæ patuere fores,
Intrant fraudes, cautique doli,

1 O Deianira filia regis Oenei. 2 Repudiũ timentes. 3 Sup. v. 300. & 500. 4 Arenis flavus Lycormas fluvius Ætoliæ, qui poſtea Evenus dictus. 5 In Palladis honorẽ extructas. 6 Bacchi Thebis à Cadmo inſtitutis nati cultique. 7 Liberi patris ceremonias & ſacra. Oedip. 431 8 Caniſtris; quas ferebant κανηφόρας virgines. 9 Cum iam pulſato hyemali Piſciũ ſidere tertii anni ſolſtitiũ æſtivũ calores ĩducit, ubi audito ſtimulãt Trieterica Baccho Orgia: *tertio quoq; anno iterata in memoriam victoriæ Indicæ patris Liberi triẽni expeditione partæ 10 Cereri à Triptolemo cõceſſa. 11 Herc. Fur. 846. 12 Vt ſecreta ſint Eleuſinia ſacra. 13 Hippol. 835. Herc. Fur. 301. 14 Nos. 15 Multa propter ſatellitum & miniſtrorum frequentiam. 16 Furia Agam. v. 82.*

Ferrumque [17] latens. cumque in populos
Prodire parant, comes invidia eſt.
[18] Noctem quoties ſummovet Eos,
Regem toties credite naſci.
[19] *Pauci reges, non regna colunt:*
Plures fulgor convocat aulæ.
Cupit hic regi proximus ipſi
Clarus claras ire per urbes:
Vrit miſerum gloria pectus.
Cupit hic gazis implere famem:
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit [20] Iſtri; nec tota ſitim
[21] Lydia vincit; [22] nec quæ Zephyro
Subdita tellus, ſtupet [23] aurato
Flumine clarum radicare [24] Tagum;
Nec ſi totus ſerviat [25] Hebrus;
Ruraque dives cingat Hydaſpes;
Intraque ſuos currere fines
Spectet toto flumine [26] Gangem.
Avidis, avidis [27] natura parum eſt.
Colit hic regem, regumque lares,
[28] Non ut preſſo vomere ſemper
Nunquam ceſſet curvus arator,
Vel mille ſecent arva coloni:
Solas optat, quas donet, opes.
Colit hic reges, [29] calcet ut omnes;
Perdatque aliquos, nullumque levet.
Tantum ut noceat, cupit eſſe potens.
Quota pars moritur [30] tempore fati!
Quos felices [31] Cynthia vidit,
Vidit miſeros abitura dies.
Rarum eſt, felix, idemque ſenex.
[32] Ceſpes Tyrio mollior oſtro,
Solet impavidos ducere ſomnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigileſque trahit purpura noctes.

17 *Ad inſidias.* 18 *Quoties rex inſidias noctis & mortẽ evaſerit, toties novum aliũ naſci credite. tantũ periculi regibus minantur noctes ſingulæ:* 19 *Plures colunt regias fortunas quam perſonas.* 20 *Fl. Europæ maximi* 21 Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tẽpeſtas pretioſa Tagi. 22 Nõ ſtagna rubẽtis. 23 Aurea Pactoli, totumque exhauſerit Hermum, Ardebit maiori ſiti.[2] *Herc. Fur. verſ. 1324. v. Thyeſt. v. 353.* [25] *Thracia: cuius Hebrus fl.* [26] *Indiæ fl.* [27] *Omne quod produxit natura* [28] *Nõ ut multa aret, poſſideat, acquirat ſed ut habeat quas largiatur opes.* [29] *Vt multos premat opprimatq;* 30 Sed miſera ante diem nec ſicca morte. [31] *Præcedentis noctis Luna.* [12] *Terra gramine herbiſque virens.*

O ſi

O ſi pateant pectora ditum,
Quantos intus ſublimis agit
Fortuna metus! [33] Brutia Coro
Pulſante fretum mitior unda eſt.
Pectora pauper ſecura gerit.
[34] Tenet è patula pocula fago,
Sed non trepida tenet ipſa manu.
Carpit [35] faciles vileſque cibos,
[36] Sed non ſtrictos reſpicit enſes.
[37] *Aurea miſcet pocula ſanguis.*
Coniux modico nupta marito
Non diſpoſito clara monili
Geſtat pelagi [38] dona [39] rubentis,
Nec gemmiferas detrahit aures
[40] Lapis Eoa lectus in unda;
Nec [41] Sidonio mollis aheno
[42] Repetita bibit lana rubores;
Nec Mæonia diſtinguit acu
Quæ [43] Phœbeis ſubditus Euris,
Legit [43] Eois [44] Ser arboribus.
Quælibet herbæ tinxere colos,
Quas indoctæ novere manus:
Sed [45] non dubios fovet illa toros.
[46] Sequitur dira lampade Erinnys
Quorum populi coluere diem.
[47] Nec ſibi felix pauper habetur,
Niſi felices cecidiſſe videt.
Quiſquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit unum præbere diem
Patrioſque [48] puer concitat axes,
Nec per ſolitum percurrit iter,
Sed Phœbeis ignota ſecat
Sidera flammis, errante rota,

[33] *Fretum Siculum. Thyeſt. verſ.* 578. [34] *Cui* Terra rubens, crater, pocula, fagus *ſecuritatē præſtant.* [35] *Dapes inemptas.* [36] Rarus venit in cęnacula miles. *vel ad enſem reſpicit Damoclis cervicè iuſſu Dionyſii impēdentem,* [37] *Hellenis.* χρύσεον αἷμα κεράννυτε σκύφοις, *lethum ſeu lethale venenum aureis miſcetur poculis.* [38] *Gemmas*

[39] *Erythręi maris Thyeſt verſ.* 370. [40] *Elēchus è margarita Indica.* [41] *Thyeſt. v.* 344. [42] *Dibapha, Tyrio bis murice tīcta* [43] *Orietalibus.* [44] *Thyeſt. v* 378. [45] *Nō ſuſpectos adulterij, vel repudium timentes. ut ſup v* 590. [46] *Sed diſcors furia inauſpicata tęda nuptiali (Theb verſ* 263 *&* 407.) *vel face furiali (Herc Fur. v.* 87.) *eorū thalamos perſequitur. quorū natales publica lætitia celebrātur. id eſt, principū.* [47] *Tum ſe beatum agnoſcit pauper, ubi potentes ex alto gradu videt cecidiſſe.* [48] *Phaethon.*

Secum pariter perdidit orbem.
Medium cœli dum ſulcat iter,
[49] Tenuit Latias Dædalus oras,
[50] Nùllique dedit nomina ponto.
Sed dum [51] volucres vincere veras
Icarus audet, patriaſque puer
[52] Deſpicit alas, [53] Phęboque volat
Proximus ipſi; [54] dedit ignoto
Nomina ponto.
Male penſantur magna ruinis.
[55] Felix alius, magnuſque volet;
Me nulla vocet turba potentem.
[56] Stringat tenuis littora puppis.
Nec magna meos aura Phaſelos
Iubeat medium ſcindere pontum.
Tranſit tutos Fortuna ſinus,
Medioque rates quærit in alto,
Quarum feriunt [57] *ſuppara nubes.*
Sed quid pavido territa vultu,
[58] Qualis Baccho ſaucia Thyas,
Fertur rapido [59] regina gradu?
Quæ te rurſus fortuna rotat,
Miſeranda, refer. licet ipſa neges,
Vultus loquitur, quodcunque tegit.

49 Dæd. fugiens Minoia regna Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo, Chalcidicaq; levis tandem ſuper adſtitit arce, *id eſt, Cumis, quæ in Italia, pro cuius parte, quæ magna Græcia dicebatur, Latium ponit.* 50 *Quod fecit filius eius Icarus.* 51 *Altius volitare quam volucres vera.* 52 *Altius ſubvectus patrem infra volitantem vidit.* 53 *Cuius calore liqueſacta, qua conglutinabantur alæ, cera, in mare decidit* 54 *Vide Oed. v.* 893. 55 *Volitet alius felix & magnus.* 56 *Radat, legat littora.* 57 *Medea v.* 328. 58 Qualis cõmotis excita ſacris Bacchatur Thyas. *vid. Oed.* 442. 59 *Deianira.*

ACTVS TERTIVS.

DEIANIRA. CHORVS.

Deianiram, periculo veneni ad ſolem expoſiti flammaſque concipientis facto, conſilii ſui pœnitet.

[1] VAgus per artus errat excuſſos tremor:
[2] Erectus horret crinis. impulſis adhuc

1 Gelidu'q; per ima cucurrit oſſa tremor. 2 *Commeante ſc. ad cordis (quod corporis arx eſt) ſubſidium calore, externa algeſcunt ſita, horripilatio, nec non* -- Stat

Stat terror animis, & [3] cor attonitum ſalit,
Pavidumque trepidis palpitat venis iecur,
Vt fractus Auſtro pontus etiamnum tumet,
Quamvis quieſcat languidis ventis [4] dies:
Ita mens adhuc vexatur excuſſo metu.
Semel profectò premere felices deus
Cum cœpit, urget. [5] *hos habent magna exitus.*
CH. Quis tam impotens, ò miſera, te caſus rotat?
DE. Vt miſſa palla eſt, tabe Neſſea illita,
Thalamiſque mœrens intuli greſſum meis.
Neſcio quid animus timuit, & fraudem [6] ſtruit.
Libet experiri [7] ſolibus virus ferum
Flammiſque Neſſus ſanguinem oſtendi arcuit.
Hic [8] ipſe fraudes eſſe præmonuit [8] deus.
Et forte nulla nube reſperſus iubar
Laxabat ardens fervidum Titan diem.
(Vix ora ſolvi patitur etiam nunc timor)
Medios in ignes ſolis, & claram facem
Quo tincta fuerat palla, veſtiſque illita,
Abiectus horret [9] ſanguis, & Phœbi [10] coma
Tepefactus ardet. vix queo monſtrum eloqui.
Nives ut Eurus ſolvit aut tepidus Notus,
Quas vere primo lubricus perdit [11] Mimas;
Vtque involutos frangit Ionio ſalo
Oppoſita fluctus [12] Leucas, & [13] laxus tumor
In littore ipſo ſpumat: aut celeſtibus
Aſperſa tepidis thura laxantur focis:
Sic languet omne virus, & perdit [14] comam,
Dumque ipſa miror, [15] cauſa mirandi perit.

3 καρδίας παλμός, *qui inter divinationes ſolitarias* 4 *Tempeſtas.* 5 *Conatus grandes, anxios plerunque & calamitoſos habent exitus.* 6 *Al.* Adſtruit, *id eſt, aſſerit me deceptã eſſe poſſe.* 7 *Sup v.* 836. 8 *Ipſe Neſſus quem eadem Deianira δεὸν χεῖρονα dixit in Sophoc. Trachinii. vid Thyeſt. v.* 859. *q. d. vel ipſe Neſſus δολοποιός, id eſt, fraudulenti & hoſtilis erga Herculem animi me monere potuiſſet ſubeſſe fraudẽ.* vel *ſimpliciter intellige derideo, ſeu dæmone.* 9 *Neſſi ſanguis Hydræ felle, quo tincta fuerant Herculis ſagittæ, miſtus.* 10 *Radiis. Hippol. verſ* 751. 11 *Ioniæ mons nivoſus.* 12 *Leucates. vide Hippol. verſ.* 1011. 13 *Vnda reiecta & diſſoluta al.* laſſus & lapſus. 14 *Lanam qua inunxerat pallam.* τὸ κάταγμα τῆς οἰός, ᾧ ἐπρέχριε. *Soph. id eſt, panniculum velleris quo veſtem perunxiſſet.* 15 *Lana illa.*

Quin

Quin ipſa tellus ſpumeos motus agit,
Et quidquid illa tabe contactum eſt, labat.
([16] Tumenſque tacita ſequitur, & quaſſat caput.)
Natum paventem cerno & ardenti pede
Greſſus ferentem. prome, quid portes novi.

[16] *Ἄτακτος hic verſus, atque legendum* Timenſque.

HYLLVS. DEIANIRA. NVTRIX.

Intellecto ex Hyllo funeſti muneris malo Deianira ſibi mortem conſciſcit.

I Profuge, quære ſi quid ulterius patet
Terris, freto, ſideribus, Oceano, inferis.
Vltra [1] labores, mater; Alcidæ fuge.
DE. Neſcio quod animus grande præſagit malum.
HYL. [2] Regna, triumpha, templa Iunonis pete:
Hæc tibi patent. delubra præcluſa omnia.
DE. Effare, qui me caſus inſontem premat,
H. Decus illud orbis, atque præſidium unicum,
Quem fata terris in locum dederant [3] Iovis,
O mater, [4] abiit. membra, & Herculeos toros
Vrit lues [5] Neſſea. qui domuit feras,
Ille ille victor, vincatur, mœret, dolet.
Quid quæris ultra? *DE. Miſerias properant ſuas*
Audire miſeri. fare, quo poſita in ſtatu
Iam noſtra domus eſt. O lares, miſeri lares!
Nunc vidua, nunc expulſa, nunc feror obruta.
HYL. Non ſola mœres. Hercules toto iacet
Mundo gemendus. fata ne, mater, tua
Privata credas iam [6] genus totum obſtrepit.
Hunc eiulatu, quem gemis, cuncti gemunt.
Commune terris omnibus pateris malum.

[1] *Regiones Herculis laboribus inſignes.* [2] *Sarcaſtice, triumpha quaſi re ſtrenue geſta: ſacrifica, ſed Iunoni ſoli, cui Herculis mors læta obtigit, cæteris Diis mæſta. inf. v* 1547. [3] *Liberatoris, auxiliatoris, atq; intimare videtur Etym. vulgatam cui Jupiter. q. Iuvans pater melius tamen Iovis pater. Iovis ab Heb.* יהוה *addito pater ſic enim Dieſpiter, Neptunus pater, Saturnus pater, Mars pater &c.* [4] *Al.* obiit. *necdum autem obierat: de vita vero Herculis deſperat: Hyllus* [5] *Aliis:* Neſcio quæ, *Neſciebat enim adhuc Hyllus qua lues Herculem ureret. quod ut modulis concinat, emendare laborat Raphelengius, legitq;* Neſcio quæ. Lu-

Luctum occupaſti prima: non ſola Herculem
Miſeranda mœres. *DE.* Quam prope à leto tamen,
Ede, ede, (quæſo) iaceat Alcides meus.
HYL. Mors refugit illum, [7] victa quæ in regno ſuo
Semel eſt. nec audent fata tam vaſtum nefas
Admittere. ipſa forſitan trepida colos
[8] Clotho manu proiecit, & fatum Herculis
Timet peragere. pro diem! infandum diem!
Hoc ne ille ſummo magnus Alcides eat
Ad fata & umbras, atque [9] peiorem polum?
DE. Præcedere tu illum dicis? an poſſum prior
Mortem occupare? fare, ſi nondum occidit.
HYL. [10] Euboica tellus vertice immenſo tumens
Pulſatur omni latere, [11] Phryxeum mare
Scindit Caphareus. ſeruit hoc Auſtro latus.
At qua nivoſi patitur Aquilonis minas,
[12] Euripus undas flectit inſtabiles vagus,
Septemque curſus flectit, & totidem refert,
Dum laſſa Titan [13] mergat Oceano iuga.
Heic [14] rupe celſa, nulla quam nubes ferit,
Annoſa fulgens templa [15] Cenæi Iovis.
Vt ſtetit ad aras omne votivum pecus,
Totumque tantis gemuit armentis nemus;
Spolium leonis ſordidum tabo exuit,
Poſuitque clavæ pondus, & pharetra graves
Laxavit humeros. [16] veſte tunc fulgens [16] tua,
[17] Cana revinctus populo horrentem comam,
Succendit aras. Accipe has, inquit, focis
Non falce [18] meſſes genitor, & largo ſacer

6 *Humanũ genus.* 7 *ab eodem Hercule ad inferos deſcendente.* 8 *E tribus Parcis illa quæ colũ tenet. Herc Fur. v.*558. 9 *Deteriorẽ polũ, nigrũ, Antarcticũ. vide Herc. Fur. v.*606. *id eſt, ad inferos.* 10 *Sophocl. illud in Trachiniis adumbrare voluit,* Ἀκτή τις ἀμφίκλυστος Εὐβοίας ἄκρον Κηναῖον ἐστιν: *nec tamen cõſequitur, neq; vera eſt hæc Eubœa deſcriptio Caphareι enim promontoriũ ad ortũ eſt & Euripus ad occaſũ. nec dici poteſt* Aquilonis minas pati. 11 *Helleſpontũ. vide Troad. verſ.*1032. 12 *Herc Fur.*377. 13 *Herc. Fur v.*25. 14 *Iovi in ſũmis montibus ſacra facere ſolẽne, utpote Deorũ ſummo.* 15 *In Cenao Euba a promontorio culti.* Victor ab Oechalia Ceneo ſacra parabat Vota Iovi. 16 *Palla à te miſſa.* 17 *Alba populo, Herc. Fur. verſ* 892. 18 *Thura, cinnama, odores.*

Splen-

Splendeſcat ignis thure, quod [19] Phœbum colens
Dives [20] Sabæis colligit truncis [20] Arabs,
Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
Feris ſubactis omnibus victor redii.
[21] D.pone fulmen. gemitus in medias preces,
Stupente & ipſo, credidit. heic cœlum horrido
Cla.nore complet. [22] qualis impreſſa fugax
Taurus bipenni vulnus & telum ferens,
Delubra vaſto trepida mugitu replet.
Aut quale mundo fulmen emiſſum tonat;
Sic ille gemitus ſidera & pontum ferit:
Et vaſta [23] Calpe ſonuit: & voces [24] Cyclas
Excepit omnis. Hinc petræ [25] Capharides;
Hinc omne voces reddit Herculeas nemus.
Flentem videmus. [26] vulgus [27] antiquam putat
Rabiem rediiſſe: tunc fugam famuli petunt.
At ille vultus ignea torquens face.
Vnum inter omnes quærit & ſequitur [28] Licham:
Complexus aras ille tremebunda manu,
Mortem metu [29] conſumpſit, & parum ſui
Pœnæ reliquit, dumque tremebundum manu
Tenuit [30] cadaver, [31] Hac manu, inquit, hac ferar
(O fata!) victus? Herculem perimit [32] Lichas.
[33] Ecce alia clades. Hercules perimit Licham.
Fata [34] inquinantur. [35] fiet hic ſummus labor.

[19] *Solem orientem adorans. vid Troad.* 10. vel. *orientalis.*
[20] *Arabes à Sabæis diſtinguere videtur. ita Virg.* 8. *Æneid.*
Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi. *Qui tamẽ felicis Arabiæ incolæ* Solis eſt thurea virga Sabæis.
[21] *Neque enim illo opus eſt, ſubactis à me tyrannis.* [22] Quales mugitus fugit cum ſaucius aram Taurus, & ingentem excuſſit cervice ſecurim. [23] *Hyperbole inſolentior nec ferenda; lege ex correctione Lipſii* Chalcis, *quæ Euripo vicinior, & ſi non vero, veriſimili ſaltem conſonantior: cum* [24] *Cyclada & Capharidas ſubiungat.* [25] *Thyeſt v.* 593. [26] *Famulorum.* [27] *Qua correptus Megaram & filios interemerat. Herc. Fur. Act.* 4. [28] *Miniſtrum qui tunicã attulerat.* [29] *Metu pene exanimatus.* [30] *Morti deſtinatum Licham,* vel *præ timore iam ferme mortuum.* [31] *Tam abiecti hominis manu.* [32] *Vilis famulus.* [33] *Ecce alia non minor indignitas! ego ille monſtrorum domitor Hercules perimo viliſſimum ſervitiũ Licham.* [34] *Tam contempti famuli cæde. vel lege* Facta, *quaſi dicat, Geſta mea inquinantur.* [35] *Cum contemptu indignatur ſibi contingere ſupremum hunc laborem.*

In

In aſtra miſſus fertur, & nubes vago
Spargit cruore. talis in cęlum exſilit
Arundo, [36] Getica viſa dimitti manu.
Aut quam [37] Cydon excuſſit; [38] inferius tamen
[39] Fugiet arundo. corpus in pontum cadit?
In ſaxa cervix: funus [40] ambobus iacet.
Reſiſtite, inquit. non furor mentem abſtulit.
Furore gravius iſtud atque ira malum eſt.
[41] In me iuvat ſævire. vix [41] peſtem indicat,
Et ſævit. artus ipſe dilacerat ſuos,
Et membra vaſta carpit avellens manu.
Exuere amictus quærit. [42] hoc ſolum Herculem
Non poſſe, vidi: trahere conatus tamen,
[43] Et membra traxit, [44] corporis palla horridi
Pars eſt; & [44] ipſa veſtis immiſcet cutem.
Nec cauſſa diræ cladis in medio patet.
Sed cauſſa tamen eſt, vixque ſufficiens malo.
Nunc [45] ore terram languidus prono ferit;
Nunc poſcit undas. unda non vincit malum.
[46] Et nota quærit littora, & pontum occupat.
Famularis illum retinet errantem manus.
O ſortem acerbam! fuimus Alcidæ [47] pares,
Nunc [48] puppis illum littore Euboico refert,
Auſterque lenis pondus Herculeum rapit.
DE. [49] Deſtituit animus membra. nox oculos premit.
Quid, anime, ceſſas? quid ſtupes factum ſcelus?
Gnatum repoſcit Iuppiter, [50] Iuno æmulum.
Reddendus orbi eſt. quod poteſt reddi, exhibe.
Eat per artus enſis exactus meos.

[36] *Getæ pop. Scythiæ Ponto vicini, ſagittandi peritiſſimi.* [37] *Cretenſis ab urbe Cydone. vid. Hippol. v.* 812. [38] *Altius tamen Lichas proiectus quam arundo Getica vel Cydonia.* [39] *Al leg.* Et tela fugiunt. truncus in põtum cadit. [40] *Capiti & trunco.* [41] *Non in alios, ut quondam, furens.* [42] *Virus.* [43] *Non poſſe amictus exuere.* Qua trahitur, trahit illa cutem, &c. *Ov 9. Met.* [44] *Adhæret ac ſi corporis par eſſet.* [45] *'Εσπᾶτο πέδον δε, καὶ μετάρσιος βοῶν.* [46] *Al. leg.* Fluctiſona quærit littora, *&c.* [47] *Poſtquam illi vires ademiſſet virus.* [48] *A Cenæo Eubœæ promontorio navicula ad Oetũ vectus eſt, ubi expiavit.* [49] *Hunc verſum Hyllo tribuunt alii, utrique probe.* [50] *A Iunone immiſſa monſtra & labores vincentem ἥρας κλέος.*

Sic,

Sic, ſic agendum eſt. [51] tam levis pœnas manus
Tantas repoſcit? tolle fulminibus, [52] ſocer,
[53] Nurum ſceleſtam. [54] nec levi telo manus
Armetur. [54] illud fulmen exſiliat polo,
Quo, ni fuiſſet genitus Alcides tibi,
[55] Hydram cremaſſes; peſtem ut inſolitam [56] feri,
Et ut noverca peius irata malum.
Emitte telum [57] quale in errantem prius
Phaethonta [57] miſſum eſt. perdidi erepto Hercule
Et ipſa populos. quid rogas telum deos?
Iam parce [58] ſocero. coniugem Alcidæ necem
Optare pudeat. hæc erit votum, manus,
A me petatur. occupa ferrum ocyus.
Quin deme ferrum. quidquid in mortem trahit
Telum eſt abunde. rupe ab ætherea ferar.
Hæc, hæc renatum prima quæ poſcit diem,
[59] Oeta eligatur. corpus hinc mitti placet.
Abrupta cautes ſcindat, & partem mei
Ferat omne ſaxum. pendeant laceræ manus,
Totumque rubeat aſperi montis latus.
Levis una mors eſt. levis, at extendi poteſt.
Eligere neſcis, anime, cui telo incubes.
Vtinam eſſet, utinam [60] fixus in thalamis meis
Herculeus enſis! huic decet ferro immori.
Vna perire dextera nobis ſat eſt?
Coite gentes. [61] ſaxa & incenſas faces
Iaculetur orbis. nulla nunc ceſſet manus.
Corripite tela, vindicem veſtrum abſtuli,
[62] Impune ſævi ſceptra iam reges gerent.
[62] Impune iam naſcetur indomitum malum.
Reddentur [63] aræ cernere aſſuetæ hoſtiam

[51] *Lipſ legit.* tam leves pęnas manus Tantis (*id eſt, ſceleribus*) repoſcit. [52] *Iupiter.* [53] *Me.* [54] *Fulminum alia alba vel nigra, quæ cæterorum deorum ſunt: alia rubra quæ Iovis ſolius. atq; ex his quædam minora quæ moneant: maiora altera, quæ cum fragore miſſa diſcutiant: tertia maxime ignita, quæ adurant.* [55] *Quam Hercules excuſſit. Herc Fur v.* 241. [56] *Percute me, Iunone illi nocentiorem* [57] *Vbi* Sevos compeſcuit ignibus ignes. *Sup. v* 688. [58] *Iovi, ne impendat tibi fulmen.* [59] *Herc. Fur. v.* 132 [60] Arma viri thalamo quæ fixa reliquit. *Dido. 4. Æn.* [61] *Sup. v.* 32 [62] *Sublato tyrannorũ vindice ac monſtrorũ domitore Hercule.* [63] *Innuit* illaudati Buſiridis, aras. *Herc. Fur. verſ.* 484.

[64] Si-

[64] Similem colenti. ſceleribus feci viam.
Ego [65] vos tyrannis, regibus, monſtris, feris,
Sævisque rapto vindice, oppoſui deis.
Ceſſas [66] Tonantis ſocia? non ſpargis facem,
[67] Imitata fratrem, & mittis ereptam Iovi?
Meque ipſa perdis? [68] laus tibi erepta inclyta eſt,
Ingens triumphus æmuli, Iuno, tui.
Mortem occupavi. *NV.* [69] Quid domum impulſā trahis?
[70] Erroris iſtuc omne, quodcunque eſt, nefas.
Haud eſt nocens, quicunque non ſponte eſt nocens.
DE. Quicunque fato ignoſcit, & parcit ſibi,
Errare metuit. morte damnari placet.
NVT. Nocens videri qui petit, mortem cupit.
DE. [71] *Mors innocentes ſola deceptos facit.*
NVT. Titana fuges? *DE.* Ipſe me Titan [72] fugit.
N. Vitam relinques miſera? *D.* At Alcidem ſequar.
NVT. Supereſt, & auras ille cœleſtes trahit.
DE. [73] Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit mori.
NVT. Natum relinques, fataque abrumpes tua?
DE. [74] Quamcunque natus ſepelit, hæc vixit diu.
NV. Virum [75] ſequeris? *DE.* Prægredi caſtæ ſolent.
NV. Si te ipſa damnas [76] miſera ſceleris te arguis.
DE. Nemo nocens ſibi ipſe pœnas irrogat.
NV. Multis remiſſa eſt vita, quorum error nocens,
Non dextra fuerat. fata quis damnat ſua?
DE Quicunque [77] fata iniqua ſortitus fugit.
NVT. Hic ipſe Megaram nempe confixam ſuis
Stravit ſagittis, atque [78] natorum indolem,
[79] Lernæa figens [79] tela furibunda manu,

[64] *Humanum.* [65] *Mortales.* [66] *Soror & coniux Iovis.* [67] *Med. v.59.* [68] *Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule tibi inviſo; ego præripui tibi.* [69] *Cur in ruinam trahis familiam noſtram, patris iam nece quaſſatam?* [70] *Al.* Erroris eſt hoc omne quodcunque eſt nefas. [71] *Mors ſola approbat eos eſſe innocentes, qui per errorem peccarunt.* [72] *Non ſuſtinet me ſceleratam contueri.* [73] *Vbi primum cedere cępit Neſſæo veneno, tum mori cępit quod & latius intelligi poteſt.* [74] *Al.* Quæcunque natum ſepelit, hæc vixit diu. [75] *Morte.* [76] *Ream ſceleris & cauſa mortis.* [77] *Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet.* [78] *Natos ex Megara. Helleniſm.* μένος Αλκινόοιο. [79] *Sagittas Hydræ felle tinctas.*

80 Per

[80] Ter parricida factus, ignovit tamen
Sibi. nam furoris fonte [81] Cyniphio ſcelus
Sub axe Lybico terſit, & dextram abluit.
Quo miſera pergis? quid tuas damnas manus?
DE. Damnat meas devictus Alcides manus.
[82] Fraudem placet punire. *NV* Si novi Herculem,
[83] Aderit cruenti forſitan victor mali,
Dolorque fractus cedet Alcidæ tuo.
DE. Exedit artus virus, ut fama eſt, Hydræ.
Immenſa peſtis coniugis membra abſtulit.
NV. Serpentis illi virus enectæ autumas
Haud poſſe vinci, qui malum & vivum tulit?
Eliſit Hydram, dente cum infixo ſtetit
Media palude victor, [84] effuſo obrutus
Artus veneno ſanguis hunc Neſſi opprimet,
Qui vicit ipſas horridas Neſſi manus?
DE. *Fruſtra tenetur ille, qui ſtatuit mori.*
Proinde lucem fugere decretum eſt mihi.
Vixit ſatis, quicunque cum Alcide occidit.
NVT. [85] Per has aniles ecce te ſupplex comas,
Atque ubera iſta [86] pene materna obſecro,
Depone tumidas pectoris læſi minas,
Mortiſque diræ expelle decretum horridum.
DE. Quicunque miſero forte diſſuadet mori,
Crudelis ille eſt. [87] interim pęna eſt mori.
[88] Sed ſæpe donum in pluribus veniæ fuit.
NV. [89] Defende [90] ſaltem dexteram, infelix, tuam:

[80] *Tres natos occiderat. vel ut alii duos cum uxore vide Herc. Fur. Act. 4.* [81] *Africa fluvio inter duas Syrtes. innuere autē videtur Iovis Ammonis fontem. ſed Athenis Herculem expiaſſe dictum. v. 1341. Herc Fur.* 82. *Quod à Neſſo decepta Herculem devicerim, credulitatis pœnas à me lubet expoſcere.* [83] *Hercules evincet Neſſaum hoc virus, ut alia pleraq; mala.* [84] *M mbra habens ſuffuſa veneno, quod in illum evomuit Hydra.* [85] Inſtat anus canaſq; ſuas & inania nudans Vbera, per cunas alimentaq; prima precatur. *vide Hippol. v. 245.* [86] *Magnam enim habet matris partē nutrix.* [87] *Interdum ſup. v. 486. quatenus mori cupiens vetatur.* [88] *Pœna eſt & mors quæ tamen ſæpe in partem venia conceditur. Al.* hūc verſum Nutrici tribuunt, ſed minus rectè. [89] *Sed dextrā cohibe, ne iam voluntarii ſceleris conſcia ſit, quæ prius decepta alienæ fraudis miniſtra tantum fuit.*

Frau-

Fraudiſque facinus eſse, non nuptæ, ſciat.
DE. Defendar[90] illic. inferi ſolvent ream,
A me ipſa damnor, purget has Pluto manus.
Stabo ante ripas[91] immemor, [91] Lethe, tuas,
Et umbra triſtis coniugem excipiam meum.
Sed[92] tu[93] nigrantis regna qui torques poli,
Para[94] laborem. ſcelera quæ quiſque auſus eſt
Hic vicit error. Iuno non auſa Herculem eſt
Eripere terris. horridam pęnam para.
[95] Siſyphia cervix ceſset, & noſtros lapis
Impellat humeros. me [96] vagus fugiat latex,
Meamque fallax unda decipiat ſitim.
Merui manus præbere[97] turbinibus tuis,
Quæcunque regem Theſſalum torques, rota.
[98] Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.
[99] Vacat una Danais, has ego explebo vices.
Laxate manes. recipe me comitem tui,
[1] Phaſiaca coniux peior hæc, peior tuo
Vtroque dextra eſt ſcelere, [2] ſeu mater nocens,
[3] Seu dira ſoror es. adde me comitem tuis,
[4] Threicia coniux, ſceleribus. [6] gnatam tuam,
[5] Althæa mater, recipe: nunc veram tuam
Agnoſce[6] prolem. quid tamen tantum manus
[7] Veſtræ abſtulerunt? claudite [8] Elyſium mihi,
Quæcunque fidæ coniuges nemoris ſacri
Lucos tenetis. ſi qua reſperſit manus
Viri cruore, nec memor caſtæ facis

90 *Apud inferos.* 91 *Herc. Fur. v. 679.* 92 *O Dis.* 93 *Agamem. verſ. 750.* 94 *Cruciatum meo dignum errore, quia omnia aliorum vitia ſuperat.* 95 *Hippol v. 1226.* 96 *Thyeſt. v. 152.*
97 *Rotationibus, & revolutionibus tuis, O rota qua volvitur Ixion. Herc. Fur. 749.* 98 *Omnes Danaides crudelitatis ſuæ pœnas apud inferos dant, una excepta: ut Herc Fur. 499. una ergo vacat ſedes: Iſtum ergo locum qui vacat, occupare Deianira poſtulat, ipſa quoque criminis eiuſdem rea.* * *Vt mihi ſit ſpatium.* laxatq; fores. 6. *Æn.* 1 *Medea Colchis* Hippol *v. 561.* & tota Med. 2 *Vbi filios interfeciſti, Med. act. 5.*
3 *Vbi Abſyrtum fratrem diſcerpſiſti, Med v 44. & 131.*
4 *Procne Terei regis Thracii uxor. Ag. v. 665. & ſup. v. 191.*
5 *Med v 779. Agam. v. 208.* 6 *Sceleris tui æmulam, ſic apud Ovid.* Tu quoq; cognoſces in me Meleagre ſororem.
7 *Si cum meis conferantur quæ illum Heroa Herculem ſuſtulerunt.* 8 *Beatorum ſedes, Tro. v. 942.*

Stri-

Stricto cruenta [9] Belias ferro ſtetit,
In me ſuas cognoſcat & laudet manus.
In hanc abire coniugum turbam libet.
Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
Invicte coniux, innocens animus mihi,
Sceleſta manus eſt. pro nimis mens credula,
[10] Pro Neſſe fallax! namque ſemiferi dolis
Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
Recede [11] Titan; tuque quæ blanda tenes
In luce miſeros, vita: caritura Hercule
Lux vilis iſta eſt. exigam pœnas tibi,
Reddamque vitam. fatane extendo mea?
Mortemque coniux [12] in tuas ſervo manus?
Virtuſne ſupereſt aliqua, [13] & armatæ manus
Intendere arcum tela miſſurum valent?
[14] An arma ceſſant, teque languenti manu
Non audit arcus? ſi poteſt letum dare,
Animoſe coniux, dexteram exſpecto tuam.
[15] Mors differatur. frange ut inſontem Licham;
Alias in urbes ſparge; & ignotum tibi
Emitte in orbem. perde, ut [16] Arcadiæ nefas,
Et quidquid aliud reſtitit. [17] ab illis tamen
Coniux rediſti. *HYL.* Parce iam, mater, precor.
Ignoſce fatis. error à culpa vacat.
DE. Si vera pietas, Hylle, quærenda eſt tibi,
Iam perime matrem. pavida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas ſcelus.
Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri

9 Belli neptis, Danai filia. Herc. Fur. v. 498. [10] *Centauri biformis Neſſi.* [11] *Sol.* Med. *v. 5.* [12] *Vt à te interficiar.* [13] *Reſpicit Megaram & liberos ab Herc. Fur. interfectos. Al. leg* Virtuſne ſupereſt aliqua Sarmatica? & manus Intendere arcum tela miſſurum valet? *hoc ſenſu. Si adhuc viribus pares, non tibi ipſi, nec virilioribus, ſed fœminis Amazonibus, & arcum iis ereptum tendere potes in meam mortẽ; dextra mea non utar. Sarmatas fuiſſe Amazones, uſaſque arcu & ſagittis legi eſt, Agamem. v. 844.* [14] *An forte veneni vi victus, arcum tendere & ſagittas mittere non vales?* [15] *Me manu decreta.* [16] *Manalium ſuem.* [17] *Victor, quod à meo ſcelere non potes.* [18] *Patrem tollendo, quam te in lucem pariendo.*

Avum

Avum tonantem. [18] maius eripui decus,
Quam in luce tribui. ſi tibi ignotum eſt nefas,
A matre diſce. ſeu tibi iugulo placet
Merſiſſe ferrum, ſive maternum libet
Invadere uterum; mater intrepidum tibi
Præbebit animum. non erit totum ſcelus
A te peractum. dextera ſternar tua,
Sed mente noſtra. [19] natus Alcide times?
[20] Ita nulla peragas iuſſa, nec frangens mala
Erres per orbem. ſi qua naſcetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam paras.
Patet ecce plenum pectus ærumnis feri.
Scelus remitto. dexteræ parcunt tuæ
[21] Eumenides ipſæ. [22] verberum crepuit ſonus.
Quænam iſta [23] torquens angue vipereo comam
Temporibus atras ſquallidis pinnas quatit?
Quid dira me flagrante perſequeris face,
[24] Megæra? pœnas poſcit Alcides. dabo
Iamne [25] inferorum, [26] Diva, ſedere [25] arbitri?
Sed ecce, diras carceris video fores.
[27] Quis iſte ſaxum immane detritis gerit
Iam ſenior humeris? ecce, iam victus lapis
Quærit relabi. [27] membra quis præbet rotæ?
Heic ecce pallens dira [28] Tiſiphone ſtetit,
Cauſſam popoſcit. parce verberibus, precor,
Megæra, parce; ſuſtine Stygias faces.
[29] Scelus eſt amoris. ſed quid hoc? tellus labat
Et aula tectis crepuit excuſſis. [30] minax
Vnde iſte cœtus? totus in vultus meos
Decurrit orbis, hinc & hinc populi [31] fremunt.
Totuſq; poſcit vindicem mundus ſuum.

19 *Emphatice, q.d ab intrepido patre degeneras ſi timeas.*
20 Adiurantis. *Sic nulla unquam, per orbem vagans iuſſuſq; ut pater tuus ab Euryſtheo, perdas monſtra, ſi mihi parcas. Sic patrem monſtrorum domitorem referas ac repræſentes, ut me intrepidus peremeris.* 21 *Furiæ ultrices tua ſcelera perſequi ſolent. reſpicitq; poeta ad Oreſtis furias.* 22 *Furens adeſſe ſibi furias imaginatur.* 23 *Thyeſt v.78. & 97. Agam. v.82. Herc. Fur.* 100. 24 Ἀπὸ τοῦ μεγαίρειν. 25 *Her Fur.* 733. 26 *O furia.* 27 *Siſyphum ſibi vidiſſe videtur & Ixiona.* 28 Ἀπὸ τοῦ τίειν φόνους. 29 *Vt Herculis amorem à pellice ad me transferrem.* 30 *Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.* 31 *Al.* premunt.

Iam

Iam parcite, urbes. quo fugam præceps agam?
Mors ſola portus. dabitur ærumnis locus.
Teſtor nitentis flammeam Phœbi rotam,
Superoſque teſtor, Herculem terris adhuc
Moritura linquo. *HYL.* [32] Fugit attonita. hei mihi!
Peracta iam pars matris eſt. ſtatuit mori.
[33] Nunc noſtra ſupereſt, mortis auferre impetum.
[34] O miſera pietas! ſi mori matrem vetas
[35] Patri es ſceleſtus. ſi mori pateris, tamen
In matre peccas. ſurgit [36] hinc illinc nefas.
Inhibenda tamen eſt. pergam, & eripiam ſcelus.

[32] Receſſit ſcilicet è ſcena, ne ſe coram populo trucidaret. [33] *Mea reſtant partes ut matrem mori volentem impediam*, [34] *Rurſum ſe corrigit dubius*. [35] *Quem illa interfecit*. [36] *A patris parte & à matris*.

CHORVS.

Sumpta ab Herculis robore labefactato occaſione, Chorus omnia interitui obnoxia, nihil natum æternum canit, quam ſententiam ab authore Orpheo commendat, eiuſq; artem obiter celebrat.

VErum eſt, quod cecinit [1] ſacer
Threſsæ ſub Rhodopes iugis,
Tangens Threiciam chelym,
Orpheus, [2] Calliopæ genus:
Æternum fieri nihil.
[3] Illius ſtetit ad modos
Torrentis rapidi fragor,
[4] Oblituſque ſequi fugax
Amiſit liquor impetum:
Et dum fluminibus mora eſt,
Defeciſse putant [5] Geten
Hebrum [6] Biſtones ultimi.
Advexit volucrem nemus,
[7] Et ſylva reſidens venit;
Aut ſi quæ aera pervolat.
Auditis vaga cantibus
Alens deficiens cadit.
Abrupit ſcopulos [8] Athos,

[1] *Muſarū vates ſacer interpreſque deorum*. [2] *Calliopes & Oeagri filius al. Apollinis*. [3] *Med. verſ* 625. [4] Flumina ſiſtebat cantu. [5] *Thraciū, Scythicum ſup. verſ.* 819. [6] *Herc Fur.v.*225. [7] *Ioſ.Scal.* Et ſylvas reſides vehit. [8] *Med.v.*719.

9 Cen-

[9] Centauris obitum ferens;
Et iuxta Rhodopen ſtetit
Laxata nive cantibus,
Et [10] quercum fugiens ſuam,
Ad vatem properat [10] Dryas,
Ad cantus veniunt ſuis
Ipſæ cum latebris feræ.
Iuxtaque impavidum pecus
Sedit [11] Marmaricus leo,
Nec damæ trepidant lupos,
Et ſerpens latebras fugit.
[12] Tunc oblita veneni.
Quin per [13] Tænarias fores
[14] Manes cum tacitos adit,
[15] Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et triſtes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis
[16] Iuratos ſuperis lacus.
Hæſit [17] non ſtabilis rota
Victo languida turbine.
Increvit [18] Tityi iecur.
Dum cantus [19] volucres tenent.
Audito quoque [20] navita
Inferni ratis æquoris
[21] Nullo remigio venit.
[22] Tunc primum Phrygius ſenex
Vndis ſtantibus immemor
Excuſſit rapidam ſitim.
Nec pomis adhibet manus.
Sed cum linqueret inferos
Orpheus carmina fundens,
Et vinci lapis [23] improbus,
Et vatem potuit ſequi.

Quos ruinas oppreſſerat. al. Cẽtauros obiter ferens. *prior lectio placet.*
[10] *Singulis arboribus Nympham praeſſe credebant antiqui. quã quod una cum arbore naſceretur moreretur〈que〉, Hamadryadẽ nũcupabant, cum Dryas ſit quæ toti nemori ſylvæque præſit.* Querquetulana, à δρῦς.
[11] *Ferox inſtar Libyci leonis, Agam, v. 735.*
[12] *Al.* Tunc oblita mali.

[13] *Herc. Fur. v. 586.* [14] *Herc. Fur. v. 570.* [15] *Ipſe mæſtus ob Eurydices mortem.* [16] *Herc. Fur. 711.* [17] *Non prius ſtare ſolita Ixionis rota.* [18] *Hippol. v. 1228.* [19] *Vultures qui Tityi iecur depaſcebantur.* Nec carpſere iecur volucres. [20] *Portitor Charon.* [21] *Advolante Charontis cymba abſque remigis opera.* [22] Nec Tantalus undam Captavit refugam. [23] *Duſtus qui inferna ſepta claudit. vel Siſyphius lapis.*

Quis lo-
capiet
ſolutum
tri-
re-
um Io-
Neptu-
Pluto-
38 Mi-
iam &
nfuſa.

morte

1135

ter.

1140

latur, n
em non po-
Hercule bellum
Encelado qui-
levit pondus
ſic infra
illo. vid Herc.
v. 5.

7 Ad

Sic, ſic agendum eſt. [51] tam levis pœnas manus
Tantas repoſcit? tolle fulminibus, [52] ſocer,
[53] Nurum ſceleſtam. [54] nec levi telo manus
Armetur. [54] illud fulmen exſiliat polo,
Quo, ni fuiſſet genitus Alcides tibi,
[55] Hydram cremaſſes; peſtem ut inſolitam [56] feri,
Et ut noverca peius irata malum.
Emitte telum [57] quale in errantem prius
Phaethonta [57] miſſum eſt. perdidi erepto Hercule
Et ipſa populos. quid rogas telum deos?
Iam parce [58] ſocero. coniugem Alcidæ necem
Optare pudeat. hæc erit votum, manus,
A me petatur. occupa ferrum ocyus.
Quin deme ferrum. quidquid in mortem trahit
Telum eſt abunde. rupe ab ætherea ferar.
Hæc, hæc renatum prima quæ poſcit diem,
[59] Oeta eligatur. corpus hinc mitti placet.
Abrupta cautes ſcindat, & partem mei
Ferat omne ſaxum. pendeant laceræ manus,
Totumque rubeat aſperi montis latus.
Levis una mors eſt. levis, at extendi poteſt.
Eligere neſcis, anime, cui telo incubes.
Vtinam eſſet, utinam [60] fixus in thalamis meis
Herculeus enſis! huic decet ferro immori.
Vna perire dextera nobis ſat eſt?
Coite gentes. [61] ſaxa & incenſas faces
Iaculetur orbis. nulla nunc ceſſet manus.
Corripite tela, vindicem veſtrum abſtuli,
[62] Impune ſævi ſceptra iam reges gerent.
[62] Impune iam naſcetur indomitum malum.
Reddentur [63] aræ cernere aſſuetæ hoſtiam

[51] *Lipſ legit.* tam leves pęnas manus Tantis (*id eſt, ſceleribus*) repoſcit. [52] *Iupiter.* [53] *Me.* [54] *Fulminum alia alba vel nigra, quæ cæterorum deorum ſunt: alia rubra quæ Iovis ſolius. atq; ex his quædam minora quæ moneant: maiora altera, quæ cum fragore miſſa diſcutiant: tertia maxime ignita, quæ adurant.* [55] *Quam Hercules excuſſit. Herc Fur v.*241. [56] *Percute me, Iunone illi nocentiorem* [57] *Vbi* Sevos compeſcuit ignibus ignes. *Sup. v* 688. [58] *Iovi, ne impendat tibi fulmen.* [59] *Herc. Fur. v.*132 [60] Arma viri thalamo quæ fixa reliquit. *Dido.* 4. *Æn.* [61] *Sup. v.*32 [62] *Sublato tyrannorū vindice ac monſtrorū domitore Hercule.* [63] *Innuit* illaudati Buſiridis, aras. *Herc. Fur. verſ.*484.

64 Si-

[64] Similem colenti. ſceleribus feci viam.
Ego [65] vos tyrannis, regibus, monſtris, feris,
Sævisque rapto vindice, oppoſui deis.
Ceſſas [66] Tonantis ſocia? non ſpargis facem,
[67] Imitata fratrem, & mittis ereptam Iovi?
Meque ipſa perdis? [68] laus tibi erepta inclyta eſt,
Ingens triumphus æmuli, Iuno, tui.
Mortem occupavi. *NV.* [69] Quid domum impulſã trahis?
[70] Erroris iſtuc omne, quodcunque eſt nefas.
Haud eſt nocens, quicunque non ſponte eſt nocens.
DE. Quicunque fato ignoſcit, & parcit ſibi,
Errare metuit. morte damnari placet.
NVT. Nocens videri qui petit, mortem cupit.
DE. [71] *Mors innocentes ſola deceptos facit.*
NVT. Titana fuges? *DE.* Ipſe me Titan [72] fugit.
N. Vitam relinques miſera? *D.* At Alcidem ſequar.
NVT. Supereſt, & auras ille cœleſtes trahit.
DE. [73] Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit mori.
NVT. Natum relinques, fataque abrumpes tua?
DE. [74] Quamcunque natus ſepelit, hæc vixit diu.
NV. Virum [75] ſequeris? *DE.* Prægredi caſtæ ſolent.
NV. Si te ipſa damnas [76] miſera ſceleris te arguis.
DE. Nemo nocens ſibi ipſe pœnas irrogat.
NV. Multis remiſſa eſt vita, quorum error nocens,
Non dextra fuerat. fata quis damnat ſua?
DE Quicunque [77] fata iniqua ſortitus fugit.
NVT. Hic ipſe Megaram nempe confixam ſuis
Stravit ſagittis, atque [78] natorum indolem,
[79] Lernæa figens [79] tela furibunda manu,

[64] *Humanum.* [65] *Mortales.* [66] *Soror & coniux Iovis.* [67] *Med. v.59.* [68] *Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule tibi inviſo; ego præripui tibi.* [69] *Cur in ruinam trahis familiam noſtram, patris iam nece quaſſatam?* [70] *Al.* Erroris eſt hoc omne quodcunque eſt nefas. [71] *Mors ſola approbat eos eſſe innocentes, qui per errorem peccarunt.* [72] *Non ſuſtinet me ſceleratam contueri.* [73] *Vbi primum cedere cœpit Neſſæo veneno, tum mori cœpit. quod & latius intelligi poteſt.* [74] *Al.* Quæcunque natum ſepelit, hæc vixit diu. [75] *Morte.* [76] *Ream ſceleris & cauſa mortis.* [77] *Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet.* [78] *Natos ex Megara. Helleniſm.* μένος Ἀλκιδάοιο. [79] *Sagittas Hydræ felle tinctas.*

[80] Ter parricida factus, ignovit tamen
Sibi. nam furoris fonte [81] Cyniphio ſcelus
Sub axe Lybico terſit, & dextram abluit.
Quo miſera pergis? quid tuas damnas manus?
DE. Damnat meas devictus Alcides manus.
[82] Fraudem placet punire. *NV* Si novi Herculem,
[83] Aderit cruenti forſitan victor mali,
Dolorque fractus cedet Alcidæ tuo.
DE. Exedit artus virus, ut fama eſt, Hydræ.
Immenſa peſtis coniugis membra abſtulit.
NV. Serpentis illi virus enectæ autumas
Haud poſſe vinci, qui malum & vivum tulit?
Eliſit Hydram, dente cum infixo ſtetit
Media palude victor, [84] effuſo obrutus
Artus veneno ſanguis hunc Neſſi opprimet,
Qui vicit ipſas horridas Neſſi manus?
DE. Fruſtra tenetur ille, qui ſtatuit mori.
Proinde lucem fugere decretum eſt mihi.
Vixit ſatis, quicunque cum Alcide occidit.
NVT. [85] Per has aniles ecce te ſupplex comas,
Atque ubera iſta [86] pene materna obſecro,
Depone tumidas pectoris læſi minas,
Mortiſque diræ expelle decretum horridum.
DE. Quicunque miſero forte diſſuadet mori,
Crudelis ille eſt. [87] interim pęna eſt mori.
[88] Sed ſæpe donum in pluribus veniæ fuit.
NV. [89] Defende [90] ſaltem dexteram, infelix, tuam:

[80] *Tres natos occiderat. vel ut alii duos cum uxore vide Herc. Fur. Act. 4.* [81] *Africa fluvio inter duas Syrtes. innuere autē videtur Iovis Ammonis fontem. ſed Athenis Herculem expiaſſe dictum. v. 1341. Herc Fur.* [82]. *Quod à Neſſo decepta Herculem devicerim, credulitatis pœnas à me lubet expoſcere.* [83] *Hercules evincet Neſſæum hoc virus, ut alia pleraq; mala.* [84] *M mbra habens ſuffuſa veneno, quod in illum evomuit Hydra.* [85] Inſtat anus canaſq; ſuas & inania nudans Vbera, per cunas alimentaq; prima precatur. *vide Hippol. v. 245.* [86] *Magnam enim habet matris partē nutrix.* [87] *Interdum ſup. v. 486. quatenus mori cupiens vetatur.* [88] *Pœna eſt & mors quæ tamen ſæpe in partem veniæ conceditur. Al.* hūc verſum Nutrici tribuunt, ſed minus rectè. [89] *Sed dextrā cohibe, ne iam voluntarii ſceleris conſcia ſit, quæ prius decepta aliena fraudis miniſtra tantum fuit.*

Frau-

Fraudiſque facinus eſse, non nuptæ, ſciat.
DE. Defendar[90] illic. inferi ſolvent ream,
A me ipſa damnor, purget has Pluto manus.
Stabo ante ripas[91] immemor, [91] Lethe, tuas,
Et umbra triſtis coniugem excipiam meum.
Sed[92] tu[93] nigrantis regna qui torques poli,
Para[94] laborem. ſcelera quæ quiſque auſus eſt
Hic vicit error. Iuno non auſa Herculem eſt
Eripere terris. horridam pęnam para.
[95] Siſyphia cervix ceſset, & noſtros lapis
Impellat humeros. me[96] vagus fugiat latex,
Meamque fallax unda decipiat ſitim.
Merui manus præbere[97] turbinibus tuis,
Quæcunque regem Theſsalum torques, rota.
[98] Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.
[99] Vacat una Danais, has ego explebo vices.
[*] Laxate manes. recipe me comitem tui,
[1] Phaſiaca coniux peior hæc, peior tuo
Vtroque dextra eſt ſcelere, [2] ſeu mater nocens,
[3] Seu dira ſoror es. adde me comitem tuis,
[4] Threicia coniux, ſceleribus.[6] gnatam tuam,
[5] Althæa mater, recipe: nunc veram tuam
Agnoſce[6] prolem. quid tamen tantum manus
[7] Veſtræ abſtulerunt? claudite[8] Elyſium mihi,
Quæcunque fidæ coniuges nemoris ſacri
Lucos tenetis. ſi qua reſperſit manus
Viri cruore, nec memor caſtæ facis

90 *Apud inferos.* 91 *Herc. Fur. v. 679.* 92 *O Dis.* 93 *Agamem. verſ. 750.* 94 *Cruciatum meo dignum errore, quia omnia aliorum vitia ſuperat.* 95 *Hippol v. 1226.* 96 *Thyeſt. v. 152.*
97 *Rotationibus, & revolutionibus tuis, O rota qua volvitur Ixion. Herc. Fur. 749.* 98 *Omnes Danaides crudelitatis ſuæ pœnas apud inferos dant, una excepta: ut Herc Fur. 499. una ergo vacat ſedes: Iſtum ergo locum qui vacat, occupare Deianira poſtulat, ipſa quoque criminis eiuſdem rea.* * *Vt mihi ſit ſpatium.* laxatq; fores. 6. *Æn.* 1 *Medea Colchis* Hippol *v. 561.* & tota Med. 2 *Vbi filios interfeciſti, Med. act. 5.*
3 *Vbi Abſyrtum fratrem diſcerpſiſti, Med v 44. & 131.*
4 *Procne Terei regis Thracii uxor. Ag. v. 665. & ſup. v. 191.*
5 *Med v 779. Agam. v. 208.* 6 *Sceleris tui æmulam. ſic apud Ovid.* Tu quoq; cognoſces in me Meleagre ſororem.
7 *Si cum meis conferantur quæ illum Heroa Herculem ſuſtulerunt.* 8 *Beatorum ſedes. Tro. v. 942.*

Stri-

Stricto cruenta [9] Belias ferro ſtetit,
In me ſuas cognoſcat & laudet manus.
In hanc abire coniugum turbam libet.
Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
Invicte coniux, innocens animus mihi,
Sceleſta manus eſt. pro nimis mens credula,
[10] Pro Neſſe fallax! namque ſemiferi dolis
Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
Recede [11] Titan; tuque quæ blanda tenes
In luce miſeros, vita: caritura Hercule
Lux vilis iſta eſt. exigam pœnas tibi,
Reddamque vitam. fatane extendo mea?
Mortemque coniux [12] in tuas ſervo manus?
Virtuſne ſupereſt aliqua, [13] & armatæ manus
Intendere arcum tela miſſurum valent?
[14] An arma ceſſant, teque languenti manu
Non audit arcus? ſi poteſt letum dare,
Animoſe coniux, dexteram exſpecto tuam.
[15] Mors differatur. frange ut inſontem Licham;
Alias in urbes ſparge; & ignotum tibi
Emitte in orbem. perde, ut [16] Arcadiæ nefas,
Et quidquid aliud reſtitit. [17] ab illis tamen
Coniux rediſti. *HYL.* Parce iam, mater, precor.
Ignoſce fatis. error à culpa vacat.
DE. Si vera pietas, Hylle, quærenda eſt tibi,
Iam perime matrem. pavida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas ſcelus.
Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri

9 *Belli neptis, Danai filia. Herc. Fur. v.*498. [10] *Centauri biformis Neſſi.* [11] *Sol.* Med. *v.*5. [12] *Vt à te interficiar.* [13] *Reſpicit Megaram & liberos ab Herc. Fur. interfectos. Al. leg* Virtuſne ſupereſt aliqua Sarmatica? & manus Intendere arcum tela miſſurum valet? *hoc ſenſu. Si adhuc viribus pares, non tibi ipſi, nec virilioribus, ſed fœminis Amazonibus, & arcum iis ereptum tendere potes in meam mortẽ; dextra mea non utar. Sarmatas fuiſſe Amazones, uſaſque arcu & ſagittis legi eſt, Agamem. v.*844. [14] *An forte veneni vi victus, arcum tendere & ſagittas mittere non vales?* [15] *Mea manu decreta.* [16] *Manalium ſuem.* [17] *Victor, quod à meo ſcelere non potes.* [18] *Patrem tollendo, quam te in lucem pariendo.*

Avum

Avum tonantem. [18] maius eripui decus,
Quam in luce tribui. ſi tibi ignotum eſt nefas,
A matre diſce. ſeu tibi iugulo placet
Merſiſſe ferrum, ſive maternum libet
Invadere uterum; mater intrepidum tibi
Præbebit animum. non erit totum ſcelus
A te peractum. dextera ſternar tua,
Sed mente noſtra. [19] natus Alcide times?
[20] Ita nulla peragas iuſſa, nec frangens mala
Erres per orbem. ſi qua naſcetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam paras.
Patet ecce plenum pectus ærumnis feri.
Scelus remitto. dexteræ parcunt tuæ
[21] Eumenides ipſæ. [22] verberum crepuit ſonus.
Quænam iſta [23] torquens angue vipereo comam
Temporibus atras ſquallidis pinnas quatit?
Quid dira me flagrante perſequeris face,
[24] Megæra? pœnas poſcit Alcides. dabo
Iamne [25] inferorum, [26] Diva, ſedere [25] arbitri?
Sed ecce, diras carceris video fores.
[27] Quis iſte ſaxum immane detritis gerit
Iam ſenior humeris? ecce, iam vectus lapis
Quærit relabi. [27] membra quis præbet rotæ?
Heic ecce pallens dira [28] Tiſiphone ſtetit,
Cauſſam popoſcit. parce verberibus, precor,
Megæra, parce; ſuſtine Stygias faces.
[29] Scelus eſt amoris. ſed quid hoc? tellus labat
Et aula tectis crepuit excuſſis. [30] minax
Vnde iſte cœtus? totus in vultus meos
Decurrit orbis, hinc & hinc populi [31] fremunt.
Totuſq; poſcit vindicem mundus ſuum.

[19] *Emphatice, q.d ab intrepido patre degeneras ſi timeas.*
[20] Adiurantis. *Sic nulla unquam, per orbem vagans iuſſuſq; ut pater tuus ab Euryſtheo, perdas monſtra, ſi mihi parcas. Sic patrem monſtrorum domitorem referas ac repræſentes, ut me intrepidus peremeris.* [21] *Furiæ ultrices tua ſcelera perſequi ſolent. reſpicitq; poeta ad Oreſtis furias.* [22] *Furens adeſſe ſibi furias imaginatur.* [23] *Thyeſt v.78. & 97. Agam. v.82. Herc. Fur. 100.* [24] Ἀπὸ τοῦ μεγαίρειν. [25] *Her Fur. 733.* [26] *O furia.* [27] *Siſyphum ſibi vidiſſe videtur & Ixiona.* [28] Ἀπὸ τοῦ τίειν φόνους. [29] *Vt Herculis amorem à pellice ad me transferrem.* [30] *Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.* [31] *Al.* premunt.

Iam

Iam parcite, urbes. quo fugam præceps agam?
Mors ſola portus. dabitur ærumnis locus.
Teſtor nitentis flammeam Phœbi rotam,
Superoſque teſtor, Herculem terris adhuc
Moritura linquo. *HYL.* [32] Fugit attonita. hei mihi!
Peracta iam pars matris eſt. ſtatuit mori.
[33] Nunc noſtra ſupereſt, mortis auferre impetum.
[34] O miſera pietas! ſi mori matrem vetas
[35] Patri es ſceleſtus. ſi mori pateris, tamen
In matre peccas. ſurgit [36] hinc illinc nefas.
Inhibenda tamen eſt. pergam, & eripiam ſcelus.

[31] Receſſit ſcilicet è ſcena, ne ſe coram populo trucidaret. [33] *Mea reſtant partes ut matrem mori volentem impediam*, [34] *Rurſum ſe corrigit dubius*. [35] *Quem illa interfecit*. [36] *A patris parte & à matris*.

CHORVS.

Sumpta ab Herculis robore labefactato occaſione, Chorus omnia interitui obnoxia, nihil natum æternum canit, quam ſententiam ab authore Orpheo commendat, eiuſq; artem obiter celebrat.

Verum eſt, quod cecinit [1] ſacer
Threſsæ ſub Rhodopes iugis,
Tangens Threiciam chelym,
Orpheus, [2] Calliopæ genus:
Æternum fieri nihil.
[3] Illius ſtetit ad modos
Torrentis rapidi fragor,
[4] Oblituſque ſequi fugax
Amiſit liquor impetum:
Et dum fluminibus mora eſt,
Defeciſse putant [5] Geten
Hebrum [6] Biſtones ultimi.
Advexit volucrem nemus,
[7] Et ſylva reſidens venit;
Aut ſi quæ aera pervolat.
Auditis vaga cantibus
Alens deficiens cadit.
Abrupit ſcopulos [8] Athos,

1 *Muſarũ vates ſacer interpreſque deorum*. 2 *Calliopes & Oeagri filius al. Apollinis*. 3 *Med. verſ. 625*. 4 Flumina ſiſtebat cantu. 5 *Thraciũ, Scythicum ſup. verſ. 819*.
6 *Herc Fur. v. 225*. 7 *Ioſ. Scal.* Et ſylvas reſides vehit.
8 *Med. v. 719*.

9 Cen-

[9] Centauris obitum ferens;
Et iuxta Rhodopen ſtetit
Laxata nive cantibus,
Et [10] quercum fugiens ſuam,
Ad vatem properat [10] Dryas,
Ad cantus veniunt ſuis
Ipſæ cum latebris feræ.
Iuxtaque impavidum pecus
Sedit [11] Marmaricus leo,
Nec damæ trepidant lupos,
Et ſerpens latebras fugit.
[12] Tunc oblita veneni.
Quin per [13] Tænarias fores
[14] Manes cum tacitos adit,
[15] Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et triſtes Erebi deos
Movit: me timuit Stygis
[16] Iuratos ſuperis lacus.
Hæſit [17] non ſtabilis rota
Victo languida turbine.
Increvit [18] Tityi iecur.
Dum cantus [19] volucres tenent.
Audito quoque [20] navita
Inferni ratis æquoris
[21] Nullo remigio venit.
[22] Tunc primum Phrygius ſenex
Vndis ſtantibus immemor
Excuſſit rapidam ſitim.
Nec pomis adhibet manus.
Sed cum linqueret inferos
Orpheus carmina fundens,
Et vinci lapis [23] improbus,
Et vatem potuit ſequi.

Quos ruinas oppreſſerat. al. Cētauros obiter ferens. *prior lectio placet.* [10] *Singulis arboribus Nympham praeſſe credebant antiqui. quā quod una cum arbore naſceretur morereturque, Hamadryadē nūcupabant, cum Dryas ſit quæ toti nemori ſylvæque præſit.* Querquetulana, à δρῦς. [11] *Ferox inſtar Libyci leonis, Agam, v. 735.* [12] *Al.* Tunc oblita mali.

[13] *Herc. Fur. v. 586.* [14] *Herc. Fur. v. 570.* [15] *Ipſe mœſtus ob Eurydices mortem.* [16] *Herc. Fur. 711.* [17] *Non prius ſtare ſolita Ixionis rota.* [18] *Hippol. v. 1228.* [19] *Vultures qui Tityi iecur depaſcebantur.* Nec carpſere iecur volucres. [20] *Portitor Charon.* [21] *Advolante Charontis cymba abſque remigis opera.* [22] Nec Tantalus undam Captavit refugam. [23] *Duetus qui inferna ſepta claudit. vel Siſyphius lapis.*

Conſumptas iterum [24] deæ
Supplent Eurydices colos.
Sed dum reſpicit immemor,
Nec credens ſibi redditam
Orpheus Eurydicen ſequi,
Cantus [25] præmia perdidit.
Quæ [26] nata eſt iterum, perit.
Tunc ſolamina cantibus
Quærens, flebilibus modis
Hæc Orpheus cecinit [27] Getis:
Leges in ſuperos datas,
(Et qui tempora digerens
Quatuor præcipitis deus
Anni diſpoſuit vices)
Nulli non avidas [28] colo
Parcas ſtamina nectere.
[29] *Quod natum eſt, poterit mori.*
Vati credere Thracio
Devictus iubet Hercules.
Iam iam legibus obrutis
Mundo cum veniet dies:
Auſtralis polus obruet
Quidquid per [30] Libyam iacet,
Et [31] ſparſus Garamas tenet.
Arctous polus obruet
Quidquid ſubiacet axibus,
[32] Et ſiccus Boreas ferit.
Amiſſum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cœli regia concidet;
Certos atque obitus trahet.
Atque omnes pariter [33] deos
Perdet mors aliqua, & [34] chaos.
Et [35] mors fata noviſſima
In ſe conſtituet ſibi.
Quis [36] mundum capiet locus?
Diſcedet via tartari.

[24] *Parcæ reſtituunt Eurydices vitæ ſtamina.* [25] *Eurydicen ſibi redditam* [26] *Cui reſtituta vita fuit.* [27] *Sup. v. 819 (Tres iſtos verſus uncinulis incluſos, utpote huic loco male convenientes tranſponit I. Rurgerſius ut ſequantur verſū 1109.* Boreas ferit. Et qui tempora dirigens, &c. 6. cap. 2. l. var. lect. [28] *Al.* polo. [29] Πᾶν γενόμενον φθαρτὸν. *omne ortum occidit. Cui naſci contigit reſtat mori.* [30] *Africam.* [31] *Interioris Libyæ incola vagus.* [32] *Et* Quidquid Boreæ penetrabile frigus adurit. nubifugus. viarum ſcopa Boreas. [33] *Sidera ſtellas Thyeſt v 890 vel Deos, qui Stoici mortales.* [34] *Herc. Fu. v. 609.* [35] *Mors fati domina & ipſa peribit.* [36] *Sphæras cœleſtes pulchramq, hanc machinam.*

Stratis ut pateat polis?
An quod diuidit æthera
A terris ſpacium, ſat eſt?
Et mundi nimium malis?
[37] Quis tantum capiet nefas
Fratrum? quis ſuperis locus?
Pontum, ſidera, tartara,
[38] Regna unus capiet tria.
Sed quis non modicus fragor
Aures attonitas movet?
Eſt, eſt Herculeus ſonus.

37 Quis locus capiet diſſolutum iam triplex regnum Iovis, Neptuni, Plutonis. 38 Miſta iam & confuſa.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. CHORVS.

Eiulans Hercules conqueritur indigne ferens ſe indigna morte perire, fœmineis ſcilicet dolis.

COnverte, Titan clare, anhelantes equos.
[1] Emitte noctem. [2] pereat hic mundo dies,
Quo moriar. [2] atra nube inhorreſcat polus,
Obſta noverca nunc, pater, cæcum chaos
Reddi decebat. hinc & hinc compagibus
Ruptis uterque debuit frangi polus.
[3] Quid parcis aſtris? Herculem amittis, pater.
Nunc parte in omni, Iupiter, ſpecta poli,
Ne quis gigas Theſſalica iaculetur iuga,
Et fiat [4] Othrys pondus Encelado leve.
Laxabit atri carceris iam iam fores
Pluton ſuperbus: vincula excutiet [5] patri,
Cœlumque reddet. ille, qui [6] pro fulmine
Tuiſque ſaxibus, natus in terris eram,

1 *Abſentia tua.* 2 *Noctis nubiumque velum intendatur, ne morientem me Iuno videns triumphet.* 3 *Cur autem non polos frangas, cur cœlo parcas? cui ſublato iam Hercule bellum ex novo inferent. Gigantes. Herc. Fur. v. 970* 4 *Encelado quidem Ætna impoſita Herc. Fur. 80. Sed Othryn dixit pondus leve quod torqueat & iaculetur in deos Enceladus, ſic infra v. 1146.* 5 Saturno tenebroſa in Tartara miſſo. *vid Herc. Fur. 964.* 6 *Loco fulminis tui in ſævos tyrannos ſup. v. 5.*

[7] Ad Styga revertor. ſurget Enceladus ferox.
[8] Mittetque, quo nunc premitur, in ſuperos onus.
Regnum omne, genitor, ætheris [9] dubium tibi
Mors noſtra faciet. antequam [10] ſpolium tui
Cœlum omne fiat, conde me tota, pater,
Mundi ruina. [11] frange, quem perdis, polum,
CH. Non vana times, nate Tonantis.
Iam [12] Theſſalica Pelion Oſſa
Premet; & Pindo congeſtus Athos
Nemus ætheriis inſeret aſtris.
Vincet ſcopulos inde [13] Typhoeus,
Et Tyrrhenam feret [13] Inarimen.
Feret [14] Ætnæos inde caminos,
Scindetque latus [15] montis aperti,
Nondum Enceladus fulmine victus.
Iam te cœli ſigna ſequentur.
HER. Ego, qui [16] relicta morte, contempta Styge,
Per media Lethes ſtagna cum [17] ſpolio redii,
Cum pene trepidis excidit Titan equis:
Ego quem [18] deorum regna ſenſerunt [18] tria,
Morior: [19] nec ullus per meum ſtridet latus
Tranſmiſſus enſis haud meæ telum necis
Saxum eſt, nec [20] inſtar montis abrupti latus.
Aut totus [21] Othrys, non truci vultu [22] Gyges
Pindo cadaver obruit toto meum.
Sine hoſte vincor: quodque me torquet magis,
([23] O miſera virtus!) ſummus Alcidæ dies,

7 *Vnde prius reverſus Cerberum extraxi.* 8 *Iaculabitur Ætnam. Herc. Fu. v. 80.* 9 *Incertas poſſeſſiones propter Gigantes.* 10 *Tibi ereptum.* 11 *Frange potius quam perdas cœlum.* 12 *Herc Fur. v 970 Ag. v. 331.* 13 *Thyeſt, v.* 807. Durumq; cubile Inarime Iovis imperiis impoſta Typhoeo. 14 *Herc Fur. v* 136. 15 *Ætnæ.* 16 *Herc Fur.* 611. 17 *Cerbero.* 18 *Iovis, Neptuni, Plutonis, in æthere n. Stymphalidas, in aquis Hydram, in inferno Cerberum vicerat.* 19 κοὔθ' αὐτὴ λόγχη πεδίαν οὔθ' ὁ γηγενὴς στρατὸς γιγάντων &c. Γυνὴ καὶ θῆλυς οὖσα κατ' ἀνδρὸς φύσιν Μόνη με δὴ καθεῖλε φασγάνου δίχα. 20 *Delrius emend.* inſtat. 21 *Mons Theſſ.* 22 *Gigas Briarei frater.* 23 ὦ τλήμων ἀρετή, λόγιος ἀρ' ἦσθα ἄλλως ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν.

Nul-

Nullum malum proſternit:[24] impendo, hei mihi,
In nulla vitam facta.pro mundi arbiter,
Superique,quondam dexteræ teſtes meæ?
Pro cuncta tellus. Herculis veſtri placet
Mortem perire?dirus ò nobis pudor,
O turpe fatum! fœmina Herculeæ necis
Auctor feretur:auctor Alcides[25] quibus?
[26] In victa ſi me cadere fœminea manu
Voluere[26] fata[27] perque tam turpes colos.
Mea mors cucurrit, cadere potuiſſem.hei mihi,
Iunonis odio:fęminæ caderem minis,
Sed cęlum habentis,ſi nimis ſuperis fuit.
Scythico ſub axe genità domuiſſent meas
Vires[28] Amazon,[29] fęminæ cuius manu
Iunonis hoſtis vincor?[30] hinc gravior tui,
Noverca,pudor eſt.quid diem hunc lætum vocas?
[31] Quid tale tellus genuit iratæ tibi?
Mortalis odia fęmina exceſſit tua.
Adhuc furebas eſſe te Alcidæ imparem,
[32] Victa es duobus:[33] pudeat irarum deos.
Vtinam meo cruore ſatiaſſet ſuos
[34] Nemeęa rictus peſtis! aut[35] centum anguibus
Vallatus Hydram tabe paviſſem mea!
Vtinam fuiſſem pręda[36] Centauris datus!
Qui inter umbras vinctus,[37] ęterno miſer
Saxo ſederem,[38] ſpolia cum traxi[38] ultima

24 *δυσχεραίνει γὰρ τὸν τοιοῦτον θάνατον*, *&c. etiam fortis agrè fert ſibi non viriliter pereundum. atque ubi viribus non eſt locus.* 25 *Monſtris, tyrannis gigantibus.feris?* 26 *Inexorabile fatum.* 27 *Tam in gloria Parcarum de me decreta ut fœminea perirem manu* 28 *Hippolyte, Herc. Fur. v 542.* 29 *Nunc autem quam vilis fæminæ manu pereo, qui Iunoni dignus viſus ſum hoſtis?* 30 *Cum me perdat muliercula, quod tu facere non potuiſti.* 31 *Quod monſtrum genuit tellus in tui mihi infeſta gratiam pernicioſius quam Deianiram?* 32 *A me prius, nunc à Deianira, quæ plus in meam perniciem valuit, quam tu dea.* 33 *Si mortales plus poſſint.* 34 *Leo Nemeaus, Herc. Fur. v. 223.* 35 *Circumdatus fœcunda capitibus Hydra mortem extimuiſſem, ſanguine meo ab Hydra veneno in tabem verſo.* 36 *Quos in monte Pholoe occidi & profligavi.* 37 *Reſpicit ad ſaxum cui adhæſit Theſeus.* Sedet æternumque ſedebit Infelix Theſeus.. 38 *Cerberum, id eſt, mortem, rerum terminum. Herc Fur. v. 289.*

Fato ſtupente,nunc [39] ab inferna Styge
Lucem recepi, Ditis evici moras.
Vbique me mors fugit, [40] ut leto inclyto
Fortis carerem, ô feræ victæ,ô feræ!
Non me trifoımis [41] ſole conſpecto canis
Ad Styga reduxit:non ſub Heſperio polo
[42] Ibera vicit turba [42] paſtoris feri:
Non [43] gemina ſerpens.perdidi mortẽ, hei mihi,
Toties honeſtam.[44] titulus extremus quis eſt?
CH. Viden,ut laudis conſcia virtus
[45] Non Letheos horreat amnes:
Pudet auctoris,non morte dolet.
Cupit extremum finiri diem
Vaſta preſſus mole gigantum,
Et [46] montiferum Titana pati.
Rapideque necem debere feræ.
[47] Si tua cauſſa eſt miſeranda necis,
Quod nulla fera eſt,nullusque Gigas,
Iam quis dignus necis Herculeæ
Supereſt auctor,niſi dextra tui?
HER. [48] Heu qualis intus Scorpius, quis [49] fervida
Plaga revulſus Cancer infixus meas
Vrit medullas? ſanguinis quondam capax
Tumidi iecur pulmonis arentes fibras
Diſtendit:ardet felle ſiccato iecur,
Totumque lentus ſanguinem avexit [50] vapor,
Primam cutem conſumpſit, hinc aditus nefas
In membra fecit, abſtulit coſtis latus,
Exedit artus penitus,& totos [51] malum
Hauſit medullas:oſſibus vacuis ſedet.
Nec oſſa durant ipſa,ſed [52] compagibus

[39] *Ab inferis redii Herc. Fur. v.* 611. [40] *Lipſius ex M S.* Vt telo inclytæ Mortis carerem. [41] *Herc Fur. v.*813. [42] *Geryonis trigemini Herc Fur.v.*232. [43] *Angues duo,quos à Iunone immiſſos eliſi iam in cunis vagiens. Herc Fur v.* 215. *vel Hydra & Atlantica.* [44] *Atque ecce inhoneſta tandem morte pereo.* [45] *Mortem non horret,ſed ingloria mortis generis pudet ſup.v.*1172. [46] *Enceladum,Typhoea,Gygen.ſup v.* 1167 *Al.*monſtriferum. [47] *Ioſ. Scal ſuſpicatur legendum.* Si cauſa eſt tuæ miſerandę necis [48] *Al. leg.* Eheu quis intus.&c [49] *E Zodiaco,in quem Iuno Cancrum tranſtulerat. Thyeſt.v.* 852 *in pœnas meas reverſus.* [50] *Calor veneni.* [51] *Nefandum virus.* [52] *Nervis, ligamentis,tendonibus.*

Diſcul-

Diſcuſſa ruptis mole collapſa fluunt.
Defecit ingens corpus, & [53] peſti ſatis
Herculea non ſunt membra. pro quantum eſt malum
Quod eſſe vaſtum fateor? ò dirum nefas!
En cernite, urbes, cernite ex [54] illo Hercule
Quid iam ſuperſit Herculem agnoſcis, pater?
[55] His ne ego lacertis ſpolia [56] Nemeæi mali
Eliſa preſſi? tenſus hac arcus manu
Aſtris ab ipſis [57] depulit [58] Stymphalidas?
His ego [59] citatam greſſibus vici feram,
Radiante clarum fronte geſtantem caput?
His fracta [60] Calpe manibus eliſit fretum?
His tot feræ, tot ſcelera, tot reges iacent?
[61] His mundus humeris ſedit? [62] hæc moles mei eſt?
Hæcne illa cervix? has ego oppoſui manus
Cœlo ruenti. [63] cuius ò cuſtos manu
Trahetur ultra Stygius? [64] ò, vires prius
In me ſepultæ! quid patrem appello Iovem?
Quid per Tonantem vindico cœlum mihi?
Iam iam meus credetur Amphitryo pater.
Quæcunque peſtis viſcere in noſtro lates,
Procede. quid me vulnere occulto petis?
[65] Quis te ſub axe frigido pontus Scythes,
Quæ pigra Tethys genuit, [65] aut Maurum premens
Ibera Calpe litus? ò dirum malum!
Vtrumne ſerpens ſqualidum criſta caput
Vibrans? an aliquod eſt mihi ignotum malum?
Numquid cruore es genita [66] Lernææ feræ?
[67] An te reliquit Stygius in terris canis?
[68] Omne es malum, [69] nullumque, quis vultus tibi eſt?
Concede ſaltem ſcire, quo peream malo.
[70] Quæcunque peſtis, ſæva quæcunque es fera,

[53] *Graſſante veneno.* [54] *Victore, domitore.* [55] His eliſa iacet moles Nemeæa lacertis, &c [56] *Herc Fur. v 223* [57] *Al. leg.* detulit. [58] *Herc. Fur. v 243* [59] *Cervam aureis radiantem cornibus. Herc. Fur. v. 221.* [60] *Bimaris è columnis Herculis una. vid. Herc Fur: v. 236.* [61] *Herc. Fur v. 68* Hac cœlum cervice tuli [62] *Hoccine corpus illud meum quondam toroſum?* [63] *Quis poſthac Cerberum ab inferis extrahet?* [64] *L pſ.* ubi vires prius in me ſepultę? [65] *Vnde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico* [66] *Hydræ.* [67] *An Aconitum illud es è Cerberi ſpuma?* [68] *Ex effectu.* [69] *Quia non appares.* [70] *Al.* Quęcũq; peſtis ſive quæcunq; es fera.

[71] Palam timeres: quis tibi in medias locum
Fecit medullas? ecce, dirupta cute
Viſcera manus detexit, ulterior tamen
Inventa latebra eſt. ò malum [72] ſimile Herculi!
Vnde iſte fletus? unde in has lachrymæ genas?
Invictus olim vultus & nunquam malis
Lachrymas ſuis præbere conſuetus (pudet!)
Iam flere didicit: quis dies fletum Herculis,
Quæ terra vidit? [73] ſiccus ærumnas tuli.
[74] Tibi illa virtus, quæ tot eliſit mala.
[74] Tibi ceſſit uni. primo, & ante omnes mihi
Fletum [75] abſtuliſti. durior ſaxo horrido
Et chalybe vultus, & vaga [76] Symplegade,
Rictus meos infregit, & lachrymam extulit.
Flentem, gementem. [77] ſumme pro rector poli,
Me terra vidit. quodque me torquet magis,
Noverca vidit. urit ecce iterum fibras,
Incaluit ardor. unde nunc [78] fulmen mihi?
CHO. Quid non poſſit ſuperare dolor?
Quondam [79] Getico durior [79] Æmo,
Nec [80] Parrhaſio [81] lentior axe,
Sævo ceſſit membra dolori;
Feſſumque movens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.
[82] Fletum virtus ſæpe reſolvit.
Sic Arctoas laxare nives,
Quamvis tepido ſidere Titan
Non tamen audet, vicitque [83] faces
Solis aduſti glaciale iubar.

[71] Prodires ſaltem meque aperto Marte aggredereris. [72] Invictum, indomitum [73] Siccis oculis, non lachrymantibus. [74] O virulenta peſtis. [75] Extorſiſti. [76] Herc. Fur. v. 2210. Med. v. 341. [77] Ioſ. Scal. Summa, pro rector cœli, Me terra vidit: [78] Quo peream. [79] Thracio monte [80] Septentrionali, iuxta quem Caliſtho è Parrhaſia urbe Arcadiæ in urſam verſa cum filio Arcade. Herc Fur. v. 129. [81] Heinſ. leg. lenior. [82] Lachrymas iam dolore fluere paratas animi robur abſumit: non ſecus ac glaciem ſtringit frigus Boreale, nec à Solis radiis ſolvi patitur. Lipſius itaque legendum conicit reſorbet, & pro virtus alii hab. luctus. [83] Alii nefas, id eſt, nefandum frigus glaciale vincit radios ſolis adusti. Si retineas faces, ita expone: glaciale iubar, id eſt, ſplendor aquæ in glaciem pellucidam indurata non diſſolvitur ſole.

HERCVLES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem ſolatur Alcmena.

COnverte vultus ad meas clades, pater.
Nunquam ad tuas confugit Alcides manus.
Non cum per artus Hydra fecundum meos
Caput explicaret. inter infernos lacus
Poſſeſſus atra nocte cum fato ſteti;
Nec invocavi. tot feras vici horridas,
Reges, tyrannos; [1] non tamen vultus meos
In aſtra torſi. ſemper hæc nobis manus
[2] Votum ſpopondit. nulla [3] propter me ſacro
Micuere cœlo fulmina. hic aliquid dies
Optare iuſſit. primus audierit preces,
Idemque ſummus. unicum fulmen peto.
[4] Giganta crede. non minus cœlum mihi
Aſſerere potui. dum patrem verum puto,
Cœlo peperci, ſive crudelis pater,
Sive es miſericors, commoda gnato [5] manûm.
Propera ante mortem, & [6] occupa hanc laudem tibi:
Vel, ſi piget, maiuſque detrectat nefas,
Emitte [7] Siculo vertice ardentes, pater,
Titanas in me, qui manu Pindum ferant,
Aut te, Oſſa; qui me monte proiecto opprimant.
Abrumpe & [8] Erebi clauſtra. me ſtricto petat
[9] Bellona ferro: mitte [10] Gradivum trucem;
Armetur in me dirus; & [11] frater quidem,
Sed ex noverca, tu quoque [12] Alcidæ ſoror
Tantum ex parente, cuſpidem in [13] fratrem tuum
Iaculare, Pallas. ſupplices tendo manus
Ad te, noverca. ſparge tu ſaltem, precor,

[1] Non implorans opem tuam ſuſpexi. [2] Certam fecit victoriæ ſpem. [3] In omen, aut auxilium meum qui ipſe tui fulminis vice fuerim. Sup v 1143. [4] Crede me eſſe unum è gigantibus, fulminaque: nam ego his potentior cœlum perfringere potui, niſi pepercißem, quod te verum mihi patrem credidißem. [5] Fulminantem. [6] Frarripe necis meæ laudem mulierculæ. [7] Typhoea, Enceladũ Titanaſq; alios Ætnæ ſubiectos [8] Inferni Ætnæ ſubiectos [9] Agam. v. 81. [10] Martẽ à gradiendo in bello ultro citroq;: ſive à κραδάω vibro. aliis quidem grandẽ divum. [11] Vid. Herc Fur v. 906. Martem autem concepit Iuno tacto flore in campis Oleniis. [12] Pallas è cerebro Iovis nata. εὐπατέρεια, patrima virgo, ἀμήτωρ. [13] Me.

Telum. perire fœminæ poſſum manu.
Iam fracta, iam ſatiata, quid paſcis minas?
Quid quæris ultra? ſupplicem Alcidem vides.
Et nulla tellus, nulla me vidit fera
Te deprecantem. nunc mihi irata quidem
Opus eſt noverca. nunc tuus ceſſat dolor?
Nunc odia ponis? parcis, ubi votum eſt mori?
O terræ & urbes? non facem quiſquam Herculi,
Non arma tradet? tela ſubtrahitis mihi?
[14] Ita nulla ſævas terra concipias feras
Poſt me ſepultum. nec meas unquam manus
Imploret orbis. ſi qua naſcetur fera,
Naſcatur [15] alius. undiq; infelix caput
Mactate ſaxis, [16] vincite ærumnas meas.
Ingrate ceſſas orbis? excidimus tibi?
Adhuc malis feriſque ſuppoſitus fores,
Ni me tuliſſes. vindicem veſtrum malis
[17] Excipite, populi. [18] tempus hoc vobis datur.
Penſate merita. mors erit pretium omnium.
AL. Quas miſeras terras mater Alcidæ petam?
Vbi natus, ubinam eſt? [19] certa ſi viſus notat,
Reclinis ecce corde anhelanti inæſtuat.
Gemit. peractum eſt. membra complecti ultima,
O nate, liceat; [20] ſpiritus fugiens meo
Legatur ore. brachia in amplexum cape.
Vbi membra ſunt? ubi illa, quæ mundum tulit,
Stelligera cervix? quis tibi exiguam tui
Partem reliquit? *HER.* Herculem ſpectas quidē,
Mater; [21] ſed umbræ ſimile neſcio quid mei
Agnoſce mater. ora quid flectis retro,
Vultumque mœrens? Herculem dici tuum
Partum erubeſcis? *AL.* Quis feram mundus novam,
Quæ terra genuit? quodve tam dirum nefas
De te triumphat? [22] victor Herculeus quid eſt?
HER. [23] Nuptæ iacentem cernis Alciden dolis.

14 Optantis & imprecantis eſt, *&c. ut.* [15] *Alius Herc. vindex.* 16 *Interficiendo liberate me ærumnis.* 17 Al. *Eripite.* 18 *Exolvendi vos ingratitudinis labe* [19] *Res certas.* [20] *Apud veteres amiciſſimus quiſque, & proximus parens expirantem deoſculatus fugientem ore animam extremumque ſpiritum excipit.* Ext enio ſi quis ſuper halitus errat, Ore legā. [21] *Quam tamen potius agnoſcas Herculis animam quā Herculem ipſum.* [22] *Victor Herculis.* [23] *Deianira.*

AL.

AL. Quis tantus eſt, qui vincat Alciden, dolus?
HER. Quicunque, [24] mater, fœminæ iratæ ſat eſt.
AL At unde in artus peſtis aut oſſa incidit?
HER. Aditum venenis palla fœmineis dedit.
AL. Vbinam ipſa palla eſt? membra nudata intuor.
HER. Conſūpta mecū eſt *AL.* Tantane invēta eſt lues?
HER. O mater, Hydram, & mille cum Lerna feras
Errare mediis [25] credo, viſceribus meis.
Quæ tanta nubes flamma [26] Sicanias bibit?
[27] Quæ Lemnos ardens? quæ [28] plaga igniferi poli,
[29] Vetans flagranti currere in Zona diem?
In ipſa me iactate, pro comites, freta,
Medioſque in amnes qui ſat eſt [30] Iſter [31] mihi?
Non ipſe [32] terris maior Oceanus meos
Frangit [33] vapores, omnis in noſtris malis
Deficiet humor, omnis areſcet latex.
Quid, rector Erebi, me remittebas Iovi?
Docuit tenere. redde me tenebris tuis.
[34] Talem ſubactis Herculem oſtende inferis,
[35] Nil inde ducam, quid times iterum Herculem?
[36] Invade mors non trepida. iam poſſum mori.
AL. Compeſce lacrymas ſaltem, & ærumnas doma,
Maliſque tantis Herculem indomitum refer,
Mortemque vince. quod ſoles, vince inferos.
HER. [37] Si me [38] catenis horridus vinctum ſuis
Præberet avidæ Caucaſus volucri dapem
[39] Scythia gemente: flebilis gemitus mihi
Non extitiſſet, [40] ſi vagæ Symplegades
Vtraque premerent rupe: redeuntis minas

[24] *O mater.* [25] *Al.* crede. [26] *Siculas, Ætna ſupervolitantes q.d. non Ætna flammas eructans* --- [27] *Non Lemnos Ægai maris inſula Vulcano ſacra crebris æſtuans incendiis* --- [28] *Non plaga torrida maiori ardet igne quam pectus meum. alii leg.* Inferni *& Pyriphlegethonta intelligunt.* [29] *Ex opinione veterum Aſtrologorum, qui diem ſemper ſtare putabant, & nunquam currere ſub ardenti plaga.* Semper ubi æterna vertigine clara nitet Lux. [30] *Flu. Europæ max.* [31] *Ad me refrigerandum.* [32] *Terram enim circūcingere creditur* [33] *Calores, ardores.* [34] *Afflictum, miſerum* [35] *Vt olim Cerberum.* [36] *Al* Invade mors: non trepido. [37] *Si viderem hoſtem ſciremque quid me cruciaret, &c.* [38] *Vt Prometheum. Herc. Fur. v.* 1206. [39] *Ipſis Scythis me commiſerentibus.* [40] *Herc. Fur. v* 1210.

[41] Ferrem ruinæ. [42] Pindus incumbat mihi
Atque AEmus, & qui Thracios fluctus Athos
Frangit, [43] Iouiſque fulmen exciplens Mimas.
Non ipſe ſi in me, mater, hic mundus ruat,
Superque noſtros flagret incenſus rogos
[44] Phœbeus axis, degener mentem Herculis
Clamor domaret. mille decurrant feræ,
Pariterque lacerent; hinc feris clangoribus
AEtheria me [45] Stymphalis, hinc [46] taurus minax
Ceruice toto pulſet, & quidquid furit.
Solum quoque ingens ſurgat, hinc illinc fremens,
Artuſque noſtros dirus imminuat dolor.
[47] Sparſus ſilebo. non feræ excutient mihi,
Non arma gemitus. nil, [48] quod impelli poteſt.
AL. Non virus artus, nate, fœmineum coquit;
Sed dura ſeries operis; & longus tibi
[49] Fauet [50] cruentis forſitan morbis dolor.
HER. Vbi mors? ubi [51] illa? teſtis eſt aliquis mali?
Intendat arcus. [52] nuda ſufficit manus;
[53] In orbe mecum veniat. huc aliquis mihi
Procedat, agedum, huc. *AL* Hei mihi, ſenſus quoque
Excuſſit illo nimius [54] impulſu dolor.
Remouete, quæſo, tela, & infeſtas, precor,
Rapite hinc ſagittas. [55] igne ſuffuſæ genæ
Scelus minantur. qua fuga latebras petam?
Dolor iſte furor eſt. Herculem ſolus domat.
Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit Alcmene manu,
Vel ſcelere pereat, antequam letum mihi
Ignauus aliquis mandet, ac turpis manus
De me triumphet. [56] ecce, laſſatus malis
Sopore feſſas alligat venas dolor,

41 *Sine queſtu aut gemitu* 42 *Mons Theſſ.* 43 Feriunt enim ſummos fulmina montes. 44 *Solis currus.* 45 *Herc. Fur. v.* 234. 46 *Agam v* 827 47 *Humi ſtratus.* 48 *In quod vires exercere potero cum victoria ſpe.* 49 *Al.* Feruet. 50 *Crucis.* 51 *Mors*, vel *Deianira*. 52 *Inermis*. 53 *Alii leg* in orbem veniat *tibicine quidem immodulato, mente aliquanto ſaniori. nec plane aſſequor locutionem niſi dicat* in certamen deſcendat *manus enim conſerturi pugiles κονόμαχοι lineas ſibi & cancellos circumſcribunt, quos nec ipſis tranſire, nec ſpectatorum coronæ in orbem cingenti liceat ingredi. videat lector* 54 *Al.* impulſos. 55 *Rubore, ſanguine, ardore.* 56 *Act.* 4 *Herc. Fur. v.* 1043.

Gra-

Gravique anhelum pectus impulſu quatit.
Favete, ſuperi. ſi mihi gnatum inclytum
Miſeræ negatis; vindicem ſaltem precor
Servate terris. abeat excuſſus dolor,
Corpuſque vires reparet Herculeum ſuas.

HYLLVS. ALCMENA. HERCVLES. PHILOCTETES. muta perſona.

Reverſus Hyllus nunciat Herculi, Deianiram, poſtquam ſe Neſſi dolo deceptam comperiſſet, ſibi mortem conſciviſſe.

PRo lux acerba, pro capax ſcelerum [1] dolor!
[2] Nurus Tonantis occidit natus iacet.
Nepos [3] ſuperſum. ſcelere materno hic periit;
Fraude illa capta eſt. quis per annorum vices,
Totoq; in ævo poterit ærumnas ſenex
Referre tantas? unus eripiet dies
Parentem utrumq;. cętera ut ſileam mala.
Parcamque fatis, Herculem amitto patrem.
AL. Compeſce voces inclytum Alcidæ genus,
[4] Miſeræque fato ſimilis Alcmenæ nepos.
[5] Longus dolorem forſitan vincet ſopor,
Sed ecce laſſam deſerit mentem quies,
Redditque [6] morbo corpus, & luctus mihi.
HE. [7] Quid hoc? rigēti cernitur [8] Trachin iugo.
Et inter aſtra poſitus evaſi genus
Mortale tandem. quis mihi cęlum parat?
Te, te, pater iam video: placatam quoque
Specto novercam. qui [9] ſonus noſtras ferit
[9] Cœleſtis aures? Iuno me [10] generum vocat.
Video nitentem regiam clari ætheris,
Phębiq; [11] tritam flammea Zonam rota:
[12] Cubile video noctis. [13] hinc tenebras vocat.
Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipſis, pater,
Deducor aſtris? ora Phębeus modo
Afflabat axis [14] tam prope à cœlo fui.
Trachina video. quis mihi terras dedit?
Modo nempe me infra ſteterat, ac totus mihi
Suppoſitus orbis, tam bene [15] exciderat, dolor,

1 *Al.* dies. *Sic inſ. v.* 1424. 2 *Deianira.* 3 *Hercules.* 4 *Æque miſer, atque ego. Al. leg.* Miſeraque nato. 5 *Herc. Fur.* 1077. 6 *Dolori, ſeu furori.* 7 Diſcuſſo ſopore,

Hercules apotheoſin ſuam velut exſtaſi raptus cernere videtur, ſeu propinqua morte vaticinatur. 8 *Sup v.* 135. 9 *E Pythagoraorum ſententia, qui concentum quendam & harmoniam effici corporum cœleſtium motu credebant* 10 *Hebe mihi deſponſa* 11 *Zonam torridam* 12 Redd tur terris videtur. 13 *Al.* in. 14 *Ita Herc. Fur. v.* 977. 15 *Mihi modo in cęlos per exſtaſin rapto.*

Co-

Cogis fateri, [16] parce, & hanc vocem occupa:
Hæc, Hylle, dona [17] matris; hoc munus parat.
Vtinam liceret ſtipite ingeſto impiam
Effringere animam, quale [18] Amazonium malum
Circa nivalis Caucaſi domui latus.
O clara Megara, [19] tunc, cum furerem, mihi
Coniux fuiſti? ſtipitem atq; arcus date.
Dextra inquinetur. laudibus maculam imprimam:
Summus legatur fœmina Herculeus labor:
HYL. Compeſce diras, genitor, irarum minas.
[20] Habet, peractum eſt. quas petis pœnas, dedit.
Sua perempta dextera mater iacet.
HER. [21] Cæci dolores. manibus irati Herculis
Occidere meruit. perdidit [22] comitem Lichas,
Sævire in ipſum corpus exanime impetus
Atque ira cogit. cur minis noſtris caret?
Ipſum cadaver pabulum accipiant feræ.
HY. [23] Plus miſera læſo doluit. [24] huic aliquid quoq;
Detrahere velles. occidit dextra ſua,
[25] Tuo dolore. plura, quam poſcis, tulit.
Sed non cruenta ſceleribus nuptæ iaces:
Nec fraude matris. Neſſus hos ſtruxit dolos;
Ictus ſagittis qui tuis vitam expulit.
Cruore tincta eſt palla [26] ſemiferi, pater,
Neſſuſque nunc has exigit pœnas [27] ſibi.
HE. [28] Habet, peractum eſt. fata ſe noſtra explicant.
Lux iſta ſumma eſt. [29] quercus hanc ſortem mihi
Fatidica quondam dederat, & Parnaſſio

[16] *Melius occidiſſes me priuſquam emiſiſſem indignam hanc Hercule vocem:* Cogis fateri: *quis enim me cogat?* vel, *innuit vocem illam qua minatur ſe fœminam interfecturum.* [17] *Tua, id eſt, Deianira.* [18] *Amazonum inſolentiam, ipſas Amazonas, Herc. Fur. v 542. Hippol. verſ. 397.* [19] *Dignior ſane fuit Deianira qua furentis Herc uxor eſſet.* [20] *Agam. v. 805.* [21] *Heinſius ita hunc locum cenſet legendum* Sua perempta dextera mater iacet Læſi dolore. *Her.* manibus irati, Herc. &c. *tui ſcilicet læſi id eſt, dolens quod te læſerit. Sic mox. v. 1465.* Occidit dextra ſua, tuo dolore. [22] *Me. vel lege* perdidit comitem Licham. *i. Licha necis cauſa fuit.* [23] *Plus vel te, quem læſit.* [24] *Al.* hinc *i. doloris ſui aliquid.* [25] *Quem de te conceperat, dolore.* [26] *Centauri.* [27] *Suæ necis ultionem.* [28] *Bene habet, ſatis eſt.* [29] *Med. v. 349.*

[30] Cir-

[30] Cirrhea quatiens templa [31] mugitu nemus:
,, [32] Dextra perempti, victor Alcide, viri
,, Olim iacebis. hic tibi emenſo freta,
,, Terraſque & umbras, finis extremus datur.
Nil querimur ultra. decuit hunc finem dari,
Ne quis ſuperſtes Herculis victor foret.
Nunc mors [33] legatur, clara, memoranda, inclyta,
Me digna prorſus. nobilem hunc faciam diem.
Cedatur omnis ſylva, & Oetæum nemus
Suſcipiat ignis. Herculem accipiat rogus.
Sed ante mortem, tu [34] genus Pæantium,
Hoc [35] triſte nobis, iuvenis, officium appara.
Herculea totum flamma ſuccendat diem.
Ad te preces nunc, Hylle, ſupremas fero.
[36] Eſt clara, captas inter [37] incultas, [38] genus
Regnumque referens, [39] Euryto virgo edita,
Iole tuis hanc [40] facibus & flammis para.
Victor [41] cruentus abſtuli patriam, lares,
Nihilque miſeræ præter Alciden dedi;
Et iſte rapitur. penſet ærumnas ſuas:
Iovis [42] nepotem foveat, & [42] natum Herculis,
Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
Tuque ipſa planctus pone funebres, precor,
O clara genitrix, vivet Alcides tuus.
[43] Virtute noſtra pellicem feci tuam
Credi novercam, ſive naſcente Hercule

[30] *Oed. v 269.* [31] *Oraculi Delphici reſponſo.* ea adyto Cumæa Sibylla Horrendas canit ambages, antroq; remugit. [32] ἐμοὶ γὰρ ἦν πρόφαντον ἐκ πατρὸς πάλαι, Πρὸς τῶν πνεόντων μηδενὸς θανεῖν ὕπο, Ἀλλ' ὅστις ᾅδου φθίμενος οἰκήτωρ πέλει. *Hac ſunt verba oraculi Dedonai, quod Herculi olim datum fuit: nempe quod ab hoſte defuncto eſſet interficiendus.* [33] *Apparetur vel memoretur.* [34] *Philocteta, Pæantis fil.* [35] *Funebre, ut pyram extruat.* [36] *Al* Eſt clara captas inter, inclytum genus Regn. *Ioſ. Scal legendum monet :* Oechalias genus Regemq; referens &c. [37] *Al. leg.* Oechalias. [38] *Regium genus :* ἓν διὰ δυοῖν. [39] *Rege Oechalia.* [40] *Nuptialibus, Theb. v. 263. & 507.* [41] *Patrem illius & fratres interficiens.* [42] *Te.* [43] *Approbando me ex te natum Iovis eſſe filium magis ingenuum quam quos ex Iunone genuit mox v. 1509.*

Nox

Nox [44] illa certa eſt, [45] ſive mortalis meus
Pater eſt: licet ſit falſa progenies mihi;
Materna culpa ceſſet, & crimen Iovis:
Merui parentem: [46] contuli cœlo decus.
Natura me c nceepit in laudes Iovis,
Quin ipſe quanquam Iupiter credi meus
Pater eſſe gaudet. parce iam lachrymis, parens
Superba matres inter Argolicas eris.
Quid tale Iuno peperit, æthereum gerens
Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen
Cœlum tenens invidit? Alciden ſuum
Dici eſſe voluit perage nunc, Titan, vices
Solus relictus. ille, qui veſter comes
[47] Vbique fueram, Tartara & manes peto.
Hanc tamen ad imos perferam laudem inclytam,
Quod nulla peſtis vicit Alcidem palam,
Omnemque peſtem vicit Alcides palam.

44 *Geminata. Herc.Fur.v.24.* 45 *Etiamſi mortalis quiſpiam fuiſſet pater, non Iupiter, virtute tamen mea feci ut Iovis credar progenies.* 46 *Virtute mea cœlum decoravi.*
47 *Sup. v.41.*

CHORVS.

Solem orat ut toti mundo Herculis mortem nunciet. Herculis apotheoſim prædicit, Iovemque precatur, ut vel nulli producantur tyranni, feræ, monſtra, vel alius ſufficiatur Herc. malorum vindex.

O Decus mundi, radiate Titan,
Cuius ad [1] primos [2] Hecate vapores
Laſſa nocturnæ levat ora [3] bigæ,
Dic ſub Aurora poſitis [4] Sabæis,
Dic ſub occaſu poſitis [5] Iberis,
Quique [6] ferventem patiuntur axem,
Quique ſub [7] plauſtro [8] patiuntur [9] Vrſæ:
Dic ad æternos properare Manes
Herculem, & regnum Canis [10] inquieti,
Vnde non unquam remeavit ullus.

1 *Aurorā tepidos recipientem radios.* 2 *Luna.* Hipp. *v.*411. 3 Agamem. *v.* 812. 4 *Arabia Felicis incolis.* 5 *Hiſpanis.* 6 *Torridam zonam quam tamen veteres ſentiebant non habitabilem præ nimio calore.* 7 *Septē ſtellis in plauſtrum ἁμαξᾶν formatis.* 8 *Ioſ.Scal. legendum cenſet,* ,ar untur *ne repetatur τὸ* patiuntur. 9 *Herc.Fur. v.129.* 10 *Pervigilis, vel, qui* latratu ea regna trifauci Perſonat.

[11] Sume, quos nubes radios ſequantur.
Pallidus mœſtas ſpeculare terras,
Et caput turpes nebulæ pererrent.
Quando, pro Titan, [12] ubi, quove, ſumme,
[13] Herculem in terris alium ſequeris?
Quas manus, orbis miſer, invocabis,
Si qua ſub terra [14] numeroſa peſtis
Sparget intentam rabiem draconis?
[15] Arcadum ſi quis, [15] populi vetuſti,
Fecerit ſylvas [16] aper inquietas?
[17] Thraciæ ſi quis Rhodopes alumnus
Durior terris Helices nivoſæ
Sparget humano ſtabulum cruore?
Quis dabit pacem populo timenti,
Si quid irati ſuperi per urbes
Iuſſerint naſci? iacet omnibus [18] par,
Quem [19] parem tellus genuit Tonanti.
[20] Plāctus immenſas reſonet per urbes
[20] Et comas nullo cohibente nodo,
Femina exertos feriat lacertos;
[21] Solaque obductis foribus Deorum,
Templa ſecuræ pateant novercæ.
[22] Vadis ad Lethem Stygiumq; littus,
Vnde te nullæ referent carinæ.
Vadis ad Manes miſerandus, unde
[23] Morte devicta tuleras triumphum.
Vmbra [24] nudatis venies [24] lacertis,
Languido vultu, trepidoque collo:
Teque [25] non ſolum feret illa puppis.
Non tamen viles eris inter umbras:
AEacumque inter [26] geminoſque Cretas;
[27] Fata diſcernes. [28] fieri tyranni
Parcite, ò dites, inhibete dextras.

[11] *Sume nubilam faciem & triſtem.* [12] *Vbi? Al.* quo ſub axe. [13] *Herculis quidem nomen ſtrenui, omnibus & claris viris à veteribus tributũ quos alij 63. alij 43. numerant.* [14] *Hydra numeroſũ malũ. Her. Fur.* 240. [15] *Hippol.* 783. [16] *Sus Mænalius.* [17] *Diomedes Thracia rex. Herc. Fur.* 225. [18] *Robore & fortitudine modo vel moriens ſicut alii* [19] *Sup. verſ.* 6 [20] *Pro more lugẽtiũ. vid. Tro. v.* 82 [21] *Sup. v.* 746. [22] ἀτραπὸν εἰς ἀΐδαο ἰοῦσας [23] *Herc Fur. act* 5. [24] *Vmbras enim quã in vivis habuerãt, imaginem retinere credebant veteres.* [25] *Vt quõdam ne mergeretur gemens* cymba Sutilis ſub pondere. [26] *Rhadamãtum & Æacum Cretæ reges; quos propter iuſtitiam infernis umbrarum iudiciis præfecit Iupiter. Herc. Fur.* 732. [27] *Al. Facta. id eſt,* Quæ quis apud ſuperos Furto lætatus inani geſſerit. [28] *Al.* Feries tyrannos. *id eſt, quartus ſtatueris iudex, vel ea tibi mens manebit, qua in vita, feriendi tyrannos.*

Laudis eſt. [29] purum tenuiſſe ferrum.
Dumque regnabas, [30] minimum cruentis
In tuas urbes licuiſſe fatis.
Sed *locum virtus habet inter aſtra.*
[31] Sedis Arctoæ ſpatium tenebis?
An gravis Titan ubi promit æſtus?
An ſub occaſu tepido nitebis,
Vade [32] commiſſo reſonare ponto
Audies Calpen? loca quæ ſereni
Deprimes cęli? [33] quis erit recepto
Tutus Alcidæ locus inter aſtra?
Horrido tantum procul [34] à Leone
Det pater ſedes, calidoque [34] Cancro;
Ne tuo vultu tremefacta leges
Aſtra conturbent, trepidetq; Titan.
Vere dum flores venient tepenti,
Et [35] comam ſylvis hyemes recident,
(Vel comam ſylvis revocabit æſtas;)
Pomaque autumno fugiente cedent,
Nulla te terris rapiet vetuſtas.
Tu comes Phębo, comes ibis aſtris.
Ante naſcetur ſeges in profundo,
Vel [36] fretum dulci reſonabit unda;
[37] Ante deſcendet glacialis Vrſæ
Sidus, & Ponto vetito fruetur,
Quam tuas laudes populi [38] quieſcant.
Te, pater rerum, miſeri precamur,
Nulla naſcatur fera, nulla peſtis.
Non [39] duces ſævos miſeranda tellus
[40] Habeat: nec ulla dominetur aula
Qui putet ſolum decus eſſe regni,
Semper [41] impenſum tenuiſſe ferrum.
Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terræ petimus relictæ.

[29] *Incruentum, innocens.* [30] *Minimũ permittere tua licẽtia in ſubditorum vitas.* [31] Tibi numine ab omni Cedetur iuriſq; tui natura relinquet, Quis deus eſſe velis, ubi regnũ ponere mundi. Sed neq; in Arctoo ſedem tibi legeris orbe, Nec polus adverſi calidus qua vergitur Auſtri. [32] *Gaditano utrinq; freto reſonare Calpẽ bimarem audies vid Herc Fur* 236. [33] Ætheris immenſi partem ſi preſſeris unam, ſentiet axis onus, librati pondera cęli Orbe tene medio: pars ætheris illa ſereni Tota vacet. [34] *Thyeſt. v* 852. [35] *Arboribus frondes.* [36] *Prius mare dulceſcet.* [37] *Thyeſt v.* 476. [38] *Taceant.* [39] *Tyrannos.* [40] *I Lipſius tibia adaptat verſum legẽdo,* Horreat nulla dom. *Ioſ Scal. nihil mutandũ cenſet, cũ* Habeat nec, *totidẽ habeat tempora quot,* Horreat. [41] *Ferro non parcere. alii* intenſum, *leg.*

Hem

Hem quid hoc? mundus ſonat; ecce, mœret,
Mœret Alcidæ pater. an Deorum
Clamor, an vox eſt [42] timidæ novercæ?
Hercule an viſo fugit aſtra Iuno?
[43] Laſſus an pondus titubavit Atlas?
An magis diri tremuere Manes
Herculem? & viſum canis inferorum
Fugit abruptis trepidus catenis?
Fallimur: læto venit, ecce, vultu
Quem tulit [44] Pæas, humeriſque tela
Geſtat, & natas populi pharetras,
Herculis hæres.

[42] Iunonis me in cælũ aſcendentẽ timentis. [43] Cælum quod humeris ſuſtinere Atlãta Mauritaniæ regem Promethei fratrẽ fingunt; quod Aſtrologiam ſphæramque inveniſſet. duriuſcula autem locutio laſſius pondus. *[44] Philoctetes cui Hercules moriens ſagittas legavit.*

ACTVS QVINTVS.

NVTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque funus nunciat.

Effare caſus, iuvenis, Herculeos precor,
Vultuq; quonam tulerit Alcides necem.
PH. [1] Quo nemo vitam. *NV.* Lætus adeone ultimos
Invaſit ignes? *PH.* Eſſe iam flammas nihil
Oſtendit ille; qui ſub [2] occaſu Herculis
Virtute vinci doc[u]it indomita omnia.
NVT. Inter [3] vapores quis fuit forti locus?
PH. [4] Quod unum in orbe venerat nondum malum,
Et flamma victa eſt. hæc quoq; acceſſit feris.
Inter labores ignis Herculeos abiit.
NV. Ediſsere agedum, flamma quo victa eſt modo?
PH. Vt omnis Oeten mœſta corripuit [5] manus,
Hinc fagus [6] umbras perdit, & toto iacet
Succiſa trunco: [7] flexit hinc pinum ferox
Aſtris minantem, & nube de media vocat,

[1] Lætiori vultu mortem tulit, quam alius quiſpiam vitam. [2] Suo Ioſ. Scal. itaque legit Herculis. *[3] Ignes [4] Ignis, quocũ Hercules non dimicavit hactenus. vid ſup. v.* 1401. *[5] Multitudo comitũ & famulorum Herc. ſuccidere arbores ad rogum iuſſa [6] Succiſa enim [7] Ioſ. Scal. emendat,* flexit hinc pinus ferox Aſtris minantẽ nub[e] de media comam, *id eſt, aeriũ verticem flexit & inclinavit caſura.*

Rui-

Ruitura cautes movit, & [8] ſylvam trahit
Secum minorem. [9] Chaonis quondam loquax
Stat vaſta late quercus, & [10] Phœbum vetat:
Vtraque [11] totos porrigit ramos nemus.
Gemit illa multo vulnere impreſſo minax:
Frangitque cuneos, reſilit excuſſus chalybs,
[12] Vulnuſque ferrum patitur, & truncum fugit.
Commota tandem eſt; tunc cadens lenta mora
Duxit ruinam. protinus [13] radios locus
Admiſit omnes. ſedibus pulſæ ſuis,
Volucres pererrant nemore ſucciſo [14] diem,
Quæruntque laſſis garrulæ pinnis nemus.
Iamque omnis arbor ſonuit, & [15] ſacræ quoque
Senſere quercus horridam ferro manum,
Nullique priſcum profuit ligno nemus.
Aggeritur omnis ſylva, & [16] alternæ trabes
In aſtra tollunt Herculi [17] anguſtum rogum.
Rapit alta flammas pinus, & robur [18] tenax,
Et brevior ilex ſylva, contexit pyram
[16] Populea ſylva, [19] frondis Herculeæ nemus.
At ille, ut ingens nemore ſub [20] Naſamonio
AEger, reclini pectore admugit leo,
Fertur. quis illum credat ad flammas rapi?
Vultus petentis aſtra, non ignes, erant.
Vt preſſit Oeten, ac ſuis oculis rogum
Luſtravit, omnes [21] fregit impoſitus trabes,
Arcumque poſcit: Accipe hæc, inquit, [22] ſate
Pæante, dona; munus Alcidæ cape.
Has Hydra ſenſit: his iacent [23] Stymphalides,
Et quidquid aliud eminus vici malum.

8 Corruit & mediam proſtravit pondere ſylvam. 9 *In hac ſylva erat ingens quercus: non minor Dodonæa illa in Chaonlio Epiri nemore. de qua vid. Med v.*346. *& Oed.* 726. 10 *So is radios arcet.* 11 *Alii,* totum 12 *Hebetatur nec diffindere valet.* 13 *Quod ſupra v* 1619. *dixit* fagus umbras perdit. 14 *Al leg.* domus. 15 *Incaduæ & Iovi conſecratæ.* 16 *Alternatim poſitæ.* 17 *Al.* Auguſtum. *Qui* anguſtum *retinēt, exponunt* Herculi nimis arctum, *expoſitio nimis arcta & preſſa, non placet, ego dici arbitror* pyramidali aſcendentem forma in altum & anguſtum. 18 *Solidum.* 19 *Herc. Fu. v.*892. 20 *Libyco. Naſamones autem Libyæ pop ex naufragijs & rapto ad Syrtes viventes.* 21 *Pondere ſuo* 22 *Philoctetæ.* 23 *Herc. Fur. v.*243.

[24] Victure felix: has enim [25] nunquam irritas
Mittes in hoſtes, ſive de media voles
Auferre volucres nube, deſcendent aves,
Et certa prædam tela de cęlo ferent.
Nec fallet unquam dexteram hic arcus tuam:
Librare telum didicit, & certam dare
Fugam ſagittis. ipſa non fallunt iter
Emiſſa nervo tela. tu tantum, precor,
Accommoda ignes, & [26] facem extremam mihi:
Hic [27] nodus, inquit, nulla quem capiet manus,
Mecum per ignem flagret, hoc telum Herculem
Tantum ſequatur. hoc quoque acciperes, ait,
Si ferre poſſes. adiuvet domini rogum.
Tum rigida ſecum [28] ſpolia Nemeæi mali
Arſura poſcit, [29] latuit in ſpolio rogus.
Ingemuit omnis turba: nec lachrymas dolor
Cuiquam remiſit. mater [30] in luctum furens
Diduxit [31] avidum pectus, atque utero tenus
Exerta, vaſtos ubera in planctus ferit;
Superoſque & ipſum vocibus [32] pulſans Iovem
Implevit omnem voce fęminea locum.
Deforme letum mater Herculeum facis:
[33] Compeſce lachrymas, inquit: introrſus dolor
Fęmineus abeat. Iuno cur lætum diem
[34] Te flente ducat? pellicis gaudet ſuæ
Spectare lachrymas. contine infirmum [35] iecur
Mater: nefas eſt [36] ubera atque uterum tibi
Laniare, qui me genuit. [37] & dirum fremens
Qualis per urbes duxit Argolicas canem,
Cum victor Erebi Dite contempto rediit
Tremente fato: talis incubuit rogo.

24 *Lipſ. ex m. s. l.* virtute felix iuvenis, has nunquam irritas, *&c.* 25 *Herc. Fur. v* 989. 26 *Funebrem qua rogus accendebatur, id eſt, incende mihi rogum. quod defuncto neceſſitudine devincti præſtabant officium, ſed adverſa facie.* 27 *Clava Apoll.* στιϐαρὸν δ' ἔχεν ὄζον ἐλαίης. 28 *Pellem leonis Nemæi.* 29 *Pellis rogum ſummum texit.* 30 *Luctui nimium indulgens.* 31 *Planctus & pœnæ avidum.* 32 *Compellans.* 33 Μηδέ γύνε δάκρυε. κάρτα τοι φιλοίκτιστον γυνή. 34 *Tuis inſultans lachrymis.* 35 *Affectus, quorum iecur ſedes, ſup v.* 579. 36 *Pro more lugentium. vide Troad. v.* 82. 37 *Et hoc dicto, Herc. dirum fremens qualis duxit, &c. Herc. Fur. verſ.* 809.

Quis

Quis [38] ſic triumphans lætus in curru ſtetit
Victor? quis [39] illo gentibus vultu dedit
Leges [40] tyrannus? quanta pax obitus tulit?
[41] Hæſere lachrymæ. cecidit expulſus dolor
Nobis quoque ipſis. nemo morituro ingemit.
Iam flere pudor eſt. ipſa, quam ſexus iubet
Mœrere, [42] ſiccis hæſit Alcmene genis;
Stetitque nato pene iam ſimilis parens.
NV. Nullaſne in aſtra miſit ad ſuperos preces
Arſurus, aut in vota reſpexit Iovem?
PH. Iacuit ſui ſecurus, & cœlum intuens,
Quæſivit oculis [43] arce an ex aliqua pater
Deſpiceret illum. tum manus tendens ait:
Quacunque [43] parte proſpicis natum, pater,
[44] Iſte eſt pater, quem nocte commiſſa dies
Quæſivit unus. ſi meas laudes canit
[45] Vtrumque Phœbi litus, & [46] Scythiæ genus,
Et omnes [47] ardens ora, quam torret dies.
Si pace tellus plena, ſi nullæ [48] gemunt
Vrbes, nec aras [49] impius quiſquam inquinat;
[50] Si ſcelera deſunt, ſpiritum admitti hunc precor
In aſtra, nec me mortis infernæ locus,
Nec mœſta nigri regna conterrent Iovis:
Sed ire ad illos * umbra, quos vici, Deos,
Pater, erubeſco. nube diſcuſſa diem
Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem
Spectet: licet tu ſidera & mundum neges,
Vltro, pater, cogere. [53] ſi voces dolor
Abſtulerit ullas, pande tum Stygios lacus,
Et redde [54] Fatis. approba gnatum prius.

[38] *Vt ille rogo.* [39] *Tam læto & ſereno.* [40] *Rex*, τύραννος. *ſic enim primitus Græcis uſurpatum.* [41] *Ceſſavere.* [42] *Non lacrymantibus.* [43] *Cæli.* [44] *Ego ſum filius. ille tuus quem geminata nocte genuiſti. Herc Fur. v. 24.* [45] *Oriens & Occidens.* [46] *Septentrio.* [47] *Meridies.* [48] *A tyrannis Oppreſſæ.* [49] *Al.* Impias, *utrumque recte, intelligit autem Buſiridis aras.* [50] *Si ſcelerati homines mea opera devicti ceſſent.* * τυπος, εἴδωλον, *nudum ſimulachrum, quod (anima vel in cœlum unde deducta eſt, vel in alia corpora migrante corpore, quod in elementa diſſolvitur) petit inferos.* [53] *Revocat, corrigitque ſupremam vocem* cogere. [54] *Inferis, mortis loco.*

[55] Vt dignus aſtris videar, hic faciet dies.
Leve eſt quod actum eſt. Herculem genitor prius
[56] Invenit, an damnavit? [57] hoc poſtq; addidit;
Noverca cernat, quo feram flammas modo.
Flammas popoſcit. hoc age [58] Alcidæ comes;
Non ſegnis, inquit, corripe Oetæam [59] facem.
Quid dextra tremuit? num manus pavida impium
Scelus refugit? redde iam pharetras mihi,
Ignave, iners, inermis [60] en noſtros manus
Quæ tendat arcus. quis ſedet pallor genis?
Animo faces invade; quo Alciden vides
Vultu iacere: reſpice arſurum, miſer.
[61] Vocat ecce iam me genitor, & pandit polos.
Venio, pater vultuſque non idem fuit.
Tremente [62] pinum dextera ardentem impuli.
Refugit ignis, & reluctantur faces,
Et [63] membra vitant: ſed recedentem [63] Hercules
Inſequitur ignem. [64] Caucaſum, aut [65] Pindum, aut [66] Athon
Ardere credas. nullus erumpit ſonus.
Tantum [67] ingemiſcit ignis ad durum iecur.
[68] Typhon in illo poſitus immanis rogo
Gemuiſſet ipſe, [69] quique convulſam ſolo
Impoſuit humeris Oſſan Enceladus ferox.
At ille medias inter exſurgens faces
Semiuſtus ac laniatus, intrepidus, rubens;
Nunc, ò parens Herculea, [70] ſic ſtare ad rogum,
Te mater, inquit, [70] ſic decet fleri Herculem.
Inter vapores poſitus, & flammæ minas,
Immotus, inconcuſſus. in neutrum latus
Correpta flectens membra, adhortatur, monet.

55 *Quæ per vitam ſtrenue feci non tam aſtra merentur, quam mors hæc acerba, quam fortiter fero.* 56 *Immortalitatem donavit, an ad pœnas damnavit?* 57 *Scil.* Noverca cernat quo feram flammas modo. 58 *Philocteta.* 59 *Sup. v.* 1660. 60 *Tuane manus digna arcu & ſagittis meis, quæ trepidat rogum meum incendere.* 61 *Al.* rogat. *Sed minus decorum eſt ut Iupiter roget.* 62 *Tum facem rogo ſubdidi.* 63 *Devitant Herculem quaſi non tentare auſa.* 64 *Montem Scythia.* 65 *Theſſaliæ montem.* 66 *Montem inter Macedoniam & Thraciam.* 67 *Vide Thyeſt. v.* 768. 68 *Gigas Med. v.* 772. 69 *Herc. Fur. v.* 80. 70 *Intrepide, non lachrymis, non gemitu.*

71 Ge-

[71] Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit
Animum miniſtris. [72] urere ardentem putes.
Stupet omne vulgus, [73] vix habens flamma fidem.
Tam placida frons eſt, tanta maieſtas viro.
[74] Nec properat uri. cumque iam forti datum
Leto ſatis penſavit, igniferas trabes
Hinc inde traxit, [75] nimia quas flamma occupat:
Totaſque in ignem vertit, & quæ plurimus
Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox.
Nunc ora flammis implet. aſt illi graves
Luxere barbæ: cumque iam vultum minax
Appeteret ignis, lamberent flammæ caput,
Nõ preſſit oculos. Sed quid hoc? mœſtam intueor
[76] Sinu gerentem reliquias magni Herculis.
[77] Crinemque iactans ſquallidum Alcmene gemit.

[71] *Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet.* [72] *Crederes ipſum ira ardentem in ignem agere, non ab eo pati.* [73] *Vix credebant eum eſſe ignem.* [74] *Quo pœna eriperetur.* [75] *Lipſius legit* minima. [76] *Ad utrumque parentem ſpectabat, reliquias colligere, ſinu fovere, & componere, de qua forma vid. Tro. v 797.* [77] *Alibi erat mens I L. eum reponeret.* Cinerem iam ſqu. Alc. gerit. *neque enim ſimul geſſit & iactavit cineres, quod etiam crudelitatis fuiſſet.*

ALCMENA. PHILOCTETES.

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

Timete [1] ſuperi fata. tam [2] parvus cinis
Herculeus eſt: huc ille [3] decrevit gigas.
[4] O quanta Titan, in nihil moles abit!
Anilis, heu me, cepit Alciden ſinus.
Hic tumulus illi eſt. ecce vix totam Hercules
Complevit urnam. quam [5] leve eſt pondus mihi,
[6] Cui totus æther pondus incubuit leve?
Ad tartara olim regnaque, ô gnate, ultima
Rediturus ibas; quando ab inferna Styge
Remeabit iterum? non uti [7] ſpolium trahas,

[1] *Mortales qui ſupera aura veſcimini.* vel *Dii, namque Iovis ſepulchrũ oſtendit Creta, & Bacchi ſimulachrũ inferos adiit.* [2] *Quẽ parva capiat urna.* [3] *Decreſcẽdo devenit.* [4] *O Sol, quãta moles in nihil abiit,* ſuſpicor tamen hunc locũ, & Titana de Hercule ab autore conceptum fuiſſe. [5] Quod digitis quinque levatur onus. [6] *Cœlũ. Her. Fur. v. 68.* [7] *Cerberum.*

Rur-

Rurſumque [8] Theſeus debeat lucem tibi:
Sed quando ſolus? [9] ignis impoſitus tuas
Compeſcet umbras, teque Tartareus canis
Inhibere poterit? quando Tænareas fores
Pulſabis? ah, quas mater ad fauces agar?
Qua mors aditur? vadis ad Manes iter
[10] Habiturus [10] unum. quid diem queſtu tero?
Quid miſera duras vita? quid lucem hanc tenes?
Quem parere rurſus Herculem poſſum Iovi?
Quis me parentem gnatus Alcmenam ſuam
Tantus vocabit? ò nimis felix, nimis,
[11] Thebane coniux. Tartari intraſti loca
Florente gnato: teque venientem inferi
Timuere forſan, quod pater tantum Herculis
Vel [12] falſus aderas. quas petam terras anus
Inviſa [13] ſævis regibus? ſi quis tamen
Rex eſt relictus ſævus: hei miſeræ mihi,
Quicumque [14] cæſos ingemunt gnati [14] patres,
A me petent ſupplicia. me cuncti obruent.
Si quis [15] minor Buſiris, aut ſi quis [16] minor
Antæus urbes [17] perfidæ terret plagæ,
Ego præda ducar: [18] ſi quis Iſmarios greges
Thracis [19] cruenti vindicat. carpent greges
Mea membra diri. forſitan pœnas petet
Irata Iuno. totus [20] uretur dolor.
Secura victo tandem ab Alcide vocat.
Pellex ſuperſum. [21] ſupplicia de qua exigat.
[22] Ne parere poſſem, fecit hic gnatus mihi
Vterum timendum. quæ petam Alcmene loca?
Quis me locus, quæ regio, quæ mundi plaga
Defendet? aut quas mater in latebras agar?

8 *Herc. Fur. v.* 805 *Hippol.* 840. 9 *Infernus.* 10 *Vnicum, non remeabile, vel atque ab omni orbis regione diſtans, inquiunt interpretes. Quid ſi dicamus* ſolum. *id eſt, ſine me? diſpiciat lector ex iis quæ ſequuntur.* 11 *Amphitryo Thebanorum dux, mihi coniux. Herc. pater (putative) tu felix, qui intraſti, &c.* 12 *Putativus.* 13 *Tyrannis.* 14 *Patres tyrannos ab Hercule cæſos.* 15 *Filius Buſiridis.* 16 *Antæi filius.* 17 *Afrorum, Pœnorum, quorum perfidia obiit in gentis notam.* 18 *Si quis Diomedis filium patrem ſuis equis obiectum vindicare voluerit. Herc. Fur. v.* 225. 19 *Humana carne paſti.* 20 *Conſumetur, impendetur in me.* 21 *Vt in me iras exerceat.* 22 *Ne partus pœnam à me exigat Iuno.*

Vbique certe nota ſi patriam petam,
[23] Lareſque miſeros, Argos Euryſtheus tenet.
O bata Thebas, [24] regnum & Iſmenum petam,
Thalamoſque noſtros in quibus quondam Iovem
Dilecta vidi? pro nimis felix, nimis,
[25] Si fulminantem & ipſa ſenſiſſem Iovem!
Vtinam meis viſceribus Alcides foret
Exectus infans! nunc datum eſt miſeræ, datum.
Videre gnatum laude certantem [26] Iovi:
Et [27] hoc daretur ſcire, quod fatum mihi
Eripere poſſet! quis memor vivet tui,
O gnate, populus? omne iam ingratum eſt genus.
Petam [28] Cleonas? Arcadum an populos petam?
Meritiſque [29] terram nobilem quęram tuis?
[30] Heic dira ſerpens cecidit [31] heic ales fera;
[32] Heic rex cruentus; [33] heic tua fractus manu,
Qui te ſepulto [33] poſſidet cęlum, leo.
Si grata terra eſt, populus Alcmenam tuam
Defendat omnis. Thracias gentes petam,
Hebrique populos? hęc quoque eſt meritis tuis
[34] Defenſa tellus ſtabula cum regno iacent.
Heic pax cruento rege proſtrato data eſt.
[35] Vbi enim negata eſt? quod tibi infelix anus
Quęram ſepulchrum? de tuis totus rogis
Contendat orbis, reliquias magni Herculis
Quis populus, aut quæ templa, quæ gentes colent?
Quis iam petet quis poſcet [36] Alcmenes [36] onus
Quæ tibi ſepulchra grate, quis tumulus ſat eſt?
Hic totus orbis fama erit tumulus tibi.
Quid anime, trepidas? Herculis cineres tene.

[23] *Domum patris mei Electryonis.* [24] *Thebanum quod alluit Iſmen fluv.* [25] *Si ipſo concubitu periiſſem fulmine, ut Semele Her. Fur v 455.* [26] *Cum Iove. Hellenſ* [27] *Te mihi ita fulminata ac mortua ſuperſtitem eſſe* [28] *Oppidum inter Argos & Corinthum iuxta quod ſylva Nemeaa.* [29] *Heinſ.* Lernam *legendum conicit, vel lege* Terras nobiles. [30] *In Lerna palude Argiva.* [31] *In Arcadia Stymphalis volucris, vel cerva aeripes alata* [32] *In Ægypto, Thracia, Libya. Buſiris, Diomedes Antæus.* [33] *Herc Fur v. 225 Thyeſt v 853.* [34] *Interfecto Diomede. Herc. Fur. v 225.* [35] *Lipſ* Vbi ea negata eſt *q. d. Thracia univerſa data eſt pax poſtquam Diomedi uni negata eſt quem interemit.* [36] *Vrnam Herculis continentem reliquias quam geſto.*

Com-

Complectere oſſa reliquiæ auxilium dabunt:
Erunt ſatis præſidia terrebunt tuæ
Reges vel umbræ. *PH.* Debitos gnato quidem
Compeſce fletus, mater Alcidæ inclyti.
Non eſt gemendus nec gravi urgendus nece,
[37] *Virtute quiſquis abſtulit fatis iter.*
Æterna virtus Herculem fieri vetat.
[38] *Fortes vetat mœrere, degeneres iubet.*
AL. Sedabo queſtus? vindicem amiſi [39] parens
Terræ atque pelagi, quaque [40] purpureus dies
[41] Vtrumque [42] clara ſpectat Oceanum [42] rota.
Quot miſera in uno condidi gnatos parens?
Regno carebam, regna ſed [43] poteram dare.
Vna inter omnes terra quas matres regit,
[44] Votis peperci: nil ego à ſuperis petii
Incolume nato. quid dare Herculeus mihi
Non poterat [45] ardor? quis Deus quidquam mihi
Negare poterat? vota in hac fuerant manu:
Quidquid negaret Iupiter, daret Hercules.
Quid tale genitrix ulla mortalis tulit?
Deflevit [46] aliqua [47] mater, & toto ſtetit
Succiſa fœtu, biſque ſeptenos greges
Deplanxit una: [48] gregibus æquari meus
Quot ille poterat? matribus miſeris adhuc
Exemplar ingens deerat Alcmene dabit. [49]
Ceſſate matres, pertinax ſi quas dolor
Adhuc iubet lugere, quas luctus gravis
[50] In ſaxa vertit. cedite his cunctæ malis.
Agedum, ſenile pectus, ò miſeræ manus
Pulſate, & una funeri tanto ſat eſt
Grandæva anus defecta; quod totus brevi
Iam quæret orbis? expedi in planctus tamen

37 Quiſquis ab iniuria oblivionis & mortalitatis ſe vindicavit ſibique ſua virtute ad cœlum ſtruxit iter 38 Non ſunt lugendi, qui ſibi virtute ſua nomen æternum aſſecuti ſunt, ſed ii qui nihil in vita egerunt, quo poſteris ſe bene vixiſſe teſtentur. 39 Ego mater illius. 40 Sol rubens 41 Orientem & occidentem Indicum & Galitanum. 42 Curru ſplendido 43 Per filiũ regum victorem. 44 Non votis Deos fatigavi neque enim opus, cum nihil non mihi filius ſuppeditaret. 45 Ardens amor & virtus. 46 Neſcio qua nimirum Niobe al olim. *47 Herc. Fu. v. 389. 48 Notorum. 49 Exemplar miſeræ matris 50 Vt Nioben.*

Defeſſa quanquam brachia.[51] invidiam ut Deis
Lugendo facias, advoca in planctum [52] genus.

[51] Invidiam factura parens. *vid. Oed v.200.* [52] *Humanum vel Herculis, ut in ſequenti nania, alii* genas.

ALCMENA.

Triſtis Alcmena næniam canit.

Flete Alcmenen, magniq; Iovis
Plangite gnatum,[1] cui concepto
Lux una periit, noctesq; duas
Contulit [2] Eos: ipſa [3] quiddam
Plus luce perit. totæ pariter
Plangite gentes, quarum ſævos
Ille tyrannos iuſſit Stygias
Penetrare domos, populiſq. [4] madens
Ponere ferrum. fletum meritis
Reddite tantis. totus, totus
Perſonet orbis. fleat Alciden
[5] Cęrula Crete: magno tellus
Clara Tonante.[6] centum populi
Brachia pulſent.
Nunc [7] Curetes, nunc [8] Corybantes,
Arma Idea quaſſate manu:
[10] Armis illum lugere decet.

[1] Herc. Fu. v.24. *[2] Aurora.* *[3] Hercules Propter quem illius diei lux periit.* *[4] Subditorum cæde madens.* *[5] Inſula clara incunabulis Iovis cui Herc filius, vel propter taurũ Cretenſem ab Herc. interfectum. Agam. v.827.* [6] *Creta ἑκατομπόλιως.* [7] *Pop Creta qui ex Ida Phrygia monte in Cretam traiecerunt :* vel ut alii *ex Ida Creta mon e Opis digitis tacto nati ſunt, unde & dactyli Idai dicti. qui quod ἐνόπλιον ſaltantes, vel cymbala pulſantes Iovis vagitum celarent,* ἀπὸ τῆς κουροτροφίας *nomen ſortiti ſunt, aliis* ἀπὸ τῆς κουρᾶς *dicti, quod anteriorem partem capitis detonſi, poſteriorem fovebant, vel quod mollium puellarum ritu comam foverent, quam quia inter ſaltandum rotarent.* [8] *Corybantes dicti. q.* κορύπτοντες*: aliis tamen à* κόρη *pupilla quod vigiles Iovem cuſtodirent: aliis* παρὰ τῷ κόρυθα, *quod galeati incederent. Lucianus tamen Corybantes Phrygiæ Cybeles, Curetas Cretenſis Iovis ſacerdotes eſſe vult.* [9] *Cymbala, tibiam, tympana, buxum Berecynthium,* vel ſimpliciter. *arma. Curetes enim primum* ἐνόπλιον *ſaltaſſe dicuntur, ut Iovis vagitum armorum ſtrepitu obtegerent.* [10] *Heroem ſcilicet fortem.*

Nunc

Nunc nunc funus plangite [11] verum:
Iacet Alcides non minor ipſo,
Creta, Tonante.
Flete Herculeos, Arcades, obitus,
Nondum [12] Phœbe naſcente genus.
Iuga [13] Parthenii [14] Nemeæq; ſonēt;
Ferantque graves [15] Mænala planctus.
Poſcite magno Alciden gemitu:
Stratus veſtris [16] ſetiger oris:
[17] Aleſque ſequi iuſſa ſagittas,
[18] Totum pinnis velata diem
Flete, Argolici: flete, [19] Cleonæ:
Hic terrentem mœnia quondam
Veſtra leonem fregit noſtri
Dextera nati. Date Sithoniæ [20]
Verbera matres, gelidusque ſonet
Planctibus Hebrus. flete Alciden,
Quod non ſtabulis [21] naſcitur infans,
Nec veſtra greges viſcera carpunt.
Fleat [22] Antæo libera tellus,
Et rapta fero [23] plaga Geryone.
Mecum miſeræ plangite gentes:
[24] Audiat ictus utraque Tethys.
Vos quoque mundi [25] turba citati,
Flete Herculeos, numina, caſus.
Veſtrum Alcides [26] cervice meus
Mundum. ſuperi, cęlumque tulit:
Cum ſtelligeri vector Olympi,
Pondere liber ſpiravit Atlas.
Vbi nunc veſtræ, Iupiter, arces?
Vbi promiſſi regia mundi?
Nempe Alcides mortalis obit,
Nempe ſepultus. quoties [27] telis
Facibuſque tuis ille pepercit!
Quoties ignis ſpargendus erat?
In me ſaltem iaculares facem,

[11] *Non falſū & imaginarium, ut Iovis quondam.* [12] *Scribendum* Phębe. *i. Arcades* ϖροσέληνοι. *vid. Hipp. v.* 783. [13] *Montis Arcadiæ.* [14] *Sylva inter Cleonas & Phlinotem in qua Herc. Leonem interfecit.* [15] *Arcadiæ mons.* [16] *Aper Erymanthius, Mænalius, Arcadius.* [17] *Stymphalides quæ ſolis radios pennis obumbrarūt ſagittis Her. vel ut alii.*

ærei crotali crepitu pulſa. Theb. v 422. [18] *Sup. v.* 1654. [19] *Sup. v* 1811. [20] *Threſſæ à Sithone monte Thraciæ.* [21] *Non alitur pabulum futurum equis Diomedis, paſſivè, vel per Hypallagen. Lipſ* naſcitur. [22] *Sup. v.* 24 [23] *Hiſpania. vid. Herc. Fur. v.* 232. [24] *Solem Orientem mittens & Occidentem excipiens, vid. Herc. Fur. v.* 25. [25] *Cælicolæ.* [26] *Herc. Fur. v.* 68. [27] *Sup. v.*6

[28] Semelemq; puta. Iamne [29] Elyſias,
O grate, domus, iam litus habes,
[30] Ad quod populos natura vocat?
[31] An poſt raptum Styx atra canem
Præcluſit iter;
Teque in primo limine Ditis
Fata morantur? [32] quis nunc umbras
Gnate, [32] tumultus, Maneſque tenet?
[33] Fugit abducta navita cymba,
Et Centauris Theſſala motis
Ferit attonitos ungula Manes?
Angueſque ſuos Hydra ſub undis
Territa merſit? teque labores
O gnate, timent?
Fallor, fallor, veſana parens:
Nec te Manes umbræque timent.
[34] Non [35] Argolico rapta leoni
Fulva pellis contecta iuba
Lævos operit dura lacertos:
Vallantque [36] feri tempora dentes,
Donum pharetræ ceſſere tuæ.
Telaque mittet iam [37] dextra minor,
Vadis inermis, gnate, per umbras.
Ad quas ſemper manſurus eris.

[28] Sup. v. 1804. [29] Troad. v. 942. [30] Mortis communẽ omnibus portum. [31] An quod olim Cerberum rapuiſt: aditum iam tibi negãt, ingrediq; prohibent? [32] Te ſecundo iam adveniẽte [33] Fugitne Charõ mõſtrorumq; ſimulachra ut quondã? Herc. Fur. v. 769. [34] Non enim deſcendis armatus ut quondam. [35] Cleonæo. Sup. v 1813 [36] Rictus leonis galea loco gerebat. Her. Fur. v. 797. [37] Philoctetæ dextra, tua minus valida.

HERCVLES. ALCMENA.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium tranſlatus, (machina autem demiſſus, Herc. ex editiore loco ſupra epiſcenium inducitur.

QVid me [1] tenentem regna ſiderii poli,
[2] Cæloq; tandem [2] redditum, [3] planctu iubes
Sentire fatum? parce. nam virtus mihi
In aſtra, & ipſos fecit ad ſuperos iter.
AL. Vnde ſonus trepidas aures ferit?
Vnde meas inhibet lachrymas fragor?

[1] Herculem in cælum relatum alii Engonaſim, alii Martis ſtellam putant. [2] Vel quod Iove ſatus fuerit, vel ex opinione Platonica, animas priuſquam in corpora demitterentur, in cælo fuiſſe.

Agno-

Agnoſco,agnoſco, ictum eſt [4] chaos.
A Styge,gnate, redis iterum mihi?
Fractaque non ſemel eſt Mors horrida.
Viciſti rurſus Noctis loca
[5] Puppis & infernæ vada triſtia.
Pervius eſt [6] Acheron iam languidus,
Et remeare licet ſoli tibi,
Nec te Fata tenent poſt funera.
[7] An tibi præcluſit Pluton iter,
Et [8] pavidus regni metuit ſibi?
Certe ego te vidi flagrantibus
Impoſitum ſylvis,cum pluribus
In cœlum furerent flammæ minis.
Arſiſti certe:verum [9] ultima
Non tenuere tuas umbras [9] loca.
[10] Quid timuere tui manes precor?
Vmbra quoque eſt Diti nimis horrida.
HER. Non me rigentis ſtagna [11] Cocyti tenent.
Non puppis umbras furva tranſvexit meas.
Iam parce,mater,queſtibus Manes [12] ſemel
Vmbraſque vidi:[13] quidquid in nobis tui
Mortale fuerat,ignis iniectus tulit.
Paterna cœlo pars data eſt; flammis tua.
Proinde planctus pone.[14] quos gnato paret
Genitrix inerti, luctus in turpes eat.
[15] *Virtus in aſtra tendit, in mortem timor.*
Præſens ab aſtris mater, Alcides [16] cano;
[17] Pœnas cruentus iam tibi Euryſtheus dabit.

[3] *Viventium planctu luctuq; nimio manes offendi creditum.* Tu manes ne læde meos & parce ſolutis crinibus, & teneris Delia parce genis. Tibull. [4] *Infernum & mors.* [5] *Cymba Charontis* [6] *Agam. v. 12.* [7] *Sup. v. 1920.* [8] *Ne regnū illi eriperes metuens.* [9] *Inferna. Tartara* [10] *Quam tui partem timuere manes? an & umbram tuam? vide ſup. quæ ad v. 1706.* [11] *Agam v. 22.* [12] *Dum in vivis eram.* [13] *Anima cœlum petiit, corpus in cognata elementa, unde ortum, abiit. putabant autem* ἀποθιωσιος *illi fautores. opportere terrenum illud omne corpori admixtum comburi ut immortalis quis fieret* [14] *Supra v. 1835.* [15] *Fortes virtus ſua cœlo & immortalitate beat, ignavorum memoriam una cum corpore mors abſorbet* [16] *Tibi prędico.* [17] *Ab Herculis filiis enim & Iolao apud Marathonē poſt ea devictus eſt, vel* ut alii, *eius ab Hyllo interempti caput ad Alcmenam allatum.*

Currum ſuperbum vecta tranſcendes caput,
Me iam decet ſubire cœleſtem plagam,
Inferna [18] vinco rurſus Alcides loca.
AL. Mane parumper, ceſſit: ex oculis abiit:
In aſtra fertur. fallor, an vultus putat
Vidiſſe gnatum? [19] *miſera mens incredula eſt.*
Et numen, & te mundus æternus tenet.
[19] Credo, [20] triumphas: regna Thebarum petam,
Novumque templis additum numen canam,

[18] *Alii* Vito. [19] *Alii* Miſera mens eſt credula. *vid. v. 312 Herc. Fur.* [20] *Ex authoritate Ioſ. Scal. ſcribe* Credo, triumphas, *cum prius legeretur.* Credo triumphis.

CHORVS.

Herculis ἀποθέωσει adſpirat Chorus, novumq; numen adorat.

[1] *NVmquam Stygias fertur ad umbras*
Inclyta virtus. vivite fortes:
Nec Lethæos ſæva per amnes
Vos fata trahent: ſed cum ſummas
Exiget horas conſumpta dies.
Iter ad ſuperos gloria pandet.
Sed [2] tu domitor magne ferarum,
Orbiſque ſimul pacator ades.
Nunc quoq; noſtras reſpice terras:
Et ſi qua novo [3] bellua, vultu
Quatiet populos terrore gravi,
[4] Tu fulminibus frange [5] triſulcis.
Fortius ipſe genitore tuo
Fulmina mittes.

[1] *Sup. v.* 1837. *&* 1969.
[2] *Hercules.*
[3] *Monſtrũ, tyrannus.*
Sup. v 6.
[5] *Triſulcũ dicitur fulmẽ propter ignes triũ ſuperiorum ſiderum ad terram deciduos, quorum ſummus ex nimio Saturni humore infuſcat, ἀργῆς. imus ex ardore Martis cremat diſſipatque, ψολόεις: medius è clara Iovis ſubtilitate penetrat, etiam illaſis operimentis, καταιβάτης, Iovi rurſus tres datæ ſunt manubiæ, Minores, quæ moneant, Maiores quæ XII. deorum concilio miſſæ diſcutiant: Maxima, quæ Iupiter eorundem nutu iaculatus, accendit, diſperdit, imis ſumma commutat.*

OCTA-

OCTAVIA.

Perſonæ.

OCTAVIA. POPPEA.
NVTRIX OCTAVIÆ. NVTRIX POPPEÆ.
CHORVS Romanorum. AGRIPPINA.
SENECA. NERO.
PRÆFECTVS. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Claudius Druſus Cæſar Meſſalinæ, quæ illi Britannicum & Octaviam pepererat, quod Silio nupſiſſet, mori iuſſæ, Agrippinam filiam fratris ſui Germanici, viduam Cn Dom Ænobardi Neronis ſuperinduxit; cuius filio Neroni Octaviam ſuam in matrimonium dedit. Claudio & Britannico veneno ſublatis, Nero Imp. Octaviam quam oderat repudiat, Poppeam Sabinam ducit. cuius divortii cauſa commoti populi tumultum multa cæde reprimit, & Octaviam in Pandatariam ablegatam interfici iubet.

ACTVS PRIMVS.

OCTAVIA.

Vitæ pertæſa miſerias ſuas deflet Octavia.

IAm vaga cęlo ſidera fulgens,
Aurora fugat: ſurgit Titan
Radiante coma, mundoque diem
Reddit clarum.
Eia age, tantis onerata malis
Repete aſſuetos iam tibi queſtus,
Atque æquoreas vince, Alcyonas:
Vince & [2] volucres [2] Pandionias:
Gravior namque his fortuna tua eſt.
Semper [3] genitrix [4] deflenda mihi.
Prima meorum cauſa malorum,
Triſtes queſtus
Natæ exaudi, [5] ſi quis remanet
Senſus in umbris. utinam ante manu
Grandæva ſua [6] mea rupiſſet

1 *Vide Agamem. verſ. 674.* 2 *Luſciniā & hirundinem, in quas mutatæ Procne & Philomela, Pandionis regis Athenarum filiæ. Agam. v. 665.* 3 *Meſſalina.* 4 *Dedecore tuo* vel *morte* propter ſeq. 5 *Poetis hoc familiare, ut ſimulachris hiſce apud inferos maneant memoria & affectus.* 6 *Vita mea abſcidiſſet telā Parca. Herc. Fur. v. 551.*

Stamina Clotho; [7] tua quam mœrens
Vulnera vidi,
Oraque fœdo ſparſa cruore!
O lux ſemper funeſta mihi!
Tempore ab illo lux eſt tenebris
Inviſa magis.
Tulimus ſævæ iuſſa [8] novercæ,
Hoſtilem animum, vultuſque truces.
Illa, illa meis [9] triſtis Erinnys
Thalamis Stygios prætulit ignes:
Teque [10] extinxit, miſerande [11] pater,
Modo [12] cui totus paruit orbis
Vltra Oceanum; cuique Britanni
Terga dedere.
[13] Ducibus noſtris ante ignoti,
Iuriſque ſui.
[14] Coniugis (heu me) pater inſidiis
Oppreſſe iaces; ſervitque domus
Cum prole tua capta [15] tyranno!

7 Claudius Valeriam Meſſalinã repudiatis Herculanilla & Ælia Petina uxorẽ duxit. inſatiata libidinis mulier præter alia dedecora C. Silio nupſit, quod ubi comperiſſet Imperator, ſupplicio affecit; illa autem cum timide & fruſtra ferrum pectori & iugulo admoviſſet, à tribuno tandẽ confoſſa interiit. 8 *Agrippina* 9 *Vid. Med. v. 17.* 10 *Boleto venenato Claudium Agrippina ſuſtulit.* 11 *T. Claudii.* 12 *Namque* Ille Britannos ultra noti Litora ponti & cęruleos Scuta Brigantas dare Romuleis Colla catenis Iuſſit, &c. 13 *Noti & quidem tentati Iulio Caſari, ſed non ſubacti: ut & Auguſto.* 14 *Tua, Agrippina, ſupra v. 21.* 15 *Neroni.*

NVTRIX. OCTAVIÆ.

Propter alumnæ ſuæ Octaviæ calamitatem ſublimis & aulicæ vitæ conditionem execratur.

FVlgore primo captus, & [1] facilis bono
Fallacis aulę, quiſquis attonitus ſtupet,
Subito, latentis ecce Fortunæ impetu
Modo præpotentem cernat everſam domum,
Stirpemque Claudii, cuius imperio fuit

1 *Levi* vel *quod etiam malis citra virtutem contingat.*
2 *Al.* Libantis.

Sub-

Subiectus orbis; paruit [3] liber diu
[3] Oceanus, & recepit invitus [4] rates.
En [5] qui Britannis primus impoſuit iugum,
Ignota tantis claſſibus texit freta.
Interque gentes barbaras tutus fuit,
Et ſæva maria: coniugis ſcelere occidit,
Mox illa [6] gnati. cuius extinctus iacet
[7] Frater venenis: mœret infelix ſoror,
[8] Eademque coniux. nec graves luctus valet
Ira coacta tegere. [9] crudelis viri
Secreta refugit ſemper, atque [10] odio pari
Ardens mariti, mutua flagrat face.
Animum dolentis noſtra ſolatur fides,
Pietaſque fruſtra. [11] mutat immitis dolor
Conſilia noſtra. nec regi mentis poteſt
Generoſus ardor, ſed malis vires capit.
Heu quam nefandum proſpicit noſter timor
Scelus, quod utinam numen avertat Deum!

[3] Pop Britannia diu liberi. [4] Noſtras, Romanas. [5] Sup. v.25. [6] Neronis. inf v.305. [7] Britannicus frater Octavia uterinus, Neronis per adoptionem Claudii, quem Nero ut imperium ſolus & ſine æmulo obtineret Locuſta venefica opera ſuſtulit. [8] Octavia, quam duxerat adoptatus à Claudio Nero. [9] Maritum averſata, non ſuſtinet ſola cum illo eſſe. [10] Octavia Neronem haud minus odit quam ipſam Nero. [11] Dolor facit ut Octavia meorum conſiliorum immemor ultionem meditetur.

OCTAVIA. NVTRIX.

Lugentem Octaviam nutrix conſolatur, & à vindicta quam cogitat, dehortatur.

O Mea [1] nullis æquanda malis
Fortuna? licet repetam [2] luctus
Electra tuos: tibi mœrenti
Cæſum licuit flere parentem:
Scelus ulciſci vindice fratre,
Tua quem pietas [3] hoſti rapuit,
Texitque fides: me crudeli

[1] Omnibus maior. [2] Electra enim apud Sophoclem largiter Agamemnonem ab Ægiſtho & Clytamneſtra cæſum deflet, expectans interim ut Oreſtes aliquando reverſus patris cædem ulciſceretur. [3] Matri & Ægiſtho. vide Agam. v.920.

Sorte parentes raptos prohibet
Lugere timor, [4] fratriſque necem
[5] Deflere vetat, in quo fuerat
Spes una mihi.
[6] Totque malorum breve ſolamen,
Nunc in luctus ſervata meos,
Magni reſto nominis umbra
NVT. Vox en noſtras perculit aures
Triſtis alumnę.
Ceſſas thalamis inferre gradus
[7] Tarda ſenectus? *OC.* Excipe noſtras
Lachrymas, nutrix, teſtis noſtri
Fida doloris. *NVT.* Quis te tantis
Solvet curis, miſeranda, dies?
OC. [8] Qui me Stygias mittet ad umbras.
NVT Omina, (quæſo) ſint iſta procul.
OC. Non vota meos tua nunc caſus,
Sed fata regunt. *NVT.* Dabit afflictę
Melioſa Deus tempora mitis:
Tu modo blando vince obſequio
Placata virum. *OC.* Vincam ſævos
Ante leones, tigreſque truces,
Fera quam ſævi corda tyranni.
Odit genitos ſanguine claro,
Spernit ſuperos hómineſque ſimul,
[9] Nec fortunam capit ipſe ſuam.
Quam dedit illi per [10] ſcelus ingens
Infanda parens. [11] licet ingratum
Diræ pudeat munere matris,
Hoc imperium cepiſſe; licet
Tantum munus morte rependat:

4 *Britannici ſupra v.44.* 5 *Quod tyrannicum & acerbum eſt.* 6 Stat magni nominis umbra, & ut quercus trunco non frondibus efficit umbram. *Lucan. de Pompeio.* 7 *Mea, id eſt, cur ego ſenio tarda ceſſo thalamos Octaviæ aggredi?* 8 *Dies ſc. ille quo moriar.* 9 *Secunda Fortuna ebrius & elatus ſibi temperare non poteſt, nec ſe intra officii fines continere.* 10 *Cædem Claudii mariti & Britannici privigni. Sup. v.45.* 11 *Licet matrem Agrippinam, cuius maleficiis imperium adeptus eſt, mori iuſſerit. inf. v.305.*

Fe-

Feret hunc [12] titulum poſt fata tamen
Fęmina longo ſemper in ævo.
NVT. Animi retine verba furentis.
Temere emiſſam comprime vocem.
OC. Toleranda [13] quamvis patiar, haud unquam queant,
Niſi morte triſti, noſtra finiri mala
Genitrice cæſa, per ſcelus rapto patre,
Orbata fratre, miſeriis, luctu obçuta,
Męrore preſſa, coniugi inviſa, ac meæ
Subiecta [14] famulæ, luce non grata fruor;
Trepidante ſemper corde, non mortis metu,
Sed ſceleris. [15] abſit crimen à fatis meis:
Mori iuvabit. pœna nam gravior nece eſt
Videre tumidos & truces miſerę mihi
Vultus tyranni, iungere atque hoſti oſcula,
Timere nutus; cuius obſequium meus
Haud ferre poſſet, fata poſt fratris, dolor,
Scelere interempti; cuius imperium tenet
Et [16] morte gaudet auctor infandæ necis.
Quam ſæpe triſtis [17] umbra germani meis
Offertur oculis, [18] membra cum ſolvit quies,
Et feſſa fletu lumina oppreſſit ſopor!
Modo facibus atris armat infirmas manus,
Oculoſque, & ora [19] fratris infeſtus petit:
Modo trepidus idem refugit in thalamos meos,
Perſequitur hoſtis, atque inhærenti mihi,

[12] *Parti filio imperii, quod per matris ſuæ ſcelus imperat Nero.* [13] *Lipſ. emendat* Quævis. *hac mente: animo meo moderari & linguam coercere vis; poſſem equidem ſi toleranda, & quæ ſola mors finiat.* [14] *Poppea, è familia concubina (inf. v. 191.) equiti quidem Rom. ante nupta, quam ſuperinduxit Nero die duodecimo poſt divortium Octavia inf. v. 719.* [15] *Nullum neci mea prætexatur crimen. quam tamen adulterii criminis poſtea adeo impudenter inſimulavit, ut omnibus in quæſtione negantibus, Anicetus eam à ſe dolo ſtupratam fateretur. Quin & adulterii cum Alexandrino tibicine & abacti partus falſo criminabatur.* [16] *Imperii ſorte & parte, quæ ipſi ex morte Britannici obtigerat. Lipſ itaque* ſorte *legendum autumat.* [17] *Homicidæ ſcelerum ſuorum conſcientia territi opinioni de furiis & occiſorum umbris ſceleratos perſequentibus viam fecerunt.* [18] λυσιμελής. [19] *Neronis illi. per adoptionem fratris.*

Vio-

[20] Violentus enſem per latus noſtrum rapit,
Tunc tremor & ingens excutit ſomnos pavor,
Renovatque luctus & metus miſeræ mihi.
Adice his ſuperbam pellicem. [21] noſtræ domus
Spoliis nitentem; cuius in munus ſuam
[22] Stygiæ parentem natus impoſuit [22] rati;
Quam dira poſt naufragia ſuperato mari
[23] Ferro interemit, ſævior pelagi [24] fretis.
Quæ ſpes ſalutis poſt [25] nefas tantum mihi?
Inimica, victrix, imminet thalamis meis;
Odioque noſtri flagrat, & [26] pretium ſtupri
Iuſtæ maritum coniugis captat caput.
Emergere undis, & fer auxilium tuæ
Gnatæ invocanti, genitor; aut Stygios ſinus
Tellure rupta pande, quo præceps ferar.
NVT. Fruſtra parentis invocas manes tui,
Miſeranda, fruſtra. [27] nulla cui prolis ſuæ
Manet inter umbras cura: qui [28] gnato ſuo
Præferre potuit [29] ſanguine alieno ſatum.
[30] Genitamque fratris coniugem captus ſibi
Toris [31] nefandis [32] flebili iunxit [33] face.
Hinc orta ſeries facinorum, cædes, doli,
Regni cupido, ſanguinis diri ſitis:
Mactata ſoceri concidit thalamis [33] gener
Victima, tuis ne fieret [34] hymenæis potens.

20 *Celeriter agere videtur enſem in latus meum, dum petit Neronem mihi inhærentem ut ſe tueatur.* 21 *Auguſta, imperialis.* 22 *Solutili, cuius laxata naufragio periret. inf. v.* 307. 23 *Inf v.* 350. 24 *Quæ illi pepercerant.* 25 *Matris ſuæ cæde.* 26 *A marito poſcit caput meum, quæ vera coniux ſum in præmium ſtupri* 27 *Cui vivo nulla prolis cura, nedum mortuo.* 28 *Britãnico.* 29 *Neronem quem peperit Agrippina filia Germanici Neroni filio Antoniæ.* 30 *Al.* Gnatamque fratris, coniugem captam ſibi. *Al.* Gnatamque fratre, *id eſt Agrippinam filiam ſui fratris Germanici, cuius per ius oſculi & occaſiones blanditiarum amore captus eſt.* 31 *Ad id tempus Romæ iniuſtis & illicitis, tum vero Imp. Claudij gratia Senatus conſulto permiſſis. vix tamen reperti qui exemplum ſequerentur.* 32 *Triſtibus & infauſtis nuptiis. Theb. v.* 263 *& 507 Med v* 17 *adde quod XXX Senatorum & Romanorum equitum innumerorũ cæde nuptias has celebravit, inter quos* 33 *L. Sillanus Octaviæ ſponſus funeſto illo nuptiarum die interfectus eſt.* 34 *Theb. verſ.* 262.

Pro facinus ingens: [35] feminæ eſt munus datus
Sillanus, & cruore fœdavit ſuo
Patrios penates. [36] criminis ficti reus.
Intravit [37] hoſtis (hei mihi) captam domum
Dolis [38] novercæ, [39] Principis factus gener,
Idemque [40] gnatus, iuvenis infandi ingenii
Capaxque ſcelerum, [41] dira cui genitrix facem
Accendit, & te iunxit invitam metu.
Tantoque victrix facta ſucceſſu ferox,
Auſa imminere eſt orbis imperio [42] ſacri.
Quis tot referre facinorum formas poteſt,
Et ſpes nefandas fœminæ; & blandos dolos
Regnum petentis per gradum ſcelerum omnium?
[43] Tunc ſancta Pietas extulit trepidos gradus,
Vacuamque [44] Erinnys ſæva funeſto pede
Intravit [45] aulam, polluit Stygia face
Sacros penates, iura Naturæ furens
Faſque omne rupit; [46] miſcuit coniux viro
Venena ſæva; [47] cecidit atque eadem ſui
Mox ſcelere gnati. tu quoque extinctus iaces
Deflende nobis ſemper, infelix puer,
Modo ſidus orbis, columen Auguſtæ domus
Britannice, (heu me) nunc levis tantum cinis,
Et triſtis umbra: ſæva cui lachrymas dedit
Etiam noverca, cum rogis artus tuos
Dedit cremandos, membraque & vultus [48] Deo
Similes [48] volanti, flamma fervens abſtulit.
OC. Extinguat & me, ne manu noſtra cadat.
NVT. Natura vires non dedit tantas tibi.
OC. [49] Dolor, ira, mœror, miſeriæ, luctus dabunt.
NVT. Vince obſequendo potius immitem virum.
OC. [50] Vt fratrem ademptum ſcelere reſtituat mihi?
NVT. Incolumis ut ſis ipſa, labentem ut domum

35 Agrippina pro munere & victima nuptiali datus. 36 Inceſtus criminis conficti & à Vitellio illi obiecti. 37 Nero hoſpes, alienus. ut ſup v. 137. 38 Agrippina. 39 Te Octavia in uxorem accepta, 40 Per adoptionem. 41 Med. v 10. 42 Auguſti. i. Imperatore Rom. gubernante. 43 Quando Agrippina intravit. 44 Agam. v. 82. Megæra, diſcordia. 45 Auguſtam domum. 46 Sup. v. 25. 47 Inf. v. 305. 48 Cupidini volucri alato 49 Fœmina. 50 Quorſum obſequium? neque enim ego vel officijs meis corda tyranni vincam, neque ille poteſt damna mihi penſare.

Ge-

Genitoris olim ſobole reſtituas tua

OC. Exſpectat [51] aliam principis ſobolem domus?

[52] Me dira miſeri fata germani trahunt.

NVT. Confirmet animum civium [53] tantus favor.

OC. Solatur iſte noſtra, [54] non relevat, mala.

NVT. *Vis magna populi eſt.* *OC*. *Principis maior tamen.*

NVT. Reſpiciet ipſe coniugem. *OC*. Pellex vetat.

NVT. Inviſa cunctis nempe. *OC*. Sed cara eſt viro.

NVT. Nondũ uxor eſt. *OC*. Iam fiet, & genitrix ſimul.

NVT. [55] Iuvenilis ardor impetu primo furit;

Langueſcit idem facile, nec durat diu

[56] In Venere turpi, ceu levis flammæ vapor.

Amor perennis coniugis caſtæ manet.

Violare prima quæ toros auſa eſt tuos,

Animumque domini [57] famula poſſedit diu,

Iam metuet [58] eadem, nempe prælatam ſibi,

Subiecta & humilis: atq; [59] monumenta exſtruit,

Quibus timorem faſſa teſtatur ſuum.

Et hanc levis fallaxque deſtituit deus

Volucer Cupido. ſit licet forma eminens,

Opibus ſuperba; gaudium capiet breve.

Paſſa eſt ſimile ipſa dolores

[60] Regina deum, cum ſe formas

Vertit in omnes dominus cœli,

Divumque pater:

Et modo [61] pennas ſumpſit oloris;

Modo [62] Sidonii cornua tauri;

[63] Aureus idem

Fluxit in imbri. fulgent cœlo

[64] Sidera Ledæ: patrio reſidet

[65] Bacchus Olympo. Deus Alcides

51 Ex pellice ſcilicet Poppea quam mihi ſuperducere cogitat. 52 Ego non alia quam quæ fratri meo Britannico fata obtigerunt, exſpecto. 53 Qui magnus erat in Octaviam. 54 Non minuit, non tollit. 55 ἀεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται. 56 Vt hic, inceſtu ſcilicet. ſup. verſ. 139. 57 Sup. v. 102. 58 Ne itidem alia ſibi præferatur, ut illa mihi. 59 Signa quibus ſe iam timere oſtendit. 60 Iuno. 61 Hippol v 299. 62 Vbi in taurum mutatus rapuit Europam Agenoris filiam regis Sidonis Hippol. v 302. 63 Vbi Iup aureus imber factus, per alienas tegulas in Danaes Acriſii filia gremiũ influxit, fucumq; fecit mulieri. 64 Caſtor & Pollux (alter ſaltem) Bacchus & Hercules ex Iovis adulteriis nati & in deorum numerum relati. 65 Herc. Fur. v. 455.

66 Poſ-

[66] Poſſidet Heben, nec Iunonis
Iam timet iras; cuius gener eſt;
Qui fuit hoſtis. [67] vicit ſapiens
Tamen obſequium coniugis [68] altæ,
Preſſuſque dolor ſola Tonantem
Tenet æthereo ſecura toro
Maxima Iuno; nec mortali
Captus forma deſerit altam
Iupiter aulam. tu quoque terris
[69] Altera Iuno, ſoror Auguſti,
Coniuxque, graves vince dolores.
OC. Iungentur ante ſæva ſideribus freta,
Et ignis undæ, Tartaro triſti polus,
Lux alma tenebris, roſcidæ nocti dies:
Quam cum ſceleſti coniugis mente impia
Mens noſtra; ſemper fratris extincti memor.
Vtinam nefandi principis dirum caput
Obruere [70] flammis Cœlitum rector paret,
Qui ſæpe terras fulmine infeſto quatit,
[71] Menteſque noſtras [70] ignibus [71] terret ſacris,
Noviſque [72] monſtris! vidimus cœlo iubar
Ardens, [73] cometam pandere infeſtam facem,
[74] Quæ plauſtra tardus noctis æterna vice
Regit Bootes, frigido Arctoo rigens.
En ipſe diro [75] ſpiritu ſævi ducis

[66] *Agam v.80.& Herc.Oet.v.1437.* [67] *Obſequium tamen Iunonis prudenter exhibitum & diſſimulatus dolor animũ Iovis flexit vicitque.* [68] *Al.* Alte Preſſuſque dolor *ita Virgil Æn.* premit altum corde dolorem. [69] *Quia* Diviſum imperium cum Iove Cæſar habet? *anne argutius, quia ſoror & coniux Neronis, ut illa Iovis? ſup v.45.* [70] *Fulmine.* [71] Humanas tonitrua mentes. [72] *Prodigijs, cometis mutationem regum portendentibus.* Lucan. mutantem regni Cometem, *infra v.232.* [73] *Sex enim menſibus, hic, quẽ nos Neronis principatu latiſſimo (legendum credo* lętiſſimi: *nam cap.17 dixerat detraxiſſe hunc Cometæ invidiam) ſpectandum ſe præbuit. Sen.7 nat quæſt. cap.21.* [74] *In Septentrione Med. v.315. ſemper autem Septentrionem verſus apparent Cometæ, unde & hic motus ſui initium fecit, & per Occidentem in Meridiem pervenit, ubi curſum erigens ſuum oblituit, c.29.l.7.natur quæſt.* * *Al leg* Frigore Arctoo.
[75] *Alludit ad cauſam Cometarum, ubi plurimum exhalationis calidæ & pinguis ad ſupremam aeris regionem elevatur. Sic Oed.v.36.*

Pol-

Polluitur æther, [76] gentibus clades novas
Minantur aſtra, quas regit [77] dux impius.
Non tam ferum [78] Typhona neglecto Iove
Irata tellus edidit quondam parens.
Hæc gravior illo peſtis. [79] hic hoſtis deum
Hominumque, [80] templis expulit ſuperos ſuis:
Civeſque patria; ſpiritum fratri abſtulit;
Hauſit cruorem matris; & lucem videt,
Fruiturque vita, noxiam atq; animam trahit?
Pro, ſumme genitor, tela cur fruſtra iacis
[81] Invicta toties temere [82] regali manu?
In tam nocentem dextra cur ceſſat tua?
[83] Vtinam ſuorum facinorum pœnas luat
[84] Nero, ipſe Divo Domitio genitus patre,
Orbis tyrannus, quem premit turpi iugo,
Morumque vitiis nomen Auguſtum inquinat.
NVT. Indignus ille (fateor) eſt thalamis tuis:
Sed cede fatis atque fortunæ tuæ,
Alumna, quæſo; neve violenti move
Iram mariti. forſitan vindex deus
Exſiſtet aliquis; lætus & veniet dies.
OCT. Gravi deorum noſtra iam pridem domus
Vrgetur ira: prima quem preſſit Venus.
[85] Furore miſeræ dira genitricis meæ:
[86] Quæ nupta demens nupſit inceſta face,
Oblita [87] noſtri, coniugis, [88] legum immemor;
Illo ſoluta crine, ſuccincta anguibus,

[76] Ventorum quoque certa dabunt tibi ſigna Cometæ, Illi etiam belli metus feraque arma minantur, Magnorum & clades populorum, & funera Regum.
[77] *Tyrannus Nero* [78] *Gigantem terræ filium. Thyeſt. v.* 807. *ventum item ignoſcentem à* τύφω. [79] *Nero* [80] *Vaſa enim ſacra & deorum ſimulachra conflavit.* [81] *Fulmina quibus nihil poteſt reſiſtere.* [82] *Quæ cuncta regis.* [83] *Melius hæc è nutricis perſona. ſedatiora enim quam quæ conveniant præcedentibus Octaviæ.* [84] *Al.* Genere infitivo. *id eſt, qui in meliorem ſtirpem inſertus ſtolo ſpurius vitijs ſuis familiam Cæſaream in quam adoptatus eſt, inquinat.* [85] *Libidine,* qualis ſolet matre ſuriare equorum. [86] *Quæ Claudio nupta, profecto illo ad Hoſtiam, C Silio nupſit ſup. v.* 16. [87] *Britannici, meique.* [88] *Non permittentium ut mulier vivo marito nec repudiata alteri nubat.*

[89] Vl.

[89] Vltrix Erinnys venit ad [90] Stygios toros
[91] Raptaſque thalamis ſanguine extinxit faces:
Incendit ira [92] Principis pectus truci
Cædem in nefandam [93] cecidit infelix parens
(Heu) noſtra ferro, [94] meque perpetuo obruit
Extincta luctu: coniugem [95] traxit ſuum,
Natumq; ad umbras; [96] prodidit lapſam domum.
NVT. Renovare luctus parce cum fletu pios.
[97] Manes parentis neve [98] ſollicita tuæ,
Graves [99] furoris quæ ſui pœnas dedit.

[89] *Med. v* 16. [90] *Lethales nuptias utrique enim cauſa exitii fuerunt.* [91] *Ita Cydipp apud Ovid.* Et face pro thalami fax mihi mortis adeſt. [92] *Claudii.* [93] *Sup. v.* 16. [94] *Namque illa extincta duxit Claudius Agrippinam cuius ſcelere pater meus & frater venenati, ego invita Neroni nupta fui Al.* truſit. [96] *Lipſ.* perdidit. [97] *Her. Oet v.* 1940. [98] *Med. v.* 271. [99] *Sup. v.* 255.

CHORVS.

Poppeæ nuptias deteſtatur Chorus Octaviæ favens: degenerem, lentam nimis & ſervilem Romanorum arguit patientiam & in ſcelera Neronis invehitur.

QVæ fama modo venit ad aures,
Vtinam falſo credita, [1] perdat
Fruſtra toties iactata [1] fidem.
Nec nova noſtri coniux thalamos
Principis intret. [2] teneatque ſuos
Nupta penates Claudia proles:
Edat partu pignora pacis,
Qua tranquillus gaudeat orbis,
Servetque [3] decus Roma æternum.
[4] Fratris thalamos ſortita tenet
Maxima Iuno: ſoror [4] Auguſti
Sociata toris, cur à patria
Pellitur aula? ſancta quid illi
Prodeſt pietas; [5] Divuſque pater?
(Quid virginitas, caſtuſque pudor?)
Nos quoque noſtri ſumus immemores
Poſt fata ducis, cuius prodimus

[1] Vtinam non vera ſit fama qua venit, &c.

[2] Octavia Claudii filia maneat Neroni iuncta, cui pariat liberos, amoris mutui pignora & quietæ ſucceſſionis.

[3] Imperii decus æterni. [4] *Sup v* 216. *Neronis.* [5] *Claudius ex more Rom. imperatorum in deorum numerum relatus, quem tamen rurſus detruſum ad inferos iocatur Seneca in Apocolocyntoſi.*

Stur-

Stirpem[6] ſævo ſuadente metu ;
Vera priorem virtus quondam
Romana fuit, verumque genus
[7] Martis in illis ſanguiſque viris.
Illi [8] reges hac expulerant
Vrbe ſuperbos; ultique tuos
Sunt bene manes, [9] virgo, dextra
Cæſa parentis, ne ſervitium
Paterere grave, aut improba ferret
Præmia victrix dira libido.
Te quoq; [10] bellum triſte ſecutum eſt:
[11] Mactata tua miſeranda manu
Nata Lucretii: ſtuprum ſævi
Paſſa tyranni, dedit infandi
[12] Sceleris pęnas cum Tarquinio
Tullia coniux, quæ per cæſi
Membra parentis ſævos egit
Impia currus, laceroque ſeni
Violenta [13] rogos nata negavit.

6 Propter tyranni Neronis metum. 7 Propter Romulum & Remũ, Martis ac Iliæ filios, Romæ conditores. 8 Tarquinium ſuperbum cũ filiis & Decẽviros. 9 Virginia, cuius forma captus Appius Claudius X vir, illam per libertum qui eam ex ancilla natam falſo aſſeverabat in ſervitutem redigere conatus eſt; cui cum pater Virginius reſiſtere non poſſet, cultro è proxima laniena arrepto filiam propria manu iugulavit potius quam turpe ſervitium ſubiret, quo facinore commotus populus X viros abire magiſtrato coegit. 10 A Porſena Hetruſcorum rege qui Tarquinios propter Lucretiam à Sexto Tarq. regis filio violatam exactos reducere contendebat. 11 Advocatis marito & parente propria manu ſibi mortem conſcivit ne adulterio conſenſiſſe videretur. 12 Quod Servium Tullium ſocerum Tarq Sup. uxoris conſilio interfecit, ut ſolus regnaret, filiaque ſcelerata patris in vico Cyprio ſtratum cadaver carpento prætervecta eſt. 13 Solenne funus, ſepultura ritum & monumentum patri negavit.

[14] Hoc quoque noſtra videre nefas
Secula; magnum cum Tyrrhenum
Rate ferali Princeps captam
Fraude parentem miſit in æquor.
Properant placidos linquere portus
Iuſſi nautæ;
Reſonant remis pulſata freta;
Fertur in altum provecta ratis.
Quæ reſoluto robore labens
Preſſa dehiſcit, ſorbetque mare.
Tollitur ingens
Clamor ad aſtra cum fœmineo
Miſtus planctu. mors ante oculos
Dira vagatur. quærit leti
Sibi quiſque fugam:
Alii laceræ puppis tabulis
Hærent nudi, fluctuſque ſecant:
Repetunt alii litora nantes:
Multos mergunt fata profundo:
Scindit veſtes [15] Auguſta ſuas,
Laceratque comas, rigat & mœſtis
Fletibus ora.
Poſtquam ſpes eſt nulla ſalutis.
Ardens ira, iam victa malis;
Hæc, [15] exclamat, mihi pro [16] tanto
Munere reddis præmia, gnate?
Hac ſum, fateor, digna carina,
Quæ te genui. quæ tibi lucem
Atque imperium nomenque dedi
Cæſaris amens. exere vultus
Acheronte tuos, pœniſque meis

[14] Quo melius appareat locus, adieci Tranquilli verba. Nero matrē dicta factaq; ſua exquirentē acerbius & corripientem gravatus, primū honore privavit, mox omni modo vexavit. deniq; tollere ſtatuit. Quod cum veneno ter tentaſſet ſentiretque antidotis præmunitā; lacunaria, quæ noctu ſuper dormientē laxata machina deciderent, paravit. Hoc conſilio per ſocios parum celato, ratem ſolutilem cuius naufragio periret commentus eſt: atq; ita ſimulata reconciliatione iucundiſſimis literis Baias evocavit ad ſolennia quinquatrium ſimul celebranda, &c. unde repetentem Baulos machinoſo illo navigio nimis ſero à miniſtris ſceleris diſſoluto, ubi illam nando evaſiſſe comperit, inops conſilii L. Agernium libertum Agrippinæ ſalvā & incolumem cum gaudio nunciantem obiecto clam pugione, ut percuſſorem ſibi ſubornatum arripi conſtringique iuſſit, matremq; occidi; quaſi deprehenſum crimen voluntaria morte vitaſſet. vide & Tacit. 14. Annal. [15] Agrippina. [16] Imperio ſupra, v. 45. & 93.

Pa-

Paſcere [17] coniux: ego cauſa tuæ,
Miſerande, necis, gnatoque tuo
Funeris auctor
En, ut merui, ferar ad manes
Inhumata tuos,
Obruta ſævis æquoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis,
Ruit in pelagus rurſumque ſalo
Preſſa reſurgit. [18] pellit palmis
Cogente metu fata, & cedit
Feſſa labori, [19] manſit tacitis
In pectoribus freta triſti
Iam morte fides. multi dominæ
Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent brachia quamvis
Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibuſque levant. quid tibi ſævi
Fugiſſe maris profuit undas?
Ferro es gnati moritura tui:
[20] Cuius facinus vix poſteritas,
Tarde ſemper credula, credet.
Furit, ereptam pelagoque dolet
Vivere matrem
Impius, ingens geminatque nefas.
Ruit in miſeræ fata parentis,
Patiturque moram ſceleris nullam.
[21] Miſſus peragit iuſſa [22] ſatelles;
Reſerat dominæ pectora ferro:
[22] Cædis moriens illa miniſtrum
Rogat infelix, utero dirum
Condat ut enſem.
Hic eſt, hic eſt fodiendus ait,
Ferro, monſtrum qui tale tulit;
Poſt hanc vocem cum ſupremo
Miſtam gemitu
Animam tandem per fera triſtem
Vulnera reddit.

17 Claudi. *18 Natando ſe morte eripere tentat* *19 Famulorum ſpectantiumque in litore plerique, fides in Agrippinam Neronis iram poſthabentes, illi ſuccurrebant.* *20 Ita immane & horrendum ut vix apud poſteros fidem ſit habiturum.* *21 Anycetus libertus pueri Neronis educator, iamque claſſis apud Miſenum præfectus cum Herculeo trierarcho, & Oloarito centurione miſſi ad Agripp. interficiendam.* *22 Habentur hæc fere ad verbum in Tacit. 14 Annal.* Exclamavit rogans miniſtrum, ut utero dirum enſem conderet, adiiciens, hic eſt, hic eſt fodiendus ferro, monſtrũ qui tale tulit. poſt hanc vocẽ cum ſupremo mixtã gemitu animã tandẽ per fera triſte vulnera reddidit.

ACTVS SECVNDVS.

SENECA.

Philoſophus ſeculi ſui vitia deteſtatur priſci ævi ſimplicitatem laudat utque omnia in dies in deteriora ruerint commemorat.

QVid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu, ſorte contentum mea
Arce extuliſti, [1] gravius ut ruerem edita,
Receptus arce, totque proſpicerem metus?
[2] Melius latebam procul ab invidiæ malis
Remotus inter Corſici rupes maris:
Ubi liber animus, & ſui iuris, mihi
Semper vacabat, ſtudia recolenti mea.
[3] O quam iuvabat, (quo nihil maius parens
Natura genuit operis immenſi artifex)
Cœlum intueri, Solis & currus ſacros,
Mundique motus, Solis alternas vices,
Orbemque Phœbes, aſtra quem cingunt vaga,
Lateque fulgens [4] ætheris magni decus.
[5] Qui ſi ſeneſcit, tantus in cæcum chaos
Caſurus iterum, nunc adeſt mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Cœli ruina; rurſus ut ſtirpem novam
Generet, renaſcens melior; ut quondam tulit
[6] Iuvenis tenente regna Saturno poli.
Tunc illa [7] virgo, numinis magni dea,
Iuſtitia, cœlo miſſa cum ſancta [8] Fide,
Terras regebat mitis, [9] humanum genus
Non bella norat; non tubæ fremitus truces;
Non arma; gentes cingere aſſuerant ſuas
Muris nec urbes. pervium cunctis iter.
Communis uſus omnium rerum fuit,

1 An me tollis in altum, ut caſu graviore ruam? 2 *Senecam quaſi Iuliæ Germanici F. adulteriorum conſcium Meſſalina criminata fecit ut à Claudio in Corſicam ſcopuloſam inſulam relegaretur, unde, intercedente poſtmodum Agrippina, revocatus Neroni præficiebatur.* 3 *Hæc omnia ex conſol. ad Elbiam cap 4.8.& 9* 4 *Cœli.* 5 *Qui ſi ſeneſcit aliquando interiturus ut nova progenies melior naſcatur (ex nonnullorum philoſophorum ſententia) nunc ſane inſtat tempus quo* Omne in præcipiti vitium ſtetit. 6 *Recens natus & ſub rege Saturno aureus.* 7 *Aſtræa Thyeſt v 855.* 8 *Quæ iuſtitiæ fundamentum eſt.* 9 *Hæc ex Heſiodi, Arati & Ovid. deſcript. nota.*

Com-

Et ipſa tellus læta fecundos ſinus,
Pandebat ultro, tam piis felix parens,
Et tota alumnis. [10] alia ſed ſoboles minus
Conſpecta mitis. [11] tertium ſolers genus
Novas ad artes exſtitit: ſanctum tamen.
Mox [12] inquietum. quod ſequi curſu feras
Auderet acres: fluctibus tectos graves
Extrahere piſces rete: vel [13] calamo levi
Decipere volucres; premere ſubiectos iugo
Tauros feroces, * vulnere immunem prius
Sulcare terram. læſa quæ fruges ſuas
Interius alte condidit ſacro ſinu.
* Sed in parentis viſcera intravit ſuæ
Deterior ætas; eruit ferrum grave,
Aurumque: ſævas mox & armavit manus:
* Partita fines regna conſtituit, novas
Exſtruxit urbes: tecta defendit ſuis
Aliena telis, aut petiit prædæ imminens.
* Neglecta terras fugit, & mores feros,
Hominum cruenta cæde pollutas manus,
[14] Aſtræa virgo, ſiderum magnum decus.
Cupido belli crevit, atque auri fames.
Totum per orbem maximum exortum eſt malum,
Luxuria, peſtis blanda: cui vires dedit
Roburque longum [15] tempus, atque error gravis.
Collecta vitia per tot ætates diu
In nos redundant. *ſeculo premimur gravi*,
Quo ſcelera regnant. ſævit impietas furens:
Turpi libido Venere dominatur potens.
[16] Luxuria victrix orbis immenſas opes
[17] Iampridem avaris manibus, ut perdat, rapit.
Sed ecce greſſu fertur attonito Nero,
Trucique vultu. quid ferat, mente horreo.

10 *Secunda, argentea.* Auro deterior. 11 *Ætas ahenea* Durior ingeniis, & ad horrida promptior arma. Non ſcelerata tamen. 12 *Quartum genus.* 13 *Sagitta vel calamo viſcato. Al. lect.* Extrahere piſces rete vel calamo levi: Decipere volucres crates cervos aut leves Tenere laqueo: premere, *&c. ac* calamum *intelligunt arundinem piſcatoriam.* & cratē *qua facili tibicine fulta in volucres ſub ea eſcam appetētes decidat.* 14 *Thyeſt.* 855. 15 *Conſuetudo qua aſgeſcunt tū vitia tū virtutes.* 16 Sævior armis Luxuria incubuit victumq; ulciſcitur orbē. 17 *Multa iniuſte rapit ut nequiter profundat.*

NE-

NERO. PRÆFECTVS. SENECA.

Incaſſum monet ſuum Neronem Philoſophus, qui tyrannicis inſtituti pertinaciter inſiſtit, proximumque diem nuptiis cum Poppea deſtinat.

PErage imperata:[1] mitte, qui Plauti mihi,
[2] Sullæque cæſi referat abſciſſum caput.
PRÆ. Iuſſa haud morabor, [3] caſtra confeſtim [4] petam.
SE.Nihil [5] *in propinquos temere conſtitui decet.*
NE. [6] *Iuſto eſſe facile eſt, cui vacat pectus metu,*
SE. Magnum timoris remedium clementia eſt.
NE. Extinguere hoſtem, maxima eſt virtus ducis,
SE. Servare cives maior eſt [7] *patriæ patri.*
NE. [8] *Præcipere mitem convenit pueris ſenem.*
SE. Regenda [9] *magis eſt fervida adoleſcentia.*
NE. [10] Ætate in hac ſatis eſſe conſilii reor.
SE. Vt facta ſuperi comprobent ſemper tua.
NE. [11] *Stulte verebor, ipſe cum faciam, deos,*
SE. Hoc plus verere, quod licet tantum tibi.
NE. Fortuna noſtra cuncta permittit mihi.
SE. Crede obſequenti parcius:[12] levis eſt dea.
NE. Inertis eſt, neſcire quid liceat ſibi.
SE.[13] *Id facere laus eſt, quod decet, non quod licet.*
NE. Calcat iacentem vulgus. SE invisum opprimet.
NE. Ferrum tuetur principem SE. melius fides.

[1] *Mitte alios milites in Aſiam qui Plauti Rubelli, in Galliam Narbonenſem: alios qui Sullæ in Maſſiliam amoti capita mihi referant. Tac. Anu.* 14. [2] *Cæſorum capita ad Neronem retulere Centuriones, quibus ille crudeliſſime illuſit. Sylla quidem tanquam præmatura canitie deformi cap.* 3. *Prætoriana quæ ad muros urbis.* [4] *Vt mittam milites percuſſores qui mandatum tuum exequantur,* [5] *In amicos & tibi propinquitate coniunctos.* [6] *Si tibi quæ mihi, imminerent pericula & metus, non omnia ex iuſto præciperes.* [7] *Bono Imperatori & Principi.* [8] *Languida hæc tua præcepta magis convenirent pueris.* [9] *Quam pueritia.* [10] *Nempe* Ingenium & rerũ prudentia velox Ante pilos venit.[11] *Quorſum timeam deos quos ſibi quiſque ex ſuperſtitione ſua facit, qualiſque Claudius eſt, quem ego nuper indigetem conſecravi.* [12] *Inconſtans dea eſt Fortuna.* [13] Nec tibi quid liceat, ſed quid feciſſe decebit Occurrat.

NE. Decet timeri Cæſarem. SE at plus [14] *diligi.*
NE. Metuant neceſſe eſt. SE quidquid exprimitur, grave eſt.
NE. Iuſſiſque noſtris pareant. *SE.* iuſta impera.
NE. [15] Statuam ipſe. *SE.* [16] quæ conſenſus efficiat rata.
NE. [17] Deſpectus enſis faciet. *SE.* hoc abſit nefas.
NE. An patiar ultra, ſanguinem noſtrum [18] peti
[18] Invictus, & contemptus ut ſubito opprimar?
Exilia non fregere ſummotos procul
Plautum atque Sullam; pertinax quorum furor
Armat miniſtros ſceleris in cædem meam.
[19] Abſentium cum maneat etiam ingens favor
In urbe noſtra, qui [20] fovet ſpes exulum:
Tollantur hoſtes [21] enſe ſuſpecti mihi.
Inviſa coniux pareat, & carum ſibi,
Fratrem ſequatur. [22] quidquid excelſum eſt, cadat.
SE. Pulchrum eminere eſt inter illuſtres viros:
Conſulere patriæ; parcere afflictis; fera
Cæde abſtinere: tempus atque iræ dare:
Orbi quietem: ſeculo pacem ſuo:
Hæc ſumma virtus: petitur hac cœlum via.
[23] Sic ille patriæ [24] primus Auguſtus parens
Complexus aſtra eſt, colitur & templis Deus.
Illum tamen Fortuna iactavit diu
Terra marique per graves belli vices:
Hoſtes [25] parentis donec oppreſſit ſui.
[26] Tibi numen incruenta ſummittit ſuum:

[14] *οἱ φίλοι πιστοὶ σκῆπτρον εἰσὶ βασιλεῦσιν ἀληθέστατον, καὶ ἀσφαλέστατον.* [15] Non ſic excubiæ non circumſtantia pila Vt tutatur amor. [16] *Quæ imperata eiuſmodi quæ probent ordines Senatorum & equitum ſciatq; plebs* [17] *Autoritas & prærogativa mea Imperatoria, cuius inſigne enſem gero quem quia non ſatis ſævit. contemnunt, eos conſentire coget al.* Deiectus. [18] *A coniurantibus in vitam meam. al.* inviſus. [19] *Coniuratorum quos in exilium miſi.* [20] *Vt me tādem caſo revocentur ab exilio.* [21] *Vulgus ſecuri feriebatur, nobiles gladio.* [22] *Tyrannicum ſcitum ὡς τοὺς ὑπερέχοντας στάχυας κωλύειν. οὕτω καὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν* [23] *His virtutibus, clementia, &c.* [24] *Primus è principibus Pater patriæ ſalutatus, ante vero M. Cato ante* Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit. [25] *Iulii Cæſaris qui Octavium ſororis ſuæ filium adoptavit.* [26] *Fortuna ſubmiſit tibi numen ſuum ſine bello.*

Et

Et dedit habenas imperii facili manu,
Nutuque, terras, maria, ſubiecit tuo.
[27] Invidia triſtis victa conſenſu pio
Ceſſit. ſenatus equitis accenſus favor
Plebiſque votis, atque iudicium patrum eſt.
Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu ſacra ſpecie regis
Patriæ parens: quod nomen, ut ſerves, petit,
Suoſque cives Roma commendat tibi,
NE. [28] Munus Deorum eſt, ipſa quod ſervit mihi
Roma. & ſenatus; [29] quodque ab invitis, preces,
Humileſque voces exprimit noſtri metus.
[30] Servare cives principi & patriæ graves
Claro tumentes genere, quæ dementia eſt,
Cum liceat una voce ſuſpectos ſibi
Mori iubere? Brutus in cædem [31] ducis,
A quo [32] ſalutem tulerat, armavit manus.
Invictus acie, gentium domitor, [33] Iovi
AEquatus alios ſæpe per honorum gradus,
Cæſar nefando civium ſcelere occidit.
Quantum cruoris Roma tunc vidit ſui,
Lacerata toties! ille, [34] qui meruit pia
Virtute cœlum Divus Auguſtus, viros
[35] Quot interemit nobiles, iuvenes, ſenes,
Sparſos per orbem, cum ſuos mortis metu
Fugerent penates, & [36] trium ferrum ducum
[37] Tabula notante deditos triſti neci?

[27] *Al. diſtinguunt.* Invidia triſtis victa cōſenſu pio Ceſſit Senatus; equitis accenſus fauor; Plebiſque votum, atque iudicium patrum. [28] *Diis imperium acceptum potius refert (quos tamen ſupra v.440. contempſit) quam ſe quid Romanis debere agnoſcat.* [29] *Quem de me conceperunt, metus eos vel invitos in officio cōtinet.* [30] *Servare autē cives factioſos coniuratos in patria & principis perniciem nobilitate ſua fretos ſuperb. ſque, quæ dementia.* [31] *C. Iulii Caſ. Imperium.* [32] *Publicam, vel etiam privatam cum ſemper dilexiſſet, heredemque de parte ſcripſiſſet, unde & confeſſus ingemuit*, Et tu Brute? [33] Iupiter in cœlis, Cæſar regit omnia terris. [34] *Primus è Rom Impp. in deorum numerū relatus Aug.* [35] *Cum bello, tum proſcriptione, cui aliquandiu reſtitit, inceptam crudelius exercuit.* [36] *Triumvirum, Lepidi, Antonii, Octavii.* [37] *Tab. dictante proſcriptos.*

[38] Expoſita roſtris capita cæſorum patres
Videre mœſti: flere nec licuit ſuos.
Non gemere, dira tabe polluto foro,
Stillante ſanie per putres vultus gravi.
Nec finis heic cruoris aut cædis ſtetit.
[39] Pavere volucres & feras ſævas diu
Triſtes Philippi. [40] hauſit & Siculum mare
Claſſes, [41] viroſque ſæpe cedentes. ſuis
Concuſſus orbis viribus. [42] Magnis ducum
Superatus acie puppibus [43] Nilum petit
Fuge paratis, ipſe periturus brevi.
Hauſit cruorem [44] inceſta Romani ducis
[45] Ægyptus [46] iterum, nunc leves [47] umbras tegit.
Illic [48] ſepultum eſt impie geſtum diu
Civile bellum, condidit tandem ſuos
Iam feſſus enſe victor, hebetatos feris
Vulneribus, & concinuit imperium metu,
Armis, fideque militis tutus fuit.
[49] Pietate gnati factus eximia Deus
Poſt fata conſecratus, & templis datus.
[50] Nos quoque monebunt aſtra, ſi ſævo prior
Enſe occuparo quidquid infeſtum eſt mihi,
Dignaque noſtram ſobole fundaro domum.
SE. Implebit aulam ſtirpe cęleſti tuam
[51] Generata Divo, Claudiæ gentis decus,

[38] Senatores viderunt capita Ciceronis, L. Pauli, aliorumque illuſtrium virorum affixa ſuggeſto in foro, quod ex roſtris navium Antiatum. [39] Cadaveribus Rom. cæſorum in campis Philippicis in Macedonia, ubi pugnatum ab Octavio & Antonio contra Brutum & Caſſium. [40] In prælio navali contra Sext. Pompeium. [41] Cives, imo fratres cognatoſque ſuos, quod ſæpe in civilibus bellis fit. [42] Sic locum hunc diſtinguit Ia. Rutgerſius, quem adi cap. 15. l. 1. Var. lect. atque intelligi vult de Sexto Pompeio, qui ab Agrippa primum, ab Auguſto denuo victus navali prælio e Sicilia in Aſiam fugit: ubi a Titio ex mandato Antonij interfectus eſt. Quamvis ille. [43] De Nilo. [44] Ægyptio. *[45] Propter Cleopatram Ptolemæo fratri nuptam. [46] Semel Cn. Pompeij, iterum M. Antonij. [47]* Umbris bello civili ſedato, *M. Antonij fugam & necem innuere videntur. [48] Sedatum, finitum. [49] A Tiberio filio adoptivo Divus conſecratus ſup. v. 496. [50] Et me quoque ſuo excipient Dii conſortio, ſi prius inimicos ſuſtulero. [51] Octavia ſup. v. 215.*

Sor-

Sortita fratris, more Iunonis, toros.
NE. [52] Inceſta genitrix detrahit generi fidem,
Animuſque nunquam coniugis iunctus mihi.
SE. Teneris in annis haud ſatis clara eſt fides,
[53] Pudore victus cum tegit flammas amor.
NE. Hoc equidem & ipſe credidi fruſtra diu,
Manifeſta quamvis pectore inſociabili
Vultuque ſigna proderent odium mei.
Tandem [54] quod ardens ſtatuit ulciſci dolor:
Dignamque thalamis coniugem inveni meis
Genere atque forma, [55] victa cui cedat Venus.
Ioviſque coniux, ut ferox armis Dea.
SE. Probitas, fideſque coniugis, mores, pudor,
Placeant marito; ſola perpetuo manent
Subiecta nulli, mentis atque animi bona:
[56] Florem decoris ſinguli carpunt dies.
NE. [57] Omnes in unam contulit laudes Deus;
Talemque naſci fata voluerunt mihi.
SE. Recedat à te, temere ne credas, amor.
NE. Quem ſubmovere [58] fulminis dominus nequit.
Cœli tyrannum, ſæva qui penetrat [59] freta,
[60] Ditiſque regna, detrahit ſuperos polo,
SE. Volucrem eſſe amorem fingit, immitem Deum,
Mortalis error, armat & telis manus,
Arcuſque ſacros miſcuit ſæva face:
Genitumque credit Venere, Vulcano ſatum.
Vis magna mentis, blandus atque animi calor,
Amor eſt: iuventa gignitur, luxu, otio
Nutritur, inter læta fortunæ bona.
Quem ſi fovere atque alere deſiſtas, cadit.
Brevique vires perdit extinctus ſuas.

[52] *Meſſalina, vulgatum illud proſtibulum, ſuſpectam mihi reddit Octaviam & prolem incertam*, exſpectat ut tradat mater honeſtos, Aut alios mores quam quos habet? [53] *Vbi verecundia impedit, quo minus amorem oſtendat ſuũ.* [54] *Quo ultionis genere ſuum mei contemptum referre ſtatui.* [55] *Cui tres illa Dea cedant, ut quondam duæ Veneri ſub Paride iudice.* [56] Forma bonum fragile, *&c.* Carpitur & ſpacio fit minor ipſa ſuo. [57] *Huic (teſte Tacito) cuncta alia fuere, præter honeſtum animum, forma, opes, ingenium, ſermo comis, &c.* [58] *Iup. vid. Hipp. v. 186. unde hæc.* [59] *Nereides, Rhetis, Tethys, atq; ipſe* flagrat Neptunus in undis, *Hipp. v. 331.* [60] *In Proſerpinam.*

NE [61] Hanc eſſe vitæ maximam cauſſam reor,
Per quam voluptas oritur: interitu caret,
Cum procreetur ſemper humanum genus
Amore grato, [62] qui truces mulcet feras.
[63] Hic mihi iugales præferat tedas Deus,
Iungatque noſtris igne Poppeam toris.
SE Vix ſuſtinere poſſet hos thalamos dolor
Videre populi: ſancta nec pietas ſinat?
NE Prohibebor unus [64] facere, quod cunctis licet?
SE. [65] Maiora populus ſemper à ſummo exigit.
NE. Libet experiri, viribus fractus meis
An cedat animis temere conceptus favor.
SE. Obſequere potius civibus placidis tuis.
NE. Malè imperatur cum regit vulgus duces.
SE. Nihil impetrare cum valet, iuſte dolet.
NE. Exprimere ius eſt, [66] ferre quod nequeunt preces.
SE. [67] Negare durum eſt. *NE* principem cogi nefas.
SE. [68] Remittat ipſe. *NE.* fama ſed victum feret.
SE. Levis atque vana. *NE.* ſi licet multos notat.
SE. Excelſa metuit. *NE.* Non minus carpit tamen.
SE. Facile opprimetur: merita te [69] Divi patris,
AEtaſque [70] frangat coniugis, probitas, pudor.
NE. Deſiſte tandem iam gravis nimium mihi,
Inſtare. Liceat facere quod Seneca improbat.
Et ipſe [71] populi vota iam pridem moror,
Cum portet utero pignus, & partem mei.
Quin deſtinamus proximam thalamis diem?

[61] *Vt ſui ſimile generet.* [62] Omne adeo genus in terris, hominumque ferarumque, Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres, In furias ignemq; ruunt. *Hip. v. 337* [63] *Cupido mihi auſpex præferat faces nuptiales: vide Thib. v. 263. & 507.* [64] *Repudiare uxorem?* [65] *A principibus, in ſublimi ſpecula atque in oculis omnium poſitis, exſpectant alii ingens vitæ & morum exemplar, multa itaque ſibi permittit populus, quæ tamen principi nequaquam permittit.*
[66] *Alii* ferro, quod: *male alii* facere quod nequeunt.
[67] *Lipſ.* Necare. *hoc enim minatus Nero in verſu anteriore.*
[68] *Ipſe princeps cedat aliquantulum de iure ſuo: etſi flecti reges, quam vinci non minus turpe exiſtiment. Hip. v. 135.*
[69] *Claudii patris Octaviæ qui te adoptavit.* [70] *Animum tuum avertat à Poppea* [71] *Deſiderantis ex me prolem legitimam quæ firmet etiam imperium.*

ACTVS TERTIVS.

AGRIPPINA.

Ab inferno prodit Agrippina dira auſpex faces exitiales præferens nuptiis Poppeæ & Neronis, cuius mortem prædicit.

[1] TEllure rupta Tartaro greſſum extuli,
[2] Stygiam cruenta, præferens dextra facē
Thalamis ſceleſtis: [3] nubat his flammis meo
Poppea gnato iuncta, quas vindex manus,
Dolorque matris [3] vertet ad triſtes rogos.
[4] Manet inter umbras impiæ [5] cædis mihi
Semper memoria, manibus noſtris gravis
Adhuc inultis, reddita & meritis meis
Funeſta merces puppis & precium [6] imperii
Nox illa, qua naufragia [7] deflevi mea
[8] Comitum necem, natique crudelis nefas
Deflere votum fuerat: haud tempus datum eſt
Lachrymis, ſed ingens ſcelere geminavit nefas.
Perempta ferro, fœda vulneribus, [9] ſacros
Intra penates ſpiritum effudi gravem
Erepta pelago, ſanguine extinxi meo
Nec odia gnati, [10] ſævit in nomen ferus
Matris tyrannus, obrui meritum cupit:
[11] Simulachra, titulo deſtruit, mortis metu,
Totum per orbem, [12] quem dedit pœnam in meam,
Puero regendum noſter infelix amor.
Extinctus umbras agitat infeſtus meas
Flammiſque vultus noxios [13] coniux petit,
Inſtat, minatur, imputat [14] fatum mihi

[1] *In ſcena exſiliebant umbræ ſcalis Charoniis.* [2] *Funeſtā, exitialem, Med v.16.* [3] *Vertat nuptialem facem in feralem & funebrem. ſup. v 260.* [4] Curæ non ipſa in morte relinquunt. *v 615. Oedip.* [5] *Sup. v. 360.* [6] *Neroni mea opera parti. ſup. v.327.* [7] *V 323 ſup.* [8] *Creperii Galli, & Aceroniæ.* [9] *In villa Auguſta Lucrini lacus.* [10] *Natalem Agrippinæ inter nefaſtos referri dies à Senatu impetraverat Nero, ſtatuas demolitus, nomen & titulos ubique, ipſamque eius memoriā delere conabatur.* [11] *Mortem is minatus quicunque mei ſimulachra habuerint.* [12] *Cuius orbis imperiū ego infelix illi dedi, ut & mihi vitā eripere poſſet.* [13] *Claudius* [14] *Al.* fatum mihi Tumulumq; gnati poſcit authorem necis. *Quæ lectio hiſtoriā reſpicit. Mors enim eius celata eſt, dilataque ſepultura, donec circa ſucceſſorem omnia ordinarentur.*

Tumulum [15] gnati: poſcit [16] auctorem necis.
Iam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
Vltrix Erinnys impio dignum parat
Lethum tyranno: [17] verbera, & [18] turpem fugam,
Pœnaſque queis & [19] Tantali vincat ſitim:
[20] Dirum laborem Siſyphi. [21] Tityi alitem,
[22] Ixioniſque membra rapientem rotam.
Licet extruat marmoribus, atque auro tegat,
Superbus aulam, limen armatæ ducis
Servent cohortes, mittat immenſas opes
[23] Exhauſtus orbis, [24] ſupplices dextram petant
Parthi cruentam, regna, divitias, ferant:
Veniet dies tempuſque, quo reddat ſuis
Animum nocentem [25] ſceleribus [26] jugulum hoſtibus,
[27] Deſertus, & deſtructus, & [28] cunctis egens,
Heu quo labor, quo vota ceciderunt mea?
Quo te furor proverit attonitum tuus,
Et fata gnate: cedat ut tantis malis
Genitricis ira, quæ tuo ſcelere occidit!
Vtinam antequam te parvulum in lucem ededi
Aluique, ſævæ noſtra laceraſſent feræ
Viſcera! ſine ullo ſcelere, ſine ſenſu innocens

[15] *Britanici.* [16] *Neronem.* [17] *Vbi deſciviſſe Galbam & Hiſpanias cognovit, collapſus diu inter mortuos iacuit: ut reſipuit, capite converberato, actum de ſe pronunciavit.* [18] *Hoſtis à Senatu iudicatus & quæſitus ut puniretur more maiorum unde pede & tunicatus conſcenſo equo fugit ad Phaontis ſuburbanum, in quod, ut clam introiuit quadrupes per effoſſa caverna anguſtias receptus eſt.* [19] *Thyeſt. v: 151. Nero autem, dum clandeſtinus ad villam introitus pararetur, aquam ex ſubiecta lacuna potaturus manu hauſit, &* hæc *inquit* eſt decocta Neronis. [20] *Hipp v.* 1226. [21] *Hipp. v.* 1228. [22] *Herc. Fur. v.* 750. [23] *Exactionibus.* [24] *Quod non fecerunt, rebellantes autem Armeniam invaſerunt.* [25] *Supplicijs, quæ tantis ſceleribus debentur.* [26] *Vbi appropinquaſſe equites audiit, quibus præceptum ut vivum eum attraherent, ferrum trepidanter iugulo adegit.* [27] *Fugientibus cuſtodibus, nec reperto cuius manu periret percuſſore.* Ergo, *inquit,* nec amicum habeo nec inimicum. [28] *Fame & ſiti interpellante panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt, aquæ autem tepidæ aliquantum bibit.*

29 Meus occidiſſes: iunctus atque hærens mihi,
Semper quietam cerneres ſedem Inferum,
Proavos, patremque, nominis magni viros.
Quos nunc pudor, luctuſque perpetuus manet,
Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
Quid tegere ceſſo Tartaro vultus meos.
30 Noverca, coniux, mater infelix meis?

29 Emph. *à me non ablegandus. al.* mecum occidiſſes, *id eſt, mihi commortuus fuiſſes infans & innocens.* 30 *Infelix Britannici noverca, Claudii coniux, Neronis mater.*

OCTAVIA. CHORVS.

Octavia diſſimulata triſtitia faventem ſibi pop. orat ne divortium ſui lugeat. Chorus tamen ipſius vicem dolet.

PArcite lachrymis urbis 1 feſto
Lætoque die: ne tantus amor,
Noſtrique favor, principis acres
Suſcitet iras, vobiſque ego ſim
Cauſſa malorum. non hoc primum
Pectora vulnus mea ſenſerunt:
Graviora tuli. dabit hic noſtris
Finem curis vel morte dies.
Non ego ſævi cernere cogar
2 Coniugis ora, non inviſos
Intrare mihi thalamos famulæ.
3 Soror Auguſti, non uxor, ero.
Abſint tantum triſtes pœnæ,
Lethique metus. 4 ſocerum diri
Miſeranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diis, victima tandem
Funeſta cades: ſed quid patrios
Sæpe penates reſpicis udis
Confuſa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam. *CH.* en illuxit
Suſpecta diu fama toties
Iactata dies, ceſſit thalamis
5 Claudia diri pulſa Neronis,
Quos iam victrix Poppea tenet,
Ceſſat pietas dum noſtra, gravi

1 *Principis nuptiali, geniali.* 2 *Poppea. ſup. v.*102. 3 Certe ſoror, *inquit Iuno, vide Herc. Fur.*1.*v.* 4 *Sed unde tibi, ò demẽs Octavia, vitæ ſpes, ſi ad memoriam revocaris Claudium patrẽ meũ, Neronis ſocerum, & Appiũ Silanũ patrẽ Iunii Silani mihi deſpõſi, & pro victima nuptiali caſi. ſup. v.* 14. *à Nerone ad firmãdas nuptias trucidatos? idẽ te manet lethũ ſervatã victimã in hũc nuptiarũ diẽ. Raphelengius ex fide codicum Ortelii legit* Scelerũ diri, *&c.* 5 *Octavia Claudii filia.*

Compreſſa metu, ſegniſque dolor.
Vbi Romani vis eſt populi?
Fregit claros quæ ſæpe [6] duces;
Dedit in victæ leges patriæ:
Faſces dignis civibus olim:
Iuſſit bellum, pacemque: feras
Gentes domuit: captos reges
Carcere cluſit? gravis en oculis
Vndique noſtris iam Poppeæ
Fulget imago iuncta Neroni:
[7] Affigat humo violenta manus
Similes nimium vultus dominæ:
Ipſamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Teliſque [8] feri principis aulam.

[6] *Siphacen, Perſen, Iugurtham, Herodem, &c.* [7] *Lege* Affligat *ut inf. v. 785. id eſt, Quin Poppeæ has imagines manus noſtra illidat.* [8] *Tyranni, Neronis.*

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX. POPPEA.

Territa in ſomno Poppea nutrici narrat ſomnium; quam illa vanæ ſomnium eludens interpretatione ſolatur.

QVo trepida greſſum coniugis thalamis tui
Efferс alumna: quodve ſecretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certe petitus precibus & votis dies
Noſtris refulſit: Cæſari iuncta es tuo
Tæda iugali, quem tuus cepit decor,
Et [1] culpa Senecę: tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris [2] maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta preſſiſti [3] toros
Reſidens in aula! vidit attonitus tuam

[1] *Quanam hac Seneca culpa? an quod diſſuadendo Neronem, Protervi iuvenis eo magis accendebat animum? an (quod ſolent delicta diſcipulorum conferre in magiſtros) arguitur Seneca non tam erudiiſſe indolem Neronis, quam armaſſe ſævitiam? an Senecam mortis Agrippinæ inſimulat, quæ una maxime his nuptiis obſtabat? Namque & Seneca crimini datum, ſcribit Dion, quod Agrippina congrederetur, deinde Neronem ad cadem eius incitaſſe, ut ſuſpicionem hanc à ſe derivaret.* Prima ratio perſonę convenientior, cęterę validiores. [2] μεγάλας δ' ἔνος ἁ Κύπρις, ἐκφέρεται νίκας ἀεί. [3] *Diſcubitorios.*

Fore

Formam Senatus. [4] thura cum ſuperis dares,
Sacraſque grato ſpargeres aras mero,
Velata ſummum [5] flammeo tenui caput.
Et ipſe lateri iunctus atque hęrens tuo
Sublimis inter civium [6] lęta omina
Inceſſit, habitu atque ore lętitiam gerens
Princeps ſuperbo, [7] talis emerſam freto
Spumante Peleus coniugem accepit Thetin.
Quorum toros celebraſſe cęleſtes ferunt,
Pelagique numen omne conſenſu pari.
Quæ ſubita vultus cauſa mutavit tuos?
Quid pallor iſte, quid ferant lachrymę, doce.
POP. Confuſa triſti proximæ noctis metu
Viſuque, nutrix, mente turbata feror,
Defecta ſenſu. lęta nam poſtquam dies
Sideribus atris ceſſit, & nocti polus.
Inter Neronis iuncta complexus mei
Somno reſolvor: nec diu placida frui
Quiete licuit. viſa nam thalamos meos
Celebrare turba eſt mœſta: [8] reſolutis comis
Matres Latinę flebiles planctus dabant:
Inter tubarum ſępe terribilem ſonum
Sparſam cruore [9] coniugis genitrix mei
[10] Vultu minaci ſęva quatiebat facem:
Quam dum ſequor coacta pręſenti metu,
Diducta ſubito patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: [11] lata, quo pręceps, toros
Cerno iugales pariter & miror meos,
In queis reſedi feſſa. venientem intuor
Comitante turba [12] coniugem quondam meum,
[13] Gnatumque: properat petere complexus meos

[4] In nuptiis aquæ & ignis ſacramenta adhibita, quæ calorem & humorem ad fętum denotarent, hinc faces & thura nec non vini libatio neque enim uxor niſi peractis ſacrificiis ducebatur. [5] Velamento luteo ſeu rubeo quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia, vel ſubiectionis ſymbolum. [6] Vid. Med. v. 38. [7] Πᾶσα δὲ κυδαίνουσα θεῶν ἄσπετος φυλὴ Αὐτοκασιγνήτην λευκώλενον Ἀμφιτρίτης, &c Coluth. [8] Quod in luctu fieri ſolet Troad 83. [9] Neronis mater Agrippina. [10] Sup v. 585. [11] Huc ego delata præceps. [12] Criſpinum equitem Romanum. [13] Rufum Criſpinũ Poppeæ gnatũ, quem impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergẽdũ mari dũ piſcaretur, ſervis ipſius demandavit Nero.

[14] Cri-

[14] Criſpinus, intermiſſa libare oſcula,
Irrumpit intra tecta cum trepidus [15] mea,
Enſemque iugulo condidit ſævum Nero.
Tandem quietem magnus excuſſit timor:
Quatit ora & artus horridus noſtros tremor,
Pulſatque pectus: [16] continet vocem timor,
Quam nunc fides pietaſque produxit tua.
Heu quid minantur Infernum manes mihi,
Aut quem cruorem coniugis vidi mei?
NVT. [17] Quæcunque mentis agitat infeſtus vigor,
Ea per quietem ſacer & arcanus [18] refert
Veloxque ſenſus, coniugem, thalamos, rogos,
Vidiſſe te miraris, amplexu novi
Hærens mariti? [19] ſed movent læto die
Pulſata palmis pectora, & fuſæ comæ.
Octaviæ deſidia planxerunt ſacros
Intra penates [20] fratris, & [21] patrium larem.
Fax illa, quam ſecuta es [22] Auguſtæ manu
Prælata: clarum nomen invidia tibi
Partum ominatur. [23] Inferum ſedes, toros
Stabiles futuros ſpondet æternæ domus.
Iugulo quod enſem condidit [24] princeps tuus;
Bella haud movebit, pace ſed ferrum teget.
Recollige animum, recipe lætitiam, precor:
Timore pulſo, redde te thalamis tuis.
POP. Delubra & aras petere conſtitui ſacras,
Cæſis [25] litare victimis numen [26] deum,
Vt expientur noctis & ſomni minæ,
Terrorque in hoſtes redeat attonitus meos.

[14] *Coniux, al. leg.* Priſtinus, *al.* Feſtinus. [15] *Nova illa apud inferos, Lipſ.* meus *ſcilicet Nero. Kapheleng.* meo Enſemq; iugulo. [16] Vox faucibus hæſit. [17] Ἀντίτυπον γάρ ῥ' ἔργον ὅπερ τελέεσκεν ἤματι, νυκτί δ' κεῖτε. Somnia non curas referunt nocturna diurnas. [18] *Reducit ad phantaſiã.* [19] *Populi autem planctus ſuper Octaviæ divortio tibi in ſomno repræſentatus eſt.* [20] *Neronis.* [21] *Claudii.* [22] *Agrippinæ.* [23] *Terra, cum ſit immobilis.* vel *inferni leges cum æternæ ſint.* [24] *Nero. al legunt,* tuo, *ſcilicet iugulo.* [25] *Romani mola ſalſa, Græci vivo flumine nocturnos terrores expiabant.* [26] Ἀλεξικάκων, *deorum Averruncorum: Iovis prodigialis: Apollinis: Telluris: Eorum, ut Herculis, Caſtoris & Pollucis, &c. qui placati infauſta ſomniorum omina credebantur avertere.*

Et vota pro me ſuſcipe, & precibus pius
Superos adora, [27] manet ut præſens metus.

[27] *Defluat, abeat,* à mano, as.

CHORVS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama tonantis
[1] Furta & [2] gratos narrat amores,
[3] Quem modo Ledę preſſiſſe ſinum
Tectum plumis pinniſque ferunt:
[4] Modo per fluctus raptam Europem,
Taurum tergo portaſſe trucem;
[5] Quæ regit & nunc deſeret aſtra,
Petet amplexus Poppea tuos:
Quos & Ledæ præferre poteſt:
Et tibi quondam, [6] cui miranti
Fulvo Danae fluxit in auro.
Formam Sparte iactet [7] alumnæ
Licet; & [8] Phrygius [9] præmia paſtor;
Vincet vultus hæc [10] Tyndaridos,
[11] Qui moverunt horrida bella,
Phrygiæque ſolo regna dedere.
Sed quis greſſu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

[1] *Furtivos amores* ſtippes. [2] *A fronte quidẽ gratos, bellos ac mellitos primum* ὡς *μελιάνδρους & γλυκυπίκρους, quorũ exitus amarus ſuper aloen & abſynthium.* [3] *Hippol. v.*300. *Hipp. v.* 302.

[5] Ord. *Deſeret aſtra qua nunc regit & petet tuos amplexus ò Poppea.* [6] *Cui novitatem rei ſtupenti in gremium per aureum impluvium cecidit. ſup.v.*203. [7] *Helenes, candida quidem utpote Iove cygno genita, teneræ utpote ovo excluſa.* [8] *Paris.* [9] *Helenam.* [10] *Helena Tyndari putativæ filia.* [11] *Qui vultus moverunt, hor. bell.*

NVNCIVS. CHORVS.

Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiaſque Poppeæ.

[1] QVicunque tectis miles [2] exultat ducis,
Defendat [3] aulam, cui furor populi imminet
[4] Trepidi cohortes ecce præfecti trahunt

[1] *Quotquot ſtationis Palatini milites eſtis.* [2] *Propter inſolentiam σωματοφυλάκων. Raphelengius emendat* Excubat. [3] *Palatium.* [4] *Præfecti vel tribuni Prætoriani feſtini ducunt cohortes ſuas ad præſidia urbis.*

NE. Decet timeri Cæſarem. SE at plus [14] *diligi.*
NE. Metuant neceſſe eſt. SE quidquid exprimitur, grave eſt.
NE. Iuſſiſque noſtris pareant. *SE.* iuſta impera.
NE. [15] Statuam ipſe. *SE.* [16] quæ conſenſus efficiat rata.
NE. [17] Deſpectus enſis faciet. *SE.* hoc abſit nefas.
NE. An patiar ultra ſanguinem noſtrum [18] peti
[18] Invictus, & contemptus ut ſubito opprimar?
Exilia non fregere ſummotos procul
Plautum atque Sullam; pertinax quorum furor
Armat miniſtros ſceleris in cædem meam.
[19] Abſentium cum maneat etiam ingens favor
In urbe noſtra, qui [20] fovet ſpes exulum:
Tollantur hoſtes [21] enſe ſuſpecti mihi.
Invisa coniux pareat, & carum ſibi.
Fratrem ſequatur. [22] quidquid excelſum eſt, cadat.
SE. Pulchrum eminere eſt inter illuſtres viros:
Conſulere patriæ; parcere afflictis; fera
Cæde abſtinere: tempus atque iræ dare:
Orbi quietem: ſeculo pacem ſuo:
Hæc ſumma virtus: petitur hac cœlum via.
[23] Sic ille patriæ [24] primus Auguſtus parens
Complexus aſtra eſt, colitur & templis Deus.
Illum tamen Fortuna iactavit diu
Terra marique per graves belli vices:
Hoſtes [25] parentis donec oppreſſit ſui.
[26] Tibi numen incruenta ſummittit ſuum:

[14] οἱ φίλοι πιστοὶ σκῆπτρον εἰσὶ βασιλεῦσιν ἀληθέστατον, καὶ ἀσφαλέστατον. [15] Non ſic excubiæ non circumſtantia pila Vt tutatur amor. [16] *Quæ imperat a eiuſmodi quæ probent ordines Senatorum & equitum ſciatq; plebs* [17] *Autoritas & prærogativa mea Imperatoria, cuius inſigne enſem gero quem quia non ſatis ſævit. contemnunt, eos conſentire coget al.* Directus. [18] *A coniurantibus in vitam meam. al.* inviſus. [19] *Coniuratorum quos in exilium miſi.* [20] *Vt me tādem caſo revocentur ab exilio.* [21] *Vulgus ſecuri feriebatur, nobiles gladio.* [22] *Tyrannicum ſcitum* ὡς τοὺς ὑπερέχοντας στάχυας κωλύειν. ὥσπερ καὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν [23] *His virtutibus, clementia, &c.* [24] *Primus è principibus Pater patriæ ſalutatus, ante vero M. Cato ante* Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit. [25] *Iulii Cæſaris qui Octavium ſororis ſuæ filium adoptavit.* [26] *Fortuna ſubmiſit tibi numen ſuum ſine bello.*

Et

Et dedit habenas imperii facili manu,
Patuque, terras, maria, ſubiecit tuo.
[27] Invidia triſtis victa conſenſu pio
Ceſſit. ſenatus equitis accenſus favor
Plebiſque votis, atque iudicium patrum eſt.
Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu ſacra ſpecie regis
Patriæ parens: quod nomen, ut ſerves, petit,
Suoſque cives Roma commendat tibi,
NE. [28] Munus Deorum eſt, ipſa quod ſervit mihi
Roma. & ſenatus; [29] quodque ab invitis, preces,
Humileſque voces exprimit noſtri metus.
[30] Servare cives principi & patriæ graves
Claro tumentes genere, quæ dementia eſt,
Cum liceat una voce ſuſpectos ſibi
Mori iubere? Brutus in cædem [31] ducis,
A quo [32] ſalutem tulerat, armavit manus.
Invictus acie, gentium domitor, [33] Iovi
AEquatus alios ſæpe per honorum gradus,
Cæſar nefando civium ſcelere occidit.
Quantum cruoris Roma tunc vidit ſui,
Lacerata toties! ille, [34] qui meruit pia
Virtute cœlum Divus Auguſtus, viros
[35] Quot interemit nobiles, iuvenes, ſenes,
Sparſos per orbem, cum ſuos mortis metu
Fugerent penates, & [36] trium ferrum ducum
[37] Tabula notante deditos triſti neci?

[27] *Al distinguunt.* Invidia triſtis victa cõſenſu pio Ceſſit Senatus; equitis accenſus fauor; Plebiſque votum, atque iudicium patrum. [28] *Diis imperium acceptum potius refert (quos tamen ſupra v. 440. contempſit) quam ſe quid Romanis debere agnoſcat.* [29] *Quem de me conceperunt, metus eos vel invitos in officio cõtinet.* [30] *Servare autẽ cives factioſos coniuratos in patria & principis perniciem nobilitate ſua fretos ſuperboſque, qua dementia.* [31] *C. Iulii Caſ. Imperium.* [32] *Publicam, vel etiam privatam cum ſemper dilexiſſet, heredemque de parte ſcripſiſſet, unde & confoſſus ingemuit,* Et tu Brute? [33] Iupiter in cœlis, Cæſar regit omnia terris. [34] *Primus è Rom Impp. in deorum numerũ relatus Aug.* [35] *Cum bello, tum proſcriptione, cui aliquandiu reſtitit, inceptam crudelius exercuit.* [36] *Triumvirum, Lepidi, Antonii, Octavii.* [37] *Tab. dictante proſcriptos.*

[38] Expoſita roſtris capita cæſorum patres
Videre mœſti:flere nec licuit ſuos.
Non gemere,diræ tabe polluto foro,
Stillante ſaniẽ per putres vultus gravi.
Nec finis heic cruoris aut cædis ſtetit.
[39] Pavere volucres & feras ſævas diu
Triſtes Philippi. [40] hauſit & Siculum mare
Claſſes,[41] viroſque ſæpe cedentes. ſuis
Concuſſus orbis viribus.[42] Magnis ducum
Superatus acie puppibus [43] Nilum petit
Fugæ paratis,ipſe periturus brevi.
Hauſit cruorem [44] inceſta Romani ducis
[45] Ægyptus [46] iterum,nunc leves [47] umbras tegit.
Illic [48] ſepultum eſt impie geſtum diu
Civile bellum,condidit tandem ſuos
Iam feſſus enſe victor, hebetatos feris
Vulneribus,& concinuit imperium metus,
Armis,fideque militis tutus fuit.
[49] Pietate gnati factus eximia Deus
Poſt fata conſecratus,& templis datus.
[50] Nos quoque monebunt aſtra,ſi ſævo prior
Enſe occuparo quidquid infeſtum eſt mihi,
Dignaque noſtram ſobole fundaro domum.
SE. Implebit aulam ſtirpe cęleſti tuam
[51] Generata Divo,Claudiæ gentis decus,

[38] *Senatores viderunt capita Ciceronis,L.Pauli,aliorumque illuſtrium virorum affixa ſuggeſto in foro, quod ex roſtris navium Antiatum.* [39] *Cadaveribus Rom. cæſorum in campis Philippicis in Macedonia,ubi pugnatum ab Octavio & Antonio contra Brutum & Caſſium.* [40] *In prælio navali contra Sext.Pompeium.* [41] *Cives, imo fratres cognatoſque ſuos,quod ſæpe in civilibus bellis fit.* [42] *Sic locum hunc diſtinguit Ia. Rutgerſius, quem adi cap. 15. l. 1. Var. lect. atque intelligi vult de Sexto Pompeio,qui ab Agrippa primum, ab Auguſto denuo victus navali prælio e Sicilia in Aſiam fugit:ubi a Titio ex mandato Antonij interfectus eſt. Quamvis ille.* [43] *De* Nilo. [44] A Egyptio. [45] *Propter Cleopatram Ptolemæo fratri nuptam.* [46] *Semel Cn.Pompeij, iterum M.Antonij.* [47] Vmbris bello civili ſedato, *M.Antonij fugam & necem innuere videntur.* [48] *Sedatum,finitum.* [49] *A Tiberio filio adoptivo Divus conſecratus ſup. v.* 496. [50] *Et me quoque ſuo excipient Dii conſortio,ſi prius inimicos ſuſtulero.* [51] *Octavia ſup.v.*215.

Sor-

Sortita fratris, more Iunonis, toros.
NE. [52] Inceſta genitrix detrahit generi fidem,
Animuſque nunquam coniugis iunctus mihi.
SE. Teneris in annis haud ſatis clara eſt fides,
[53] Pudore victus cum tegit flammas amor.
NE. Hoc equidem & ipſe credidi fruſtra diu,
Manifeſta quamvis pectore inſociabili
Vultuque ſigna proderent odium mei.
Tandem [54] quod ardens ſtatuit ulciſci dolor:
Dignamque thalamis coniugem inveni meis
Genere atque forma, [55] victa cui cedat Venus.
Iovisque coniux, ut ferox armis Dea.
SE. Probitas, fideſque coniugis, mores, pudor,
Placeant marito; ſola perpetuo manent
Subiecta nulli, mentis atque animi bona:
[56] Florem decoris ſinguli carpunt dies.
NE. [57] Omnes in unam contulit laudes Deus;
Talemque naſci fata voluerunt mihi.
SE. Recedat à te, temere ne credas, amor.
NE. Quem ſubmovere [58] fulminis dominus nequit.
Cœli tyrannum, ſæva qui penetrat [59] freta,
[60] Ditiſque regna, detrahit ſuperos polo,
SE. Volucrem eſſe amorem fingit, immitem Deum,
Mortalis error, armat & telis manus,
Arcuſque ſacros miſcuit ſæva face:
Genitumque credit Venere, Vulcano ſatum.
Vis magna mentis; blandus atque animi calor,
Amor eſt: iuventa gignitur, luxu, otio
Nutritur, inter læta fortunæ bona.
Quem ſi fovere atque alere deſiſtas, cadit.
Brevique vires perdit extinctus ſuas.

[52] *Meſſalina, vulgatum illud proſtibulum. ſuſpectam mihi reddit Octaviam & prolem incertam*, exſpectat ut tradat mater honeſtos, Aut alios mores quam quos habet?
[53] *Vbi verecundia impedit, quo minus amorem oſtendat ſuū.*
[54] *Quo ultionis genere ſuum mei contemptum referre ſtatui.*
[55] *Cui tres illæ Deæ cedant, ut quondam duæ Veneri ſub Paride iudice.* [56] Forma bonum fragile, *&c.* Carpitur & ſpacio fit minor ipſa ſuo. [57] *Huic (teſte Tacito) cuncta alia fuere, præter honeſtum animum, forma, opes, ingenium, ſermo comis, &c.* [58] *Iup. vid. Hipp. v. 186. unde hæc.* [59] *Nereides, Rhetis, Tethys, atq; ipſe* flagrat Neptunus in undis, *Hipp. v. 331.* [60] *In Proſerpinam.*

NE [61] Hanc eſſe vitæ maximam cauſſam reor,
Per quam voluptas oritur: interitu caret,
Cum procreetur ſemper humanum genus
Amore grato, [62] qui truces mulcet feras.
[63] Hic mihi iugales præferat tedas Deus,
Iugetque noſtris igne Poppeam toris.
SE Vix ſuſtinere poſſet hos thalamos dolor
Videre populi: ſancta nec pietas ſinat!
NE Prohibebor unus [64] facere, quod cunctis licet?
SE. [65] Maiora populus ſemper à ſummo exigit.
NE. Libet experiri, viribus fractus meis
An cedat animis temere conceptus favor.
SE. Obſequere potius civibus placidis tuis.
NE. Malè imperatur cum regit vulgus duces.
SE. Nihil impetrare cum valet, iuſte dolet.
NE. Exprimere ius eſt, [66] ferre quod nequeunt preces.
SE. [67] Negare durum eſt. *NE.* principem cogi nefas.
SE. [68] Remittat ipſe. *NE.* fama ſed victum feret.
SE. Levis atque vana. *NE.* ſi licet multos notat.
SE. Excelſa metuit. *NE.* Non minus carpit tamen.
SE. Facile opprimetur: merita te [69] Divi patris,
AEtaſque [70] frangat coniugis, probitas, pudor.
NE. Deſiſte tandem iam gravis nimium mihi,
Inſtare. Liceat facere quod Seneca improbat.
Et ipſe [71] populi vota iam pridem moror,
Cum portet utero pignus, & partem mei.
Quin deſtinamus proximam thalamis diem?

[61] *Vt ſui ſimile generet.* [62] Omne adeo genus in terris, hominumque ferarumque, Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres, In furias ignemq; ruunt. *H p. v 337* [63] *Cupido mihi auſpex præferat faces nuptiales: vide Thib. v. 263. & 507.* [64] *Repudiare uxorem?* [65] *A principibus. in ſublimi ſpecula atque in oculis omnium poſitis, exſpectant alii ingens vitæ & morum exemplar, multa itaque ſibi permittit populus, quæ tamen principi nequaquam permittit.*
[66] *Alii* ferro, quod: *male alii* facere quod nequeunt.
[67] *Lipſ* Necare. *hoc enim minatus Nero in verſu anteriore.*
[68] *Ipſe princeps cedat aliquantulum de iure ſuo: etſi flecti reges, quam vinci non minus turpe exiſtiment. Hip. v. 135.*
[69] *Claudii patris Octavia qui te adoptavit.* [70] *Animum tuum avertat à Poppea* [71] *Deſiderantis ex me prolem legitimam quæ firmet etiam imperium.*

A C-

ACTVS TERTIVS.

AGRIPPINA.

Ab inferno prodit Agrippina dira auſpex faces exitiales præferens nuptiis Poppeæ & Neronis, cuius mortem prædicit.

[1] TEllure rupta Tartaro greſſum extuli,
[2] Stygiam cruenta, præferens dextra facē
Thalamis ſceleſtis: [3] nubat his flammis meo
Poppea gnato iuncta, quas vindex manus,
Dolorque matris [3] vertet ad triſtes rogos.
[4] Manet inter umbras impiæ [5] cædis mihi
Semper memoria, manibus noſtris gravis
Adhuc inultis, reddita & meritis meis
Funeſta merces puppis & precium [6] imperii
Nox illa, qua naufragia [7] deflevi mea
[8] Comitum necem, natique crudelis nefas
Deflere votum fuerat: haud tempus datum eſt
Lachrymis, ſed ingens ſcelere geminavit nefas.
Perempta ferro, fœda vulneribus, [9] ſacros
Intra penates ſpiritum effudi gravem
Erepta pelago, ſanguine extinxi meo
Nec odia gnati, [10] ſævit in nomen ferus
Matris tyrannus, obrui meritum cupit:
[11] Simulachra, titulo deſtruit, mortis metu,
Totum per orbem, [12] quem dedit pœnam in meam,
Puero regendum noſter infelix amor.
Extinctus umbras agitat infeſtus meas
Flammiſque vultus noxios [13] coniux petit,
Inſtat, minatur, imputat [14] fatum mihi

[1] *In ſcena exſiliebant umbræ ſcalis Charoniis.* [2] *Funeſtā, exitialem, Med v.16.* [3] *Vertat nuptialem facem in feralem & funebrem. ſup. v 260.* [4] Curæ non ipſa in morte relinquunt. *v 615. Oedip.* [5] *Sup v. 360.* [6] *Neroni mea opera parti. ſup. v.327.* [7] *V 323 ſup.* [8] *Creperii Galli, & Aceroniæ.* [9] *In villa Auguſta Lucrini lacus.* [10] *Natalem Agrippinæ inter nefaſtos referri dies à Senatu impetraverat Nero, ſtatuas demolitus, nomen & titulos ubique, ipſamque eius memoriā delere conabatur.* [11] *Mortem is minatus quicunque mei ſimulachra habuerint.* [12] *Cuius orbis imperiū ego infelix illi dedi, ut & mihi vitā eripere poſſet.* [13] *Claudius* [14] *Al.* fatum mihi Tumulumq; gnati poſcit authorem necis. *Quæ lectio hiſtoriā reſpicit. Mors enim eius celata eſt, dilataque ſepultura, donec circa ſucceſſorem omnia ordinarentur.*

Tumulum [15] gnati: poſcit [16] auctorem necis.
Iam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
Vltrix Erinnys impio dignum parat
Lethum tyranno: [17] verbera, & [18] turpem fugam,
Pœnaſque queis & [19] Tantali vincat ſitim:
[20] Dirum laborem Siſyphi. [21] Tityi alitem,
[22] Ixioniſque membra rapientem rotam.
Licet extruat marmoribus, atque auro tegat,
Superbus aulam, limen armatæ ducis
Servent cohortes, mittat immenſas opes
[23] Exhauſtus orbis, [24] ſupplices dextram petant
Parthi cruentam, regna, divitias, ferant:
Veniet dies tempuſque, quo reddat ſuis
Animum nocentem [25] ſceleribus [26] iugulum hoſtibus,
[27] Deſertus, & deſtructus, & [28] cunctis egens,
Heu quo labor, quo vota ceciderunt mea?
Quo te furor provexit attonitum tuus,
Et fata gnate: cedat ut tantis malis
Genitricis ira, quæ tuo ſcelere occidit!
Vtinam antequam te parvulum in lucem ededi
Aluique, ſævæ noſtra laceraſſent feræ
Viſcera! ſine ullo ſcelere, ſine ſenſu innocens

[15] *Britanici.* [16] *Neronem.* [17] *Vbi deſciviſſe Galbam & Hiſpanias cognovit, collapſus diu inter mortuos iacuit: ut reſipuit, capite converberato, actum de ſe pronunciavit.* [18] *Hoſtis à Senatu iudicatus & quæſitus ut puniretur more maiorum unde pede & tunicatus conſcenſo equo fugit ad Phaontis ſuburbanum, in quod, ut clam introivit quadrupes per effoſſæ cavernæ anguſtias receptus eſt.* [19] *Thyeſt. v:151. Nero autem, dum clandeſtinus ad villam introitus pararetur, aquam ex ſubiecta lacuna potaturus manu hauſit, &* hæc *inquit* eſt decocta Neronis. [20] *Hipp v.1226.* [21] *Hipp. v. 1228.* [22] *Herc. Fur. v. 750.* [23] *Exactionibus.* [24] *Quod non fecerunt, rebellantes autem Armeniam invaſerunt.* [25] *Suppliciis, quæ tantis ſceleribus debentur.* [26] *Vbi appropinquaſſe equites audiit, quibus præceptum ut vivum eum attraherent, ferrum trepidanter iugulo adegit.* [27] *Fugientibus cuſtodibus, nec reperto cuius manu periret percuſſore.* Ergo, *inquit,* nec amicum habeo nec inimicum. [28] *Fame & ſiti interpellante panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt, aquæ autem tepidæ aliquantum bibit.*

[29] Meus occidiſſes: iunctus atque hærens mihi.
Semper quietam cerneres ſedem Inferum,
Proavos, patremque, nominis magni viros.
Quos nunc pudor, luctuſque perpetuus manet,
Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
Quid tegere ceſſo Tartaro vultus meos.
[30] Noverca, coniux, mater infelix meis?

[29] Emph. *à me non ablegandus. al.* mecum occidiſſes, *id eſt, mihi commortuus fuiſſes infans & innocens.* [30] *Infelix Britannici noverca, Claudii coniux, Neronis mater.*

OCTAVIA. CHORVS.

Octavia diſſimulata triſtitia faventem ſibi pop orat ne divortium ſui lugeat. Chorus tamen ipſius vicem dolet.

PArcite lachrymis urbis [1] feſto
Lætoque die: ne tantus amor,
Noſtrique favor, principis acres
Suſcitet iras, vobiſque ego ſim
Cauſſa malorum. non hoc primum
Pectora vulnus mea ſenſerunt:
Graviora tuli. dabit hic noſtris
Finem curis vel morte dies.
Non ego ſævi cernere cogar
[2] Coniugis ora, non inviſos
Intrare mihi thalamos famulæ.
[3] Soror Auguſti, non uxor, ero.
Abſint tantum triſtes pœnæ,
Lethique metus. [4] ſocerum diri
Miſeranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diis, victima tandem
Funeſta cades: ſed quid patrios
Sæpe penates reſpicis udis
Confuſa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam. *CH.* en illuxit
Suſpecta diu fama toties
Iactata dies. ceſſit thalamis
[5] Claudia diri pulſa Neronis,
Quos iam victrix Poppea tenet,
Ceſſat pietas dum noſtra, gravi

[1] *Principis nuptiali, geniali.* [2] *Poppea. ſup. v.102.* [3] Certe ſoror, *inquit Iuno, vide Herc. Fur.1.v.* [4] *Sed unde tibi, ò demẽs Octavia, vitæ ſpes, ſi ad memoriam revocaris Claudium patrẽ meũ, Neronis ſocerum, & Appiũ Silanũ patrẽ Iunii Silani mihi deſpõſi, & pro victima nuptiali caſi. ſup. v. 14. à Nerone ad firmãdas nuptias trucidatos? idẽ te manet lethũ ſervatã victimã in hũc nuptiarũ diẽ. Raphelengius ex fide codicum Ortelii legit* Scelerũ diri, *&c.* [5] *Octavia Claudii filia.*

Compreſſa metu, ſegniſque dolor.
Vbi Romani vis eſt populi?
Fregit claros quæ ſæpe [6] duces;
Dedit invictæ leges patriæ:
Faſces dignis civibus olim:
Iuſſit bellum, pacemque: feras
Gentes domuit: captos reges
Carcere clauſit? gravis en oculis
Vndique noſtris iam Poppeæ
Fulget imago iuncta Neroni:
[7] Affigat humo violenta manus
Similes nimium vultus dominæ:
Ipſamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Teliſque [8] feri principis aulam.

[6] Siphacen, Perſen, Iugurtham, Herodem, &c.
[7] Lege Affligat ut inf. v. 785. id eſt, Quin Poppeæ has imagines manus noſtra illidat.
[8] Tyranni, Neronis.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX. POPPEA.

Territa in ſomno Poppea nutrici narrat ſomnium; quam illa vana ſomnium eludens interpretatione ſolatur.

QVo trepida greſſum coniugis thalamis tui
Effers alumna: quodve ſecretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certe petitus precibus & votis dies
Noſtris refulſit: Cæſari iuncta es tuo
Tæda iugali, quem tuus cepit decor,
Et [1] culpa Senecę: tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris [2] maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta preſſiſti [3] toros
Reſidens in aula! vidit attonitus tuam

[1] Quænam hæc Senecæ culpa? an quod diſſuadendo Neronem, Protervi iuvenis eo magis accendebat animum? an (quod ſolent delicta diſcipulorum conferre in magiſtros) arguitur Seneca non tam erudiiſſe indolem Neronis, quam armaſſe ſævitiam? an Senecam mortis Agrippinæ inſimulat, quæ una maxime his nuptiis obſtabat? Namque & Senecæ crimini datum, ſcribit Dion, quod Agrippinæ congrederetur, deinde Neronem ad cædem eius incitaſſe, ut ſuſpicionem hanc à ſe derivaret. Prima ratio perſonę convenientior, cęterę validiores. [2] μεγάλας σθένος ἁ Κύπρις, ἐκφέρεται νίκας ἀεί. [3] *Diſcubitorios.*

For-

Formam Senatus. [4] thura cum ſuperis dares,
Sacraſque grato ſpargeres aras mero,
Velata ſummum [5] flammeo tenui caput.
Et ipſe lateri iunctus atque hęrens tuo
Sublimis inter civium [6] lęta omina
Inceſſit, habitu atque ore lętitiam gerens
Princeps ſuperbo, [7] talis emerſam freto
Spumante Peleus coniugem accepit Thetin.
Quorum toros celebraſſe cęleſtes ferunt,
Pelagique numen omne conſenſu pari.
Quæ ſubita vultus cauſa mutavit tuos?
Quid pallor iſte, quid ferant lacrymę, doce.
POP. Confuſa triſti proximæ noctis metu
Viſuque, nutrix, mente turbata feror.
Defecta ſenſu. lęta nam poſtquam dies
Sideribus atris ceſſit, & nocti polus.
Inter Neronis iuncta complexus mei
Somno reſolvor: nec diu placida frui
Quiete licuit. viſa nam thalamos meos
Celebrare turba eſt męſta: [8] reſolutis comis
Matres Latinę flebiles planctus dabant:
Inter tubarum ſępe terribilem ſonum
Sparſam cruore [9] coniugis genitrix mei
[10] Vultu minaci ſęva quatiebat facem:
Quam dum ſequor coacta pręſenti metu,
Diducta ſubito patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: [11] lata, quo pręceps, toros
Cerno iugales pariter & miror meos,
In queis reſedi feſſa. venientem intuor
Comitante turba [12] coniugem quondam meum,
[13] Gnatumque: properat petere complexus meos

4 In nuptiis aquæ & ignis ſacramenta adhibita, quæ calorem & humorem ad fetum denotarent. hinc faces & thura nec non vini libatio neque enim uxor niſi peractis ſacrificiis ducebatur. 5 Velamento luteo ſeu rubeo quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia, vel ſubiectionis ſymbolum. 6 Vid. Med. v. 38. 7 Πᾶσα δὲ κυδαίνουσα θεῶν ἀπέλειπε φυλὴν Αὐτοκασιγνήτην λευκώλενον Ἀμφιτρίτης, *&c Coluth 8 Quod in luctu fieri ſolet. Troad 83. 9 Neronis mater Agrippina. 10 Sup v. 585. 11 Huc ego delata præceps. 12 Criſpinum equitem Romanum. 13 Rufum Criſpinũ Poppeæ gnatũ, quem impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergẽdũ mari dũ piſcaretur, ſervis ipſius demandavit Nero.*

14 Cri-

Et vota pro me ſuſcipe, & precibus pius
Superos adora, [27] manet ut præſens metus.

[27] *Defluat, abeat, à* mano, as.

CHORVS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama tonantis
[1] Furta & [2] gratos narrat amores,
[3] Quem modo Ledę preſſiſſe ſinum
Tectum plumis pinniſque ferunt:
[4] Modo per fluctus raptam Europem,
Taurum tergo portaſſe trucem;
[5] Quæ regit & nunc deſeret aſtra,
Petet amplexus Poppea tuos:
Quos & Ledæ præferre poteſt:
Et tibi quondam, [6] cui miranti
Fulvo Danae fluxit in auro.
Formam Sparte iactet [7] alumnæ
Licet; & [8] Phrygius [9] præmia paſtor;
Vincet vultus hæc [10] Tyndaridos,
[11] Qui moverunt horrida bella,
Phrygiæque ſolo regna dedere.
Sed quis greſſu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

[1] *Furtivos amores* ſtippes.
[2] *A fronte quidẽ gratos, bellos ac mellitos primum* μελ ανδρους & γλυκυπίκρους, *quorũ exitus amarus ſuper aloen & abſynthium.*
[3] *Hippol. v.*300.
Hipp. v. 302.

[5] Ord. *Deſeret aſtra quæ nunc regit & petet tuos amplexus ò Poppea.* [6] *Cui novitatem rei ſtupenti in gremium per aureum imbrivium cecidit. ſup. v.*203. [7] *Helenes, candidæ quidem utpote Iove cygno genitæ, teneræ utpote ovo excluſæ.*
[8] *Paris.* [9] *Helenam.* [10] *Helenæ Tyndari putativæ filiæ.*
[11] *Qui vultus moverunt, hor. bell.*

NVNCIVS. CHORVS.

Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiaſque Poppeæ.

[1] QVicunque tectis miles [2] exultat ducis,
Defendat [3] aulam, cui furor populi imminet
[4] Trepidi cohortes ecce præfecti trahunt

[1] *Quotquot ſtationis Palatini milites eſtis.* [2] *Propter inſolentiam* σωματοφυλάκων. *Raphelengius emendat* Excubat.
[3] *Palatium.* [4] *Præfecti vel tribuni Prætoriani feſtini ducunt cohortes ſuas ad præſidia urbis.*

Præ-

Fregit [16] Atridem ; regna evertit
Priami ; claras diruit urbes ,
[17] Et nunc animus quid ferat horret
Vis immitis violenta Dei .

[16] *Agamem. v. 181.* [17] *Timeo ne amantis Neronis ira ſævum quid moliatur ;*

ACTVS QVINTVS.

NERO. PRÆFECTVS.

Æſtuans ira Nero propter tumultum populi , in ipſum ſæviri iubet , & Octaviam veluti motus cauſam , deportatam in Pandatariam, interfici.

O Lenta nimium militis noſtri manus ,
Et ira patiens poſt [1] nefas tantum mea ;
Quod non cruor civilis accenſas faces
Extinguit in nos ; cæde nec populi madet
[2] Funerea Roma , quæ viros tales tulit !
Admiſſa ſed iam morte puniri parum eſt ,
[3] Graviora meruit impium plebis ſcelus,
Et [4] illa , cui me civium ſubicit furor ,
Suſpecta coniux & ſoror ſemper mihi ,
Tandem dolori ſpiritum reddat meo ,
Iramque noſtram ſanguine extinguat ſuo .
[5] Mox tecta flammis concidant urbis meis:
Ignes, ruinæ , noxium populum premant ,
Turpiſque egeſtas, ſæva cum luctu fames ,
[6] Exultat ingens ſeculi noſtri bonis
Corrupta turba : nec capit clementiam
Ingrata noſtram , ferre nec pacem poteſt ,
Sed inquieta rapitur : hinc audacia ,
Hinc temeritate fertur in præceps ſua .
Malis domanda eſt , & gravi ſemper iugo
Premenda , ne quid ſimile tentare audeat ,
Contraque [7] ſanctos coniugis vultus meæ
Attollere oculos fracta per pœnas metu
Parere diſcet principis [8] nutu ſui .

[1] *Motum pop.* [2] *Funeribus oppleta.* [3] *Mox v. 821.* [4] *Octavia.* [5] *Hoc poſtea fecit incendiarius Imperator, & ſævientem iam per ſex dies ſeptemque noctes ignem ac incendium ipſe è Turri Mæcenatiana proſpectans , lætus flammæ pulchritudine , ἅλωσιν Ilii in illo ſuo ſcenico habitu decantavit.* [6] *Luxuriat (ſcilicet) ex clementia principis (tyranni) nec patitur longæ pacis mala .* [7] *Auguſto .* [8] *Nutui .*

Sed

Sed adeſſe cerno, [9] rara quem pietas [9] virum
Fideſque caſtris nota præpoſuit meis.
PR. Populi furorem cæde paucorum, diu
Qui reſtiterunt temere, compreſſum [10] affero.
NE. Et hoc [11] ſat eſt? [12] ſic miles audiſti ducem?
Compeſcis? hæc vindicta debetur mihi?
PR. Cecidere motus impii ferro duces.
NE. [13] Quid? illa turba petere quæ flammis meos
Auſa eſt penates, Principi legem dare,
Abſtrahere noſtris coniugem charam toris,
Violare quantum licuit inceſta manu
Et voce dira, debita pœna vacat?
PR. [14] Pœnam dolor conſtituet in cives tuos?
NE. Conſtituet, ætas nulla quam famæ eximat.
PR. [15] Quam temperet non ira, non noſter timor?
NE. [16] Iram expiabit prima quæ meruit meam.
PR. Quam poſcat ede. noſtra ne parcat manus.
NE. Cædem [17] ſororis poſcit, & dirum caput.
PR. Horrore victum trepidus adſtrinxit rigor.
NE. Parere dubitas? *PR.* cur meam damnas fidem?
NE. Quod parcis hoſti. *PR.* [18] fęmina hoc nomen capit?
NE. [19] Si ſcelera cepit. *P.* eſtne qui ſontem arguat?
NE. Populi furor. *P.* quis regere dementes valet?
NE. Qui concitare potuit. *P.* haud quemquam reor.
NE. [20] Mulier, dedit natura cui pronum malo
Animum, ad nocendum pectus inſtruxit dolis;
Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
Eſſet, ſed ægras frangeret vires timor.
Vel pœna; quæ tam ſera [21] damnatam premit,
Diu nocentem. tolle conſilium, ac preces;
Et imperata perage: [21] devectam rate
Procul in [22] remotum litus interimi iube,
Tandem ut reſidat pectoris noſtri tumor.

[9] Tigillinum præfectum prætorio: æqualem Imperatori pietate. [10] Annuncio. [11] Paucorum ne cæde. [12] Si executus es Imperatoris mandatum? [13] Cur non & tota turba quæ petere flāmis auſa eſt, &c. pro merito pœnas motus dedit? [14]. Anne iratus pœnas exiges? [15] Conſtitue ſne pœnas cui non ira, non timor noſter ponat modum? [16] Illa prima expiabit iram meam quæ meruit. [17] Octavia. [18] Hoſtiſne nomen in fęminam cadit? [19] Si ſcelera capit, & nomen hoſtis. [20] Mulier potuit, cui mala mens, malus animus. vel Octaviam intellige. [21] Octaviam. [22] Pandatariā inſulā in ſinu Caietano. inf. v. 959.

CHO-

CHORVS. OCTAVIA.

Chorus pernicioſum multis favorem populi fuiſſe canit, mox dura fata mulierum domus Cæſareæ commemorat.

O Funeſtus multis populi
Diruſque favor! qui cum flatu
Vela ſecundo ratis implevit,
Vexitque [1] procul; languidus idem
Deſerit alto ſævoque mari.
Flevit [2] Gracchos miſeranda [3] parens,
Perdidit ingens quos plebis amor.
Nimiuſque favor, [4] genere illuſtres,
Pietate, fide, [5] lingua claros.
Pectore fortes, [6] legibus acres.
Te quoque [7] Livi ſimile letho
Fortuna dedit; quem neque [8] faſces
Texere ſui, nec tecta domus.
Plura referre prohibet præſens
Exempla dolor. modo [9] cui patriam
Reddere cives aulam, & fratris
Voluere toros; nunc ad pœnam
Lethumque trahi, flentem, miſeram
Cernere poſſunt. Bene paupertas
Humili tecto contenta latet.
Quatiunt altas ſæpe procellæ
Aut evertit fortuna domos.
OC. Quo me trahitis? quodve tyrannus

1 Altiore in altum. 2 Tiberium & Caium Grachos, viros populares, qui cum Tribuni plebis leges Agrarias reducerent, in patriciorum, quibus illæ leges ingratæ, odiū incurrebāt ſuamque perniciem, ille à P. Naſica in concione, hic ubi Capitoliū montem occupaſſet, Opimii Cos. iuſſu occiſus. 3 Cornelia. 4 T. Gracchi Sempronii & Corneliæ è Scipionum familia oriundos. 5 Eloquentia impenſe laudatos. 6 Agrariarum legum ſeu plebiſcitorum auctores acerrimos. 7 Livi Druſe, qui Trib. pleb. conatus Senatum cū plebe in concordiam reducere, iudicia ut æqua parte penes ſenatum eſſent & equites lege tulit, quocirca Senatui offenſus domi ſuæ, incertum à quo, interſectus eſt. alii leg. Levir, *& Scipionem Africanum minorem intelligunt. alii* Levis *& fortunæ tribuunt rectius* Leni. *8 Magiſtratus dignitas, nulli enim tribunis lictores, & hæc dictio magis Scipionem reſpicere videtur, qui & domi ſuæ mortuus repertus eſt. nec tamen de Livio Druſo muto ſententiam. 9 Octaviam cui, &c. cives cernere poſſunt trahi.*

Aut

Aut exilium [10] regina iubet;
Si mihi vitam fracta remittit
Tot iam noſtris evicta malis;
Si cæde mea cumulare parat
Luctus noſtros: invidet etiam
Cur in patria mihi ſæva mori?
Sed iam ſpes eſt nulla ſalutis,
Fratris cerno miſeranda [11] ratem.
Hęc eſt, cuius vecta carina
Quondam genitrix, nunc & thalamis
Expulſa ſoror miſeranda vehar:
Nullum pietas nunc numen habet,
Nec ſunt ſuperi: regnat mundo
Triſtis [12] Erinnys.
Quis mea digne deflere poteſt
Mala? quæ lachrymis noſtris queſtus
Reddet [13] Aedon? cuius pinnas
Vtinam miſerę mihi fata darent:
Fugerem luctus ablata meos
Penna volucri procul, & cœtus
Hominum triſtes, cædemque feram.
Sola in vacuo nemore, & tenui
Ramo pendens, querulo poſſem
Gutture mœſtum fundere murmur.
CH. [14] Regitur fatis mortale genus.
Nec ſibi quidquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile per quæ caſus
Volvit varios ſemper nobis
Metuenda dies. animum firment
Exempla tuum iam multa, domus
Quæ [15] veſtra tulit. quid ſævior eſt
Fortuna tibi? tu mihi primum
Tot natorum memoranda parens.
[16] Nata Agrippæ, nurus Auguſti,
Cæſaris uxor, cuius nomen
Clarum toto fulſit in orbe;
Vtero toties enixa gravi

10 Fortuna quæ regina, hera, domina, cui omnia accepta, omnia expenſa ferũtur, & in tota ratione mortalium ſola utramque paginã facit. vel *de Poppea intellige, eum dixerit prius,* tyrannus, *id eſt, Nero.* *11 Sutilem illã, quam in matris exitium commẽtus eſt Nero frater meus. ſup.* v. 307. *12 Agam. v.82. 13 Agamen. à v.* 665. *& Herc. Oet. à verſ.* 190

14 Oedip. verſ. 980. 15 Cæſaria. 16 Agrippina, M. Agrippæ & Iuliæ filia, nurus Tiberii Auguſti Germanici coniugi novem liberos peperit. 17 Amoris coniugalis & privati pignora paciſque publicæ ſtabilimenta, ut quæ imperii ſucceſſionem firment.

17 Pi-

[17] Pignora pacis: [18] mox exilium,
Verbera ſævas paſſa catenas,
Funera, luctus: tandem lethum
Cruciata diu felix thalamis
[19] Livia Druſi, natiſque ferum
Ruit in facinus: pœnamque ſuam
[20] Iulia matris fata ſecuta eſt:
Poſt longa tamen tempora ferro
Cæſa eſt, quamvis crimine nullo,
Quid non potuit quondam [21] genitrix
Tua, quæ rexit principis aulam,
Cara [22] marito. [23] partuque potens?
Eadem [24] famulo ſubiecta ſuo,
Cecidit diri militis enſe,
[25] Quid cui licuit regnum in cęlum
Sperare, parens tanta Neronis?
Non funeſta violata manu
Remigis ante, mox & ferro
Lacerata diu ſævi iacuit
Victima nati?
OC. [26] Me quoque triſtes mittet ad umbras
Ferus, & manes ecce tyrannus.
Quid iam fruſtra miſeranda moror?
Rapite ad lethum, queis ius in nos

[18] Hâc poſt mortem Germanici nullo ſermone dignatus eſt Tib. mox inter cœnã porrecta à ſe poma guſtare non auſam vocare deſiit; deinde Pandatariam relegavit, convitiantiq; per Centurionem oculum excuſſit. Rurſus inedia mori deſtinanti per vim ore diducto cibum inſulciri iuſſit. Poſtremo voluntaria inedia abſumptam crimino ſiſſime fuit inſectatus, diem illius natalem inter nefaſtos referendum impetravit & cadaver in Gemonias proiici iuſſit. [19] Livia Druſi uxor, quia maritum Druſum interfici curaret, Tiberis, cuius nurus erat, neque tormentis neque ſupplicio parcentis iuſſu interfecta fuit. [20] Iulia Druſi filia matris Liviæ fata ſecuta crimine incerto nec defenſione ulla data à Claudio in exilium pulſa, mox cæſa eſt. [21] Meſſalina. [22] Claudio. [23] Britannici prius Germanici dicti, tuique. [24] C. Silio cui nupſit ſup v. 16. vel Narciſſo liberto. Indulſit Cęſar cui Claudius omnia, cuius Paruit imperiis uxorem occidere iuſſas. *[25] Quid Agrippina lqua conſecrationem & ἀποθέωσιν ſperare potuit, ut quæ Auguſta Claudii coniux, Neroniſque mater, non & illa primum merſa, mox cæſa, &c. Sup. v. 305.*
[26] Sup. v. 104.

For-

Tumulum [15] gnati: poſcit [16] auctorem necis.
Iam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
Vltrix Erinnys impio dignum parat
Lethum tyranno: [17] verbera, & [18] turpem fugam,
Pœnaſque queis & [19] Tantali vincat ſitim:
[20] Dirum laborem Siſyphi. [21] Tityi alitem,
[22] Ixioniſque membra rapientem rotam.
Licet extruat marmoribus, atque auro tegat,
Superbus aulam, limen armatæ ducis
Servent cohortes, mittat immenſas opes
[23] Exhauſtus orbis, [24] ſupplices dextram petant
Parthi cruentam. regna, divitias, ferant:
Veniet dies tempuſque, quo reddat ſuis
Animum nocentem [25] ſceleribus [26] iugulum hoſtibus,
[27] Deſertus, & deſtructus, & [28] cunctis egens,
Heu quo labor, quo vota ciciderunt mea?
Quo te furor provexit attonitum tuus,
Et fata gnate: cedat ut tantis malis
Genitricis ira, quæ tuo ſcelere occidit?
Vtinam antequam te parvulum in lucem ededi
Aluique, ſævæ noſtra laceraſſent feræ
Viſcera! ſine ullo ſcelere, ſine ſenſu innocens

[15] *Britanici.* [16] *Neronem.* [17] *Vbi deſciviſſe Galbam & Hiſpanias cognovit, collapſus diu inter mortuos iacuit: ut reſipuit, capite converberato, actum de ſe pronunciavit.* [18] *Hoſtis à Senatu iudicatus & quæſitus ut puniretur more maiorum unde pede & tunicatus conſcenſo equo fugit ad Phaontis ſuburbanum, in quod, ut clam introiret quadrupes per effoſſa caverna anguſtias receptus eſt.* [19] *Thyeſt. v: 151. Nero autem, dum clandeſtinus ad villam introitus pararetur, aquam ex ſubiecta lacuna potaturus manu hauſit, &* hæc *inquit* eſt decocta Neronis. [20] *Hipp v. 1226.* [21] *Hipp. v. 1228.* [22] *Herc. Fur. v. 750.* [23] *Exactionibus.* [24] *Quod non fecerunt, rebellantes autem Armeniam invaſerunt.* [25] *Supplicÿs, quæ tantis ſceleribus debentur.* [26] *Vbi appropinquaſſe equites audiit, quibus præceptum ut vivum eum attraherent, ferrum trepidanter iugulo adegit.* [27] *Fugientibus cuſtodibus, nec reperto cuius manu periret percuſſore.* Ergo, *inquit*, nec amicum habeo nec inimicum. [28] *Fame & ſiti interpellante panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt, aquæ autem tepidæ aliquantum bibit.*

29 Meus

29 Meus occidiſſes: iunctus atque hærens mihi.
Semper quietam cerneres ſedem Inferum,
Proavos, patremque, nominis magni viros.
Quos nunc pudor, luctuſque perpetuus manet,
Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
Quid tegere ceſſo Tartaro vultus meos.
30 Noverca, coniux, mater infelix meis?

29 Emph. *à me non ablegandus. al.* mecum occidiſſes, *id eſt, mihi commortuus fuiſſes infans & innocens.* 30 *Infelix Britannici noverca, Claudii coniux, Neronis mater.*

OCTAVIA. CHORVS.

Octavia diſſimulata triſtitia faventem ſibi pop orat ne divortium ſui lugeat. Chorus tamen ipſius vicem dolet.

PArcite lachrymis urbis 1 feſto
Lætoque die: ne tantus amor,
Noſtrique favor, principis acres
Suſcitet iras, vobiſque ego ſim
Cauſſa malorum. non hoc primum
Pectora vulnus mea ſenſerunt:
Graviora tuli. dabit hic noſtris
Finem curis vel morte dies.
Non ego ſævi cernere cogar
2 Coniugis ora, non inviſos
Intrare mihi thalamos famulæ.
3 Soror Auguſti, non uxor, ero.
Abſint tantum triſtes pœnæ,
Lethique metus. 4 ſocerum diri
Miſeranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diis, victima tandem
Funeſta cades: ſed quid patrios
Sæpe penates reſpicis udis
Confuſa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam. *CH.* en illuxit
Suſpecta diu fama toties
Iactata dies. ceſſit thalamis
5 Claudia diri pulſa Neronis,
Quos iam victrix Poppea tenet,
Ceſſat pietas dum noſtra, gravi

1 *Principis nuptiali, geniali.* 2 *Poppea. ſup. v.102.* 3 Certe ſoror, *inquit Iuno, vide Herc. Fur. 1. v.* 4 *Sed unde tibi, ò demẽs Octavia, vitæ ſpes, ſi ad memoriam revocaris Claudium patrẽ meũ, Neronis ſocerum, & Appiũ Silanũ patrẽ Iunii Silani mihi deſpõſi, & pro victima nuptiali caſi. ſup. v. 14. à Nerone ad firmãdas nuptias trucidatos? idẽ te manet lethũ ſervatã victimã in hũc nuptiarũ diẽ. Kaphelengius ex fide codicum Ortelii legit* Scelerũ diri, *&c.* 5 *Octavia Claudii filia.*

Compreſſa metu, ſegniſque dolor.
Vbi Romani vis eſt populi?
Fregit claros quæ ſæpe [6] duces;
Dedit invictæ leges patriæ:
Faſces dignis civibus olim:
Iuſſit bellum, pacemque: feras
Gentes domuit: captos reges
Carcere cluſit? gravis en oculis
Vndique noſtris iam Poppeæ
Fulget imago iuncta Neroni:
[7] Affigat humo violenta manus
Similes nimium vultus dominæ:
Ipſamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Teliſque [8] feri principis aulam.

[6] Siphacen, Perſen, Iugurtham, Herodem, &c.

[7] Lege Affligat ut inf. v. 785. id eſt, Quin Poppea has imagines manus noſtra illidat.

[8] Tyranni, Neronis.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX. POPPEA.

Territa in ſomno Poppea nutrici narrat ſomnium; quam illa vana ſomnium eludens interpretatione ſolatur.

O Vo trepida greſſum coniugis thalamis tui
Efferſ alumna: quodve ſecretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certe petitus precibus & votis dies
Noſtris refulſit: Cæſari iuncta es tuo
Tæda iugali, quem tuus cepit decor,
Et [1] culpa Senecę: tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris [2] maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta preſſiſti [3] toros
Reſidens in aula! vidit attonitus tuam

[1] *Quanam hac Seneca culpa? an quod diſſuadendo Neronem, Protervi iuvenis eo magis accendebat animum? an (quod ſolent delicta diſcipulorum conferre in magiſtros) arguitur Seneca non tam erudiiſſe indolem Neronis, quam armaſſe ſævitiam? an Senecam mortis Agrippinæ inſimulat, quæ una maxime his nuptiis obſtabat? Namque & Senecæ crimini datum, ſcribit Dion, quod Agrippina congrederetur, deinde Neronem ad cædem eius incitaſſe, ut ſuſpicionem hanc à ſe derivaret.* Prima ratio perſonę convenientior, cęterę validiores. [2] μεγάλης δ'ένος ἁ Κύπρις, ἐκφέρεται νίκας ἀεὶ. [3] *Diſcubitorios.*

For-

Formam Senatus. [4] thura cum ſuperis dares,
Sacraſque grato ſpargeres aras mero,
Velata ſummum [5] flammeo tenui caput.
Et ipſe lateri iunctus atque hęrens tuo
Sublimis inter civium [6] lęta omina
Inceſſit, habitu atque ore lętitiam gerens
Princeps ſuperbo, [7] talis emerſam freto
Spumante Peleus coniugem accepit Thetin.
Quorum toros celebraſſe cęleſtes ferunt,
Pelagique numen omne conſenſu pari.
Quæ ſubita vultus cauſa mutavit tuos?
Quid pallor iſte, quid ferant lachrymę, doce.
POP. Confuſa triſti proximæ noctis metu
Viſuque, nutrix, mente turbata feror,
Defecta ſenſu. lęta nam poſtquam dies
Sideribus atris ceſſit, & nocti polus,
Inter Neronis iuncta complexus mei
Somno reſolvor: nec diu placida frui
Quiete licuit. viſa nam thalamos meos
Celebrare turba eſt męſta: [8] reſolutis comis
Matres Latinę flebiles planctus dabant:
Inter tubarum ſępe terribilem ſonum
Sparſam cruore [9] coniugis genitrix mei
[10] Vultu minaci ſęva quatiebat facem:
Quam dum ſequor coacta pręſenti metu,
Diducta ſubito patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: [11] lata, quo pręceps, toros
Cerno iugales pariter & miror meos,
In queis reſedi feſſa. venientem intuor
Comitante turba [12] coniugem quondam meum,
[13] Gnatumque: properat petere complexus meos

[4] *In nuptiis aquæ & ignis ſacramenta adhibita, quæ calorem & humorem ad fętum denotarent, hinc faces & thura nec non vini libatio neque enim uxor niſi peractis ſacrificiis ducebatur.* [5] *Velamento luteo ſeu rubeo quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia, vel ſubiectionis ſymbolum.* [6] *Vid. Med. v. 38.* [7] Πᾶσα δὲ κυδαίνεσκε θεῶν ἀπὸ νόσφι φυτέθλη Αὐτοκασιγνήτη λιγυδάκτυλον Ἀμφιτρίτης, *&c Coluth* [8] *Quod in luctu fieri ſolet Troad 83.* [9] *Neronis mater Agrippina.* [10] *Sup v. 585.* [11] *Huc ego delata præceps.* [12] *Criſpinum equitem Romanum.* [13] *Rufum Criſpinũ Poppeæ gnatũ, quem impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergẽdũ mari dũ piſcaretur, ſervis ipſius demandavit Nero.*

14 Cri-

Et vota pro me ſuſcipe, & precibus pius
Superos adora, [27] manet ut præſens metus.

[27] *Defluat, abeat, à* mano, *as.*

CHORVS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama tonantis
[1] Furta & [2] gratos narrat amores,
[3] Quem modo Ledę preſſiſſe ſinum
Tectum plumis pinniſque ferunt:
[4] Modo per fluctus raptam Europem,
Taurum tergo portaſſe trucem;
[5] Quæ regit & nunc deſeret aſtra,
Petet amplexus Poppea tuos:
Quos & Ledæ præferre poteſt:
Et tibi quondam, [6] cui miranti
Fulvo Danae fluxit in auro.
Formam Sparte iactet [7] alumnæ
Licet; & [8] Phrygius [9] præmia paſtor;
Vincet vultus hæc [10] Tyndaridos,
[11] Qui moverunt horrida bella,
Phrygiæque ſolo regna dedere.
Sed quis greſſu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

[1] *Furtivos amores* ſtippes. [2] *A fronte quidẽ gratos, bellos ac mellitos primum* μελ ανδρας & γλυκυπικρας, *quorũ exitus amarus ſuper aloen & abſynthium.* [3] **Hippol. v.300.** **Hipp. v. 302.**

[5] Ord. *Deſeret aſtra quæ nunc regit & petet tuos amplexus ò Poppea.* [6] *Cui novitatem rei ſtupenti in gremium per aureum impluvium cecidit. ſup. v. 203.* [7] *Helenes, candidæ quidem utpote Iove cygno genitæ, teneræ utpote ovo excluſæ.* [8] *Paris.* [9] *Helenam.* [10] *Helenæ Tyndari putativæ filiæ.* [11] *Qui vultus moverunt hor. bell.*

NVNCIVS. CHORVS.

Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiaſque Poppeæ.

[1] QVicunque tectis miles [2] exultat ducis,
Defendat [3] aulam, cui furor populi imminet
[4] Trepidi cohortes ecce præfecti trahunt

[1] *Quotquot ſtationis Palatini milites eſtis.* [2] *Propter inſolentiam* σωματοφυλάκων. *Raphelengius emendat* Excubat. [3] *Palatium.* [4] *Præfecti vel tribuni Prætoriani feſtini ducunt cohortes ſuas ad præſidia urbis.*

Fregit [16] Atridem ; regna evertit
Priami ; claras diruit urbes ,
[17] Et nunc animus quid ferat horret
Vis immitis violenta Dei .

[16] *Agamem. v. 181.* [17] *Timeo ne amantis Neronis ira ſævum quid moliatur .*

ACTVS QVINTVS.

NERO . PRÆFECTVS.

Æſtuans ira Nero propter tumultum populi , in ipſum ſæviri iubet , & Octaviam veluti motus cauſam , deportatam in Pandatariam, interfici.

O Lenta nimium militis noſtri manus ,
Et ira patiens poſt [1] nefas tantum mea ;
Quod non cruor civilis accenſas faces
Extinguit in nos ; cæde nec populi madet
[2] Funerea Roma , quæ viros tales tulit !
Admiſſa ſed iam morte puniri parum eſt ,
[3] Graviora meruit impium plebis ſcelus,
Et [4] illa , cui me civium ſubicit furor ,
Suſpecta coniux & ſoror ſemper mihi ,
Tandem dolori ſpiritum reddat meo ,
Iramque noſtram ſanguine extinguat ſuo .
[5] Mox tecta flammis concidant urbis meis:
Ignes , ruinæ , noxium populum premant ,
Turpiſque egeſtas , ſæva cum luctu fames ,
[6] Exultat ingens ſeculi noſtri bonis
Corrupta turba: nec capit clementiam
Ingrata noſtram , ferre nec pacem poteſt ,
Sed inquieta rapitur : hinc audacia ,
Hinc temeritate fertur in præceps ſua .
Malis domanda eſt , & gravi ſemper iugo
Premenda , ne quid ſimile tentare audeat ,
Contraque [7] ſanctos coniugis vultus meæ
Attollere oculos fracta per pœnas metu
Parere diſcet principis [8] nutu ſui .

[1] *Motum pop.* [2] *Funeribus oppleta.* [3] *Mox v. 821.* [4] *Octavia.* [5] *Hoc poſtea fecit incendiarius Imperator, & ſævientem iam per ſex dies ſeptemque noctes ignem ac incendium ipſe è Turri Mæcenatiana proſpectans , latus flammæ pulchritudine , ἅλωσιν Ilii in illo ſuo ſcenico habitu decantavit.* [6] *Luxuriat (ſcilicet) ex clementia principis (tyranni) nec patitur longæ pacis mala .* [7] *Auguſto .* [8] *Nutui .*

Sed adeſſe cerno, [9] rara quem pietas [9] virum
Fideſque caſtris nota præpoſuit meis.
PR. Populi furorem cæde paucorum, diu
Qui reſtiterunt temere, compreſſum [10] affero.
NE. Et hoc [11] ſat eſt? [12] ſic miles audiſti ducem?
Compeſcis? hæc vindicta debetur mihi?
PR. Cecidere motus impii ferro duces.
NE. [13] Quid? illa turba petere quæ flammis meos
Auſa eſt penates, Principi legem dare,
Abſtrahere noſtris coniugem charam toris,
Violare quantum licuit inceſta manu
Et voce dira, debita pœna vacat?
PR. [14] Pœnam dolor conſtituet in cives tuos?
NE. Conſtituet, ætas nulla quam famæ eximat.
PR. [15] Quam temperet non ira, non noſter timor?
NE. [16] Iram expiabit prima quæ meruit meam.
PR. Quam poſcat ede. noſtra ne parcat manus.
NE. Cædem [17] ſororis poſcit, & dirum caput.
PR. Horrore victum trepidus adſtrinxit rigor.
NE. Parere dubitas? *PR.* cur meam damnas fidem?
NE. Quod parcis hoſti. *PR.* [18] fęmina hoc nomen capit?
NE. [19] Si ſcelera cepit. *P.* eſtne qui ſontem arguat?
NE. Populi furor. *P.* quis regere dementes valet?
NE. Qui concitare potuit. *P.* haud quemquam reor.
NE. [20] Mulier, dedit natura cui pronum malo
Animum, ad nocendum pectus inſtruxit dolis;
Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
Eſſet, ſed ægras frangeret vires timor.
Vel pœna; quæ tam fera [21] damnatam premit,
Diu nocentem. tolle conſilium, ac preces;
Et imperata perage: [21] devectam rate
Procul in [22] remotum litus interimi iube,
Tandem ut reſidat pectoris noſtri tumor.

9 Tigillinum præfectum prætorio: æqualem Imperatori pietate. 10 Annuncio. 11 Paucorum ne cæde. 12 Si executus es Imperatoris mandatum? 13 Cur non & tota turba quæ petere flāmis auſa eſt, &c. pro merito pœnas motus dedit? 1. Anne iratus pœnas exiges? 15 Conſtitueſne pœnas cui non ira, non timor noſter ponat modum? 16 Illa prima expiabit iram meam quæ meruit. 17 Octavia. 18 Hoſtiſne nomen in fęminam cadit? 19 Si ſcelera capit, & nomen hoſtis. 20 Mulier potuit, cui mala mens, malus animus. vel Octaviam intellige. 21 Octaviam. 22 Pandatariā inſulā in ſinu Caietano. inf. v. 959.

CHO.

CHORVS. OCTAVIA.

Chorus perniciosum multis favorem populi fuiſſe canit, mox dura fata mulierum domus Cæſareæ commemorat.

O Funeſtus multis populi
Diruſque favor! qui cum flatu
Vela ſecundo ratis implevit,
Vexitque [1] procul; languidus idem
Deſerit alto ſævoque mari.
Flevit [2] Gracchos miſeranda [3] parens,
Perdidit ingens quos plebis amor.
Nimiuſque favor, [4] genere illuſtres,
Pietate, fide, [5] lingua claros.
Pectore fortes, [6] legibus acres.
Te quoque [7] Livi ſimile letho
Fortuna dedit; quem neque [8] faſces
Texere ſui, nec tecta domus.
Plura referre prohibet præſens
Exempla dolor. modo [9] cui patriam
Reddere cives aulam, & fratris
Voluere toros; nunc ad pœnam
Lethumque trahi, flentem, miſeram
Cernere poſſunt. Bene paupertas
Humili tecto contenta latet.
Quatiunt altas ſæpe procellæ
Aut evertit fortuna domos.
OC. Quo me trahitis? quodve tyrannus

1 Altiore in altum. 2 Tiberium & Caium Grachos, viros populares, qui cum Tribuni plebis leges Agrarias reducerent, in patriciorum, quibus illæ leges ingratæ, odiũ incurrebãt ſuamque perniciem, ille à P. Naſica in concione, hic ubi Capitolinũ montem occupaſſet, Opimii Cos. iuſſu occiſus. *3 Cornelia.* [4] *T. Gracchi Sempronii & Corneliæ è Scipionum familia oriundos.* [5] *Eloquentia impenſè laudatos.* [6] *Agrariarum legum ſeu plebiſcitorum auctores acerrimos.* *7 Livi Druſe, qui Trib. pleb. conatus Senatum cũ plebe in concordiam reducere, iudicia ut æqua parte penes ſenatum eſſent & equites lege tulit, quocirca Senatui offenſus domi ſuæ, incertum à quo, interfectus eſt. alii leg.* Levir, *& Scipionem Africanum minorem intelligunt. alii* Levis *& fortunæ tribuunt rectius* Leni. [8] *Magiſtratus dignitas, nulli enim tribunis lictores, & hac dictio magis Scipionem reſpicere videtur, qui & domi ſuæ mortuus repertus eſt. nec tamen de Livio Druſo muto ſententiam. 9 Octaviam cui, &c. cives cernere poſſunt trahi.*

Aut

[17] Pignora pacis: [18] mox exilium,
Verbera ſævas paſſa catenas,
Funera, luctus: tandem lethum
Cruciata diu felix thalamis
[19] Livia Druſi, natiſque ferum
Ruit in facinus: pœnamque ſuam
[20] Iulia matris fata ſecuta eſt:
Poſt longa tamen tempora ferro
Cæſa eſt, quamvis crimine nullo,
Quid non potuit quondam [21] genitrix
Tua, quæ rexit principis aulam,
Cara [22] marito. [23] partuque potens?
Eadem [24] famulo ſubiecta ſuo,
Cecidit diri militis enſe,
[25] Quid cui licuit regnum in cęlum
Sperare, parens tanta Neronis?
Non funeſta violata manu
Remigis ante, mox & ferro
Lacerata diu ſævi iacuit
Victima nati?
OC. [26] Me quoque triſtes mittet ad umbras
Ferus, & manes ecce tyrannus.
Quid iam fruſtra miſeranda moror?
Rapite ad lethum, queis ius in nos

[18] Hâc poſt mortem Germanici nullo ſermone dignatus eſt Tib. mox inter cænâ porrecta à ſe poma guſtare non auſam vocare deſiit; deinde Pandatariam relegavit, convitiantiq; per Centurionem oculum excuſſit. Rurſus inedia mori deſtinanti per vim ore diducto cibum infulciri iuſſit. Poſtremo voluntaria inedia abſumptam criminoſiſſime fuit inſectatus, diem illius natalem inter nefaſtos referendum impetravit & cadaver in Gemonias proiici iuſſit. [19] Livia Druſi uxor, quia maritum Druſum interfici curaret, Tiberii, cuius nurus erat, neque tormentis neque ſupplicio parcentis iuſſu interfecta fuit. [20] Iulia Druſi filia matris Liviæ fata ſecuta crimine incerto nec defenſione ulla data à Claudio in exilium pulſa, mox cæſa eſt. [21] Meſſalina. [22] Claudio. [23] Britannici prius Germanici dicti, tuique. [24] C. Silio cui nupſit ſup v. 16. vel Narciſſo liberto. Indulſit Cęſar cui Claudius omnia, cuius Paruit imperiis uxorem occidere iuſſas. *[25] Quid Agrippina? qua conſecrationem & ἀποθέωσιν ſperare potuit, ut quæ Auguſta Claudii coniux, Neroniſque mater, non & illa primum merſa, mox cæſa, &c. Sup. v. 305.*
[26] Sup. v. 104.

For-

Fortuna dedit. teſtor ſuperos.
[27] Quid agis demens? parce precari,
Queis inviſa es, numina divum,
Tartara teſtor, Erebique [28] deas
Scelerum ultrices, & te genitor
Dignum [29] tali morte, & pœna:
Non inviſa eſt mors iſta mihi.
Armate ratem, date vela fretis,
Ventiſque petat puppis rector
Tandem [30] Phariæ litora terrę,
CHO. Leves auræ, Zephyrique leves,
Tectam quondam nube ætheria
Qui vexiſtis raptam [31] ſævæ
Virginis aris Iphigeniam;
Hanc quoque triſti procul à pœna
Portate, precor, templa ad [31] Triviæ:
Vrbe eſt noſtra mitior [32] Aulis,
Et [33] Maurorum barbara tellus,
[34] Hoſpitis illic cæde litatur
Numen ſuperum, civis gaudet
Roma cruore.

27 Elegans Apoſiopeſis. cum ſup. v. 900. dixerit, ſuperos non eſſe, nec curare pietatem numina.

28 Furias. Med. 966.

2 Veneno extingui ab Agrippina quod Meſſalinam interfici iuſſeras, Agrippinam duxeras.

30 Fieri potuit ut mulier conſternata ſe iuſſu Neronis in Ægyptiam Pharum pro Pandataria deportandam crederet. vel *quod ipſa Pandataria vicina Capreis dicta eſt Pharia terra, ut & Sicilia & regnum Neapolitanum, cuius Pandataria pars Pharus dicta. 31 Diana Fiſcelidis, qui Iphigeniam victimam loco ſervæ ſubſtituit; ſuis Iphigenia ſacris præpoſita, Tro. v. 101. 32 Agam. 171. ubi Iphigenia mactata eſt. 33 Propter Antæum. Herc. Oet. v. 24. vel Buſiridis aras Herc. Fur. v. 483. quæ in Ægypto quidem, ſed & illa Africæ portio, neque enim novum eſt Afros c... dici Mauros, vel propter Heliopolitas, vel denique ſingulariter propter Maurorum barbariem. Lipſ. è coniectura legit* Taurorum, *intelligitque Dianæ apud Tauros in Scythia aram: idque propter ſequentia, dicit enim. 34 Illic hoſpites. Romæ cives immolantur. Roma itaque Aulis mitior & Taurica.*

FINIS,

BIBLIOTECA NAZIONALE V.E. ROMA